Norsk Læsebog

Anden Del

A. E. Erichsen og P. A. Paulsen

1869

INDHOLD

FORORD. 9

FØRSTE AFDELING.

1. Sommerfuglen. 11
2. En Seilads. 12
3. Ræven som Gjæter. 12
4. Den kloge Mus. 13
5. Barnlig Sorg. 13
6. Barnet og Duen. 14
7. Den gamle Gjed og dens Unger. 15
8. Hesten og Spurven. 16
9. Bjørnen og Ræven. 17
10. Sanddruhed. 19
11. Liden Ekorn. 20
12. Løven og Gaupen. 23
13. Maagen. 25
14. Æslet og Hunden. 26
15. Per, Paal og Esben Askelad. 26
16. a. Nissen. 30
17. Solstraalerne. 31
18. Den lille Hunds Hevn. 31
19. Spillemænd. 33
20. Smaagutterne, som traf Troldene paa Hedalsskoven. 33
21. Kyllingen. 36
22. Ræven og Anden. 36
23. Det store Kaalhoved. 36
24. Svalernes Hevn. 37
25. Hanen. 38
26. Manden og Hønen. 39
27. Træet, som vilde have andre Blade. 39
28. Spurveungen. 40
29. Hunden. 41
30. Gaasen. 42
31. Askeladden, som kapaad med Troldet. 42
32. Barnet blandt Ulvene. 44
33. Om Aftenen. 46

34. Renlighed eller Linerlen. ... 46
35. Hanen og Hønsehunden. ... 48
36. Historien om Prinsesse Mikmak. ... 51
37. Snemanden. ... 55
38. Den tapre Helt. ... 56
39. Hanen og Graaspurven. ... 56
1. Den lille syge Gut. ... 57
41. Barnets Julesang. ... 63
42. Glæde over Hjemmet. ... 65
43. Den gavmilde Mands Hest. ... 66
44. Den lille Alvhild. ... 67
45. Kaninerne. ... 71
46. Snemændene ... 71
47. Den lille Anna og Sneklokkerne. ... 72
48. Ulven og Ræven ... 76
49. Karens Gjestebud. ... 79
50. Jomfruen paa Glasberget. ... 82
51. Hunden og Svinet. ... 89
52. Husdyrene. ... 90
53. De fire Fluer. ... 90
54. Fingrene. ... 97
55. Gud har gjort Alting vel. ... 98
56. Morgenbøn. ... 99
57. Blomsterne om Vinteren. ... 100
58. Pandekagen. ... 100
59. Vesle Hans's Eventyr. ... 103
60. Katten og Ræven. ... 107
61. Hans og Grete. ... 107
62. Hanekyllingerne. ... 113
63. Korthuset. ... 113
64. Kattene og Husbonden ... 114
65. Ulven, som vilde være Fisker. ... 114
66. Prakkerfolket. ... 115
67. Duerne. ... 118
68. Hunden til Katten. ... 118
69. To smaa Haner. ... 118
70. Hanen og Ræven ... 119
71. De tre Prinsesser i Hvidtenland. ... 120
72. Henrik og Georg. ... 124
73. Findefugl. ... 130
74. Tøveir ... 133

75. I Skoven. ... 133
76. Smaabørns Morgensang. ... 134
77. En Historie om en liden Kat. ... 135
78. Aben som Barnepige. ... 136
79. Den tro Pudel. ... 137
80. Mopsen ved Maden. ... 138
81. Ulven og Mennesket. ... 139
82. Den utaknemmelige Ulv. ... 140
83. Aberne og den reisende. ... 140
84. Herreper. ... 141
85. Ketil. ... 145
86. Det bedende Barn. ... 155
87. Bøn før Maaltidet. ... 156
88. Bøn efter Maaltidet. ... 157
89. Jeg har det godt. ... 158
90. Forsynet. ... 158
91. Guds Nærhed. ... 159
92. Broder og Søster. ... 160
93. Det kloge Valg. ... 162
94. Det tørstige Træ. ... 162
95. Matrosen og Løvinden. ... 162
96. Den hjelpsomme Gut. ... 163
97. Lommeuret. ... 164
98. Sandt Mod. ... 164
99. David og Goliat. ... 165
100. Den dræbte And. ... 167
101. Drengen og Tidslen. ... 167
102. De tre Mostre. ... 168

ANDEN AFDELING.

1. Flugten til Amerika. ... 172
2. Kløverhans. ... 175
3. Løven og Hunden. ... 182
4. Hunden ved Stranden. ... 183
5. Ræven og Tømmermanden. ... 184
6. Bjørnen og Bierne. ... 184
7. Den nysgjerrige Kone. ... 184
8. Den blinde Mand og Drengen. ... 186
9. En god Recept. ... 187
10. Rige Per Kræmmer. ... 188

11. Sneklokken. 197
12. Bierne og Sneklokkerne. 197
13. Træk af forskjellige Dyrs Kløgt. 199
14. Den løgnagtige Hyrde 201
15. Den listige Kvæker. 202
16. Den fattige Haandverkssvend. 203
17. Smaabørns Sang. 203
18. Den rette Glæde. 204
19. Sangen. 205
20. Den omhyggelige Datter. 205
21. Fyrtøiet. 206
22. Den gjerrige. 212
23. Den tro Tjener 212
24. Hevnen. 213
25. Fortælling om en Sælhund. 213
26. Verdens Dom. 214
27. Guldfisken. 214
28. Den helbredede Patient. 216
29. Bare den ene Sten paa den anden. 218
30. Gudbrand i Lien 219
31. En Erindring. 222
32. Kong Midas. 224
33. Pleiebarnet. 235
34. Androkles. 237
35. Venskab mellem Dyr. 239
36. Veslefrik med Felen. 241
37. Smaagutternes Nationalsang. 246
38. En egte Rævestreg 247
39. Dompappen. 248
40. Konen med Eggene. 256
41. Indianeren og Tyven. 257
42. Den beskjæmmede Vismand. 258
43. Den forurettede Hest. 259
44. Indbringende Gaadehandel 260
45. Daarlig Gevinst. 262
46. Fluen paa Vognen. 263
47. Mopsen og Gaardshunden. 263
48. Kvagga og Zebra. 263
49. Ekorn. 264
50. Den fangne og de frie. 265
51. Hønen og Kyllingerne. 266

52. De to Hunde. ... 267
53. En Vanddraabe. ... 267
54. Tyrihans ... 268
55. Den brave Søn. ... 272
56. Sankthansormen. ... 273
57. Stakkels Gut. ... 278
58. St. Kristoffer. ... 280
59. Bethlehems-Barnet. ... 281
60. Her kommer dine arme smaa. ... 282
61. Alt fra Gud. ... 284
62. De tamme Bjørne. ... 284
63. Bjørnen som Rytter. ... 289
64. Hjemmemusen og Fjeldmusen. ... 294
65. Den grimme Ælling. ... 296
66. Barnets første Sorg. ... 304
67. Gamle Hans Grenader. ... 306
68. Edderkoppen. ... 309
69. De to Abekatte og Nødden. ... 311
70. En Anvendelse af det fjerde Bud. ... 311
71. Hvad vi ikke har faaet af Gud. ... 311
72. Smaafuglenes Juleglæde. ... 312
73. Hjemme er bedst. ... 312
74. Om Aftenen. ... 313
75. Sagn om Herakles. ... 314
Herakles dræber den lernæiske Slange. ... 318
76. Allarm. ... 323

TREDJE AFDELING.

1. En glad Gut. ... 327
2. Fjeldspranget. ... 334
3. Et Sneskred i Lærdal. ... 336
4. Vigfus ... 338
5. Herr Mikkel. ... 342
6. Argonautertoget. ... 345
7. Den kloge Dommer. ... 351
8. Keiserens nye Klæder. ... 352
9. Elefanten. ... 356
10. Bjørnejægeren. ... 360
11. Rampsinit og Tyven ... 362
12. Venner i Nød. ... 364

13. Om Løven og Ræven. 365
14. St. Bernhardshunden. 367
15. Myrekrigen. 368
16. Klods-Hans. 371
17. En Høstaften paa Oplandet. 375
18. Aarstiderne. 378
19. Smaafuglene paa Juleneget. 379
20. Odysseus og Polyfemos. 380
21. Dansen i Skoven. 387
22. Forældre og Børn. 392
23. St. Jodoks Brød. 394
24. Viggo paa Isen. 395
25. Piletrærne og Skjæren. 399
26. Sisgenen. 402
27. Tordenbygen. 403
28. Træk af Luthers Husliv. 404
29. Moderens Undervisning. 404
30. Missionæren og Negeren. 406
31. Katekismussalme. 406
32. Den samvittighedsfulde Indianer. 408
33. Ærlighed varer længst. 408
34. Mazarin og hans Skriver. 409
35. Karthagos Anlæg. 410
36. Solons Udsagn. 411
37. Hvad Bøgetræet sang. 413
38. Gemsejagt. 413
39. En Bjørnehistorie. 414
40. Bonden og hans Søn. 415
41. Birken og Stjernen. 419
42. En daglig Sang. 425
43. Skoledrengene. 426
44. Om Dyrelivet i Norges Storskove. 428
Tommeliten. Fuglekongen. 434
45. Trysil-Knut. 435
46. Gutten, som støbte Tinøine til Troldet. 440
47. „Sjøl.“ 441
48. Kirsten og Abildtræet. 441
49. Tinsoldaten. 444
50. Fortællinger om Alexander den store. 447
Alexander og Diogenes. 449
Alexander og hans Læge. 449

51. Fæstningen Helteborg. 451
52. Fædrelandssalme. 453
53. Den kloge Sultan. 454
54. Jordbærene og Rognebærene. 455
55. De tre Ord. 457
56. De to reisende. 457
57. Den sultne Araber. 458
58. Rekruten. 459
59. Flyndren. 459
60. Kong Roar besøger sin Skald. 459
61. Kirkeklokken i Farum. 463
62. Gud har gjemt det. 467
63. Horatius Kokles. 469
64. Mucius Skævola. 470
65. Torbjørn. 471
66. Søfuglen. 474
67. Det døende Barn. 475
68. Staden Leidens Ulykke. 476
69. Napoleon og Sælgekonen i Brienne. 477
70. En Vise om Tordenskjold. 479
71. Et smukt Svar. 481
72. Under Jul. 481
73. Salme. 483

FORORD.

III

Ingen Anke høres tiere over Læsebøger for mindre Børn end den, at Indholdet er for vanskeligt, at der er Stykker, som enten foreløbig eller ganske maa forbigaaes, fordi de er for svære, hvor gode de end i og for sig kan være. Vi har søgt at undgaa denne Feil ved en saadan Ordning, at man fra det lettere jevnt gaar over til det i Indhold og Form vanskeligere. Derfor har vi opgivet den ældre velbekjendte, ofte svævende og vilkaarlige Deling i „alvorlige Fortællinger," „muntre Fortællinger," „kristelige Fortællinger," „Eventyr" o. s. v., og har derved tillige kunnet opnaa en, som vi tror, Lærere og Disciple lige kjærkommen Afvexling. Inddelingen i de tre Afdelinger eller, om man vil, „Trin," sigter blot til de tre Skoleaar, hvori vi har tænkt os Bogen benyttet. I det tidligere udkomne 3dje Bind, bestemt for modnere Elever og med et Indhold, der tillod en mere korrekt Deling, troede vi derimod at kunne gruppere Stoffet paa sedvanlig Vis.

Som man vil se, har vi ogsaa ved dette Bind benyttet saameget af den dansk-norske Literatur, som Hensynet til Børnenes Standpunkt og til Bogens Øiemed og Omfang tillod os; dog har vi ved dette Bind, hvor det gjaldt at samle et for Alderen fra 7 til 10 à 11 Aar passende Læsestof, for en ikke ringe Del maattet ty til Oversættelser af fremmed Literatur. Forresten maa vi for Ikke-Skolemænd gjentage, at vi intet har optaget for at faa denne eller hin Forfatter med, men fordi det af ham skrevne Stykke forsvarede sin Plads som god og frugtbar Barnelæsning *). Ved de optagne Stykker har enkelte Gange noget maattet udelades eller lempelig forandres. Større Frihed har vi tiltaget os ved de fra fremmede Literaturer laante Læsestykker, hvad enten der allerede forelaa en Oversættelse, eller vi selv har foranstaltet en saadan. De originale Forfattere vil for det meste findes IV opførte i Registret; men de mange anonyme Børnebøger, hvoraf vi har taget et og andet, har vi ikke fundet det nødvendigt at nævne.

Kristiania den 19de Mai 1869.

Udgiverne.

Af Norsk Læsebog ved DHrr. Eriksen og Paulsen, beregnet paa de 8 første Skoleaar, sælges hver Del særskilt.

Første Del, 128 Sider, koster indbunden 24 Skill.

Anden Del, 472 Sider, koster indbunden 78 Skill.

Tredje Del, 567 Sider, koster indbunden 90 Skill.

Det hele Verk, 74 Ark, sælges altsaa for 8 [?] eller noget over 2½ Skill. pr. Ark, Indbinding iberegnet.

Kristiania den 19de Mai 1869.

W. C. Fabritius.

---

*) En Anmelder af 3dje Bind foreholdt os en Række Forfattere, som han dels ufuldstændig dels slet ikke fandt „repræsenteret;“ en Del af dem havde vi (hvad han selv burde kunnet tænke sig) forbeholdt 2det Bind; hos de øvrige har vi heller ikke for dette Alderstrin fundet noget passende.

FØRSTE AFDELING.

1. Sommerfuglen.

1

Wergeland

Den prægtigklædte Sommerfugl
Er fløien fra Guds Haand;
Han gav den gyldne Ringe
Og røde Purpurbaand.

Han lærte den at flyve høit,
Høiere end jeg er.
Den har nok Fuglens Lyster,
Men ei dens Dun og Fjær.

Og alle Verdens Mennesker
Og alle Kongebud
Ei gjøre kan en Sommerfugl,
Det kan alene Gud.

H. Wergeland.

2. En Seilads.

[1]

Welhaven

Jeg stødte ud fra Landet
Mit Skib med egen Haand;
Det blæste kun lidt paa Vandet,
Og Skibet var kun en Spaan.

Jeg drog til Skotlands Klipper
Og for med megen Bram;
Jeg var kun en femaars Skipper,
Og Søen var kun en Dam.

Der kunde jeg seilet længe;
Jeg havde en deilig Dag,
Og Skibet skulde ei krænge
For Storm eller Bølgeslag.
Det var de tamme Ænder, [2]
Der gjorde mig sorrigfuld;
Jeg stod og vred mine Hænder;
De seiled mit Skib omkuld.

J. S. Welhaven.

3. Ræven som Gjæter.

[2]

Asbjørnsen

Der var engang en Kone, som skulde ud at leie sig Gjæter, saa mødte hun en Bjørn. „Hvor skal du hen?“ sagde Bjørnen. „Aa, jeg skal ud at leie mig Gjæter,“ svarede Konen. „Vil du ikke have mig til Gjæter?“ spurgte Bjørnen. „Jo, bare du kan lokke, saa“ — sagde Konen. „Hø—i!“ sagde Bjørnen. „Nei, dig vil jeg ikke have,“ sagde Konen, da hun hørte det, og gik sin Vei.

Da hun saa havde gaaet et Stykke, mødte hun en Ulv. „Hvor skal du hen?“ sagde Ulven. „Jeg skal ud at leie mig Gjæter,“ svarede Konen. „Vil du

have mig til Gjæter?“ spurgte Ulven. „Ja, kan du lokke, saa“ — sagde Konen. „Uh—uh!“ sagde Ulven. „Nei, dig vil jeg ikke have,“ sagde Konen.

Da hun havde gaaet et Stykke til, saa mødte hun en Ræv. „Hvor skal du hen?“ sagde Ræven. „Aa, jeg skal ud at leie mig Gjæter,“ sagde Konen. „Vil du ikke have mig til Gjæter?“ spurgte Ræven. „Jo, bare du kan lokke, saa,“ — sagde Konen. „Dil—dal—holom!“ sagde Ræven saa pent og grant. „Ja, dig vil jeg have til Gjæter,“ sagde Konen, og saa satte hun Ræven til at gjæte Kreaturerne sine. Den første Dag, Ræven gjætede, aad den op alle Gjederne til Konen; den anden Dag gjorde den Ende paa alle Sauerne hendes, og den tredje Dag aad den op alle Kjørene. Da han saa kom hjem om Kvelden, spurgte Konen, hvor han havde gjort af alle Kreaturerne hendes. „Skallen er i Aaen og Kroppen i Holtet,“ sagde Ræven. Hun stod netop og kjernede; men hun syntes, at hun alligevel maatte se efter dem, og medens hun var borte, smat Ræven ned i Kjernen og aad op Fløden. Da saa Konen kom igjen og fik se det, blev hun saa sindt, at hun tog det lille Flødegran, som var igjen, og slog efter Ræven, saa den fik et Skvæt paa Enden[3] af Halen; deraf kommer det, at Ræven har hvid Haletip.

P. Chr. Asbjørnsen.

4. Den kloge Mus.

[3]

Eft. Grimm

En Mus kom frem af sit Hul og saa en Fælde. „Aha,“ sagde den, „der staar en Fælde! De kloge Mennesker! der stiller de en tung Mursten op med tre Pinder, og paa den ene Pinde stikker de et Stykke Flesk. Det kalder de saa en Musefælde. Ja, dersom vi Mus ikke var klogere! Men vi ved det nok; naar man vil æde Flesket, bums! saa falder Stenen ned og slaar Slikmunden ihjel. Nei, nei, jeg kjender eders List! — Men,“ vedblev Musen, „lugte dertil kan man jo sagtens; deraf kan Fælden jo dog ikke falde ned, og jeg holder saa overmaade meget af at lugte Flesk. Lugte dertil, blot en liden Smule, det maa jeg virkelig.“ Den løb hen under Fælden og lugtede til Flesket. Men Fælden var stillet ganske løst, og neppe berørte den Flesket med Snuden, bums! saa faldt den sammen, og den lystne Mus var knust.

[3]

5. Barnlig Sorg.

Andersen

Jeg saa en liden Pige græde; hun græd over Verdens Ondskab. Den deiligste Dukke havde hun faaet til Foræring; o! det var en Dukke saa nydelig og fin, den var slet ikke skabt til Modgang. Men den lille Piges Brødre, de lange Drenge, havde taget Dukken, sat den op i et høit Træ i Haven og var saa løbne bort. Den lille Pige kunde ikke naa Dukken, slet ikke hjelpe den ned, og derfor græd hun. Dukken græd bestemt med, den strakte Armene ud imellem de grønne Grene og saa ganske ulykkelig ud. Ja, det var Verdens Modgang, som Mama saa tidt talte om. O, den stakkels Dukke! Det begyndte jo allerede at blive mørk Aften, og saa vilde Natten komme! Skulde hun lade den sidde herude i Træet den hele Nat? Nei, det kunde den lille Pige ikke bære over sit Hjerte. „Jeg vil blive hos dig!“ sagde hun, skjønt hun slet ikke var modig. Hun syntes allerede ganske tydelig at se de smaa Nisser 4
med sine høie, spidse Huer titte frem imellem Buskene, og nede i den mørke Gang dansede lange Spøgelser, de kom nærmere og nærmere, strakte Hænderne henimod Træet, hvor Dukken sad, de lo og pegede Fingre ad den. Ak, hvor den lille Pige var ræd! „Men naar man ingen Synd har gjort,“ tænkte hun, „saa kan jo det onde ikke gjøre en noget. Mon jeg har gjort nogen Synd?“ Og hun tænkte sig om. „Ak, jo!“ sagde hun, „jeg har leet ad den stakkels And med den røde Klud om Benet; den halter saa morsomt, derfor lo jeg; men det er Synd at le ad Dyrene.“ Og hun saa op mod Dukken: „Har du ogsaa leet ad Dyrene?“ spurgte hun, og det saa ud, som om Dukken rystede med Hovedet. I det samme blæste Vinden, og Dukken sprang ned uden at tage mindste Skade.

H. C. Andersen.

6. Barnet og Duen. 4

Eft. Spekter

B. „Men Due! hvor ondt maa det gjøre nu
At plukke Fjer af Brystet, du?“

D. „Gjør det lidt ondt, det volder dog Glæde;
En Seng saa blød jeg nu kan rede,
Hvor mine Unger sig ind kan stikke
Og ligge saa lunt og kurre og kikke.“

Og strax saa faldt det Barnet ind:
Som Duens er gode Mødres Sind;
For sine smaa de hitter paa Raad,
At ei de skal lide Kuld' eller Graad;
Det kan jeg selv paa min Moder kjende;
Det bedste, jeg har, det faar jeg af hende.

7. Den gamle Gjed og dens Unger.

Efter Æsop

En gammel Gjed havde to smaa Unger. „Kjære Smaabørn!“ sagde den engang til dem, „jeg ved en Hæk med deiligt Løv; men den er langt, langt herfra, og I kan ikke gaa med; men vær ikke bedrøvet derover. Jeg skal bringe hver af eder to friske Grene, dersom I er snille. Men nu maa I ikke løbe udenfor og heller ikke lukke Døren op, hvis nogen ubekjendt vil herind. Ulven har i nogle Dage igjen listet sig omkring i Egnen, og saadan et Par fede Smaafolk, som I er, vilde være en deilig Steg for den.“ — „Vi skal nok blive vakkert i Stalden og ikke lukke Døren op, førend du kommer igjen, kjære Moder!“ sagde Ungerne og laasede Døren indenfra, da Moderen var ude.

Men neppe havde Moderen været et Kvarter borte, før der allerede kom en udenfor Stalddøren og raabte med Moderens Stemme: „Luk op, kjære Smaabørn, luk op!“ — „Aa, Moder kommer allerede igjen!“ jublede den ene af Ungerne og vilde strax aabne Døren. — „Holdt!“ sagde den anden, „det var ikke vor kjære Moders Stemme!“ Den saa tillige gjennem et lidet Hul paa Døren og opdagede, at det var Ulven. Begge blev meget forskrækkede. „Vi lukker ikke op!“ raabte de, „Moder har forbudt det!“ — „Det er vel sandt,“ sagde Ulven; „men eders Moder sender mig hid; jeg skulde bringe eder noget.“ — „Nei,“ svarede Ungerne, „Moder sender ingen Ulv, og hvad den bringer, bryder vi os ikke om.“ — Da blev Ulven vred, begyndte at hyle

frygtelig og sprang med begge Forbenene imod Døren. „Luk op! luk strax op! eller jeg bryder ind med Magt og sønderriver eder begge.“

Ak, da skalv de stakkels Smaadyr som Espeløv. „Aa Moder, Moder! vi er fortabte, vi ser dig aldrig mere!“ raabte de jamrende.

I samme Øieblik lød der et Tordenskrald, som ganske bedøvede dem, og strax derefter hørte de Ulven ralle. Et Skud af Jægeren, der boede i Nærheden, havde dræbt den, og til sin Glæde saa de igjennem den lille Aabning, hvorledes han tog den ved Halen og slæbte den bort; men en Pøl Blod blev tilbage foran Stalddøren.

Nogen Tid derefter kom Gjeden hjem. Den havde Munden fuld af friske Løvgrene og glædede sig i Forveien til, at dens Unger skulde afpille Bladene. Men hvor forskrækkedes den ikke, da den allerede langt borte saa Blodet foran Stalddøren. „Ak, mine Børn, mine stakkels Børn!“ begyndte den at skrige og lod Grenene falde.

Ungerne raabte derimod: „Kommer du, Moder? kommer du?“ — og strax 6
aabnede de Døren. Den gamle Gjed traadte ind, skjælvende af Skræk og Glæde. „Børn, Børn!“ sagde den, „hvorfra er Blodet udenfor Stalden kommet? Jeg troede, Ulven havde myrdet eder.“ Ungerne fortalte nu alt, hvad der var foregaaet, kjælede for sin Moder og slikkede hendes Læber. — „Ser I, kjære Børn!“ sagde Moderen, „hvor godt det er, naar man adlyder sine Forældre? Var I ikke blevne i Stalden, eller havde I uforsigtig lukket op, saa havde I begge været fortabte. Men af Forskrækkelse har jeg jo ladet de deilige Løvgrene falde, som jeg vilde bringe med til eder!“ — Den gik ud, hentede dem ind og uddelte dem med de Ord: „Spis nu og gjør eder tilgode efter den Fare, som I ved Lydighed har undgaaet.“

8. Hesten og Spurven. 6

Ved Jensen

S. „Din Krybbe er fuld af Havre god;
Aa giv mig lidt af din Overflod,
Et lidet Korn eller ogsaa to,
Du bliver nok mæt, det kan du tro.“

H. „Tag, flinke Fugl, saa mange, du vil,
Der er nok til os og flere til.“

Saa spiste de sammen i Enighed,
Og ingen af dem led Nød derved.
Da siden den varme Sommer kom,
Og Fluer sværmed i Luften om,
Dem Spurven fanged i Tusendtal
Og friede Hesten fra Smerte og Kval.

9. Bjørnen og Ræven.

6

Asbjørnsen

Det var engang en Bjørn, som sad i en Solbakke og sov. I det samme kom der en Ræv luskende forbi og fik se den. „Sidder du der og lader dig, Bedstefar,“ sagde Ræven; „du faar nok passe dig, at jeg ikke spiller dig et Puds nu, du er saa død og doven,“ sagde Mikkel ved sig selv. Saa fandt han tre 7
Markmus og lagde paa en Stubbe tæt op under Næsen paa Bjørnen.

„Vaagn op, Bamse; Per Skytter ligger bag Stubben!“ skreg den lige i Øret paa Bjørnen og tog tilbens bort igjennem Skoven.

Bjørnen braavaagnede og skvat op i Ørsken; men da han saa de tre Musene, som laa paa Stubben, blev han saa sindt, at han alt løftede paa Labben og vilde lægge til dem, for han troede, det var dem, som havde skreget i Øret paa ham. Men saa fik han se Svandsen til Mikkel mellem Buskene borte i Skovkanten og lagde efter, saa det bragede i Smaaskoven.

Ræven foran og Bjørnen efter, og Bamsen var saa nær Mikkel, at han fik Tag i det høire Bagbenet paa ham, i de samme han skulde smutte ned i en Gang under en Granrod. Der sad Mikkel i Klemmen; men han betænkte sig ikke længe paa, hvorledes han skulde blive fri.

„Slip Granrod og tag fat Rævfod!“ skreg han.

Ja, Bjørnen var enfoldig nok til at gjøre det; men da lo Ræven langt inde i Hullet og sagde:

„Jomen narrede jeg dig den Gangen ogsaa, Bedstefar!“

„Bu! gjemt er ikke glemt,“ sagde Bjørnen og brummede og var vild.

„Tak for idag, vi træffes vel imorgen ved dette Leite,“ sagde Ræven.

Om Morgenen den anden Dag kom Bjørnen med et stort, fedt Svin, han havde slaaet, og da han gik over Myren med det, sad Mikkel høit oppe paa en Sten ved Myrbredden og havde noget for sig.

„God Dag, Bedstefar," sagde Ræven, „hvad er det for noget godt, du har der?" sagde den.

„Det er Flesk," sagde Bjørnen.

„Jeg har ogsaa lidt Mundgodt," sagde Ræven.

„Hvad da?" sagde Bjørnen.

„Det er det største og sødeste Humlebol, jeg har fundet i mit Liv," sagde Mikkel.

„Jasaa," sagde Bjørnen og gren og — siklede, saa godt syntes han, det skulde være at faa lidt Honning. „Skal vi traktere hverandre?" sagde han.

„Nei, det gjør jeg ikke," sagde Mikkel. Men saa gjorde de et Veddemaal 8
og blev forligte om, at de skulde nævne tre Slags Trær. Dersom Ræven kunde sige det fortere end Bjørnen, skulde han faa Lov at bide en Gang af Flesket; men hvis Bjørnen kunde sige det fortere, skulde han faa Lov at suge en Gang af Humlebolet. Bjørnen tænkte nu, at han skulde suge i sig al Honningen med et Drag.

„Ja," sagde Ræven, „det er baade godt og vel altsammen; men det siger jeg, at hvis jeg vinder, skal du være pligtig til at rive Børsterne af der, jeg vil bide," sagde den.

„Ja nok, jeg faar vel hjelpe dig, siden du ikke kan selv," sagde Bjørnen.

Saa skulde de til at nævne op Trærne.

„Tol, Furu, Gran!" brummede Bjørnen; — grov i Mælet var han. — Men dette var bare to Trær, for Tol er ikke andet end Furu, det heller.

„Ask, Or, Eik!" skreg Ræven, saa det gnald i Skoven. Saa havde han vundet, og han for ned og tog Hjertet ud af Svinet i en Bid og vilde springe. Men Bjørnen blev sindt, fordi han tog det bedste af hele Svinet, fik fat i Svandsen paa ham og holdt ham.

„Bi lidt!" sagde Bjørnen og var saa vild.

„Ja, det er det samme, Bedstefar, vil du slippe mig, skal du faa smage paa Honningen min," sagde Ræven.

Da Bjørnen hørte det, saa slap han Taget og Ræven op efter Honningen.

„Her paa dette Humlebolet," sagde Mikkel, „holder jeg et Løvsblad, og under det Løvsbladet er der et Hul, som du kan suge igjennem," sagde han,

og i det samme holdt han Humlebolet op under Næsen paa Bjørnen, tog Løvsbladet væk og hoppede op paa Stenen og satte sig til at glise og le, for det var hverken Humlebol eller Honning; men det var et Hvepserede, saa stort som et Mandehoved, fuldt af Hveps, og Hvepsene yrede ud og stak Bjørnen i Øinene og Ørene og i Munden og paa Snuden. Og han fik saa meget at gjøre med at kare dem af sig, at han ikke havde Tid at tænke paa Mikkel.

Fra den Dag af er det, at Bjørnen er saa ræd for Hvepsen.

P. Chr. Asbjørnsen.

10. Sanddruhed.

9

Efter Abbot

Georg Washington var en rask og livlig Gut, som stedse maatte have noget at sysle med; derfor blev han ogsaa sjæleglad, da hans Fader en Dag forærede ham en liden Øx. Jublende sprang han ud i Gaarden med sin Skat i Haanden og prøvede dens skarpe Eg paa alt, hvad der laa paa hans Vei. Paa sin Tur kom han ogsaa ned i Haven, hvor et stort Pæretræ især tiltrak sig hans Opmærksomhed. Fuld af Lyst til at bruge sin Øx, gav han sig ifærd med Pæretræet og hug paa kryds og tvers i Bark og Stamme. Da han var bleven træt af det uvante Arbeide, gik han tilbage til Huset. Nogen Tid efter kom Faderen ned i Haven og saa med Bedrøvelse, at hans herlige Pæretræ var aldeles ødelagt. Ærgerlig gik han ind i Huset og spurgte, hvem der havde gjort denne ondskabsfulde Streg. Georg skalv og var et Øieblik i Tvivl, om han skulde sige Sandheden. Han følte sig sterkt fristet til at tie; men strax derpaa samlede han alt sit Mod og svarede: „Fader, jeg kan ikke lyve; jeg har gjort det med min Øx.“ Faderen tog ham i sine Arme og sagde: „Min kjære Gut! jeg vilde heller tabe tusende Pæretræer end have en Søn, som var en Løgner.“

11. Liden Ekorn.

9

Fru Kjelland

Liden Ekorn sad
Paa en Gren saa glad,
Pudsed Snuden sin
Med sin Lab saa fin;
Dens Smaaunger tre
Havde Ly og Læ
I det store, gamle Furutræ.

Ak, men hør nu, Børn!
Tænk, saa kom en Ørn;
Han fra Himlens Sky'r
Ser det lille Dyr!

Lyst til Kjød han faar,
Kloen i det slaar
Og fortærer det med Hud og
Haar.

Brat var endt dets Nød,
Let og snar dets Død;
Men de arme smaa —
Hvordan vil det gaa?
Hvem skal føde dem?
Hvem skal pleie dem
I det tomme, moderløse Hjem?

10

„Hvor blev Moder af,
Som os Nødder gav?"
Klynkede de smaa;
Knapt de kunde gaa,
Mindre klatre ned
Fra det høie Sted
Hen i Nøddebusken nær derved.

Sig, mit Barn, da nu
Mig din Mening, du!
Skal de nu forgaa,
De forladte smaa?
Er der ingen mer,
Som de arme ser
Nu, da deres Moder borte er?

Han, som mildelig
Hører Ravnes Skrig,
Styrer Lyn og Storm,
Ser til liden Orm,
Hører Smaabørns Bøn,
Moders Suk iløn, —
Ham er liden Ekorns Nød en
Bøn.

Stormen kom med Hast,
Træets Rødder brast,
Toppen segned kun
I en Nøddelund;
Da de bange smaa
Ud af Reden saa:
Nødder tusendvis omkring dem
staa.

Snart de voxte op,
Gjorde mangt et Hop
Rask fra Gren til Gren,
Alle tre som en,
Hele Høsten om;
Men da Vintren kom,
Ny Bekymring for de Stakler
kom.

Barske Nordenvind
Brød i Skoven ind,
Viste dem med Fynd,
Kjolen var for tynd;
Sommerdragten god
Staar ei Frost imod,
Vinterkulden isned deres Blod.

Skræddere har ei
De smaa Ekorn, nei,
Heller ikke Guld
Til at kjøbe Uld;
Folk ei heller faa
Tid at klæde paa
De smaa Ekorn, som i Skoven
gaa.

Paa et Lærketræ
Krøb tilsammen de,
Skjælvende af Kuld';
Af Bekymring fuld'
Bad de hver for sig
Stille, inderlig,
Ja den ældste endog lydelig:

„Gud, du er saa snil!
Du os hjælpe vil,
Hjulpet før du har,
Da vi sultne var.
Se, vi fryser saa!
Giv os arme smaa
Dog en dygtig Vinterkjole
paa!“
Han, som mildelig 11
Hører Ravnes Skrig,
Styrer Lyn og Storm,
Ser til liden Orm,
Hører Smaabørns Bøn,
Moders Suk iløn,
Han bønhører de smaa Ekorns
Bøn.

Koldt det er; men de
Kan af Kulden le:
Hver en Pels har faa't,
Som kan varme godt;
Tykke, brunlig-graa
Sidder kjækt de smaa,
Just som Far med Skrubskindspelsen paa.

Fru Kjelland.

12. Løven og Gaupen. 11

I en øde Egn boede en Løve, der havde en Abe hos sig, som han holdt meget af. Engang traf det sig, at Løven gav sig ud paa en lang Reise; før han reiste, overdrog han Aben at passe paa Huset. Men i Løvens Fraværr tog en Gaupe Huset i Besiddelse, fordi det var et godt Sted, og tænkte at bo der. Aben sagde: „Dette er Løvens Bolig; hvorledes tør du vove uden hans Tilladelse at tage dit Ophold her?“ Gaupen svarede: „Denne Plads har jeg

faaet i Arv efter min Fader.“ Aben tiede stille. Men Hun-gaupen sagde til Hannen: „Det er ikke raadeligt at blive her; thi at sætte sig op imod en Løve er at spøge med sit Liv.“ Hannen svarede: „Aa, Kone, naar Løven kommer, vil jeg drive ham bort igjen ved et Krigspuds.“ Nogle Dage efter fik de høre, at Løven kom. Aben gik ud for at møde ham, fortalte, hvorledes alt var gaaet til med Gaupen, og sagde: „Jeg gjorde Indvendinger; men den svarede: „Pladsen er en Del af mit Arvegods.“ Løven sagde: „Du Abe! det kan ikke være nogen Gaupe; hvorledes kunde et saa ringe Dyr tage min Plads? Uden Tvivl er det et stort, vildt Dyr, der er sterkere end jeg.“ Aben svarede: „Den er ikke sterkere end du.“ Løven sagde: „Hvor du taler! Der er mange Dyr, som overgaar mig i Styrke.“ Løven, som var bleven forskrækket, gav sig alligevel paa Veien hjem til sit Hus.

Før Løven kom, gav Gaupen sin Kone følgende Besked: „Naar Løven kommer i Nærheden af vor Bolig, saa faa dine Unger til at skrige, og naar jeg spørger: „Hvorfor skriger de smaa Slyngler?“ saa skal du sige: „De vil 12
have friskt Løvekjød idag og vil ikke æde det fra igaaraftes.“ Løven nærmede sig nu sin Bolig, og Ungerne begyndte at skrige. Gaupen spurgte: „Hvorfor skriger de smaa Slyngler?“ Hunnen svarede: „Fordi de er sultne.“ Gaupen vedblev: „Hvad? Er der ikke mere tilbage af alt det Løve- og Menneskekjød, som de fik igaar?“ Hunnen svarede: „De vil ikke æde Kjød fra igaar; de vil have noget friskt.“ Gaupen sagde til sine Unger: „I maa være rolige og have lidt Taalmodighed; jeg har hørt, at Løven, som har boet her, kommer hertil idag, og hvis dette er sandt, saa skal I, haaber jeg, faa friskt Kjød nok at æde.“ Løven blev forskrækket, da den hørte Gaupens Ord; thi den vidste ikke, at det var en Gaupe. Den flygtede derfor bort fra Stedet og sagde til Aben: „Har jeg ikke sagt dig, at det er et vældigt Dyr, der er i min Bolig?“ Aben sagde: „Vær ikke bange! thi det er et svagt og ubetydeligt Dyr, og det siger bare disse Ord for at narre dig.“ Løven nærmede sig endnu engang til sin Bolig, og Hungaupen lod atter sine Unger skrige. Hannen raabte til Hunnen: „Faa Ungerne til at tie, idag skal jeg skaffe Løvekjød; thi Aben, som er min Ven, har lovet mig og svoret mig til, ved List at bringe Løven herhen idag; vent blot lidt og faa de smaa Slyngler til at tie! Jeg kan ikke like, at de gjør saadan en Støi; dersom Løven skulde høre min Stemme, vil den ikke komme herhen.“ Da Løven hørte disse Ord, greb den strax Aben

og rev den i Stykker; derpaa tog den Flugten og kom aldrig mere tilbage til det Sted.

13. Maagen.

12

Kaalund

Maagen skreg over Havets Speil:
„Skipper, tag ind dit hvide Seil!“ —
Skipperen gabed og strakte sig doven:
„Maage, hold Mund med dit Skrig foroven!“ —
„Skipper, Skipper, tag Seilet ind!
Jeg spaar dig, der kommer en Hvirvelvind.“ —
„Snak, du Tosse! det kjender du ei;
Hvo er vel Skipper, du eller jeg?“ —

13

Hu! da for over Havet Blæsten,
Skibet forgik i Bølgerne næsten;
Maagen rundt omkring Skibet fløi:
„Naa, kan du se, at jeg ikke løi?
Gode Raad bør man altid høre.“ —
Da kløede Skipperen sig bag Øre.

H. V. Kaalund.

14. Æslet og Hunden.

13

Schaldemose

Hund og Æsel fulgtes ad;
Begge gik til samme Stad.
Æslet smukt sig Stunder gav,
Løb sit eget jevne Trav;
Hunden gjorde tusend Spring,
Streifed hist og her omkring,
Satte over Grøft og Hæk,
Svømmed gjennem Aa og Bæk,
Jog paa Marken ud og ind,
Gjorde mangt unyttigt Trin.
Hvad blev Enden? Æslet stod
I sin Baas med freidigt Mod,
Mens paa Marken syg og mat
Hunden laa den hele Nat.

F. Schaldemose.

15. Per, Paal og Esben Askelad.

13

Moe

Der var engang en Mand, som havde tre Sønner, Per, Paal og Esben Askelad; men andet end de tre Sønnerne havde han ikke heller, for han var saa fattig, at han ikke eiede Naalen paa Kroppen, og derfor sagde han tidt og ofte til dem, at de fik ud i Verden og se at tjene sit Brød; hjemme hos ham blev det ikke andet end Sultihjel for dem.

Noget Stykke borte fra Manden laa Kongsgaarden, og lige udenfor Vinduerne til Kongen var der voxet op en Eg, som var saa stor og diger, at den skyggede for Lyset i Kongsgaarden; Kongen havde lovet ud mange, mange Penge til den, som kunde hugge ned Egen; men ingen var god for det, for saa fort en skaarede en Flis af Egelæggen, voxte der to isteden. Saa vilde Kongen ogsaa have gravet en Brønd, som skulde holde Vand hele Aaret; for alle Granderne hans havde Brønd; men han havde ingen, og det

syntes Kongen var Skam. Til den, som kunde grave en slig Brønd, at den holdt Vand hele Aaret rundt, havde Kongen lovet ud baade Penge og andet; men der var ingen, som kunde faa gjort det, for Kongsgaarden laa høit, høit 14
oppe paa en Bakke; aldrig før havde de gravet nogle Tommer ned i Jorden, saa kom de ned til haarde Fjeldet. Men da nu Kongen havde sat sig i Hovedet, at han vilde have gjort disse Arbeider, saa lod han lyse fra alle Kirkebakkerne, baade vidt og bredt, at den, som kunde hugge ned den store Egen i Kongsgaarden og skaffe ham slig en Brønd, at den holdt Vand hele Aaret rundt, skulde faa Prinsessen og halve Riget. Der var nu nok af dem, som vilde prøve sig, kan du vel vide; men alt de knartede og hug, og alt de rodede og grov, saa hjalp det ikke; Egen blev tykkere og tykkere for hvert Hug, og Fjeldet blev nu ikke blødere det heller. Om en Stund saa vilde de tre Brødrene i Veien og prøve sig ogsaa, og det var Faderen vel fornøiet med, for vandt de ikke Kongsdatteren og halve Riget, saa kunde det dog hænde, at de fik Tjeneste ensteds hos en brav Mand, tænkte Faderen, og mere ønskede han ikke; og da Brødrene derfor slog paa det, at de vilde til Kongsgaarden, sagde Faderen strax ja, og saa lagde Per, Paal og Esben Askelad af Gaarde.

Da de nu havde gaaet et Stykke, kom de til en Granli, og lige op for denne var en brat Hei; saa hørte de noget, som hug og hug oppe i Heien. „Jeg undres, hvad det er, som hugger oppe i Heien, jeg!“ sagde Esben Askelad. „Du er nu saaklog med dine Forundringer bestandig, du!“ sagde han Per og han Paal; „det er da noget at forundre sig over ogsaa, at der staar en Vedhugger og knarter oppe i Heien.“ „Jeg har nok Moro af at se, hvad det er, ligevel, jeg,“ sagde Esben Askelad, og dermed gik han. „Aa ja, er du sligt et Barn, har du godt af at lære at gaa med!“ raabte Brødrene hans efter ham; men han brød sig ikke om det, Esben; han lagde afsted opover Bakkerne did, hvor han hørte det hug, og da han kom der, saa han, det var en Øx, der stod og hug paa en Fureleg. „God Dag!“ sagde Esben Askelad. „Staar du her og hugger?“ „Ja, nu har jeg staaet her og hugget i mange lange Tider og ventet paa dig,“ svarede Øxen. „Ja, ja, her er jeg,“ sagde Esben, han tog Øxen og slog den af Skaftet og stoppede begge Dele i Skræppen sin. Da han saa kom ned igjen til Brødrene sine, begyndte de at le og gjøre Nar af ham; „hvad var det for noget rart, du fik se oppe i Heien?“ 15
sagde de. „Aa, det var bare en Øx, vi hørte,” sagde Esben.

Da de saa havde gaaet en Stund igjen, kom de under en Berghammer; oppe i den hørte de, noget hakkede og grov. „Jeg undres, hvad det er, som hakker og graver oppe under Berghammeren, jeg?" sagde Esben Askelad. „Du er nu altid saa klog til at forundre dig, du," sagde han Per og han Paal igjen; „har du aldrig hørt Fuglene hakke og pikke paa Trærne før?" „Ja, men jeg har nok Moro af at se, hvad det er ligevel, jeg," sagde Esben, og alt de lo og gjorde Nar af ham, saa brød han sig ikke om det, han lagde afsted op imod Berghammeren, og da han kom op under, saa han, det var et Græv, som stod og hakkede og grov. „God Dag!" sagde Esben Askelad; „staar du her og hakker og graver saa alene?" „Ja, jeg gjør det," sagde Grævet, „nu har jeg staaet her og hakket og gravet i mange lange Tider og ventet paa dig," sagde det. „Ja, ja, her er jeg," sagde Esben igjen, han tog Grævet og slog det af Skaftet og gjemte det i Skræppen sin, og saa nedover til Brødrene sine igjen. „Det var vel noget fælt rart, du saa deroppe under Berghammeren?" sagde Per og Paal. „Aa, det var ikke noget videre, det var bare et Græv, vi hørte," svarede Esben. Saa gik de et godt Stykke sammen igjen, til de kom til en Bæk; tørste var de nu alle tre efter det, de havde gaaet, og saa lagde de sig ned ved Bækken for at drikke. „Jeg undres rigtig, hvor dette Vandet kommer fra?" sagde Esben Askelad. „Jeg undres, om du er rigtig i Skallen, jeg," sagde han Per og han Paal. „Er du ikke gal, saa forundrer du dig sagtens gal med det allerførste. Hvor Bækken kommer fra? Har du aldrig seet Vandet rinde op af en Aare i Jorden da?" „Ja, men jeg har nok Lyst til at se, hvor det kommer fra, ligevel, jeg," sagde Esben; han afsted op med Bækken, og alt Brødrene raabte paa ham og lo ad ham, saa hjalp det ikke; han gik sin Gang. Da han saa kom langt opmed, blev Bækken mindre og mindre, og da han kom endda et Stykke frem, fik han se en stor Valnød; fra den silrede Vandet ud. „God Dag!" sagde Esben igjen; „ligger du her og silrer og rinder saa alene?" „Ja, jeg gjør det," sagde Valnødden; „her har jeg ligget og silret og rundet i mange lange Tider og ventet paa dig." „Ja, [16] ja, her er jeg," sagde Esben; han tog en Mosedot og dyttede i Hullet, saa Vandet ikke kunde komme ud, og saa lagde han Valnødden i Skræppen og satte nedover til Brødrene sine igjen. „Nu har du vel seet, hvor Vandet kommer fra? Det saa vel fælt rart ud, kan jeg tænke?" sagde han Per og han Paal. „Aa, det var bare et Hul, det randt ud af," sagde Esben, og saa lo de

andre to og gjorde Nar af ham igjen; men Esben Askelad brød sig ikke om det; „jeg havde nu Moro af at se det ligevel, jeg," sagde han.

Da de saa havde gaaet et Stykke igjen, kom de til Kongsgaarden; men da alle i Kongeriget havde faaet høre, at de skulde vinde Prinsessen og halve Riget, dersom de kunde hugge ned den store Egen og grave Brønd til Kongen, saa var der kommet saa mange, som havde prøvet Lykken sin, at Egen var dobbelt saa tyk og stor, som den var fra først af; for der voxte ud to Fliser for hver, de skaarede ud med Øxen, kan du vel huske. Derfor havde Kongen nu sat den Straf, at de, som prøvede sig og ikke kunde fælde Egen, skulde sættes ud paa en Ø, og begge Ørerne skulde klippes af dem. Men de to Brødrene lod sig ikke skræmme ved det; de troede nok, de skulde faa Egen ned, og han Per, som ældst var, skulde nu til at prøve først; men det gik med ham som med alle de andre, som havde hugget paa Egen; for hver Flis, han skaarede ud, voxte der to isteden, og saa tog Kongens Folk ham og klippede af ham begge Ørerne og satte ham ud paa Øen. Nu vilde han Paal til; men med ham gik det akkurat lige ens; da han havde hugget en to, tre Hug, saa de fik se, at Egen voxte, tog Kongens Folk ham ogsaa og satte ud paa Øen, og ham klippede de Ørerne endnu snauere af, for de syntes, han kunde lært at vogte sig af Broderen. Saa vilde Esben Askelad til. „Vil du endelig se ud som en merket Sau, skal vi gjerne klippe af dig Ørerne strax, saa slipper du Bryderiet," sagde Kongen; han var sint paa ham for Brødrenes Skyld. „Jeg havde nok Moro af at prøve først ligevel," sagde Esben, og det maatte han da faa Lov til. Han tog Øxen sin ud af Skræppen og skjæftede den paa Skaftet igjen. „Hug selv!" sagde Esben til Øxen, og den til at hugge, saa Fliserne fløi, og saa var det ikke længe, før Egen maatte 17
ned. Da det var gjort, tog Esben frem Grævet sit og satte det paa Skaftet. „Grav selv!" sagde Esben, og Grævet til at hakke og grave, saa Jord og Stene sprutede, og saa maatte vel Brønden op, kan du tro. Da han nu havde faaet den saa dyb og stor, han vilde, tog Esben Askelad frem Valnødden sin og lagde i det ene Hjørnet paa Bunden, der tog han Mosedotten ud af den. „Silre og rind!" sagde Esben, og den til at rinde, saa Vandet fossede ud af Hullet; om en liden Stund var Brønden bredfuld. Saa havde Esben hugget ned Egen, som skyggede for Kongens Vinduer, og skaffet Brønd i Kongsgaarden, og saa fik han Prinsessen og det halve Riget, som Kongen havde sagt; men godt var det for Per og Paal, at de havde mistet Ørerne; for

ellers havde de hver Tid og Time faaet høre det, alle sagde, at Esben Askelad ikke havde forundret sig saa galt endda.

Jørgen Moe.

16. a. Nissen.

17

Kaalund

Kokkepigen: „Du lille Nisse med Huen rød,
Du skal ogsaa have din Julegrød."
Husmoderen: „Der er ingen Nisse, lad dig sige!"
Da smiled den gamle Kokkepige:
„Han bor i Kjælder, i Stald, paa Kvist;
Den Skjelm, han stjal mig dog Pølsen sidst."

Og Grøden blev ned i Stalden sat,
Da sneg sig fra Kjøkkenet Husets Kat. —
Den næste Morgen den gamle kom
Og raabte, da hun fandt Skaalen tom:
„Hvem uden Nissen kan Grøden spise?"
Da maatte Katten i Krogen fnise.

H. V. Kaalund.

b.

En Mand fra Nissen vilde flytte;
Men det blev ham til ingen Nytte;
Paa Læsset Nissen sad og lo:
„Vi flytter nok idag, vi to?"

Chr. Winther.

17. Solstraalerne.

18

Eft. Curtmann

Solen var just staaet op og stod nu paa Himmelen med sin skjønne, glinsende Skive; da udsendte den sine Straaler for overalt i det hele Land at vække de sovende. En Straale kom til Lerken; den smuttede hurtig ud af Redet, steg høit op i Luften og slog sine Triller og priste den tidlige Morgenstund. En anden Straale kom til den lille Hare og vakte den; den gned ikke længe Øinene, men sprang ud af Skoven hen paa Engen og udsøgte sig der til Frokost det fineste Græs og de smukkeste Blomster. Og en tredje Straale naaede hen til Hønsehuset; da galede Hanen, og Hønsene fløi alle ned fra sine Pinder og klukkede og løb hen i Gaarden og søgte Føde og lagde Æg i sine Reder. Og en fjerde Straale kom hen til de smaa Duer, og de kurrede og kurrede for hinanden; thi Døren var endnu tillukket; men da Døren blev lukket op, fløi de alle ud paa Marken og løb hen over Ærteageren og pillede Ærter op. Og en femte Straale kom til den lille Bi, som kom krybende ud af Bikuben og rystede Støvet af sine Vinger og fløi surrende hen over Buskenes og Trærnes Blomster og bragte Honning hjem med sig. Nu kom ogsaa den sidste Straale til Syvsoverens Seng og vilde vække ham; men han stod ikke op; han vendte sig kun om til den anden Side og snorkede, medens alle de andre var i fuld Virksomhed.

18. Den lille Hunds Hevn.

18

En Familie fra Landet, hvis Hjem var et Par Dages Reise borte fra Kristiania, reiste engang til Hovedstaden for at more sig der i nogle Uger. Da de var komne nogle Mile fra Hjemmet, blev de meget forundrede ved at se, at deres lille Yndlingshund, som de havde ladet blive tilbage hjemme, havde fulgt dem paa Veien. Da de imidlertid ikke vidste, hvorledes de skulde faa den sendt hjem igjen, og de ikke vilde tage den med til Kristiania, lod de den blive i den nærmeste Gjestgivergaard; Gjestgiveren lovede at passe paa den og behandle den godt, indtil de kom tilbage fra Hovedstaden, og de reiste videre. Da de efter nogle Ugers Ophold i Kristiania vendte tilbage og 19
atter standsede ved Gjestgiverstedet, spurgte de efter Hunden; men til sin store Sorg hørte de, at den ikke var der mere. Gjestgiveren forsikrede, at det

ikke var hans Skyld, da han havde pleiet den godt og passet paa den, saa godt han havde kunnet. I Begyndelsen havde den været noget sørgmodig; men den havde dog snart slaaet sig til Ro, og efterhaanden havde den følt sig som hjemme hos ham. Men saa var den kommen ud paa Landeveien, og der havde en stor Hund jaget efter den og mishandlet den; dette var skeet gjentagne Gange, og en Dag især havde den store Hund bidt den lille temmelig slemt. Strax efter var den lille Hund forsvunden; man havde ingensteds kunnet finde den, og ingen havde seet, hvor den var bleven af. To eller tre Dage efter havde den atter vist sig og denne Gang sammen med en anden Hund, der var meget større og sterkere end den, der havde været saa slem mod den lille Hund. Begge i Forening havde nu angrebet den lilles Fiende, bidt den dygtig og derpaa igjen løbet bort ad den samme Vei, som de var komne. Da Herren hørte denne underlige Fortælling, spurgte han om, hvorledes den Hund havde seet ud, som den lille havde havt med sig, og efter den Beskrivelse, man gav ham, kunde han ikke tro andet, end at det maatte have været hans egen store Gaardshund, som han ogsaa havde ladet blive hjemme. Ja, merkværdigt nok, da han kom hjem, fik han vide, at det virkelig forholdt sig saaledes. Tjenestefolkene fortalte ham, at den lille Hund var kommen tilbage, nogle Dage efterat den var løben bort, og at de strax efter havde savnet baade den og Gaardshunden i et Par Dage. Derpaa var de begge komne tilbage og var nu blevne rolig hjemme begge to.

Det var nu altsaa ganske tydeligt, at den lille Hund var løben til sit gamle Hjem, fordi den i Gjestgivergaarden var bleven mishandlet af den store Hund, og at den saa hjemme paa en eller anden Maade havde gjort sig forstaaelig for sin Ven Gaardshunden og faaet denne bort med sig for at faa Hevn over den fremmede Hund.

19. Spillemænd.

Rode

Engang var en stor Flok Spillemænd
I Juleferien kommen herhen;
Nu skal I høre, hvordan det gik,
Da de begyndte med sin Musik:
Hundene hyled med ynkelig Mine,
Den fine Frue fik Hovedpine,
Pigen glemte Grøden at røre,
Grøden blev sveden, mens hun skulde høre;
Skriveren lagde Pennen væk,
Den slog paa Arket en stor Klat Blæk;
Kræmmeren var forstyrret bag Diske,
Og de fik Rosin, som bad om Svedske;
Men alle Børn i det hele Stræde,
De dansed omkring og jubled af Glæde.

G. Rode.

20. Smaagutterne, som traf Troldene paa Hedalsskoven.

Asbjørnsen

Paa en Plads oppe i Vaage i Gudbrandsdalen boede der engang i gamle Dage et Par fattige Folk. De havde mange Børn, og to af Sønnerne, som var saa ved Lag halvvoxne, den ene lidt ældre end den anden, maatte næsten støt drive omkring paa Bygden og tigge. Da de flakkede saa bestandig, var de vel kjendte med alle Veie og Stier, og de kjendte ogsaa Benveien til Hedalen.

Engang vilde de gaa did. Men de havde hørt, at nogle Falkefængere havde bygget sig en Hytte ved Mela; derom vilde de gaa med det samme og se Fuglene, og hvorledes de fangede dem, og derfor tog de Benveien over Langmyrene. Men det var alt ledet saa langt paa Høsten, at Budeierne var reiste hjem fra Sætren; derfor kunde de ingensteds faa Hus og ikke Mad heller. De maatte da holde ved Veien til Hedalen; men denne var bare et

grundt Raak*), og da Mørket kom paa dem, tabte de Raaket, og de fandt ikke Fuglefængerhytten heller; men før de vidste et Ord af det, var de midt i 21
tykkeste Bjølstadskoven, og det blev saa mørkt, at de ikke vidste, hvor de gik. Da de skjønte, at de ikke kunde komme frem, gav de sig til at kviste Bar, gjorde op Ild og byggede sig en Barhytte; for de havde med Vesleøxen, og de rev op Lyng og Mose, som de gjorde et Leie af. En Stund efter de havde lagt sig, fik de høre nogen, som snøftede og veirede sterkt med Næsen. Gutterne lagde Øret til og lyttede vel efter, om det skulde være Dyr eller Skovtrold, de hørte. Men saa trak det Veiret endda sterkere og sagde:

„Det lugter kristent Blod her!"

Saa hørte de, det steg saa stort, at Jorden skalv under det, og saa kunde de vide, at Troldene var ude.

„Gud hjelpe os, hvad skal vi nu gjøre?" sagde den yngste Gutten til Bror sin.

„Aa, du faar blive staaende under Furuen der, du staar, og være færdig til at tage Poserne og stryge din Kos, naar du ser de kommer, saa skal jeg tage Vesleøxen," sagde den anden.

I det samme fik de se Troldene kom anstigende, og de var saa store og digre, at Hovederne paa dem alle tre var jevnhøie med Furutoppene; men de havde bare et Øie tilsammen, og det skiftedes de til at bruge; de havde et Hul i Panden, som de lagde det i, og styrede det med Haanden; den, som gik foran, han maatte have det, og de andre gik efter og holdt sig i den første.

„Tag Benene fat!" sagde den ældste af Gutterne; „men flyv ikke for langt bort, før du ser, hvordan det gaar; siden de har Øiet saa høit, har de nok ondt for at se mig, dersom jeg kommer bag paa dem eller nedenunder dem."

Ja, Broderen løb foran, og Troldene drog efter; imedens kom den ældste Gutten bag paa dem og hug det bagerste Troldet i Ankelen, saa det slog op et grueligt Skrig, og det første Troldet blev saa ræd, at det skvat og slap Øiet. Men Gutten var ikke sen til at snappe det. Det var større, end om en havde lagt ihob to Potteskaale, og saa klart var det, at da han saa igjennem det, var det som den lyseste Dag, endda det var kulmørke Natten.

Da Troldene forstod, at han havde taget Øiet fra dem, og at han havde gjort en af dem Skade, begyndte de at bande forskrækkelig og true med, at de 22
skulde gjøre ham saa og saa meget ondt, dersom han ikke strax gav dem Øiet igjen.

„Jeg er ikke ræd for Trold og Trusel," sagde Gutten. „Nu har jeg tre Øine alene, og I tre har ikke noget, og endda maa to bære den tredje, om I skal komme af Flekken."

„Dersom vi ikke faar Øiet vort igjen paa Timen, skal du blive til Stok og Sten," skreg Troldene.

Men Gutten mente, det gik ikke saa fort; det havde ingen Fare; han var ikke bange hverken for Skryd eller Troldskab, sagde han, og truede med, at han skulde give hver af dem et dygtigt Hug, saa de skulde komme til at krybe omkring som Mark og Kræk. Da Troldene hørte dette, blev de bange og begyndte at give gode Ord. De bad nok saa vakkert, at han vilde give dem Øiet igjen, saa skulde han faa baade Guld og Sølv og andet af dem. Ja, det syntes Gutten var nok saa vel; men han vilde have Guldet og Sølvet først, ellers vilde han ikke give Øiet igjen, og saa sagde han, at hvis en af dem vilde gaa hjem og hente saameget Guld og Sølv, at han og Broderen fik Poserne sine fulde, og give dem to gode Staalbuer atpaa, saa skulde de faa Øiet; men imedens vilde han beholde det.

Troldene bar sig ilde og sagde, at ingen af dem kunde gaa, naar de ikke havde Øiet at se med; men saa gav en af dem sig til at skrige paa Kjærringen — for de havde bare en Kjærring ihob alle tre, — saa det ljomede i Aaserne. Om en Stund svarede det i en Kamp langt borte. Saa sagde Troldene, at hun skulde komme med to Staalbuer og to Spand fulde af Guld og Sølv, og det varede da ikke længe, før hun var der, skal jeg tro; men da hun saa fik høre, hvorledes det var tilgaaet, begyndte hun ogsaa at true med Troldskab. Da Troldene hørte det, blev de bange og bad, hun skulde tage sig i Agt for „den vesle Hvepsen," hun kunde ikke være sikker for, at han tog hendes Øie ogsaa. Saa kastede hun Spandene og Guldet og Sølvet og Buerne til dem, strøg hjem i Kampen med Troldene, og siden den Tid har ingen hørt, at Troldene har gaaet paa Hedalsskoven og lugtet efter kristent Blod.

P. Chr. Asbjørnsen.

*) Gangsti for Kvæget, Kreatursti.

21. Kyllingen.

23

„Kyllingen min! Kyllingen min!
Altid du smutter i Buskene ind,
Er saa nysgjerrig, vil Alting vide,
Kan aldrig holde dig ved min Side.
Merker du da, at jeg ikke er med,
Saa ved du hverken op eller ned.“

Kyllingen løb som sedvanligt væk,
Smuttede ind i den tætte Hæk;
Da blev den bange, begyndte at pibe;
Moderen hjalp den af denne Knibe.
Trygt under hendes Vinger den laa,
Tænkte: „Jeg aldrig alene vil gaa.“

22. Ræven og Anden.

23

Winther

R. „Fru And! hvi svømmer du der paa Dammen?
Kom hid iland, lad os snakke sammen;
Det er længe, siden jeg saa dig, kjære!“
A. „Herr Ræv! jeg kan dig intet lære;
Thi du er altfor klog for mig;
Helst bliver jeg derfor langt fra dig.“

Herr Mikkel paa Landet var ilde stemt,
Han kunde ei svømme, og det var slemt;
Thi efter Steg løb ham Munden i Vand,
Det havde hun gjettet, den snilde And;
Han ærgerlig luskede langs ved Sivet
Og tvungen lod Anden beholde Livet.

Chr. Winther.

23. Det store Kaalhoved.

23

Efter Chr. v. Schmid

To Haandverkssvende, Josef og Kristofer, gik engang forbi en Gartners Have.

„Se dog," sagde Josef, „hvor store de Kaalhoveder er."

„Aa," svarede Kristofer, der gjerne pralede, „de er slet ikke store. Nei, 24
da jeg var i Danmark, saa jeg paa min Vandring et Kaalhoved, der var vel saa stort som det Hus der."

Josef, der var Kobberslager, sagde derpaa: „Det var rigtignok meget. Imidlertid har jeg dog engang hjulpet til at gjøre en Kjedel, der var saa stor som Kirken."

„Men kjære," raabte Kristofer, „hvortil behøvede man da en saadan uhyre Kjedel?"

Josef svarede ganske tørt: „Man vilde koge dit store Kaalhoved deri."

Kristofer blev rød og løi ikke mere den Dag.

24. Svalernes Hevn.

24

Det hændte engang paa en Gaard, at et Par Svaler byggede sig et Rede over en Stalddør. Da de havde havt dette i et Par Uger, fløi en Spurv derind paa en Tid, da begge Svaler var ude, og syntes saa godt om at være der, at den ikke forlod Redet, da Svalerne kom tilbage. Disse forsøgte vel paa flere Maader at jage den ud; men det lykkedes dem ikke.

De fløi da bort, men kom noget efter tilbage med en Mængde andre Svaler, og hele Skaren gik nu løs paa Redet for at jage Spurven ud. Men da denne udfyldte hele Indgangen til Redet med sit store Hoved, kunde bare en Svale ad Gangen angribe den, og da den var sterk nok til at udholde denne Kamp, maatte Svalerne tilsidst fortrække og lade Spurven blive, hvor den var. Men snart kom samtlige Svaler anden Gang tilbage og havde da Neb og Klør fulde af Straa og Dynd, hvormed de i største Hast tilstoppede Hullet for Spurven, og denne havde virkelig maattet sulte ihjel, dersom ikke den, som siden har fortalt denne Begivenhed, havde frelst den af dens Fængsel.

25. Hanen.

25

Hanen er en stolt Kavaler,
Sporer han har og glinsende Fjær.
Tidlig oppe ved Morgengry
Bryster han sig og galer i Sky.

Hvergang Solen stiger i Øst,
Hæver han sin skingrende Røst,
Høit han kalder sin Hønseflok:
„Nu har I sovet længe nok!“

Da kommer Hønsene alle som en
Løbende over Stok og Sten;
Hanen flyver paa Tønden op,
Mønstrer vigtig den hele Trop.

Høit ved Navn han nævner enhver,
Tæller, om alle er samlet der;
Fører dem saa til Dammens Rand
Og nipper med dem af det klare Vand.

Naar han har stillet sin Morgentørst,
Da begynder hans Dagværk først;
Med sine Høns og Kyllinger smaa
Lede han maa for Føden at faa.

Forrest han spanker med stolte Skridt,
Paa sig selv han tænker kun lidt,
Hvergang han finder en lækker Bid,
Kalder han alle Hønsene hid.

Ivrig han skraber i Jorden: „Kok, kok;“
Kjærlig han passer, at hver har nok.
Korn og Smuler han søger iflæng,
Ingen af Flokken gaar sulten i Seng.

Kommer saa Aft'nen med Skumring graa,
Samler han træt sine Tupper smaa,
Gaar saa med dem i Skuret ind
Og sætter sig der til Ro paa sin Pind.

26. Manden og Hønen.

26

Eft. Æsop

En Mand havde en Høne, som hver Dag lagde et Guldæg. Han bildte sig nu ind, at der maatte være en hel Guldgrube i Maven paa Hønen og vred derfor Halsen om paa den og skar den op for paa engang at blive en rig Mand. Men da han saa havde slagtet den og ikke fundet andet, end hvad man ellers finder i en Høne, klagede han sig ynkelig, fordi han havde mistet en daglig Indtægt ved at gribe efter en større.

27. Træet, som vilde have andre Blade.

26

Der staar et lidet Træ i Skoven; det har staaet baade i ondt og godt Veir. Det har fra øverst til nederst kun Naale istedenfor Blade. Engang sagde det lille Træ: „Alle mine Kammerater har smukke Blade, og jeg har kun Naale; ingen tør røre ved mig. Dersom jeg turde ønske noget, saa vilde jeg ønske mig Blade af det pure Guld."

Om Natten faldt det lille Træ i Søvn, og da det vaagnede den næste Morgen tidlig, da havde det deilige Blade af Guld. Ja, det var en Pragt! Træet sagde: „Nu er jeg stolt. Ingen af de andre Trær i Skoven har Guldblade."

Men om Aftenen gik Jøden med det store Skjeg og den store Sæk igjennem Skoven; han faar Øie paa Guldbladene, putter dem i Sækken og skynder sig bort og lader det lille Træ staa ganske nøgent. Træet siger med Græmmelse: „Jeg ærgrer mig over Guldbladene; jeg maa skamme mig for de andre Trær, de har saadanne skjønne Blade. Turde jeg ønske mig noget endnu, da skulde det være Blade af det klare Glas."

Da sov det lille Træ atter ind, og da det vaagnede tidlig næste Morgen, havde det deilige Blade af Glas. Det var ogsaa en Pragt! Træet siger: „Nu er jeg glad. Saaledes glinser intet Træ i Skoven.“

Da kom der en stor Hvirvelvind med et Uveir. Den for ind imellem Trærne og kom til Glasbladene, og saa laa de allesammen i Stumper i Græsset.

Med Bedrøvelse siger Træet: „Mit Glas ligger i Støvet; de andre Trær staar endnu med sine grønne Blade. Skulde jeg ønske mere, saa skulde det ogsaa være grønne Blade.“ 27

Og det lille Træ slumrede ind, vaagnede og havde smukke grønne Blade. Da smilede det og sagde: „Nu har jeg ogsaa grønne Blade, saa at jeg ikke behøver at skamme mig.“

Da kommer den gamle Gjed løbende og søger efter Græs og Blade til sine Unger. Hun ser Løvet, og uden at spørge om Lov æder hun det af med Kviste og Stilke.

Saa var det lille Træ nøgent igjen og sagde for sig selv: „Nu forlanger jeg ingen Blade mer, hverken grønne, røde eller gule. Havde jeg bare mine Naale, saa vilde jeg være fornøiet med dem.“

Og bedrøvet faldt det i Søvn, og bedrøvet vaagnede det igjen; da ser det paa sig selv og smiler atter, og alle de andre Trær ler det ud. Men det lille Træ bryder sig ikke derom; thi det har nu faaet alle sine Naale igjen, som enhver kan se. Gaa kun ud i Skoven og se selv; men rør ikke ved det, for — det stikker.

28. Spurveungen. 27

Kaalund

En Spurveunge, en nøgen en
Med store Øine og lange Ben,
Faldt ned fra Taget. Den lille Dreng
Af Uld den redte saa blød en Seng;
Han madede den med Gryn paa Tungen,
Og større og større blev Spurveungen.

Og da den saa fik Fjær paa sin Krop,
Da bygged den ude i Træets Top.
Den frygtede ikke sin lille Ven,
Men flagrede kjærlig til ham hen.
Hver Dag, naar han kom hjem fra Skolen,
Den kvidred sin Tak til ham i Solen.

H. V. Kaalund.

29. Hunden.

28

Wergeland

Jeg aldrig mer vil Hunden slaa,
Men klappe venlig den,
Dens Hale til at logre faa;
Den bliver da min Ven.

Det Venskab ei foragtes bør;
Thi den saa trofast er.
Den glemmer ei, hvad godt jeg gjør,
Dens Blik mit Hjerte ser.

Kom da, min kjære Kammerat!
Jeg dele vil mit Brød.
Min Haand skal tjene dig til Fad,
Min Ven i Liv og Død!

H. Wergeland.

30. Gaasen.

28

„Du lille Krabat! jag ikke saa,
Det siger jeg dig, efter mine smaa!
Kaster du endnu en eneste Sten,
Saa kniber jeg dig i Arme og Ben;
Vil du prøve mine Vingers Magt?“ —
Da blev Gutten ganske forsagt,
Løber afsted af alle Kræfter;
Gaasen farer et Stykke efter;
Derpaa vendte den rolig om,
Indtil den ned i Vandet kom;
Da begyndte en Pludren og Snakken;
Gutten satte sig ned paa Bakken.

31. Askeladden, som kapaad med Troldet.

28

Moe

Der var engang en Bonde, som havde tre Sønner; han var i smaa Omstændigheder og gammel og svag, og Sønnerne vilde ikke tage sig noget til. Til Gaarden hørte en stor, god Skov, og den vilde Faderen at Gutterne skulde hugge i og se at faa betalt noget paa Gjelden.

Langt om længe fik han dem ogsaa paa det Trav, og den ældste skulde ud 29
at hugge først. Da han var kommen bort i Skoven og begyndte at hugge paa en gammel, skjægget Gran, kom der et stort, digert Trold til ham. „Dersom du hugger i min Skov, skal jeg dræbe dig!“ sagde Troldet. Da Gutten hørte det, kastede han Øxen og lagde hjem igjen, det bedste han kunde. Han kom ganske forpustet hjem og fortalte det, som var hændt ham; men Faderen sagde, at han var et Harehjerte; Troldene havde aldrig skræmt ham fra at hugge, da han var ung, mente han.

Den anden Dag skulde den anden Søn afsted, og da gik det netop lige ens. Da han vel havde hugget nogle Hug i Granen, kom Troldet ogsaa til ham og sagde: „Dersom du hugger i min Skov, skal jeg dræbe dig!“ Gutten turde knapt se paa ham, kastede Øxen og tog tilbens ligesom Broderen, og

vel saa fort. Da han kom hjem igjen, blev Faderen atter vred og sagde, at aldrig havde Troldene skræmt ham, da han var ung.

Den tredje Dag vilde Askeladden i Veien. „Ja du," sagde de to ældste, „du skal vel gjøre det færdigt, du, som aldrig har været ude gjennem Døren." Han svarede ikke noget paa det, Askeladden, men bad bare om at faa dygtig Niste med sig. Moderen havde ingen Sul og hængte Gryden derfor paa for at yste lidt til ham; det fik han i Skræppen og lagde af Gaarde. Da han havde hugget en liden Stund, kom Troldet ogsaa til ham og sagde: „Dersom du hugger i min Skov, skal jeg dræbe dig!" Men Gutten var ikke sen; han sprang bort i Skræppen efter Osten og krystede den, saa Mysen skvat. „Tier du ikke," sagde han til Troldet — „skal jeg klemme dig, som jeg klemmer Vandet af denne hvide Stenen!" „Nei, kjære, spar mig!" sagde Troldet, „jeg skal hjelpe dig at hugge." Ja, paa det Vilkaar sparede da Gutten ham, og Troldet var dygtig til at hugge, saa de fik fældet og afhugget mange Tylvter om Dagen. Da det led mod Kvelden, sagde Troldet: „Nu kan du følge mig hjem, der er nærmere til mig end til dig." Ja, Gutten blev med, og da de kom hjem til Troldet, skulde det gjøre op Ilden paa Skorstenen, medens Gutten skulde gaa efter Vand til Grødgryden; men der stod to Jernbøtter, saa store og tunge, at han ikke engang orkede at løfte dem af Flekken. Saa sagde Gutten: „Det er ikke værd at tage med sig disse Fingerbørerne; jeg vil gaa efter hele Brønden, jeg." „Nei, kjære væne!" sagde Troldet, „jeg kan ikke miste Brønden min; gjør du op Ilden, skal jeg gaa efter Vand."

Da han kom tilbage med Vandet, kogte de op en dygtig stor Grødgryde. „Det er det samme" — sagde Gutten — „vil du som jeg, skal vi kapæde?" „Aa ja!" svarede Troldet, for det tænkte han altid, han skulde staa sig i. Ja, de satte sig tilbords; men Gutten tog uformerket Skindskræppen og knyttede foran sig, og saa øste han mere i Skræppen, end han aad selv. Da Skræppen var fuld, tog han sin Tollekniv op og rispede en Flige i Skræppen. Troldet saa paa ham, men sagde ikke noget. Da de havde ædt en god Stund til, lagde Troldet Skeen bort; „nei, nu orker jeg ikke mere!" sagde han. „Du skal æde!" svarede Gutten — „jeg er knapt halvmæt endnu, jeg. Gjør du, som jeg gjorde, og skjær et Hul paa Maven, saa æder du saa meget, du vil." „Men det gjør vel gruelig ondt?" spurgte Troldet. „Aa, ikke noget, som er at tale om," svarede Gutten. Saa gjorde Troldet, som Gutten sagde, og saa kan en

vel vide, han satte Livet til; men Gutten tog alt det Sølv og Guld, som fandtes i Berget, og gik hjem med. Med det kunde han sagtens faa betalt noget paa Gjelden.

Jørgen Moe.

32. Barnet blandt Ulvene.

Eft. Jacobs

Den lille Sofie sad en Aften sammen med sin Moder og sine Søskende Edvard og Matilde under Nøddetrærne i Haven. Hun havde sat sig tæt op til sin Søster Matilde, og man kunde merke paa hende, at hun havde noget for. Thi af og til saa hun op til Matilde og hviskede noget til hende, derpaa bevægede hun sin lille Mund uden at sige noget og smilede. Endelig merkede Moderen det og sagde:

„Men hvad er der med Sofie?“

„Hun kan en Historie,“ sagde Matilde, „og den vil hun gjerne fortælle.“

„Maa jeg, kjære Moder?“ sagde Sofie.

Moderen nikkede venlig.

Sofie rykkede Skammelen endnu nærmere hen til Matilde, lagde Strikketøiet i Fanget og begyndte saaledes:

„Paa — ja hvad hed nu det Bjerg, Matilde? Det var saa høit —“

„Paa Kjæmpebjerget,“ svarede Matilde.

„Ja, paa Kjæmpebjerget boede en fattig Kone, som havde et lidet Barn og en Mængde Kjør. Men Kjørene tilhørte ikke Konen, hun passede bare paa dem. Engang sad hun ved Kanten af en Skov med sit Barn, og hun gav Barnet Mad af en Skaal, medens Kjørene græssede udenfor Skoven.

Men, Matilde, hvorfor gik Moderen saa bort fra Barnet?“

„Ved du ikke det? I Skoven var der nogle slemme Ulve, og da Kjørene . . . .“

„Ja, nu ved jeg det.

I Skoven var der nogle slemme Ulve, og da Kjørene gik ind i Skoven, hvor det var kjøligt, og hvor der ogsaa voxede meget Græs, saa tænkte Konen, at Ulven kunde komme og æde Kjørene. Og saa stod hun op og gik ind i Skoven.“

„Nei, først gav hun Barnet noget,“ sagde Matilde.

„Ja, først gav hun Barnet Skaalen og en Træske og sagde: Der, Barn, tag og spis; men tag ikke Skeen for fuld. Og nu gik hun ind i Skoven og vilde drive Kjørene ud. Og da nu Barnet sad der ganske alene og spiste, kom en stor, stor Ulvinde springende ud af Skoven og lige ind paa Barnet og greb det med Tænderne bag i Kjolen og bar det ind i Skoven. Og da Moderen kom tilbage, var der ikke noget Barn der, og Skaalen laa paa Jorden; men Skeen var borte; thi den havde Barnet holdt fast i Haanden. Og da Moderen saa det, tænkte hun strax: det er ikke noget Menneske, som kan have gjort det, men kun Ulven.“ —

Edvard lo; men Sofie lod sig ikke forvirre og vedblev:

„Det er ikke noget Menneske, som kan have gjort det, men kun Ulven, og hun løb hjem paa Gaarden og skreg saa høit, at alle Folk kom ud. Og saa —

Matilde, hvad kommer saa?“

„Og saa kom en Bonde —“

„Ja, saa kom en Bonde gaaende igjennem Skoven; han havde forvildet sig 32
og vidste ikke, hvor han var. Og da han nu gik gjennem Skoven og søgte efter Veien, hørte han noget tale, og han tænkte strax, at det vist maatte være et Menneske. Og det sagde bestandig: Gaa, eller du skal faa, du. Og da han nu bøier Grenene tilside for at se, hvad det var, saa sidder der et lidet Barn og ser smaa Ulveunger omkring det, og de springer bestandig ind paa Barnet og snapper efter dets Hænder — men den gamle Ulvinde var ikke med; hun var løben ind i Skoven — og naar de smaa Ulve snappede efter Barnets Hænder, saa slog det dem med Træskeen over Næsen og sagde: Gaa, eller du skal faa, du. Og Bonden, han —

„Bonden blev forundret,“ hviskede Matilde.

„— han blev forundret, løb hurtig derhen og slog med sin Stok midt imellem de smaa Ulve, saa at de allesammen løb sin Vei. Og han tog Barnet paa Armen og løb derfra; thi han tænkte, at den gamle Ulv kunde komme tilbage. Det varede ikke længe, saa kom Bønderne med Høgafler og Ljaaer og vilde slaa Ulven ihjel. Og Moderen var ogsaa med. Da hun saa, at Ulven ikke havde spist Barnet, blev hun meget fornøiet og takkede den gode Mand tusende Gange; men hun takkede endnu mere den gode Gud, som havde holdt sin Haand over hendes Barn.“

33. Om Aftenen.

32

Efter Spekter

Begge mine Øine bliver saa smaa;
Nu vil til min lille Seng jeg gaa.

Min Moder mig altid saa venlig dækker;
Hun atter i Morgen tidlig mig vækker.

Snart kommer min Fader og Moder herind,
Da ser de paa mig med kjærligt Sind.

Saa lukker de og sine Øienlaage;
Men Faderen oppe i Himlen vil vaage.

Han sover aldrig, han ser til vor Jord, 33
Han sørger for hver, som hernede bor.

Han skjænker alle den søde Slummer,
Baade store og smaa, som Jorden rummer.

Gud Fader i Himlen! jeg takker dig,
Vil ogsaa i Nat du se til mig?

Min Fader og Moder du huldt beskjerme,
Lad ingen Sorg til dem sig nærme!

34. Renlighed eller Linerlen.

33

Wergeland

Bækken gaar i Engen;
Bækken godt sig morer nok,
Springer over Rod og Stok
Og over høie Stene.

Bækken ler bag Grene;
Hør, den ler i Græsset godt!
Alt, hvad der er sort og graat,
Kan Bækken ikke lide.

Liden Bæk vil gnide
Stenens stygge Ansigt hvidt,
Vasker det saa jevnt og tidt
Med Voverne, som glide.

Ren den bli'r med Tide,
Om den ikke bliver hvid;
Dengang Stenen trilled did,
Da var den sort og muldet.

Nu er den som Guldet.
Ren som Guld jeg ogsaa bli'r,
Blot du, lille Bæk, mig gi'r
I Haanden blot en Draabe.

Jeg kan længe raabe;
Bækken gjør dog ikke Stop,
Løfter ei en Draabe op
At øse mig i Haanden.

Men paa Siljevaanden,
Voxende paa Bækkens Bred,
Hopper liden Erle ned
Og dypper hele Vingen.

Hjelp dig selv er Tingen!
Det har jeg af Fuglen lært.
Bækken har mig Vand forært;
Men selv jeg maa det tage.

Nu kan Fuglen jage
Rundt om Himmelen med Lyst.
Se, hvor straalende dens Bryst
De friske Vinger føre!

Jeg som den vil gjøre:
Haanden vil jeg dyppe ned,
Vaske den og Ansigt med,
Saa det ta'r ingen Ende.
Saa tør jeg det vende 34
Freidig did, hvor Fuglen fly'r,
Se, om ei blandt Himlens Sky'r
Jeg kan Smaaengle kjende.

Milde Blik de sende,
Naar de ser, at jeg er ren
Som den klare Ædelsten,
Der kan i Mørket brænde.

H. Wergeland.

35. Hanen og Hønsehunden. 34

G. Rode

I et fornemt Hus havde en Hønsehund, Moder til fire uopdragne Hvalpe, i nogen Tid været syg af Ørepine, og derfor maatte den holde sig inde. Den kunde nu ikke, som ellers, gaa omkring med de smaa nede i Gaarden, og derfor maatte de hver Aften, naar de kom op, fortælle alt nyt, de havde oplevet dernede.

En Aften havde de fire smaa Hunde en hel Mængde at fortælle: „Lady," den største, havde løbet omkring med Naboens Spids; „Fidel" var bleven frygtelig ertet af en Skomagergut, som gik forbi, men havde siden faaet de deiligste Osteskorper forærende; „Belline" var bleven umaadelig vred over Hjulene paa en Barnevogn, fordi de i Farten dreiede saa rask omkring og knagede saa ækkelt derved, og den lille „Nimrod" endelig, den allermindste

af de fire Hvalpe, var bleven saa bange for Hanen, at han havde skjult sig bag en Tønde og slet ikke havt Lyst til at lege.

„Du tossede Barn," sagde den gamle Hund, „hvad har da Hanen gjort dig?"

„Ak, kjære Moder," raabte Nimrod, „jeg vilde først lege med ham; men der kom jeg galt afsted, for det er en slem, stolt Herre. Han saa ikke engang paa mig. Jeg tænker, at han nylig havde været ude at ride med nogle andre fornemme Herrer, for han havde endnu Sporerne paa Benene. Men hvor han ogsaa var prægtig klædt, — meget, meget smukkere end Menneskerne!"

Den gamle rystede smilende paa Hovedet; men Nimrod vedblev ivrigere og ivrigere:

„Hør nu, hvad han havde paa! Hans Kjole var af grøn Silke, tæt besat med Guld; paa Hovedet havde han en rød Hue, der sad paa Snur, og tænk engang, Fjerbusken, som de Officerer, der kommer her i Huset, ellers bærer i Hatten, havde han paa sin Bag. Det saa rent naragtig ud."

„Saa har du, lille Næsvis, maaske ovenikjøbet leet ham ud?" sagde Moderen.

„Nei, Moder, leet har jeg ganske vist ikke; men ærgret mig over ham har jeg, og saa begyndte jeg at knurre ganske sagte — naa! saa skulde du seet, hvor vred han blev. Halsen rakte han langt i Veiret, dreiede Hovedet rundt omkring til alle Sider og skjældte saadan, som jeg endnu ikke har hørt noget Dyr gjøre. Selv Fruens gamle Papegøie kan ikke skjælde saa forfærdelig. Var det da vel saa urimeligt, at jeg krøb bag Tønden?"

„Ja men, naar du blev vred paa ham, hvorfor gjøede du da ikke rigtig ad ham?"

„Det gjorde jeg ogsaa engang, Moder; men saa blev han meget, meget værre. Med et frygteligt Spring for han op paa Stakittet, slog sig forbitret med Vingerne i Siden og raabte paa alle Hanerne i hele Egnen; og de svarede ogsaa strax alle, allesammen."

„Kom de da ogsaa?"

„Ja det ved jeg virkelig ikke, for jeg var saa bange, at jeg ikke kunde holde det længere ud bag Tønden; jeg kneb Halen sammen mellem Benene og løb ind i Huset, saa sterkt jeg kunde. Du maa ikke være vred, kjære Moder; men jeg tror rigtignok, at jeg skreg frygtelig."

Den gamle Hund lo den lille snakkesalige Kryster ordentlig ud og sagde: „Om otte Dage bliver mit Øre nok noget bedre, og du noget fornuftigere, saa skal jeg vise dig den stolte Herre lidt nærmere ved.“

Som sagt, saa gjort. Otte Dage efter gik den gamle igjen med sine Børn nede i Gaarden, hvor Hanen just gik og gjorde Skrabud i Mængde for sine Høner; bagefter stod den paa et Ben og saa sig om med den fornemste Mine af Verden.

„Kom nu, mine Børn,“ sagde Moderen; „naar jeg er tilstede, behøver I ikke at være bange. Den af eder, der har mest Mod, skal gaa dristig løs paa Hanen og gjø ad den. Den, som gjør det, skal til Løn faa to deilige, gjennemsigtige Stykker Lammebrusk, som jeg igaar gjemte under Dørmatten.“

„Lammebrusk! tænk bare, Lammebrusk!“ raabte de to største Børn og fik 36
ved denne Tanke et umaadeligt Heltemod og ganske vaade Snuder af Madlyst. De logrede ogsaa kjækt og lystig omkring Moderen og begyndte sagte at knurre og tage mere og mere Mod til sig; men den lille Nimrod holdt endnu Halen tæt indkneben mellem Benene.

Belline var endelig den første, som viste sit Mod. Den lagde omhyggelig begge Forlabberne foran sig fladt paa Jorden og Hovedet paa dem, saa derefter stolt paa Hanen og krøb saaledes langsomt frem imod den.

Hanen vilde netop igjen til at skjælde den ret tilgavns ud — vips, da for den flinke Hundehvalp i et Par raske Spring løs paa den og gjøede med sin fine, skingrende Stemme, saa høit den kunde.

Nei da, hvor den fornemme Herr Hane for sammen! Dens lange Hals blev ganske kort og bestandig kortere, dens høie Svingfjær slæbte hen ad Jorden, og med alenlange Skridt løb den, saa rask den kunde, med strakt Hals tilhøire og tilvenstre, bestandig i en Rundkreds, indtil den gamle Kryster endelig gjennem et Hul slap ind i Hønsehuset. En skraldende Latter lød rundtom fra hele Gaarden. Af Latter hylede Hundene, snadrede Ænderne, pludrede Kalkunerne, og Smaagutterne, som var Tilskuere oppe fra Vinduet, klappede i Hænderne. Da den lille Nimrod saa det, glemte den al sin Frygt, løb med sine Søskende hen til Hønsehuset, og alle gjøede endnu længe ind ad det Hul, som Hanen var sluppen bort igjennem.

Siden den Tid er Nimrod bleven saa kjæk, at han ikke mere er bange for nogen Ting i Verden, men anfalder endogsaa dristig Mennesker baade tilfods og tilhest.

36. Historien om Prinsesse Mikmak.

36

Efter Jacobs

Der var engang en Konge, som hed Mak, og en Dronning, som hed Mik, og de fik en Prinsesse, som de kaldte Mikmak. Prinsessen var deilig; men hun var ligesaa stolt, som hun var deilig. Hele Dagen stod hun for Speilet og pyntede sig og spurgte alle Folk, om der i den hele Verden var nogen Pige, der 37
var saa smuk som hun; og fordi — ja, fordi hun var Prinsesse, sagde alle Folk nei. De sagde, at hun var smukkere end alle andre Mennesker; og de, der vilde gjøre sig rigtig yndede af hende, sagde endogsaa, at hun var smukkere end Englene i Himlen.

Dette gjorde hende stoltere og stoltere og fordærvede hendes Hjerte, saa at hun plagede alle Mennesker; og hendes Forældre blev bedrøvede og gjorde sig al Umage for at faa hende god og from igjen. Men det hjalp ikke. Forældrene gik da i sin Bedrøvelse hen til en mægtig Fe, som var uhyre klog, og hende fortalte de den Nød, de havde med sin Datter, og bad hende at hjelpe dem og at forbedre Prinsesse Mikmak. Saa sagde Feen:

„Ja, det er en vanskelig Sag. Thi eders Datter er allerede tretten Aar gammel, og i den Alder forbedrer man sig ikke saa let. Jeg ved bare et Middel; men det er haardt og finder maaske ikke eders Bifald.“ — Men Kongen og Dronningen bad Feen saa bønlig, at hun dog maatte bruge dette Middel; det maatte være, hvad det være vilde, naar det blot kunde hjelpe. Da sagde den gode Fe: „Lad det da ske, siden I vil have det saaledes. Men kom ikke bagefter med nogen Klage. Eders Vilje er allerede opfyldt.“

Da Kongen og Dronningen nu gik hjem, sagde de til hinanden: „Hvad mon det kan være for et Middel?“ — Og Dronningen sagde: „Jeg tænker, at det er noget, som hun skal tage ind, og som smager afskyelig. Men det tager Mikmak bestemt ikke.“ — „Nu, det vil vise sig,“ sagde Kongen. „Men jeg kan ikke tænke mig noget, som skulde kunne hjelpe saa hurtig.“

Kongen og Dronningen kom hjem, og allerede nede i Porten hørte de et frygteligt Skrig. „Det er jo vor Datter Mikmak,“ sagde Dronningen, „hvad

mon der er hændt hende?“ Og hun sprang saa hurtig, hun kunde, op ad Trappen, og Kongen løb ganske forpustet bag efter hende. Paa Trappen mødte Tjenerne og Pigerne dem, og de holdt Lommetørklæder for Ansigtet; og da de saa Kongen og Dronningen, raabte de: „Ak, hvilken Ulykke, hvilken Ulykke!“ og saa lod de, ligesom om de græd; men egentlig lo de. Og da Kongen spurgte, hvad det Skrig betydede, og hvad der var hændt hans Datter, kunde de ikke svare; men de tænkte: „I vil nok selv faa se det.“ 38

Medens Kongen og Dronningen var hos Feen, spadserede Prinsessen med sine to Kammerpiger i Haven. En af dem maatte altid have et Speil hos sig, forat Mikmak kunde speile sig i det, naar hun fik Lyst. Nu kom de til et Bed, hvor der stod smukke blaa Blomster. Hun plukkede nogle af dem, flettede dem i en Krans og sagde: „Den maa tage sig godt ud til mit blonde Haar. Giv mig Speilet.“ — Men det havde Pigen glemt. Derover blev Prinsessen saa vred, at hun slog den stakkels Pige med sin knyttede Haand lige i Ansigtet og befalede hende strax at skaffe et Speil. Der hjalp ingen Indvendinger, og da Prinsessen var saa vred, løb den anden Pige ogsaa sin Vei, og Prinsessen blev ene tilbage i Haven.

I Haven var der en Dam, som var saa klar som det klareste Speil; og da Mikmak var alene, og Tiden blev hende lang, løb hun hen til Dammen for at speile sig i den og se, hvorledes den blaa Blomsterkrans klædte hende.

Hvad tror I nu, hun saa?

Da hun saa ned i Vandet, stirrede et fælt Uhyre paa hende. Hun for naturligvis tilbage, men saa dog endnu engang ned i Vandet og blev endnu mere forskrækket; thi det forekom hende, at den hæslige Skikkelse var hende selv. Hun saa et gammelt, gammelt sammenskrumpet Ansigt, en spids Hage med to store Vorter og en næsten tandløs Mund. Men det var ikke alt. Hendes lille kirsebærrøde Mund var bleven stor og bred, Underlæben hang ned som en lang Pose, og en rød, spids Næse krummede sig ud over den ligesom et Fugleneb. Ak, og de blonde Lokker, som før krøllede sig saa smukt omkring Panden, var nu borte, og istedenfor dem stod nogle enkelte graa Haar frem. Hun kunde i lang Tid ikke tro, at det var hende selv; men hun mente, at Vandet maatte være forhexet; thi hun kunde se saa tidt ned i det, som hun vilde, saa saa hun dog altid det samme. Endelig følte hun paa sit Ansigt, og da hun nu følte den spidse Hage, den krumme, røde Næse og de afskyelige Rynker, begyndte hun at skrige saa

gruelig, at alle Mennesker paa Slottet kom løbende til og iblandt dem ogsaa hendes to Kammerpiger. De vilde nu paa ingen Maade tro, at det var den 39
smukke Prinsesse Mikmak, og de var ifærd med at løbe bort igjen for at lede efter den virkelige Prinsesse. Men hun skreg høiere og høiere, fordi de ikke vilde tro, at det var hende, og hun slog og sparkede saa rasende omkring sig, at de allesammen løb sin Vei, og hun blev ene tilbage. Saa løb hun ogsaa op til Slottet og ind i sit Værelse, og der var det, at Kongen og Dronningen hørte hende skrige.

Da de stakkels Forældre nu saa, hvad der var blevet af deres Datter, vilde de slet ikke give sig tilfreds, og Dronningen rev Haaret af sit Hoved og skjældte Feen ud, og de græd begge to baade Nat og Dag over Ulykken og over Feen; thi de troede, at hun af Misundelse og Ondskab havde gjort deres smukke Datter saa styg. Men det var ikke sandt.

Men hvad sker nu, tror I?

Først rasede hun endnu en Tidlang, og naar hun gik forbi et Speil, slog hun det i tusende Stykker og tog saaledes paa Vei, at ingen tilsidst vilde gaa ind til hende. Men da hun saa, at det altsammen intet hjalp, begyndte hun at græde, og da hun havde grædt længe, blev hun ganske stille, og saa begyndte hun for at fordrive Tiden at spinde og strikke, — det havde hun aldrig før villet gjøre, — og hendes Piger maatte hjelpe hende med det. Naar nu hendes Arbeide gik godt fra Haanden, blev hun ofte saa fornøiet, som hun aldrig før havde været. Hun lod ogsaa fattige Børn komme op til sig og forærede dem, hvad hun havde spundet og strikket, og mangen Gang fortalte hun dem smukke Historier, saa at Børnene kom til at holde af hende, som om hun havde været deres Moder, og de glemte rent, at hun saa saa gammel og styg ud. Men da hun nu altid sad i sit Værelse og aldrig gik ud — thi hun skammede sig for Folk —, saa blev hun sygelig, og Lægen sagde, at hun maatte gaa ud og spadsere. Det holdt haardt nok, og hun hyllede sig ind i et tæt Slør, saa at ingen kunde se hendes stygge Ansigt; men paa den Maade hjalp Luften hende ikke meget, og hun blev endnu mere syg. Endelig tænkte hun: „Jeg har vel fortjent det. Fordi jeg var saa stolt af min Skjønhed, har den kjære Gud nu gjort mig styg. Derfor vil jeg ogsaa bære min 40
Straf taalmodig og ikke skjule mig for Folk.“ — Og nu gik hun omkring uden Slør. I Begyndelsen blev Folk rigtignok staaende og saa efter hende. Men da hun talte venlig til enhver og altid gav de fattige noget, og da hun i

det hele var god imod alle, var der ingen, som spottede hende; de havde tvertimod Medlidenhed med hende og tænkte: „Hun er straffet haardt; men uden den Straf var hun aldrig bleven god.“

Det varede nu en lang Tid, en meget lang Tid, det varede vist over et eller to Aar, saa blev Prinsessen syg, dødssyg, og Lægen sagde, han kunde ikke hjælpe hende, hun maatte dø. Da blev der en Sorg i hele Slottet. Kongen og Dronningen var ganske ude af sig selv, fordi deres gode Datter skulde dø, og alle Pigerne græd, og der blev hverken kogt eller stegt den hele Dag; thi ikke en var sulten. De holdt altfor meget af Prinsessen. I Byen var der ogsaa stor Sorg, og der kom bestandig Folk op paa Slottet for at spørge, om det ikke snart var bedre med den gode Prinsesse, og alle Kirkerne var fulde af Mennesker, som bad for hende. Men da det blev Nat, sagde Prinsessen, at hun følte, at hun nu snart maatte dø, og hun tog Afsked fra sine Forældre og fra sine Tjenestefolk og sagde, at hun takkede den gode Gud, fordi han havde gjort hende saa styg; thi nu kunde hun haabe at blive salig. Tilsidst bad hun dem, der var hos hende, at de vilde trække Omhænget for Sengen og lade hende være ene, forat hun kunde dø rolig.

Da Prinsessen nu laa saaledes og vilde til at dø, og alle de andre var gaaet bort, sad en gammel Vaagekone henne i en Krog ved en Natlampe, og det var ganske stille og mørkt i Værelset. Men paa en Gang blev det ganske lyst, ligesom om der havde været tusende Lys i Værelset; Sengeforhænget for tilside, og istedenfor den gamle Vaagekone stod en deilig Dame ved Sengen — det var Vaagekonen, som havde forvandlet sig —, og hun rørte Prinsessen med en Blomsterstilk, som hun havde i Haanden, og sagde: „Mikmak, du er helbredet. Din Prøvetid er tilende. Bliv ved at være saa god, som du hidtil har været, saa vil du blive lykkelig.“ Og da den smukke Dame havde sagt dette, forsvandt hun, og Vaagekonen var der heller ikke mere, og det var igjen ganske mørkt i Værelset, og kun Natlampen brandt henne i en 41
Krog. Men Mikmak var ganske rask og vel tilmode, og hun tænkte: „Gid mine Forældre dog var her; thi de er vist bedrøvede, fordi de tror, at jeg skal dø.“

Endelig blev det Dag, og Kongen og Dronningen stod op og gik ind i Prinsessens Værelse, og Kongen sagde: „Nu er vor gode Datter vist død“. Og Dronningen sagde: „Det tror jeg ogsaa; thi hun var meget daarlig igaar Aftes.“ — Men da de lukkede Døren op, stod der en deilig, ung Prinsesse,

som var meget, meget smukkere, end Mikmak havde været. — Da sagde Dronningen: „Kjære Mand, hvem er det?“ — Og Kongen svarede: „Jeg tror, det er en Engel, som vil tage vor Datter med til Himlen.“ Men Mikmak — thi det var hende, som igjen var bleven ung — kastede sig i sine Forældres Arme og fortalte dem alt, hvad der var foregaaet om Natten. Men hun vidste ikke selv, at hun var bleven saa smuk igjen; thi der var ikke noget Speil i Værelset. Og da hun fik det at vide, glædede det hende, uden at hun blev stolt derover; og hun vedblev at være from og god.

37. Snemanden.

41

Winther

Se den Mand! Ak, hvor jeg gruer!
Med sin Stok han staar og truer;
Der han staar nu fra igaar,
Med sin Stav han dog ei slaar.
Snemand, Snemand, jeg ta'r dig!
Har du en Stok, saa var dig!

Nei, det er en usel Mand,
Han ei slaa, ei løbe kan;
Kridhvid er hans Lok, hans Kind.
Kjære Sol, kom ei og skin!
Blød som Smør da bliver han
Og tilsidst det bare Vand.

38. Den tapre Helt. 42

Winther

Han vilde ligne de gamle Helte:
Han bar en Hjelm og Trompet ved Belte.
Han spanked stolt, og kjækt han sang,
Mens Lansens Fane i Luft han svang,
Og overmodig han Freden bryder
Med Nesle, Tidsler og Skarntyder.

Men paa sit Tog kom han altfor nær
De gule Gjæslingers vævre Hær;
Det kunde den gamle Gaas ei lide,
Den tripped og hvæsed og vilde bide;
Da flygted han ræd, den lille Skjelm,
Og tabte sit Mod og tabte sin Hjelm.

Chr. Winther.

39. Hanen og Graaspurven. 42

Den lille Graaspurv, som havde sit Rede under Taget, vilde ogsaa leve. Hver Morgen, naar Pigen kom ud i Gaarden og strøede Korn for Hønsene, fløi den ned for at æde med dem. Den kunde jo ikke tro andet, end at Kornet ligesaavel blev udstrøet for den som for Hønsene; men den store Hane var af en anden Mening. Den fandt, at det var meget næsvist af den lille Graaspurv saaledes at indfinde sig hver Dag som ubuden Gjest i Hønsegaarden. Saasnart Spurven viste sig ved Frokosten, begyndte derfor Hanen at skjælde og gjøre Spektakkel, og naar dette ikke hjalp, naar Spurven alligevel blev for at snappe et Korn, da reiste Hanen sin Kam og for løs paa den lille, som da maatte flygte med tom Mave. En Dag var Spurven meget sulten. „Kjære Hane," sagde den, „lad mig blot tage tre Korn. Det er alt, hvad jeg behøver for at blive mæt, og der er jo Overflødighed til dig og dine."

„Snak har vi nok af!" sagde Hanen, „du er en Tyv, et unyttigt Dyr, du hører nok ikke med til Gaarden som vi andre." „Men den gode Gud har dog

ikke skabt mig, forat jeg skal sulte ihjel," sagde Spurven, „jeg maa dog ogsaa have noget at æde?" „Det er din Sag," svarede Hanen. „Se nu til, at du 43
pakker dig, ellers skal jeg traktere dig saaledes, at du taber Appetiten." Den lille Graaspurv fløi da forskrækket op paa Taget; men et Øieblik efter drev Sulten den atter ned i Gaarden; dog vovede den ikke at flyve hen til det Sted, hvor Hønsene holdt Maaltid, den satte sig kun i Nærheden og peb ynkelig. Da sparkede en medlidende Høne nogle Korn hen til den, ret som om det skede uforsætlig; men Spurven forstod det godt. Den stillede nu sin Hunger og glemte aldrig siden Hønen, som havde været saa god mod den.

Den samme Høne blev engang syg; den var kommen for nær til Hundehuset og var bleven bidt i Vingen af Lænkehunden. Nu sad den bagved en Vedstabel og kunde ikke røre sig. Ingen lagde Merke til den, og saaledes var den nær ved at dø af Sult. Den lille Graaspurv kunde ikke skjønne, hvor dens Veninde var bleven af. Den søgte forgjeves i flere Dage, da opdagede den pludselig den stakkels Høne og fik vide, hvad der var tilstødt den. Strax fløi Graaspurven afsted, og den hvilede ikke, før den havde sammenplukket en Del Korn og Brødsmuler, som den bragte til sin syge Veninde. Saaledes blev den ved, lige indtil Hønen var saa rask, at den kunde sørge for sig selv, og den lille Graaspurv glædede sig ret inderlig, fordi den paa denne Maade havde været istand til at vise den gode Høne sin Taknemlighed i Gjerningen.

40. DEN LILLE GUT, SOM DØDE. 43

1. Den lille syge Gut.

Karl laa i sin lille tarvelige Seng og var meget syg. Den lille Gut var saa mager, at hans Kinder ikke mere var runde, som de engang havde været, men ganske indfaldne; han var saa bleg, at Ansigtet var ligesaa hvidt som Lagnerne paa hans Seng. Hans Øine var store og klare og hans smaa Hænder saa slappe som et lidet Barns og næsten gjennemsigtige.

Hans Moder havde flyttet Sengen tæt hen til Vinduet, saa at Karl kunde 44
se alle, som gik forbi; derfra havde han seet sine smaa Kammerater løbe til Skolen, og han havde ønsket at kunne være med og tænkt paa, om han nogensinde igjen blev rask. Alle Skolekammeraterne saa ind ad Vinduet og nikkede, naar de gik forbi; thi det gjorde dem ondt, at Karl var saa syg.

Time efter Time laa han der, altfor svag til at læse, altfor svag til at lege med det Legetøi, som laa paa Sengetæppet, ja endogsaa altfor svag til at vende sig i Sengen, naar han var træt af at ligge paa den ene Side.

Han saa Dagslyset forsvinde af Himlen; han hørte Smaagutterne løbe hjem fra Skolen, de slog Hænderne sammen for at holde dem varme, lo og raabte til hverandre, da de gik forbi. Han saa Vægterne tænde Lygterne langs ned ad Gaden, og naar der saa ikke var mere at se efter, vendte han Blikket fra Vinduet og saa ind i Kakkelovnsilden.

Karl havde ligget syg i ti lange Maaneder. I ti lange Maaneder havde han ikke kunnet løbe omkring med sine smaa Venner; han havde ikke været ude af dette Værelse, han havde kun seet Solen gjennem Vinduet. Han havde ligget her hele den friske Vaar, da han vidste, hvor smukt alt var; hele den varme Sommer, da Fuglene sang i den grønne Skov; hele den smukke Høst, da alle de andre Smaagutter plukkede Nødder i Skoven; og nu var Vinteren næsten forbi, og han laa her endnu, mere syg end nogensinde.

Han tænkte paa dette, da Dagslyset forsvandt af Himlen, og han vendte Blikket mod Kakkelovnsilden. Han følte sig saa træt af at være syg, og Taarerne trillede ned ad hans Kinder og gjorde Lagenet ganske vaadt.

Moderen saa nu, at han græd; hun kom hen til ham, klappede ham paa Hovedet, kyssede ham og kaldte ham sin „lille kjære Gut." Og Karl sagde:

„Kjære Moder, naar bliver jeg dog frisk? Bed for mig, gjør noget for mig. Jeg er saa træt af at ligge her. Gid jeg kunde komme mig."

Og Karl lagde Armene om Moderens Hals og græd bitterlig.

Men hvad kunde hun gjøre? Intet. Havde hun kunnet gjøre et Ønske, saa vilde Karl have været rask i samme Øieblik; men hun kunde kun være bedrøvet for hans Skyld; hun kunde kun bede ham ikke at græde og haabe, at han vilde komme sig til Vaaren.

Da Karl saa, at Moderen græd, gjorde det ham ondt, at han havde bedrøvet hende; han tørrede sine Øine og gjorde sig Umag for ikke at tænke saa meget paa sin Sygdom; lidt efter kom hans Fader hjem. Karls Fader var Tømmermand. Han bar en Kurv, fuld af Verktøi; den maatte han først skille sig af med, førend han kunde komme hen og kysse sin lille Gut. Derpaa tog han sine tilsmudsede Støvler af og vaskede Hænder og Ansigt; hele Tiden talte han for at more Karl, fortalte ham, hvad han havde seet o. s. v., saa at ved Tetid, da Bordet blev rullet hen til Sengen, og Kjedlen kogte, og Teen

var lavet, var Karl i godt Humor og havde næsten glemt, at han var et stakkels, sygt Barn, som ikke kunde staa op af Sengen.

2. Den skaarne Finger.

Et Par Huse fra Karls Hjem boede der en anden liden Gut paa samme Alder, som hed Axel. Han var ikke et fattigt Barn som Karl; hans Fader var en fornem Mand, ikke en Tømmermand, og Axel havde det saa godt, som en liden Gut kan ønske sig. Han var sund og frisk; han kunde lege og springe omkring; han kunde løbe efter sin Top og glide paa Isen eller kaste Snebold.

Synes du ikke, at Axel burde have været meget lykkelig, især naar der saa nær ved ham levede en syg, liden Gut som Karl? Vi vil se, om han var det.

„Axel, din Kaffe bliver kold, den har længe været færdig; skynd dig og kom ned.“ Dette blev sagt af Barnepigen.

„Jeg har ikke Lyst til at skynde mig,“ mumlede Axel. „Jeg bryder mig ikke om Kaffe; det er mig det samme, om den bliver kold eller ei.“

Og han blev ved at klæde sig meget langsomt paa. Da han kom ned, var hans Kaffe naturligvis ganske kold.

„Jeg vil ikke have saadant noget, det kan jeg sige dig. Du kan ligesaa 46
godt tage det bort,“ sagde Axel i en gretten Tone.

„Det er næsten Tid at gaa paa Skolen,“ sagde Barnepigen.

„Nei, det er det vist ikke,“ svarede Axel. „Jeg liker ikke at gaa paa Skolen; det er saa koldt; gid jeg kunde blive hjemme. Jeg vil gaa op og spørge Fader.“ Og Axel løb op ad Trapperne og rev Døren op til Faderens Studereværelse.

„Fader!“

„Hvad vil du, min Ven?“

„Kan jeg ikke blive hjemme idag? jeg liker ikke at gaa paa Skolen; det er saa koldt; og der er gaaet Hul paa mine Vanter, og jeg har ikke Lyst til at læse Lexer.“

„Jeg synes ikke, at det er Grunde, som kan afholde dig fra at gaa paa Skolen, Gutten min,“ svarede Faderen. „Nei, Axel, du maa gaa, vær nu snil Gut og gaa strax.“

Axel gik uden at sige et Ord mere; men han stampede med Foden i Trappetrinene, da han gik ned ad Trappen, og da han kom ind i

Barnekammeret, begyndte han at græde som et lidet Barn, fordi alt var ham imod, sagde han.

Tænk blot, Axel var otte Aar gammel. Jeg kan ikke begribe, at han ikke skammede sig.

Hvor glad vilde ikke lille Karl have været, dersom han denne Morgen kunde have løbet til Skolen i den friske Frostluft.

Axel kom hjem til Middag, og som du kan tænke dig, var han meget sulten, han havde jo ikke spist Frokost.

Axel havde ingen Moder, hun var død for nogle Aar siden.

Han spiste til Middag paa samme Tid som Faderen. I Almindelighed pleiede han at være i godt Humor ved Middagsbordet; thi Faderen lod ham snakke saa meget han vilde. Det var ofte blevet ham sagt, at han ikke maatte lege med Knive; men han syntes meget ofte at glemme det. Nu sad han igjen og dreiede en stor Kniv rundt; pludselig skar den ham i Fingeren, og Blodet løb ned paa Dugen.

Faderen tog ham ind i Sovekammeret og lagde et Plaster paa Fingeren; men Axel gjorde meget Væsen deraf og spurgte sin Fader, om han ikke maatte [47] blive hjemme fra Skolen denne Eftermiddag.

„Hvad for noget, for en skaaren Finger?“ sagde Faderen leende.

„Ja, men du kan ikke tro, hvor ondt den gjør; det banker i den, det gjør saa ondt.“

„Du maa vænne dig til at taale lidt Smerte, min Ven, der er værre Ting til end en skaaren Finger, Axel.“

Men Axel syntes, at det var meget haardt af Faderen at sende ham paa Skolen med en skaaren Finger; og jeg tror vist, at du havde leet, dersom du havde seet ham gaa ned ad Gaden, holdende med den friske Haand paa den daarlige, ligesom en stakkels saaret Soldat.

Saaledes gik Axel meget langsomt henad Veien til Skolen, indtil han standsede udenfor Karls Vindu.

3. Det bliver bedre med den daarlige Finger.

Hvorfor standsede han der? Fordi han gjennem Vinduet havde seet et lidet magert og blegt Ansigt titte ud til ham, og da han havde seet ind, havde det blege Ansigt smilet og nikket til ham.

Axel stod der endnu, da Døren blev aabnet, og Karls Moder spurgte ham, om han ikke vilde komme ind, hendes lille Gut vilde gjerne se ham. Axel, som bestandig holdt paa sin skaarne Finger, gik ind.

Han blev meget forundret ved at se en liden Gut, ikke ældre end han selv, ligge i en Seng om Dagen, og tillige ved at se, at han saa saa bleg og mager ud; han spurgte ham, hvorfor han ikke stod op?

„Fordi jeg er syg," svarede Karl; „jeg har været syg meget længe."

„Gjør det ondt at være syg?" spurgte Axel. „Holder du af at være syg?"

„Nei, jeg vilde være saa glad, dersom jeg kunde komme mig; det gjør saa ondt at ligge hele Dagen i Sengen."

Axel lod den daarlige Haand synke; han skammede sig over at holde paa den og over at have gjort saameget Væsen deraf, naar den stakkels lille Karl havde ondt allesteder.

„Hvad bestiller du hele Dagen?" spurgte Axel om lidt. 48

„Intet," sagde Karl med mat Stemme. „Alt, hvad jeg prøver paa at foretage mig, trætter mig og bringer mig til at hoste; jeg vilde ønske, at jeg kunde bestille noget; gid jeg kunde gaa paa Skole, men jeg kan ikke, eller lege paa Gaden; men det kan jeg heller ikke." Og han sukkede, og hans Øine fyldtes med Taarer.

„Jeg sagde idag, at jeg ikke holdt af at gaa paa Skole," sagde Axel; „men jeg vil dog hellere gaa paa Skole end ligge syg hele Dagen."

Axel kunde ikke blive længe, fordi det var Skoletid; han sagde derfor Farvel til Karl og lovede at komme snart igjen.

Om Aftenen efter Tetid, da Axel sad i Dagligstuen, fortalte han Faderen om den lille Karl og spurgte, om han fik Lov at gaa hen at besøge ham; og Faderen svarede, at han selv vilde gaa derhen med ham.

Den næste Dag var Axel ikke gretten, da man bad ham om at skynde sig; han spiste sin Frokost og var villig til at gaa paa Skole uden først at bede sin Fader om Tilladelse til at blive hjemme. Han havde ikke talt om sin skaarne Finger siden den forrige Morgen, og han vilde have skammet sig over at pleie den og gjøre Væsen deraf, endskjønt jeg nok tør sige, at den gjorde lidt ondt endnu. Han tænkte maaske paa Karl, som laa hele Dagen og hver Dag i sin Seng og saa ud af et lidet Vindu. Axel saa til Vinduet, da han gik til og fra Skolen; men han saa intet Glimt af det lille magre og blege Ansigt.

4. Karl sover.

Grunden til, at han ikke havde seet ham, var den, at Karl var bleven meget daarligere.

To Dage senere gik Axel med sin Fader til det lille Hus, og da de bankede paa, lukkede Karls Moder op; de kunde se, at hun havde grædt meget; thi hendes Øine var røde. Hun havde grædt, fordi Karl var bleven sygere.

Da Axel og Faderen traadte ind i Værelset, saa de en Herre, som sad ved Karls Seng; de standsede istedenfor at gaa hen til Sengen; thi den fremmede Mand talte.

Han sagde til Karl: 49

„Er du bedrøvet, min lille Gut, over at høre, at du maa dø?“

Og Karl svarede:

„Jeg er bedrøvet over at forlade Fader og Moder og mine Skolekammerater; ja! jeg er saa bedrøvet;“ og Taarerne randt ned ad hans Kinder.

„Din Fader og Moder vil komme til dig, og da skal du aldrig se din stakkels Moder græde, som hun græder nu, og du vil aldrig se din Fader træt og bedrøvet.“

„Og det gjør mig saa ondt at forlade de grønne Marker og Blomsterne og de smaa Fugle,“ vedblev Karl. „Jeg kan ikke udholde at tænke paa, at jeg aldrig skal se dem mere; jeg havde dog haabet det.“

„Der, hvor du nu gaar hen, Karl, er der smukkere Marker og Blomster og smaa Fugle,“ sagde den fremmede; „du skal se dem og høre dem igjen.“

„Men jeg kan ikke løbe omkring, jeg kan ikke lege,“ sagde Karl, og han vendte sit Ansigt mod Puden og græd.

„Der vil du ikke føle Smerte, du vil aldrig græde, aldrig være syg, Karl.“

„Er De vis derpaa?“ spurgte Barnet og saa op med et straalende Blik.

„Ganske vis,“ svarede den fremmede. „Ved du hvorfor?“

„Nei, fortæl mig det,“ sagde Karl.

„Fordi Gud har lovet det.“

„Har han lovet mig det?“

„Ja, min lille Ven; Jesus har sagt det.“

Karl lagde sig tilbage paa Puden og lukkede Øinene; i nogen Tid talte han ikke; han syntes altfor svag til at sige mere. Den fremmede knælede ved

Sengen og bad en kort Bøn. Den lille Karl foldede Hænderne; men han talte ikke, da den var forbi.

Axel gik nærmere hen til sin Fader og holdt hans Haand fast; men hans Blik var fæstet paa Sengen. Efter en lang Stunds Forløb aabnede Karl Øinene og sagde: „Moder!“

Hans Stemme var meget svag og mat; men hun hørte det og kom hen til ham.

Han prøvede paa at reise sig, men kunde ikke; hun bøiede sig ned til ham, tog ham i sine Arme og kyssede ham.

Axel hørte, at Karl sagde: „Farvel,“ men intet mere; lidt efter laa den lille Gut ganske stille og bleg.

Axel blev bange, trykkede sig tættere op til Faderen og sagde:

„Hvad er det? — Fader, hvad er det?“

Hans Fader hviskede til ham: „Han er død, mit Barn, han er gaaet ind i Himlen.“

Og Faderen førte Axel ud af Huset; thi han græd, som om hans Hjerte skulde briste.

„Fader, jeg er saa bedrøvet; jeg kan ikke udholde det; tal til mig, Fader, fortæl mig om det.“

„Er du bedrøvet over, at den stakkels lille Karl, som altid laa i sin Seng og aldrig kunde komme ud af Stuen, er gaaet derhen, hvor han vil blive glad og lykkelig?“

„Jeg ved ikke, Fader.“

„Er du bedrøvet over, at det lille magre og blege Ansigt skal blive friskt og lykkeligt igjen, og at disse matte Øine aldrig skal græde mere?“

Axel tænkte efter et Øieblik, derpaa svarede han: „Nei.“

41. Barnets Julesang.

J. L

Jeg er saa glad hver Julekveld;
Thi da blev Jesus født,
Da lyste Stjernen som en Sol,
Og Engle sang saa sødt.

Det lille Barn i Bethlehem,
Han var en Konge stor,
Som kom fra Himlens høie Slot
Ned til vor arme Jord.

Nu bor han vel i Himmerig
— Han er Guds egen Søn —
Men husker altid paa de smaa
Og hører deres Bøn.

Jeg er saa glad hver Julekveld, 51
Da synger vi hans Pris.
Da aabner han for alle smaa
Sit søde Paradis.

Da tænder Moder alle Lys,
Saa ingen Krog er mørk;
Hun siger: Stjernen lyste saa
I hele Verdens Ørk.

Hun siger, at den lyser end
Og slukkes aldrig ud,
Og hvis den skinner paa min Vei,
Da kommer jeg til Gud.

Hun siger, at de Engle smaa,
De synger og idag
Om Fred og Fryd paa Jorderig
Og om Guds Velbehag.

O, gid jeg kunde synge saa,
Da blev vist Jesus glad;
Thi jeg jo ogsaa blev Guds Barn
Engang i Daabens Bad.

Jeg holder af vor Julekveld
Og af den Herre Krist,
Og at han elsker mig igjen,
Det ved jeg ganske vist!
O Gud ske Lov!

I. L.

42. Glæde over Hjemmet.

Jensen

Jeg har et Hjem, det er saa godt,
Skjønt kun en liden Hytte;
Men ei for noget Kongeslot
Jeg vilde det bortbytte.

Der har jeg baade Far og Mor
Og mine Søskend kjære;
Der dækkes dagligen mit Bord;
Hvad kan jeg mer begjære?

Der redes mig mit Leie blødt,
Skjønt Straa kun er min Pude;
Og der jeg sover nok saa sødt,
Om end det stormer ude.

Der gaar min Leg med Søskend smaa
Og mange muntre Venner;
Kan stundom end lidt Strid opstaa,
Det fredelig dog ender.

Hav Tak, o Gud, for Gaven kjær,
Den kom fra dig, Vorherre!
Jeg fik det godt; bliv du mig nær,
Saa faar jeg det ei værre!

P. A. Jensen.

43. Den gavmilde Mands Hest.

52

En rig Mand, som var meget gavmild, pleiede hver Dag at ride en Tur paa sin Skimmel og havde da altid Lommen fuld af Penge for at kunne give nogle Skilling til enhver fattig, som mødte ham paa hans Vei. De fattige i hele Omegnen kjendte og velsignede ham. Naar de fik Øie paa ham, ilede de ham glade imøde og udstrakte sine Hænder for at modtage de Gaver, som de vidste, han havde paa rede Haand til dem, og det var da ikke let at afgjøre, hvem der saa mest fornøiet ud, enten han, som gav, eller de, som modtog. Hvergang han saaledes uddelte Penge til de fattige, standsede han sin Hest og talte med dem om et og andet, og Hesten var efterhaanden bleven saa vant til dette, at den, hvergang en fattig nærmede sig, holdt stille, uden at dens Herre behøvede at standse den.

Samme Mand havde en Nabo, der var ligesaa rig som han, men umaadelig gjerrig. Denne Gnier holdt hverken Hest eller Vogn. Han var derfor i stor Forlegenhed for Befordring, da han en Dag skulde gjøre en 53
længere Reise til et Sted i Omegnen. Vandre tilfods havde han ingen Lyst til, og leie sig en Hest vilde han heller ikke; thi saa skulde han jo ud med rede Penge. Endelig hittede han paa Raad; han gik ind til sin venlige, gavmilde Nabo og bad denne om at laane ham sin Skimmel. Der var aldeles intet iveien herfor. Skimlen blev strax sadlet, og den gjerrige satte sig op og travede afsted, inderlig fornøiet, fordi han kom afsted for saa godt Kjøb. Han havde imidlertid ikke travet ret langt, førend en stakkels Tigger nærmede sig og bad om en Almisse. „Gaa Pokker i Vold!“ sagde Gnieren, „jeg har andet at bruge mine Penge til end at ødsle dem paa saadant Pak!“ og dermed vilde han jage forbi; men Hesten var af en anden Mening; den holdt stille foran den fattige Mand, og der stod den, som om den var groet fast paa Stedet. Der hjalp hverken Pidsk eller Sporer. Den gjerrige skjønte nok, hvad der var iveien; vilde han videre frem, saa maatte han bære sig ad ligesom Hestens Eiermand, han maatte gjøre et Greb i sin Lomme og give den fattige en Skjærv. Med et dybt Suk besluttede han sig dertil, og neppe var det skeet, saa var Hesten ogsaa fuldkommen føielig, ja den syntes

endogsaa at ville vise sin Rytter, hvor fornøiet den var, idet den pludselig satte afsted med ham i saa sterkt Galop, at hans Paryk kom i Ulave, og det var ikke langt fra, at han havde faldt af. Men Gnieren slap ikke med dette; snart mødte han en anden Tigger, saa en tredje, en fjerde, en femte og saa fremdeles, og for hver, han mødte, gjentog sig den samme Historie: Hesten vilde ikke af Stedet, før han havde givet den fattige Penge. Havde han ikke netop havt flere Penge hos sig end sædvanligt, da var hans Pung paa denne Maade bleven tømt, før han havde naaet Halvveien. Nu slog dens Indhold akkurat til, og det var godt for ham; thi ellers vilde han aldrig være kommen videre.

Da han om Aftenen endelig havde naaet sit Hjem og afleveret Hesten til dens Eiermand, sagde han til denne: „I har spillet mig et slemt Puds, Herr Nabo! den Ridetur, jeg har gjort med eders Skimmel, har været mig dyrere, end om jeg havde leiet mig en Vogn med to Heste foran. Jeg har maattet bortkaste alle mine Penge til de fattige.“ Da lo Hestens godmodige Eiermand ret hjertelig. „Kjære Ven,“ svarede han: „Sig ikke, at I har 54
bortkastet eders Penge; I har tvertimod gjort en god Handel; thi for hver Skilling, I gav bort, har I faaet den fattiges Tak og Velsignelse.“

44. Den lille Alvhild. 54

M. C. Hansen

Paa en vakker Sommermorgen drog en liden Børneflok jublende afsted over Stien, alle i sine Søndagsklæder, med blanke Huer og Halmhatte og med smaa Kurve og Næverskrukker paa Armene. Egil anførte det glade Tog, og efter ham kom den lystige Svanhild og den muntre Tora, — saa den alvorlige Haakon og den viltre Finn og tilsidst kom den kjærlige Ragna med den hoppende Alvhild ved Haanden.

Men Alvhild var Dagens Dronning. Fire Somre havde hun levet, den lille søde Pige; og naar hun hoppende ilede frem over Engens Grønsvær i de pene, hvide Klæder og med himmelblaa Baand om Livet og de rosenfarvede Sko, da saa hun visselig ud som en af de smaa Gudsengle, der titter frem af Skyerne paa den fromme Rafaels skjønne Billeder.

„Ogsaa jeg skal plukke mange, mange Blaabær, du Ragna min, og mange Blomster og gjøre mange Kranse, — en til dig og en til Egil og en til

Haakon og en til Tora og en til Svanhild og ingen til Finn; for han river dem bare istykker. Jo en bitte liden Krans skal Finn ogsaa have. Og to til Moder, som sidder hjemme hos Astrid, og ingen til Astrid, for hun er for liden. Og saa en stor Krans til Fader, du. Ja det vil jeg!“

Men da de nu var komne ind i Skoven, standsede Egil og pegede paa en stor flad Sten. Alle satte sig, og Ragna løste sit Lommetørklæde op og tog ud to Hvedebrød og smaa Jødekager og delte omkring til dem allesammen. Men var en Kage lidt mindre end de andre, da lagde hun den af til sig selv, og var en lidt større, puttede hun den hen til Alvhild. Egil havde Melk paa en Flaske og heldte af den i det lille Tinbæger. Flasken var indhyllet i en Fletning af Siv og hang i en Snor om hans Hals. Men den forsigtige Haakon raadede til at spare paa Læskedrikken; Dagen blev snart varmere.

„Maa jeg nu?“ spurgte Finn utaalmodig; og da Egil nikkede, satte han sin Bliktrompet for Munden og gav sig til at blæse til Opbrud, men saa heftig, at Ragna holdt for sine Ører, og de smaa Spurve fløi forskrækkede op fra Buskene.

„Her, her! se her, hvor det blaaner!“

„Nei, der borte, Egil! der ser jeg mange hundrede Millioner Blaabær.“

„Og her finder jeg Jordbær; de er meget sødere.“

„Nei kom bare hid!“

„Jeg følger med dig.“

„Og jeg med dig.“

„Og jeg vil blive hos dig, Ragna,“ sagde Alvhild. „Men ikke hele Tiden, du. Siden gaar jeg bort til Svanhild og derefter til Tora.“

„Jeg vil plukke Blomster til Kransene.“

„Den store, tunge Tine skal vi sætte her indunder Grantræet, saa kan vi tømme vore Skrukker i den.“

Saa gik det; og de flittige Smaahænder blev ikke trætte af at plukke eller de smidige Rygge af at bukke sig eller de søde Smaamunde af at sladre. — Solen steg høiere, og Skyggerne blev kortere. Da satte Smaapigerne sig i en Kreds, og Ragna tog et Traadnøste op af sin Sypose, og de begyndte flittig paa at binde mange, mange store og smaa Kranse af det fine Lyng og de blaa Fioler, af Nyperoser og Stedmorsblomster og Katteklo og Forglemmigei, af den gule Malva og den blaa Tjæreblomst; og den ene Krans blev smukkere end den anden.

Men nu begyndte Alvhild at blive træt og lagde sig ned ved Siden af Bærene og Kransene og lukkede de smaa Øine og bad Ragna synge „Herr Sinklar“ for hende, til hun var falden i Søvn. Saa sang da Ragna „Herr Sinklar.“ Men de andre Smaapiger sprang op for at følge efter Gutterne, der gik høit oppe i Aasen, — og da de hørte efter Finns Trompet, kunde de let finde dem. — Men Ragna listede sig ogsaa op, da hun havde sunget det sidste Vers af „Herr Sinklar,“ og vilde bare plukke nogle faa Blomster endnu til en Krans, som skulde være endnu vakrere end alle de andre og sættes om Alvhilds gule Lokker, imedens hun sov. Da hun nu kom et Stykke op i Aasen, blev hun var en venlig, grøn Slette, hvorigjennem der løb en klar Bæk, 56
og omkring Bækken stod i Tusendtal de allerdeiligste Blomster af alle Slags. Da klappede Ragna i de hvide Hænder og raabte høit af Glæde og gav sig til at sanke og sanke; og da hun allerede havde hele Forklædet fuldt, saa hun endnu mange, mange Blomster, som hun ikke kunde lade staa.

Alvhild vaagnede og hørte noget brumme. Hun sprang op og raabte efter sine Søskende. Men de var saa langt borte, at de ikke kunde høre hende. Saa blev hun lidt bange; men hun græd dog ikke. „De kommer nok snart,” tænkte hun og tog sin lille Kurv i Haanden og spiste Blaabær.

Men da knagede det i Buskene, og en stor, mørkebrun Bjørn kom frem og gik brummende paa alle fire imod Alvhild. Da blev hun forskrækkelig bange. Først vilde hun skrige; men hun kunde ikke faa en Lyd frem. De klare Taarer stod stille i hendes Øine, og det lille Hjerte hoppede af Angst.

„Du gjør mig ikke noget, Bjørn!” sagde hun endelig modig; „for jeg er en snil Pige. Jeg kjender dig nok af Billedbogen min. Der, Bjørn, har du Blaabær.” — Saa rakte hun sin lille Kurv frem, og Bjørnen saa paa hende, brummede ganske sagte og slog Labben i Kurven, saa at alle Bærene trillede ned. Den spiste dem op og gav sig til at snuse paa Alvhilds Klæder.

„Kjære, søde Bjørn! Du maa ikke gjøre mig noget; for jeg er jo en snil Pige!” sagde Alvhild forskrækket. „Der har du en Kurv til med Blaabær.” Bjørnen saa paa hende, kastede Kurven ned og spiste. Nu var Alvhild ikke længer saa bange. Men hun skyndte sig at give Bjørnen flere Bær. Og den brummede ganske venlig og lagde den ene store Lab paa Alvhilds Skulder. Men nu fik den se den store Tine, som stod aaben og var ganske fuld baade af Blaabær og Jordbær; og Jordbær holder den nok mest af. Saa gik den hen til Tinen og gav sig rolig til at æde.

„Nei, nei, Bjørn!" sagde Alvhild. „Du faar ikke alle Bærene. Det er ikke mine Bær, og saa kan jeg jo ikke give dig dem, og du faar ondt i Maven af alle disse Bær, Bjørn!"

Saa gik hun lige hen til Bjørnen og lagde sine smaa Hænder dristig paa dens lodne Hals og vilde skyde den bort. Men den brød sig slet ikke derom, og 57
hun saa nok, at det ikke kunde nytte.

„Ja bi, til Egil kommer; da bliver han vred og jager dig med sin Stok." Det store Dyr saa venlig med sine mørkeblaa Øine paa den lille Pige og strøg atter sin Lab over hende.

„Nu skal jeg pynte dig, Bjørn!" sagde Alvhild, „dersom du vil lade mine Søskendes Bær være." Saa tog hun en Krans og bandt den om Bjørnens Hals, og en liden Krans satte hun paa dens Hoved.

Høit oppe i Aasen begyndte Finns Trompet at skralde, og alle Pigerne og Gutterne kom syngende nedover. Da saa Bamsen sig omkring, lagde endnu engang sin Lab over Alvhilds Skulder og gik langsomt ind i den sorte Skov. — Da de nu allesammen var komne ned, viste Alvhild dem bedrøvet den tomme Tine og undskyldte sig, det bedste hun kunde, fordi hun ikke havde passet bedre paa, og fortalte om Bjørnen. Da blev de allesammen blege af Forskrækkelse, og nogle gav sig til at løbe. Men Ragna brast i heftig Graad og trykkede den lille Søster tæt op til sig og bad hende hulkende om Forladelse, fordi hun havde forladt hende. Endelig trak Egil dem beggemed sig, og de skyndte sig afsted. I Angsten lod de baade Blomsterkransene og Tinen og Kurvene og Næverskrukkerne ligge.

Da de nu kom hjem til Moder og Fader og fortalte, hvad der var hændt, greb Moderen skjælvende Alvhild og drog hende op paa sit Fang og dækkede hende med begge sine Arme, som om Bjørnen var der. Og alle de smaa og store klyngede sig om hende, og alle græd af Angst og Kjærlighed og Glæde. Om dem allesammen slyngede Faderen sine Arme. Derpaa reiste han sig langsomt og gik taus ind i sit Kammer. Hvad mener I, han gjorde derinde?

Langt udpaa Høsten blev den store, mørkebrune Bjørn skudt; og om dens Hals sad endnu Alvhilds Krans.

M. C. Hansen.

45. Kaninerne.

„Hvi sidder saa muntert I smaa Kaniner
Og pudser Snuden med snurrige Miner
Og ser eder om med lystigt Mod?”
K. „Vor Eiermand kommer, han er saa god,
Hver evige Dag tre fire Gange
Han klapper os, giver os Kaalblade mange.

Da kom der nogen, det kunde de høre,
Med Lyst og Glæde de spidsede Øre;
Frem kiged et Hoved og Haanden blot,
Den kjendte de alle tre saa godt;
Den rakte dem friske, grønne Blade,
Og alle de pilled deraf saa glade.

46. Snemændene.

Welhaven

Nu falder Sneen i tætte Lag,
Og Drengen har ingen Hvile.
Det blev nok en Hoben Mile,
Hvad han kan løbe den hele Dag.

Her slæber han Gaarden af Sneblokke fuld
Og former Soldater drøie;
Det volder ham Slid og Møie.
Han giver Soldaterne Øine af Kul.

Saa ruller han Sneen med al sin Kraft,
Mens Kjæmperne staar der og kneise;
Han vil dem et Brystvern reise.
Til Lanse han gi’r dem et Kosteskaft.

Man hører ham juble, den lille Mand:
„Imorgen skal Slaget stande!“
Da løser sig Himlens Vande,
Og alle hans Kjæmper bliver til Vand.

J. S. Welhaven.

47. Den lille Anna og Sneklokkerne.

Efter Engelsk

Hvor vakre de var, de smaa hvide Blomster, som stod der under Trærne i Udkanten af Skoven! Det saa ud, som om Sneklokkerne mente, at det nu maatte være paa høi Tid at skyde frem; den milde Martssol havde jo allerede skinnet i mange Dage. Der voxede de, mellem den bløde, fugtige Mos og de lange gule Græsstraa. De saa saa bly og beskedne ud, disse Sneklokker, og de var saa blændende hvide, som om de just var blevne dannede af den hvide Sne, der endnu paa enkelte Steder bedækkede Jorden.

Men de skulde nok ikke tilbringe hele sit korte Liv her ude paa Marken ved Randen af Skoven. Thi strax efterat Solen var staaet op, da de just havde aabnet sine Bægere, blev de opdagede af et menneskeligt Øie, og en liden mager, kold Haand brød dem af de tynde, grønne Stængler. Det var lille Anna, en liden Pige fra den store By, som laa omtrent en halv Mil borte fra denne Skov. Hun vidste nok, hvad det var at lide Mangel, denne lille fattige Pige; hun var saa sulten denne Morgenstund, og det var hendes smaa Søstre og Brødre ogsaa, og deres stakkels, syge Moder havde intet at give dem til Frokost. Saa havde Anna fundet paa at staa tidlig op og gaa hen til Skoven og plukke Sneklokker; hun kunde maaske faa solgt dem i Byen og derved fortjene et Par Skilling til Brød. Hun havde taget sin lille Broder Paul med, forat han ikke skulde være hendes stakkels Moder til Bryderi hjemme. Paul syntes, det var saa morsomt at være med Anna; han speidede med sine smaa Øine efter Blomsterne, og naar han fik Øie paa en, pegede han paa den og klappede i Hænderne af Glæde; han vidste jo, at det var disse hvide Smaablomster, som skulde skaffe Brød til ham og de andre sultne derhjemme.

„Tag dig iagt, Paul! Tag dig iagt!“ raabte Anna. „Du træder jo paa Blomsterne. Ja, ja, jeg ser dem nok, men bliv du, hvor du er, saa skal jeg plukke dem.“ Og Anna sprang hurtig høiere op ad Bakken og plukkede ivrig alle de Blomster, hun saa.

Hun saa mager og udtæret ud, denne stakkels lille Pige. Hun var elendig klædt; de usle Klædningsstykker, som hun bar, var ikke istand til at beskytte hende mod Kulden.

„Anna, Anna, jeg er saa træt og sulten, jeg maa have noget at spise!“ lød hendes lille Broders Stemme fra Foden af Bakken. „Nu kommer jeg, — jeg tænker, jeg har nok nu,“ sagde Anna og sprang ned til ham med Forklædet fuldt af Blomster, „kom nu, Paul, vi vil sidde ned paa denne Stubbe og binde 60
dem i Buketter. Nu kan du hjelpe mig,” vedblev hun smilende, „kom skal vi binde Buketter; du kan ordne Blomsterne.” Hermed tog hun frem et Garnnøste, som hun havde taget med sig, og bandt tolv smaa hvide Buketter; i enhver af disse bandt hun ind lidt Vintergrønt. Blomsterne tog sig endnu bedre ud ved Siden af det mørkegrønne. „Kom nu, Paul, nu vil vi gaa omkring til Gartnernes Butikker og falbyde disse, saa skal vi nok faa Penge at kjøbe Brød for til Moder og de andre hjemme,” sagde hun muntert, da hun havde ordnet Blomsterne ned i en liden Kurv, som hun holdt i den ene Haand, idet hun rakte den anden til sin lille Broder. Og saa gik de paa en liden Bro over Bækken, som løb gjennem Markerne, og naaede snart den store Landevei.

I nogen Tid gik lille Paul noksaa kjækt; men senere begyndte han at klage over, at han var træt og øm i Fødderne, og Anna saa, at han græd bitterlig.

Hun satte da Kurven fra sig, tog ham i sine Arme og sagde: „Græd ikke, kjære, lille Paul, du skal se, nu er vi snart fremme.” — Paul var ellers en uforfærdet, liden Krabat; men det var ikke underligt, at Sult og Træthed nu fik ham til at græde.

„Jeg maa have noget at spise — jeg maa — jeg maa,” jamrede Paul, „og saa er jeg saa træt og syg, Anna, jeg er bestemt syg.” — Stakkels Anna var ogsaa meget træt; men hun tænkte slet ikke paa sig selv; hun tog og bar sin lille Broder paa sine Arme og indhyllede ham i sit eneste Tørklæde; og saaledes vandrede hun da videre, næsten synkende under den tunge Byrde, medens lille Paul atter smilede af Glæde over, at han fik Lov til at holde paa

Kurven med Sneklokkerne. Skjønt Annas Arme og Ryg verkede, og skjønt hun neppe kunde drage Aande, blev hun dog ikke utaalmodig over at maatte bære sin Broder; hele Tiden talte hun mildt og venlig til ham, saa han snart følte sig tilfreds og udhvilet og sagde, at nu vilde han gaa et Stykke. Tilsidst naaede de da den store By og vandrede gjennem de larmende Gader, der var ganske sorte og sølede nu, da Sneen just var smeltet.

„Vil De kjøbe friske Sneklokker, en Skilling Buketten?“ sagde Anna og 61
stak Hovedet ind i en Grønthandlers Butik.

„Nei, vi har forsynet os for idag, du er for sent ude,“ sagde Manden i Butikken, og Anna maatte gaa videre uden at faa Afsætning.

„Se, Anna! hvilke deilige Boller,“ sagde lille Paul og pegede paa en Kurv ferskt Hvedebrød, som en just havde sat fra sig lige udenfor en Bagers Dør. „Jeg vilde saa gjerne have en.“

Anna tænkte, at hun ogsaa gjerne vilde have en Bolle. Der var ingen, som saa paa hende, hun kunde jo let tage et Par og gjemme dem under Tørklædet, hun var saa sulten. Hun var et Øieblik i sterk Fristelse; men da var det, som om en Stemme sagde til hende: „Gud siger, du skal ikke stjæle.“ Hun greb Pauls Haand og trak ham hurtig bort med sig.

„Hvorfor kan du ikke tage en til mig?“ sagde Paul utaalmodig.

„Fordi det ikke vilde være rigtigt, Paul; vi maa ikke tage, hvad der ikke tilhører os.“

„Hvorfor ikke det, naar vi er saa sultne?“ sagde Paul og saa op med taarefulde Øine.

„Gud vil ikke, at vi skal stjæle, han vil nok sørge for os,“ sagde Anna. I det samme Øieblik gik der en ung Dame forbi dem; Anna greb en af sine Buketter og holdt den imod hende og sagde: „Friske Sneklokker, vil De ikke kjøbe, Frøken? jeg har plukket dem idag.“

„Nei Tak, jeg skal ikke have nogen,“ sagde den unge Dame; men hun smilede venlig til den lille, fattige Pige, og det milde Smil gjorde Anna næsten ligesaa glad, som om hun havde kjøbt hendes Blomster. Men Anna var kommen for sent til Byen den Dag; hun gik op ad den ene Gade efter den anden, og der var ingen, som vilde kjøbe hendes Blomster. Hun var omsider nær ved at segne om af Udmattelse og Sult, og hendes lille Broder græd saa ynkelig og raabte paa Mad.

„Gode Herrer, kjøb nogle Sneklokker, friske Sneklokker, ganske friske!“ sagde hun til et Selskab unge Herrer, som under munter Tale og Latter kom slentrende ned ad Gaden. Men de gav hende intet Svar, puffede hende derimod haardt tilside og veltede hendes Kurv, saa at alle Sneklokkerne faldt 62
ud paa den vaade, sølede Gade.

Anna skreg ikke. Hun satte sig som fortvivlet ned paa Trinene af en Trappe i Nærheden og bedækkede Ansigtet med sine Hænder, idet hun græd stille, medens lille Paul gav sig til at opsamle Blomsterne og lægge dem ned i Kurven igjen. Men ak! de var ikke længer hvide nu! i hver eneste Buket var nogle af Sneklokkerne tilsølede; Anna kunde nu slet ikke haabe at blive af med dem, og hvordan kunde hun saa skaffe Brød til sin syge Moder?

„Hvad feiler dig, min lille Pige? hvorfor græder du?“ spurgte en venlig Stemme lige ved hende.

„De slemme, unge Herrer, som gaar derborte, stødte hendes Kurv omkuld, saa alle Sneklokkerne faldt i Sølen,“ sagde en snil, liden Gut, som havde hjulpet lille Paul at samle dem op.

„Nu er de bortskjæmte, rent bortskjæmte!“ hulkede Anna, „og saa faar vi intet at spise.“

„Stakkels Barn, du ser virkelig ud, som om du trængte til noget at spise,“ sagde den venlige Dame, „er Sneklokkerne ganske bortskjæmte?“

„Ja, der er kommet Søle paa hver eneste Buket, og nogle af dem er der traadt paa,“ svarede den lille Pige under et nyt Udbrud af Taarer.

„Ja, men alle Blomsterne er ikke derfor fordærvede. Se her, min Pige, det er bare de yderste Blomster i denne Buket, som er tilsølede, de midterste Klokker er aldeles rene, det er de friskeste, hvideste Sneklokker, jeg har seet idag.“

Anna saa lidt mere fornøiet ud. Den gode Dame talte saa venlig, og hendes Ansigt var saa mildt og behageligt, at Anna følte sig trøstet; og hvor inderlig fornøiet blev hun ikke, da den fremmede Dame tog sexten Skilling ud af sin Pung og sagde: „Her, min kjære, to af dine Buketter er aldeles fordærvede; men jeg vil give dig disse sexten Skilling for de andre ti.“

Med inderlig Taknemmelighed modtog Anna Pengene, og saa lagde hun og Paul de kasserede Sneklokker i Kurven igjen, da de vidste, at de smaa hjemme vilde blive glade i dem.

63

Et Øieblik efter var de inde i en Bagerbutik, hvor de kjøbte ferskt Brød, og løb derefter saa hurtig, de kunde, til sit Hjem, hvor de blev længselsfuldt ventede.

„Paul," sagde Anna, da de vandrede hjemad, „jeg sagde dig, at Gud nok vilde sørge for os; Moder sagde, han vilde; du ved, vi bad om Brød, og se nu alt dette, han har givet os!"

„Hvis jeg skulde kjøbe, Anna, saa vilde jeg ikke vælge Brød, men Kager, saadanne, som ligger i Vinduerne."

„Brød er meget bedre, dette deilige, ferske, hvide Brød," sagde Anna og saa glad ned paa sin Skat.

„Hvor vi vilde være lykkelige, dersom vi havde rigtig mange Penge," sagde Paul eftertænksom.

„Det er jeg dog ikke vis paa," sagde Anna. „Vi vilde ikke være fuldkommen lykkelige, om vi var aldrig saa rige, hvis ikke Papa kom mere hjem fra Søen. Det er fordi Mama er ængstelig for ham, at hun ser saa bleg og sørgmodig ud. Det er for hans Skyld, hun skjælver og ikke kan sove, naar hun hører Stormen tude. O, gid Vorherre vilde bevare ham, gid han kom hjem; han ved ikke, hvor ofte vi maa lide Mangel, og hvor vi savner vor kjære, gode Papa."

De havde naaet det snevre Stræde, hvor deres Moder boede, og gik nu op ad Trappen til de smaa Kvistværelser oppe paa Loftet i det lille, forfaldne Hus.

„Moder, Moder, her er Brød!" raabte lille Anna, idet hun ilsomt aabnede Døren; „idag skal vi ikke sulte, her — —" men hun fik ikke udtalt; hun blev greben af et Par kraftige Arme, og en kjærlig Stemme sagde: „Min egen, kjære, lille Pige, Gud velsigne hende!" og Annas Kinder bedækkedes af hendes Faders Kys.

Han var just samme Morgen kommen hjem fra en lang, besværlig Søreise; han havde sin fulde Hyre i Lommen, Penge nok til at afhjelpe Familiens Nød.

„Nu, Anna, skaf mig lidt at spise, ogsaa jeg er sulten," udbrød han, efterat han havde husket Paul paa sine Arme næsten lige op til Taget i det lave Værelse. De satte sig nu glade og fornøiede om Bordet og gjorde sig tilgode med Annas Brød, og alle sagde de, at intet Maaltid havde smagt dem bedre end dette, som var kjøbt for Annas Sneklokker.

48. Ulven og Ræven.

64

Eft. Grimm

Ulven havde engang faaet Ræven saaledes i sin Magt, at Mikkel maatte gaa i Tjeneste hos den, og alt, hvad Ulven nu faldt paa, det maatte Ræven gjøre, fordi den var den svageste. Dette blev Ræven snart kjed af og vilde hjertelig gjerne være af med sin besværlige Herre. Engang sagde Ulven til Ræven: „Hør, du røde Ræv! skaf mig noget at æde, ellers æder jeg dig!“ Ræven svarede: „Jeg ved en Bondegaard, hvor der er et Par unge Lam; har du Lyst, saa kan vi gaa hen og tage et af dem.“ „Ja nok!“ svarede Ulven, og de gik begge til Gaarden, hvor Ræven stjal et af Lammene og bragte det ud til Ulven. Denne aad det op uden at byde Ræven det mindste. Men dermed var Ulven endnu ikke fornøiet; den vilde ogsaa have det andet og gik selv ind i Gaarden for at tage det. Men der bar den sig saa klodset ad, at Faaret, der var Moder til Lammene, merkede det og brægede forskrækkelig. Dette hørte Bondens Folk, ilede ind i Stalden med Stokke og Høgafler og slog løs paa Ulven, som dog slap fra dem og hylende og haltende kom ud til Ræven. „Jo, du har narret mig vakkert, du!“ raabte den, „jeg vilde ogsaa hente det andet Lam, og da fik Bønderne fat paa mig og pryglede mig ganske mør.“ — „Det har du godt af,“ svarede Ræven; „hvorfor er du saadan en Storæder!“

Dagen efter gik begge igjen ud paa Marken, og da sagde Ulven atter: „Hør, du røde Ræv! skaf mig noget at æde, ellers æder jeg dig!“ — Ræven svarede: „Jeg ved en Bondegaard; der bager Konen Pandekager iaften. Vi vil gaa hen og hente os nogle af dem.“ De gik derhen, og Ræven sneg sig saa længe omkring Huset og snusede saa længe efter Lugten, til den endelig fik opdaget, hvor Fadet stod. Den stjal da sex Pandekager af Fadet og bragte Ulven dem. „Der har du noget at æde!“ sagde Ræven til den og gik sin Vei; thi den vidste nok, at den ikke fik noget af Kagerne. Ulven slugte dem graadig og sagde: „De Kager smager efter mere.“ Derpaa gik den ind i Staburet, hvor Ræven havde hentet dem, for at tage de øvrige og rev saa hele Fadet ned af Hylden. Bondekonen hørte dette i Kjøkkenet, løb til og blev 65
Ulven var. Hun kaldte nu paa sin Pige, og hver med sit Kosteskaft pryglede de nu paa den, alt hvad Tøiet kunde holde, saa at den med Nød og neppe kunde hinke ud i Skoven paa to lamme Ben. Der skreg den nu til Ræven: „Du slemme Mikkel! hvor du igjen har narret mig! Bondekonen fik fat paa

mig og bankede mig saaledes, at jeg neppe kan gaa.“ — „Det skader ikke,“ sagde Ræven igjen, „hvorfor er du saadan en Storæder?“

Den tredje Dag, da de var sammen paa Marken, og Ulven knapt kunde slæbe sig frem paa sine lamme Ben, sagde den dog ligesom før: „Du røde Ræv! skaf mig noget at æde, eller ogsaa æder jeg dig!“ — Ræven svarede: „Jeg ved en Mand, som nylig har slagtet og saltet sit Kjød i Kjelderen; der vil jeg gaa hen og hente noget.“ Men Ulven sagde: „Ja, jeg vil strax følge med dig, forat du kan hjelpe mig frem; thi jeg er rent daarlig tilfods idag.“ — „Som du vil!“ svarede Ræven; og begge listede sig afsted, sneg sig ind i Gaarden og ned i Kjelderen. Der var nu en Guds Velsignelse af Kjød. Ulven gav sig strax ifærd dermed og tænkte: „Det vil kræve Tid, inden jeg holder op!“ — Ræven gjorde sig ogsaa tilgode, men saa sig flittig om, imedens den aad, løb tidt hen til Hullet, som de var komne ind af, og prøvede, om dens Krop endnu var smal nok til at slippe igjennem. Da sagde Ulven, som nu var vel tilmode: „Hør, lille, gode Ræv! hvorfor render du dog saaledes frem og tilbage og springer ind og ud?“ — „Aa!“ svarede Ræven listig, „jeg maa jo dog passe paa, at der ikke kommer nogen bag paa os. Æd nu bare ikke for meget!“ — „Bryd dig ikke om det, du,“ sagde Ulven, „jeg gaar ikke herfra, før Tønden er tom.“ — Imidlertid havde Bonden merket, at noget rørte sig i hans Kjelder, og skyndte sig derned. Ræven var med et Sæt ude af Hullet, saasnart den saa ham, og Ulven vilde følge den; men den havde ædt sig saa tyk, at den ikke kunde slippe igjennem, og blev siddende fast i Hullet. Da tog Bonden en stor Øx og slog den ihjel. Men Ræven sprang afsted til Skoven og var hjertelig glad over, at den var bleven af med den gamle Storæder.

49. Karens Gjestebud.

66

Winther

Engang den lille Karen vilde
Indbyde sine gode Venner
Og give dem et muntert Gilde;
Hun har jo mange, som hun kjender.
Først bød hun Tantes gamle Kat,
Saa Faders Pudel, Moders Moppe,
Kanarien, den grønne Poppe,
Og Stæren fik hun ogsaa fat.
De kom i sine bedste Klæder
Og hilste nok saa pent og net,
Og da de havde hilst sig træt,
De satte sig paa sine Sæder.
De to Smaafugle var saa glade
Deroppe paa sit sikre Stade;
Thi Katten dem generte lidt, —
Den havde skræmmet dem saa tidt!
Kanarifuglen let og glad
Paa Karens høire Skulder sad;
Og paa den venstre hopped Stæren
Og følte sig saa stolt af Æren.
Men Papegøien var ei bange;
Den havde udskjældt mange Gange
Den gamle Kat for „slemme Knegt!“
Og rigtig sat sig i Respekt.

Nu retted Karen Maden an,
Og hver en Ret var just saadan,
At alle fik, hvad helst de vilde,
Saa det blev til et rigtigt Gilde.
For Mopsen blev en Hakkemad
Serveret paa forgyldte Fad;
Den ønsker alting fedt og blødt,
Og ellers let den bliver stødt.
Den gamle Mis sad uden Snak
Og aad sin Fisk og Melken drak
Og slikked sin Tallerken ren.
Men Pudlen fik et Stegeben,
Hvorpaa den gnaved noksaa tapper 67
Og holdt det mellem sine Labber,
Med Halen logred Slag i Slag,
Og ytrede med Velbehag,
At Benet var af finest Smag.
For Papegøien blev der lagt
Et Franskbrød, ganske nylig bagt
Og saa i Sødmelk lagt iblød;
Dernæst en Gulerod saa rød.
Han tog det i sin sterke Klo,
Og det var næsten, som han lo,
Naar han i Brødet Nebbet slog
Og sig en dygtig Mundfuld tog.
Kanarifuglen blev trakteret
Med Kjæmper og med Sukkergodt;
Men for Herr Stær blev der serveret
Et dygtigt Fad med Fluer blot.
Men han var noksaa glad, den lille,
Det smagte ham slet ikke ilde;
Med sine kloge Øine kiged
Han i sit Fad og op dem pikked
Og aad dem, til der var ei fler,
Og speided listig efter mer.

Men som de nu sad bedst ved Bord,
Trak Karen i en liden Snor
Paa Taffeluret, saa de fik
Ved Festen ogsaa skjøn Musik.
Liv kom der i den hele Klynge!
De bad Kanarifuglen synge,
Den lod sig meget længe tigge:
„Den var saa hæs! — Den kunde ikke!“
Til endelig den dog gav efter,
Og kvidred saa af alle Kræfter
En slig Mangfoldighed af Sange,
At Selskabet blev næsten bange,
Den aldrig vilde holde op,
Og bad tilsidst den sige Stop!
Nu Pudlen sine Kunster bød 68
Tilbedste, lagde sig som død,
Stod Skildvagt, hopped over Stok
Til Morskab for den hele Flok.
For ikke dog at staa tilbage
Den Kat paa sine gamle Dage
En munter Dans nu førte op
Med mangt et Krumspring og Galop.
Nu Stæren ogsaa lod sig høre
Og viste, hvad den kunde gjøre;
Den dreied sine Øine runde
Og raabte „Klaus!“ — thi det den kunde.
Den tykke Mops, den sad og gloede,
Den hvæsede saa tungt og troede,
Det hele var til hans Plaser,
Og lo, saa han ei kunde mer!
Paa Stol sad Papegoien rank
Og pudsed paa sin Kjortel blank
Og kløede Nakken; nu og da
Den raabte naadig: „Bravo! — bra!“
Mens alle skreg og førte Ordet,

Sad Karens Dukke med ved Bordet,
Men hverken spiste eller drak
Og endnu mindre førte Snak.
Hun sad saa stiv og smiled kun
Med sin zinoberrøde Mund.

Saa tog de Afsked allesammen
Med Tak for al den Fryd og Gammen,
For hvad de havde spist og drukket;
De neied pent og høflig bukked
Og vandred derpaa hver til sit
Og tænkte paa det Gilde tidt.

Chr. Winther.

50. Jomfruen paa Glasberget.

69

Moe

Der var engang en Mand, som havde en Slaateng, der laa langt oppe i Lien ensteds, og paa den Engen stod et Hølade, han havde at berge Foderet i. Men der havde nok ikke været stort i Ladet i de sidste Aar, skal jeg tro; for hver St. Hansnat, naar Græsset stod gildest og frodigst, blev Slaatengen rent svartbeitet, som om en hel Drift skulde gaaet der og gnaget om Natten. Det hændte en Gang, og det hændte to Gange; men saa blev Manden kjed af det og sagde til Sønnerne sine — han havde tre, og den tredje det var Askeladden, kan du vide — at nu fik en af dem ligge borte i Udeng-Ladet om St. Hansnatten, for det gik ikke an, at Græsset skulde blive opædt Rub og Stub igjen ligesom de to forrige Aarene; og den, som vilde i Veien, maatte passe vel paa, sagde Manden. Ja, saa vilde da den ældste bort og gjæte Engen; han skulde nok passe Græsset, mente han, og det, saa hverken Folk eller Fæ skulde faa noget af det. Da det led mod Kvelden, gik han bort i Ladet og lagde sig til at sove; men lidt ud paa Natten kom der slig en Dur og sligt et Jordskjælv, at Vægge og Tag rystede; og Gutten op til Bens det forteste, han havde lært, han turde ikke engang se sig om, og Høet blev opædt den Nat ligesom de forrige Aarene.

Næste St. Hansaften sagde Manden igjen, at det ikke kunde gaa an, de Aar efter Aar mistede alt Græsset paa Udengen; nu fik en af Sønnerne bort og passe det og passe det vel ogsaa; og saa vilde den næstældste prøve sig den Kvelden. Han gik da bort i Høladet og lagde sig til at sove, ligesom Broderen havde gjort; men ud paa Natten kom der en Dur og et Jordskjælv, endda værre end forrige St. Hansnat; og da Gutten hørte det, blev han ræd, og til Bens saa fort, som han skulde havt Betaling for det.

Aaret efter kom Raden til Askeladden; men da han lagede sig til at gaa, lo de andre to og gjorde Nar af ham: „Ja du skal blive den rette til at passe Høet, du, som ikke har lært andet end sidde i Asken og stege dig," sagde de; men Askeladden brød sig ikke om, hvad de snakkede; da det led mod Kvelden, ranglede han bortover til Udengen, han Der gik han ind i Høladet og 70
lagde sig; men da det led om en Stund, begyndte det at dure og brage, saa det var fælt. „Aa, bliver det ikke værre, faar jeg vel hærde paa," tænkte Askeladden. Om lidt kom der et Brag igjen og et Jordskjælv, saa Høstraaene føg omkring Gutten. „Aa, bliver det ikke værre, saa faar jeg vel hærde paa," tænkte Askeladden. Men allerbedst det var, kom den tredje Dur og et Jordskjælv, saa Gutten tænkte, at Vægge og Tag havde ramlet sammen; men da det var gaaet over, blev der med et blikstille rundt om ham. „Skal tro, det kommer igjen?" tænkte Askeladden; men nei, det kom ikke igjen, det var stille og blev stille, og da han havde ligget en liden Stund, hørte han, ligesom en Hest stod og tyggede tæt udenfor Ladedøren. Han listede sig da bort i Dørgløtten og skulde se, hvad det var; saa stod der en Hest og gnog, og saa stor og fed og gild Hest havde Askeladden aldrig seet før, og Sadel og Bidsel laa der paa den og fuld Rustning til en Ridder, og altsammen var af Kobber, saa blankt, at det skinte i det. „Haa, haa! er det dig, som æder op Høet vort," tænkte Gutten, „det skal jeg nok forbyde dig;" han skyndte sig og tog op Ildstaalet sit og kastede over Hesten, saa havde den ikke Magt at røre sig af Flekken; den blev saa tam, at Gutten kunde gjøre med den, hvad han vilde. Han satte sig da op paa den og red bort til et Sted, ingen vidste noget om; der havde han den. Da han kom hjem igjen, lo Brødrene og spurgte, hvorledes det var gaaet ham. „Du blev vel ikke længe liggende i Høladet, dersom du ellers har været saa langt som til Udengen," sagde de. „Jeg laa i Høladet, til Solen randt; men jeg hverken hørte eller saa noget, jeg," sagde Gutten; „Gud ved, hvad det var, I blev saa rædde for."

„Ja, vi faar vel se, hvorledes du har passet Engen," svarede Brødrene; men da de kom derbort, stod Græsset ligesaa langt og tykt som om Kvelden.

Den næste St. Hansnat gik det lige ens: ingen af de to Brødrene turde gaa bort i Udengen og passe Slaatten; men Askeladden turde; og saa hændte akkurat det samme som forrige St. Hansnat: først kom der en Dur og et Jordskjælv, saa om lidt et til, og saa endda et; men alle tre Jordskjælv var 71
meget, meget sterkere denne Gang. Saa blev der med et blikstille igjen, og Gutten hørte, noget tyggede udenfor Ladedøren; han listede sig da, saa sagte han kunde, bort i Dørgløtten — jo! der stod en Hest igjen lige ved Væggen og tamsede og gnog; og den var endda meget større og federe end den forrige; og Sadel laa der paa Ryggen dens, og Bidsel var der paa den og fuld Rustning til en Ridder — altsammen af blankt Sølv og saa prægtigt, som nogen vilde se. „Haa, haa! er det dig, som æder op Høet vort i Nat," tænkte Gutten, „det skal jeg vel forbyde dig." Han tog op Ildstaalet sit og kastede over Manken paa Hesten, saa stod den saa spag som et Lam. Ja Gutten red den Hesten ogsaa bort til Stedet, hvor han havde den anden, og gik saa hjem igjen. „Idag ser det vel vakkert ud borte i Slaatengen," sagde Brødrene. „Aa, jamen," sagde Askeladden. De skulde da bort igjen, og saa stod Græsset baade tykt og langt ligesom før; men de blev nu ikke blidere paa Askeladden for det.

Da den tredje St. Hansnatten kom, turde heller ingen af de to ældste Brødrene ligge i Udeng-Ladet og passe Græsset, for de var blevne saa hjerteskræmte den Nat, de laa der, at de aldrig glemte det mer; men Askeladden turde; og saa hændte netop det samme som de to forrige Nætter: der kom tre Jordskjælv, det ene fælere end det andet; ved det sidste dansede Gutten fra den ene Ladevæg til den anden; men saa blev det paa en Gang blikstille. Da han saa havde ligget en liden Stund, hørte han nogen tygge udenfor Ladedøren; han listede sig da igjen bort i Dørgløtten — saa stod en Hest tæt udenfor, meget, meget større og federe end de to andre, han havde fanget. „Haa, haa! er det dig, der æder op Høet vort denne Gang," tænkte Gutten; „det skal jeg vel forbyde dig;" han rev op Ildstaalet sit og kastede over den, saa stod den, som den var naglet til Marken, og Gutten kunde gjøre med den, hvad han vilde. Han red nu hen til det Sted, hvor han havde de to andre, og derefter gik han hjem igjen. Der gjorde de to Brødrene Nar af ham ligesom de forrige Gange; den Natten havde han vist passet Græsset

i Udengen godt, sagde de, for han saa da ud, som han gik og sov endnu; men Askeladden brød sig ikke om det, han bad dem bare gaa bort og se; det gjorde [72] de, saa stod Græsset lige gildt og tykt denne Gang ogsaa.

Kongen der i Landet, hvor Askeladdens Fader boede, havde en Datter, som han ikke vilde give til nogen uden den, som kunde ride op over Glasberget — for der var et høit, høit Glasberg, blankt som en Is, tæt ved Kongsgaarden. Øverst oppe paa det skulde Kongsdatteren sidde med tre Guldæbler i Fanget, og den, som kunde ride op og tage de tre Guldæblerne, skulde faa hende og halve Riget, det lod Kongen lyse op paa alle Kirkebakker i hele Landet og i mange andre Kongeriger ogsaa. Prinsessen var saa deilig, at alle, som saa hende, maatte blive forlibte i hende, enten de vilde eller ei, — og saa kan du nok vide, at alle Prinser og Riddere havde Lyst til at vinde hende og halve Kongeriget til, og derfor kom de ridende fra alle Verdens Kanter, saa gilde, at det lyste af dem, og paa slige Heste, at de gik bare paa Dans; og der var ingen, uden han tænkte, at han skulde vinde Prinsessen.

Da Dagen kom, som Kongen havde bestemt, var der saa tykt af Riddere og Prinser ved Glasberget, at det yrede, og saa vilde nu hver, som krybe og gaa kunde, did og se, hvem der vandt Kongsdatteren, og Askeladdens to Brødre vilde da ogsaa i Veien; men ham vilde de slet ikke have med; for var de i Følge med slig en Bytting, saa fæl og sort som han var, efter det han havde ligget i Asken og gravet, vilde Folk bare gjøre Nar af dem, sagde de. „Ja, jeg gaar ligesaa godt alene som for mig selv, jeg," sagde Askeladden. Da de to Brødrene kom til Glasberget, holdt alle Prinserne og Ridderne paa at ride, saa det skummede af Hestene deres; men det nyttede dem ikke stort, skal jeg tro, for bare Hestene satte Hoven paa Berget, gled de, og der var ikke en, som kom saameget som et Par Alen op efter. Det var heller intet Under, for Berget var glat som en Glasrude og brat som en Stuevæg. Men Kongsdatteren og halve Riget vilde alle gjerne have, og de red, og de gled, og det blev aldrig andet. Tilsidst var alle Hestene saa trætte, at de ikke orkede mer, og saa svedte var de, at Skummet veltede ned efter dem, og saa maatte Ridderne give sig. Kongen tænkte alt paa, at han skulde lade lyse op, [73] at Ridningen begyndte paa nyt den næste Dag, om det skulde gaa bedre da; men med det samme kom der en Ridder paa en Hest saa gild, at ingen havde seet slig Hest før, og Kobberrustning og Kobberbidsel havde han, alt saa

blankt, at det lyste i det. De andre raabte til ham, at han gjerne kunde spare sig for at prøve at ride op efter Glasberget, for det nyttede saa ikke alligevel; men han hørte ikke paa det Øret; han red lige bort imod Glasberget og op efter det som ingen Ting, og det et godt Stykke, det kunde vel være som en Tredjepart; da han kom der, vendte han Hesten og red ned igjen. Men saa deilig en Ridder syntes Prinsessen, hun aldrig havde seet før, og medens han red, sad hun og tænkte: „Gud give, han bare kom op over!“ og da hun saa, han vendte Hesten, kastede hun det ene Guldæblet efter ham, og det trillede ned i Skoen hans. Men vel han var kommen ned af Berget, red han sin Vei, og det saa fort, at ingen vidste, hvor det blev af ham. Den Kvelden skulde nu alle Prinserne og Ridderne frem for Kongen, forat den, som havde redet saa langt op efter Glasberget, kunde vise frem Guldæblet, Kongsdatteren havde kastet. Men der var ingen, som havde noget; den ene kom efter den anden, og ingen kunde vise Æblet.

Om Kvelden kom Askeladdens Brødre ogsaa hjem igjen og fortalte baade vidt og bredt om Ridningen op efter Glasberget, at først saa var der slet ingen, som orkede at komme saa meget som et Skridt op over; „men saa kom der en, som havde Kobberrustning og Kobberbidsel saa blankt, at det lyste lang Vei af ham,“ sagde de, „og det var Gut, som kunde ride; han red over en Tredjepart op efter Glasberget, og han kunde nok redet helt op, havde han bare villet; men der vendte han, for han syntes vel, det var nok for den Gangen.“ „Aa, — ham skulde jeg rigtig havt Moro af at se, jeg ogsaa,“ sagde Askeladden — han sad i Skorstenen og grov, som han pleiede, han. „Ja du!“ sagde Brødrene, „du ser ud, som du kunde være tilstede mellem saa høie Herrer, dit stygge Bæst, du sidder der!“

Den anden Dag vilde Brødrene i Veien igjen, og Askeladden bad ogsaa den Gang, om han kunde faa Lov til at være i Følge med dem og se paa dem, 74
som red; men nei, det fik han slet ikke, det var han for styg og for fæl til, sagde de. „Ja, ja, jeg gaar ligesaa gjerne alene som for mig selv, ogsaa, jeg,“ sagde Askeladden. Da Brødrene kom til Glasberget, begyndte alle Prinser og Riddere at ride igjen, og da kan det vel hænde, at de havde skoet Hestene sine; men det hjalp ikke; de red, og de gled, ligesom forrige Dagen, og ingen kom saa meget som en Alen op efter; og da de havde maset ud Hestene sine, saa de ikke orkede mere, maatte de holde op igjen allesammen. Saa tænkte Kongen, at han vel fik lyse op, at Ridningen skulde gaa for sig

for sidste Gang Dagen efter, om det kanske skulde gaa bedre da. Men saa betænkte han sig igjen: han fik vel vænte lidt endnu, mente han, om han i Kobberrustningen skulde komme igjen denne Dag ogsaa. Ham saa de ikke noget til; men ret som det var, saa kom der en paa en Hest, der var meget, meget gildere end den, Ridderen i Kobberrustningen havde havt, og denne havde Sølvrustning og Sølvsadel og Sølvbidsel, alt saa blankt, at det skinte og lyste i det langt borte. De andre raabte til ham igjen og sagde, at han gjerne kunde lade være at prøve Ridningen op efter Glasberget, for det nyttede saa aldrig alligevel; men Ridderen hørte ikke efter det; han red lige bort til Glasberget og op efter det endnu længere, end han i Kobberrustningen; men da han var kommen saa langt som de to Tredjeparter op, vendte han Hesten og red ned igjen. Ham syntes Prinsessen endda bedre om, og hun sad og ønskede, at han bare maatte komme op over; men da hun saa, han vendte, kastede hun det andet Æble efter ham, og det trillede ned i Skoen hans; og med det samme han kom ned af Glasberget, red han afsted saa fort, at ingen kunde se, hvor det blev af ham.

Om Kvelden, da alle skulde frem for Kongen og Prinsessen, forat den, som havde Guldæblet, kunde vise det frem, kom den ene efter den anden; men ingen havde noget Guldæble. Ligesom forrige Dagen kom de to Brødrene hjem den Kvelden ogsaa og fortalte, hvorledes det var gaaet, at alle havde redet, og ingen kunde komme op; „men langt om længe kom der en i 75
en Sølvrustning, og Sølvbidsel og Sølvsadel havde han ogsaa," sagde de, „og han kunde ride; han satte vel som to Tredjeparter op efter; men saa vendte han igjen. Det var Gut det, og til ham kastede Prinsessen det andet Guldæble," sagde Brødrene. „Aa, ham skulde jeg ogsaa havt Moro af at se," sagde Askeladden. „Aa ja, han var nu vel saa blank som Asken, du sidder og graver i, dit stygge, sorte Bæst!" sagde Brødrene.

Den tredje Dag gik alt lige ens som de forrige Dagene: Askeladden vilde være med og se paa Ridningen, og de to vilde ikke have ham i Følge med sig; og da de kom til Glasberget, var der ingen, der kom saa langt som en Alen op efter. Alle væntede nu paa ham i Sølvrustningen; men han var hverken at høre eller se; men langt om længe kom der en paa en Hest saa gild, ingen havde seet Mage til; han havde Guldrustning og Guldsadel og Guldbidsel saa blankt, saa blankt, at det lyste og skinte lang Vei af det. De andre Riddere

og Prinser kom ikke engang til at raabe til ham og sige, at det ikke nyttede at prøve sig, saa forundrede blev de ved at se, hvor gild han var. Han red lige bort imod Glasberget og føg op efter det som ingen Ting, saa at Prinsessen ikke engang fik Stunder at ønske, at han maatte komme helt op. Med det samme han havde redet op, tog han det tredje Guldæble af Fanget paa Prinsessen, og saa vendte han Hesten og red ned igjen; men saa var han ogsaa borte for Øinene paa dem, før de vidste Ordet af det.

Da de to Brødrene kom hjem igjen om Kvelden, fortalte de baade vel og længe om, hvorledes det var gaaet med Ridningen den Dagen, og tilsidst fortalte de ogsaa om Ridderen i Guldrustningen. „Det var vel Gut det! saa gild Ridder findes der ikke i Verden!“ sagde Brødrene. „Aa, ham skulde jeg havt Moro af at se, jeg ogsaa!“ sagde Askeladden. „Ja, det glor nu ikke fuldt saa meget i Kulhaugen, du ligger og roder i, dit stygge, sorte Bæst!“ sagde Brødrene.

Dagen efter skulde alle Ridderne og Prinserne frem for Kongen og Kongsdatteren — det var nok blevet for sent om Kvelden, tror jeg — forat den, som havde Guldæblet, skulde vise det frem; men den ene kom efter den 76
anden, først Prinserne og saa Ridderne, og ingen havde noget Guldæble. „Ja, men en maa have det,“ sagde Kongen, „for det var noget, vi saa allesammen, at der var en, som red op og tog det;“ og saa gav han Befaling til, at alle, som i Landet var, skulde komme op paa Slottet og prøve at vise frem Guldæblet. Ja, de kom, den ene efter den anden; men ingen havde Guldæblet, og langt om længe kom de to Brødrene til Askeladden ogsaa. De var de sidste, og saa spurgte Kongen, om der da slet ingen flere var igjen i Riget. „Aa jo, vi har en Broder,“ sagde de to; „men han har nok ikke taget Guldæblet; han har ikke været ude af Askehaugen nogen af Dagene.“ „Ja, det er det samme,“ sagde Kongen, „har alle de andre været oppe paa Slottet, saa kan han ogsaa komme ind,“ og saa maatte da Askeladden op i Kongsgaarden med. „Har du Guldæblet, du?“ spurgte Kongen. „Ja, her er det ene, og her er det andet, og her er nok det tredje ogsaa,“ sagde Askeladden, han tog op af Lommen alle tre Guldæblerne; og med det samme kastede han af de sodede Fillerne, og saa stod han der i Guldrustningen saa gild, at det lyste af ham. „Ja du skal have Datteren min og det halve Riget; du har vel fortjent baade hende og det,“ sagde Kongen. Saa blev der Bryllup, og saa fik Askeladden Kongsdatteren, og i det Brylluppet blev der

vel turet, kan hænde; for ture kunde de alle, om de ikke kunde ride op efter Glasberget, og har de ikke turet fra sig, saa holder de paa endnu.

Jørgen Moe.

51. Hunden og Svinet.

Rode

H. „Hør, kjære Svin, det maa jeg sige,
At jeg har aldrig kjendt din Lige,
Og ingen Moder i det hele Rige
Opdrager sine Børn saa slet.
Maa jeg spørge, om det er ret
Hver Dag at lade dem ligge og søle
Og grise sig til i de værste Pøle,
Ligge og smaske og grynte og hvine,
Saa en anden Stakkel faar Ørepine?
Lær dem at jage paa Mark og i Skove,
Lær dem at vaage, mens Folkene sove;
Lær dem mod Tyve at være paa Post —
Og sætte Pris paa en ordentlig Kost!
Den Mening er ikke alene min;
Det siger alle, at vil du ei raade
Med dine Børn paa en anden Maade,
Saa bliver de nogle store Svin.“

Svinet svared med Grynt paa Grynt
Og blev ved, som hun havde begyndt;
Begge tænkte de om hinanden:
„Den Stakkel maa vist være lidt fra Forstanden.“

G. Rode.

52. Husdyrene.

77

Kaalund

Det er den herligste Tidsfordriv
At agte paa Dyrenes Færd og Liv,
At se, hvor de flokkes om Menneskets Hytte,
Nogle til Glæde og andre til Nytte,
I Skov, paa Mark, i Stald og i Bur,
Hvert med sin egen Drift og Natur.

Og kan ikke Dyret græde og le,
Det kan dog kjærlig paa Mennesket se;
Det bringer sin Tak og klager sin Nød
Og elsker den Haand, som rækker det Brød;
Og derfor skal Mennesket Dyret agte
Og gjerne dets venlige Færd betragte.

H. V. Kaalund.

53. De fire Fluer.

77

Eft. Engelsk

En smuk Sommerdag byggede en Flue sig et Rede i Sprækken af Vindueskarmen oppe i et Barnekammer; den lagde fire Æg i Redet, dækkede dem til med et lidet Tæppe, som den selv havde vævet, og forlod dem. Det blev 78
Høst, og det blev Vinter, og Fluemor lagde sig til Ro mellem Støv og Skrammel bag Panelet, hvor den fik sig en lang Søvn, som varede i flere Maaneder. En varm Dag vaagnede den igjen og begyndte at strække sine Lemmer og at gnide hvert af sine otte forunderlige Øine. Da den havde otte Øine at aabne, tænker jeg nok, at det varede længe, inden den blev fuldkommen vaagen; men da den endelig var bleven det, tænkte den først og fremst paa Redet, som den havde bygget den foregaaende Sommer, og den fløi hen til Vinduet for at se, hvad der var blevet af Eggene, som den havde dækket saa omhyggelig til. De var meget forandrede, siden den sidst havde seet dem; thi der var først kommet fire smaa Orme ud af dem, og de fire

Orme havde ikke alene spist op Tæppet og hele Redet, men ogsaa en Del af Træet paa Vindueskarmen, og da de var blevne kjede af at æde, var de faldne isøvn. Medens de sov, var de blevne bedækkede med et haardt, brunt Hylster, og netop samme Morgen, som deres Moder vaagnede, var Hylsteret brustet, og Ormene var blevne til fire vakre, raske Fluer. Deres Moder blev meget glad ved at se dem; den klappede dem hver især og vaskede deres Ansigter med en Svamp, som den bar under sin Fod; derpaa bestemte den, hvad de skulde hede. Den ældste fik Navnet Surre, fordi den gav en surrende Lyd fra sig, naar den talte; den anden syntes at skulle blive meget rask til at flyve, derfor blev den kaldt Vims; den tredje, som var slank og velskabt med vakre, gyldne Vinger, kaldte Moderen Guldvinge; og den fjerde blev kaldt Vigtig, fordi den føitede omkring og skabte sig, som om den ønskede at blive bemerket af alle.

Moderen til disse fire unge Fluer kunde ikke blive længe hos dem; thi neppe var den gaaet et halvt Snes Gange frem og tilbage paa Ruden, før den følte en heftig Smerte i alle sine Lemmer, og den merkede, at den vilde faa et slemt Anfald af Gigt. Sagen var den, at der ikke var blevet lagt i Kakkelovnen i Barnekammeret den Dag, og Fluemor begyndte at blive gammel. Den besluttede derfor, uden først at spørge Doktoren tilraads, at forlade sit Fødeland for at opsøge et varmere Klima, hvilket den haabede at 79
finde i det store Værelse mod Syd, hvor gamle Bedstefader holder mest af at sidde, og hvor der altid er fuldt op af Fluer og Edderkopper. Før den begav sig paa Reisen, kaldte den imidlertid sine Børn til sig og gav dem nogle gode Raad og Formaninger.

„I er nu, mine kjære Børn, slupne ud i den vide Verden," sagde den, „I ved kun lidet om, hvor stor den er, eller hvilke merkelige og rædsomme Uhyrer der findes i den. Jeg har ikke selv været allevegne omkring; men jeg har dog været i flere forskjellige Lande, og jeg har fundet, at der i dem alle gives uendelig mange og store Farer for unge, uerfarne Fluer. Dette Barnekammer er maaske det sikreste Sted for eder, og derfor vil jeg raade eder til at blive her, indtil I bliver ældre og klogere. Her findes rigtignok nogle Børn; men de er gode og venlige; de har ikke sjelden lavet smaa Bække af sin Te, forat jeg skulde faa noget at drikke, og de har endog undertiden ladet mig slikke Sukkeret, der sad omkring deres Mund. Jeg tror ikke, at I behøver at være bange for dem; men her er en anden Skabning,

som heder Edderkop; den er slet ikke saa stor som Børnene, men langt farligere; thi Børnene er nok store, men de har alligevel bare to Øine og to Fødder, og de har slet ingen Vinger. Jeg har aldrig seet dem spadsere op ad Vinduet eller langs hen ad Loftet, saa at det er let nok at undgaa dem; men Edderkoppen er ligesaa let og velskabt som vi; den har sex Ben og en Krans af klare Øine paa Toppen af sit Hoved, og uagtet den ikke har Vinger, har den det, der er værre, idet den nemlig forstaar at lade en Mængde hvide Traade gaa ud af sin Mund, og af disse Traade bygger den sig en Bolig. Vogt eder, mine kjære Børn, for nogensinde at gaa ind i denne Bolig; hvad der findes inden i den, er jeg ikke istand til at sige eder; jeg ved kun, at ingen Flue, som kommer derind, nogensinde slipper ud igjen. Om de bliver fastholdte som Fanger paa Livstid, eller det fæle Uhyre æder dem, er det mig umuligt at sige, og det gjør mig kun ondt at maatte tilføie, at en af disse grusomme Skabninger bor nogle faa Mile herfra paa den anden Side af Vinduet. Kom aldrig i dens Nærhed, hvis I paa nogen Maade kan undgaa det, 80
og hvis det skulde ske, da maa I endelig flyve forbi i største Fart uden at standse et eneste Minut for at høre, hvad den siger. Dette er mit sidste Raad til eder; og saa Farvel, mine kjære Børn."

Netop i samme Øieblik blev Døren til Barnekammeret lukket op; Fluemor benyttede Leiligheden til at forlade Værelset, og hverken jeg eller hendes Børn har nogensinde hørt fra den siden. Saasnart Moderen var borte, begyndte de unge Fluer at fare op og ned ad Vinduet.

„Hør, dette her er morsomt," sagde Vims; „Verden er rigtignok stor, det maa jeg tilstaa."

„Og dette er bare det halve af den," sagde Surre; „men jeg har ikke tænkt at slaa mig til Ro, før jeg har seet det hele."

„Hvad mig angaar," sagde Guldvinge, „da vil jeg blive rolig her indtil videre, som Moder sagde, vi skulde."

„Men jeg," sagde Surre, „vil se saa meget som muligt; jeg er kjed af Vinduet, derfor Farvel!"

„Jeg," sagde Vigtig, „har tænkt at spadsere langs med den hvide Landevei, som gaar til den anden Side af Vinduet."

„Men det er jo Veien til Edderkoppens Hus," svarede Surre; „det er vist bedst, at du ikke gaar derhen; tænk om den beder dig komme indenfor."

„Hvis den gjør det, har jeg vel Lov til at sige nei, haaber jeg," sagde Vigtig; „jeg er fem Timer gammel og kan vel skjøtte mig selv."

Surre for ind i Øret først paa den ene og saa paa den anden i Barnekammeret; derpaa stjal den lidt af Kanarifuglens Sukker og blev tilsidst siddende paa den lille Annas hvide Forklæde.

„Væk, væk!" raabte den lille, og Surre for forfærdet bort; thi en saadan Lyd havde den ikke hørt før.

Derpaa satte den sig paa Haakons Næse; Haakon var ifærd med at regne og sagde derfor blot: „Væk fra Næsen, din kjedelige Flue." Og vips var Surre nede paa Tavlen.

Den troede, at det var en stor, sort Have, og at Tallene var Gange, som 81
den kunde løbe igjennem.

„Fireogtyve og ni er —?" sagde Haakon. „Aa, jeg kan ikke holde mine Tanker samlede, naar den Flue løber omkring paa Tavlen min."

Og han gav Surre et Slag med Griffelen, saa den haltede afsted i største Fart.

Men inden Haakon havde faaet udstuderet, at fireogtyve og ni er treogtredive, var Surre kommen paa Benene igjen og gav sig nu til at erte Øistein.

„Tante Helene, der er en Flue paa Bogen min!"

„Bryd dig ikke om Fluen, læs bare videre."

Men Surre stod netop paa det Ord, som Øistein skulde læse, og han var nødt til at give den et dygtigt Puf for at faa den bort.

Surre var kommen i meget daarligt Humør over alt dette; den fandt slet ikke, at Barnekammeret var noget morsomt Sted at opholde sig paa, og besluttede at forlade det saa snart som muligt.

I samme Øieblik kom to andre unge, letsindige Fluer og gav sig i Snak med Surre.

„Hvad synes du?" sagde den ene; „her bliver Gjestebud iaften; jeg hørte Barnepigen sige, at det er Bedstemoders Fødselsdag, og at hun har sendt Børnene en Krukke Honning. Hvor det kunde være morsomt at flyve ned i Kjøkkenet ved Tetid for at se Kokkepigen aabne Krukken; thi naar hun tager noget Honning ud til Børnene, spilder hun nok lidt, som vi kan gjøre os lystige med; lad os flyve derned."

„Aa ja, lad os det," sagde Surre; „men det er for tidligt endnu — lad os gaa tilbage til Vinduet og faa os en liden Middagssøvn, til Børnene er færdige med sine Lexer; saa bliver det paa Tiden."

Medens Surre sover til Middag, skal jeg fortælle dig, hvad der blev af Vigtig. Den vandrede langsomt hen ad Vinduet, idet den dreiede sine Fødder udad, slog med Vingerne og tænkte: „Hvor jeg dog er nydelig!" Den glemte aldeles, hvor nær den var Edderkoppens Hus, indtil den ved at løfte Øinene op saa det skrækkelige Uhyre lige ved Siden af sig med sin Krans af 82
straalende Øine paa Hovedet. Vigtig tænkte først, at det var bedst at løbe sin Vei; men Edderkoppen tiltalte den i en saa høflig Tone, at den fandt det upassende at vende Ryggen til den uden at høre paa, hvad den sagde.

„God Morgen, min kjære," sagde Edderkoppen; „det glæder mig at se Dem; hvor De er nydelig! Hvor De er slank, og hvor Deres Vinger er deilige! Og den Maade, hvorpaa De bevæger Dem, er saa overmaade klædelig — den er ordentlig fornem. De maa endelig lade mine Børn se Dem; thi det er netop saaledes, at jeg ønskede, de skulde gaa. Vil De ikke træde indenfor — jeg bor lige herved — og smage paa min Kirsebærvin?"

„Nei, mange Tak," sagde Vigtig, „jeg maa skynde mig hjem."

„Ikke før De har hvilet Dem lidt, min kjære. Fluernes Dronning gjorde mig den Ære at besøge mig igaar, og jeg haaber, at De vil gjøre det samme."

„Dræber De da ikke Fluer eller holder dem fangne?" spurgte Vigtig.

„Dræber Fluer! Hvem kan dog have løiet saa skammelig paa mig? Jeg elsker Fluer og har indrettet hele mit Hus til dem. Men kom nu bare ind, saa skal De selv faa det at se. Her er det."

Edderkoppen viste Veien, og Vigtig fulgte efter. Da de kom til Husets Dør, saa det saa mørkt ud derinde, at Vigtig trak sig tilbage; men Edderkoppen vedblev at tale til den og at vinke ad den.

„De maa virkelig se alle mine Rariteter," sagde den; „jeg har et Stykke ægte Jomfruvox, som Biernes Dronning har foræret mig, og den Sprøite, som Ilden blev slukket med, da det brændte hos Marihønen; og min Kone er netop bleven færdig med at spinde en Dug til Fluedronningen, og jeg har vævet en Baldragt til hendes Hofdame."

„Jeg kunde nok have Lyst til at se Baldragten," sagde Vigtig, idet den fulgte Edderkoppen ind i Huset

De kom ind i et lidet mørkt Kammer, hvor Edderkoppens Kone og de smaa Edderkopunger sad og spiste til Middag. Og hvad tror du, de fik til 83
Middag? Vigtig skalv over hele sit Legeme, da den saa det. Midt paa Bordet stod der en Skaal med Fluesuppe; paa den ene Ende af Bordet var der et Fad med Fluekarbonade og paa den anden et med stegte Fluehoveder. Rundtom paa alle Væggene hang der Flueskinker og Fluevinger for at tørres, og i et Hjørne stod der en Flaske, paa hvilken Vigtig læste de Ord: „Bedste Flueblods-Vin."

„O, gid jeg havde husket paa, hvad min kjære Moder sagde mig," udbrød Vigtig forfærdet.

Men nu var det for silde; thi Edderkoppen lod de hvide Traade gaa ud af sin Mund, og inden Vigtig fik Tid til at sige mere, havde den slynget dem om den ulykkelige Flues Hals og kvalt den.

„Se saa, Smaabørn," sagde den, „nu har vi gjort en god Fangst. Vi vil have Fluefødder til Aftensmad, det er en deilig Ret. Lad os nu skynde os at blive færdige med Middagsmaden, saa skal jeg skjære den istykker bagefter."

Surre havde imidlertid faaet sig en god Søvn borte ved Vinduet; men omsider vakte Øistein den ved at kaste alt sit Legetøi ned paa Gulvet.

„Hvad er det for en forfærdelig Støi?" spurgte Surre sine Venner; „er det Verden, som gaar istykker?"

„Nei, vist ikke; det er bare Øistein, der altid lader sit Legetøi falde ned," sagde den anden Flue, som hed Sorgløs. „Kom, Tankeløs," sagde den til den tredje Flue, „nu har du sovet længe nok; det er paa Tiden, at vi reiser ned i Kjøkkenet; jeg er vis paa, at Tekjedelen allerede staar og koger; thi det er sent."

De tre Fluer fløi ned i Kjøkkenet, og hvilket Syn væntede dem der! Kokkepigen var ifærd med at lave en Kirsebærterte, og medens hun havde Sukker i Deigen, spildte hun af og til lidt udenfor Fadet. Surre spiste saa meget, at den neppe kunde røre sig; men Tankeløs, der ikke kunde nøies med det, der faldt udenfor, for lige hen i Fadet, og inden den kunde slippe ud igjen, lagde Kokkepigen Deigen over det hele og skjød Fadet ind i Ovnen, hvor Tankeløs fandt sin Død. Sorgløs faldt ned i Syltetøikrukken, og jeg ved ikke, om den nogensinde kom op af den igjen. Hvad Surre angaar, da fløi den 84

omkring og kigede først ind i et Skab og saa i et andet, indtil den tilsidst fulgte med Kokkepigen ind i Spiskammeret.

„Hvor her er morsomt at være!“ raabte den til en gammel Flue, som sad paa en Hylde i Nærheden; „jeg har tænkt at spadsere lidt op og ned paa det glatte, hvide Gulv, som jeg ser derborte.“

„Lad hellere være med det,“ sagde den gamle Flue. „Hvad du tror er et glat, hvidt Gulv, er et Fad med Melk, og hvis du prøver paa at gaa derpaa, vil du sikkert drukne.“

„Aa Snak!“ sagde Surre; „det forstaar jeg bedre; det er ikke længe siden, jeg spadserede paa et saadant Gulv, og jeg druknede slet ikke.“

Den mente formodentlig det hvide Papir i Haakons Skrivebog; men den indsaa snart sin Feiltagelse; dens Ben blev vaade, og dens Vinger blev vaade, og uagtet den sprællede af alle Kræfter, kunde den ikke komme op af Fadet. Den var sikkert druknet, hvis Barnepigen ikke var kommen i det samme for at hente Melk til Børnenes Te og havde taget Surre med i Koppen.

„Karen,“ sagde Haakon, „maa jeg selv helde Melk i Teen min?“

„Det maa du gjerne, men spild ikke paa Dugen.“

„Se her, Øistein, der er en Flue i Melken; laan mig din Teske, saa skal jeg tage den op. Den er ikke død; se bare, den bevæger sine Vinger og strækker det ene Ben fra sig; der kommer to andre Fluer og taler til den; det er maaske dens Søskende. Se, de hjelper den at tørre dens Vinger — der flyver de alle tre.“

„Ti nu stille, Haakon, og spis din Aftensmad,“ sagde Karen.

Medens Haakon og Øistein spiste sin Aftensmad, fløi Surrre bort med Guldvinge og Vims, og da den havde fortalt dem sine Eventyr, lovede den at være en fornuftigere Flue for Fremtiden.

54. Fingrene.

85

Wergeland

Søskende jeg kjender fem
(Stakkel, som ei kjender dem!)
Ved hverandres Side sat,
Blev de Mennesket en Skat.

Tommeltot er Patriark,
Liden, buttet, rørig Knark,
Styrer Flokken som Regent,
Ellers var det slet bevendt.

Slikkepot har Tyvs Natur,
Sidder fremmest og paa Lur;
Han er Barnets Pegepind,
Naar det faar sin Fibel ind.

Langemand høist rækker op
Midt i Klyngen med sin Krop;
Naar tilveds man trækker Krog,
Gavner dog det store Skrog.

Guldbrand har den søde Rang,
Bærer Ringen gylden, trang;
Om hans Lykke tier Sang,
Ellers Visen blev for lang.

Lille Peter Spillemand,
Ikke meget høiner han!
Morer sig saa jevnt og godt
Som en stakkels Askepot.

Rækker jeg dig alle frem,
Giver du mig dine fem,
Er et Tryk: Farvel, min Ven!
Og til Velkomst et igjen.

H. Wergeland.

55. Gud har gjort Alting vel.

86

En Bonde sad en Aftenstund paa en Bakke ude paa sin Mark, hvorfra han kunde overskue hele sin Eiendom, og hans yngste Søn Emil sad hos ham; ved Foden af Bakken græssede en Flok Faar. Da gik en fremmed Mand forbi, som havde en Hund med sig. Da nu Faarene saa Hunden, løb de sin Vei og rendte ind i et Tornekrat. Tornene rev nogen Uld af Faarene. Da Barnet merkede dette, blev det opbragt og sagde: „Se, Fader, hvorledes Tornene river Ulden af de stakkels Faar! Dette Krat skulde man strax hugge om, forat det ikke mere skulde skade de uskyldige Dyr.“ Faderen tiede en kort Tid, derpaa sagde han: „Saa! mener du, at man skulde afhugge disse Tornebuske?“ „Ja, ja,“ svarede Barnet, „naar jeg bare havde en Øx!“ Faderen tiede igjen, og de gik derpaa hjem.

Den næste Dag tog de en Øx med sig og gik igjen til samme Sted. Barnet var allerede fuldt af Glæde, men ogsaa af Utaalmodighed over, at Faderen ikke strax gav sig til at omhugge Tornekrattet. Han satte sig igjen hen paa Bakken og sagde til Barnet: „Hører du, hvor vakkert de muntre Fugle synger? Liker du ikke den deilige Sang, og er du ikke glad i de muntre Fugle?“ „Jo!“ svarede Barnet, „Fuglene er mig jo de kjæreste af alle Dyr.“ I det samme fløi en Fugl ind i Tornekrattet; den samlede Uld og bragte den i sit Neb til et hult Træ. „Se,“ sagde Faderen, „med denne Uld reder Fuglen en blød Seng i Redet for sine Unger. Hvor godt denne Uld vil varme de stakkels, nøgne Fugleunger! Faarene kan nok undvære lidt Uld. Skal jeg endnu hugge Tornekrattet om?“ „Nei, nei!“ svarede Barnet, som nu havde faaet andre Tanker. „Last altsaa ikke,“ sagde derpaa Faderen, „hvad du ikke forstaar, men tænk blot: Gud har gjort Alting vel, om der end er meget, som vi ikke kan begribe!“

56. Morgenbøn.

87

Foersom

Se, Natten er forsvunden
Og Morgenen oprunden,
Høit straaler den paa Himlens Blaa.
Fra Bjerg, fra Dal, fra Vangen
Opstiger Frydesangen
Til dig, som lod din Sol opgaa!

Hvor end idag jeg stedes,
Jeg mindes vil o glædes,
At du, o Fader, grant mig ser.
Hvad Fare kan mig true,
Hvad Nød kan mig vel kue,
Naar mig min Gud og Ven er nær?

P. Foersom.

57. Blomsterne om Vinteren.

87

Eft. Spekter

Hvor ere alle de Blomster smaa? —
Tys! de slumrer i Jordens Skjød!
Sneen dækker dem hvid og blød.
Stille! dem ingen vække maa.
Sove lad dem en stakket Tid;
Da kommer Vaaren med Solskin blid,
Nærmer sig sagte den Vintereng,
Tager det hvide Teppe fra Seng.
Blaa da hvælver sig Himlen skjøn,
Jorden klæder sig lysegrøn,
Og da kommer den kjære Gud;
Mægtig lyder hans Faderbud:
„Vaagner, alle Smaablomster, op!
Solen skinner paa Bjergets Top;
Solen skinner paa Busk og Tjørn;
Vaagner, alle I kjære Børn!“ —
Se, da spirer de Blomster smaa,
Aabner de smilende Øine blaa.

58. Pandekagen.

87

Asbjørnsen

Der var engang en Kone, som havde syv sultne Børn, og dem stegte hun Pandekage til; Raamelkskage var det, og den laa i Panden og æste saa tyk og god, at det var en Lyst at se paa den; og Børnene stod omkring, og Gamlefar sad og saa paa. „Aa, lad mig faa lidt Pandekage, Mor min, jeg er saa sulten,“ sagde det ene Barnet.

„Aa kjære dig,“ sagde det andet. 88

„Aa kjære, væne dig“ sagde det tredje.

„Aa kjære, væne, snille dig,“ sagde det fjerde.

„Aa kjære, vakre, væne, snille dig,“ sagde det femte.

„Aa kjære, vakre, væne, gode, snille dig," sagde det sjette.

„Aa kjære, vakre, væne, gode, snille, søde dig," sagde det syvende, og saa bad de om Pandekage allesammen, det ene vakrere end det andet, for de var saa sultne og saa snille.

„Ja, Børnene mine, bi nu bare, til den vender sig," sagde hun — til jeg faar vendt den, skulde hun have sagt — „saa skal I faa Pandekage allesammen, deilig Raamelkskage, se bare, hvor tyk og fornøiet den ligger der."

Da Pandekagen hørte dette, blev den ræd, og ret som det var, saa vendte den sig af sig selv og vilde ud af Panden; men den faldt ned i den paa den anden Side igjen, og da den havde stegt sig lidt paa den ogsaa, saa den blev fastere i Fisken, sprat den ud paa Gulvet og trillede afsted som et Hjul ud igjennem Døren og bort efter Veien.

Hei da, Kjærringen efter med Panden i den ene Haand og Sleven i den anden, det forteste hun kunde, og Børnene efter hende igjen, og Gamlefar hinkede efter tilsidst.

„Hei, vil du bie, knib den, tag den, hei da!" skreg de i Munden paa hverandre og skulde tage den paa Spranget og fange den igjen; men Pandekagen trillede og trillede, og ret som det var, var den saa langt undaf, at de ikke kunde se den, for Pandekagen var flinkere tilbens end allesammen.

Da den havde trillet en Stund, saa mødte den en Mand.

„God Dag, Pandekage," sagde Manden.

„Gud signe, Mand Brand," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Manden.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, saa kan jeg vel gaa for dig, Mand Brand," sagde Pandekagen og trillede og trillede, til den mødte en Høne.

„God Dag, Pandekage," sagde Hønen.

„God Dag, Høne Pøne," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde 89
dig," sagde Hønen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn og Mand Brand, saa kan jeg vel faa gaa for dig, Høne Pøne," sagde Pandekagen og trillede som et Hjul bortover Veien. Saa mødte den en Hane.

„God Dag, Pandekage," sagde Hanen.

„God Dag, Hane Pane," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Hanen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand og for Høne Pøne, saa kan jeg vel faa gaa for dig, Hane Pane," sagde Pandekagen og begyndte at trille og trille, det forteste den orkede. Da den havde trillet en lang Stund, saa mødte den en And.

„God Dag, Pandekage," sagde Anden.

„God Dag, Ande Vande," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Anden.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, Høne Pøne og for Hane Pane, saa kan jeg vel faa gaa for dig, Ande Vande," sagde Pandekagen og tog paa at trille og trille, det forteste den orkede. Da den havde trillet en lang, lang Stund, mødte den en Gaas.

„God Dag, Pandekage," sagde Gaasen.

„God Dag, Gaase Vaase," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Gaasen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, Høne Pøne, Hane Pane og for Ande Vande, saa kan jeg vel faa gaa for dig, Gaase Vaase," sagde Pandekagen og trillede afsted igjen.

Da den saa havde trillet en lang, lang Stund igjen, saa mødte den en Gasse.

„God Dag, Pandekage," sagde Gassen.

„God Dag, Gasse Vasse," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde dig," sagde Gassen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for 90
Mand Brand, for Høne Pøne, Hane Pane, Ande Vande og for Gaase Vaase, saa kan jeg vel faa gaa for dig, Gasse Vasse," sagde Pandekagen og tog paa at trille og trille, det forteste den orkede.

Da den havde trillet en lang, lang Stund, saa mødte den en Gris.

„God Dag, Pandekage," sagde Grisen.

„God Dag, Gylte Grisesylte," sagde Pandekagen og begyndte at trille og trille, det forteste den orkede.

„Nei, bi lidt," sagde Grisen, „du trænger ikke til at braaflyve saa; vi to kan da gaa i Mag og slaa Følge over Skoven, for det skal ikke være rigtig trygt der," sagde den. Det syntes Pandekagen, der kunde være noget i, og saa gjorde de saa; men da de havde gaaet en Stund, kom de til en Bæk. Grisen flød paa Flesket, det var ingen Sag for ham; men Pandekagen kunde ikke komme over.

„Sæt dig paa Trynet mit," sagde Grisen, „saa skal jeg fragte dig over," sagde den.

Pandekagen gjorde saa.

„Nøf, Kof!" sagde Grisen og tog Pandekagen i en Jafs, og da Pandekagen ikke kom længer, er ikke Ræglen længer heller.

P. Chr. Asbjørnsen.

59. Vesle Hans's Eventyr.

90

Wergeland

„Vinteren er kommen,
Se, hvor hvid den lyser!
Hutetu! min Bedstemor,
Hun sidder nu og fryser.
Jeg maa gaa i Skoven,
Finde Kvist og Kvas derfor.
Hun jo mig
Saa tidt hos sig
Har varmet ved sit Hjerte."

91

Vesle-Hans til Skoven
Vandrer ufortrøden.
„Stakkels gamle Bedstemor
Har ingen Ved til Grøden.
Bare ikke Ulven,
Bare ikke Bamsen stor
    Bryder frem
    Fra Skovens Hjem
Og tager hele Gutten.

Gamle Bedstemoder
Maa da Livet miste,
Stirre paa den vilde Skov,
Til hendes Øine briste.
Jeg igjen vil komme,
Kjære Ulv, og bli' dit Rov,
    Bare jeg
    Maa gaa min Vei
Med dette lille Knippe."

Hør, hvor Vinden tuder
I de tørre Grene!
Vinden har saa barsk en Røst,
Men vil dog bedre mene:
Den vil bare give
Hans hver Kvist, som sidder løst.
    Hans skal den
    Ta' op igjen
Og i sit Knippe binde.

Nu er Knippet færdigt;
Knapt han kan det bære,
Det sin gamle Bedstemor
Vil Vesle-Hans forære.
Hvor skal Vei han finde?
Sneen over Stien for.
Glad og angst
Han ta'r sin Fangst,
Men ved ei Vei at finde.

Hu, hvor fælt det rasler! 92
Bamse! Hu! der er den!
Hans dog slipper ei sin Bør
For alt hvad godt i Verden,
Liden Ekorn bare
Al den Støi i Skoven gjør!
Den kun vil
Ham Veien til
Hans Bedstemoder vise.

Liden Ekorn foran
Hopper langs ad Gjerde,
Svinger sig fra Gren til Gren;
Der er ei ondt paafærde.
Vesle-Hans bagefter
Slæber sig paa tunge Ben.
Gode Børn
Ei Ulv og Bjørn
Tillader Gud at ænse.

„Gudskelov, der ligger
Bedstemoders Hytte.“
Ekorn sætter sig paa Tag;
Nu har han gjort sin Nytte.
„Nu skal Bedstemoder
Varme sig i Ro og Mag;
Eventyr
Om Skovens Dyr
Hun skal mig nu fortælle.“

Vesle-Hans paa Døren
Banker med sit Knippe:
„Kjære, gamle Bedstemor,
Du vil mig ind dog slippe?“
Bedstemoder spørger,
Saa han knapt sit Øre tror:
„Hvor har du
Vel plukket nu
De Blommer, som du bærer?“

Hans ei tror sit Øie; 93
Er det blevet Sommer?
Hver en Kvist i Knippet var
Bedækt med friske Blommer.
Heggen sine hvide,
Tornen sine røde bar;
Birkens Blad
Saa frodig sad
Som ved Skjærsommertide.

Vesle-Hans med Taarer
Sig mod Væg mon vende:
„Hvilket Gavn er nu derved?
Det kan jo ikke brænde!“
— „Kan det ikke brænde?
Ak, mit Barn, din Kjærlighed
Er den Ild,
Som varm og mild
Min Vinter gjør til Sommer.“

H. Wergeland.

60. Katten og Ræven.

93

Eft. Grimm

En Kat og en Ræv mødtes i en Skov. „Nu æder jeg dig,“ sagde Ræven. „Nei, du gjør vel ikke,“ sagde Katten. „Ved du da noget levende Raad til at frelse dig,“ sagde Ræven og satte et forskrækkeligt Ansigt op. „Ja, jeg ved dog et,“ sagde Katten, og hurtig sad den oppe i et Træ. „Har du nu noget Raad til at fange mig?“ spurgte den Ræven. „Ja, jeg har en hel Pose fuld,“ svarede Ræven og lagde sig paa Vagt under Træet; „thi,“ tænkte den, „Mis kan umulig længe holde det ud i Træet, og kommer den først ned, saa er min Kattesteg mig sikker nok. Ja, jeg er saa sikker paa den, som om jeg allerede havde fortæret den.“ Men hvad skede? Mikkel hører en Lyd og ser sig om. Det er Jægeren, som staar bag ved ham og sigter paa ham med sin Bøsse. „Tag nu til Posen, Mikkel,“ raabte Katten fra Træet. Det var de sidste Ord, Ræven hørte i sit Liv.

61. Hans og Grete.

94

Eft. Grimm

Der var engang en fattig Vedhugger, der levede med sin Kone og sine to Børn i en usel Hytte i Skoven. Børnene hed Hans og Grete, og da de begyndte at voxe til, saa manglede de stakkels Folk altid mere og mere Brød.

Desuden blev Tiderne værre og Føden dyrere, det gav begge Forældrene mange Sorger. Da de en Aften, efterat Børnene havde lagt sig, sad og snakkede sammen, sukkede Manden og sagde: „Ak, Kone, hvordan skal vi dog komme ud af det med Børnene, nu da Vinteren staar for Døren, og vi ikke engang har noget til os selv!“ Da svarede Moderen: „Jeg ved intet andet Raad, end at du jo før jo hellere fører dem ud i Skoven, giver enhver af dem et lidet Stykke Brød, tænder en Ild for dem og gaar saa bort fra dem.“

„Men, kjære Kone, hvordan skal jeg da kunne gjøre det med mine egne Børn?“ spurgte Vedhuggeren bekymret. „Nu vel, saa lad det være,“ raabte Konen i Vrede; „saa kan du lade gjøre en Ligkiste for os alle fire og lade Børnene dø af Sult!“

De to Børn, som Sulten endnu holdt vaagne i deres smaa Senge af Mos, hørte paa, hvad Moderen og Faderen talte med hinanden, og den lille Søster begyndte at græde; men Hans trøstede hende og sagde: „Græd ikke, min lille Søster, jeg skal nok hjelpe dig;“ han ventede, indtil de gamle sov, smuttede saa ud af Hytten, søgte efter hvide Smaastene i det deilige Maaneskin, skjulte dem godt, og han og Søsteren faldt derpaa snart i Søvn.

Om Morgenen gik det nu, som Forældrene havde aftalt. Moderen gav hver af Børnene et Stykke Brød og sagde: „Det er alt, hvad I faar idag; hold nu godt Hus med det.“ Grete bar Brødet, Hans bar hemmelig sine Smaasten, Faderen havde sin Vedøx paa Armen, Moderen lukkede Huset til og fulgte efter med en Vandkrukke. Hans, som gik bagved Moderen, saa, at han var den sidste paa Veien, kigede ofte tilbage efter Hytten, og da han ikke saa den mere, lod han strax en hvid Sten falde og efter et Par Skridt igjen en og saadan bestandig.

Nu var de alle midt inde i den store Skov, og der tændte Faderen en Ild, 95
og Moderen sagde til Børnene: „I er vel trætte; læg eder her ved Ilden og sov, medens vi hugger Ved, siden kommer vi igjen og henter eder.“

Børnene slumrede saa en Smule, og da de vaagnede, stod Solen høit paa Himmelen. Hans og Grete var nu sultne og fortærede sit Stykke Brød. Hvem, der ikke kom, det var Forældrene. Og sidenefter sov Børnene atter ind, til det blev mørkt; de var endnu ganske alene, og Grete begyndte at græde og blive bange. Men Hans trøstede hende og sagde: „Vær ikke bange, Søster, den kjære Gud er jo hos os, og snart staar Maanen op, saa gaar vi hjem.“

Og virkelig stod Maanen snart op i sin fulde Glans og lyste for Børnene paa Hjemveien og glimrede paa de sølvhvide Kiselstene. Hans tog Grete ved Haanden, og saaledes vandrede Børnene afsted med hinanden uden Frygt og uden Uheld, og da det gryede ad Dag, saa kunde de skimte Faderens Hytte gjennem Buskene; de kom til Skovhytten og bankede paa. Da Moderen aabnede Døren, blev hun ordentlig bange ved at se Børnene og vidste ikke, om hun skulde skjende eller glæde sig; men Faderen glædede sig, og saa blev de to Børn igjen lukkede ind i Huset.

Men det varede ikke synderlig længe, saa blev der stor Nød igjen, og Forældrene besluttede igjen at føre Børnene ud i Skoven og at lade dem blive der alene og overgive dem til Himmelens Omsorg. Atter hørte Børnene paa den sørgelige Samtale, og den kloge Hans stod op fra sin Seng og vilde igjen ud for at lede efter blanke Stene; men da var Husets Dør fast tillukket; thi Moderen havde merket det og derfor lukket Døren. Dog trøstede Hans atter den grædende Søster og sagde: „Græd ikke, kjære Grete, den gode Gud vil nok hjelpe os.“

Tidlig næste Morgen maatte alle staa op og igjen gaa ud i Skoven, og saa fik Børnene igjen et Stykke Brød, men endnu mindre end før, og Veien gik endnu dybere ind i Skoven; men Hans smuldrede hemmelig sit Brød i Lommen og strøede Smuler paa Veien istedenfor Sten og tænkte saa, at han 96
nok ved Hjelp af disse vilde kunne finde hjem igjen. Og nu gik det som forrige Gang; en stor Ild blev tændt, og Børnene maatte igjen til at sove, og da de vaagnede, var de alene, og Forældrene kom slet ikke igjen. Og det blev Middag, og Grete delte sit Stykke Brød med Hans, fordi han havde strøet sit paa Veien i Smuler; saa sov de atter ind og vaagnede først om Aftenen, ensomme og forladte. Grete græd; men Hans var trøstig og mente, han skulde nok finde Vei ved Hjelp af Brødsmulerne; han ventede, til Maanen var staaet op, tog saa Grete ved Haanden og sagde til hende: „Kom, Søster, nu gaar vi hjem.“

Men da Hans søgte efter Brødsmulerne, var der slet ingen mere at se, for de smaa Fugle havde taget dem alle, allesammen. Og saa vandrede Børnene den hele Nat igjennem Skoven, men mistede snart Veien, blev vildfarende og var meget bedrøvede. Endelig sov de ind paa den bløde Mos og vaagnede sultne op, da det gryede ad Dag, for de havde ikke en Bid Brød mere og maatte stille sin Sult og Tørst med de deilige Skovbær, som stod hist og her.

Og medens de saadan vankede om i Skoven uden at kunne finde Vei eller Sti, se, da kom der en snehvid, liden Fugl flyvende og blev ved at flyve foran dem, som om den vilde vise Børnene Vei, og de fulgte glade efter Fuglen. Paa en Gang saa de et lidet Hus, paa hvis Tag Fuglen satte sig; den spiste af Taget, og da Børnene kom helt derhen, var de ude af sig selv af Glæde og Forundring; for hele Huset var af Brød, Taget var tækket med Pandekager, og Vinduerne var af gjennemsigtigt Kandissukker. Det kunde Børnene like, de spiste af Taget og af en itubrukken Vinduesrude. Da hørte de pludselig en Stemme indenfra, som raabte:

„Smag, smag, smag!
Hvem smager paa mit Tag?“

Og Børnene svarede:

„Det er Blæsten, det er Blæsten,
Fra Østen og Vesten!“

og spiste rolig videre, for de var meget sultne, og det smagte dem ganske fortræffelig.

Da gik Husets Dør op, og ud traadte der en ældgammel, krogrygget 97
Kone med rindende Øine og frygtelig styg. Ansigt og Pande var fulde af Rynker, og midt i sad der en stor, stor Næse. Hendes Øine var ligesaa grønne som Græs. Børnene blev ikke lidet bange, da de saa hende; men den gamle var saa venlig og sagde: „Nu, I kjære Smaabørn, kom dog ind i mit Hus, kom dog indenfor! Der skal I faa endnu bedre Kager!“

Børnene gik gjerne med den gamle, og da de var komne indenfor, saa vartede hun dem ogsaa op, saa det var en Lyst. Der gaves alt, hvad Hjertet kunde forlange: Kavringer og Chokolade, Sukker og Melk, Æbler og Nødder og de deiligste Kager. Og medens Børnene blev ved at spise og var vel tilmode, redte den gamle to Smaasenge med bløde Puder og snehvide Lagener; saa bragte hun Børnene tilsengs; de troede at være i Himmelen, bad fromt sin Aftenbøn og sov snart efter ind.

Men denne gamle var en ond og slem Hex, der spiste de Børn, som hun lokkede til sig ved sit Brød- og Kagehus, naar hun først havde fodret dem rigtig fede.

Dette vilde hun nu ogsaa gjøre med Hans og Grete. Ganske tidlig stod den gamle alt foran Sengene, hvor Børnene endnu sov saa sødt, og glædede

sig over sin Fangst; hun rev Hans ud af Sengen og bar ham hen til det tilgitrede Gaasehus og bandt ham for Munden, forat han ikke skulde skrige. Saa vakte hun den stakkels Grete med Heftighed og raabte til hende med raa Stemme: „Staa op, dovne Tøs! Din Broder er puttet ind i Gaasehuset, nu maa vi koge god Mad til ham, forat han kan blive rigtig fed og blive en god Steg for mig.“

Grete var nær ved at dø af Skræk, skreg og bad; men det hjalp intet, hun maatte adlyde og staa op og hjelpe med at koge Mad, men fik dog Lov til selv at bære den hen til Gaasehuset og græde med sin indesperrede Broder. Hun selv havde det slet ikke godt hos Hexen. Saadan gik det en Tidlang, imedens den gamle ofte listede sig hen til Gaasehuset og befalede Hans at stikke en Finger ud imellem Jernsprinklerne, forat hun kunde føle, om han blev fed. Men Hans rakte hende altid et lidet tørt Ben, og hun undrede sig 98
over, at Gutten vedblev at være saa mager trods den gode Mad. Endelig var hun kjed deraf og sagde til Grete: „Kort og godt, idag skal han steges,“ og gjorde et mægtigt Baal i Bagerovnen, der stod ved Siden af Huset; og saa skjød hun nogle Brød ind, forat hun kunde have ferskt Brød til Stegen. Grete vidste ikke sin arme Raad, og endelig bød den gamle Hex hende at sætte sig paa Ovnbrettet og kige ind i Bagerovnen; den gamle sagde, hun vilde bare skyve hende ind i Ovnen, forat Grete kunde se, om Brødene var brune; men egentlig vilde hun med det samme stege den stakkels lille Pige derinde.

Men da kom den lille snehvide Fugl flyvende og sang: „Vogt dig, vogt dig, se dig for!“ Og saa fik Grete Øinene op, saa hun skjønte, hvad den gamle vilde, og sagde: „Vis mig først, hvorledes jeg skal bære mig ad, saa skal jeg nok gjøre det.“ Strax satte den gamle sig paa Ovnbrettet, og Grete tog fat i Skaftet og skjød hende saalangt ind i Bagerovnen, som Skaftet var langt, og saa klip, klap, slog hun Jerndøren til for Ovnen, skjød Slaaen for, og da Ovnen var frygtelig hed, maatte den gamle Hex stege og brase derinde og ynkelig omkomme til Løn for sine onde Gjerninger. Men Grete løb ud til Hans, lukkede ham ud af Gaasehuset, og da han kom ud, faldt han sin lille trofaste Søster om Halsen, kyssede hende, og de græd af Glæde og takkede Gud.

Og derpaa kom den hvide Fugl igjen, og mange andre Skovfugle ogsaa; de fløi op paa Husets Kagetag, hvor der var et lidet Rede, og deraf tog

enhver Fugl en broget Sten eller en Perle og bar dem hen til Børnene, og Grete holdt sit Forklæde op for at modtage alle de mange smaa Stene. Den snehvide Fugl sang:

„Ædelsten og Perler graa
For alle de mange Smuler smaa!“

Nu merkede Børnene, at Fuglene var taknemmelige, fordi Hans havde strøet Brødsmuler paa Veien, og saa fløi den hvide Fugl igjen foran dem for at vise dem Vei ud af Skoven. Snart kom de til et stort Vand, og der stod de raadvilde og kunde ikke komme videre. Men pludselig kom der en stor deilig 99
Svane svømmende; til den raabte Børnene: „Svane, Svane kjære, vor lille Baad du være!“ Og Svanen bøiede sit Hoved og svømmede hen til Strandbredden og bar Børnene, den ene efter den anden, over til den anden Side. Men den lille hvide Fugl var allerede fløien derover og fløi nu bestandig foran Børnene, til de endelig kom ud af Skoven og atter til Forældrenes lille Hytte.

Den gamle Vedhugger og hans Kone sad sørgmodige og stille i den lille Stue og havde stor Sorg for Børnene, ja angrede mange tusende Gange paa, at de havde sendt dem bort, og sukkede: „Ak, naar dog Hans og Grete bare en eneste Gang vilde komme igjen, saa skulde vi aldrig mere lade dem blive ene i Skoven!“ — da gik Døren op, uden at der først var banket paa, og Hans og Grete traadte ind! Naa, det var en Glæde! Og da nu endelig først de kostbare Perler og Ædelstene, som Børnene bragte med, kom for en Dag, saa blev der Glæde baade høit og lavt, og al Nød og Sorg var fra nu af forbi.

62. Hanekyllingerne.

99

Kaalund

Første Hanek.: „Min Kam er meget større end din!“
Anden: „Men ser du, hvor jeg kan reise min?“
Første: „Ja vist, du maa nok medrette prale,
Du har jo neppe et Dun til en Hale!“
Anden: „Hvad, lumpne Tingest, vil du vanære mig?
Jeg maa nok se, om jeg kan kurere dig!“
Saa for de løs, hop, hop, hop, hop;
Men Hønen koglede: „Børn, hold op!
Hvis ei, jeg jer putter i Eggeskallen.“
„Ja vist,“ galed Hanen høit paa Stalden;
„Kykkeliky!“ gav begge de smaa til Svar,
De skulde nu være som deres Fa’r.

H. V. Kaalund.

63. Korthuset.

100

Welhaven

Vi sade i Kamret lune og trygge
Og hørte et Haglveir mod Ruderne slaa.
Vi vilde et Korthus paa Bordet bygge,
Og alle vare vi ganske smaa.

Den første Etage var hurtig bygget,
Og Loftet blev paalagt med ringe Besvær,
Vort Gaardsrum var hegnet og lunt og skygget;
Der stod alt en Hane og brammede der.

Med higende Fingre og lukkede Munde
Vi hævede atter paa Bygningens Tag
En deilig Vaaning, hvori vi kunde
Holde et straalende Søndagslag.

Da bleve vi glade og turde vove
En ny Etage, og da blev det tre.
Der skulde Gjesterne huses og sove
Og drikke om Morgenen Kaffe og Te.

Nu vilde vi Tyve fra Huset skræmme
Og satte en Tjener til Varetægt;
Hver Løverdag skulde han negte os hjemme,
Og det var den prægtige Kløverknegt.

Der stod vore Stuer i sirlige Rækker;
Men Huset var underlig dunkelt og lukt;
Vi tittede ind gjennem Fuger og Sprækker
Og længtes og tænkte: Hvor der er smukt!

Da fandt vi paa Raad! da blev der en Gammen!
Da vilde vi aabne Vindu og Dør;
Men ak, da styrtede Bygningen sammen,
Og Kortene laa der i Dynger som før.

J. S. Welhaven.

64. Kattene og Husbonden.

101

Efter Grimm

Kattene i en rig Mands Hus havde engang i en belgmørk Nat Besøg af nogle Katte fra Nabolaget. Da Døren til Salen uheldigvis stod aaben, listede de sig derind allesammen og istemte sin sedvanlige Kattemusik. De mjauede og hvæsede, jamrede sig, spruttede og gjorde et saa forfærdeligt Spektakel, at Husbonden vaagnede derved. Skjønt det var mørk Nat, sprang han ud af Sengen, greb sin Stok, stødte Sovekammerdøren op og for ind i Salen, hvor han slog om sig til alle Sider som en rasende. Først traf han Speilet, som gik i tusende Stykker; derpaa kastede han Tebordet med alle de kostbare Kopper overende og snublede over nogle af Skaarene, og da han vilde gribe for sig, rev han det deilige Taffelur ned, faldt selv næsegrus til Jorden og knækkede sit Næseben.

65. Ulven, som vilde være Fisker.

101

Holberg

Ræven var en Vintermorgen gaaet ud paa Fangst og vendte tilbage med et godt Bytte, en fed Gaas, som den neppe kunde slæbe hjem. Da mødte Ulven den, og uden at sige et Ord snappede den Gaasen fra Ræven, der var for sterkt belæsset til at kunne løbe fra Ulven. Ræven tænkte ved sig selv: „Giv kun Tid, jeg skal nok huske dig det!“ og sagde ganske rolig: „Det er mig kjært, at jeg møder dig her! Jeg vilde just bringe dig denne Gaas til Frokost. Den er god og fed. Jeg tænker, den skal smage dig; vel bekomme dig, naar du faar spist!“ — „Du skal have mange Tak!“ knurrede Ulven mellem Tænderne; thi den havde allerede Munden fuld. Men Ræven gik sin Vei. Næste Dag fandt den paa den tilfrosne Sø en stor død Gjedde; denne bandt den til sin Hale og gik saaledes afsted for at møde Ulven.

„Tak for igaar, Mikkel!“ sagde Ulven ganske hastig og spurgte, hvor den havde faaet denne gode Fisk henne. — „Den har jeg fanget der ude paa Søen,“ svarede Ræven, „og naar du vil gjøre som jeg, kan du ikke komme til at mangle Vinterføde, saalænge Søen er tilfrossen.“ — „Hvorledes da?“ 102
spurgte Ulven ganske begjærlig. Ræven viste den nu et Hul paa Isen og sagde: „Her stak jeg min Hale ned som Fiskesnøre; Fiskene bed paa, og jeg trak den ene op efter den anden.“ Ulven takkede for god Underretning og sagde, han vilde endnu samme Dag føre sig den til Nytte. „Du vil ikke angre paa det,“ sagde Ræven; „men du maa have lidt Taalmodighed. En Times Tid maa du lade Halen hænge i Vandet, og naar du føler en sterk Svie, maa du hurtig trække den op; thi da bider Fisken paa.“ Ulven gik ud paa Isen, og da den havde siddet en god Time med Halen i Vandet, følte den en sterk Svie og tænkte: „Nu bider Fisken paa!“ Den rykkede da til; men da det frøs meget sterkt, var dens Hale frossen fast i Vandet, og den kunde ikke faa den op. „Det maa være en meget stor og tung Fisk!“ tænkte den da og rykkede til med saadan Kraft, at Halen gik af og blev siddende i Isen. Nu merkede den, hvorledes Ræven havde narret den, og da den næste Morgen mødte den, begyndte Ulven at skjelde den stygt ud; men Ræven lo dygtig og sagde: „Med saadanne Garn fanger man saadanne Fiske!“

Holberg.

66. Prakkerfolket.

Eft. Grimm

Hanelil sagde til Hønelil: „Hør, min kjære! nu er Nødderne modne; skal vi ikke gaa op i Nøddeskoven paa Bjerget og engang spise os rigtig mætte paa Nødder, førend Ekorn kommer og tager dem allesammen?“ — „Jo lad os gjøre det!“ svarede Hønen, „der skal vi rigtig have os en glad Dag!“ Derpaa gik de sammen op paa Bjerget, og da det var en smuk, klar Dag, blev de gaaende deroppe og plukkede Nødder til henimod Aften. — Nu ved jeg ikke, om de havde spist formeget, eller om de var blevne storagtige, — nok, de fandt paa, at de ikke vilde gaa hjem tilfods, og da der ingen Vogn var at faa, maatte Hanen bygge en af Nøddeskaller. Da den var færdig, satte Hønen sig i den og sagde: „Naa, Hanelil, nu kan du spænde dig for og trække mig hjem!“ „Nei mange Tak, lille Høne!“ svarede den; „det var ikke Meningen. For jeg skulde lade mig spænde for en Vogn, før gaar jeg hjem tilfods. Kudsk vil jeg være og sidde paa Bukken; men trække selv, det gjør jeg minsandten ikke!“

Imedens de nu trættede herom, kom der en stor And vraltende og raabte med snadrende Røst: „I Tyvepak! hvem har givet jer Lov til at komme i min Nøddeskov? Jeg skal vise jer Vinterveien!“ Dermed gik den løs paa Hanen, og det saa ud, som om denne skulde faa Prygl. Men Hanelil var ikke nogen Kryster. Den satte sig dygtig til Modverge og angreb tilsidst Anden saaledes med sine skarpe Sporer, at den maatte bede om Naade og til Straf lade sig spænde for Vognen. Nu satte Hanen sig paa Bukken, og det maatte gaa i en Fart: „Afsted, And, løb alt hvad du kan!“ — Da de havde kjørt et godt Stykke Vei, mødte de to Personer, der kom gaaende tilfods, en Synaal og en Knappenaal. Disse raabte begge to: „Holdt! holdt!“ og sagde, at det nu snart vilde blive belgmørkt, saa de ikke kunde se at komme videre; desuden var Veien meget sølet, og de bad derfor om at maatte sidde paa og kjøre med. Da Hanen saa, at det var magre Folk, der ikke tog megen Plads, lod den begge sidde paa; dog maatte de love, at de hverken skulde træde den eller Hønen paa Fødderne. Sent ud paa Aftenen kom de til et Vertshus, og da de ikke havde Lyst til at kjøre længere i den mørke Nat, og Anden ogsaa var træt og daarlig tilfods, saa at den snart faldt til den ene Side, snart til den anden, tog de ind i Vertshuset. Da Verten hørte en Vogn kjøre ind i

Gaarden, kom han selv ud i Døren med en Lygte; men da han saa de reisende, tænkte han ved sig selv: „Disse Folk ser ud til allehaande; det er vel neppe noget fornemt Herskab!“ Han begyndte at gjøre mange Indvendinger og sagde, hans Hus var allerede saa fuldt, at han ikke kunde tage imod flere; det var jo heller ikke saa sildigt, at de jo nok kunde kjøre videre. Men da Hanen tog ham til Side og lovede ham, at han ikke alene skulde faa det Eg, som Hønen havde lagt underveis paa Reisen, men at han ogsaa kunde beholde Anden, som hver Dag lagde et Eg, mente Verten, at han var sikker paa sin Betaling, og lod de reisende komme ind. Hanen bestilte 104
en god Aftensmad, og Selskabet var lystigt og vel tilmode.

Ganske tidlig om Morgenen, da det neppe gryede ad Dag, og alle Folk i Huset endnu sov, vakte Hanen sin lille Høne og hentede Egget, som de begge spiste til Frokost; men Skallene kastede de paa Skorstenen. Derpaa gik Hanen hen til Knappenaalen, der endnu laa og sov, og greb den fat i Hovedet, og da den ikke havde synderlige Kræfter til at gjøre Modstand, tog Hanen den og stak den i Vertens Stolsæde; derefter tog den Synaalen og stak den i hans Haandklæde, lukkede Vinduet op og fløi sin Vei med Hønen ud over Marken. Anden, som havde sovet under aaben Himmel og derfor var bleven nede i Gaarden, hørte dem snurre over Hovedet paa sig og tænkte: „Det er bedst, jeg ogsaa lister mig bort!“ Den fandt en liden Bæk, som den svømmede ned ad, og dette gik ganske anderledes, end da den var spændt for Vognen. Et Par Timer efter stod Verten op, vaskede sig og vilde tørre sig paa Haandklædet, men rev sit Ansigt tilblods paa Synaalen. Derpaa gik han ud i Kjøkkenet og vilde tænde sin Pibe; men da han ragede om i Gløderne, sprang Eggeskallene i Øinene paa ham. „Jeg ved ikke, hvordan det er, idag vil alting i Hovedet paa mig!“ sagde han ganske fortrædelig og satte sig i Lænestolen for at røge sin Pibe — au! da traf Knappenaalen ham endnu værre — og det ikke i Hovedet. Nu blev Verten først tilgavns forbitret, og da han i det samme fik Mistanke til de reisende, der var komne saa sildig den forrige Aften, løb han op paa Kammeret til dem — men borte var de! — Da svor han paa, at aldrig i sine Dage vilde han mere tage saadanne Prakkerfolk i sit Hus, som fortærer meget, ikke betaler og ovenikjøbet gjør Verten al den Fortræd, de kan finde paa.

67. Duerne.

104

Kaalund

Duerne sidder paa Husets Tag,
Kurrer i Solen den lange Dag.

Da kommer lumsk den blodige Glente, 105
Vil sig en Steg mellem Duerne hente,
Svæver med mægtige Vinger i Sky,
Stiger og synker og stiger paany.

Skytten sigter og skyder — Paf!
Ei, hvor blev da den Røver af?
Truffen han sank til Jorden med Hast.
Skytten ham nagled paa Muren fast,
Andre hans lige til Varsel og Spot —
Nu kunde Røveren ha' det saa godt.

H. V. Kaalund.

68. Hunden til Katten.

105

Rode

Hør, Mons, du kan spare dig din Visit! —
Vel er du min Ven, det merker du tidt;
Thi skjønt du ofte spøger lidt frit,
Kan jeg aldrig huske, at jeg har bidt;
Og skjønt du har paa mit Teppe slidt,
Jeg la'r dig dog bruge det ganske som dit!
Men Venskab kan ogsaa gaa for vidt;
Og min Mad den er min, og jeg har Appetit;
Og nærmer du dig et eneste Skridt,
Saa ser du Døren — og paa den bli'r du smidt.

G. Rode.

69. To smaa Haner.

105

Rode

„Ei!“ sagde den ene Hanekylling,
„Der ligger et Korn, se det ta’r nu jeg!“
„Nei!“ sagde den anden Hanekylling,
„Jeg saa det først, og det tilkommer mig!“
„Hvad!“ sagde den første, rød i Panden,
„Du ønsker maaske, at vi skal slaas?“
„Aa ja saamænd,“ gjensvared den anden,
„Lad se kun, hvem der er sterkest af os!“
„Nu vel!“ „Ja vel!“ „Kom kun!“ „Ja vist!“
Og saa gik det løs, der flød Blod tilsidst;
Nummer en maatte flygte til Hønseleiren, 106
Nummer to gik drabelig af med Seiren;
Rask bøied den Neb, hvor Kornet laa;
Den saa, og den saa: —
Ja, saa var det en liden Stump af et Straa!

G. Rode

70. Hanen og Ræven.

106

En ung Hane, som sad paa Taget af et Hus, galede saa høit, at en Ræv, som var i Nærheden, hørte det, og da den ønskede at gjøre nærmere Bekjendtskab med Hanen, gik den henimod Huset og sagde: „Hvad ser jeg, træffer jeg ikke her en gammel Ven?“ — „Du tager feil,“ svarede Hanen; „jeg har aldrig seet dig før.“ — „Er du ikke den Ven, jeg antog dig for,“ sagde Ræven, „da er du vistnok hans Broder; thi du ligner ham overmaade meget. Jeg beder dig derfor komme ned, forat jeg kan omfavne og kysse dig.“ — „Nei Tak!“ svarede Hanen; „en saadan Omfavnelse vil jeg nok være fri for; thi min Fader har fortalt mig, at I Ræve liker Hanekjød bedst af al Slags Mad; jeg er derfor bange, du kunde faa Lyst til at smage mit.“ — „Aa Snak!“ sagde Mikkel; „jeg kan fortælle dig, at din Fader er en gammel Nar, og at der ikke er et sandt Ord i det, han siger; thi nu er der Fred mellem alle

Dyrene, saa det ene ikke behøver at frygte noget af det andet.“ — „Ei, ei,“ sagde Hanen; „det glæder mig at høre dette. Men er det ogsaa sandt, du siger?“ — Og i det samme rakte den Halsen frem, som om den saa efter noget langt borte. — „Hvad ser du efter, kjære?“ spurgte Ræven. — „Aa,“ svarede Hanen; „det er ikke andet end en Flok Hunde, der synes at løbe omkap herhen.“ — „En Flok Hunde?“ sagde Skjelmen; „da er det Tid, at jeg gaar min Vei.“ — „Vil du gaa din Vei?“ sagde Hanen; „hvorfor det, er der ikke almindelig Fred?“ — „Jo,“ svarede Ræven; „det er vel saa; men jeg vil dog tage Benene med mig; thi jeg tør vedde ti mod en, at disse lumpne Kjøtere endnu ikke har hørt tale om Freden.“

71. De tre Prinsesser i Hvidtenland.

107

Moe

Der var engang en Fisker, som boede tæt ved Slottet og fiskede til Kongens Bord. En Dag, han var ude at fiske, fik han slet intet; han kunde bære sig ad, som han vilde, og mede og angle, saa hang der ikke et Ben paa Krogen; men da det led langt paa Dagen, dukkede et Hoved op af Vandet og sagde: „Faar jeg det, som Konen din bærer under Beltet, skal du faa Fisk nok.“ Manden svarede strax ja, for han vidste ikke af, at hun var frugtsommelig. Siden fik han da Fisk om Dagen, kan hænde, og det saa meget, han vilde have. Men da han kom hjem om Aftenen og fortalte, hvorledes han havde faaet al Fisken, begyndte Konen at jamre sig og græde og bad Gud trøste og bedre hende for det Løfte, Manden havde gjort; for hun bar et Barn under Beltet, sagde hun. Det blev snart fortalt oppe paa Slottet, at Konen var saa bedrøvet, og da Kongen fik høre det og fik spurgt Aarsagen dertil, lovede han, at han vilde tage Barnet til sig og se at redde det. Det led, med det skred, og da Tiden var omme, fødte Konen et Guttebarn; det tog da Kongen til sig og opdrog det som sin egen Søn, lige til Gutten var voxen. Da bad denne en Dag, at han maatte faa Lov at følge sin Fader ud at fiske; han havde saadan inderlig Lyst til det, sagde han. Kongen vilde nødig tillade det; men endelig fik Gutten Lov; han blev med Faderen, og det gik godt og vel nok hele Dagen, lige til de kom til Lands om Aftenen. Da havde Sønnen glemt efter sig Lommetørklædet sit, det vilde han springe ud i Baaden efter. Men med det samme han kom ud i den, begyndte Baaden

at gaa med ham, saa det fossede om den, og alt Gutten holdt imod med Aarerne, saa hjalp det ikke; det gik, og det gik hele Natten, og endelig kom han langt, langt bort til en hvid Strand. Der gik han i Land, og da han havde gaaet et Stykke frem, mødte han en gammel Mand med et hvidt, sidt Skjeg. „Hvad heder det her?“ sagde Gutten. „Hvidtenland,“ svarede Manden, og saa bad han Gutten sige ham, hvor han var fra, og hvad han vilde, og det fortalte Gutten ham. „Ja,“ sagde Manden, „naar du nu gaar frem langs med Stranden her, saa kommer du til tre Prinsesser, som staar i Jorden, saa bare 108
Hovedet er oppe. Saa raaber den første — det er den ældste — og beder dig saa vakkert komme til hende og hjelpe hende, og det gjør den anden ogsaa; men ingen af dem skal du gaa hen til; skynd dig bare forbi dem, som du aldrig hørte eller saa dem. Men den tredje skal du gaa hen til og gjøre det, hun beder dig om; det bliver din Lykke det.“

Da Gutten kom til den første af Prinsesserne, raabte hun til ham og bad ham saa inderlig vakkert, at han skulde komme hen til hende; men han gik, som han aldrig saa hende; lige ens gik han forbi den anden; men den tredje gik han bort til. „Vil du gjøre det, jeg siger dig, skal du faa, hvem af os tre du vil,“ sagde Prinsessen. Ja, det vilde han gjerne; og saa fortalte hun, at dem alle tre havde tre Trold sat ned i Jorden der; men før havde de boet paa det Slot, han kunde se borte i Skoven. „Nu skal du gaa ind i Slottet og lade dig pidske en Nat for hver af os,“ sagde hun; „orker du taale det, saa frelser du os.“ Ja, svarede Gutten, det skulde han nok prøve. „Naar du gaar ind,“ sagde Prinsessen videre, „staar der to Løver i Porten; men naar du bare gaar midt imellem dem, saa gjør de dig intet. Gaa saa ligefrem ind i et mørkt, lidet Værelse; der lægger du dig. Saa kommer Troldet og slaar dig; men saa skal du tage den Flaske, som hænger paa Væggen, og smøre dig der, han har slaaet dig, saa er du lige god igjen. Grib saa det Sverd, som hænger ved Siden af Flasken, og hug Troldet ihjel.“ Ja, han gjorde, som Prinsessen sagde; han gik midt imellem Løverne, som om han ikke saa dem, og lige ind i det lille Kammer, og der lagde han sig. Første Natten kom der et Trold med tre Hoveder og tre Ris og pidskede Gutten syndig; men han holdt ud, til Troldet var færdigt, saa tog han Flasken og smurte sig, og Sverdet og hug Troldet ihjel med. Da han saa kom ud om Morgenen, stod Prinsesserne over Jorden til Beltet. Den anden Nat gik det lige ens; men det Trold, som da kom, havde sex Hoveder og sex Ris, og det pidskede ham

endnu værre end det forrige; men da han om Morgenen kom ud, stod Prinsesserne over Jorden til Smalleggen. Tredje Nat kom der et Trold, som 109
havde ni Hoveder og ni Ris, og slog og pidskede Gutten saa længe, at han tilsidst daanede; saa tog Troldet ham og kastede ham mod Væggen, og derved faldt Krukken ned, saa det skvat ud over ham, og saa blev han lige god igjen. Han var da ikke sen; han greb Sverdet og hug Troldet ihjel, og da han den Morgen kom ud af Slottet, stod Prinsesserne helt ovenpaa Jorden. Saa tog han den yngste af dem til sin Dronning og levede godt og vel med hende i lang Tid.

Men endelig fik han Lyst at reise hjem lidt og se til sine Forældre. Det syntes hans Dronning ikke om; men da han længtes saa meget og endelig maatte og skulde afsted, sagde hun til ham: „Et skal du love mig, at du kun gjør det, som din Fader beder dig, men ikke det, som din Moder beder dig;“ og det lovede han. Saa gav hun ham en Ring, som var saadan, at den, som havde den paa, kunde ønske to Ting, hvad han vilde. Han ønskede sig da hjem, og Forældrene kunde ikke nok forundre sig over, hvor prægtig og gild han var.

Da han havde været hjemme nogle Dage, vilde Moderen, han skulde gaa op paa Slottet og vise Kongen, hvilken en Mand der nu var blevet af ham. Faderen sagde: „Nei, det bør han ikke gjøre, for saa kan vi ikke have nogen Glæde af ham den Stunden;“ men det hjalp ikke, Moderen tiggede og bad ham saalænge, til han gik. Da han kom derop, var han prægtigere baade i Klæder og Alting end den anden Konge; det syntes denne nu ikke ret om, og saa sagde han: „Ja, men nu kan du se, hvordan min Dronning er; jeg kan ikke faa se din, jeg. Jeg tror ikke, du har saa deilig Dronning.“ „Gud give, hun stod her, skulde du faa se det!“ sagde den unge Konge, og strax saa stod hun der. Men hun var meget bedrøvet og sagde til ham: „Hvorfor lød du ikke mig ad og hørte efter, hvad din Fader sagde dig? Nu maa jeg strax hjem igjen, jeg, og du har brugt begge Ønskerne dine.“ Dermed knyttede hun en Ring i hans Haar, som Navnet hendes stod paa, og ønskede sig saa hjem.

Da blev den unge Konge hjertelig bedrøvet og gik Dag ud og Dag ind og tænkte bare paa, hvorledes han skulde komme tilbage til sin Dronning. „Jeg 110
faar se, om jeg ingensteds kan faa spurgt, hvor Hvidtenland er,“ — tænkte han og begav sig saa ud i Verden. Da han havde gaaet en Stund, kom han til

et Bjerg; der mødte han en, som var Herre over alle Dyrene i Skoven, — for de kom, naar han blæste i et Horn, han havde, — og saa spurgte Kongen efter Hvidtenland. „Ja, jeg ved det ikke," svarede han; „men jeg skal spørge Dyrene mine." Derpaa blæste han ind disse og spurgte, om nogen af dem vidste, hvor,Hvidtenland laa; men der var ingen, som vidste det.

Saa gav Manden ham et Par Ski; „naar du staar paa disse," sagde han, „kommer du til min Broder, som bor hundrede Mile herifra; han er Herre over alle Fuglene i Luften; spørg ham! Naar du er kommen frem, saa vender du bare Skierne saaledes, at Odden staar hidover, saa gaar de hjem af sig selv." Da Kongen kom did, vendte han Skierne, saaledes som Herren over Dyrene havde sagt, og saa gik de tilbage.

Han spurgte igjen efter Hvidtenland, og Manden blæste ind alle Fuglene og spurgte, om nogen af dem vidste, hvor Hvidtenland laa. Nei, ingen vidste det. Længe efter de andre kom ogsaa en gammel Ørn; hun havde været borte i ti runde Aar; men hun vidste det ikke heller. „Ja, ja," sagde Manden, „saa skal du faa laant et Par Ski af mig; naar du staar paa dem, saa kommer du til min Broder, som bor hundrede Mile herifra; han er Herre over alle Fiskene i Havet; du faar spørge ham. Men glem ikke at vende Skierne igjen!" Kongen takkede, steg paa Skierne, og da han var kommen til ham, der var Herre over Fiskene i Havet, vendte han dem, og saa gik de tilbage ligesom de forrige; derpaa spurgte han efter Hvidtenland igjen.

Manden blæste da ind Fiskene; men ingen vidste Besked; endelig kom en gammel, gammel Gjedde, som han havde megen Møie med at faa blæst ind. Da han spurgte hende, sagde hun: „Jo, der er jeg vel kjendt; for nu har jeg været Kokke der i ti Aar. Imorgen skal jeg did igjen; for da skal den Dronning, som Kongen blev borte for, have Bryllup med en anden." „Siden det er saa, skal jeg sige dig et Raad," sagde Manden. „Her borte paa en Myr staar tre Brødre, som har staaet der i hundrede Aar, og slaas om en Hat, en 111
Kappe og et Par Støvler; naar en har de tre Ting, kan han gjøre sig usynlig og ønske sig saa langt, han vil. Du kan sige til dem, at du vil prøve Tingene og siden afsige Dom imellem dem." Ja, Kongen takkede for sig, gik og gjorde saa. „Hvad er det, I staar her og slaas evig og evindelig om?" sagde han til Brødrene; „lad mig prøve Tingene, skal jeg dømme imellem jer." Det vilde de gjerne; men da han havde faaet Hatten, Kappen og Støvlerne, sagde

han: „Naar vi træffes næste Gang, skal I faa høre Dommen!“ og dermed ønskede han sig afsted.

Medens han for i Luften, kom han i Følge med Nordenvinden. „Hvor skal du hen?“ sagde Nordenvinden. „Til Hvidtenland,“ sagde Kongen, og dermed fortalte han, hvad der var hændt ham. „Ja,“ sagde Nordenvinden, „du farer sagtens lidt fortere du; jeg skal nu ind i hver Krog og guste og blæse, jeg. Men naar du kommer frem, saa stil dig paa Trappen, ved Siden af Døren, saa skal jeg komme susende, som jeg vilde blæse ned hele Slottet. Naar da Prinsen, som skal have Dronningen din, kommer ud og skal se, hvad der er paa Færde, saa tager du ham i Nakken og kaster ham ud, saa skal jeg nok prøve at faa ham af Gaarde.“ Ja, som Nordenvinden havde sagt, gjorde Kongen; han stillede sig paa Trappen, og da Nordenvinden kom susende og brusende og tog et Tag i Væggen paa Slottet, saa det rystede, gik Prinsen ud for at se, hvad der var paa Færde; men med det samme han kom, tog Kongen ham i Nakken og kastede ham ud, og saa tog Nordenvinden ham og reiste med ham. Da han var bleven af med ham, gik Kongen ind i Slottet. Først kjendte ikke Dronningen ham, fordi han var bleven saa mager og bleg, ved det han havde vandret saalænge og været saa sorgfuld; men da han viste hende Ringen, blev hun hjertelig glad, og saa blev det rette Bryllup holdt, saa det spurgtes baade vidt og bredt.

Jørgen Moe.

72. Henrik og Georg.

112

Efter E. Marryat

„Nei, jeg gjorde det ikke. Jeg siger dig, jeg gjorde det ikke, din uskikkelige Gut!“ sagde Henrik til sin yngre Broder Georg og var ganske rød i Ansigtet, saa vred var han.

„Henrik,“ sagde Moderen, som sad i den anden Ende af Stuen og skrev, „Henrik, vær ikke saa hidsig, tal ikke saa uvenlig til din Broder.“

„Men han siger, at jeg har brukket hans Træhest itu, og det var ikke mig, som gjorde det, det var virkelig ikke mig.“

„Det kan gjerne være, kjære Barn; men derfor behøver du jo ikke at være saa vred.“

Et Øieblik efter sagde Moderen: „Jeg skriver til Fader, skal jeg hilse ham fra jer?“

„Aa ja, hils ham saa mange Gange fra mig!“ sagde Henrik.

„Og fra mig med,“ sagde Georg.

„Skal jeg fortælle ham, at du vil være en snil liden Gut, Henrik, og gjøre, hvad du kan for at styre dit heftige Sind?“ spurgte Moderen.

„Ja, Moder, og sig, at jeg mener nok, det skal lykkes mig, og at jeg skal være en rigtig snil Gut, naar han kommer hjem fra Udlandet.“

„Du mener vel med Guds Hjelp, Henrik?“

„Ja naturligvis, Moder. Georg, lad Kuglerne være, hører du! Du faar ikke Lov til at røre ved mine Kugler.“

Og nu var han igjen rød i Ansigtet og talte i en heftig og vred Tone.

Moderen sukkede og satte sig til at skrive igjen. Hvorfor sukkede hun? Fordi Henrik saa hurtig kunde glemme sit gode Forsæt om at blive en snil Gut. Og Henrik fik hende ofte til at sukke. Dagligstuen, hvor hun sad og skrev, og hvor Smaagutterne legede, havde en Glasdør, som gik ud til Haven, saa at Henrik og Georg kunde løbe ud og ind, medens de legede. Georg var ikke mere end fem Aar og gik endnu med Bluse; men Henrik var tre eller fire Aar ældre og havde nylig faaet Trøie paa. Henrik var ofte meget 113
slem mod lille Georg, for han var saa heftig og voldsom i alle sine Bevægelser og gav sig aldrig Tid til at se sig for eller tage sig iagt for, hvad han gjorde.

Det varede ikke længe, før Smaagutterne var kjede af at lege i Stuen; de løb ud i Haven og derfra ud paa Pladsen, som var udenfor denne, og hvor Moderen hverken kunde se eller høre dem. Hun tænkte, de legede vel ensteds i Haven, og blev siddende rolig og skrev.

Nu skulde da Henrik og Georg have det rigtig morsomt og lege derude paa Pladsen. Først trillede de omkring med en Trillebør, saa skuffede de sammen alt det Grus, de kunde finde, derefter kastede de med Sten paa Stakittet, hvorved de drev en Mængde Støv op og gjorde en forfærdelig Støi. Det var altsammen Henriks Paafund; men Georg syntes, han maatte ogsaa være med og gjøre alt det, som Broderen gjorde. Tilsidst fandt Henrik paa, at de skulde samle alle de Kviste og alt det tørre Løv, de kunde finde, og tænde Ild i det. Nu gav de sig til at sanke og fik snart trukket sammen en stor Haug midt paa Pladsen.

„Spring nu du ind i Kjøkkenet og hent nogle Fyrstikker," sagde Henrik til Georg.

Georg sprang strax; men da han kom og bad Kokkepigen om Fyrstikker, vilde hun vide, hvad han skulde bruge dem til. Georg svarede, han skulde ikke gjøre andet end brænde op nogle Kviste og noget tørt Løv, som laa paa Pladsen udenfor Haven. Men Kokkepigen vilde ikke give ham Fyrstikker; hun sagde, han kom bare til at brænde sine Klæder op eller gjøre anden Fortræd med dem, og Georg maatte gaa sin Vei uden Fyrstikker. Henrik blev meget vred og gik selv ind i Kjøkkenet, hvor han gav sig til at skjælde Pigen ud, saa det var stygt at høre. Det lod rigtignok ikke til, at hun brød sig stort om det; for hun blev ganske rolig ved at stelle med Middagsmaden og svarede ham ikke et Ord, og det blev Henrik endnu mere vred over.

Som han nu stod og saa sig om i Kjøkkenet, fik han Øie paa en Æske med Fyrstikker, der stod paa Kjøkkenbordet; den greb han og løb afsted med. Kokkepigen stod med Hænderne fulde af Mel og kunde ikke standse ham; men 114
hun raabte efter ham: „Henrik, du maa ikke lege med Fyrstikkerne. Du ved godt, din Moder har sagt, du maa ikke røre ved dem."

Men Henrik brød sig ikke det mindste om, hvad hun sagde; han sprang over Gaarden og ud paa Pladsen igjen, hvor Georg endnu gik omkring og sankede Kviste, medens han ventede paa Broderen.

„Har du faaet Fyrstikker alligevel?" sagde Georg, da Broderen kom med Æsken i Haanden; „men Kokkepigen sagde jo, vi maatte slet ikke tænde Ild?"

„Hvem bryder sig om, hvad hun siger? Det skulde jeg nok have Lyst til at vide," sagde Henrik og gav sig til at tænde paa Kvistehaugen, de havde trukket sammen.

„Jeg vil helst lade være, jeg," sagde Georg og gik nogle Skridt bort fra Haugen.

„Hvad vil du helst lade være, din Dumrian?"

„Moder siger altid, vi skal lyde voxne Folk, og Kokkepigen sagde, vi maatte ikke tænde Ild paa noget. Jeg vil helst ikke være med," sagde Georg.

„Du skal være med, det siger jeg dig," skreg Henrik, og nu var han igjen ildrød i Ansigtet, saa vred var han. Det kom af, at han vidste, han selv havde Uret, og at Broderen havde Ret. „Jeg skal nok faa dig til at være med, det kan du være vis paa."

Georg rystede paa Hovedet og satte sig ned paa en Sten.

„Vil du komme hid?“

Den stakkels lille Georg var bange og saa ud, som om han vilde til at græde; men han blev alligevel siddende, hvor han var.

„Kommer du?“

„Nei,“ sagde Georg, „det er ikke rigtigt at gjøre det.“

„Og det tør du sige til mig?“ sagde Henrik. „Vil du strax komme, naar jeg siger, du skal!“

Medens Henrik talte, havde han taget en Sten op, som han stod med i Haanden.

Georg reiste sig og gik henimod Porten, for han turde ikke længer være alene med Broderen.

„Bliv her!“ skreg Henrik. „Du faar ikke Lov til at gaa til Moder og sladre. 115
Hører du! Vil du blive!“

Og nu var han saa rasende, at han næsten ikke kunde faa et Ord frem mere. Han havde rent glemt det, som han nylig havde lovet sin Moder.

Georg stod stille; han var bleg; men han græd ikke.

„Vil du komme?“ spurgte Henrik.

Georg rystede paa Hovedet.

I det samme fik han et Slag i Ansigtet, saa han faldt overende, og blev liggende næsegrus og skreg.

Der stod Henrik. Han havde kastet Stenen uden at tænke paa, hvad han gjorde; men nu var det forbi med Vreden, nu stod han der ligesaa bleg, som Georg havde været før, og græd og jamrede sig.

„Aa, jeg vilde ikke have gjort det, Georg, jeg vilde ikke have slaaet dig.“

Kokkepigen havde hørt Skriget og kom nu løbende for at se, hvad der var paa Færde. Hun løftede Georg op, og nu saa de, at hans Ansigt svømmede i Blod. Henrik skreg høit, saa angest blev han; men Kokkepigen tog Georg og bar ham ind i Huset. Her mødte Moderen dem; hun havde hørt Georg skrige, og da hun nu saa, hvorledes han var tilredt, blev hun bleg som et Lig. Henrik stod ved Siden af og græd bitterlig; men ingen lagde Merke til ham, de tænkte kun paa Georg.

Kokkepigen bar ham ind i Stuen og lagde ham med Moderens Hjelp forsigtig ned paa Sofaen. Da Moderen spurgte, hvorledes det var med ham, svarede han:

„Aa, det gjør saa ondt, tal ikke til mig.“

Moderen græd og sendte strax Bud efter Doktoren.

Georg laa paa Sofaen og jamrede sig af og til af Smerte, medens Moderen sad ved Siden af ham og holdt hans Haand i sin. Henrik var ogsaa i Stuen; men han havde gjemt sig i en Krog, hvor ingen saa ham. Han græd ikke mere nu, han var altfor bange, han ønskede bare, at Doktoren maatte komme.

Endelig blev Døren lukket op, og han hørte nogen komme ind i Stuen. Det var Doktoren, og nu krøb Henrik endnu længere ind i Krogen; for han var bange for, at det nu skulde komme for Dagen, hvor uskikkelig han havde 116
været. Det første, Doktoren gjorde, var at bede om varmt Vand og en Svamp, hvormed han vaskede Blodet af Georgs Ansigt. Denne skreg høit, da man rørte ved ham; men Doktoren talte godt for ham og bad ham være rolig, saa han kunde faa se, hvad der feilede ham. Medens Doktoren undersøgte Georg, stirrede Henrik paa Moderen; hun var blegere og saa endnu mere sorgfuld ud end før. Georgs Ansigt var slemt forslaaet; men det værste var, at hans ene Øie var rammet af Stenen; det var det, som havde gjort saa ondt.

Doktoren lagde Heftplaster paa Skrammerne, badede Øiet og forbandt det, og da han havde skrevet op noget, som skulde bruges til kolde Omslag, hvormed der skulde skiftes paa Øiet hele Natten, spurgte han Moderen:

„Hvorledes gik det til?“

Nu blev Henrik bange igjen; for nu troede han, han maatte blive spurgt; men Moderen vidste ikke, at han var i Stuen, og svarede kun:

„Jeg har endnu ikke spurgt om det. Han er vel falden, tænker jeg.“

Henrik gjemte Ansigtet i Hænderne og græd sagte.

„Han maa holde sig rolig,“ sagde Doktoren; „thi det kan hænde, han faar Feber, Pulsen slaar meget hurtig.“

Doktoren sagde Farvel og gik sagte ud af Stuen. Henrik saa nu, hvorledes Moderen knælede ved Sofaen, hvor Georg laa, og bad til Gud, medens hun græd bitterlig. Det blev næsten mørkt; men det lod ikke til, at nogen endnu tænkte paa Henrik. Stuepigen kom og spurgte, om hun skulde bringe Teen ind; men Moderen svarede nei, uagtet det var langt over Tetid. Tilsidst kom Barnepigen ind og spurgte efter Henrik, og nu maatte han da komme frem. Han kunde ikke andet end græde, da Moderen kyssede ham og

sagde venlig Godnat til ham. Nu huskede Barnepigen paa, at han ingen Te havde faaet; men han sagde, han trængte ikke til noget, han vilde hellere gaa hen og lægge sig. Han klædte sig hurtig af og gik tilsengs; men han kunde ikke sove, han var altfor sorgfuld. Saasnart Barnepigen var gaaet fra ham, stod han op af Sengen og gik sagte ned af Trappen. Døren til Dagligstuen stod 117
halv aaben, der brændte en Natlampe, og han saa, at Moderen endnu sad hos Georg. Han smuttede ind og krøb hen i Krogen igjen, uden at Moderen merkede noget til ham. Georg var bleven afklædt, og der var redet op til ham paa Sofaen; men Feberen var sterkere, og han var meget urolig. Saadan en Nat havde Henrik aldrig før oplevet. Han laa paa Gulvteppet og havde ikke andet paa end sin Natskjorte. Af og til blundede han lidt, men vaagnede snart igjen, dels fordi han frøs, og dels fordi han følte sig saa ulykkelig. Naar han hørte, hvorledes Broderen jamrede sig, og saa, hvor sorgfuld Moderen var, medens hun sad og vaagede over ham, saa maatte han sige sig selv, at alt dette var hans Skyld. Han turde ikke sige sin sedvanlige Aftenbøn; han syntes, han havde været altfor uskikkelig; Gud vilde vist ikke vide af ham. Saaledes skulde han ikke have tænkt; han skulde have bedet Gud om Forladelse, saa havde Gud tilgivet ham.

Om Morgenen, da det blev lyst i Stuen, fik Moderen Øie paa Henrik henne i Krogen. Da hun hørte, at han havde været der hele Natten, kaldte hun ham en kjærlig liden Gut, som sørgede saa over sin Broder. Dette kunde Henrik ikke høre paa uden at græde, og da Moderen kyssede ham og vilde trøste ham, græd han endnu mere.

Doktoren kom hver Dag for at se til Georg. Han sagde intet om det syge Øie; men han saa altid nøie paa det; Skrammerne i Ansigtet var snart lægte. Naar Doktoren gik, stod altid Henrik udenfor Døren og ventede paa ham for at faa høre, hvorledes det stod til med Georg. Doktoren klappede ham da gjerne og sagde:

„Du er en snil Gut, som holder saa meget af din Broder.“

Georg var endelig kommen saa vidt, at han kunde være oppe og gaa omkring i Stuen; men han havde endnu Bind for Øiet. Doktoren saa fremdeles paa det hver Dag, og tilsidst maatte han sige til Moderen, at det forholdt sig saaledes, som han fra først af havde været bange for; Georg havde mistet Synet paa det saarede Øie. Der blev en stor Sorg over hele Huset, da dette kom ud iblandt Tjenestefolkene. Henrik, som stod og ventede 118

paa Tilladelse til at komme ind til Moderen, hørte det ogsaa, og nu kunde han ikke længer styre sig, men styrtede ind i Stuen, hvor Moderen sad og græd.

„Moder, det var mig, som gjorde det," raabte han og kastede sig ned for hende og gjemte Ansigtet i hendes Fang. „Du ved ikke, hvor slem jeg har været; jeg kastede en Sten efter Georg, jeg tænkte jo ikke paa, hvor stor Skade jeg kunde gjøre; men jeg gjorde det dog med Vilje, det kom af, at jeg var saa hidsig. O Moder, vend dig ikke fra mig; vær ikke vred paa mig; hvad skal jeg gjøre? O Gud, o Gud!"

Moderen lagde sine Hænder paa hans Hoved og sagde: „Jeg har vidst det hele Tiden; men jeg vilde, at du skulde komme af dig selv og sige det. Ja, du har gjort stor Uret mod din Broder, Henrik."

„Hvad tror du, Fader siger, naar han faar høre det?" sagde Henrik, idet han græd og hulkede.

„Han vil finde det meget sørgeligt, at du ikke kan styre dit Sind. Men har du ikke noget at sige ham, Henrik?"

Henrik taug en Stund; derefter sagde han:

„Jeg tør ikke mere love noget; for det har jeg gjort saa ofte."

„Og da jeg sidst skrev til din Fader, det var just den Dag, da Ulykken hændte, da havde du ogsaa lovet at passe paa dig selv. Henrik, du maa vist have glemt at bede Gud hjelpe dig."

Henrik blev rød og svarede ikke; ja, det havde han rent glemt.

Georg havde hele Tiden staaet ved Siden af sin Moder og seet paa Henrik; nu gik han hen til ham, kyssede ham og sagde:

„Græd ikke mere, Henrik; det gjør ikke ondt i Øiet nu, og jeg bryder mig ikke noget videre om det, det er ikke saa farligt."

Og nu græd Henrik endnu mere; for han saa, at Georg var meget bedre og havde et meget kjærligere Hjerte end han.

Henrik kunde aldrig mere glemme den Ulykke, han havde voldt ved sit 119
ustyrlige Sind, og naar han undertiden følte Fristelse til at fare op i Vrede, saa bad han inderlig til Gud om Kraft til at overvinde sig selv, og da Faderen kom hjem fra Udlandet, saa han, at Henrik nu virkelig havde holdt sit Løfte og var bleven sagtmodig. Dette var en stor Trøst for Forældrene i deres Sorg over den stakkels lille Georg, som havde mistet sit ene Øie.

73. Findefugl.

Efter Grimm

Der var engang en Jæger, han gik i Skoven paa Jagt; da han kom langt ind i Skoven, hørte han noget skrige, som om det var et lidet Barn, og gik efter Lyden; da saa han endelig et høit Træ, og oppe i det sad et lidet Barn. Moderen var nemlig falden isøvn tilligemed Barnet under Træet; da saa en Rovfugl Barnet paa hendes Fang, fløi til, tog det i sit Neb og satte det op i det høie Træ.

Jægeren, krøb op i Træet, hentede Barnet ned og tænkte: „Du skal tage Barnet hjem og opdrage det tilligemed lille Sigrid.“ Han bragte det da hjem, og de to Børn voxede op med hinanden. Men det, som var fundet i Træet, blev kaldet Findefugl, fordi en Fugl havde bragt det bort. Findefugl og Sigrid havde hinanden saa kjær, saa kjær, at naar de ikke saa hinanden, var de bedrøvede.

Men Jægeren havde en gammel Kokkepige; hun tog en Aften to Bøtter og begyndte at bære Vand og gik ikke en, men mange Gange ud til Brønden. Sigrid saa det og sagde: „Hør engang, gamle Anne, hvorfor henter du saameget Vand?“ — „Naar du ikke vil fortælle det til noget Menneske, saa skal jeg sige dig det.“ Da sagde Sigrid nei, hun vilde ikke sige noget Menneske det, og Kokkepigen sagde da: „Imorgen tidlig, naar Jægeren er gaaet paa Jagt, koger jeg Vandet, og naar det surrer i Kjedlen, kaster jeg Findefugl deri og koger ham.“

Næste Morgen ganske tidlig stod Jægeren op og gik paa Jagt, og da han var borte, laa Børnene endnu i sine Senge; da sagde Sigrid til Findefugl: „Forlader du ikke mig, saa forlader jeg heller aldrig dig!“ Findefugl svarede: „I Evighed ikke!“ Da sagde Sigrid: „Jeg vil da sige dig det; den gamle Anne bar igaaraftes mange Bøtter Vand hjem; da jeg spurgte hende, hvorfor hun gjorde det, sagde hun, at idag tidlig, naar Fader var paa Jagt, vilde hun koge en Kjedel fuld af Vand, kaste dig deri og koge dig. Men nu vil vi i største Hast staa op, klæde os paa og gaa bort sammen.“

De to Børn stod altsaa op, klædte sig hurtig paa og gik bort. Da nu Vandet kogte i Kjedlen, gik Kokkepigen ind i Sovekammeret og vilde hente Findefugl og kaste ham i Kjedlen. Men da hun kom ind og gik hen til Sengen, var begge Børnene borte; da blev hun bange og sagde ved sig selv:

„Hvad skal jeg nu sige, naar Jægeren kommer hjem og ser, at Børnene er borte. Hurtig efter dem, at vi kan faa fat paa dem igjen!“

Da sendte Kokkepigen tre Karle afsted, de skulde løbe og indhente Børnene. Men Børnene sad udenfor Skoven, og da de langt borte saa de tre Karle komme løbende, sagde Sigrid til Findefugl: „Forlader du ikke mig, saa forlader jeg heller aldrig dig!“ Findefugl svarede: „I Evighed ikke!“ Da sagde Sigrid: „Bliv du et Rosentræ og jeg en Rose derpaa!“ Da nu de tre Karle kom til Skoven, saa var der intet uden en Rosenbusk og en Rose i Toppen af Busken; men Børnene var ingensteds at finde. Da sagde de: „Her er intet at finde,“ og gik hjem og sagde til Kokkepigen, de havde ikke seet andet end et Rosentræ med en Rose paa. Da skjendte den gamle Kokkepige og sagde: „I Klodrianer, I skulde have skaaret Rosentræet over og brukket Rosen af og bragt med hjem; flux afsted og gjør det!“ De maatte altsaa anden Gang ud og søge. Men Børnene saa dem komme langt borte, da sagde Sigrid: „Findefugl, forlader du ikke mig, saa forlader jeg heller aldrig dig!“ Findefugl svarede: „I Evighed ikke!“ Sigrid sagde: „Saa bliv du en Kirke og jeg Lysestagen deri!“ Da nu de tre Karle kom, saa de intet uden en Kirke og en Lysestage deri. Den ene sagde da til den anden: „Hvad skal vi gjøre her, lad os gaa hjem!“ Da de kom hjem, spurgte Kokkepigen, om de intet havde fundet; de sagde nei, de havde ikke fundet andet end en Kirke, hvori der stod 121
en Lysestage. „I Tosser,“ brummede Kokkepigen, „hvorfor brød I ikke Kirken ned og bragte Lysestagen med hjem?“ Nu drog den gamle Kokkepige selv afsted og gik med de tre Karle for at søge Børnene op. Men Børnene saa de tre Karle komme langt borte og Kokkepigen, som humpede bagefter. Da sagde Sigrid: „Findefugl, forlader du ikke mig, saa forlader jeg heller aldrig dig!“ Da svarede Findefugl: „I Evighed ikke!“ Sigrid sagde derpaa: „Bliv du til en Dam og jeg en And, som svømmer deri!“ Men Kokkepigen kom derhen, og da hun saa Dammen, lagde hun sig over den og vilde drikke den ud. Men Anden svømmede hurtig hen til hende, tog hende med Nebbet fat ved Hovedet og trak hende ned i Vandet; der maatte den gamle Hex drukne. Da gik Børnene hjem sammen og var hjerteglade, og hvis de ikke er døde, saa lever de endnu.

74. Tøveir.

121

Richardt

Hør, hør, hvor det tør!
Det hagler og pibler,
Det krabler og kribler
Fra Tegl og Tag,
Vi har Solskin idag;
Alle smaa Roser bag Rude
Drømmer, Vintren er ude.

Gaa, gaa nu paa Taa!
Det siver og sjasker.
Man tripper og trasker
Fra Sten til Sten;
Herregud, hvilke Ben!
Alle smaa Skomagerdrenge
Drømmer om Drikkepenge.

Chr. Richardt.

75. I Skoven.

122

Richardt

Der er saa travlt i Skoven
Forneden og foroven;
Thi nu skal Solens Bryllup staa,
Og Bruden har alt Kransen paa:
Kom ud, kom ud!
Thi Birken er saa skjøn en Brud!

Og Vielsen og Talen
Besørger Nattergalen,
Og alle de Violer blaa
Er hendes Brudepiger smaa.

Den sorte Snegl paa Sokker
Han møder nok som Klokker;
Men Gjøgen, han er Organist
Og spiller med fra først til sidst.

Og Fuglekoret sjunger,
Saa høit i Hal det runger;
Da suser der en Aftenvind,
Og Solen kysser Brudens Kind:
Kom ud, kom ud!
Thi Birken er saa skjøn en Brud!

Chr. Richardt.

76. Smaabørns Morgensang. 122

Ingemann

Nu titter til hinanden de fagre Blomster smaa,
De muntre Fugle kalder paa hverandre;
Nu alle Jordens Børn sine Øine opslaa;
Nu Sneglen med Hus paa Ryg vil vandre.

Den kjære Gud og Skaber den mindste Orm er nær,
Han føder Fugl og Markens Liljer klæder;
Dog Menneskernes Børn har han allermest kjær:
Gud aander paa Øiet, naar det græder.

Guds Søn var selv et Barn, og paa Krybbestraa han laa; 123
Hans Vugge stod paa Jord foruden Gjænge;
Guds Himmeriges Fryd har han lovet de smaa
Og Blomster fra Paradisets Enge.

Guds Søn har os saa kjær; han er Børnevennen stor,
Han bærer Barnet op til Gud paa Armen;
Han Storm og Hav betvang, da han vandred paa Jord;
Men Børnene leged ham ved Barmen.

O du, som os velsigned og tog i Favn de smaa,
En Morgen ser vi dig i Paradiset;
Du lærte os til Gud vore Øine opslaa, —
Evindelig være du lovpriset!

B. S. Ingemann.

77. En Historie om en liden Kat.

123

Efter Kold

Det var en Bedstemoder, som fortalte denne Historie for sine Børnebørn.

Der var engang en liden Pus, den var knapt et Aar gammel; da sagde dens Moder: „Hør, min lille Pus! nu herefter maa du slikke dig selv, ligge alene og selv sørge for din Føde.“ — „Ja, Mor,“ sagde lille Pus, „slikke mig selv, det kan jeg nok, ligge alene, det kan jeg ogsaa; men jeg har ikke lært noget, som jeg kan tjene Føden med.“ — „Jo vist har du,“ sagde den gamle, „jeg har jo selv lært dig at fange Mus.“ — „Ja, det er sandt,“ sagde den lille Pus.

Saa skulde lille Pus da første Gang ud for at prøve sin Lykke; det var ud paa Eftermiddagen, henimod Aften. Den var lidt beklemt om Hjertet, fordi den nu skulde sørge for sig selv. „Hvor skal jeg gaa hen?“ spurgte den sin Moder. — „Ned i Gaarden,“ svarede hun. Lille Pus gjorde nu saa og traf Røskatten, der sad paa Gjerdet og slikkede sig om Munden. „God Aften, Røskat,“ sagde lille Pus. „Tak,“ svarede Røskatten, „hvad vil du her?“ — „Jeg vil fange Mus,“ sagde lille Pus; „jeg skal nu sørge for mig selv, og Moder mener, at jeg nok kan faa Føden derved.“ — „Det ser galt ud,“ sagde Røskatten, „der er altformange om den Bestilling; du gjorde bedre i at vælge 124
noget andet; thi der gives kun faa Mus i Verden nuomstunder. Jeg har ikke spist noget den hele Dag før end nu, da jeg fangede en liden mager Mus til Aftensmad.“

Den lille Pus blev bedrøvet og gik ind i Laden, hvor den traf Uglen, som sad oppe paa den øverste Bjelke. „God Aften, mit kjære Søskendebarn! Hvorledes gaar det dig?“ — „Ikke just saa særdeles godt,“ svarede lille Pus; „jeg skal fange Mus til min Føde, og man siger, at der er kun faa Mus i Verden, og mange, som skal leve af dem.“ — „Deri har man Ret,“ sagde

Uglen; „jeg har siddet her den hele Aften og ikke merket saa meget som en Raslen i Halmen.“ — Da gik lille Pus hjem til sin Moder og fortalte hende, hvorledes det var gaaet.

„Du skal dog ikke komme til at gaa sulten i Seng,“ sagde Moderen, da hun havde hørt Fortællingen; „mens du var borte, fangede jeg en liden Mus til dig; for jeg tænkte, at det maaske kunde gaa dig saaledes, som det gik.“ Lille Pus spiste nu Musen, og Moderen vedblev: „Du skal ikke være forknyt, min lille Pus; for da jeg skulde begynde, som du nu gjør, da gjorde man ogsaa mig angst og bange; men jeg fandt dog hver Dag saa megen Føde, som jeg behøvede, og det vil du ogsaa finde. Nu kan du blive hos mig lidt og saa imorgen, før Solen staar op, gaa ud paa Marken; der er mange Mus og ikke saa mange til at fange dem.“ — Lille Pus fandt sig nu trøstet og blev hos sin Moder.

Ude paa Marken hang Dugperler paa hvert et Straa, og lille Pus rystede sine Fødder af og til; thi den kunde ikke like det vaade. Her traf den paa Ræven, som gik frem og tilbage og knurrede og skjendte og lagde ikke Merke til noget, saa vred var han. — „Hvad er der skeet, kjære Herr Mikkel, siden du tager saadan paa Vei?“ spurgte lille Pus ganske ydmyg og bange. — „De skjendige Kraaker, de skjendige Kraaker!“ raabte Ræven; „for nogle Dage siden fandt jeg et Muserede med sex Unger i, og da jeg syntes, de var for smaa, gjemte jeg dem; men nu har Kraakerne stjaalet dem fra mig. Havde jeg bare taget dem strax, havde jeg bare!“

„Det bliver ganske sort for mine Øine,“ sagde lille Pus, „hvad skal jeg gjøre? Jeg har ikke lært andet end at fange Mus, og der er saa mange, som lever af dem, at der bliver ingen til mig. Det var da ogsaa uheldigt, at min Moder ikke lærte mig noget andet; jeg maa dø af Sult!“ — Men som lille Pus gik i disse bedrøvelige Tanker uden selv at vide hvorhen, kom den i Nærheden af et Musehul, og en liden Mus, som havde været ude at slikke Dug, sprang forskrækket henimod Hullet. Vips! — og lille Pus havde den under sin Fod. Den blev strax spist, og som nu lille Pus med lettet Sind gik videre, løb nok en Mus forbi. Med et Spring var den tagen og spist, og nu gik lille Pus glad hjem til sin Moder.

Siden gik lille Pus hver Dag paa Jagt efter Mus. Den fandt vel ikke altid lige mange, men dog nok til at leve af, saa da den blev stor, lærte den ogsaa sine smaa Børn at fange Mus.

78. Aben som Barnepige.

Eft. Thiele

Engang var der i Danmark en Konge, som hed Kristian den anden. Dengang han endnu var et lidet Barn og laa i sin Vugge, var der paa Slottet en tam Abe, som gik omkring, hvor den vilde, og ingen passede paa den, fordi den aldrig havde gjort nogen Fortræd. — En Dag var den inde i Værelset, hvor den lille Kongesøn laa. Den stod og saa en Stund paa ham og syntes, at han kunde være en morsom liden Legekammerat. Saa stak den sine Arme ned i Vuggen, løftede Drengen op, løb afsted med ham op ad Trappen og krøb igjennem et aabent Vindu ud paa Taget. Da Slottets Folk kom og fandt Vuggen tom, blev de meget forskrækkede. De søgte allevegne; men Barnet var forsvundet. Tilsidst fik nogle Folk nede i Slotsgaarden Øie paa Aben, som hoppede om oppe paa Rygningen af Taget med Kongesønnen i sine Arme og legede Barnepige. En Rædsel greb alle ved Tanken om, at Aben kunde slippe Barnet eller gjøre et Feiltrin og styrte ned i Gaarden med det. Dronningen var ulykkelig, Barnepigen jamrede sig og vred sine Hænder af Fortvivlelse, ingen kunde faa Aben ned, fordi man ikke kunde komme op til den. Man kaldte paa den; men det hjalp ikke. Den gamle Konge, som var vant til at lystres, kom selv ud og kaldte; men Aben lystrede ikke. Den blev ude paa Taget og fortsatte sin Leg. Heldigvis traadte den saa forsigtig og holdt saa godt fast paa Barnet, at der ingen Ulykke skede, og da den endelig havde moret sig længe nok, gik den tilbage igjen ad samme Vei, den var kommen, og gav nok saa pent Barnet til Barnepigen. Men det var baade første og sidste Gang, Aben kom paa Taget med Kongesønnen. I Fremtiden blev der passet bedre paa.

79. Den tro Pudel.

Efter L. Smith

En Kjøbmand gjorde engang en Reise til Hest, og hans Pudelhund fulgte med. Han skulde paa denne Reise indkræve en stor Sum Penge, han havde tilgode. Kjøbmanden modtog Pengene og red fornøiet hjemad. Underveis faldt Vadsækken af Hesten, og Kjøbmanden merkede det ikke; men Hunden saa det. Da den ei kunde slæbe Sækken med sig, løb den til sin Herre,

sprang op ad Hesten og gjøede saa sterkt og vedholdende, at Kjøbmanden ikke vidste, hvad han skulde tænke derom. Han befalede den at tie og gav den et Slag med Pidsken, men forgjeves. Hunden blev ved at gjø og hyle, sprang op paa Hesten, som om den vilde trække sin Herre ned, og da denne slog den med Pidsken, anfaldt den Hesten gjøende og bidende, ligesom for at standse den. Kjøbmanden blev forskrækket og troede, at Hunden var bleven gal. Han elskede Hunden, og det smertede ham at maatte dræbe den. Længe forsøgte han at stille den ved at tale til den; men da intet vilde hjelpe, greb han en Pistol, tog Sigte paa Hunden, vendte Ansigtet bort og trykkede løs. Den gode Pudel styrtede, men kom til sig selv igjen og krøb, ængstelig jamrende sig, til sin Herre. Denne kunde ikke taale dette Syn, gav Hesten Sporerne og jog bort. Lidt efter kunde han dog ikke lade være at se sig tilbage, om det arme Dyr endnu var levende; men da han vender sig paa 127
Hesten, ser han, at Vadsækken er borte. Nu faldt det ham strax ind, at denne Vadsæk maatte have været Aarsag til Hundens Adfærd, og i fuldt Galop red han tilbage til Stedet, hvor han havde skudt Hunden. Denne var ikke mere der; men Kjøbmanden fulgte dens blodige Spor og fandt den tilsidst liggende ved Vadsækken, hvor den, saaret og forladt af sin Herre, var krøben hen. Kjøbmanden sprang af Hesten for at se, om hans Hund endnu kunde reddes; men den troe Hund slikkede venlig hans Haand og døde.

80. Mopsen ved Maden. 127

En Mops sad engang ved et Fad
Med Ærter og Postei og anden Mad,
Da kom der en Kat, der var sulten og mager;
Den skjelede mildt til de deilige Sager.

Det merked Mopsen, og strax gav den Hals:
„Hvi lurer du? Maden er ikke tilfals.
Forhungrede Gjester slet ikke jeg lider,
Pak af i en Fart, før jeg kommer og bider!“

Da Katten det hørte, blev den meget forknyt;
Nær var den af Angest traadt ud i en Pyt.
Den hvisked: „Saa er det vel bedst, jeg fortrækker,
Endskjønt det er haardt, naar Maden er lækker.“

Da Katten var gaaet, stod Mopsen en Stund
Og tænkte: „Hvor jeg er en tapper Hund!“
Da kom der en Pudel, en storsnudet Fætter,
Den saa, og den aad de deilige Retter.

Hvad Mopsen end gjøede, den ænsede det ei:
„Den betlende Kat jog du nylig dens Vei;
Da var du for gjerrig til Maden at dele,
Nu har du til Straf derfor mistet det hele!“

81. Ulven og Mennesket.

128

Efter Grimm

En Ræv fortalte engang en Ulv om Menneskets Styrke, som man kun ved at bruge List kunde staa sig imod. Da svarede Ulven: „Kunde jeg bare engang faa et Menneske at se, saa vilde jeg gaa løs paa ham.“ — „Det kan jeg hjelpe dig til,“ sagde Ræven, „kom imorgen tidlig til mig, saa skal jeg vise dig et Menneske.“ Ulven indfandt sig tidlig, og Ræven gik da en Vei med den, hvor Jægeren hver Dag pleiede at komme. Først kom en gammel afskediget Soldat. „Er det et Menneske?“ spurgte Ulven. — „Nei,“ svarede Ræven, „det har været et.“ Derefter kom en liden Gut, som skulde paa Skolen. „Er det et Menneske?“ — „Nei, han skal først blive et.“ Endelig kom Jægeren med sin toløbede Bøsse paa Ryggen og Jagtkniven ved Siden. Da sagde Ræven til Ulven: „Ser du, der kommer et Menneske; ham maa du gaa løs paa; men jeg vil pakke mig afsted til min Hule.“ Ulven gik nu løs paa Mennesket. Da Jægeren blev den var, sagde han: „Det er Skade, at jeg ikke har ladet med Kugle,“ lagde an og skjød Ulven lige i Øinene med Haglene. Ulven vendte Øinene i Hovedet; dog lod den sig ikke skræmme, men gik fremad. Da gav Jægeren den den anden Ladning. Ulven dulgte sin Smerte og vilde Jægeren tillivs; da drog denne sin Jagtkniv og gav den et Par Hug

paalangs og paatvers, saa den blødende og hylende løb tilbage til Ræven. „Nu, Broder Ulv," sagde Ræven, „hvorledes blev du færdig med Mennesket?" — „Ak!" svarede Ulven, „saaledes havde jeg ikke forestilt mig Menneskets Styrke. Først tog han en Stok ned fra Skulderen og blæste i den; da for der mig noget i Øinene, som sved ganske afskyelig; derefter pustede han nok engang i Stokken, da for det mig lige i Næsen som Lynild og Hagl; og da jeg var ham ganske nær, drog han et blankt Ribben ud af Livet paa sig, og dermed slog han saaledes løs paa mig, at jeg nær var bleven liggende død paa Stedet." — „Ser du," sagde Ræven, „hvilken Pralhans du er? Man skal ikke begynde anderledes, end man kan holde ud."

82. Den utaknemmelige Ulv. 129

Efter Æsop

En Ulv aad engang et Lam med saa stor Graadighed, at et Ben blev siddende paatvers i Halsen. Da den følte heftige Smerter og frygtede for at dø, udlovede den en stor Belønning og mange Foræringer til den, som kunde frelse den. Da meldte Tranen sig, puttede sin lange Hals ned i Ulvens Svelg og tog forsigtig Benet ud med Spidsen af sit Neb. Men da den nu krævede Belønningen, sagde Ulven fornærmet: „Vil du ovenikjøbet have en Belønning? Tak du Gud, at jeg ikke bed Hovedet af dig, da jeg havde dig imellem mine Tænder! Du skulde tvertimod give mig store Gaver, fordi du slap hel og holden ud igjen."

83. Aberne og den reisende. 129

Efter Raff

En fremmed Handelsmand reiste paa Kysten af Ostindien. Da Solen stod høiest, og han var meget træt, lagde han sig i Skyggen af et Træ for at hvile sig. Han tog en hvid Nathue ud af en af sine Kasser og satte den paa. Neppe var han sovet ind, saa kastede en Flok Aber sig over Kassen, der var fyldt med bare Nathuer, og da han vaagnede, saa han til sin store Forbauselse over tyve Aber sidde i Trærne, alle med hvide Nathuer paa. I Begyndelsen lo han ad dette Syn; men da han betænkte sit store Tab, blev han ilde tilmode. En indfødt, som kom til, vidste snart Raad. Kjøbmanden maatte kaste sin

Hue efter ham, og han kastede den igjen efter Kjøbmanden. Saasnart Aberne saa dette, begyndte de den samme Leg oppe i Trærne. Nu kastede den indfødte Huen rask og haardt mod Jorden, og øieblikkelig kom alle Huerne flyvende ned, som om det sneede med Nathuer. Kjøbmanden var rask ved Haanden og samlede dem uforstyrret op igjen, da Aberne ikke vovede at forlade Trærne.

84. Herreper.

130

Moe

Der var engang et Par fattige Folk; de havde ingen Ting uden tre Sønner. Hvad de to ældste hed, det ved jeg ikke; men den yngste hed Per. Da Forældrene var døde, skulde Børnene arve dem; men der var ikke andet at faa end en Gryde, en Takke og en Kat. Den ældste, som skulde have det bedste, han tog Gryden: „naar jeg laaner bort Gryden, saa faar jeg altid Lov at skrabe den," sagde han; — den anden tog Takken: „for naar jeg laaner bort Takken, faar jeg altid en Smagelefse," sagde han; — men den yngste han havde ikke noget at vælge imellem; vilde han have noget, saa maatte det blive Katten. „Om jeg laaner Katten bort, saa faar jeg ikke noget for den, jeg," sagde han; „faar Katten lidt Melk, saa vil den have det selv. Men jeg vil tage den med mig ligevel; det er Synd, den skal gaa her og omkomme."

Saa drog Brødrene ud i Verden for at prøve sin Lykke, og hver tog sin Vei; men da den yngste havde gaaet en Stund, sagde Katten: „Du skal nok faa Lige for det, du ikke vilde, jeg skulde blive igjen i den gamle Stuen og omkomme. Nu skal jeg gaa bort i Skoven, jeg, og faa fat paa nogle rare Dyr, saa skal du gaa op paa Kongsgaarden, som du ser der borte, til Kongen og sige, at du nok kommer med en liden Sending til ham. Naar han da spørger, hvem den er fra, skal du sige, den er fra han Herreper." — Ja, Per havde ikke ventet længe, saa kom Katten med et Rensdyr fra Skoven; den var fløien op i Hovedet paa Rensdyret, og da den havde sat sig imellem Hornene paa det, sagde den: „Gaar du nu ikke lige til Kongsgaarden, saa klorer jeg Øinene ud paa dig." Rensdyret turde da ikke andet. Da nu Per kom til Kongsgaarden, gik han ind i Kjøkkenet med Rensdyret og sagde: „Jeg kommer nok med en liden Sending til Kongen, jeg, om han ikke vil forsmaa den." Kongen kom ud i Kjøkkenet, og da han saa det store gilde Rensdyret,

blev han meget glad. „Men kjære min Ven! hvem er det, som sender mig saa gjæv en Sending da?“ sagde Kongen. „Aa, den kommer nok fra han Herreper!“ sagde Gutten. „Han Herreper!“ sagde Kongen; „hvor skal jeg nu 131
sige, han bor henne?“ for han syntes, det var Skam, at han ikke skulde kjende saa brav en Mand. Men det vilde Gutten slet ikke sige ham; han turde ikke det for Husbonden sin, sagde han. Saa gav Kongen Per mange Drikkepenge og bad ham hilse saa flittig hjemme og sige mange Tak for Sendingen.

Den anden Dag gik Katten igjen i Skoven og fløi op i Hovedet paa en Hjort, satte sig imellem Øinene paa den og truede den til at gaa til Kongsgaarden. Der gik Per ind i Kjøkkenet med den igjen og sagde, at han nok kom med en liden Sending til Kongen, om han ikke vilde forsmaa den. Kongen blev endda gladere i Hjorten, end han havde været i Rensdyret, og spurgte igjen, hvem det var, som kunde skikke ham saa gjæv en Sending. „Den er nok fra ham Herreper,“ sagde Gutten; men da Kongen vilde vide, hvor Herreper boede, fik han samme Svar som Dagen før, og den Gang gav han Per endnu flere Drikkepenge.

Tredje Dagen kom Katten med et Elgsdyr. Da saa Per kom ind i Kjøkkenet i Kongsgaarden, sagde han, at han nok havde en liden Sending til Kongen, om han ikke vilde forsmaa den. Kongen kom strax ud i Kjøkkenet, og da han fik se det store gilde Elgsdyret, blev han saa glad, at han ikke vidste, hvad Ben han skulde staa paa, og den Dag gav han Per endnu mange, mange flere Drikkepenge, det var vist hundrede Daler. Han vilde endelig vide, hvor han Herreper boede, og grov og spurgte baade om det ene og det andet; men Gutten sagde, at han slet ikke turde sige ham det for Husbonden sin, for han havde saa strengelig forbudt ham det. „Saa bed Herreper, at han besøger mig!“ sagde Kongen. Ja, det skulde Gutten gjøre, sagde han. Men da han kom ud af Kongsgaarden igjen og traf Katten, sagde Per: „Jo, du har stellet mig paa et godt Trav, du; nu vil Kongen, jeg skal besøge ham, og jeg har jo ikke andet end de Fillerne, jeg staar og gaar i.“ „Aa vær ikke bange for det,“ sagde Katten; „om tre Dage skal du faa Heste og Vogn og saa gilde Klæder, at Guldet skal dryppe af dig; saa kan du nok besøge Kongen. Men hvad du ser hos Kongen, skal du sige, du har det meget gildere og prægtigere hjemme; det maa du ikke glemme.“ Nei, det 132
skulde nok Per komme i Hu, mente han. Da nu de tre Dage var over, kom

Katten med Vogn og Heste og Klæder og alt, Per behøvede; altsammen var det saa gildt, at ingen havde seet sligt før; saa reiste han, og Katten sprang med. Kongen tog baade godt og vel imod ham; men hvad Kongen bød ham, og hvad han viste ham, sagde Per, det kunde være brav nok, men han havde det endda meget prægtigere og gildere hjemme. Kongen likte ikke dette mer end saa; men Per han blev ved sit, og tilsidst blev Kongen saa sindt, at han ikke kunde styre sig længer. „Nu vil jeg være med dig hjem," sagde Kongen, „og se, om det er sandt, at du har det saa meget bedre og gildere. Men lyver du, saa Gud naade dig, jeg siger ikke mere, jeg!" „Jo du har stellet mig paa et godt Trav!" sagde Per til Katten, „nu vil Kongen være med mig hjem; men mit Hjem, det er nok ikke greit at finde, det." „Aa bryd dig ikke om det," sagde Katten; „reis du bare efter, der jeg springer fore." Saa reiste de, først Per, som kjørte efter, der Katten løb fore, og saa Kongen med alle sine.

Da de nu havde kjørt et godt Stykke, kom de til en stor, diger Flok vakre Sauer; de havde Uld saa lang, at den næsten naaede Jorden. „Vil du sige, at den Sauflokken er hans Herreper, naar Kongen spørger dig, skal du faa denne Sølvskeen," sagde Katten til Gjæteren; den havde hun taget med sig fra Kongsgaarden. Ja det vilde han gjerne gjøre. Da saa Kongen kom, sagde han til Gjætergutten: „Nu har jeg aldrig seet saa stor, vakker en Sauflok! Hvem eier den, vesle Gutten min?" „Det er nok hans Herreper," sagde Gutten.

Om lidt igjen kom de til en stor, stor Flok vakre, brandede Kjør; de var saa fede, at det glinsede i dem." „Vil du sige, at den Bølingen er Herrepers, naar Kongen spørger dig, skal du faa denne Sølvøsen," sagde Katten til Gjætergjenten. — Sølvøsen havde hun ogsaa taget med sig fra Kongsgaarden. — „Ja, gjerne det," sagde Gjætergjenten. Da saa Kongen kom, blev han rent forundret over den store, gilde Bølingen; for saa vakker en Bøling syntes han aldrig, han havde seet før, og saa spurgte han Gjenten, som gik og gjætede, hvem der eiede den brandede Buskapen der. „Aa, det er 133
han Herreper!" sagde Gjenten.

Saa reiste de lidt igjen, og saa kom de til en stor, stor Flok med Heste; det var de vakreste Heste, en kunde se, store og fede og sex af hver Let, baade røde og blakke og blaa. „Vil du sige, at den Hestedriften er Herrepers, naar Kongen spørger dig, skal du faa det Sølvstøbet," sagde Katten til Gjæteren. Støbet havde hun ogsaa taget med fra Kongsgaarden. Ja, det

vilde han nok, sagde Gutten. Da saa Kongen kom, blev han rent forundret over den store, gilde Hestedriften; for slige Heste havde han aldrig seet Mage til, sagde han. Han spurgte da Gjætergutten, hvem de røde og blakke og blaa Heste hørte til. „Det er nok hans Herreper," sagde Gutten.

Da de saa havde reist et drygt Stykke til, kom de til et Slot; først var der en Port af Messing, saa en af Sølv og saa en af Guld; selve Slottet var af Sølv og saa blankt, at det skar i Øinene, for Solen skinnede paa det, med det samme de kom. Der gik de ind, og der sagde Katten, at Per skulde sige, han boede. Indeni var Slottet endda prægtigere end udenpaa; Alting var af Guld, baade Stole og Bænke. Da Kongen nu havde gaaet omkring og beseet alt baade høit og lavt, blev han ganske skamfuld. „Jo, han Herreper har det gildere end jeg, det kan ikke nytte at negte det," sagde han; og saa vilde han til at reise igjen. Men Per bad ham bie-og spise til Aftens med sig, og det gjorde da Kongen; men sur og grætten var han hele Tiden. Medens de sad tilbords, kom Troldet, som eiede Slottet, og bankede paa Porten. „Hvem er det, som æder min Mad og drikker min Mjød som Svin herinde?" raabte Troldet. Strax Katten hørte ham, løb hun ud til Porten. „Bi lidt, skal jeg fortælle dig, hvorledes Bonden bærer sig ad med Vinterrugen," sagde Katten; og saa fortalte hun vidt og bredt om Vinterrugen. „Først saa kjører Bonden Ageren sin," sagde hun; „saa gjødsler han, og saa kjører han den igjen." Med det samme saa randt Solen. „Se dig om, skal du se den vakre, deilige Jomfruen bag dig!" sagde Katten til Troldet. Saa vendte Troldet sig, saa fik det se Solen, og saa sprak det.

„Nu er alt dette dit," sagde Katten til Herreper, „nu skal du hugge 134
Hovedet af mig, du; det er det eneste, jeg forlanger af dig for det, jeg har gjort imod dig." „Nei," sagde Herreper, „det vil jeg slet ikke gjøre." „Jo," sagde Katten, „gjør du ikke det, saa klorer jeg Øinene ud paa dig." Ja saa maatte da Herreper gjøre det, saa nødig han vilde; han hug Hovedet af Katten. Men med det samme blev hun til den deiligste Prinsesse, som nogen vilde se for sine Øine, saa Herreper blev ganske forlibt i hende. „Ja, denne Herlighed har været min før," sagde Prinsessen; „men Troldet der har forhexet mig, saa jeg maatte være Kat hos Forældrene dine. Nu faar du da gjøre det, du vil, om du vil tage mig til din Dronning eller ikke; for nu er du Konge over hele Riget," sagde Prinsessen. Aa jo, det kan vel hænde, at Herreper vilde have hende til Dronning. Saa blev der Bryllup og Gjestebud i

otte Dage, og saa var jeg ikke længer med Herreper og Dronningen hans, jeg.

Jørgen Moe.

85. Ketil.

134

I. L

Langt borte i Lien laa en liden skrøbelig Hytte. I denne Hytte boede en Kone, som hed Else, med sin lille Søn, som hed Ketil. Hun var nylig flyttet did og kjendte intet Menneske, som kunde tage sig af hende, skjønt hun trængte haardt til det, for hun var syg og kunde ikke arbeide, hverken for sig eller sin Søn.

En Aften sad Else i sin lille simple Stue. Ketil sad paa en liden Krak og saa hel tankefuld ud. Sommetider smilte han lidt, saa sukkede han og saa lige ud for sig; han merkede ikke engang, at hans Moder saa paa ham.

Tilslut sagde Else: „Men kjære! hvad er det, du tænker paa da, Ketil?“

Han saa op og lo over hele Ansigtet. „Aa!“ sagde han, „jeg tænker paa saa mange Ting, jeg! — Blir jeg ikke snart 10 Aar nu, Mor?“

„Sankthansdag fylder du Aarstallet; og hvad skal saa gaa for sig?“

„Aa — en faar finde paa noget — tror du, det gaar an, at jeg gaar fra dig en — nei to Timer imorgen?“ spurgte Ketil.

„Ja, det gaar vist an. Men hvad skal du gaa efter?“ 135

Ketil smilte og strøg Haaret fra Panden. „Du faar ikke spørge efter det, Mor,“ sagde han. Han sad og vuggede sig lidt paa Krakken; men saa stod han op og gik ganske sagte hen til sin Moder og satte sig paa Hug ved Siden af hende. „Jeg vilde saa gjerne gjøre noget for dig, jeg, Mor!“ sagde han.

„Stakkels Gutten min!“ sagde Else og klappede ham, „du gjør meget for mig, du! hvordan skulde det gaa mig, naar jeg ikke havde vesle Ketil?“

„Aa ja! jeg steller altid lidt herhjemme; men jeg mente — ja, det kan nu være det samme, hvad jeg mente!“

Om Kvelden, da Ketil havde lagt sig i sin lille Seng, tænkte han paa, hvor travelt han vilde faa det næste Dag; thi først skulde han hugge Ved og bære Vand for sin Moder, og dernæst vilde han gaa til Prestegaarden.

Han havde været med sin Moder i Kirken, før hun blev saa daarlig, og Presten havde da talt saa vakkert, og saa havde Ketil lukket op

Gaardsgrinden for Prestefruen, og hun havde nikket saa blidt til ham og spurgt, hvem han var Søn til. Dengang havde Ketil bare svaret, at han var Sønnen til Else; men nu vilde han nok fortælle Fruen, hvem Else var, og hvor galt det stod til med hende, og at han saa gjerne vilde tjene nogle Skillinger, hvis han kunde faa noget Arbeide, han orkede. Ketil laa og tænkte, til det gik rent surr i hans lille Hoved, helst da han med det samme hørte paa Myggen, som peb saa fint inde i Løvbuskene borte ved Ovnen. Han reiste sig i Sengen og saa bort paa sin Moder; hun laa saa stille, hun sov vist alt! det var nok bedst, at han ogsaa foldede sine Hænder og sov i Jesu Navn.

Dagen efter piltede vesle Ketil afsted til Prestegaarden. Han grundede svært paa, hvad han skulde sige, naar han kom frem; snart vilde han fremføre sit Ærende paa en Vis, snart paa en anden. Han saa paa sine Klæder, om han saa skikkelig ud: Buxerne var gamle; men de var lappede, de gik nok an! Trøien var lidt for liden; men det fik endda være! havde bare ikke Hueskyggen været saa elendig; men den var rigtignok knækket og afslidt paa alle Kanter, og han havde intet at skjule Skaden med uden en 136
Bjerkekvist; men den hjalp ogsaa prægtig! Med bankende Hjerte gik Ketil op igjennem Alleen, som førte til Prestegaarden; han havde tænkt at gaa lige ind i Kjøkkenet; men saa fik han se Presten sidde paa en Bænk udenfor Haveindgangen; da standsede han og tog ærbødig Huen af.

„God Morgen!“ sagde Presten, „hvad bringer du?“

Ja, hvad var det nu, Ketil skulde sige, naar han kom frem? Nu havde han glemt det altsammen; han var forknyt; men saa spurgte Presten igjen saa venlig:

„Vil du snakke med mig, min lille Ven?“

„Jeg vilde gjerne arbeide,“ sagde Ketil.

„Vilde du det? Det var jo godt! — hvad kan du bruges til da?“ .

Ketil betænkte sig lidt og saa sig lidt om; der gik just en gjennem Haveporten, og derved kom han paa noget.

„Jeg kan nok luge,“ sagde han.

„Kan du gjøre det tilgavns? det er ellers ikke saa let!“ sagde Presten.

„Jeg skal gjøre mit bedste!“ sagde Ketil, og Presten klappede ham paa Kinden og tog ham med ud i Haven.

Det var en deilig Have; men Ketil havde ikke Stunder at se sig om nu; Fruen stod der, og Presten førte ham lige hen til hende.

„Her bringer jeg dig Hjelp til Havearbeidet," sagde han, „det er en, som vil luge."

„Tak," sagde hun og nikkede til Ketil, som stod der saa undselig, „hvor har du faaet ham fra?"

„Det er Sønnen til den Kone, som bor ved Udkanten af Skoven derhenne; hans Fader kjøbte for nylig den lille Jordflek; men har nok siden været paa Arbeide i fremmede Bygder. Konen er sygelig, saa du faar nok skaffe hendes Søn Fortjeneste. Hvad heder du, min lille Ven?" spurgte han, idet han vendte sig til Ketil.

„Ketil," svarede Gutten, som havde staaet og seet forundret paa ham, medens han talte. Hvor kunde nu Præsten vide alt det fra? Det var jo netop det, Ketil skulde fortalt, men som han havde glemt, da Præsten talte til ham.

Han kom snart i Arbeide, og det gik raskt, skjønt det var meget hedt i 137
Solen, og skjønt han engang imellem maatte se sig om paa al den Herlighed, som omringede ham. Undertiden trippede en liden Pige i mørkerød Kjole igjennem Haven, standsede et Øieblik foran ham og betragtede ham alvorlig; Ketil vilde saa gjerne snakket til hende; men det vilde ikke lykkes, for bare han reiste sig lidt og saa paa hende, saa — vips! var hun væk. Da syntes Ketil næsten, at det var, som om en af de røde Tulipaner oppe i Blomstersengen havde faaet Ben under sig og vimsede omkring.

Da han nu havde arbeidet et Par Timer og faaet Mad, saa turde han ikke være længer borte fra sin Moder; men han skulde faa Lov at komme igjen en Stund hver Dag, sagde Fruen, og naar han havde arbeidet flinkt og flittig, saa vilde hun betale ham for det. Saa spurgte hun om hans Moder, og Ketil fik Taarer i Øinene, da han fortalte om, hvor syg, men taalmodig hun var. Da sagde Fruen, at hun vilde se til hende en Dag, og det gjorde hun ogsaa, og hun kom ikke tomhændet heller, det var saadan en snil Prestefrue! Men da nu Ketil skulde gaa, da stod den lille Pige, Prestefolkenes Datter, og saa paa ham, og han saa paa hende, og han vilde saa gjerne sagt noget til hende; men han turde ikke. Da nappede den lille Pige sin Moder i Kjolen og hviskede:

„Mama! jeg vil saa gjerne give Gutten en Tulipan."

Ketil blev ganske rød; han syntes Tulipanerne var saa deilige; men det var ikke engang faldt ham ind, at han kunde faa nogen. Fruen sagde strax til sin lille Datter, at hun gjerne maatte give ham en, og saa brød den lille Pige netop en mørkerød af og rakte ham; men hun turde ikke gaa helt hen til ham med den, hun strakte Armen saa langt, hun kunde, og da var det saavidt, Ketil kunde faa fat i Blomsten.

Du kan tro, han længtes efter at komme hjem til sin Moder med den deilige Blomst og saa fortælle hende om alt det, som var hændt ham. Og saa travelt han havde om Eftermiddagen! for Fruen havde spurgt, om han kunde spikke Blomsterpinder, og det skulde han nu prøve paa; men de vilde ikke blive saa fine, som han syntes, de burde være.

Da Ketil havde været flere Gange i Prestegaardshaven paa Arbeide, 138
begyndte han ogsaa at blive kjendt med den lille Pige; da hun engang havde staaet og seet paa ham, spurgte hun ham alvorlig:

„Heder du Ketil?“

„Ja,“ sagde han, „det er nok et stygt Navn; men hvad heder du?“

„Sigrid,“ sagde hun, „og det er vakkert!“

Ja, det syntes Ketil med.

Saa vilde hun løbe væk igjen; men han skyndte sig at sige noget, og saa standsede hun.

„Der har vel aldrig været noget deiligere i Verden end denne Have,“ sagde han.

—„Jo,“ sagde Sigrid alvorlig, „Paradis var meget deiligere.“

„Ja, det er sandt! Paradis var vel deiligere end nogen anden Have, for den havde Gud plantet,“ sagde Ketil tankefuld, „det var rigtig leit, at det skulde blive borte!“

„Men det er jo fundet igjen! ved du ikke det?“ sagde Sigrid, „kom, saa skal Mama fortælle dig!“ og afsted trippede hun, saa fort hun kunde; men Ketil stod igjen og vidste ikke rigtig, om han skulde følge hende eller ei.

Lille Sigrid traf sin Moder i et Jasmin-Lysthus; der sad hun og nøstede Garn og nynnede paa en Sang, medens hun holdt Øie med sin lille Datter.

„Fortæl om Paradiset!“ sagde den lille Pige, „fortæl Ketil og mig!“

„Kan ikke du fortælle Ketil?“ sagde hendes Moder, „ligesom jeg har fortalt dig?“

„Fortæl du!“ bad hun.

Og Sigrids Moder fortalte, og begge Børnene sad paa hver sin Skammel ved hendes Fødder. Hun fortalte om Paradisets Have, som var saa deilig, hvori Adam og Eva levede og var lykkelige, fordi de elskede Gud. Saa fortalte hun om Synden, som kom ind i Verden, da de lod sig forføre af Slangen og var ulydige; da maatte de forlade den deilige Have og kunde ikke komme derind mere, og Gud var meget bedrøvet over dem. Men hvert Menneske, som fødes paa Jorden, længes til Paradiset.

Da hun fortalte dette, følte Sigrid hendes varme Taarer falde paa sin 139
Haand, og den lille Pige saa op paa sin Moder og forstod, at vi havde lidt et stort Tab.

Men Prestekonen fortalte videre om det lille Barn, Jesus, som blev født i Stalden i Bethlehem om Julenat, og om Englene, som kom ned fra Himlen og sang derom for Hyrderne paa Marken; for det lille Barn var jo Guds egen Søn. De kjære smaa Engle! de synger endnu for hver den, som vil høre derpaa: „Ære være Gud i det høie! Fred paa Jorden! og i Menneskene en Velbehagelighed!“ Og hun fortalte om, at Barnet voxte og blev stor og døde paa Korset for os og blev begraven, men opstod igjen og er nu en Konge i Himlen og har lukket Porten op til Paradiset, forat alle Guds Børn kan komme derind. Og hun sagde til Ketil og sin lille Datter, at de var blevne Guds Børn, da de blev døbte som ganske smaa, og hun bad dem, at de aldrig maatte gaa bort fra ham; da tænkte de begge, at det vilde de aldrig gjøre.

En Dag fik Sigrid Lov at følge med sin Moder ud til Skovkanten til Elses Hytte. Det var morsomt, kan du tro, for hun havde aldrig været der før, og hun fik være med Ketil langt ind i Skoven, hvor der var saa stille, saa stille. Fuglene fløi saa lydløst fra en Gren til en anden, og sommetider klavrede et Ekorn lystig opover Stammen paa et tykt Grantræ. Da kunde Sigrid ikke bare sig for at raabe høit af Glæde; men saa skræmte hun baade Ekornet og Fuglene, og Ketil sagde: „Vi faar nok bare hviske!“ og saa hviskede de. „Jeg synes Fuglene tier saa stille,“ sagde Sigrid.

„Aa, du kan tro, de synger nok sommetider,“ sagde Ketil, „det er slig Musik, naar de stemmer op allesammen, og Maaltrosten er nu den bedste af dem alle; har du hørt den?“

„Nei,“ sagde Sigrid med et lidet Suk, „Aa, gid jeg kunde faa høre den!“

„Han synger nu helst om Kvelden eller om Morgenen tidlig,“ sagde Ketil, „naar du bare kunde komme her da; men ellers saa synger han paa denne

Tid af Dagen ogsaa længere ind i Skoven; ja! kunde vi bare gaa længere ind og saa ned til Kjernet, saa skulde du faa se Skibene mine.“ 140

„Har du Skibe?“ spurgte Sigrid.

„Ja, jeg har mange Skibe der, jeg har „Ormen lange“ ogsaa!“

„Det var et stygt Navn,“ sagde Sigrid.

„Synes du det? ja, men det var saadant et prægtigt Skib! det var det, Olav Tryggvessøn var paa i Slaget ved Svolder.“

Men Sigrid vidste ikke noget om Slaget ved Svolder, hun var jo liden endda, og hun brød sig ikke noget videre om at se Ormen lange heller, hun tænkte mest paa de nydelige smaa Fugle, som smuttede saa let mellem Grenene, og paa Maaltrosten, som sang deiligst af dem alle.

„Du kjender da vel godt Olav Tryggvessøn? Han var en ypperlig Konge her i Norge, elsket af hele sit Folk. Han mødte sine Fiender paa Havet ved Øen Svolder, da han bare havde 11 Skibe og de vist 80. Men blandt de elleve var rigtignok Ormen lange, som var det største Skib i Norden og rummede over 600 Mand; det havde et forgyldt Dragehoved i Forstavnen og var et prægtigt Skib. Kong Olav var selv der ombord med sine tapreste Mænd. Han var ikke ræd for at møde sine Fiender, for han troede, at Gud raadede for hans Liv, og han sagde: „Det er ingen ret Konge, som flyr sine Fiender!“ Saa kjæmpede de, og det gik hvast til i dette Slag, kan du tro, det maatte ikke være Stympere, som skulde like sig der; men Olavs Mænd, de likte sig just godt der, de stred for Kongen og for Norge. Der var ogsaa Skytten Einar Tambarskjælver med; hans Bue blev skudt sønder, og han mente, at Norge blev skudt ud af Olavs Haand med det samme; men derfor overgav han sig ikke, han greb sit Sverd og stred mandig. Mange af Olavs Fiender faldt; men hans egne Skibe minkede ogsaa, saa der tilslut bare var Ormen igjen, og paa den 8 Mand foruden Kongen. Da sprang han overbord og lod der sit Liv; men hans Minde lever i Norden.“

Vesle Ketil vilde saa gjerne læse om Slaget ved Svolder eller fortælle sin Moder derom, og han ønskede, at han kunde blive som Olav Tryggvesssøn, eller idetmindste som Einar Tambarskjælver; men det saa ikke ud til, han 141
skulde blive som nogen af dem, saa liden og spinkel som han var. Imidlertid øvede han sig flittig i at skyde med en liden Bue, som Far hans havde gjort, og levede altid i Haabet.

Sigrids Broder kom hjem til Prestegaarden Dagen efter, at Ketils Fader var kommen hjem til sin lille Hytte. Han hed Svend og var ligesaa gammel som Ketil. Han gik paa Skole i Byen og var forresten hos sin Faster der; men i Julen og midt paa Sommeren fik han komme hjem, for da havde de fri af Skolen.

Svend og Ketil blev snart gode Venner, og de legede sammen oppe ved Kjernet, hvor Skibene laa.

„Du skulde bare se dem, Sigrid," sagde Svend en Dag til sin lille Søster, „du kan tro, det er Moro!"

Saa fik Sigrid Lyst til at se Skibene og Kjernet; men endda mere Lyst havde hun til at se paa Fuglene og Ekornene, som hun vidste var deroppe i Skoven. Svend bad sin Moder om, at Sigrid maatte faa være med til Kjernet, og hun fik Lov, naar de bare vilde love at være forsigtige og ikke gaa for langt bort, og det lovede de.

Han hjalp hende at knytte Hatten, saa tog han hende ved Haanden, og de løb afsted; „hvis du bliver træt, kan jeg godt bære dig et Stykke!" sagde han.

De skulde bortom Hytten for at faa Ketil med, og han var da strax færdig. Men da de gik, sagde hans Fader, „I skal ikke gaa i Baaden deroppe!" „Nei," sagde Ketil. Saa gik de.

„Det er ikke noget videre morsomt her i Skoven," sagde Svend; „men bi bare, til vi kommer til Kjernet!"

Men Sigrid syntes just, det var morsomt i Skoven. Hun spiste Blaabær med god Appetit. Hun blev saa blaa paa Tænderne og lidt udenom Munden med; men det tørrede Svend af med hendes eget lille Lommetørklæde. Du kan vide, han maatte stelle vel med hende, da hun var betroet til hans Omsorg. Endelig kom de da op til Kjernet, og da syntes Sigrid, det var svært morsomt. Det var saa stort, saa stort, hun saa over til den anden Side; der var saa vakkert, og der laa nogle Huse; hun kunde se Røgen af 142
Skorstenspiberne, hvor blaa den steg op i Luften. Da undredes hun paa, hvad det var for Folk, som boede der; hun syntes, det var ligesom hun saa over til et andet Land. Der var ogsaa en hel Skov af Siv nede i Vandet paa den anden Side, og det saa morsomt ud; hun vilde gjerne været derover. Dette lod sig nu ikke gjøre, og naar man ikke kan faa reise, er det bedst at slaa sig tiltaals, der man er; derfor gav hun sig ganske rolig til at pille op runde Smaasten fra Stranden.

Men Gutterne var ikke rolige; der var hændt noget skrækkeligt, Ormen lange var borte.

Tænk, om Husmandsgutterne paa hin Side havde været over og taget den. Ketil mente, de var gode nok til det. De stod og stirrede over til den anden Side, saa de fik Vand i Øinene — for Solen stod midt imod — men ingen Orm saa de.

„De har nok gjemt den mellem Sivene," sagde Ketil.

„Ja, udaf Syne er den, det er sikkert," sagde Svend, og han prøvede at fløite med Læberne; men han kunde ikke.

„Jeg ser den, jeg," sagde Sigrid.

„Aa Snak, Sigrid, er det rigtig sandt?"

„Der!" Sigrid pegte med Fingeren.

Ja, bestemt syntes de; der laa noget borte ved Nesset. Ja, det var Ormen. Hvorledes den var kommen der, det kunde de ikke skjønne, det blev heller aldrig opklaret, om det var Vinden eller Husmandsgutterne paa den anden Side, der havde spillet dem det Puds; men en Ting var sikkert, at Ormen nu laa ved Nesset, og at det var dygtig langt did, naar de skulde gaa omkring.

„Der er jo Baaden," sagde Svend, „kom, saa ta'r vi den og ror derbort, det er bare et lidet Stykke!"

„Far sagde, vi skulde ikke røre Baaden idag," sagde Ketil.

„Hvorfor det da? Du har jo sagt, at du ofte har roet alene, og nu er vi to."

„Jeg farer her nok ofte alene; men det var vist for din og Sigrids Skyld, at han ikke vilde, vi skulde udpaa idag; men vil du vænte her, saa skal jeg snart hente Skibet," og Ketil hoppede ned i Baaden.

„Pyt! tror du, jeg er ræd da?" raabte Svend og hoppede efter. 143

Men da blev Sigrid alene paa Stranden, og saa begyndte hun at græde; hun var jo saa liden og havde aldrig været deroppe ved Kjernet før.

„Vi kommer snart igjen, Sigrid!" sagde hendes Broder; men hun bad saa vakkert: „Lad mig faa være med!" og saa lod han hende gaa ud paa en stor Sten, som laa lige ud i Vandet, og derfra løftede han hende ned til sig. Han følte, at han burde gaaet ud af Baaden isteden; men han havde saadan Lyst til at ro.

„Det er vel ingen Fare ved det?“ spurgte han, og Ketil svarede: „Nei, Fare er der slet ikke, jeg har ofte roet længere alene; men Far tænkte vel, at dine Forældre kanske var rædde for dig og Sigrid.“

„Mor sagde ikke noget om, at vi ikke skulde ro, hun bare bad os være forsigtige,“ sagde Svend, og det var ganske sandt; men hans Moder vidste slet ikke, at der var nogen Baad. Hun vidste, at Vandet var ganske grundt langs Stranden paa hele denne Side, derfor havde hun ladet sine Børn gaa alene derop, og desuden havde hun jo sagt, at de ikke maatte gaa for langt bort. Det kan nok være, at om hun havde seet dem i Baaden et godt Stykke ude paa Vandet, saa vilde hun synes, at Svend kun maadelig havde holdt sit Løfte til hende.

Begge Gutterne roede med hver sin Aare, og Sigrid sad alene bag i den lille Baad. Svend turde næsten ikke lade hende faa Lov til at røre sig, saa ræd var han, at hun skulde falde i Vandet; han havde i Grunden ingen god Samvittighed; men han lod sig ikke merke med det.

De kom dog lykkelig bort til Nesset; men langsomt var det gaaet med dem, for de var just ikke øvede Rorskarle. Ormen lange laa der i god Behold; de fik den op i Baaden, og saa skulde de reise tilbage igjen. Men deroppe paa Nesset var saa uendelig mange Blaabær, og dem maatte de sanke nogle af. Saa gik de da iland, og de fandt snart, at dette Nes var det prægtigste Stykke Land ved hele Kjernet. Foruden Blaabær var der saamange nydelige smaa Grankongler, meget nydeligere end paa deres egen Side, og Sigrid 144
maatte endelig have en hel Del af dem med sig, det var jo for hende de prægtigste Melkekjør, nogen kunde ønske sig. De gik længere og længere „ind i Landet,“ som Svend sagde, for han syntes, de var omtrent lige med Kolumbus, der opdagede Amerika. Nesset høinede mere og mere opover, og høit deroppe stod et vakkert Egetræ; paa deres egen Side af Kjernet voxte ikke en eneste Eg. De maatte have hver sin Gren; men de kunde ikke naa, saa Ketil maatte klatre op i Træet, og det tog Tid. Sigrid fik ogsaa sin Lomme fyldt med Egenødder, de skulde være Kalve og Faar i hendes lille Fjøs.

Du kan vide, at Tiden maa gaa hurtig, naar man har opdaget et nyt Land med saamange Herligheder. De smaa merkede ikke, at Dagen led, Solen blev rødere og rødere, men gav mindre og mindre Varme, eftersom den dalede mod Aaskanten; de merkede det ikke. Tilslut gled den bagom, og en

kold Aftenvind strøg over Kjernet og susede om Sigrids Ører, saa hendes Lokker flagrede, for hun bar Hatten i Haanden, fuld af Grankongler. „Huf da!“ sagde hun og strøg Haaret tilbage. Svend saa paa hende; hun var saa bleg i Ansigtet og blaa under Øinene.

„Du fryser vist?“ sagde han, „kom lad os skynde os hjem! Solen er gaaet ned ogsaa.“

De vendte sig mod Kjernet; men det saa ikke venlig ud længer, Skygger strakte sig over det, og smaa Bølger skvulpede mod Stranden.

„Vi tør ikke ro nu!“ sagde Svend, og han blev lidt trang om Hjertet. „Vi maa gaa omkring; lad os tage Sigrid imellem os og springe saa fort vi kan!“

Ketil mente ogsaa, at det var bedst; Baaden fik ligge der til imorgen.

„Du maa tage Hatten paa, Sigrid,“ sagde Svend ivrig, „lad os tage Konglerne!“ han huskede paa det, han havde lovet, og saa knyttede han endda sit Lommetørklæde under Hatten paa Sigrid; saa løb de. Men Veien var lang og ikke god; der var baade Myr og Krat, Grøfter og Skigarde. Sigrid blev baade træt og vaad paa Fødderne; hun græd saa sagte, men klagede ikke. Svend var rent ulykkelig, han som skulde passet hende saa godt. Han og Ketil skiftede med at bære hende; men da gik det saa langsomt, 145
og de vidste, at Far og Mor maatte vænte paa dem, desuden mørknede det lidt.

„Dersom han Far saa os nu, saa kom han nok og hjalp os!“ sagde Ketil.

„Tror du ikke, Gud ser os?“ spurgte Sigrid, som han da bar.

Mon ikke Gud saa dem? Han, som holder saameget af Smaabørnene? Jo, han saa dem nok, og han havde godt hørt, at Svend og Ketil havde bedet ham om Forladelse i sit stille Sind, fordi de havde gjort galt, og deres Bøn om, at han vilde hjelpe dem nu.

„Jo, han ser os vist!“ svarede Ketil fortrøstningsfuldt, „græd ikke du, vesle Sigrid! vi kommer nok hjem igjen! havde jeg bare gjort, som han Far sagde, jeg, og ladet Baaden i Fred! Ormen kunde ligget der til en anden Dag; nu fik vi den saa ikke med alligevel.“

„Nei, Ormen!“ sagde Svend; men saa standsede han pludselig, Ketil stod ogsaa stille, og Sigrid løftede Hovedet, de hørte et Raab langt borte og strax efter endda et.

„Det er Far, som raaber efter os,“ sagde Ketil, og saa satte han Sigrid ned, holdt Hænderne for Munden som en Trompet og skreg af alle Kræfter:

„ho!!“ Lidt efter hørte de Raabet igjen, og Ketil svarede paany. „Jeg hører, han kommer hidover,“ sagde han, og de andre kunde ogsaa tydelig høre, at det knagede i Buskene foran dem. Det varede vist ikke fem Minutter, før de mødte Ketils Fader.

„Det var min Skyld altsammen!“ sagde Svend, „kjære, skjend ikke paa Ketil.“

Manden skjendte ikke videre heller, skjønt han ikke var rigtig blid; han tænkte vel, de havde lidt Skyld hver, og det havde de da ogsaa. Men Sigrid tog han paa Armen, og der sad hun godt, for han var saa sterk. Han gik hurtig foran, Smaagutterne fulgte efter, og saa kom de snart paa kjendt Sti.

Ketil og hans Fader gik lige til Hytten.

Jeg ved ikke, hvad Svends og Sigrids Forældre sagde, da de kom hjem, om de skjendte paa dem eller ei; men jeg ved, at da Svend gik tilsengs, da var han meget bedrøvetover, at han saaledes kunde gjøre Far og Mor imod, de 146
som holdt saameget af ham.

Men Dagen efter, da var alle i Præstegaarden bedrøvede, for lille Sigrid var meget syg, hun havde vist forkjølet sig; hun var saa brændende hed i Panden og i Hænderne, og da Svend kom hen til Sengen for at tale til hende, saa hun paa ham med et saa underligt Blik, at han blev ganske ængstelig. Han tog hendes Haand, han strøg Haaret bort fra hendes Pande, men kunde ikke sige et Ord; saa gik han ud af Værelset.

Dagene gik; men Sigrid blev ikke bedre, hun blev værre. Hendes Moder var hos hende baade Dag og Nat, hendes Fader var der ogsaa, naar han havde Tid, og Svend fik vel Lov at komme ind ofte; men da maatte han være saa stille.

Dagene gik igjen, og nu blev lille Sigrid ikke værre, men bedre, og Svend havde endog den Glæde, at hun kunde gaa en liden Tur ud i Haven med ham, Dagen før han reiste til Byen igjen.

J. L.

86. Det bedende Barn. 146

Efter v. Schmid

„Mine kjære Børn!“ sagde en fattig Enke en Morgen til sine fem smaa Børn, „jeg kan denne Morgen ikke give eder noget at spise. Jeg har ikke et

Stykke Brød, ikke en Smule Mel i Huset. Bed dog den gode Gud, at han vil hjelpe os; thi han er rig nok for alle dem, som paakalder ham, og han har jo selv sagt: „Kald paa mig paa Nødens Dag, jeg vil udfri dig!“

Den lille Kristian, som neppe var syv Aar gammel, gav sig da fastende og meget bedrøvet paa Veien til Skolen. Da han kom forbi Kirken, stod Døren aaben. Han gik ind, faldt paa sine Knæ, og da han ikke saa et Menneske i Kirken, bad han høit saaledes: „Kjære himmelske Fader! Vi har ikke mere at spise. Vor snille Moder har hverken Brød eller Mel mere. Giv os dog noget at spise, forat vi ikke skal dø af Sult. Ak ja, hjelp os! Du er jo rig nok dertil. Du kan jo hjelpe os, og du vil ogsaa hjelpe os, det har du lovet. Saa opfyld da nu dit Løfte!“

Saaledes bad Kristian paa sin barnlige Maade og gik saa paa Skolen. Men 147
da han kom hjem, saa han paa Bordet et stort Brød, et Fad, fuldt af Mel, og en Kurv, fuld af Poteter. „Naa, Gudskelov!“ raabte han glad, „Gud har hørt min Bøn. Moder! er en Engel kommen ned fra Himmelen med alt dette?“

„Nei,“ sagde hans Moder; „men Gud har alligevel hørt din Bøn. Da du bad i Kirken, kom den venlige Frue, som saa tidt gaar her forbi, ogsaa derind. Du kunde ikke se hende; men hun saa dig og hørte din Bøn, og nu sender hun os alt dette. Hun er den Engel, som Gud sendte for at hjelpe os i vor Nød. Lad os derfor alle takke Gud, være glade og kaste al vor Sorg paa ham, som har Omsorg for os!“

87. Bøn før Maaltidet. 147

Vor Dug og Disk er alt beredt.
O Gud, for din Barmhjertighed
Velsign da disse Gaver saa,
At vi kan Legems-Styrke faa!

Gud, mæt enhver, som hungrig er
Og Suk for Brød til Himlen bær!
Giv Fred og Frugt i vores Land!
Velsigne Jorden, Luft og Vand!

Bevar vor kristne Øvrighed!
Velsign vort Arbeid og vor Sved!
Bespis vor Sjæl med Livsens Brød,
Som Jesus kjøbte med sin Død.

88. Bøn efter Maaltidet.

147

Hav Tak, o Gud, vor Skabermand,
For Næring udaf Land og Vand!
Hav Tak, o Jesu, for din Død!
Hav Tak, du rette Livsens Brød!

148

Tak, Hellig-Aand! oplys vort Sind,
Til Herren vore Hjerter bind!
Gud, tænk paa store og paa smaa,
Som for dit Forsyns Øie staa!

Du ene ved, hvordan vort Brød
Skal skjæres for os til vor Død;
Giv Lykke, Helbred, Liv og Gavn
Og Salighed i Jesu Navn!

89. Jeg har det godt.

148

Ved Siewers

Jeg har det godt, har dagligt Brød,
Mens mangen Stakkel lider Nød;
Jeg er fornøiet, frisk og sterk,
Mens mangen lider Ve og Verk.
O Gud, hør Takken fra min Mund,
Fordi jeg er saa glad og sund!
O kjære Gud, lad mig dig prise
For dagligt Brød, jeg har at spise!
Mit Hjertes Lovsang skal du have;
Jeg har ei nogen anden Gave.
Ja vore Hjerter, allesammen,
Tag mod dem, kjære Fader! Amen.

90. Forsynet.

148

Lig en Fugl med sorte Vinger
Nattens Mørke trænger frem;
Solen hver en Morgen bringer
Atter Dag fra Lysets Hjem.
Deilig den i Østen blinker —
Det er Gud, som Solen vinker.

Solen synker, Nattens Taage
Hviler over Mark og Lund;
En vil for os alle vaage,
Skjærme os i Søvnens Blund —
Det er Gud, den sterke, høie,
Dybt for ham vi skal os bøie.

Gud sørger for, at Dagen gryr, 149
Han sørger for det mindste Dyr,
At Føde gror paa Mark og Eng,
Og hver kan finde sin lille Seng;
Han sørger for alle Dyr og Fugle,
At de kan i Græsset og Løv sig skjule,

Den store Ørn i det høie Træ,
Den lille Spurv i Buskens Læ;
Han sørger for Ormen, der kryber i Græsset,
Han sørger for Bien, med Honning belæsset,
Hans Øie dem følger fjernt og nær,
Og Spise han giver til hver især.

91. Guds Nærhed. 149

Ingemann

Lover Herren! han er nær,
Naar vi sjunger, naar vi bede;
Samles i hans Navn vi her,
Er han midt blandt os tilstede.
Pris ham, gamle! pris ham, unge!
Pris hans Navn, hver Barnetunge!

Herre! vær os evig nær!
Vær os nær, naar Sol oprinder,
Og naar Sol og Stjernehær
I den dybe Nat forsvinder!
Lad din Aand ei fra os vige,
Til vi ser dig i dit Rige!

B. S. Ingemann.

92. Broder og Søster.

149

Eft. G. Christens

„Hans, hvor er du? Kom dog, Hans!“ kunde man høre en liden Pige raabe, som netop var saa høi, at hun med sine store, blaa Øine kunde se over Bordet, uden at hun behøvede at staa paa Tærne; hun havde gule Lokker, der fra Hovedet søgte at sno sig saa langt ned, at de kunde naa hendes Skuldre, Kinder som to udsprungne røde Roser, og saa en Kløft i Hagen, hvori 150
hun netop kunde lægge en Fingerspids, naar hun tænkte, og det gjorde hun nu.

Hun stod i den aabne Havedør og tænkte paa, hvor hendes Broder Hans dog kunde være; Gaard og Have havde hun gjennemstreifet og raabt og kaldt uden at finde ham, og det var meget vigtigt, at han kom, før Klokken var to; thi da skulde der spises til Middag, og deres Fader havde saa ofte sagt til Hans: „Naar du ikke er her til bestemt Spisetid, saa faar du med mig at bestille.“ Flere Gange havde han allerede prøvet, hvad det var at faa med Fader at bestille; det havde hver Gang gjort hans lille Søster Marie ondt, og derfor maatte hun nu endelig finde ham og faa ham hjem med sig. Hun stod altsaa i Havedøren, som vendte ud til en Alle, og Alleen førte ned til Havnen med alle dens Skibe. „Er han ikke der,“ tænkte hun, „saa ved jeg ikke mer, hvor jeg skal søge ham; men der maa han vist være, jeg maa dog se.“ Med flagrende Lokker og blussende Kinder løb hun nu ned ad Alleen, og ganske rigtigt, ved Havnen finder hun Broder Hans, der har glemt alt: Spisetid, Forbud, Straf, for at se, hvad der var at se.

Der var nok Ting, som kunde friste en Gut til at staa stille og glemme at gaa hjem. Der laa alle de store, stolte Skibe, Mast ved Mast; Bølgerne gled omkring dem saa fredelig og stille, gjorde sig saa smaa, som de kunde, og hviskede med sin venligste Stemme blot for at faa Skibene til at vove sig ud paa det vilde Hav; kom de først der, saa skulde Piben faa en anden Lyd, saa skulde de blive tumlede saaledes, at de ikke glemte det saa snart. Men Skibene lod sig ikke saa let lokke, de laa ganske ubevægelige, og det var tydeligt, at de tænkte: „Snak I kun! naar vi kommer, saa kommer vi.“ En Mængde smaa Baade roede ind imellem og forbi Skibene; de følte sig saa smaa mellem alle de store Skibe, der med sine Reb og Tauge, Master og Seil, Flag og Vimpler, Gallionsfigurer og Kahytsvinduer saa saa fornemt ned til

dem. Til Gjengjeld kunde de jo føle sig store, naar Gutterne kom med sine Skibe, der snart bare var ligesaa mange Træsko med en Pinde til Mast, men snart ogsaa nydelige smaa Skibe, udstyrede som de store, men kun til Brug for Dukker, Tinsoldater og saadanne Smaating at seile i. De muntre Søfolk 151
arbeidede, sang, lossede, ladede, der var et Liv og en Virksomhed, som Hans var inde i med sin hele Sjæl, indtil Marie rev ham ud deraf ved at trække ham i Armen og sige: „Kom dog, kom, Klokken er to, Maden er paa Bordet, Fader venter!“

Nu fik Hans Fødder at løbe paa, Marie kunde næsten ikke følge ham, hendes Ben var kortere, og hendes lange Lokker kunde nok flyve selv, men hjelpe hende afsted, det kunde de ikke; forsilde kom de da ogsaa begge to. Deres Fader var ved Bordet og saa meget alvorlig ud. Vel var han en god Mand; men Orden maa der være i Alting, og Hans maatte have sin Straf, række Hænderne ud, først den ene, saa den anden, i Fladen skulde han have fire, sterke Slag af sin Faders Haand; det var ikke videre behageligt, for der blev ingen Fingre lagte imellem, og Faderens vrede Ansigt gjorde Slagene dobbelt slemme. Marie vidste ogsaa, at det gjorde ondt, naar Fader slog, derfor stod hun med Taarer i Øinene henne i en Krog, foldede sine Hænder og saa saa bønlig hen til ham; Øinene sagde, hvad Munden ikke turde sige: „Slaa ikke!“ — „Vil du tage de to Slag for din Broder?“ spurgte hendes Fader, da han saa det medlidende Ansigt. Halv bange og halv lykkelig rakte Marie strax sin lille Haand frem; den fik den halve Straf, to Slag. De andre to fik Hans, og de var nok haardere, de; dog gjorde de ham ikke nær saa ondt som de to, Marie fik; for hans egne gjorde ham kun ondt i Haanden, men hendes gjorde ham ondt i Hjertet, og det er meget værre.

Et godt Hjerte glemmer ikke saa snart, og Hans glemte aldrig, at Marie havde delt Straffen med ham, selv efterat han havde lært, at to Slag i den flade Haand endda ikke hører til de værste Ting i Verden; han glemte aldrig, at hans første Tanke dengang var den, at hvad Sorg han havde voldt Marie i den ene Time, det vilde han gjøre hende Glæde for hendes hele Levetid.

Og det har ogsaa alle sagt, at de aldrig har kjendt to Søskende, der holdt saameget af hinanden som Hans og Marie.

93. Det kloge Valg.

152

En Mand vilde engang lade sig sætte over en Flod paa et meget farligt Sted, og der var bare en eneste liden og usikker Baad, som han kunde komme over i. Han henvendte sig da til en Flok Fiskere, som stod ved Stranden, og spurgte dem: „Hvem af jer kan ro og svømme?“ — Alle svarede, at de kunde begge Dele. Bare en Fisker tiede stille. — „Hvorfor svarer ikke du?“ spurgte Manden ham. „Aa jo,“ sagde han, „jeg kan nok ro, men ikke svømme.“ — „Du er min Mand,“ sagde øieblikkelig den fremmede, „du skal sætte mig over.“

94. Det tørstige Træ.

152

Af Molbohistorier

Da et Selskab Molboer engang gik forbi en Dam, saa de et Træ, som stod tæt ved Dammen og hang med Grenene ud over den. De forundrede sig meget over dette og tænkte, at Træet vist maatte være tørstigt og rakte efter Vandet med Grenene. De besluttede da af Medlidenhed at ville hjelpe Træet til at drikke ved at trække Grenene ned til Vandet. Men Træet var saa høit, at de ikke kunde naa Grenene. De fandt derfor paa, at en skulde krybe op i Træet, og naar han var kommen op, skulde en anden holde ham i Benene, saa en tredje den anden og saaledes fremdeles, indtil de, ved at holde hverandre om Benene, kunde ligesom med et Reb trække Træet ned til Vandet. Dette satte de strax i Verk. Men da de nu alle havde Tag om hverandre, begyndte det at gjøre ondt i Hænderne paa den øverste, som holdt i Træet. Han raabte da til de andre: „Vænt lidt, mens jeg spytter i Hænderne.“ Derpaa slap han med begge Hænder for at spytte i dem; men saa faldt de i Vandet allesammen.

95. Matrosen og Løvinden.

152

Paa Kysten af Ostindien blev en Matros engang sendt i Land med nogle andre for at fælde Trær. Medens han gik alene om i Skoven, saa han pludselig 153
en Løvinde, der kom sættende i fuld Fart lige imod ham. At undfly var ikke muligt, og han vovede ligesaa lidet at sætte sig til Modværge. Han væntede

hvert Øieblik, at Løvinden skulde sønderrive ham; men hvor forbauset blev han ikke, da Løvinden lagde sig logrende ved hans Fødder! den saa hen til et vist Træ, og med Blik og Lader syntes den ligesom at bede om hans Hjelp. Matrosen besluttede at følge den og fik strax Øie paa en stor Abe, der sad i Træets Grene med to Løveunger i Armene. Det var let at gjette, at Aben havde stjaalet Løvindens Unger, og Matrosen begyndte strax at omhugge Træet, som ikke var meget tykt. Løvinden passede imidlertid skarpt paa Røveren oppe i Træet, og da dette faldt, greb den med et forfærdeligt Sprang Aben og sønderrev den med et Brøl. Men Matrosen stod og skalv som et Aspeløv. Løvinden lugtede og slikkede sine Unger; derpaa sprang den hen til den stakkels skjælvende Matros, slikkede og kjærtegnede ham for at vise ham sin Taknemmelighed. Den løb om hans Fødder, gned nogle Gange sit Hoved mod ham, tog derpaa som en Kat sine Unger i Gabet og løb bort med dem. Skjælvende og bleg kom Matrosen tilbage til Skibet, og det varede længe, førend han kom sig saa vidt, at han kunde fortælle sit Eventyr.

96. Den hjelpsomme Gut.

153

Langs Norges Vestkyst findes en stor Mængde Holmer og Skjær, som er meget farlige for søfarende, og jevnlig spørges da ogsaa Ulykker paa Søen fra den Kant. Engang drev et Skib med mange Mennesker og Varer ombord ind paa et Skjær tæt ved Kysten nord for Stavanger. De stakkels Folk kom i den største Livsfare og raabte om Hjelp; men der var tilfældigvis ingen i Nærheden uden en liden tolvaarsgammel Gut. Af ham kunde man ikke vænte anden Hjelp, end at han kunde kalde paa andre Mennesker. Men den brave Gut tænkte: „Naar du først vil raabe paa andre, da er maaske de ulykkelige allerede omkomne, inden du kan skaffe Hjelp; det er derfor bedre, at du selv hjelper.“ Guttens Fader var Sømand, og af ham havde han lært nogenlunde at 154
styre en Baad. Han vovede derfor med en liden Baad at arbeide sig hen til Vraget og havde den Glæde at redde flere Menneskers Liv. De frelste kappedes om at vise ham sin inderlige Taknemmelighed og vilde give ham de Penge, som de havde hos sig; men han afslog deres Tilbud og vilde ikke tage imod noget. Han vidste, at de stakkels skibbrudne Folk selv trængte til sine

Penge. Men den bedste Løn beholdt han, nemlig Glæden over at have hjulpet sin Næste i Nøden.

97. Lommeuret.

154

Af Molbohistorier

Engang fandt nogle Molboer paa Veien et Lommeur, som en havde tabt. De tog det op og saa paa det med største Forundring, da ingen vidste, hvad det var for en underlig Ting. Men i det samme blev en af dem var, at noget rørte sig indvendig i Uret. Aldrig saasnart opdagede han dette, førend han antog, at Uret maatte være levende, og kastede det ræd fra sig. Heller ingen af de andre turde røre ved det. Men den ældste iblandt dem, som var mere behjertet end de andre, gik hen, tog en stor Sten og slog ovenpaa Uret, som laa paa Jorden, saa at det blev aldeles knust og følgelig gik istaa. Da han nu havde udført denne Heltegjerning, bukkede han sig ned for at se, om der endnu var Liv i Uret; men da han ikke kunde opdage den mindste Bevægelse i det, sagde han stolt til de andre: „Saa I, hvorledes jeg tog Livet af dette fæle Dyr?“ De blev da alle glade, gik sin Vei og lod Uret ligge.

98. Sandt Mod.

154

Ivar tilligemed tre andre Gutter skulde gaa paa Skolen. Det var en smuk Vinterdag, og der var nylig bleven Is paa Vandet. „Lad os nu tage vor Kjælke,“ raabte en af dem, „og fare ud paa Isen; se, hvor den er blank og glat som et Speil!“ — „Nei,“ sagde Ivar, „jeg raader eder at blive derfra; Isen er bare et Par Nætter gammel, og desuden har min Moder udtrykkelig sagt, at jeg ikke maa gaa ud paa Isen endnu.“ — „Du er en Stakkel! fy, slig en 155
stor Gut være saa ræd!“ skreg Gutterne; men Ivar svarede intet og gik rolig sin Vei, medens de andre huiende og skrigende løb ud paa Isen. Da de var komne et Stykke ud paa Isen, brast den, og den ene Gut plumpede igjennem og blev hængende paa Iskanten i Fingerspidserne. De andre Gutter løb nu i største Hast i Land og raabte om Hjelp. Nu først løb Ivar til, nærmede sig Hullet i Isen, lagde sig ned paa Maven, rakte Haanden til ham, der var falden i Vandet, og var saa lykkelig at redde ham. Nu kaldte de andre Gutter ham aldrig mere en ræd Stakkel; men derimod hed han stedse blandt dem

den kjække og modige Ivar, og den reddede Guts Forældre takkede og velsignede ham tusende Gange.

99. David og Goliat.

155

Efter Claudius

Der var en Kjæmpe Goliat,
Det var en Matador;
Han bar en Fjærbusk i sin Hat
Og rundt om den en Snor;
Han havde Rytterstøvler paa,
Og dem lod han med Jern beslaa.

Han havde Pande som en Stud
Og Øine som en Tyr;
Som stygge Troldmand saa han ud,
Den fæle, lange Fyr.
I Siden puffed han enhver,
Der kom Krabaten ti Skridt nær.

Hans Knebelsbart var nok istand
At skræmme mangen en;
Han vilde æde hver en Mand
Med Hud og Haar og Ben;
Hans Sabel, ja, den var saa lang,
Saa lang som nogen Lansestang.

Og selv var han saa svær og stor
Og ret en Grobian;
Var altid rig paa store Ord, 156
Men fattig paa Forstand;
Løb Smaafolk idelig paa Arm
Og gjorde gruelig Alarm.

Hver Dag han kom i fuldt Gevær
Og Israel bød Trods;
Han sagde: „Er der nogen her,
Som haver Lyst at slaas?
Hvis der er en, han sige til,
Og I skal se et lystigt Spil!“

Da kom en liden Hyrdedreng
Med Slynge, Sten og Stav;
Han naaed knapt til hans Gehæng,
Men kunde slynge brav.
Han sagde: „Du er sterk og stor;
Men i Guds Navn jeg mod dig gaar!“

I Slyngen lagde han en Sten
Og slog til Goliat
Og traf ham i hans Pandeben,
Saa han til Jorden dat;
Og David nu i Ro og Fred
Afhug den langes Hoved med.

100. Den dræbte And.

156

Kaalund

I Skoven risled den klare Aa,
En Vildand blodig blandt Sivet laa;
Af Jægerens Bøsse var den dræbt,
Den havde sig hen til Redet slæbt.
Nu stod omkring den de Andunger smaa,
De kunde det slet ikke ret forstaa,
De krøb under Vingen; men den var slap —
„Vaagn op, søde Moder, rap, rap, rap, rap!“
Saa aabned de alle Smaanebbene vidt:
„Vi er saa sultne, o giv os lidt!“
Men moderløs' var de arme smaa; —
O, har du en Moder, da skjøn derpaa!

H. V. Kaalund.

101. Drengen og Tidslen.

157

Schaldemose

Bevæbnet i den grønne Eng
En ensom Tidsel stod;
Da kom en munter Hyrdedreng
Og stak sin nøgne Fod.

„Forvovne!“ raabte han og sprang
Tre Gange høit af Kval;
„Du stak mig; men en anden Gang
Du vist ei stikke skal!“

„Min lille Ven!“ lød Tidslens Ord,
„Tag smukt din Haand iagt!
Endnu jeg skarpe Torne har
Og sætter Magt mod Magt.

Du siger, at jeg stak din Fod,
Og at det smerter dig —
Men var det ei den samme Fod,
Der traadte først paa mig?“

F. Schaldemose.

102. De tre Mostre.

Moe

Der var engang en fattig Mand, som boede i en Stue langt borte i Skoven og nærede sig ved Skytteri. Han havde en eneste Datter, der var særdeles smuk, og da Moderen tidlig var død, og Pigen nu allerede var halvvoxen, sagde hun, at hun vilde bort til Folk, saa hun kunde lære at fortjene sit Brød, hun ogsaa. „Ja, min Datter,“ sagde Faderen, „rigtignok har du ikke lært andet hos mig end at ribbe Fugl og stege; men du faar vel prøve at tjene for dit Brød alligevel.“ Saa gik da Pigen ud at bede om Tjeneste, og da hun havde gaaet en Stund, kom hun til Kongsgaarden. Der blev hun, og Dronningen syntes saa vel om hende, at de øvrige Terner blev ganske misundelige paa hende. De fandt derfor paa at sige til Dronningen, at Pigen havde sagt sig god for at spinde et Pund Lin i fire og tyve Timer, for Dronningen holdt særdeles meget af alle Slags Haandarbeider. „Ja, har du sagt det, skal du gjøre det,“ — sagde Dronningen til hende; „men lidt længere Tid kan du vel faa.“ Pigen, Stakkel, turde ikke sige, at hun aldrig havde spundet, men bad bare om et Kammer for sig selv; det fik hun, og derop blev baaret Rok og Lin. Her sad hun nu og græd og var bedrøvet og vidste ikke sin arme Raad; hun stellede med Rokken og snoede og dreiede paa den og vidste ikke, hvorledes hun skulde bære sig ad; — hun havde aldrig før seet en Hjulrok engang.

Men som hun saaledes sad, kom der en gammel Kone ind til hende. „Hvad feiler dig, mit Barn?“ sagde hun. „Ak,“ svarede Pigen, „det kan vel ikke nytte, jeg siger dig det; du kan saa ikke hjelpe mig ligevel!“ „Der kan ingen vide det,“ sagde Konen. „Kan hænde, jeg turde vide Raad for det alligevel, jeg.“ „Ja, jeg kan jo sagtens sige hende det,“ tænkte Pigen og saa fortalte hun da, at Medtjenerne hendes havde sat ud, at hun havde sagt sig

god for at spinde et Pund Lin i fire og tyve Timer; „og jeg, min Stakkel," sagde hun, „har aldrig i mine Dage seet en Hjulrok, end sige jeg skulde kunne spinde saa meget i et Jevndøgn." „Ja, det er det samme det, Barn," sagde Konen; „vil du kalde mig Moster paa din Hædersdag, skal jeg spinde for dig, jeg, saa kan du gaa bort og lægge dig til at sove." Ja, det vilde Pigen gjerne gjøre og gik hen og lagde sig.

Om Morgenen, da hun vaagnede, laa alt Linet spundet paa Bordet, og det saa pent og fint, at aldrig nogen havde seet saa jevnt og vakkert Garn. Dronningen blev meget glad over det vakre Garn, hun havde faaet, og holdt endnu mer af Pigen end før. Men herover blev de øvrige endnu misundeligere paa hende, og saa fandt de paa at sige til Dronningen, at nu havde hun sagt sig god for at væve det Garn, hun havde spundet, i fire og tyve Timer. Dronningen sagde igjen, at havde hun sagt det, saa skulde hun gjøre det; men om det ikke netop blev i fire og tyve Timer, saa kunde hun vel faa lidt længere Dag. Pigen turde heller ikke nu sige nei, men bad om et 159
Kammer for sig selv, saa fik hun vel prøve. Der sad hun igjen og græd og bar sig ilde og vidste ikke, hvad hun skulde tage sig til; da kom der atter en gammel Kone ind og spurgte: „Hvad feiler dig, mit Barn?" Pigen vilde først ikke ud med det; men endelig fortalte hun hende, hvad hun var saa sørgmodig for. „Ja," svarede Konen, „det er det samme, vil du kalde mig Moster paa din Hædersdag, skal jeg væve for dig, saa kan du gaa bort og lægge dig til at sove." Ja, det vilde Pigen gjerne gjøre, og saa gik hun hen og lagde sig. Da hun vaagnede, laa Bunken paa Bordet, vævet saa tæt, som væves kunde. Pigen tog Bunken og gik ned til Dronningen med, og hun blev meget glad over den vakre Væv, hun havde faaet, og holdt endnu mere af Pigen end før. Men derover blev de andre endda mere forbitrede paa hende og tænkte ikke paa andet, end hvad de nu skulde finde paa at sige om hende.

Tilsidst fortalte de Dronningen, at nu havde hun sagt sig god for at sy op Vævbunken til Skjorter i fire og tyve Timer. Ja, det gik lige ens som før: Pigen turde ikke sige, at hun ikke kunde sy; hun kom igjen op paa et Kammer for sig selv og sad der og græd og var bedrøvet. Men saa kom der atter en gammel Kone til hende, som lovede at sy for hende, naar Pigen vilde kalde hende Moster paa sin Hædersdag; det lovede Pigen mere end gjerne, og siden gjorde hun, som Konen sagde, og gik hen og lagde sig til at sove. Om Morgenen, da hun vaagnede, fandt hun Bunken, opsyet til

Skjorter, liggende paa Bordet. Saa vakker Søm havde aldrig nogen seet, og Skjorterne havde Navn og var fuldt færdige. Da Dronningen fik se det Arbeide, blev hun saa glad i Sømmen, at hun slog Hænderne sammen; „for saa vakker Søm har jeg aldrig hverken havt eller seet," sagde hun, og siden holdt hun Pigen saa kjær som sit eget Barn. „Dersom du nu vil have Prinsen, saa skal du faa ham," sagde hun til Pigen, „for du behøver aldrig at leie bort nogen Ting; du kan sy og spinde og væve altsammen selv." Da Pigen var smuk, og Prinsen syntes vel om hende, blev der strax Bryllup. Men allerbedst Prinsen vel havde sat sig til Brudebordet med hende, kom der en gammel, styg Kjærring ind med en lang Næse — den var vist tre Alen lang.[160]

Saa stod Bruden op og neiede og sagde: „God Dag, Moster!" „Er det Moster til min Brud?" sagde Prinsen. Ja, hun var da det. „Ja, saa faar hun vel sætte sig ind til Bordet da," sagde Prinsen; men baade han og de andre syntes, hun var fæl at sidde tilbords med.

Men ret som det var, saa kom der igjen en gammel, styg Kjærring ind; hun havde en Bag saa tyk og bred, at hun med Nød og neppe kunde komme ind igjennem Døren. Strax reiste Bruden sig op og hilste: „God Dag, Moster!" og Prinsen spurgte igjen, om det var Moster til hans Brud. Begge svarede ja, og Prinsen sagde, at naar saa var, saa fik vel hun ogsaa sætte sig ind til Bordet.

Men aldrig før havde hun sat sig, saa kom der atter en gammel, styg Kjærring med Øine saa store som Tallerkener og saa røde og rindende, at det var fælt at se. Bruden reiste sig igjen og hilste: „God Dag, Moster!" og Prinsen bad ogsaa hende at sætte sig ind til Bordet; men glad var han ikke, og han tænkte ved sig selv: „Gud hjelpe mig for Mostre, min Brud har!" Da han havde siddet lidt, kunde han ikke bare sig, men spurgte: „Men hvorledes i al Verden kan da min Brud, som er saa deilig, have saa fæle og vanskabte Mostre?" „Det skal jeg nok sige dig," sagde den ene. „Jeg var ligesaa vakker, jeg, som Bruden din, da jeg var paa hendes Alder; men det, at jeg har faaet saa lang Næse, det kommer af, at jeg stødt og stadig har siddet og hakket og nikket med Spinding; saa har Næsen min tøiet sig, til den er bleven saa lang, som du nu ser den." „Og jeg," sagde den anden, „lige siden jeg var ung, har jeg siddet og skubbet frem og tilbage paa Vævfjælen, og derved er min Bag bleven saa stor og hoven, som du nu ser." Saa sagde den tredje: „Lige fra jeg var ganske liden, har jeg siddet og stirret og syet Nat

og Dag; deraf er Øinene mine blevne saa fæle og røde, og nu er der ikke længer noget Raad for dem.“ „Ja, saa!“ sagde Prinsen, „det var vel, jeg fik vide det; for kan Folk blive saa stygge og fæle af det, saa skal da aldrig min Brud hverken spinde eller væve eller sy i sine Dage mer!“

J. Moe.

ANDEN AFDELING.

1. Flugten til Amerika.

161

Winther

Dengang da jeg var en liden en
Og havde begyndt min Skole
Og havde faaet Støvler paa begge Ben
Og kastet min Blusekjole,

Da var jeg ikke saa from som nu,
Da havde jeg Ben i Panden,
Mit Blod var hedt og vilter min Hu,
Jeg forstod mig kun lidt paa Forstanden.

En Middagstid mellem tolv og et
Engang var jeg rigtig i Vinden;
Med Næven knyttet og Hjertet hedt
Jeg stod og med Taarer paa Kinden.

I Skolen jeg havde faaet et Nul
For de første Deklinationer,
Mama havde skjendt for et lidet Hul
Paa de Kasimirs Permissioner.

Og Bagerens Rikke, som før var saa sød,
Hun stod nu og lo ved Porten;
Hun havde mig lovet et Hjertebrød,
Det saa jeg hun gav til Morten.

„Nei," tænkte jeg da, „det er for galt!
Langt mer, end jeg kan udholde; —
Det skal de alle faa dyrt betalt,
Som mig denne Tort forvolde,

Nu flygter jeg bort til Amerika!
Og naar man saa er forlegen,
Hvor atter man faar en Peter fra, —
Ja — saa er Peter af Veien."

Forbauset min yngre Broder Emil 162
Gav Slip paa sin Pidsk og Slæde;
Paa Ansigtet stod et usikkert Smil
Omtrent mellem Le og Græde.

„Ja, hør du, Emil! du skal gaa med,
Som Brødre vi bør holde sammen;
Her er ei længer vort blivende Sted,
Hist finder vi Trøst og Gammen."

Den lille han saa paa de nye Sko
Og glatted sin Bluses Folder:
„Hvor lang er vel Veien, skal jeg tro?
Og mener du, Skoene holder?" —

„Ja, længer der er til Amerika
End til Tante Lise paa Landet,
Og for at komme didhen herfra
Man seile maa over Vandet;

Men hvis man saa Farten overstaar,
Fortryder man aldrig Løbet;
Man faar til Foræring en Herregaard
Og Penge ovenikjøbet.

Med Sølv er Hestens Hov beskoet
Og Vognens Hjul beslaaet;
Guldet ligger dig for din Fod,
Du bukker dig kun for at faa det.

Konfektrosiner og Mandler der gro,
I store Duske de hænge
Paa Trærne sammen, to og to,
Og koster slet ingen Penge.

Brystsukker du som Tvebakker ser,
Som Rugbrød Chokolade;
Med Sukkerkugler det hagler og sner
Og regner med Limonade.

Og Frihed har man endnu dertil
Fra Morgen til Aftenens Ende,
Man spytter paa Gulvet, hvor man vil, 163
Og lader Cigarerne brænde.

Man gynger den hele udslagne Dag
I deilige Vuggestole,
Og det kommer an paa hvers Behag,
Om han gider gaa i Skole!“ —

„Ja saa,“ sa' den lille, „saa er det et Ord!
Nu er da min Reise besluttet;
Min Appetit er just ikke stor
Til at komme i Institutet.

Min Kryderkringle jeg henter endnu, —
Den skal gjøre godt paa Veien,
Og saa den store Bibel, du!
Den, ved du jo, er vor egen.“

Med Billedbiblen i Favn han kom,
Mens Kringlen han bar i Munden; —
Saa stod vi lidt stille og tænkte os om;
Thi bitter var Afskedsstunden.

Vort kjære, rolige Fædrehjem
Vi skulde for evigt savne; —
Da aabned Mama sit Vindu paa Klem
Og raabte paa vore Navne:

„Emil og Peter! Hvor skal I hen?
Hvad gjør I med Bogen paa Gaden?
Skynd jer nu strax herind igjen.
Nu kommer Dorte med Maden!“

Betuttede begge to vi stod,
Vor Reise gik rent iglemme,
Og uvilkaarlig lystred vor Fod
Den moderlig myndige Stemme.

Min Vrede nedslog hendes blide Røst
Som Lynstraalen Egestubben;
Jeg drukned min Sorg og fandt min Trøst
Paa Bunden af Sagosuppen.

Chr. Winther.

2. Kløverhans.

164

Asbjørnsen

Der var engang en Konge, der havde tre Døtre, som han holdt saa meget af. Men alle disse blev indtagne i Fjeldet, og det blev der da stor Sorg og

Bedrøvelse over baade paa Kongen og hele Landet, og Kongen lovede, at den, der kunde frelse dem, skulde faa, hvem han vilde af dem, tilægte. Alle de fornemste i hele Landet, de reiste da ud og skulde lede efter Prinsesserne — det kan du nok vide — men alle kom de tomhændede hjem igjen, og ikke nogen fik hverken hørt eller spurgt dem. Da alle de høieste havde været ude, saa var der ogsaa en Kaptein og en Løitnant, som vilde ud og prøve, om de kunde finde dem. Ja, de gik; men de var neppe komne udenfor Døren i Kongsgaarden, førend der kom en Soldat til Kongen, som sagde, at han ogsaa vilde ud og lede efter Prinsesserne.

„Hvad for noget?“ sagde Kongen. „Du tænker vel ikke paa at faa nogen af Prinsesserne, du? Det er bedst, at du gaar hjem igjen, for du finder dem saa ikke ligevel; desforuden saa har jeg sendt ud nogle idag; men kan ikke Udsendingerne mine finde dem, og du endelig vil gaa, saa faar du faa Lov at gaa en anden Dag.“

Men Soldaten blev ved sit, han. „Jeg vil gaa idag, jeg,“ sagde han; „Prinsesserne bryder jeg mig ikke stort om at faa, men giv mig bare en god Madsæk og dygtig Kjød og Flesk.“

„Aa ja,“ sagde Kongen, „du kan gaa ud i Kjøkkenet og sige det til Kokkegjenten.“

Soldaten gik da ud i Kjøkkenet og bad Kokken om dygtig Kjød og Flesk. En god Madsæk fik han, og saa lagde han afsted, og han havde ikke gaaet længe, førend han naaede igjen Kapteinen og Løitnanten. Kapteinen saa, at han var Soldat, og saa spurgte han, hvor han skulde hen. „Jeg skal ud og lede efter Prinsesserne, jeg, Herr Kaptein,“ svarede Soldaten og strøg Luen.

„Da er det bedst, du gjør Følge med os,“ sagde Kapteinen; „for vi har samme Ærende.“

Ja, de blev da i Følge; men da de havde gaaet en Stund, tog Soldaten af 165
fra Storveien og gik ind paa en smal Sti i Skoven.

„Nei, nei, hvor skal du nu hen?“ sagde Kapteinen, „det er bedst at følge Storveien.“

„Kan nok være!“ svarede Soldaten; „men her falder min Vei.“

Han gik da sin Vei, og de andre vendte om og gik efter. De gik, og de gik, til de endelig kom til en stor Bro; der stod en Bjørn.

„Hvad gjør vi nu?“ sagde Kapteinen, da Bjørnen reiste sig paa to Ben og kom brummende imod dem; „denne slipper vi aldrig forbi.“

„Aa, jeg har hørt, at Bjørnen skal være vild efter Kjød," sagde Soldaten, „og her i Skræppen har jeg en hel Bagfjerding og noget andet Smaatteri." Han tog da op et stort Stykke Kjød og kastede til Bjørnen, og saaledes kom de forbi den. Men ved den anden Ende af Broen stod en Løve, som brølede imod dem og gabede, som den vilde sluge dem levende. „Nei, nu er det bedst at vende om og pakke sig hjem igjen," sagde Kapteinen, og Løitnanten mente det samme; „for denne kommer vi aldrig i Verden forbi," sagde de.

„Aa," sagde Soldaten, „jeg har hørt, at Løven skal gjøre saa meget af at æde Flesk, og i Skræppen har jeg vel en halv Gris." Saa kastede han en Skinke til Løven, og saa kom de forbi den ogsaa.

Da de havde gaaet et langt Stykke til, fik de se et stort prægtigt Slot; der gik de ind, og da de kom ind, saa var det endda gildere inde i det. Men der fandtes ikke et levende Menneske i hele Slottet, og en Madsmule var der heller ikke at finde, og baade Kapteinen og Løitnanten klagede og bar sig ilde, fordi de var saa sultne.

„Ja," sagde Soldaten, „dersom det ikke var Skam at byde saadanne Storkarle simpel Husmandskost, saa vilde jeg byde dem lidt Kjød og Flesk, for det har jeg til Madsæk."

Glade blev de, og de spiste saa Kjød og Flesk, at der næsten ikke blev noget igjen.

Den næste Dag sagde Kapteinen til Soldaten, at det var bedst, de gik ud 166
paa Jagt; for ved Slottet var der en stor Skov, fuld af Harer og Fugle, og Krudt og Geværer var der paa Slottet. Løitnanten blev da hjemme og skulde passe Huset. De gik paa Jagt og skjød saa meget med Vildt, at de neppe orkede at bære det hjem.

Men da de kom til Porten, saa var Løitnanten næsten ikke istand til at lukke op for dem, saa usel var han bleven; og da de spurgte ham om, hvorledes det var gaaet til, fortalte han, at da de vel var gaaet afsted, var der kommen til ham en gammel Mand med et stort Skjeg, og som hinkede paa to Krykker. „Og han bad mig om en Skilling," sagde han, „og den gav jeg ham ogsaa; men han havde ikke før faaet den, førend han slap den ned, og da jeg syntes det var Synd paa den gamle Stakkelen, at han skulde mase saaledes for at faa fat paa den, saa bukkede jeg mig ned og vilde tage den op; men saa begyndte han at give paa mig med Krykkerne og slog mig saalænge, til jeg blev liggende der."

„Aa du maatte skamme dig over at fortælle, at du har faaet Bank af saadan en gammel Krøbling," sagde Kapteinen. „Imorgen skal jeg blive hjemme, saa skal han nok faa, saa han skal have godt af det."

Den næste Dag gik Løitnanten og Soldaten paa Jagt. Men det gik ikke bedre med Kapteinen, takke Gud! det ikke gik værre. Da han havde væntet en Stund, kom Manden og bad om en Skilling. Den fik han, og saa slap han den ned, og saa bad han Kapteinen at hjelpe ham til at faa den op igjen. Ja, han lagde sig ned paa alle fire; saa begyndte Manden at dænge ham med Krykkerne, og hvergang Kapteinen vilde reise sig for at tage fat paa ham, fik han et Slag, saa at det sortnede for Øinene paa ham. Da de andre kom hjem, laa han paa Gulvet endnu og kunde ikke røre saa meget som en Led, og det varede længe, førend han var god for at fortælle, hvorledes det var gaaet med ham.

Den tredje Dagen skulde Soldaten blive hjemme, og de andre to skulde paa Jagt. Kapteinen formanede ham da og sagde, at han maatte tage sig vel
iagt for den gamle Mand; han var bange for, at han kunde slaa ham rent ihjel, 167
sagde han.

„Aa, det har ingen Nød," mente Soldaten, „den, der tager Prygl af en saadan gammel Stymper, er ikke bedre værd," sagde han. Det varede ikke længe, førend Manden kom og bad: „Herre Gud, giv mig en Skilling!"

„Penge har jeg aldrig eiet," sagde Soldaten; „men vil du hugge Ved, saa skal du faa Mad, naar jeg faar lavet den til." „Nei, det kan jeg ikke," svarede Manden. „Kan du ikke, saa kan du vel lære," sagde Soldaten, „det er snart gjort, følg med mig ned i Skuret."

Der kløvede han en stor Stok og drev en Kile ind i den, og da det var gjort, bad han Manden at lægge sig ned og sigte langs efter Sprækken, saa skulde han nok lære at hugge Ved.

Ja, Manden lagde sig ned; men saa kom det lange Skjegget hans ind i Sprækken. Soldaten, som havde luret paa dette, trak Kilen ud i en Hast, tog Øxen, svingede den over Hovedet paa Manden og sagde: „Dersom du nu ikke strax siger mig, hvor Prinsesserne er, saa hugger jeg Hovedet af dig."

„Aa nei, aa nei, spar Livet!" sagde Manden, „saa skal du faa vide alt. Østenfor Slottet er der en stor Sandhaug, og nede i Haugen er der et Vindespil, som du kan vinde dig ned med; men dersom du bliver ræd og ikke tør gaa helt ned, saa behøver du bare at trække i den Klokkestrengen, som

du finder nede i der, saa kommer du strax op igjen. Men tør du vove dig saa langt, at du kommer helt ned, saa staar der en Flaske paa Hylden over Døren, og det, som er paa den, maa du drikke, saa bliver du saa sterk, at du kan hugge Hovedet af Bjergtroldet, og ved Døren hænger der et Troldsverd, som du ogsaa maa tage, for der bider ikke andet Staal paa ham."

Da han havde faaet vide alt dette, slap han Manden løs igjen. En Stund efter kom Kapteinen og Løitnanten hjem, og de blev ikke lidet forundrede, da de saa Soldaten var i levende Live.

„Kjære," sagde de, „hvorledes har du sluppet for Bank? har ikke Manden været her?" „Jo, det er just en snil Mand, det," sagde Soldaten; „af ham fik jeg[168] vide, hvor Prinsesserne er!" og saa fortalte han dem altsammen. De blev meget glade, da de hørte det, og da de havde spist, gik alle tre hen til Haugen. Kapteinen satte sig først paa og lod dem vinde ham ned; men dernede var det saa fælt og mørkt, og da han var kommen et Stykke paa Veien, turde han ikke fare længer, men gav sig til at trække i Klokkestrengen. Det gik da strax op igjen. Nu satte Løitnanten sig paa; men det gik ikke bedre med ham heller. Da han var kommen et Stykke ned, blev han bange, trak i Klokkestrengen, og saa trak Vindespillet ham op igjen. Saa satte da Soldaten sig paa og lod det gaa, ligetil han kom tilbunds; da tog han Flasken ned, drak op det, som var paa den, greb Sverdet og gik saa ind, — og der sad den yngste Prinsessen ved Siden af Bjergtroldet; men de to ældste sad og spillede med et rart Spil. Imedens listede han sig bort og hug Hovedet af Troldet, og da blev Prinsesserne saa glade, at det ikke var nogen Maade paa det. Saa ringede han paa Klokken, og Løitnanten og Kapteinen trak Prinsesserne op, den ene efter den anden. Da det vel var gjort, syntes Soldaten, at han havde baaret sig meget dumt ad, fordi han ikke havde ladet dem vinde ham op først; for han kunde ikke vide, om ikke Kapteinen og Løitnanten vilde gjøre af med ham og se at blive kvit ham; saa lagde han en stor Sten i Kurven, og da de havde vundet den op halvveis, saa slap de Tauget, og Stenen faldt ned, saa det dunkede i Gulvet. Soldaten kunde tydelig høre, at de sagde deroppe, at nu var da Soldaten død, og at de truede Prinsesserne med, at de skulde tage Livet af dem, dersom de ikke vilde sige, at de havde reddet dem. De ældste var strax villige dertil; men den yngste hun vilde slet ikke paa nogen Maade, og saa truede de med, at de skulde laase hende inde paa Slottet og lade hende være der alene. Soldaten var nu

fælt bedrøvet, og han troede baade fuldt og fast, at han aldrig skulde faa se Dagen eller komme til Mennesker mere, og saa gik han omkring i alle de prægtige Værelserne, hvor det var saa gildt og saa fuldt med Guld og Sølv, at ingen kan fortælle, hvor gildt det var. Det var nu saa kjedeligt for ham at være saa alene dernede; men for at fordrive Tiden, saa gik han og saa paa 169
Alting og lukkede op alle Skuffer og Skabe og undrede sig over alle de rare og prægtige Ting, som der fandtes. Tilsidst kom han til at trække ud en Bordskuffe, og i den laa der et Spil Kort; det begyndte han at se paa og blade i, for alle Herrebladene var saa gilde, de var baade malede og forgyldte, og medens han nu stod saaledes og saa og bladede, saa sagde han Navnene paa dem for sig selv. „Kløverhans," sagde han, da han fik se Kløverknegt. Saa kom der en frem og sagde: „Hvad har min Herre at befale?" „Aa, naar jeg nu havde noget at sige," sagde Soldaten, „saa vilde jeg, at du skulde bringe mig op af dette Hullet til Dagsens Lys igjen." Han havde ikke før sagt det, førend han var oppe, og saa gik han lige til Slottet; og da han kom did, saa han, at den yngste Prinsessen sad og græd ved Vinduet, og Slottet var lukket og laaset paa alle Kanter. „Kløverhans!" sagde han. „Hvad har min Herre at befale?" sagde Kløverhans og kom løbende. „Tag Prinsessen og bring hende herned," sagde Soldaten. Ja, han gjorde saa, og saa fulgte han hende lige til Porten i Kongsgaarden, der skiltes han fra hende; men i Kongsgaarden blev der saadan Glæde over, at Prinsessen var kommen igjen, at der ikke var nogen Maade paa det heller. Soldaten, han gik bort og gav sig i Lære hos en Guldsmed.

Begge de ældste Prinsesserne havde nu havt Bryllup med Kapteinen og Løitnanten, og de var næsten aldrig glade; men de græd og var bedrøvede bestandig. Kongen syntes ikke godt om det, og tilsidst saa spurgte han dem, hvorfor de græd og var saa bedrøvede nu, de var jo frelste fra Troldet, og Alting var godt og vel, syntes han.

„Aa, vi kan aldrig blive glade, hvis vi ikke faar saadant et Spil som det, vi havde i Blaabjerget," sagde den ældste Prinsessen. Det mente Kongen, han nok skulde skaffe dem, og saa sendte han Bud til alle de bedste Guldsmede, som var i hele Landet, og sagde, at de skulde gjøre et saadant Spil til Prinsesserne som det, de havde i Blaabjerget. Ja, de prøvede nok paa; men der var ikke nogen, som var istand til at gjøre et saadant Spil, og tilsidst var der ikke flere Guldsmede tilbage end den, Soldaten var hos, og saa sendte 170

Kongen Bud til ham og sagde, at han skulde gjøre et saadant Spil til Prinsesserne som, det de havde i Blaabjerget, og hvis han ikke kunde gjøre det, skulde han aflives. Guldsmeden maatte tage Guldet med sig; men da han kom hjem, saa sad Graaden i Halsen paa ham, og han var saa rent udaf det, at han sagde, at han vilde reise sin Vei fra altsammen; Livet var det saa ikke at spørge om alligevel; for naar ikke de bedste Guldsmede i hele Landet havde kunnet gjøre saadant et Spil, saa kunde vist ikke han gjøre det.

„Bryd dig ikke om det, du," sagde Soldaten, „men giv mig Guldet, saa skal jeg nok skaffe Spillet," og saa gik han hen og kastede Guldet i Elven; men da blev Guldsmeden endda mere bedrøvet og gik næsten rent fra sig selv. „Hvorfor skulde du gjøre det?" sagde han til Soldaten; „havde jeg endda havt Guldet at give tilbage igjen, kunde jeg kanske have frelst Livet; men nu er det ikke at spørge efter."

„Bryd dig ikke om nogen Ting, du," sagde Soldaten, „jeg skal nok skaffe dig Spillet, jeg!"

„Kløverhans!" raabte han. „Hvad har min Herre at befale?" sagde Kløverhans og kom løbende med Aanden i Halsen. „Skaf mig strax det Guldspillet, som Prinsesserne havde at spille med i Blaabjerget."

Han havde næsten ikke sagt det ud, førend han var der med det igjen; Kløverhans var ikke længe om Veien, han, og Guldsmeden blev saa glad, at han ikke vidste, hvilket Ben han skulde staa paa, og endda gladere blev Prinsesserne, da han kom op paa Slottet til dem med det.

„Har du gjort det Spillet selv, du da?" spurgte den yngste Prinsessen. „Nei, naar jeg skal sige sandt," sagde han, „saa har jeg ikke det; men det er en, som er i Lære hos mig, som har gjort det." „Ham skulde jeg rigtignok have god Lyst til at se," sagde Prinsessen; for hun troede det, at det ikke kunde være nogen anden end Soldaten. Ja, Kongen sagde til Guldsmeden, at han skulde hente ham, og i det samme han kom ind igjennem Døren paa Kongsgaarden, sagde den yngste Prinsessen: „Der er han, som frelste os fra Troldet, og ham vil jeg have til Mand!" Hvad de gjorde med Kapteinen og 171
Løitnanten, det husker jeg ikke rigtig; men Soldaten, han holdt Bryllup med den yngste Prinsessen, og siden levede de baade godt og vel.

P. Chr. Asbjörnsen.

3. Løven og Hunden.

171

Efter Eichelberg

I den store By London i England holder man ikke sjelden Løver, som enhver kan faa se, naar han giver disse Dyrs Vogter et Par Skilling. Det er heller ikke sjeldent, at de besøgende istedenfor Penge medbringer en Hund eller Kat til at fodre Dyrene med. Saaledes havde en medbragt en liden sort Hund, som han havde fanget paa Gaden, og som nu, ligesom mange andre før den, blev kastet ind i Buret til en af Løverne. Den stakkels lille Hund rystede ved Synet af Løven, krummede sig, kastede sig paa Ryggen, strakte Tungen ud og holdt sine Labber bønlig iveiret. Løven saa først en Stund paa det lille Dyr, vendte det derpaa om først med den ene Lab og dernæst med den anden, lugtede til det og syntes at have stor Lyst til at gjøre nærmere Bekjendtskab med det. Da Vogteren saa dette, satte han en stor Skaal med Kjød ind i Buret. Løven holdt sig imidlertid borte derfra og vilde ikke æde; den saa derimod stedse paa Hunden og ligesom indbød den til at tage for sig af Anretningen. Da det lille Dyrs Frygt endelig havde lagt sig noget, og dets Appetit blev vakt ved Lugten af Kjødet, nærmede det sig langsomt Maden og vovede skjælvende at æde. Nu kom Løven ganske sagte til og begyndte at spise med, og begge fuldendte i al Venskabelighed sit Maaltid. Fra den Dag af sluttede de det inderligste Venskab, saa at Hunden endogsaa lagde sig til at sove mellem sin frygtelige Vens Klør og under dens Gab. Naar man fodrede dem, kastede det lille Dyr sig strax over Maden og vilde, som det gjerne er Tilfældet med Hunde, tage alt til sig. Det holdt sine Labber over Kjødet, knurrede, gjøede, ja for i Hovedet paa Løven, der aldeles ikke tabte Taalmodigheden over sin lille Kammerats Uvæsen, men rolig væntede med at tage sin Del af Maaltidet, til dens lille Vens Ustyrlighed havde lagt sig. Naar begge var mætte, og Løven da undertiden vilde lægge sig til Ro, traf det 172
sig ikke saa sjelden, at Hunden ikke vilde gaa ind herpaa; den sprang omkring sin store Ven, gjøede ad den, kradsede den med Labberne i Hovedet, rykkede den i Ørene, ja bed den, — og i alt dette syntes Løven kun at finde Fornøielse og Velbehag.

Da omtrent et Aar var gaaet, blev den lille Hund syg og døde. I nogen Tid syntes Løven at tro, at dens lille Ven sov; den lugtede og lugtede til den, stødte til den med Snuden og vendte den med sine Labber. Men da den

merkede, at alle dens Bestræbelser for at vække den var forgjæves, gik den frem og tilbage i sit Bur med hurtige og urolige Skridt; paa engang stod den stille og saa med stivt og sørgmodigt Blik ned paa Liget; derpaa hævede den Hovedet, aabnede Gabet og udstødte i nogle Minutter frygtelige Brøl. Man forsøgte at tage det døde Dyr bort; men det vilde den paa ingen Maade tillade, og den bevogtede det uafbrudt. Med frygtelig Kraft slog den Klørne i Burets Trægulv og rev store Splinter ud af det; derpaa rystede den Burets Jernstænger, men lagde sig tilsidst ganske udmattet ned foran sin lille Vens Lig og drog det med Labberne til sit Bryst. Af og til udstødte den frygtelige Brøl, og saaledes vedblev den, indtil den den femte Dags Morgen blev funden død, med Hovedet hvilende paa sin lille Vens Legeme.

4. Hunden ved Stranden.

172

Kaalund

„Saa ti dog, Hund, med den evige Gjøen!“
H. „Ak! ser du ei Skibet derude paa Søen?
Min Herre, Kapteinen, har glemt mig iland,
Nu maa jeg vel løbe og klage ved Strand.“
Saa løb den og jamred i Nætter og Dage,
Den vilde ei Æde og Drikke tage.

Til fremmede Lande gik Skibets Vei,
Den fattige Hund man agtede ei.
Den døde af Kummer og fik sin Grav
I Tangen tæt ved det vaade Hav. 173
Mig synes, den havde saa vel fortjent
For sin Troskab et hædrende Gravmonument.

H. V. Kaalund.

5. Ræven og Tømmermanden.

173

Efter Æsop

Engang flygtede en Ræv for Jægeren, og da den havde løbet en lang Vei over mange Marker, kom den til en Tømmermand og bad ham om, at han vilde være den behjelpelig med at skjule sig. Tømmermanden viste den sit Hus, og der gik Ræven ind og skjulte sig i en Krog. Da nu Jægeren kom derhen og spurgte sig for om Ræven, sagde Manden rigtignok, at han ikke vidste, hvor den var, men paa samme Tid pegede han dog med Fingeren hen mod det Sted, hvor Ræven laa skjult. Imidlertid lagde Jægeren ikke rigtig Mærke til hans Fagter og gik derfor sin Vei med uforrettet Sag. Da nu Ræven saa, at han var borte, vilde han liste sig bort uden at sige noget til Manden. Denne gav derfor Ræven onde Ord, fordi han, som han sagde, havde skjult og frelst den, uden at den engang havde sagt saa meget som Tak derfor. Da vendte Ræven sig om og sagde: „Det skal du vide for en anden Gangs Skyld, at jeg nok skulde have takket dig derfor, hvis dine Ord og dine Fagter havde svaret til hinanden."

6. Bjørnen og Bierne.

173

En Bjørn, der gik og snusede om efter Honning, blev engang stukken af en Bi. Fuld af Harme over denne Fornærmelse, brød den som rasende ind i Bihaven og kastede overende alle de Bikuber, den traf paa. Denne Voldsomhed og Forstyrrelse opirrede alle Bierne. I tusendvis anfaldt de den og tilredte den saaledes med sine Stik, at Hovedet svulmede op, saa den neppe kunde se. Fuld af Vrede og skamfuld over at være bleven overvunden af saa ubetydelige Fiender, maatte den nu tage Flugten for at redde sig fra rent at blive dræbt.

7. Den nysgjerrige Kone.

174

Eft. Fransk

En Konge havde engang forvildet sig paa Jagten, og da han kom dybere ind i Skoven og hørte Folk tale, nærmede han sig til Stedet, hvorfra Lyden kom. Bag nogle Buske saa han da en Mand og en Kone, der var ifærd med at

hugge Ved. Konen sagde til Manden: „Hør, Mand! det maa jeg sige, at Eva var dog rigtig en Lækkermund, der ikke kunde bare sig for at spise Æblet af det forbudne Træ, uagtet hun kunde spise af alle de andre herlige Frugter i Paradis. Havde hun været lydig imod Vorherre, saa havde vi nu ikke havt nødigt at slide og slæbe her hver Dag for at fortjene vort Brød.“ — „Ja, ved du hvad, Kone!“ svarede Manden, „var Eva en Lækkermund, saa var Adam rigtig en stakkels Tosse, at han strax vilde gjøre, hvad hun sagde til ham. Havde jeg været i hans Sted, og du vilde have forført mig til at spise af disse Æbler, saa havde jeg givet dig en god Kindhest og ikke engang villet høre paa din Snak.“ — Kongen traadte nu nærmere og sagde: „God Dag, godt Folk! Jeg ser, I har det surt nok her i Skoven.“ — „Ja, Herre!“ svarede Manden, som ikke vidste, at det var Kongen, „vi maa slæbe som Heste fra Morgen til Aften, og endda kan vi knapt tjene det tørre Brød!“ — „I Stakler!“ sagde Kongen, „vil I følge med mig ind til Staden, saa vil jeg føde eder, uden at I skal behøve at arbeide det mindste.“ — „Ja tusend Tak! naadige Herre!“ svarede Konen; „man maatte jo være dum, naar man ikke vilde tage imod et saadant Tilbud!“ I det samme kom Kongens Følge ilende til, og Folkene blev nu ligesaa forskrækkede, som de før havde været forundrede; men Kongen lod dem virkelig sætte paa en Vogn og kjøre ind til Slottet, lod dem give nye Klæder, to Tjenere til Opvartning, en af sine egne Vogne at kjøre i og sex Retter Mad paa Bordet hver Dag.

Da en Maaned var gaaet, gav man dem tolv Retter Mad; men midt paa Bordet blev der sat et stort Sølvfad med Laag over. Konen, der var nysgjerrig, vilde strax tage Laaget af Fadet; men en af Kongens Tjenere, som var tilstede, sagde hende, at Kongen havde forbudt dem at røre det, og at 175
han slet ikke vilde, de skulde se, hvad der var i Fadet. Da Tjeneren var gaaet ud, merkede Manden, at hans Kone ikke spiste, og at hun saa misfornøiet ud. Han spurgte hende, hvad der feilede hende, og hun svarede: „Jeg bryder mig slet ikke om al denne Mad; hvad kan alle disse Retter hjælpe mig, naar jeg jeg ikke maa faa, hvad der er i det tillukkede Fad? Det er det eneste, som rigtig vil smage mig!“ — „Du er gal, Kone!“ sagde Manden, „har du ikke hørt, at Kongen udtrykkelig har forbudt det?“ — „Kongen er meget ubillig!“ svarede Konen. „Naar han ikke vilde, at vi maatte se, hvad der er i Fadet, hvorfor har han da ladet det sætte paa Bordet?“ — I det samme gav hun sig til at græde ganske høit og sagde, at

hun var kjed af sit Liv og vilde gjøre Ende paa sine Dage, hvis hun ikke kunde faa se, hvad der var i Fadet. Manden, som holdt meget af sin Kone, kunde ikke taale at se hendes Bedrøvelse og sagde, at naar hun da endelig vilde have det, vilde han tage Laaget af. Dette gjorde han ogsaa; men i samme Øieblik sprang der en Mus ud af Fadet og løb ud paa Gulvet. Manden og Konen løb efter den for at fange den; men den skjulte sig i et Hul. Da traadte Kongen ind i Salen og spurgte strax: „Hvor er Musen, der var i Fadet?“ — „Ak, Deres Majestæt!“ — svarede Manden — „min Kone græd og plagede mig for at se, hvad der var i Fadet; imod min Vilje maatte jeg tage Laaget af, og da løb Musen ud.“ — „Men,“ sagde Kongen, „var det ikke dig, der i Skoven forsikrede, at naar du havde været i Adams Sted, skulde du nok lært din Kone ikke at spise af den forbudne Frugt? Det skulde du ikke saa hastig have glemt! — Og du!“ sagde Kongen, idet han vendte sig til Konen, „du, som skjendte saa meget paa Eva, — du vilde ikke nøies med alle disse Retter, men vilde endelig have Musen, der var i det tillukkede Fad! — Gaa nu begge tilbage i eders Skov, hug Ved som før og skjend ikke mere hverken paa Adam eller Eva!“

8. Den blinde Mand og Drengen.

176

Tode

En stakkels Mand, i høien Alder blind,
Lod sig i Ærender af godt Folk skikke,
Gik, hvor han sendtes, ud og ind,
For ikke vild, ja snubled ikke.

Det saa forundringsfuld en liden Dreng
Og fulgte med den gamle. til hans Bolig;
Her gik den blinde Olding fast og rolig
Og redte sig den usle Seng,
Skar sig et Smørrebrød og gav sig til at æde,
Tog runde Flaske frem og drak en Taar
Og nød sin Mad med saa taknemlig Glæde,
Som om han var en Gjest i rig Mands Gaard;
Derpaa han stopper sig en lækker Pibe
Og i en Nabos Skorsten tænder den.

„Far!“ raabte nu hans unge Ven,
„Jeg kan i Sandhed ei begribe,
Hvorledes I, der gaar som i bestandig Nat,
Paa alle disse Ting saa let faar fat;
Som om I kunde se, I Alting ved at finde,
Mens jeg, der ikke gaar iblinde,
Maa stundom spilde Tid og gjøre Støi,
Før jeg kan hitte noget af mit Tøi.“

„Min kjære Søn!“ den gamle svarte,
„Om jeg ei hver en Ting paa rette Sted forvarte,
Det mig tilvisse værre gik
End dig, jeg aldrig fat paa Mad og Pibe fik.
Men naar man smukt en Ting i Orden sætter,
Det Søgningen mangfoldig letter;
Da bliver man sit Tøi i Mørke var;
Thi da i Fingrene man Øine har.“

J. C. Tode.

9. En god Recept.

177

Eft. Hebel

En syg Kone i en stor Stad sagde engang til sin Søn: „Hør, mit Barn! se, om du kan faa fat paa en Læge! thi jeg kan ikke længere holde det ud for

Smerter.“ Den lille Gut løb først til en Læge, derpaa til en anden; men ingen af dem vilde gaa med, fordi den fattige Gut ikke kunde love dem noget for deres Uleilighed. Da han. nu var paa Veien til den tredje Læge, kom Kongen langsomt kjørende i en aaben Vogn. Gutten, der ikke kjendte ham, men ansaa ham for en rig Herre, vilde forsøge sin Lykke og bad ham derfor om en Daler. „Kan mindre ikke gjøre det?“ spurgte Kongen. „Nei,“ svarede Gutten og fortalte, hvad Pengene skulde bruges til. Kongen gav ham da en Daler og lod ham nøie beskrive, hvor hans Moder boede, og hvad hun hed; og medens Gutten løb efter den tredje Læge, kjørte Kongen hen til den syge Kones Bolig og hyllede sig ind i sin Kappe, saa at man ikke kunde kjende ham, naar man ikke saa meget nøie paa ham. Da han nu kom ind i Stuen, hvor der saa meget tomt og fattig ud, troede Konen, at det var Lægen; hun fortalte ham derfor, hvad der manglede hende, og at hun var saa fattig, at hun ikke kunde skaffe sig nogen Pleie. Kongen sagde: „Jeg vil skrive nogen Medicin op for eder.“ Han skrev ogsaa noget paa et Papir og sagde til Konen, at hun skulde lade Gutten hente det, naar han kom hjem. Derpaa forlod han hende. Kort efter kom den rette Læge. Konen forundrede sig, da hun hørte, at han ogsaa var Læge, bad ham undskylde, at der allerede havde været en anden, og sagde, at hun væntede paa sin Søn, som skulde hente Medicinen. Men da Lægen nu tog Recepten i Haanden, blev han endnu mere forundret end Konen og sagde til den syge: „Min gode Kone! I er falden i Hænderne paa en god Læge; thi han har anvist eder hundrede Daler, som I kan hæve i Banken; og den Læge, I taler om, har været Kongen, hvis Navn staar paa Papiret. Et saadant Lægemiddel havde jeg ikke kunnet skrive op for eder.“ Da hævede Konen sine Øine mod Himmelen og kunde af taknemmelig Rørelse ikke sige et Ord. Men Pengene blev hende rigtig 178
udbetalte, og ved de gode Lægemidler og den gode Pleie, hun nu kunde skaffe sig, kom hun inden faa Dage paa Benene igjen.

10. Rige Per Kræmmer. 178

Asbjørnsen

Der var engang en Mand, som de kaldte rige Per Kræmmer, fordi han havde faret om med Kram og samlet mange Penge, saa han var bleven en rig Mand. Denne Rige-Per havde en Datter, og hende holdt han saa gjæv, at

alle de Beilere, som kom til hende, fik Afslag, for han syntes, at ingen var god nok til hende. Da det gik saaledes med alle, saa kom der tilsidst ingen, og da det begyndte at drage ud i Aarene, saa blev Per ræd for, at hun ikke skulde blive gift. „Det undrer mig rigtig," sagde han til sin Kone, „hvorfor der ikke kommer nogen og frier til vor Datter, som er saa rig. Det skulde da være artigt, om det ikke skulde være nogen, som vil have hende, for Penge har hun, og flere faar hun. Jeg mener, jeg faar reise til Stjernekikkerne og spørge dem om, hvem hun skal have, for her kommer jo slet ikke en Kjæft." „Hvorledes kan Stjernekikkerne svare paa det da?" spurgte Konen. „Jo, de læser Alting i Stjernerne," sagde Rige-Per. Han tog da med sig mange Penge og reiste til Stjernekikkerne og bad dem, om de vilde se paa Stjernerne og sige ham, hvad Mand hans Datter skulde faa. Stjernekikkerne saa paa Stjernerne; men de sagde, at de ikke kunde se det. Men Per bad dem, at de maatte se bedre efter og endelig sige ham det, han skulde betale dem godt for det. Stjernekikkerne saa da bedre efter, og de sagde, at hans Datter skulde faa til Mand det Møllerbarnet, som netop var kommet til Verden i den Mølle, der laa strax nedenfor Gaarden til Rige-Per. Per gav Stjernekikkerne hundrede Daler og reiste hjem med den Spaaningen, han havde faaet. Han syntes, det var altfor urimeligt, at hans Datter skulde faa en til Mand, som var nylig kommen til, og det en, som var saa ringe til. Det sagde han ogsaa til sin Kone og sagde: „Jeg undres, om de ikke skulde ville 179
sælge mig Gutten, saa skal vi nok blive af med ham." „Jo, det tænker jeg nok," sagde Konen, „det er jo fattige Folk." Per Kræmmer gik da ned i Møllen og spurgte Konen, om hun ikke vilde sælge ham Sønnen sin; hun skulde faa mange Penge for ham. Nei, det vilde hun slet ikke. „Jeg kan da ikke vide, hvorfor du ikke vil det," sagde Per Kræmmer; „det er jo bare Armoden med jer, og Gutten skal ikke lette den, kan jeg tro." Men hun var saa glad i Gutten, at hun ikke vilde miste ham. Da Mølleren kom ind, sagde Per det samme til ham og lovede, at han skulde give dem sex hundrede Daler for Gutten, saa de kunde kjøbe sig en Gaard og slippe at male for Folk og sulte, naar der ikke var Kvernvand. Det syntes Mølleren godt om, og han talte med Konen, og saa fik Rige-Per Gutten. Moderen græd og bar sig ilde; men Per trøstede hende med, at han skulde have det godt; men de maatte love, at de ikke skulde spørge efter ham, for han vilde sætte ham langt bort i andre Lande til at lære fremmede Sprog. Da Per Kræmmer var kommen

hjem med Gutten, lod han snedkre en liden Kiste, som var saa pent indrettet, at det var en Lyst at se. Den tættede han med Beg, lagde Møllergutten i den, læste Laasen igjen og satte den ud i Elven, saa Strømmen for afsted med den. „Nu er jeg kvit ham," tænkte Per Kræmmer. Men da Kisten havde seilet langt nedover Elven, kom den ind i en Vandrende til et andet Møllebrug og for igjennem den ned paa Kvernkallen, saa at Kvernen standsede. Manden gik da ned og skulde se efter, hvad det var, som standsede Kvernen, fandt Kisten og tog den med sig op. Da han kom hjem til Konen om Middagen, sagde han: „Jeg undres rigtig, hvad der kan være for noget i denne Kisten; den kom farende ned paa Kvernkallen gjennem Renden og standsede Kvernen for mig idag." „Det skal vi snart faa vide," sagde Konen. „Nøglen sidder jo i Laasen; luk bare op!" Da de lukkede op, laa der det vakreste Barn, nogen vilde se, og de blev glade og vilde beholde Gutten; for selv havde de ingen Børn, og saavidt tilaars var de, at de heller ikke kunde vænte at faa nogen mere. Da det nu led om nogen Tid, tog Per Kræmmer igjen at undres, om der ikke vilde komme nogen Beiler til hans 180
Datter, som var saa rig og havde saa mange Penge. Men der kom ingen, og saa reiste han igjen til Stjernekikkerne og bød dem mange Penge, hvis de kunde sige ham, hvem hans Datter skulde faa til Mand. „Vi har jo sagt dig, at hun skal faa den Møllergutten dernede," sagde Stjernekikkerne. „Ja, det er godt og vel nok," sagde Per Kræmmer; „men ham er det nu gaaet galt med, saa han er kommen af Dage, og kunde jeg faa vide, hvem min Datter skal have til Mand, saa vilde jeg gjerne give jer to hundrede Daler." Stjernekikkerne saa paa Stjernerne igjen; men saa blev de vrede og sagde: „Hun skal alligevel have den Møllergutten, som du satte ud i Elven og vilde gjøre Ende paa, for han lever endnu og er i den Mølle, som ligger saa og saa langt nedover." Per Kræmmer gav dem to hundrede Daler for denne Spaadom og tænkte paa, om han da ikke skulde kunne blive af med den Møllergutten. Det første, Per Kræmmer gjorde, da han kom hjem, var at reise ned til Møllen. Da var Gutten saa stor, at han havde staaet paa Kirkegulvet, og han gik i Møllen og hjalp til. En vakker Gut var der blevet af ham. „Kunde du ikke lade mig faa den Gutten, du?" sagde Per Kræmmer til Mølleren. „Nei, kan jeg ei," svarede han; „jeg har trukket ham op som min egen, og han har artet sig vel, saa jeg nu kan have Hjelp og Nytte af ham i Møllen, for selv begynder jeg at blive gammel og affældig." „Ja, saa gaar det

mig ogsaa," sagde Per Kræmmer, „og derfor vilde jeg gjerne have en, som jeg kunde lære op til at handle. Vil du lade mig faa ham, skal jeg give dig sex hundrede Daler, saa du kunde kjøbe dig en Gaard og leve i Ro og Fred paa dine gamle Dage." Ja, da Mølleren hørte det, lod han Per Kræmmer faa Gutten. Disse reiste nu vidt omkring med Kram og handlede, til de kom til et Gjestgiversted, som laa ved Kanten af en stor Skov. Derfra sendte Per Gutten hjem med et Brev til Konen sin — for bent over Skoven var det ikke langt — og bad ham, at han skulde sige til hende, at hun saa snart som muligt skulde gjøre det, som stod i Brevet. Men i Brevet stod der, at hun strax paa Øieblikket skulde tænde op et stort Baal og kaste Møllergutten paa det, og hvis hun ikke gjorde det, da skulde hun brændes levende selv. Gutten 181
gik afsted med Brevet over Skoven. Da det led mod Kvelden, kom Gutten til en Gaard langt borte i Skoven, og der gik han ind. I Huset fandt han ingen Mennesker; men i et Værelse stod der en opredt Seng, og den lagde han sig tvers over. Brevet havde han sat under Hattebaandet sit, og Hatten lagde han over Ansigtet. Da Røverne kom hjem (for paa Gaarden holdt der til tolv Røvere) og de saa Gutten ligge paa Sengen, undredes de paa, hvad han var for en, og en af dem tog Brevet og brækkede og læste det. „Hm, hm," sagde han; „det er Per Kræmmer, som er ude; men nu skal vi gjøre ham et Puds, for det vilde være Synd, om den gamle Kjeltringen skulde faa gjort Ende paa en saadan ung, vakker Gut." Saa skrev Røverne et andet Brev til Per Kræmmers Kone og fæstede det under Hattebaandet, medens Gutten sov; og i dette Brev satte de, at hun øieblikkelig skulde holde Bryllup for Datteren og Møllergutten og give dem Heste og Fæ og Husgeraad og sætte dem i fuld Vei paa den Gaard, som han havde oppe under Aasen, og hvis dette ikke var gjort, til han kom hjem, saa skulde hun komme til at lide Straf for det. Den anden Dag lod Røverne Gutten gaa, og da han kom hjem og gav hende Brevet, sagde han, at han skulde hilse fra Per Kræmmer og sige, at hun skulde gjøre, som det stod i Brevet, og det paa flyvendes Time. „Du maa have tjent ham som en brav Gut," sagde Kræmmerkjærringen til Møllergutten, „siden han kan skrive saaledes nu; for dengang I reiste, var han saa gal paa dig, at han ikke vidste, hvorledes han skulde faa dig af Dage." Hun lavede da strax til Bryllup og satte dem i Vei med Heste og Fæ og alskens Husgeraad paa Gaarden oppe under Aasen.

Ikke længe efter kom Per Kræmmer hjem igjen, og det første, han spurgte om, var, om hun havde gjort, hvad han havde skrevet i Brevet. „Ja, jeg syntes nok, det var artigt; men jeg turde ikke andet," sagde hun. Saa spurgte Per, hvor Datteren var. „Du kan vel vide, hvor hun er," sagde Konen; „hun er jo hos ham paa Gaarden oppe under Aasen, saaledes som det 182
stod i Brevet." Da Per Kræmmer fik høre, hvorledes det hang sammen, og han fik se Brevet, blev han saa vred, at han var færdig at springe i Stykker, og han løb strax op paa Gaarden til de unge Folk. „Det er vel nok, min Søn, at du har faaet Datter min," sagde han til Møllergutten; „men vil du tænke paa at beholde hende, maa du gaa til Dragen af Dybenfart og skaffe mig tre Fjær af Stjerten paa ham; for den, som har dem, kan faa, hvad han vil." „Hvor skal jeg finde ham da?" sagde Svigersønnen. „Det faar blive din Sag; for ikke ved jeg det," sagde Per Kræmmer.

Gutten gav sig trøstig paa Veien, og da han havde gaaet i nogen Tid, kom han til en Kongsgaard. „Her faar jeg gaa ind og spørge mig for," tænkte han, „for saadanne Folk er bedre kjendte i Verden end andre, og kanske jeg her kunde faa vide Veien." Kongen spurgte ham, hvor han var fra, og hvad Ærende han reiste i. „Jeg skal til Dragen af Dybenfart og have tre Fjær af Stjerten paa ham, om jeg bare kunde finde ham," sagde Gutten. Det skulde der Lykke til, mente Kongen; „for jeg har aldrig hørt, at nogen er vendt tilbage fra ham," sagde han; „men skulde du træffe ham, saa kunde du gjerne spørge ham fra mig, hvorfor jeg ikke kan faa rent Vand i Brønden min, som jeg har kastet op den ene Gang efter den anden; men aldrig kan jeg faa rent Vand i den." „Ja, jeg skal saa gjøre," sagde Gutten. Paa Kongsgaarden levede han vel og fik baade Niste og Penge, da han reiste.

Mod Kvelden kom han til en anden Kongsgaard. Da han kom ind i Kjøkkenet, kom Kongen ud og spurgte, hvor han var fra, og hvad Ærende han reiste i. „Jeg skal til Dragen af Dybenfart og have tre Fjær af Stjerten paa ham," sagde Gutten. „Der vil nok Lykke til det," sagde Kongen; „for jeg har endnu ikke hørt, at nogen er kommen tilbage fra ham. Men skulde du komme frem, saa kan du gjerne spørge ham fra mig, hvor min Datter er, som blev borte for mange Aar siden," sagde han. „Jeg har baade ledet og lyst efter hende fra alle Kirker; men der har ingen kunnet sige mig noget om hende." „Skal saa gjøre," sagde Gutten. Paa Kongsgaarden levede han godt og 183
vel, og da han gik, fik han baade Niste og Penge.

Da det igjen led mod Kvelden, kom han til endda en Kongsgaard. Her kom Dronningen ud i Kjøkkenet og spurgte ham, hvor han var fra, og hvad Ærende han reiste i. „Jeg skal til Dragen af Dybenfart og have tre Fjær af Stjerten paa ham," sagde Gutten. „Det skal nok Lykke til det," sagde Dronningen; „for jeg har aldrig hørt, at nogen er kommen tilbage fra ham. Men skulde du træffe ham, saa kunde du gjerne spørge ham fra mig, hvor jeg skal finde Guldnøglerne mine, som jeg har mistet." „Jeg skal saa gjøre," sagde Gutten. Da han havde gaaet en Stund, kom han til en stor, bred Elv. Medens han stod og undredes paa, hvorledes han skulde komme over den, eller om han skulde gaa langs med, kom der en gammel krogrygget Mand og spurgte, hvor han skulde hen. „Jeg skal nok til Dragen af Dybenfart, jeg, om det var nogen, som kunde sige mig, hvor jeg skal finde ham." „Det kan jeg nok sige dig," sagde Manden, „for jeg gaar her og sætter over dem, som skal til ham; han bor strax ovenfor; naar du bare kommer op paa Bakken, ser du Slottet hans, og faar du snakke med ham, saa kan du gjerne spørge ham fra mig, hvorlænge jeg skal gaa her og sætte over." „Jeg skal saa gjøre," sagde Gutten. Manden tog ham paa Ryggen og bar ham over Elven, og da han var kommen op paa Bakken, saa han Slottet og gik ind. Der var Prinsessen alene hjemme. „Men kjære, vene, tør der komme kristne Folk hid?" sagde hun. „Det har der ikke været her, siden jeg kom, og det er nok bedst, du ser at komme afsted igjen, saa snart du kan; for naar Dragen kommer hjem, saa lugter han dig, og saa sluger han dig med det samme, og mig gjør du ogsaa ulykkelig." „Nei," sagde Gutten, „jeg kan ikke gaa, førend jeg har faaet tre Fjær af Stjerten paa ham." „Det faar du aldrig," sagde Prinsessen.

Men Gutten vilde ikke gaa, han vilde bie paa Dragen og faa Fjærene af Stjerten og Svar paa Spørgsmaalene. „Ja, siden du er saa hank, saa faar jeg vel se, om jeg kan hjælpe dig," sagde Prinsessen. „Prøv, om du kan løfte Sverdet, som hænger paa Væggen der." Nei, Gutten kunde ikke rugge det 184
engang. „Ja, saa faar du tage dig en Slurk af denne Flasken," sagde Prinsessen. Da Gutten havde siddet en Stund, saa skulde han til at prøve igjen; da kunde han netop rugge det. „Du faar nok tage dig en Slurk til," sagde Prinsessen, „og saa faar du sige mig dit Ærende." Han tog sig en Slurk, og saa fortalte han, at der var en Konge, som havde bedet ham om at spørge Dragen, hvorfor han ikke kunde faa rent Vand i Brønden sin; fra en

anden skulde han spørge, hvor der var blevet af hans Datter, som var bleven borte for mange Aar siden, og for en Dronning skulde han spørge Dragen, hvor der var blevet af hendes Guldnøgler, og endelig saa skulde han spørge Dragen fra Færgemanden, hvor længe han skulde gaa dernede og sætte over. Da han nu tog fat i Sverdet, kunde han løfte det, og da han havde faaet sig en Slurk til, kunde han svinge det. „Skal ikke Dragen gjøre Ende paa dig med det samme, saa maa du nu krybe under Sengen," sagde Prinsessen, da det led mod Kvelden, „for nu kommer han snart hjem, og der maa du ligge saa stille, at han ikke merker dig. Naar vi saa har lagt os, saa skal jeg spørge ham; men da maa du høre godt efter og lægge vel Merke til, hvad han svarer; og under Sengen maa du blive liggende, til alt er stilt, og Dragen sovner igjen; kryb saa sagte frem og tag Sverdet med dig, og naar han saa staar op, maa du passe paa at hugge Hovedet af ham med et Hug og med det samme nappe de tre Fjær; thi ellers river han dem selv af, forat ingen skal have godt af dem."

En Stund efterat Gutten var krøben under Sengen, kom Dragen hjem. „Her lugter kristen Mands Ben!" sagde Dragen. „Aa ja, der kom en Ravn flyvende med et Menneskeben i Nebbet og satte sig paa Taget," sagde Prinsessen; „det maa være det, du kjender Lugten af." „Ja saa," sagde Dragen. Saa satte Prinsessen frem Maden, og da de havde spist, lagde de sig. Men da de havde ligget en Stund, sov Prinsessen saa urolig, og med et saa vak hun. „Au da!" sagde hun. „Hvad feiler dig?" sagde Dragen. „Aa, jeg sover saa urolig," sagde Prinsessen, „og saa havde jeg saadan underlig 185
Drøm." „Hvad drømte du da?" sagde Dragen. „Jeg syntes, at der kom en Konge her og spurgte dig, hvorledes han skulde bære sig ad for at faa rent Vand i Brønden sin," sagde Prinsessen. „Aa, det kunde han nok vide selv," sagde Dragen; „naar han graver Brønden om og tager op den gamle Raatestokken, som ligger paa Bunden, saa faar han rent Vand igjen; men lig nu bare rolig og drøm ikke igjen!"

Da Prinsessen havde ligget lidt, saa blev hun saa urolig og begyndte at kaste sig i Sengen, og saa vak hun igjen. „Au da!" „Hvad er der nu paafærde igjen?" sagde Dragen. „Aa, jeg sover saa urolig, og saa havde jeg saadan en underlig Drøm," sagde Prinsessen. „Det var da en svare Drømming paa dig," sagde Dragen; „hvad drømte du nu da?" „Jeg syntes, der kom en Konge her og spurgte dig, hvor der var blevet af hans Datter,

som var bleven borte for mange Aar siden," sagde Prinsessen. „Det er dig, det," sagde Dragen; „men dig faar han aldrig se mere. Men nu beder jeg dig, at du lader mig have Nattero og ikke ligger og drømmer mere, ellers brækker jeg Sidebenene paa dig!"

Prinsessen havde ikke ligget længe, førend hun begyndte at blive urolig igjen; ret som det var, saa vak hun: „Au da!" sagde hun. „Nu, er det nu saa igjen! hvad er der paafærde nu da?" sagde Dragen; da var han saa vild og søvngrætten, saa han var nær ved at flyve i Flint. „Aa, du maa ikke blive vred," sagde Prinsessen; „men jeg havde saadan en underlig Drøm." „Det var da Fanden til Drømming! hvad drømte du nu da?" sagde Dragen. „Jeg syntes, der kom en Dronning hid, som spurgte dig, om du kunde sige hende, hvor hun skulde finde igjen de Guldnøglerne sine, som hun har mistet." „Aa, hun kan se efter mellem Buskene, hvor hun gik dengang, hun ved nok, saa finder hun dem," sagde Dragen. „Men lad mig nu være i Fred for flere Drømme."

Saa sov de en Stund; men da begyndte Prinsessen at blive saa urolig igjen, og ret som det var, saa vak hun. „Au da!" „Du bliver nok ikke brav, førend jeg faar knækket Nakkebenet paa dig," sagde Dragen; — da var han 186
saa vred, at Gnisterne sprudede af Øinene paa ham. „Hvad er der paafærde nu igjen da?" „Aa, du maa slet ikke være vred paa mig, jeg kan ikke gjøre ved det," sagde Prinsessen; „men jeg havde saadan en underlig Drøm." „Mage til Drømming har jeg aldrig hørt," sagde Dragen, „hvad drømte du nu da?" „Jeg syntes, at Færgemanden ved Sundstedet hernede kom og spurgte, hvor længe han skal gaa der og sætte over," sagde Prinsessen. „Det dumme Bæst, det kan han snart slippe," sagde Dragen, „naar der kommer en, som vil over, og han kaster ham ud i Elven og siger: Sæt nu du over, til du bliver afløst! Men lad mig nu have Ro for Drømmene dine, ellers bliver der andet end Drømming."

Prinsessen lod ham da sove i Fred. Men saasnart det blev stille, og Møllergutten bare hørte, Dragen snorkede, krøb han frem. Før det var lyst, stod Dragen op; men han var neppe kommen med begge Benene paa Gulvet, før Gutten hug af Hovedet og nappede de tre Fjær af Stjerten paa ham. Da blev der stor Glæde, og baade Gutten og Prinsessen tog saa meget Sølv og Guld og Penge og andre Kostbarheder, som de kunde faa med, og da de kom til Sundet, tullede de Færgemanden saa rent bort ved alt det, han fik at bære

over, at han glemte at spørge om, hvad Dragen havde sagt, til altsammen og Gutten og Prinsessen var over. „Det er sandt, du," sagde han, da de skulde afsted, „spurgte du Dragen om det, som jeg bad dig om?" „Ja," sagde Gutten, „han sagde, at naar der kommer en, som vil over, saa skal du kaste ham midt ud i Elven og sige: Sæt nu over, til du bliver afløst! — saa bliver du fri." „Aa, tvi vorde dig!" sagde Sundmanden, „havde du sagt det før, skulde du faaet løse mig af."

Da de kom til den første Kongsgaarden, spurgte Dronningen, om han havde spurgt Dragen om Guldnøglerne hendes. „Ja," svarede Gutten og hviskede til Dronningen: „Han sagde, at du skulde lede mellem Buskene, hvor du gik dengang, du ved nok." „Hys, hys, sig Ingenting," sagde Dronningen og gav Gutten hundrede Daler. Da han kom til den anden Kongsgaard, spurgte Kongen, om han havde snakket til Dragen om det, han bad ham om. „Ja," sagde Gutten, „det gjorde jeg, og her er Datter din." Da 187
blev Kongen saa glad, at han gjerne havde givet Møllergutten Prinsessen og det halve Rige. Men da han var gift før, saa fik han to hundrede Daler og Heste og Vogn og saa meget Guld og Sølv, som han kunde føre med sig. Da han nu kom til den tredje Kongsgaard, kom Kongen ud og spurgte, om han havde spurgt Dragen om det, han bad om. „Ja," svarede Gutten, „han sagde, at du skulde kaste Brønden op og tage op den gamle Raatestokken, som ligger paa Bunden, saa faar du nok rent Vand." Da gav Kongen ham tre hundrede Daler. Derfra reiste han lige hjem, og han var saa udskrammereret med Guld og Sølv og saa gild, at det lyste og lavede af ham; og nu var han meget rigere end Per Kræmmer. Da Per fik Fjærene, havde han ikke noget at sige mod Giftermaalet; men da han fik se al Rigdommen, spurgte han, om der var saa meget hos Dragen. „Ja," sagde Gutten, „der var meget mere, end jeg kunde faa med, og der er saa meget, at det bliver mange Hestelæs, og hvis du vil reise did, saa er der vist nok til dig ogsaa." Ja, Per Kræmmer vilde reise did. Saa sagde Svigersønnen ham saa vel Veien, at han slap at spørge sig frem; „men Hestene," sagde han, „er det bedst, du sætter igjen paa denne Side Elven, for den gamle Sundmanden, han hjelper dig nok over." Per reiste da, og stor Niste tog han med sig og mange Heste; men dem satte han efter sig ved Elven, saaledes som Gutten havde sagt. Saa tog Sundmanden ham paa Ryggen, og da de kom et Stykke udi, kastede han ham midt ud i Elven og sagde: „Nu kan du gaa her og sætte

over, til du bliver afløst,“ og dersom ingen har løst ham af, saa gaar rige Per Kræmmer der og sætter over den Dag idag.

P. Chr. Asbjørnsen.

11. Sneklokken.

187

Blicher

Naar alle Blomster slumrer i kolde Vintergrav,
Jeg vaagner af min Dvale og kaster Dækket af;
Jeg hører Lerken synge høit udi Himlen blaa
Og med sin klare Trille om Vaarens Glæde spaa;
Jeg kan ei længer tøve; jeg ved, min Tid er kort, 188
Jeg nyde maa mit Liv, før det atter iler bort.
Men det er koldt deroppe, og gjennem Is og Sne
Jeg maa mig Veien bryde, før jeg kan Solen se;
End Marken er saa øde, saa ensom staar jeg her;
Af mine Brødre ingen jeg finder hos mig nær;
Da bøier jeg mit Hoved; i Utid kom jeg frem,
Og før de andre vaagner, jeg vender atter hjem.

St. St. Blicher.

12. Bierne og Sneklokkerne.

188

Bierne.

„Surre, surre, sum, sum!
Gamle Snemand gik sin Vei,
Og i lystig Hurlumhei
Vestenvinde suse.
Solen skinner, Lerken ler,
Hvorfor skal vi sidde der
I de trange Huse?

Surre, surre, sum, sum!
Her er bedre i det fri —
Men forgjæves leder vi,
Her er ingen Blade;
Her er ingen Blomster smaa,
Intet Løv at hvile paa,
Ingen Honningfade!

Surre, surre, sum, sum!
Jorden er saa bar og tom;
Stakkels Bi for tidlig kom;
Surre, surre, surre!
Stakkels Bier knurre.“

Sneklokkerne.

„Hvad er det for Knurreri,
Grætne Blindebukke?
Skal I flyve os forbi,
Murre, brumme, sukke?

Se nu, hvad I før ei saa: 189
Her er Blomster, Blade!
Her er grønt at hvile paa!
Her er Honningfade!

Vi vil ikke narre jer;
Se! vi lover Sommer!
Og vor Moder hun er nær,
Vore Søstre kommer:
Tusindfryd og Liljer smaa,
Roser og Fioler;
Rød og gul og grøn og blaa
Ere deres Kjoler!

De er underveis endnu;
Kom da hid saalænge!
Lille Brummer! kom kun du!
Kom nu, Piger, Drenge!
Kan du glæde dig ved lidt,
Muntre Barneskare!
Ind i Busken til os tit!
Vi er Sommernarre!“

13. Træk af forskjellige Dyrs Kløgt.

189

Næsten alle Dyr er elskværdige, naar man blot lærer dem rigtig at kjende, og der er mangfoldige Exempler paa deres Kjærlighed, Taknemmelighed og venlige Følelser for Mennesker eller for hverandre indbyrdes.

Hør her nogle Smaatræk af forskjellige Dyr. En Læge i England saa en saaret Rottehund paa Gaden og tog den hjem med sig. Han undersøgte og forbandt dens Saar, helbredede den i Løbet af to Dage og lod den saa gaa igjen. Hunden løb strax hjem; men i mange Uger derefter aflagde den et dagligt Besøg hos Lægen, logrede i nogen Tid sterkt med Halen og gik atter bort. At logre med Halen er Hunde-Mynt, og da denne Hund mente, at den havde betalt Lægen nok i sine Penge for hans Arbeide, ophørte den med sine Besøg.

190

En Elefant, som tilhørte en Officer i Ostindien, blev under sin Herres lange Fravær ganske overladt til sin Vogter, der hver Dag bedrog den for en Del af dens Føde. Da Eieren kom tilbage, viste den forsultne Elefant alle Tegn paa den største Glæde; i sin Herres Nærværelse gav Vogteren naturligvis Dyret al den Føde, det skulde have; men Elefanten delte sit Maaltid i to Dele. Den ene, der skulde forestille, hvad den havde faaet, medens Officeren var borte, aad den graadig, men lod den anden, som Vogteren pleiede at tage selv, blive liggende og vilde derved fortælle sin Herre, hvorledes den var bleven behandlet. Han forstod, hvad den mente, og Vogteren maatte tilslut tilstaa, hvad han havde gjort.

Aberne er som bekjendt nogle af de pudsigste Dyr, der findes paa Jorden, og man kan ikke lade være at more sig over dem og deres Narrestreger. En Skibskaptein fortæller følgende: „Blandt mange andre Dyr havde jeg ogsaa en liden Abe og en sort Pudelhund ombord paa mit Skib; de var begge lige tamme, og jeg ved ikke, hvem af dem der var mest kjælen. Aben var formelig skinsyg, naar Hunden var Førstemand til at sige Godmorgen til mig, og viste dette ved sine Skrig og de Klaps, Hunden fik; men ellers var de de bedste Venner af Verden og tilbragte næsten hele Dagen med at lege. Men enten gjorde Aben Fortræd, eller kom den selv i Knibe; snart havde den faaet Fingeren i Blækhuset nede i Kahytten, snart havde den brændt sig paa Grøden inde hos Kokken; den skulde rage i alt og helst fordærve alt; undertiden kom den for nær hen til Tigerburet og var nær ved at blive ædt; saa ærtede den en sindt Papegøie, som hakkede den igjen, og en liden Gjed førte et uroligt Liv for dens Skyld. Der var intet andet Raad for, end at jeg maatte binde den, saa nødig som baade den og jeg vilde til det, og den fik da en lang Snor om Livet, hvis anden Ende var fæstet oppe paa et Træbret et godt Stykke over Dækket. Fra dette Sted holdt den nu stadig Vagt paa Alting; uafladelig var det lille Hoved i Bevægelse, forat intet skulde gaa tabt for den, og naar jeg gik forbi den, sprang den lige ned i Armene paa mig og begyndte at kjæle for mig og pibe. Mest ærgrede den sig over, at Hunden 191
havde sin Frihed; naar denne ondskabsfuldt satte sig ned under Aben og gjøede op ad den, vidste Aben ikke, hvorledes den skulde vise den sin Foragt, og alle de mindre Ting, den kunde naa, kastede den ned i Hovedet paa Hunden. Men ikke nok hermed; naar Hunden uforvarende gik forbi den i sine egne Tanker, var Aben med et Sæt nede paa dens Ryg, hvor den da red med kry Mine og ruskede den dygtig i begge Ørerne. Saasnart Hunden var nær ved at ryste den af, sprang den atter tilbage, og hvor latterlig den saa ud, naar den fra sit høie Stade saa skadefro ned til Hunden, idet den snart lagde Hovedet paa den ene Side, snart paa den anden, lader sig ikke beskrive. Hunden var imidlertid ikke dum; op til Aben kunde den ikke komme; men den kunde maaske nok faa Aben ned, og dette lykkedes den da ogsaa. Engang da Aben i sin indbildte Sikkerhed gottede sig over Hundens bedrøvelige Udseende, tog denne med Tænderne fat i Snoren og gik hen ad Dækket med den, indtil Aben faldt ned; saa løb den hen til den, veltede den omkring og hevnede sig i al Godmodighed paa den lille Spilopmager. Dette

syntes dog Aben ikke om; men ophøre med sine Skjelmsstykker vilde den heller ikke; da den derfor en Dag var sprungen ned paa Hundens Ryg og havde faaet sin sedvanlige Ridetur, medens Hunden var bleven usedvanlig sterkt rusket i Ørene, sprang den op paa sin Plads, — men trak paa samme Tid Snoren op efter sig og satte sig paa den, saa at intet af den laa paa Dækket eller hang løst ned, som Hunden kunde faa fat paa. Havde den lille været stolt før, saa var den det ikke mindre nu; i Begyndelsen saa den noget ængstelig ud, da den ikke vidste, om det vilde nytte noget; men da den saa, at Hundens Anstrengelser for at faa fat paa Tauget var forgjæves, viste den Tænder, grinede, peb og gjorde Nar af Hunden af alle Kræfter."

En Mand gav sig paa Reise med en Abe og en Gjed, og til Niste tog han Ris og tyk Melk med. Da han paa Veien kom til en Flod, besluttede han at bade sig og senere spise; men medens han var i Bad, spiste Aben hans Mad, og efter at have tørret sin Mund og sine Hænder i Gjedens Skjeg, lagde den 192
sig til at sove og overlod Gjeden at klare sig selv. Da Manden kom ud af Badet og saa, at Maden var borte, var det jo let nok af Gjedens Skjeg at se, hvem der havde stjaalet den. Og han pryglede derfor Gjeden.

En Hund var afrettet af sin Herre til at løbe Ærender, og da den nu en Aften fredelig gik hen ad Gaden med en Kurv, hvori der var Kager, blev den skammelig overfalden af to Slagterhunde, og medens den sloges med den ene af disse, gav den anden sig til at spise af Kagerne. Den angrebne Hund saa strax, at Slagsmaal ikke kunde frelse Kagerne, de vilde blive spiste alligevel, og da den først var kommen til Vished herom, mente den, at den dog i Grunden i saa Fald havde større Ret til dem end nogen af de andre. Følgelig ophørte den at slaas, for hen i Kurven og fortærede Kagerne.

14. Den løgnagtige Hyrde. 192

Eft. Æsop

„Hjelp, hjelp! Ulven kommer!" skreg en Hyrde; men da de andre Hyrder ilede til for at hjelpe ham, gik Faarene ganske rolig og græssede, og han selv stod der og lo af fuld Hals. „Dengang narrede jeg eder," sagde han; „I troede nok, at Ulven var her; men jeg vilde bare se, om I ogsaa holdt jer rigtig vaagne!"

Hyrderne skjendte paa ham og gik tilbage til sine Hjorder. Men det varede ikke længe, førend de atter hørte ham raabe langt ynkeligere end første Gang. De troede derfor, at det denne Gang var Alvor, og ilede ham anden Gang til Hjelp; men han lo dem atter ud, fordi de havde været saa lettroende.

De var imidlertid neppe gaaet bort, før Ulven virkelig kom og overfaldt hans Faareflok. Nu raabte han for Alvor om Hjelp, bad og bønfaldt; men alt forgjæves! De andre Hyrder troede, at han igjen vilde gjøre Nar af dem, og blev rolig hver ved sin Hjord.

15. Den listige Kvæker.

193

Efter Hebel

Kvækerne er en Slags kristne, der findes i flere Lande, for Exempel i England; de er fromme, fredelige og forstandige Folk, og der er meget, som de efter sin Lære ikke maa gjøre; de maa ikke bære Gevær, ikke tage Hatten af for nogen; men ride kan de, naar de ellers har en Hest. Da en Kvæker en Aften red til sit Hjem paa en smuk og stadselig Hest, lurede en Røver med et kulsort Ansigt paa ham paa Veien. Han sad ogsaa paa en Hest; men den var saa mager, at man kunde tælle alle Ribben og alle Knokler under Huden paa den, dog ikke Tænderne; thi de var alle borte af Munden. „Du Kvæker!“ sagde Røveren, „jeg vilde gjerne skaffe mit stakkels Dyr her, der er saa gammelt, ligesaa godt Foder, som eders Hest efter Udseendet vist faar. Vil I som jeg, saa bytter vi: thi I har ingen ladte Pistoler hos eder; men det har jeg.“ Kvækeren tænkte ved sig selv: „Hvad er herved at gjøre? Om galt skal være, saa har jeg dog hjemme en anden Hest, men intet andet Liv.“ Saa byttede de da med hinanden, og Røveren red hjem paa Kvækerens Hest; men Kvækeren førte Røverens elendige Hest ved Tømmen. Men da han var kommen til Byen, hvor de første Huse begyndte, lagde han Tømmen løs om Halsen paa Hesten og sagde: „Gaa foran, du stakkels Øg! du vil bedre vide at finde din Herres Stald end jeg.“ Og saa lod han Hesten gaa foran og fulgte den Gade op og Gade ned, indtil den blev staaende udenfor en Stalddør. Da den blev staaende der og ikke vilde gaa videre, gik han ind i Huset og ind i Stuen, hvor Røveren allerede stod og viskede Soden af Ansigtet med en Uldstrømpe. „Er I kommen vel hjem?“ sagde Kvækeren;

„vil I som jeg, saa bytter vi om igjen. Giv mig min Ganger igjen; eders Hest staar udenfor Døren!“ Da nu Gavtyven saa, at han var opdaget, maatte han, enten han vilde eller ikke, give Kvækeren hans gode Hest tilbage. „Vær saa god,“ sagde Kvækeren, „og giv mig endnu to Daler i Leie af min Hest; jeg og eders Hest har spadseret med hinanden tilfods.“ Enten Fyren vilde eller ei, maatte han betale Kvækeren to Daler i Leie af Hesten. „Ikke sandt,“ sagde 194
Kvækeren, idet han red bort, „det er en flink Hest, jeg har?“

16. Den fattige Haandverkssvend. 194

Efter Hebel

En reisende Haandverkssvend stod engang udenfor en Stuedør og bad længe om et Par Skilling til Mad paa Reisen. Da ingen lod sig se eller høre, aabnede han sagte Døren og gik ind. Men da han fik se en syg og fattig Enke, som sagde, at hun selv intet havde, gik han atter bort.

Men efter omtrent fem Timers Forløb kom Haandverkssvenden tilbage igjen. Konen raabte ham imøde: „Min Gud! Jeg kan jo ikke give eder noget. Jeg lever selv af andre Menneskers Godhed og ligger nu syg.“ Men det brave unge Menneske tænkte ved sig selv: „Just derfor.“ Stille og venlig gik han hen til Bordet, tog af begge sine Lommer endel Brød frem, som han havde været ude i Byen og indsamlet, og ligeledes endel Smaapenge. „Det er til eder, stakkels, syge Kone!“ sagde han med et venligt Smil, gik atter bort og lukkede Stuedøren sagte til efter sig. Den brave Ynglings Navn har en Engel i Himlen optegnet til en anden Gang. Jeg kan ikke sige eder, hvad han heder.

17. Smaabørns Sang. 194

Ingemann

Nu vaagner alle Guds Fugle smaa,
De flyver fra Redet og sjunge;
De priser vor Herre, saa godt de formaa;
De takker for Livet og Lyset med fløitende Tunge.

Nu kvidrer Svalen paa Kirketag
Og Spurven ved Menneskers Huse;
De synger: „Godmorgen!“ de synger: „Goddag!“
De synger: „Guds Fred! Gud ske Lov!“ og i Luften hensuse.
Smaafuglens Sang vor Herre forstaar;
Han kjender hver Sjæl i sit Rige;
De fattiges Lovsang han ikke forsmaar;
Han ser, hvad de maalløse Skabninger alle vil sige.

Os ser du ogsaa, du kjære Gud!
Du hører vor Røst i din Himmel;
Naar Fuglene flagrer af Rederne ud,
Du hører Smaabørnenes Pris i din jublende Vrimmel.

B. S. Ingemann.

18. Den rette Glæde.

Glæde uden Gud ei findes,
Uden Gud ei findes Fred;
Tom den Lykke er, som vindes,
Naar vi glemmer Gud derved;
Men ei nogen Ting kan rykke
Glæden af dit Barnebryst,
Naar i baade Nød og Lykke
Du gi'r Agt paa Herrens Røst.

19. Sangen.

195

Jeg synger saa gjerne; thi Sangen gjør fro,
Gjør Fattigmands Hytte til Munterheds Bo;
Smaafuglene synger i Skov og i Dal
Og alle Guds Engle i Himmelens Sal.
Naar Læben istemmer
Sin Lovsang, forglemmer
Det lidende Hjerte sin Kval.

20. Den omhyggelige Datter.

195

Efter Mau

Kong Gustav den tredje af Sverige red engang igjennem en Landsby, uden at Folk vidste, at det var Kongen. Han blev her opmærksom paa en ung Bondepige, som drog Vand op af en Brønd. Hun saa saa god og venlig ud. Kongen bad hende om en Drik Vand. „Gjerne," svarede hun, idet hun 196
venlig og frimodig rakte ham Vandet; „men De maa undskylde, at jeg skynder mig; thi jeg har meget travlt." — „Hvorfor har du saadant Hastverk?" spurgte Kongen. — „Min Moder er syg og kan ikke længe undvære min Hjelp," svarede Pigen. „Før mig hen til din Moder!" sagde Kongen, „jeg vil lære hende at kjende, siden du holder saa meget af hende." Han steg derpaa af Hesten og gik med hende, og snart traadte de ind i et lidet fattigt Hus. Paa et simpelt Straaleie laa en gammel Kone, som var meget syg. Pigen traadte hen til hende og sagde: „Kjære Moder, her er en fremmed Herre, som vil se til dig!" — „Stakkels Kone," sagde Gustav, „hvor jeg beklager eder!" — „Ak!" svarede den syge, „min Tilstand vilde være endnu sørgeligere, dersom Gud ikke havde givet mig denne gode Datter, som gjør sig al optænkelig Umag for at lette mine Lidelser. Dag og Nat arbeider hun for mig. Gud velsigne hende derfor!" tilføiede hun med Taarer. Gustav blev meget bevæget og udbrød: „Tag denne Pung! Jeg er eders Konge, eders Fader; jeg er stolt af at være eders Konge og vil give eder et Bevis paa, at jeg finder Behag i eders kjærlige Samliv. Bliv kun ved," sagde han til Pigen, „at sørge for din Moder!" Neppe var han kommen tilbage til Stokholm, før

han udsatte en livsvarig aarlig Understøttelse baade for Moderen og Datteren.

21. Fyrtøiet.

196

Andersen

Der kom en Soldat marscherende henad Landeveien: en, to! en, to! Han havde sin Ransel paa Ryggen og en Sabel ved Siden, for han havde været i Krigen, og nu skulde han hjem. Saa mødte han en gammel Hex paa Landeveien; hun var saa styg; hendes Underlæbe hang hende lige ned paa Brystet. Hun sagde: „God Aften, Soldat! hvor du har en pen Sabel og en stor Ransel, du er en rigtig Soldat! Nu skal du faa saa mange Penge, du vil eie!“

„Tak skal du have, din gamle Hex!“ sagde Soldaten.

„Kan du se det store Træ?“ sagde Hexen og pegede paa det Træ, der stod ved Siden af dem. „Det er ganske hult inden i. Der skal du krybe op i 197
Toppen, saa ser du et Hul, som du kan lade dig glide igjennem og komme dybt ned i Træet. Jeg skal binde dig en Strikke om Livet, forat jeg kan heise dig op igjen, naar du raaber paa mig.“

„Hvad skal jeg saa nede i Træet?“ spurgte Soldaten.

„Hente Penge!“ sagde Hexen; „du maa vide, naar du kommer ned paa Bunden af Træet, saa er du i en stor Gang, hvor der er ganske lyst, for der brænder over hundrede Lamper. Saa ser du tre Døre, som du kan lukke op; thi Nøglen sidder i. Gaar du ind i det første Kammer, da ser du midt paa Gulvet en stor Kiste; ovenpaa den sidder en Hund; han har et Par Øine saa store som et Par Tekopper; men det skal du ikke bryde dig om; jeg giver dig mit blaaternede Forklæde, det kan du brede ud paa Gulvet; gaa saa rask hen og tag Hunden, sæt ham paa mit Forklæde, luk Kisten op og tag saa mange Skillinger, du vil. De er allesammen af Kobber; men vil du heller have Sølv, saa skal du gaa ind i det næste Værelse; men der sidder en Hund, der har et Par Øine saa store som et Møllehjul; men det skal du ikke bryde dig om, sæt ham paa mit Forklæde og tag du af Pengene. Vil du derimod have Guld, det kan du ogsaa faa, og det saa meget, du vil bære, naar du gaar ind i det tredje Kammer. Men Hunden, som sidder paa Pengekisten her, har to Øine, hvert saa stort som et Hus. Det er en rigtig Hund, kan du tro; men det skal

du ikke bryde dig noget om; sæt ham bare paa mit Forklæde, saa gjør han dig ikke noget, og tag du af Kisten saa meget Guld, du vil!“

„Det var ikke saa galt!“ sagde Soldaten. „Men hvad skal jeg give dig, din gamle Hex? For noget vil du vel have med, kan jeg tænke!“

„Nei,“ sagde Hexen, „ikke en eneste Skilling vil jeg have. Du skal bare tage til mig et gammelt Fyrtøi, som min Bedstemoder glemte, da hun sidst var dernede!“

„Naa! lad mig saa faa Strikken om Livet!“ sagde Soldaten.

„Her er den!“ sagde Hexen, „og her er mit blaaternede Forklæde.“

Saa krøb Soldaten op i Træet, lod sig dumpe ned i Hullet og stod nu, som 198
Hexen sagde, nede i den store Gang, hvor de mange hundrede Lamper brændte.

Nu lukkede han den første Dør op. Hu! der sad Hunden med Øinene saa store som Tekopper og gloede paa ham.

„Du er en net Fyr!“ sagde Soldaten, satte ham paa Hexens Forklæde og tog saamange Kobberskillinger, han kunde faa i sin Lomme, lukkede saa Kisten, satte Hunden op igjen og gik ind i det andet Værelse. Uf! der sad Hunden med Øine saa store som et Møllehjul.

„Du skulde ikke se saa meget paa mig!“ sagde Soldaten, „du kunde faa ondt i Øinene!“ og saa satte han Hunden paa Hexens Forklæde; men da han saa de mange Sølvpenge i Kisten, kastede han alle de Kobberpenge, han havde, og fyldte Lommen og sin Ransel med det bare Sølv. Nu gik han ind i det tredje Kammer. — Nei det var fælt. Hunden derinde havde virkelig to Øine saa store som et Hus, og de løb rundt i Hovedet ligesom Hjul.

„God Aften!“ sagde Soldaten og tog til Huen, for saadan en Hund havde han aldrig seet før; men da han nu saa lidt paa ham, tænkte han: „Nu kan det jo være nok,“ løftede ham ned paa Gulvet og lukkede Kisten op; nei Gud bevares! hvor der var meget Guld; han kunde kjøbe for det hele Byen og Kagekonernes Sukkergrise, alle Tinsoldater, Piske og Gyngeheste, der var i Verden. Jo der var rigtignok Penge. — Nu kastede Soldaten alle de Sølvskillinger, han havde fyldt sine Lommer og sin Ransel med, og tog Guld isteden, ja alle Lommerne, Ranselen, Huen og Støvlerne blev fyldte, saa han knapt kunde gaa; nu havde han Penge; Hunden satte han op paa Kisten, slog Døren i og raabte saa op igjennem Træet:

„Heis mig nu op, du gamle Hex!“

„Har du Fyrtøiet med?“ spurgte Hexen.

„Det er sandt!“ sagde Soldaten, „det havde jeg rent glemt,“ og nu gik han og tog det. Hexen heisede ham op, og saa stod han igjen paa Landeveien med Lommer, Støvler, Ransel og Hue fulde af Penge.

„Hvad vil du nu med det Fyrtøi?“ spurgte Soldaten.

„Det kommer ikke dig ved!“ sagde Hexen, „nu har du jo faaet Penge. Giv 199
mig bare Fyrtøiet!“

„Snik, snak!“ sagde Soldaten, „vil du strax sige mig, hvad du vil med det, eller jeg trækker min Sabel ud og hugger Hovedet af dig!“

„Nei!“ sagde Hexen.

Saa hug Soldaten Hovedet af hende. Der laa hun; men han bandt alle sine Penge ind i hendes Forklæde, tog det som en Bylt paa Ryggen, puttede Fyrtøiet i Lommen og gik lige til Byen.

Det var en deilig By, og i det deiligste Hotel tog han ind, forlangte de allerbedste Værelser og Mad, som han likte, for nu var han rig, da han havde saa mange Penge.

Tjeneren, som skulde pudse hans Støvler, syntes rigtignok, det var nogle stygge, gamle Støvler, saadan en rig Herre havde; men han havde ikke endnu kjøbt sig nye; næste Dag fik han Støvler at gaa med og Klæder, som var pene. Nu var Soldaten bleven en fornem Herre, og de fortalte ham om al den Stads, som var i deres By, og om deres Konge, og hvilken nydelig Prinsesse hans Datter var.

„Hvor kan man faa hende at se?“ spurgte Soldaten.

„Hun er slet ikke til at faa at se,“ sagde de allesammen; „hun bor i et stort Kobberslot med mange Mure og Taarne om. Ingen uden Kongen tør gaa ud og ind til hende, fordi der er spaaet, at hun skal blive gift med en ganske simpel Soldat, og det kan Kongen ikke like.“

„Hende vilde jeg nok se!“ tænkte Soldaten; men det kunde han jo slet ikke faa Lov til.

Nu levede han lystig, var paa Komedie, kjørte i Kongens Have og gav de fattige mange Penge, og det var smukt gjort; han vidste nok fra gamle Dage, hvor slemt det var ikke at eie en Skilling. — Han var nu rig, havde pene Klæder og fik da mange Venner, der alle sagde, han var rigtig Kavaller, og det kunde Soldaten godt like. Men da han hver Dag gav Penge ud og slet ingen fik ind igjen, saa havde han tilsidst ikke mere end to Skillinger tilbage

og maatte flytte bort fra de smukke Værelser, hvor han havde boet, og op paa et lidet bitte Kammer helt inde under Taget, selv børste sine Støvler og sy paa dem med en Stoppenaal, og ingen af hans Venner kom til ham; for 200
der var saa mange Trapper at gaa op ad.

Det var ganske mørk Aften, og han kunde ikke engang kjøbe sig et Lys; men saa huskede han paa, at der laa en liden Stump i det Fyrtøi, han havde taget i det hule Træ, hvor Hexen havde hjulpet ham ned. Han tog Fyrtøiet og Lysestumpen frem; men i det samme han slog Ild, og Gnisterne fløi fra Flintestenen, sprang Døren op, og Hunden, der havde Øine saa store som et Par Tekopper, og som han havde seet nede under Træet, stod foran ham og sagde: „Hvad befaler min Herre?“

„Hvad for noget!“ sagde Soldaten, „det var jo et morsomt Fyrtøi, kan jeg saaledes faa, hvad jeg vil have? Skaf mig nogle Penge!“ sagde han til Hunden, og vips var den borte, vips var den igjen og holdt en stor Pose, fuld af Skillinger, i Munden.

Nu vidste Soldaten, hvad det var for et deiligt Fyrtøi. Slog han en Gang, kom Hunden, der sad paa Kisten med Kobberpengene, slog han to Gange, kom den, som havde Sølvpenge, og slog han tre Gange, kom den, der havde Guld. — Nu flyttede Soldaten ned i de smukke Værelser igjen, fik de gode Klæder paa, og saa kjendte strax alle hans Venner ham, og de holdt saa meget af ham. —

Saa tænkte han engang: „Det er dog løierligt, at man ikke maa faa den Prinsesse at se; hun skal være saa deilig, siger de allesammen; men hvad kan det hjelpe, naar hun bestandig skal sidde inde i det store Kobberslot med de mange Taarne. — Kan jeg da slet ikke faa hende at se? — Hvor er nu mit Fyrtøi!“ og saa slog han Ild, og vips kom Hunden med Øine saa store som Tekopper.

„Det er rigtignok midt paa Natten,“ sagde Soldaten; „men jeg vilde saa inderlig gjerne se Prinsessen, bare et lidet Øieblik.“

Hunden var strax ude af Døren, og før Soldaten tænkte paa det, saa han ham igjen med Prinsessen; hun sad og sov paa Hundens Ryg og var saa deilig, at enhver kunde se, det var en virkelig Prinsesse; Soldaten kunde slet ikke lade være, han maatte kysse hende.

Hunden løb saa tilbage igjen med Prinsessen; men da det blev Morgen, 201
og Kongen og Dronningen skjænkede Te, sagde Prinsessen, hun havde

drømt saadan en underlig Drøm inat om en Hund og en Soldat. Hun havde redet paa Hunden, og Soldaten havde kysset hende.

„Det var saamænd en pen Historie!“ sagde Dronningen.

Nu skulde en af de gamle Hofdamer vaage ved Prinsessens Seng næste Nat for at se, om det var en virkelig Drøm, eller hvad det kunde være.

Soldaten længedes saa forskrækkelig efter igjen at se den deilige Prinsesse, og saa kom da Hunden om Natten, tog hende og løb, alt hvad den kunde; men den gamle Hofdame tog Vandstøvler paa og løb ligesaa fort bagefter; da hun nu saa, at de blev borte inde i et stort Hus, tænkte hun: „Nu ved jeg, hvor det er,“ og skrev med et Stykke Kridt et stort Kors paa Porten. Saa gik hun hjem og lagde sig, og Hunden kom ogsaa igjen med Prinsessen; men da han saa, at der var skrevet et Kors paa Porten, hvor Soldaten boede, tog han ogsaa et Stykke Kridt og satte Kors paa alle Portene i hele Byen, og det var klogt gjort, for nu kunde jo Hofdamen ikke finde den rigtige Port, naar der var Kors paa dem allesammen.

Om Morgenen tidlig kom Kongen og Dronningen, den gamle Hofdame og alle Officererne for at se, hvor det var, Prinsessen havde været.

„Der er det!“ sagde Kongen, da han saa den første Port med et Kors paa.

„Nei, det er der, min kjære Mand!“ sagde Dronningen, der saa den anden Port med Kors paa.

„Men der er et; og der er et!“ sagde de allesammen; hvor de saa, var der Kors paa Portene. Saa kunde de da nok se, det kunde ikke hjælpe noget, at de søgte.

Men Dronningen var nu en meget klog Kone, der kunde mere end at kjøre i Karret. Hun tog sin store Guldsax, klippede et stort Stykke Silketøi i Stykker og syede saa en liden nydelig Pose; den fyldte hun med smaa, fine Perlegryn, bandt den paa Ryggen af Prinsessen, og da det var gjort, klippede hun et lidet Hul paa Posen, saa Grynene kunde drysse hele Veien, hvor Prinsessen kom.

Om Natten kom da Hunden igjen, tog Prinsessen paa sin Ryg og løb med 202
hende hen til Soldaten, der holdt saa meget af hende og vilde saa gjerne have været en Prins for at faa hende til Kone.

Hunden merkede slet ikke, hvorledes Grynene dryssede lige fra Slottet og til Soldatens Vindu, hvor han løb op ad Muren med Prinsessen. Om

Morgenen saa da Kongen og Dronningen nok, hvor deres Datter havde været henne, og saa tog de Soldaten og satte ham i Fængsel.

Der sad han. Hu, hvor der var mørkt og kjedeligt! og saa sagde de til ham: „Imorgen skal du hænges!“ Det var ikke morsomt at høre, og sit Fyrtøi havde han glemt hjemme paa Hotellet. Om Morgenen kunde han mellem Jernstængerne i det lille Vindu se Folk skynde sig ud af Byen for at se ham hænges. Han hørte Trommerne og saa Soldaterne marschere. Alle Mennesker løb afsted; der var ogsaa en Skomagerdreng med Forskind og Tøfler paa; han travede saadan i Gallop, at hans ene Tøffel fløi af og lige hen mod Muren, hvor Soldaten sad og kigede ud mellem Jernstængerne.

„Hei, du Skomagerdreng! Du skal ikke have saadant et Hastverk,“ sagde Soldaten til ham, „der bliver ikke noget af, før jeg kommer; men vil du ikke løbe hen, hvor jeg har boet, og hente mig mit Fyrtøi, saa skal du faa fire Skilling; men du maa tage Benene med dig!“ Skomagerdrengen vilde gjerne have de fire Skilling og pilede afsted hen efter Fyrtøiet, gav Soldaten det, og — ja nu skal vi faa høre.

Udenfor Byen var der muret en stor Galge; rundt om stod Soldaterne og mange hundrede tusende Mennesker. Kongen og Dronningen sad paa en deilig Throne lige over for Dommeren og det hele Raad.

Soldaten stod allerede oppe paa Stigen; men da de vilde slaa Strikken om hans Hals, sagde han, at man jo altid tillod en Synder, før han udstod sin Straf, at faa et uskyldigt Ønske opfyldt. Han vilde saa gjerne røge en Pibe Tobak, det var jo den sidste Pibe, han fik i denne Verden.

Det vilde nu Kongen ikke sige nei til, og saa tog Soldaten sit Fyrtøi og slog Ild, en, to, tre! og der stod alle Hundene, den med Øine saa store som 203
Tekopper, den med Øine som et Møllehjul og den, der havde Øine saa store som et Hus.

„Hjelp mig nu, at jeg ikke bliver hængt!“ sagde Soldaten; og saa for Hundene ind paa Dommerne og hele Raadet, tog en ved Benene og en ved Næsen og kastede dem mange Favne op i Veiret, saa de faldt ned og sloges rent i Stykker.

„Jeg vil ikke!“ sagde Kongen; men den største Hund tog baade ham og Dronningen og kastede dem bagefter alle de andre; da blev Soldaterne forskrækkede, og alle Folkene raabte: „Lille Soldat, du skal være vor Konge og have den deilige Prinsesse!“

Saa satte de Soldaten i Kongens Karret, og alle tre Hunde dansede foran og raabte: „Hurra!“ og Drengene peb i Fingrene, og Soldaterne præsenterede. Prinsessen kom ud af Kobberslottet og blev Dronning, og det kunde hun godt like. Brylluppet varede i otte Dage, og Hundene sad med tilbords og gjorde store Øine.

H. C. Andersen.

22. Den gjerrige.

203

Efter Æsop

En gjerrig Mand havde solgt alt sit Gods og for Pengene kjøbt et stort Stykke Guld, som han grov ned i Jorden. Men hermed nedgrov han tillige al sin Hu og alle sine Tanker; thi hver Dag gik han hen og besaa det. Da en af hans Dagleiere merkede dette, gik han hen og grov Skatten op, tog den til sig og lagde en stor Sten isteden. Siden kom den gjerrige til Stedet, og da han fandt, at Guldet var bortstjaalet, blev han meget bedrøvet. Da nu en anden kom og saa, at han græd, og hørte, hvorfor han var bedrøvet, sagde han til ham: „Sørg ikke derover; men indbild dig nu blot, at Stenen er din Skat, og grav den ned i Jorden, da vil den gjøre dig samme Nytte; thi du brugte jo heller ikke Guldet anderledes, dengang du havde det.“

23. Den tro Tjener.

204

„Hvor du dog gaar og plager dig!“ sagde en Dagarbeider paa en varm Sommerdag til Gutten, som tjente hos en Bonde. „Din Husbond er jo ikke tilstede, og du faar ikke engang Tak for dit Slid og Slæb.“

„Men Gud er tilstede!“ svarede Gutten, „og jeg gjør mit Arbeide ikke blot for Menneskerne, men ogsaa for Gud.“ Dermed tørrede han Sveden af Panden og blev ved sit Arbeide.

24. Hevnen.

204

Efter Hebel

I Tyrkiet, hvor det undertiden gaar lidt underlig til, jog en rig og fornem Mand en fattig, der bad ham om en Almisse, fra sig med Hug og Slag, og da han ikke længere kunde naa ham, kastede han endnu en Sten efter ham. De, som saa det, harmede sig derover; men ingen kunde begribe, hvorfor den fattige Mand tog Stenen op og uden at sige et Ord puttede den i Lommen, og ingen tænkte paa, at han fra nu af bestandig bar den hos sig. Men det gjorde han. Efter Aar og Dags Forløb havde den rige Mand en Ulykke; han gjorde sig nemlig skyldig i en Skurkestreg og blev derfor ikke blot berøvet sin Formue men maatte efter Landets Skik og Brug til Spot og Skam ride hele Byen igjennem, siddende baglængs paa et Æsel. Paa Spot og Skam manglede det ikke, og Manden med Stenen i Lommen stod ogsaa blandt Tilskuerne og gjenkjendte pludselig sin Fornærmer. Da farer han hastig med Haanden i Lommen; han griber efter Stenen; han løfter den allerede i Veiret for igjen at kaste den efter sin Fornærmer; men pludselig, som advaret af en god Aand, lader han den falde og gaar bort, idet han sagde til sig selv: „At hevne mig paa min Fiende, saalænge han var rig og lykkelig, vilde have været daarligt og farligt; at gjøre det nu, da han er ulykkelig, vilde være umenneskeligt og skjendigt."

25. Fortælling om en Sælhund.

205

Biskop Paul Egede, som havde været Prest paa Grønland, fortalte engang følgende Tildragelse: „Jeg var paa Grønland tilstede ved en Sælhundefangst. Det hændte sig her, at en af Sælhundene lykkelig undgik Forfølgelsen ved at dukke under Vandet, medens dens Unge ikke merkede Faren og ganske rolig svømmede om paa Havfladen.

Da den gamle noget derefter skjød op for at drage Aande, merkede den, at Ungen ikke var fulgt med; den søgte derfor at faa den til sig; men da det ikke lykkedes, vovede den sig igjen tilbage nærmere mod vore Baade, dog bestandig under Vandet. Da den nu var kommen tæt under Ungen, skjød den pludselig op og slog Ungen i Hovedet med begge sine Forlabber, saa at

den for ned i Vandet. Vi saa dem ikke igjen førend langt borte, og snart derpaa forsvandt de aldeles.“

26. Verdens Dom.

205

Eft. Æsop

En Mand red hjem paa sit Æsel og lod sin Søn løbe ved Siden af. Saa kom der en gaaende, som sagde: „Det er ikke ret af eder, Fader, at I selv rider og lader eders Søn løbe ved Siden af; I har sterkere Lemmer.“ Faderen steg da ned af Æslet og lod Sønnen sætte sig op. Saa kom der en anden Person gaaende, og han sagde: „Fy, skam dig, Gut! du rider og lader din Fader gaa; du har yngre Ben end han.“ Nu satte begge sig da op paa Æslet. Men kom der saa ikke en tredie gaaende, som sagde: „Det er dog høist urigtigt, to Karle paa saadant et svagt Dyr! Man burde tage en Stok og hjelpe jer begge ned.“ Fader og Søn steg nu ned af Æslet og gik hver paa sin Side af det. Da kom en fjerde gaaende, som sagde: „I er dog nogle snurrige Karle! Er det ikke nok, naar to gaar? Vilde det ikke være lettere, naar en af eder red?“

Da sagde Faderen: „Du kan se, min Søn, at det er umuligt at gjøre alle Mennesker tilpas; men naar man kun gjør Ret, saa lad Folk sige, hvad de vil.“

27. Guldfisken.

206

Thiele

Fiskeren sadler sin vingede Hest,
At fare paa Dybet det tykkes ham bedst.

Bølgerne ruller paa hviden Strand,
Saa red han derud den Fiskermand.

Drog han da op sin Medesnor,
Paa Krogen hang der en Guldfisk stor.

Da lo han i Skjegget: „Mange Fisk jeg saa,
Men aldrig med Gyldenstyks Kjortel paa!

Havde jeg en Pjes for hvert gyldent Skjel,
Da var jeg vel hjulpen, jeg fattige Sjæl!“

Fisken sig krummer og slaar med sin Svans,
Det tykkes Manden en underlig Dans.

„Ikke saa lystig, du rige Mand!
En fattig Fisker dig holder vel Stand.“

Den Guldfisk lurer og lytter derpaa,
Begyndte da at tale og sagde som saa:

„Fattige Fisker! du ser, jeg er rig,
Jeg mægted vel at gjøre dig lykkelig!

Kaster du mig atter i den dybe Strand,
Da skal du blive en velholden Mand!

Min Moder er Fiskenes Dronning fin,
Hun skal give dig baade Bolster og Lin.

Min Fader er Konning paa Havsens Bund,
Han skal gjøre dig baade sterk og sund!

Min Beiler han sørger i Bølgen blaa,
Min Gyldenstyks Kjortel skal du ganske faa!“ —

— „Stort jeg ikke agter en Fiskenes Drot:
Det vil være min gode Tro til Spot;
Ei heller din Moders Bolster saa fin; 207
Min egen Dronning gjør vel bedre Lin.

Men gav du en Beiler din Ære og Tro,
Da vil jeg ei forstyrre to elskendes Ro!“

Saa slap han i Bølgen den Fisk saa angst.
„Hjelpe mig Gud for saa usel en Fangst!

Bider imorgen en slig paa min Krog,
Da faar jeg vel sulte, jeg fattige Skrog!“

Saa sad han i Hytten den Aften kvær
Og mælte ei Ord, som var Talen værd.

Men næste Morgen i sin Baad han sad
Og spidded paa Krogen en Lokkemad.

Og strax, som han kasted sin Medesnor,
Sank Floddet under, og dybt det for.

Da lo han i Skjegget og sagde som saa:
„Nu har jeg vel atter en Guldfisk paa!“

Saa drog han sendrægtig den Snor saa lang, —
En gylden Skilling der ved Krogen hang.

Det kan jeg da melde for sandt og vist,
Han havde for Glæde hverken Ro eller Rist!

Og saa tidt han siden i Snoren drog,
Aldrig der bed dog en Fisk paa hans Krog;

Men saa ofte han paa Krogen efter Fisken saa,
Da hang der ret altid en Guldskilling paa.

J. M. Thiele.

28. Den helbredede Patient.

207

Efter Hebel

Rige Folk har med alle sine Rigdomme dog ogsaa mange Ulykker og Sygdomme, som den fattige Mand ikke kjender noget til; thi der gives Sygdomme, som ikke kommer af Luften, men af de fulde Fade og blinkende

Glas, af de bløde Lænestole og Silke-Sengen, som en vis grundrig Kjøbmand 208
kan fortælle en Historie om. Den hele Formiddag sad han i en Lænestol og røgte Tobak eller laa i det aabne Vindu og talte Tagstenene paa Husene; men til Middag spiste han dog for to, og Naboerne sagde ofte: „Blæser det ude, eller er det Naboen, der puster?“ Hele Eftermiddagen spiste og drak han igjen, snart noget koldt, snart noget varmt, uden at være sulten eller have Appetit, bare fordi han kjedede sig saa gruelig; indtil den sildige Aften holdt han paa at spise, saa at man aldrig rigtig kunde sige, hvor hans Middag endte, eller hans Aftensmaaltid begyndte. Naar han nu havde spist til Aften, lagde han sig tilsengs og var saa træt, som om han hele Dagen igjennem havde langet Sten eller kløvet Ved. Deraf blev han da tilsidst saa tyk som en Humlesæk og kunde neppe røre sig af Stedet. Mad og Søvn vilde ikke længere smage ham, og han var i lang Tid, som det ofte gaar, hverken rigtig frisk eller syg; men hvis man skulde tro ham selv, saa havde han 365 Sygdomme, nemlig en ny for hver Dag. Alle de Læger, der var i Byen, spurgte han tilraads. Han slugte hele Spande, fulde af Mixtur, hele Skuffer, fulde af Pulver, og Piller saa store som Ande-Eg, saa at man tilsidst for Spøg ikke kaldte ham andet end det tobenede Apothek. Men al den Doktorering hjalp til intet; thi han gjorde ikke, hvad Lægerne ellers befalede ham, men sagde altid: „Hvorfor er jeg da en rig Mand, naar jeg skal leve som en Hund, og Doktoren ikke kan gjøre mig rask for alle mine Penge?“

Endelig hørte han tale om en Læge, der boede femti Mil borte, og som var saadan Hexemester, at de syge blev raske, naar han bare saa rigtig paa dem, og Døden gik af Veien for ham, hvor han lod sig se. Til denne Mand fattede han Tillid og skrev et Brev til ham, hvori han fortalte ham om sin Tilstand. Doktoren merkede strax, hvad det var, der fattedes ham, nemlig ikke Medicin, men Maadehold og Bevægelse, og han sagde til sig selv: „Ha, ha, god Karl! dig skal jeg snart kurere!“ Derfor skrev han et Brev tilbage af følgende Indhold: „Min gode Ven! det er en slem Historie med jer. Dog skal jeg nok hjelpe jer, naar I vil følge mit Raad. Sagen er den, at I har et fælt Dyr 209
i Maven, en Lindorm med syv Munde. Med denne Lindorm maa jeg selv tale, og I maa derfor komme til mig. Men for det første maa I ikke kjøre eller ride, men reise med Apostlenes Heste; thi ellers ryster Lindormen, og han bider Indvoldene i Stykker paa eder, syv Tarme paa en Gang midt over. For det andet maa I ikke spise mere end tre Gange om Dagen, lidt grønt om

Middagen med en Smule Pølse til og om Aftenen et blødkogt Æg, og om Morgenen lidt Kjødsuppe med Løg i. Alt, hvad I spiser mere, det faar ikke I godt af, men Lindormen, som derved bliver større og større, saa at det bliver Snedkeren og ikke Skrædderen, der da kommer til at tage Maal af jer. Dette er mit Raad, og dersom I ikke følger det, saa faar I aldrig høre Gjøgen gale mere. Nu kan I gjøre, hvad I vil.“

Da Patienten hørte dette, lod han strax den følgende Morgen sine Støvler pudse og begav sig paa Veien, som Doktoren havde befalet ham. Den første Dag gik det saa langsomt, at en Snegl magelig kunde have været hans Forrider; naar nogen hilste ham, takkede han ikke derfor, og hvor der krøb en Orm paa Veien, gik han ikke tilside for den, men traadte den ihjel. Men allerede den anden og tredje Morgen forekom det ham, som om Fuglene aldrig havde sunget saa vakkert, og Duggen var saa frisk og Kornblomsterne saa blaa, og alle Folk, som mødte ham, saa saa venlige ud, og han ogsaa; og hver Morgen, naar han begav sig paa Veien fra det Vertshus, hvor han havde overnattet, blev det smukkere og smukkere; og da han den fjortende Dag kom til den By, hvor Doktoren boede, og den næste Morgen stod op, var han saa rask, at han sagde til sig selv: „Jeg kunde dog aldrig være bleven rask til nogen ubeleiligere Tid end nu, da jeg skal tale med Doktoren. Naar det dog bare susede mig lidt for Ørerne, eller jeg havde en Smule Kvalme!“ Da han nu kom til Doktoren, tog denne ham ved Haanden og sagde til ham: „Fortæl mig da nu fra først til sidst, hvorledes I har det, og hvad der egentlig feiler eder.“ Men Patienten svarede: „Herr Doktor, jeg feiler, Gud værelovet, intet, og dersom I er saa sund og rask som 210
jeg, skal det fornøie mig.“ Da sagde Doktoren: „Det har en god Aand givet eder ind, at I har fulgt mit Raad. Lindormen er nu fordreven; men I har endnu Eg af den i Maven; derfor maa I igjen gaa hjem tilfods, og hjemme maa I flittigen sage Ved, naar ingen ser det, og ikke spise mere, end I har Appetit til, at Eggene ikke skal blive til Unger. Naar I gjør det, kan I endnu blive en gammel Mand,“ lagde han smilende til. Men den rige Kjøbmand sagde: „Herr Doktor! I er en snu Fyr, og jeg forstaar jer nok.“ Og han fulgte siden bestandig hans Raad, levede i 87 Aar, 4 Maaneder og 10 Dage og var saa frisk som en Fisk; og hvert Nytaar sendte han Lægen 100 Daler til Foræring og lod ham hilse og sige, at Lindormens Eg var endnu ikke komne videre.

29. Bare den ene Sten paa den anden.

210

En halvvoxen Gut stod en Dag og betragtede nogle Murere; de holdt paa at opføre en Bygning ligeoverfor hans Faders Hus. Han havde ofte seet paa disse Folk, hvorledes de bar op Kalk og Sten og lagde disse i Orden, den ene ovenpaa den anden.

„Du ser saa opmærksomt paa Murerne," sagde Faderen; „har du maaske selv Lyst til at blive Murer?"

„Nei," svarede Gutten, „jeg tænkte bare paa, hvad for en liden Ting en Mursten er, og alligevel kan man bygge store Huse deraf, bare ved at lægge den ene lille Sten ovenpaa den anden."

„Det er meget sandt," sagde Faderen, „og glem det aldrig, Gutten min! Saaledes er det netop med alle store Arbeider. Alle dine Kundskaber tilsammen er kun den ene lille Lexe føiet til den anden. Dersom en kunde gaa rundt Jorden, vilde det ske ved at sætte den ene Fod foran den anden. Dit hele Liv vil blive en Række af Timer, den ene lagt til den anden; Draabe føiet til Draabe danner Verdenshavet. Lær heraf ikke at foragte Smaating. Lær ogsaa heraf ikke at lade dig afskrække fra et stort Arbeide. Det største 211
Arbeide bliver let, naar det deles i passende Dele. Du kan ikke hoppe over et Bjerg; men Skridt for Skridt kan du naa over til den anden Side. Frygt derfor ikke for at forsøge vanskelige Ting! Mindes stedse, at en stor Bygning er bare Sten lagt paa Sten!"

30. Gudbrand i Lien.

211

Moe

Der var engang en Mand, som hed Gudbrand; han havde en Gaard, som laa langt borte i en Aasli, og derfor kaldte de ham Gudbrand i Lien. Han og hans Kone levede saa vel sammen og var saa godt forligte, at alt, Manden gjorde, syntes Konen var saa velgjort, at det aldrig kunde gjøres bedre; hvorledes han bar sig ad, var hun lige glad i det. De eiede sin Jordvei, og hundrede Daler havde de liggende paa Kistebunden og i Fjøset to klavebundne Kjør. Men saa sagde Konen en Dag til Gudbrand: „Jeg synes, vi skulde lede den ene Ko til Byen og sælge den, jeg, saa vi kunde faa os nogle Haandskillinger; vi er saa brave Folk, at vi burde have nogle Skillinger

mellem Hænderne, ligesom andre har det; de hundrede Daler, som ligger paa Kistebunden, kan vi ikke tage Hul paa; men jeg ved ikke, hvad vi skal med flere end en Ko. Og lidt vinder vi ogsaa derved, at jeg slipper med at stelle den ene Ko, istedenfor at jeg har gaaet og maaget og vandet til to.“ Ja, det syntes Gudbrand var baade rigtig og fornuftig talt; han tog strax Koen og gik til Byen med for at sælge den; men da han kom til Byen, var der ingen, som vilde kjøbe Koen. „Ja, ja,“ tænkte Gudbrand, „saa kan jeg gaa hjem igjen med Koen min; jeg ved, jeg har baade Baas og Klave til den, og der er lige langt frem og tilbage;“ og dermed gav han sig til at rangle hjemover igjen.

Men da han var kommen et Stykke paa Veien, mødte han en, der havde en Hest, han skulde sælge; saa syntes Gudbrand, det var bedre at have Hest end Ko, og byttede saa med ham; da han havde gaaet et Stykke længer, mødte han en, der gik og drev en fed Gris foran sig, og saa syntes han, det var bedre at have fed Gris end Hest, og byttede saa med Manden; derpaa gik 212
han et Stykke til, saa mødte han en Mand med en Gjed, og saa tænkte han, det sagtens var bedre at have Gjed end Gris, og derfor byttede han med ham, som eiede Gjeden. Saa gik han et langt Stykke, til han mødte en Mand, som havde en Sau; med ham byttede han, for han tænkte: „Det er altid bedre at have Sau end Gjed.“ Da han nu havde gaaet en Stund igjen, mødte han en Mand med en Gaas, saa byttede han bort Sauen mod Gaasen; og da han saa havde gaaet et langt, langt Stykke, mødte han en Mand med en Hane; med ham byttede han, for han tænkte som saa: „Det er sagtens bedre at have Hane end Gaas.“ Han gik da, til det led langt ud paa Dagen; men saa begyndte han at blive sulten, og saa solgte han Hanen for tolv Skilling og kjøbte sig Mad for dem; „for det er da altid bedre at berge Liv end have Hane,“ tænkte Gudbrand i Lien. Derpaa gik han videre hjemad, til han kom til sin nærmeste Nabogaard; der gik han indom. „Hvorledes er det gaaet dig i Byen?“ spurgte Folkene. „Aa, det er nu gaaet saa og saa,“ sagde Manden, „ikke kan jeg rose Lykken min, og ikke kan jeg laste den heller,“ og dermed fortalte han dem det hele, hvorledes det var gaaet ham fra først til sidst. „Ja, du bli'r da sagtens vel modtagen, naar du kommer hjem til Konen din,“ sagde Manden paa Gaarden; „Gud hjelpe dig! ikke vilde jeg være i dit Sted.“ „Jeg synes, det kunde være gaaet meget galere, jeg,“ sagde Gudbrand i Lien; „men enten det nu er gaaet galt eller vel, saa har jeg saa snil Kone, at

hun aldrig siger noget, hvordan jeg saa bærer mig ad.“ „Ja det ved jeg vist; men ikke for det jeg tror det,“ sagde Granden. „Skal vi vædde paa det?“ sagde Gudbrand i Lien; „jeg har hundrede Daler liggende hjemme paa Kistebunden, tør du holde ligt imod?“ Ja, de væddede, og saa blev han der til om Kvelden, da det begyndte at mørkne, saa gik de sammen til hans Gaard; der blev Grandmanden staaende udenfor Døren og skulde lytte, medens Manden selv gik ind til Konen. „God Kveld!“ sagde Gudbrand i Lien, da han kom ind. „God Kveld,“ sagde Konen, „aa, Gud ske Lov, du er der!“ Ja, det var han da. Saa spurgte Konen, hvorledes det var gaaet ham i Byen. „Aa, saa og saa!“ svarede Gudbrand, „det er just intet at rose. Da jeg kom til 213
Byen, var der ingen, som vilde kjøbe Koen, saa byttede jeg den bort mod en Hest, jeg.“ „Ja, det skal du rigtig have Tak for, det,“ sagde Konen; „vi er saa brave Folk, at vi kan kjøre til Kirke, vi ligesaavel som andre, og naar vi har Raad til at holde Hest, saa kan vi sagtens lægge os den til. — Gaa ned og sæt ind Hesten, Børn!“ „Ja,“ sagde Gudbrand, „jeg har nok ikke Hesten heller, jeg; da jeg kom et Stykke paa Veien, byttede jeg den bort for en Gris.“ „Nei, nei!“ raabte Konen, „det var da rigtig, som jeg selv skulde gjort det, det skal du saamænd have Tak for! Nu kan vi faa Flesk i Huset og noget at byde Folk, naar de kommer til os, vi og. Hvad skulde vi med Hesten? Saa skulde Folk sige, vi var blevne saa store paa det, at vi ikke længer kan gaa til Kirke som før. — Gaa ned og sæt ind Grisen, Børn!“ „Men jeg har nok ikke Grisen her heller,“ sagde Gudbrand; „da jeg kom et Stykke længer bort, byttede jeg den bort mod en Melkegjed.“ „Nei, hvor vel du gjør Alting!“ raabte Konen. „Hvad skulde jeg med Grisen, naar jeg ret betænker mig! Folk skulde bare sagt: Derborte æder de op alt, de har; nei, nu har jeg Gjed, saa faar jeg baade Melk og Ost, og Gjeden beholder jeg endda. — Slip ind Gjeden, Børn!“ sagde Konen. „Nei, jeg har nok ikke Gjeden heller, jeg,“ sagde Gudbrand; „da jeg kom et Stykke paa Veien, byttede jeg bort Gjeden og fik en dygtig Sau for den.“ „Nei,“ raabte Konen, „du har da gjort det, akkurat som jeg skulde ønsket mig alt, akkurat som jeg selv havde været med. Hvad skulde vi med Gjeden? Jeg maatte da klyve i Berg og Dale og faa den ned igjen tilkvelds. Nei, har jeg Sau, kan jeg faa Uld og Klæder i Huset og Mad ogsaa. — Gaa ned og slip ind Sauen, Børn!“ „Men jeg har nok ikke Sauen længer, jeg,“ sagde Gudbrand; „for da jeg havde gaaet en Stund, byttede jeg den bort mod en Gaas.“ „Tak skal du have for det!“ sagde

Konen, „og mange Tak ogsaa! Hvad skulde jeg med Sauen? Jeg har jo hverken Rok eller Ten, og ikke bryder jeg mig om at slide og slæbe og virke Klæder heller; vi kan kjøbe Klæder nu som før; nu faar jeg Gaaseflesk, som jeg længe har stundet efter, og nu kan jeg faa Dun i den lille Puden min. — 214
Gaa ned og slip ind Gaasen, Børn!“ „Ja, jeg har nok ikke Gaasen heller, jeg,“ sagde Gudbrand; „da jeg var kommen et Stykke længer paa Veien, byttede jeg den bort for en Hane.“ „Gud ved, hvordan du har fundet paa det alt!“ raabte Konen; „det er altsammen, som jeg havde gjort det selv. En Hane! det er det samme, som du havde kjøbt et Ottedages-Ur, for hver Morgen galer Hanen Klokken fire, saa kan vi ogsaa komme paa Benene til rette Tid. Hvad skulde vi vel med Gaasen? Ikke kan jeg lave til Gaaseflesket, og min Pude kan jeg jo fylde med Stargræs. — Gaa ned og slip ind Hanen, Børn!“ „Men jeg har nok ikke Hanen heller, jeg,“ sagde Gudbrand; „da jeg havde gaaet endda et Stykke, blev jeg skrubsulten, og saa maatte jeg sælge Hanen for tolv Skilling for at berge Livet.“ „Naa, Gud ske Lov, for du gjorde det,“ raabte Konen; „hvordan du steller dig, gjør du Alting, netop som jeg kunde ønsket det frem. Hvad skulde vi ogsaa med Hanen? Vi er jo vore egne Herrer, vi kan ligge om Morgenen, saa længe vi vil. Gud ske Lov, naar jeg bare har faaet dig igjen, som steller alt saa godt, trænger jeg hverken til Hane eller Gaas, hverken Grise eller Kjør.“ Saa lukkede Gudbrand op Døren. „Har jeg vundet de hundrede Daler nu?“ sagde han, og det maatte da Grandmanden tilstaa, at han havde.

Jørgen Moe.

31. En Erindring. 214

Welhaven

Jeg satte mig i Krogen
Og nynnede et Kvad
Og læste saa i Bogen
Og var saa hjerteglad.

Da randt mig i Sinde
Min Barndoms Ve og Lyst,
Og mangt et halvslukt Minde
Steg fra sin Taagekyst:

Min Fader sad i Haven
Og saa min Barnefryd;
Da bar man en til Graven
Med Sang og Klokkelyd.

Og ved den sorte Baare
Gik tvende Børn og græd,
Den ene græd saa saare,
Den anden var saa spæd.

Da blev min Fader stille
Og tog mig paa sit Skjød:
„O, tak din Gud, du lille!
Din Fader er ei død.“

Da sank en angstfuld Tanke
I Barnets klare Sind,
Da trilled Taarer blanke
Ned paa den røde Kind.

Da græd jeg fromt og længe,
Gjemt i min Faders Favn,
Bad for de arme Drenge
Og delte deres Savn.

Nu er jeg langt fra Haven,
Nu har den tabt sit Løv,
Og ak! saa langt fra Graven,
Der tog min Faders Støv.

Saa sad jeg taus i Krogen
Min Vinteraften hen
Og læste vel i Bogen;
Men Taarer faldt paa den.

J. S. Welhaven.

32. Kong Midas.

Eft. N. Hawthorne ved Falck Ytter

Der var engang en meget rig Mand, og Konge var han ogsaa. Han havde en liden Datter, som ingen uden jeg har hørt Tale om. Enten har jeg aldrig hørt hendes Navn, eller ogsaa har jeg glemt det; men da jeg godt kan like, at Smaapiger har vakre Navne, vil jeg kalde hende Marie.

Kong Midas holdt mere af Guld end af noget andet her i Verden. Sin Kongekrone satte han Pris paa, mest fordi den var gjort af dette dyrebare Metal. Dersom der var noget, som han elskede mere eller halvt saameget som Guld, saa var det den lille Pige, som saa glad legede ved Faderens Skammel. Men jo mere han elskede sin Datter, desto mere tragtede han efter Rigdom. Den taabelige Mand tænkte, at det bedste, han kunde efterlade sit kjære Barn, var den største Dynge gult, skinnende Guld, som nogensinde havde været samlet paa et Sted, siden Verden blev skabt. Dette var hans Tanke Nat og Dag. Dersom han saaledes f. Ex. ved Solnedgangen saa de gyldne Skyer, saa ønskede han strax, at de var virkeligt Guld, og at han havde det sikkert indelukket i sin Pengekiste. Dersom lille Marie kom ham løbende imøde med Hænderne fulde af Smørblomster og Asters, pleiede han at sige: „Ja, ja, Barn, var de saa sandt af Guld, som de ser gyldne ud, da vilde de være værd at plukke."

I sine yngre Dage, før han grebes af denne ulykkelige Længsel efter Guld, havde han dog været saa glad i Blomster. Han havde anlagt en Have, i hvilken der blomstrede de største, smukkeste og mest vellugtende Roser, som nogen dødelig saa eller lugtede til. Roserne groede endnu i Haven ligesaa smukke og vellugtende, som dengang Midas gik hele Timer for at se paa dem og indaande deres søde Vellugt. Men dersom han nu saa paa dem,

saa var det kun for at slaa over, hvormeget Haven vilde være værd, om hvert enkelt Rosenblad var en tynd Plade af Guld.

Tilsidst blev Midas saaledes greben af sin Daarskab, at han næsten ikke taalte at se eller røre ved noget, som ikke var af Guld; — Folk bliver nu altid galere og galere, maa I vide, dersom de ikke beflitter sig paa at blive mere forstandige. — Han pleiede derfor at tilbringe den største Del af Dagen nede i en mørk, uhyggelig Kjælder under Kongsgaarden. Der havde han sine Skatte. Til dette stygge Hul, der kun var lidet bedre end et Fængsel, gik Midas, naar han vilde være rigtig glad. Naar han havde stængt Døren forsigtig, tog han en Sæk med Guldpenge, en Guldskaal saa stor som en 217
Vaskevandsbolle, en stor Guldstang eller en Tønde med Guldstøv frem fra de mørke Kroge i Hulen og bragte det hen under den eneste, lille Solstraale, som gjennem det lille fængselagtige Vindu kunde trænge derned. Han talte Guldstykkerne i Sækken; han kastede Guldstangen op i Luften og greb den, idet den atter faldt ned; han lod Guldstøvet sildre igjennem sine Fingre, saa paa sit eget Billede, som det viste sig i den blankpolerede Guldskaal og hviskede til sig selv: „Midas, rige Kong Midas, hvilken lykkelig Mand du er!“ Det var morsomt at se, hvorledes hans Ansigt grinte ham imøde fra den speilblanke Guldskaal. Det var, som om den forstod, hvor taabelig han bar sig ad, og havde Lyst til at gjøre Nar af ham.

Jeg behøver ikke at bede eder, som er saadanne smaa kloge Folk, huske paa, at i gamle, gamle Dage, da Kong Midas levede, hændte der mange Ting, som vi i vore Dage og hertillands vilde synes var høist forunderlige. Paa den anden Side foregaar der meget nutildags, som ikke alene vi synes er besynderligt, men som Folk i gamle Dage rigtig vilde faldt i yderste Forbauselse over, om de havde seet det.

En Dag, da Midas som sædvanlig morede sig i sit Skatkammer, faldt der pludselig en Skygge hen over Gulddyngerne. Han vendte sig raskt om, og hvad skulde han se uden en fremmed, som stod netop saaledes, at Lyset faldt paa ham. Det var en ung Mand med et muntert og lyst Ansigt. Midas syntes, at den fremmedes Smil straalede som Guld. Uagtet han stod og skyggede for Lyset, var der nu udbredt en større Glans over Gulddyngerne end før. Selv den fjerneste og mørkeste Krog belystes af den fremmedes Straaler, og det var ligesom hans Smil tændte Ildfunker i Gulddyngerne.

Da Midas var sikker paa, at han omhyggelig havde dreiet Nøglen om i Døren, og at ingen dødelig Magt kunde bane sig Adgang til hans Skatkammer, forstod han strax, at den fremmede ikke kunde være nogen dødelig. Hvem denne fremmede var, behøver jeg ikke at fortælle. I hine Dage troede man, at overnaturlige Væsener ofte besøgte Menneskerne og 218
deltog i deres Glæder og Sorger, Midas havde truffet saadanne Væsener før og var ikke bedrøvet over at møde et af dem igjen. Den fremmede saa desuden saa godmodig og venlig ud, at det vilde have været ufornuftigt at tro, at han skulde have ondt i Sinde. Meget snarere skulde man tro, at han netop var kommen for at gjøre Midas noget godt; og hvad kunde det vel være uden at forøge hans Skatte?

Den fremmede saa sig om i Kjælderen. Da han med sit straalende Smil havde bragt alle Gulddyngerne til at skinne, vendte han sig til Midas og sagde:

„Du er en rig Mand, min Ven Midas! Jeg tvivler paa, at der paa hele Jorden findes saa meget Guld inden fire Vægge, som du har skrabet sammen her.“

„Det er ikke saa ilde — ikke saa ilde. Jeg har været heldig — meget heldig; men det er dog kun en Ubetydehed,“ svarede Midas misfornøiet, „naar du betænker, at jeg har brugt hele mit Liv for at samle det. Dersom man blev tusende Aar gammel, ja da kunde man faa Tid til at blive rig.“

„Hvad,“ udbrød den fremmede, „du er altsaa ikke fornøiet?“

Midas rystede paa Hovedet.

„Hvor meget skal der da til for at tilfredsstille dig?“ spurgte den fremmede. „Det skulde jeg have Lyst til at vide.“

Midas taug stille og tænkte efter. Han havde en Anelse om, at den fremmede med det gyldne Smil i sit godmodige Ansigt var kommen baade med Magt og Lyst til at opfylde hans mest overdrevne Ønsker. Nu var altsaa Øieblikket forhaanden, da han kun behøvede at sige fra, for at faa hvadsomhelst han bad om, om end hans Forlangende var noksaa urimeligt. Derfor tænkte og tænkte han og stablede i Tankerne det ene Guldbjerg ovenpaa det andet, uden dog at faa det stort nok. Endelig fik Kong Midas et lyst Indfald, ja det forekom ham ligesaa lyst som det skinnende Metal, der var ham saa dyrebart og kjært.

Han hævede Hovedet og saa den straalende fremmede lige i Ansigtet.

219

„Nu vel, Midas," sagde denne, „jeg ser, at du endelig har fundet ud, hvad der kan tilfredsstille dig. Sig mig, hvad er det?"

„Sagen er den," svarede Midas, „at det kjeder mig at samle med saa stort Besvær, og at Gulddyngen er saa liden, efterat jeg har gjort alt, hvad jeg kan. Jeg vilde ønske, at alt, hvad jeg kom nær, blev til Guld."

„Du vilde, at alt, som du kom nær, skulde blive til Guld!" udbrød den fremmede. „Sandelig, jeg maa beundre din Opfindelsesevne! Men er du da ogsaa sikker paa, at dette vilde tilfredsstille dig?"

„Ja skulde jeg ikke det?" svarede Midas.

„Og du vil aldrig angre at have faaet Evne til at forvandle alt, som du rører ved, til Guld?"

„Hvad skulde vel bringe mig til at angre det? Jeg forlanger intet andet for at blive fuldkommen lykkelig."

„Saa være det, som du ønsker!" sagde den fremmede og vinkede med Haanden til Afsked. „Imorgen, naar Solen staar op, vil du have Evne til at forvandle alt, som du rører ved, til Guld."

Da den fremmede havde sagt dette, straalede han endnu mere end før, og Midas lukkede Øinene. Da han atter aabnede dem, saa han intet andet end en gul Solstraale og det skinnende Guld, som han havde tilbragt hele sit Liv med at samle sammen.

Om Midas sov som sædvanligt den Nat, derom fortæller Historien intet. Men enten han sov eller vaagede, saa lignede han visselig et Barn, der venter at faa et nyt, smukt Legetøi om Morgenen. Allerede ved Dagens første Dæmring var Midas lys vaagen. Han strakte Armen ud af Sengen og tog paa alt, hvad han kunde naa. Han var ivrig efter at se, om han ogsaa virkelig havde faaet den Evne at kunne forvandle alt, han rørte ved, til Guld, saaledes som den fremmede havde sagt. Han tog paa en Stol, som stod ved Sengen, og paa mange andre Ting, men blev høilig misfornøiet ved at se, at de ikke blev forvandlede. Han var virkelig bange for, at han kun havde drømt om den straalende fremmede, eller at denne havde holdt ham for Nar. Hvor frygteligt vilde ikke dette være for Midas!

Imidlertid var det endnu i Graalysingen, og kun en fin Lysstribe viste sig nede i Kanten af Himmelen; men den kunde Midas ikke se. Han laa der ganske utrøstelig over sit skuffede Haab og blev mørkere og mørkere stemt, indtil den første Solstraale skinnede gjennem Vinduet og forgyldte Taget

over hans Seng. Det forekom Midas, at disse Straaler paa en forunderlig Maade kastedes tilbage af det hvide Sengeteppe ligesom af et Speil. Han blev ikke lidet glad, kan I tro, ved at finde, at Teppet var forvandlet til Væv af det fineste, reneste Guld. Evnen til at gjøre Guld havde han faaet med den første Solstraale.

Midas styrtede op; beruset af Glæde sprang han omkring i Værelset og greb i alt, som han traf paa. Han greb i en af Sengestolperne, og øieblikkelig blev den til en Guldstøtte. Han trak et Gardin tilside for at lade det klare Lys skinne paa alle disse forunderlige Ting, og Dusken blev tung i hans Haand, — den blev til Guld. Han tog en Bog paa Bordet. Strax han rørte ved den, blev den som en af disse prægtig indbundne Bøger med Guldsnit, som man saa ofte ser nutildags; men da han bladede i den, ak, da var hvert Blad forvandlet til en tynd Guldplade og al Bogens Visdom udslettet. Han klædte sig hurtig paa og blev henrykt ved at se, at han var klædt i prægtige Guldklæder fra Top til Taa. Klæderne var lige bøielige og myge; men de var dog svært tunge at bære, syntes han. Han tog op sit Lommetørklæde, som lille Marie havde syet til ham, ogsaa det var af Guld, og det kjære Barns Søm var syet med Guldtraad.

Kong Midas likte ikke rigtig denne Forvandling. Han havde heller seet, at hans lille Datters Arbeide var blevet netop saadant, som det var, da hun satte sig paa hans Knæ og stak det i Haanden paa ham.

Men det var ikke værd at tænke paa saadanne Smaating.

Kong Midas var i sine egne Tanker bleven saa stor ved sin Lykke, at Kongsgaarden syntes ham for liden. Han gik derfor ned af Trapperne og 221
smilede ved at se, at Rækverket blev til Guld, eftersom hans Haand gled ned ad det. Han løftede op Dørklinken (den var kun af Kobber for et Øieblik siden, men af Guld, da hans Fingre havde berørt den) og gik ud i Haven. Her traf det sig, at han fandt en Mængde smukke Roser, lige fra de mindste Knopper til de fuldt udsprungne. Man kunde ikke se noget vakrere Syn end disse Roser, som de stod der og duftede i Morgenvinden.

Men Midas vidste, hvorledes han skulde gjøre dem endnu meget smukkere — som han troede — end Roser nogensinde havde været. Han gik derfor fra Busk til Busk og var utrættelig i at forvandle dem til Guld. Han holdt ikke op, før hver enkelt Rose og Knop, ja selv de Orme, som sad paa nogle af dem, var blevet Guld. Da han var færdig med dette store Arbeide,

blev han buden ind til Frokost, og da Morgenluften havde givet ham god Appetit, skyndte han sig tilbage til Kongsgaarden.

Hvad Kongerne i Almindelighed spiste til Frokost paa Kong Midas's Tid, ved jeg virkelig ikke; men efter hvad jeg tror, skulde Kong Midas netop den Morgen have Melk og Smørrebrød, stegt Fisk og Æg, og hans lille Datter Marie en Kop Melk og Hvedebrød.

Lille Marie var endnu ikke kommen ind, og Midas befalede, at man skulde kalde paa hende. Han satte sig hen til Bordet og ventede paa, at hun skulde komme, for saa at begynde at spise. Midas elskede sin lille Datter, og denne Morgen saa meget mere, fordi han havde havt Lykken saa med sig. Det varede ikke længe, førend han hørte, at hun kom henad Gangen bitterlig grædende. Dette forundrede ham; thi Marie var det gladeste Barn, man kunde se, og fældte neppe en Fingerbøl Taarer hele Aaret. Da Midas hørte, at hun græd, besluttede han at gjøre hende glad igjen ved en behagelig Overraskelse. Han strakte sig over Bordet og tog i Datterens Kop, — strax blev den forvandlet til skinnende Guld.

Marie aabnede Døren sagte og kom ind med Forklædet for Øinene. Hun sukkede endnu, som om hendes lille Hjerte skulde briste.

„Hvad nu, min lille Datter," udbrød Midas. „Hvad staar dog paa med dig denne deilige Morgen?" 222

Uden at tage Forklædet fra Øinene rakte hun frem en af de Roser, som han nylig havde forvandlet.

„Meget smuk!" sagde han. „Og hvad er der ved denne prægtige Guldrose, som bringer dig til at græde?"

„Aa, kjære Fader!" svarede hun hulkende „den er ikke smuk, men den styggeste Blomst, som jeg nogensinde saa! Strax jeg var paaklædt, løb jeg ned i Haven for at plukke nogle Roser til dig, fordi jeg ved, at du liker dem og liker dem endnu bedre, naar din lille Datter har plukket dem. Men, hvad tror du vel er hændt? Tænk hvilken Ulykke! Alle disse smukke Roser, som duftede saa sødt og havde saa deilige Farver, er ødelagte. De er blevne gule og har ingen Duft længere."

„Mit lille kjære Barn, græd dog ikke for det," sagde Midas, som var skamfuld over at tilstaa, at han selv var Skyld i det, som hun sørgede over. „Sæt dig og spis din Melk og dit Brød! du vil let faa byttet bort denne Rose,

som vil vare i hundrede Aar, mod en almindelig Rose, som visner paa en Dag".

„Jeg bryder mig ikke om slige Roser som denne," sagde Marie og kastede den foragtelig bort. „Det dufter ikke af den, og de haarde Blade stikker min Næse!"

Hun satte sig til Bordet, men var saa optagen af sin Sorg over de ødelagte Roser, at hun ikke saa den forunderlige Forandring, som var foregaaet med hendes Kop. Dette var heldigt; thi Marie pleiede at finde Fornøielse i at se paa de rare Folk, Huse og Trær, som var tegnede paa Koppen; disse Prydelser var nu aldeles forsvundne.

Midas havde skjænket sig en Kop Melk. Melkemuggen var naturligvis af Guld, da han satte den fra sig, hvad den saa end var af, da han tog den. Han syntes, det var altfor meget for en Konge, der levede saa tarvelig som han, at spise paa Guld, og at det vilde blive vanskeligt at passe alle disse Skatte. Det vilde ikke være sikkert at have saa kostbare Ting som Guldkopper og Guldkander i Hjørneskabet eller Kjøkkenet.

Som han sad og tænkte paa dette, løftede han Melkekoppen til Munden og 223
drak og blev i høi Grad forfærdet, da han merkede, at i samme Øieblik hans Læber rørte ved Melken, blev den til smeltet Guld og strax derpaa en haard Klump.

„Aa!" udbrød Midas forskrækket.

„Hvad er det, Fader?" spurgte Marie og saa paa ham med Øinene endnu fulde af Taarer.

„Intet, intet!" sagde Midas. „Drik din Melk, førend den bliver kold."

Han tog en af de stegte Fiske. For at prøve rørte han ved Halen af den. Til hans Skræk blev den strax fra en udmerket stegt Sild til en Guldfisk, men ikke en saadan Guldfisk, som Folk pleier at have i Glaskugler til Prydelse i Dagligstuen. Nei, det var en Fisk af virkeligt Guld, og den saa ud, som om den var arbeidet af den flinkeste Guldsmed i Verden. Finnerne og Halen var tynde Guldplader; man kunde se Merker efter Gaflen. Det var et meget smukt Stykke Arbeide, kan I tænke; men Kong Midas vilde netop da meget heller have havt en virkelig stegt Fisk paa sin Tallerken end denne kostbare Guldfisk.

„Jeg kan rigtignok ikke forstaa, hvorledes jeg skal faa Frokost," tænkte han ved sig selv.

Han tog et Stykke Brød, men havde neppe brudt det over, førend det blev gult, uagtet det havde været det fineste, hvideste Hvedebrød. Var det blevet forvandlet til simpelt Rugbrød, vilde Midas have likt det meget bedre end nu, da det var blevet til Guld. Næsten fortvivlet greb han et kogt Eg, som øieblikkelig blev forvandlet paa samme Maade som Fisken og Brødet.

„Jeg er rigtignok kommen i Knibe," tænkte han, lænede sig tilbage i Stolen og saa næsten misundelig paa Marie, som nu spiste sit Brød og Melk med stor Lyst. At have en saadan god Frokost foran sig og ikke at kunne spise!

„Fader, kjære Fader!" sagde Marie, som var et meget kjærligt Barn. „Hvad er det? Hvorfor spiser du ikke?"

„Ak, kjære Barn," stønnede han; „jeg ved ikke, hvordan det skal gaa din stakkels Fader!"

Og har I vel, mine kjære Smaabørn, nogensinde hørt noget saa 224
bedrøveligt? Den fattigste Arbeider med et Stykke Brød og en Kop Vand var meget bedre faren end Kong Midas, hvis Mad var bleven til Guld. Hvad skulde han gjøre? Allerede til Frokost var han meget sulten, og hvorledes vilde det gaa ham tilaftens, da Maden da ogsaa vilde være ligesaa uspiselig som før. Hvormange Dage tror I, at han vilde holde det ud med disse rige Maaltider?

Kong Midas tænkte paa dette og begyndte at tvivle paa, at Rigdom var det eneste gode i Verden. Men denne Tanke varede ikke længe. Saa fortryllet var Midas af det gule, skinnende Metal, at han paa ingen Maade vilde have byttet Evnen til at gjøre Guld med en saa ubetydelig Ting som en Frokost. Betænk hvilken uhyre Pris for et Maaltid! Det vilde være at betale Millioner og Millioner og al Verdens Millioner for en stegt Fisk, et Æg, et Stykke Brød og en Kop Melk!

„Det vilde være altfor dyrt," tænkte Midas.

Ikke destomindre var han saa sulten, at han atter stønnede høit. Den lille søde Marie kunde ikke længere holde det ud. Hun sad en Stund og saa paa sin Fader og forsøgte i sit lille Hoved at finde ud, hvad der manglede ham. Da hun saa gjerne vilde trøste ham, hoppede hun ned af sin Stol, sprang hen til Midas og slyngede Armene om hans Knæ. Han bøiede sig ned og kyssede hende. Han følte, at hans Datters Kjærlighed var værd tusende Gange mere end alt, hvad han havde vundet ved den fremmedes Gave.

„Min dyrebare, kjære Marie“, sagde han.

Men Marie svarede ikke.

Ak, hvad havde han gjort! I det Øieblik, da Midas's Læber havde berørt Maries Pande, var en Forvandling foregaaet. Hendes søde, friske Ansigt, som havde seet saa kjærlighedsfuldt ud, blev skinnende gult, og gyldne Taarer rullede ned ad Kinderne. Hendes smukke, brune Lokker fik den samme Farve. Hendes spæde, fine Legeme blev haardt og ubøieligt, medens Faderen holdt sine Arme om hende. O skrækkelige Ulykke! Den lille Marie var ikke længere et menneskeligt Barn, men et Guldbillede.

Hendes Ansigt havde endnu det samme Udtryk, som før hun blev 225
forvandlet til Guld. Baade Trækkene og Figuren var Maries. Selv det lille Smilehul, som Faderen syntes saa godt om, fandtes i det gyldne Kind. Men jo større Ligheden var, desto større var ogsaa Faderens Kval og Smerte ved at se dette Billede af Guld, som var det eneste, han havde tilbage af sin Datter. Naar Midas havde været særdeles glad i sit Barn, pleiede han sige, at hun var værd en Guldklump ligesaa stor som hun selv. Nu var dette virkelig blevet sandt.

Det vilde blive en altfor sørgelig Historie, om jeg vilde fortælle, hvorledes Midas begyndte at vride sine Hænder og anklage sig selv, og at han ikke kunde holde ud at se paa Marie og heller ikke lade være. Kun naar hans Øine var fæstede paa hende, kunde han virkelig tro, at hun var forvandlet til Guld. Han kunde intet andet gjøre end vride sine Hænder og ønske, at han var den fattigste Mand i hele Verden, dersom han blot kunde bringe Roserne tilbage paa lille Maries Kinder. Medens han var saa ulykkelig, saa han pludselig en fremmed borte ved Døren. Midas bøiede Hovedet uden at tale; thi han saa for sig den samme fremmede, som Dagen før havde vist sig for ham i Skatkammeret, og som havde givet ham denne ulykkelige Evne til at gjøre Guld.

„Nu min Ven,“ sagde den fremmede; „har min Gave bragt dig Lykke?“

Midas rystede paa Hovedet.

„Jeg er meget ulykkelig!“ sagde han.

„Hvorledes! Meget ulykkelig!“ udbrød den fremmede „Hvordan gaar det til? Har jeg ikke holdt mit Løfte til dig? Har du ikke alt, hvad dit Hjerte forlanger?“

„Guld er ikke alt," svarede Midas, „og jeg har mistet det, som mit Hjerte virkelig elskede."

„Aa, saa du har gjort en Opdagelse siden igaar," sagde den fremmede. „Lad os se! Hvilken af de to Ting, en Kop med rent Vand eller at kunne gjøre Guld, tror du er mest værd?"

„O, det velsignede Vand!" raabte Midas. „Aldrig mere vil det læske min 226
tørre Læbe."

„Et Stykke Brød eller at kunne gjøre Guld?" vedblev den fremmede.

„Et Stykke Brød er mere værd end al Verdens Guld," svarede Midas.

„Din lille Datter Marie eller at kunne gjøre Guld, smuk, frisk og kjærlig, som hun var for et Øieblik siden?" spurgte den fremmede.

„O, mit Barn, mit kjære Barn!" skreg den stakkels Midas og vred Hænderne. „Jeg vilde ikke give hendes Lillefinger for at kunne forvandle hele Jorden til en eneste stor Guldklump."

„Du er bleven visere, end du var, Kong Midas!" sagde den fremmede og saa alvorlig paa ham. „Jeg merker, at dit eget Hjerte ikke helt og holdent er blevet forvandlet til Guld; thi hvis saa var, vilde du være meget ulykkelig. Sig mig nu, vil du virkelig ogsaa gjerne miste den Gave at kunne gjøre alt til Guld?"

„Jeg hader den!" svarede Midas.

En Flue satte sig paa hans Næse, men faldt strax ned paa Gulvet; thi ogsaa den var bleven til Guld. Midas gyste.

„Saa gaa hen og kast dig i Floden, som flyder ved Enden af Haven," sagde den fremmede. „Tag saa en Krukke med Vand og held over de Ting, som du vil have forvandlede fra Guld, til hvad de før var af. Dersom du gjør dette for Alvor og med Sandhed, da kan du maaske gjøre god igjen den Ulykke, som din Begjærlighed har forvoldt."

Kong Midas bukkede sig dybt, og da han atter saa op, var den straalende fremmede borte.

I kan let begribe, at Midas ikke var sen til at gribe en stor Lerkrukke og skynde sig ned til Stranden. Som han ilte fremad og trængte sig igjennem Buskene, var det virkelig forunderligt at se, hvorledes Bladene blev gule bag ham, som om Høsten havde været der og ikke paa noget andet Sted. Da han kom ned til Floden, styrtede han sig ud paa Hovedet uden saa meget som at tage af sig Skoene.

227

„Prr! prr! prr!“ pustede Midas, da hans Hoved atter kom over Vandet. „Dette er virkelig et forfriskende Bad, og jeg haaber, at det aldeles maa have vasket bort Evnen til at gjøre Guld. Lad mig nu fylde Krukken.“

Det glædede hans Hjerte at se, at da han dyppede Krukken ned i Vandet, blev den atter til den simple Krukke, som den havde været, før han rørte ved den. Han merkede ogsaa, at han selv var undergaaet en Forandring. Det var, ligesom en tung, kold Byrde var falden af ham. Midas saa en Blaaveis, som voxede paa Strandbredden. Han rørte ved den og blev overordentlig lykkelig over, at den ikke blev forvandlet til Guld. Han var altsaa nu virkelig fri for den Ulykke, som Evnen til at gjøre Guld førte med sig.

Midas skyndte sig tilbage til Kongsgaarden, og jeg kan tænke mig, at Tjenerne ikke vidste, hvad de skulde tro, da de saa ham saa forsigtig bære med sig en Lerkrukke, fuld af Vand. Men dette Vand, som skulde gjøre gode igjen alle de Ulykker, som hans Galskab havde fremkaldt, var mere værd for Midas end et Hav af smeltet Guld. Jeg behøver vel ikke at fortælle, at det første, han gjorde, var at øse flere Haandfulde Vand over Guldbilledet af Marie.

I vilde have glædet eder ved at se, hvor snart Roserne kom tilbage paa Barnets Kinder, da Vandet berørte hende. Og saadan som hun nøs og drog efter Aanden! Og hvor forundret hun blev, da hun merkede, at hun var dryppende vaad, og at hendes Fader heldte endnu mere Vand paa hende!

„Nei, gjør ikke dette, kjære Fader!“ skreg hun. „Se, hvor du har vædet min smukke Kjole til, som jeg tog nystrøgen paa imorges.“

Marie vidste ikke, at hun havde været et lidet Guldbillede; heller ikke kunde hun huske noget fra det Øieblik, da hun med aabne Arme sprang hen til Midas for at trøste ham.

Hendes Fader ansaa det ikke for nødvendigt at fortælle hende, hvor taabelig han havde været. Han tog Marie med sig ned i Haven og sprøitede det tiloversblevne Vand ud over Rosenbuskene. Dette havde saadan Virkning, at over fem tusende Roser blev ligesaa smukke, som de havde været 228
før.

Da Kong Midas var bleven en gammel Mand, pleiede han ofte at sidde med Maries Børn paa Fanget, og han var meget glad i at fortælle dem denne Historie, saaledes som jeg har fortalt den til eder.

„For at sige Sandhed, mine kjære smaa," sagde Midas, medens han huskede Børnene paa Knæet, „siden hin Morgen har jeg hadet Synet af alt Guld."

33. Pleiebarnet.

228

Ploug

Det skumrede i Skoven, da Jægeren gik hjem,
Og Stormen jog en Byge ad Himmelen frem
Og tog i Skovens Toppe med vældige Rusk
Og raslede og fløitede i Hegn og i Busk.

Han nærmed sig alt Huset, da gjennem Stormens Hvin
Det tyktes ham, han hørte en Klage spæd og fin;
Han gik da efter Lyden ind i det tætte Krat
Og fandt et stakkels Raalam af Moderen forladt.

Af Angst og Kulde rysted dets lille spinkle Krop;
Med sine klare Øine det saa saa bønlig op,
At Hjertet maatte røres i hver, som havde et,
Og Jægerens var strax til Barmhjertighed beredt.

Han tænkte paa den Pusling, der hjemme monne gaa,
Med lige klare Øine, kun at de vare blaa,
Om frysende og bange og hungrende ihjel
Han skulde ligget ude i Skoven denne Kveld.

Og op han løfted Lammet, strøg Regnet af dets Skind
Og hyllede det varlig i Frakkeskjødet ind
Og bar det hen til Huset, hvor der var lunt og lyst,
Og hvor Pasop lod høre sin vagtsomme Røst.

Det var et morsomt Møde, det første, kan I tro,
Da Jæg'ren for hinanden præsenterte de to:
Pasop en Smule knurred ad den pibende Gjest, 229
Men maatte være artig, det tjente ham nok bedst.

Men Drengen, som kom ud og fik Døren skubbet op,
Blev anderledes glad end den mugne Pasop,
Dengang han saa den lille forknytte Kammerat,
Som flux blev ind i Høet i Faarehuset sat.

Hos Jægeren blev Lammet den Vinter haard og lang
Og merked ei til Kulde og ei til Nød og Trang;
Med Drengen om i Gaarden det snart fortrolig løb,
Ved Siden af Pasop snart det under Ovnen krøb.

Men da det saa blev Vaaren, og Solen ret fik Magt
Og klædte Mark og Skov igjen i lysegrøn Dragt,
Saa havde Lammet voxet sig baade sterkt og stort,
Og saa sprang det en Dag over Jægerhusets Port.

Og det kom ei tilbage. — Det var ei dets Natur
At leve indelukket bag Hegn og bag Mur;
Det maatte ud at tumle sig i den vilde Skov
Og streife over Markerne alt paa sin lette Klov.

Men Dyret glemte ei i sin Friheds glade Rus
Sin Fosterfader, Jægeren, og heller ei hans Hus;
Naar det i Skoven saa ham, det kjendte ham igjen,
Og naar han kaldte, kom det frimodig til ham hen.

Da Sommeren saa atter af Vinter blev fortrængt,
Og Trærnes Løvdragt laa hen ad Jorden slængt,
Og Marken var brunlig, som havde været grøn, —
Sad Jægeren en Aften og staved med sin Søn.

Da banker det derude paa Jægerhusets Dør;
Han synes, det er løierligt, Pasop ikke gjør,
Og raaber ud: „Hvem kommer til Folk saa sent paa Dag?“
Men hører intet Svar, kun de samme sagte Slag.

Rask aabner han da Døren ud til den mørke Skov.
Hvem, tror I, staar paa Trappen og banker med sin Klov?
Det gjør hans Pleiebarn, — nu en Buk med Takker paa,
Og tror I vel, at Jægeren den lod derude staa?

Nei, han tog imod den som mod en gammel Ven,
Og hver Vinter kom den og banked paa igjen;
Og da den for Krybskyttens Kugle faldt tilsidst,
Det var, som Jægerhuset en Fælle havde mist'.

C. Ploug.

34. Androkles.

Eft. L. Smith

I gamle Dage fandtes der i Rom Slaver, det vil sige Mennesker, som ikke frivillig var sine Herrers Tjenere, og som ikke kunde forlade sin Tjeneste, naar de vilde, ligesom Tjenere hos os kan, men som Herren havde kjøbt og atter kunde sælge, hvad Øieblik han vilde. Flygtede en saadan ulykkelig Slave bort fra sin Herre, saa havde han forbrudt sit Liv og blev sedvanlig kastet for de vilde Dyr. Alligevel søgte dog en og anden, som blev behandlet altfor haardt af sin Herre, at frelse sig ved Flugten.

Dette gjorde en Slave ved Navn Androkles. Det lykkedes ham at komme over til Afrika, hvis store Ørkener grændsede op til det romerske Rige. Da han var kommen ud i Ørkenen, glædede han sig vel i Begyndelsen over, at han var undsluppen sine Forfølgere; men snart følte han Hunger og Tørst, som man i Ørkenen ikke saa let kan faa stillet; thi som I ved, saa findes intet Vand i Ørkenen, og derfor voxer der heller intet. Hertil kom Heden, som i det brændende Sand neppe er til at udholde. Han blev derfor saare glad, da han fik se en Hule, hvor han i det mindste kunde finde Skygge. Træt som han var, undersøgte han ikke længe, hvorledes det saa ud inde i Hulen, men lagde sig til at sove.

Men skrækkelig blev han vakt af sin Søvn. Pludselig hørte han ganske tæt ved sig en Løves frygtelige Brøl, og da han slog Øinene op, saa han ogsaa virkelig et saadant Dyr nogle faa Skridt fra sig. Da det var umuligt

for ham at flygte, maatte han rolig vente paa, hvad Rovdyret, hvis Hule han 231
var kommen ind i, vilde gjøre ved ham. Til hans Forundring kom Løven ganske rolig hen til ham og holdt sin ene Forlab op imod ham. Androkles, som havde troet, det var forbi med ham, kom sig af sin Skræk og betragtede Løven og dens Lab noget nøiere. Han saa da, at Labben var saaret, og at der flød Blod ud af Saaret. „Aa!“ tænkte han, „jeg maa hjelpe den stakkels Løve.“ Han traadte nærmere hen til det frygtelige Dyr, undersøgte Saaret og trak uden at betænke sig en Torn ud, som var kommen ind i Foden.

Neppe følte Løven, at dens Smerter lindredes, før den lagde sig ned ved Siden af Androkles og paa alle mulige Maader viste ham sin Taknemmelighed. Nu var Androkles vel rolig med Hensyn til sit Liv; men han plagedes sterkt af Hunger, da han i et Døgn intet havde spist. Hvor velkomment var ham derfor ikke et Stykke Kjød, som Løven havde bragt med sig og lagde for ham. Rigtignok var Kjødet hverken kogt eller stegt; men Hunger er den bedste Kok, og Kjødet smagte Androkles saa godt som det lækreste Maaltid. Paa samme Maade forsynede Løven ham hver Dag rigelig med Kjød, og han kunde saaledes have levet i Ro og Sikkerhed, hvis han ikke havde begyndt at længes efter Omgang med Mennesker; thi Mennesket vil dog have mere end Mad og Drikke og et Dyrs Selskab. Tilsidst kunde han ikke holde det ud længere hos Løven, men besluttede uagtet den Fare, der truede ham, at forlade Ørkenen og sin gjestmilde Vert.

En Dag, da Løven var paa Jagt, drog han derfor afsted; men neppe var han kommen til den nærmeste By, før han blev opsnappet af romerske Soldater, og da han ikke kunde negte, at han var en bortrømt Slave, blev han sendt til Rom til sin Herre, som dømte ham til at kastes for de vilde Dyr.

Den romerske Keiser skulde netop holde en stor Fest, ved hvilken Folket skulde faa se en Kamp mellem Mennesker og vilde Dyr. Alle de Slaver, som var dømte fra Livet, skulde paa denne Dag kjæmpe med Løver, Tigre, Leoparder og andre vilde Dyr, som man havde ladet sulte for at gjøre dem 232
endnu mere rasende og glubske. Androkles var ogsaa en af disse ulykkelige, og for sent angrede han, at han havde forladt sin taknemmelige Ven i Ørkenen. Dagen til Festen kom. Folket sad paa Pladsene i Amfitheatret og væntede begjærlig paa, at Keiseren skulde give Tegnet til Skuespillets Begyndelse. Androkles var bestemt til først at begynde Kampen; paa et

Vink af Keiseren førtes han indenfor Skrankerne, nøgen og kun væbnet med en Stok, og kort efter aabnedes en Port paa den modsatte Side af Kamppladsen, og ud af denne styrtede en Løve af uhyre Størrelse og farer brølende henimod Androkles. Men pludselig standser den, ser stivt paa Androkles og gaar rask, men venlig lige mod den stakkels Slave. Denne, der var halvdød af Skræk, kommer til sig selv, da Løven nærmer sig, og Tilskuerne ser nu med Forbauselse, at Løven lægger sig som en Hund ned for Androkles's Fødder og velter sig foran ham paa Jorden med alle Tegn paa Glæde og Venlighed. Snart gjenkjender Androkles den Løve, som han saalænge havde levet sammen med i Ørkenen; ogsaa den var bleven fangen og bragt til Rom til den store Fest, og her traf den sammen med sin Gjesteven for at redde hans Liv; thi da Keiseren saa dette forunderlige Møde, og hele Folket var nysgjerrigt efter at erfare, hvorledes det hang sammen, lod han Skuespillet standse og befalede Androkles at træde frem for sig. Denne fortalte nu under alle tilstedeværendes Jubel sin Historie, medens Løven vedblev at kjærtegne ham. Keiseren, som blev rørt, lod ham ikke alene beholde Livet, men skjænkede ham ogsaa hans Frihed og den taknemmelige Løve. Men Folket var ikke tilfreds hermed; Androkles maatte med Løven drage igjennem Byens Gader, forat alle kunde se det taknemmelige Dyr. Løven lod sig ogsaa taalmodig føre af sin Ven, og Folket raabte, idet det strøede Blomster for Løven og kastede Gaver til Androkles: „Se Løven, Menneskets Vert, og Mennesket, Løvens Læge!“

35. Venskab mellem Dyr.

233

Eft. L. Smith

I Gøteborg fandtes i en Fuglesamling blandt andre Fugle ogsaa to smaa Rødkjelker, to Hanner. Engang var den ene af dem ikke rigtig frisk, men sad og krøb sammen paa sin Pinde. Den anden derimod var rask og munter, og det var rørende at se den Omhu, hvormed den sørgede for sin syge Kammerat. Kom man f. Ex. hen og gav den nogle Fluer, saa spiste den selv den første; men den anden bragte den til sin Kammerat, der allerede var vant dertil og sad og slog med Vingerne for at tage imod Gaven. Den vidste med største Behændighed at undgaa de større Fugle, som vilde berøve den

Fluen, og at bringe den sikkert til sit Bestemmelsessted, og hvor meget man end gav den, sørgede den altid for, at Kammeraten fik Halvdelen. —

To smaa Papegøier havde et firkantet Bur, og deres Ædekar stod paa Bunden deraf. Hannen sad næsten stedse ved Siden af Hunnen paa den samme Stang; de holdt sig tæt sammen og saa ofte med en Slags Ømhed paa hinanden. Skiltes de ad, skede det kun for nogle Øieblik, hvorpaa de igjen satte sig tæt sammen. De aad med hinanden og fløi da atter tilbage til sit forrige Sted. Af og til syntes det, som om de med sagte Stemme havde en Slags Samtale med hinanden; stundom lod de ogsaa forandrede, høiere og lavere Toner høre, ja undertiden lod det endog, som om de kivedes, hvilket dog snart gik over, og de viste hinanden da paany allehaande Kjærtegn. Saaledes levede dette Fuglepar lykkelig i fire Aar; men efter denne Tids Forløb begyndte Hunnens Ben at hovne, og den blev saa svag, at den ikke mere kunde komme ned til Ædekarret. Nu pleiede Hannen den og bragte den i hele fire Maaneder Føde med sit Neb. Hunnens Svaghed tiltog hver Dag, saa hun tilsidst ikke kunde flyve op paa Stangen, men maatte sætte sig paa Gulvet, og hun gjorde kun nu og da Forsøg paa at flyve op, skjønt forgjæves. Hannen stod hende bi af alle Kræfter, snart tog han med sit Neb fat i de øverste Fjær af hendes Vinger for at drage hende op paa Stangen, snart tog han fat paa hende selv og anvendte al sin Magt for at hjelpe hende. Hans 234
Bevægelser og vedholdende Bestræbelser viste, at Fuglen havde det inderlige Ønske at hjelpe sin Mage i hendes Svaghed; men dette Syn blev først rigtig rørende, da Hunnen var nær ved at dø. Den ulykkelige Han løb uafladelig omkring sin døende Mage og forsøgte at aabne hendes Neb for at give hende Føde. Hans Ængstelighed tiltog med hvert Øieblik, han løb frem og tilbage med største Uro, gav stundom et klagende Skrig fra sig og stod derpaa ganske stille og saa paa hende. Endelig døde Hunnen; Hannen viste fra nu af en vedvarende Bedrøvelse og levede kun nogle faa Maaneder derefter.

36. Veslefrik med Felen.

234

Asbjørnsen

Der var engang en Fattigmand, som havde en eneste Søn, og denne Gutten var skrøbelig og havde maadelig Helse, saa han ikke orkede at gaa paa Arbeide.

Han hed Frik, og lidenvorren var han ogsaa, saa kaldte de ham Veslefrik. Hjemme var der lidet baade at bide og brække; saa gik Far hans ud paa Bygden og vilde fæste ham bort til Gjæter eller Visergut. Men der var ingen, som vilde have Gutten hans, før han kom til Lensmanden; han skulde tage ham, for han havde nylig jaget Visergutten sin, og det var ingen, som vilde til ham, fordi han havde Ord for at være en Skarv. Det var bedre noget end ikke noget, tænkte Fattigmanden; Maden fik han da, for hos Lensmanden skulde han tjene for Kosten; Løn og Klæder blev der ikke talt om. Men da Gutten havde været der i tre Aar, vilde han reise, og da gav Lensmanden ham hele Lønnen paa en Gang. Han skulde have en Skilling Aaret; „mindre kunde det ikke være," sagde Lensmanden; saa fik han tre Skilling ialt.

Veslefrik syntes nok, det var store Penge, for han havde aldrig eiet saa meget; men han spurgte, om han ikke skulde have noget mere.

„Du har faaet mere, end du skulde have," sagde Lensmanden.

„Skal jeg ikke have noget til Klæder da?" sagde Veslefrik. „Det, jeg 235
havde, da jeg kom hid, har jeg slidt af mig, og jeg har ikke faaet noget igjen," og nu var han saa fillet, at den ene Fillen slog den anden i Svime, sagde han. „Naar du har faaet det, vi er forligte om, og tre Skilling til, saa har jeg ikke mere med dig," sagde Lensmanden.

Men han skulde da faa Lov til at gaa ud i Kjøkkenet og faa lidt Mad i Nisteskræppen sin, og saa gik han paa Byveien og skulde kjøbe Klæder. Han var baade lystig og glad, for han havde aldrig seet en Skilling før, og ret som det var, saa kjendte han efter, om han havde dem alle tre. Da han havde gaaet langt og længer end langt, var han kommen ind i en trang Dal med høie Fjeld paa alle Kanter, saa han ikke syntes der var nogen Vei til at komme frem; han tog til at undres, hvad der kunde være paa hin Side af disse Fjeldene, og hvorledes han skulde komme over dem.

Men han maatte op, og saa steg han i Veien; men han orkede lidet og maatte hvile stundomtil, og da regnede han efter, hvormange Penge han

havde. Da han kom op paa det høieste, var det ikke andet end en stor Mosefly; der satte han sig og skulde se, om han havde Skillingerne sine igjen, og før han vidste af det, kom der til ham en Fattigmand, og han var saa stor og lang, at Gutten satte i at skrige, da han rigtig fik se, hvor stor og lang han var.

„Vær ikke ræd du," sagde Fattigmanden, „jeg gjør dig ikke noget, jeg beder bare om en Skilling i Guds Navn."

„Gud bære mig," sagde Gutten, „jeg har bare tre Skilling, og dem skulde jeg til Byen at kjøbe Klæder for," sagde han.

„Det er værre for mig end for dig," sagde Fattigmanden; „jeg har ingen Skilling, og jeg er endda mere fillet end du."

„Ja, saa faar du faa den da," sagde Gutten.

Da han havde gaaet en Stund, blev han træt og satte sig til at hvile igjen. Da han saa op, saa var det en Fattigmand der igjen; men han var endda større og styggere end den første, og da Gutten rigtig fik se, hvor stor og styg 236
og lang han var, satte han i at skrige.

„Vær ikke ræd for mig, jeg gjør dig ikke noget, jeg beder bare om en Skilling i Guds Navn," sagde Fattigmanden.

„Gud bære mig saasandt," sagde Gutten; „jeg har bare to Skilling, og dem skal jeg til Byen at kjøbe Klæder for; havde jeg mødt dig før, saa —"

„Det er værre for mig end for dig," sagde Fattigmanden; „jeg har ingen Skilling og større Krop og mindre Klæder."

„Ja, saa faar du faa den da," sagde Gutten.

Saa gik han en Stund igjen, til han blev træt, da satte han sig at hvile, og da han vel havde sat sig, kom der til ham en Fattigmand igjen; men han var saa stor og styg og lang, at Gutten saa opefter og opefter, til han saa lige tilhimmels, og da han rigtig fik se, hvor stor og styg og fillet han var, satte han i at skrige.

„Vær ikke ræd for mig, du Gutten min," sagde han; „jeg gjør dig ikke noget, for jeg er bare en Fattigmand, som beder om en Skilling i Guds Navn."

„Gud bære mig saasandt," sagde Veslefrik, „jeg har bare en Skilling igjen, og den skal jeg til Byen og kjøbe Klæder for; havde jeg mødt dig før, saa —"

„Ja, jeg har ingen Skilling, jeg, og større Krop og mindre Klæder, saa det er værre for mig end for dig," sagde Fattigmanden.

Saa fik han faa Skillingen da, sagde Veslefrik, det var ingen Raad for det, for saa havde hver sin, og han havde ingen.

„Ja, siden du har sligt et godt Hjertelag, at du har givet bort alt det, du eiede," sagde Fattigmanden, „saa skal jeg give dig et Ønske for hver Skilling." Det var den samme Fattigmanden, som havde faaet dem alle tre; han havde bare skabt sig om for hver Gang, saa Gutten ikke kunde kjende ham igjen.

„Jeg har altid havt saadan Hug til at høre Felen laate og at se, Folk var lystige og dansede," sagde Gutten; „saa, faar jeg ønske, hvad jeg vil, saa vil jeg ønske mig en Fele, som er slig, at alt, som har Liv, maa danse efter den," 237
sagde han.

Det skulde han faa; men det var et skrøbeligt Ønske, sagde Fattigmanden; „du faar ønske bedre for de andre Skillingerne."

„Jeg har altid havt saadan Hug til at jagte og skyde," sagde Veslefrik, „saa, faar jeg ønske, hvad jeg vil, saa vil jeg ønske mig en Bøsse, som er slig, at jeg træffer alt det, jeg sigter efter, om det var aldrig saa langt borte."

Det skulde han faa; men det var et skrøbeligt Ønske, sagde Fattigmanden; „du faar ønske bedre for den sidste Skillingen."

„Jeg har altid havt Hug til at være i Lag med Folk, som var godkyndte og godhjertede," sagde Veslefrik, „saa, fik jeg det, som jeg ønsker, vilde jeg have det saa, at ingen kan negte mig det første, jeg beder om."

„Det Ønsket var ikke saa skrøbeligt," sagde Fattigmanden, og saa strøg han bort imellem Haugene, saa han ikke saa ham mere, og Gutten lagde sig til at sove, og næste Dagen kom han ned af Fjeldet med Felen og Bøssen sin.

Først gik han til Landhandleren og bad om Klæder, og paa en Bondegaard bad han om Hest, og paa en anden bad han om Slæde, og ensteds bad han om Finmut, og det var ikke nei at faa for ham; om det var aldrig saa store Gniere, maatte de give ham det, han bad om. Tilsidst reiste han gjennem Bygden som en veldig Storkarl og havde baade Hest og Slæde. Da han havde reist et Stykke, mødte han Lensmanden, som han havde tjent hos.

„Goddag, Husbond," sagde Veslefrik med Felen, han standsede og hilste.

„Goddag," sagde Lensmanden; „har jeg været din Husbond?" spurgte han.

„Ja, kommer du ikke ihug det, at jeg tjente hos dig i tre Aar for tre Skilling?" sagde Veslefrik.

„Gud bevares, hvor du er kommen dig til i en Hast da," sagde Lensmanden. „Hvorledes har det baaret til, at du er bleven saadan Storkar?"

„Aa, det var nu saa det," sagde Veslen.

„Er du saa vellystig, at du farer med Fele ogsaa?" sagde Lensmanden. 238

„Ja, jeg har altid havt Hug til at faa Folk til at danse," sagde Gutten; „men det gjæveste, jeg har, er denne Bøssen," sagde han; „for det falder mest alt det, jeg peger paa med den, om det er aldrig saa langt borte. Ser du den Skjæren, som sidder i Granen derborte?" sagde Veslefrik. „Hvad sætter du, at jeg kniber den, her vi staar?" sagde han.

Det vilde Lensmanden gjerne, om det skulde være, sætte Hest og Gaard og hundrede Daler paa, han ikke var god for; men han skulde da sætte alle de Penge, han havde paa sig, og hente den skulde han, naar den faldt; for han troede aldrig, det var muligt at række saa langt med nogen Bøsse. Men med det samme det smald, faldt Skjæren ned i et stort Klungrekjær, og Lensmanden strøg bort oppi Kjærret efter den, og han tog den op og viste Gutten den. I det samme satte Veslefrik til at stryge paa Felen, og Lensmanden til at danse, saa Tornene sled i ham, og Gutten spillede, og Lensmanden dansede og græd og bad for sig, til Fillerne føg om ham, og han næsten ikke havde en Traad paa sig.

„Ja, nu tænker jeg, du er saa fillet, som jeg var, da jeg reiste af Tjenesten hos dig," sagde Gutten, „saa nu faar du slippe med det." Men først maatte Lensmanden give ham det, han havde væddet paa, at han ikke skulde træffe Skjæren.

Da Gutten kom til Byen, tog han ind paa et Vertshus; han spilte, og de, som kom did, dansede, og han levede baade lystig og vel; det var ingen Sorg for ham, for ingen kunde sige nei til det, han bad om.

Men som de stod i den bedste Legen, kom Vægterne og skulde trække Gutten paa Raadstuen, for Lensmanden havde klaget over ham og sagt, han havde overfaldt ham og plyndret ham og næsten taget Livet af ham, og nu skulde han hænges.

Men Veslefrik havde Raad for al Uraad han, og det var Felen. Han tog til at spille paa den, saa maatte Vægterne danse, til de laa der og gabede.

Saa sendte de Soldater og Vagt iveien; men det gik ikke bedre med dem 239
end med Vægterne; da Veslefrik fik Felen frem, maatte de til at danse, saa længe han orkede at faa den til at laate; men de var klare længe før. Tilsidst saa lurede de sig paa ham og tog ham, imedens han sov om Natten, og da de havde faaet ham, blev han dømt til, at han skulde hænges strax, og det bar afsted til Galgen med det samme. Der stimlede sammen en Mængde Folk, som skulde se dette Vidunder, og Lensmanden var ogsaa med, og han var saa sjæleglad, fordi han skulde faa Ret for Pengene og Skindet sit og faa se, at de hængte ham; men det gik ikke fort, for Veslefrik var skrøbelig til at gaa, og skrøbeligere gjorde han sig; Felen og Bøssen drog han ogsaa med sig; det var ingen god for at faa fra ham dem, og da han kom til Galgen og skulde klyve op paa Stigen, hvilte han for hvert Trin; paa det øverste satte han sig og spurgte, om de kunde negte ham et Ønske, om han ikke kunde faa Lov til en Ting, han havde saadan Lyst til, at laate en Laat og lege en Leg paa Felen sin, før de hængte ham. — „Nei, det var baade Synd og Skam at negte ham det," sagde de; det var ikke nei til det, han bad om. Men Lensmanden bad for Guds Skyld, at de ikke skulde lade ham faa Lov til at klunke paa en Streng, ellers var det ude med dem allesammen, og skulde Gutten have Lov til at spille, maatte de binde ham til den Birken, som stod der. Veslefrik var ikke længe om at faa Felen til at laate, og alle de, som var der, til at danse, baade de, som gik paa to og fire, baade Provst og Prest og Skriver og Fut og Lensmand og Mestermand; de dansede og lo og skreg om hverandre; somme dansede, til de laa som døde; nogle dansede, til de faldt i Svime; galt gik det med dem alle; men værst gik det med Lensmanden, for han stod gjordet til Birken og dansede og skurede store Stykker af Ryggen sin paa den. Der var ikke nogen, som tænkte paa at gjøre noget med Veslefrik, og han fik gaa med Bøssen og Felen sin, som han vilde, og han levede vel alle sine Dage, for der var ingen, som kunde sige nei til det første, han bad om.

P. Chr. Asbjörnsen.

37. Smaagutternes Nationalsang.

240

Wergeland

Vi ere en Nation, vi med,
Vi smaa, en Alen lange;
Et Fædreland vi frydes ved;
Og vi, vi ere mange.
Vort Hjerte ved, vort Øie ser,
Hvor godt og vakkert Norge er;
Vor Tunge kan en Sang blandt fler
Af Norges Æressange.

Mer grønt er Græsset ingensteds,
Mer fuldt af Blomster vævet,
End i det Land, hvor jeg tilfreds
Hos Far og Mor har levet;
Jeg vil det elske til min Død,
Ei bytte det, hvor jeg er fød,
Om man et Paradis mig bød,
Af Palmer oversvævet.

Hvor er vel Himlen mere blaa?
Hvor springer vel saa glade
De Bække, som i Engen gaa
For Blomsterne at bade?
Selv Vinteren jeg frydes ved,
Saa hvid og klar som strøet med
Al Stjernehimlens Herlighed
Og hvide Liljeblade.

Jeg ikke vil for fremmed Vaar
Min norske Vinter bytte,
Og fremmed Slot ei nær forslaar
Imod min Faders Hytte.
Han siger, han er der saa fri —
Det ei saa nøie fatter vi;
Men noget godt er vist deri,
Som værd er at beskytte.

Gid jeg da snart maa blive stor
— Jeg har saa længe biet —
At tappert jeg kan verne for
Min Faders dyre Frihed!

Og skulde nogen vel med Magt 241
Faa Fædrelandet ødelagt?
Hvert Liv, min Fader jo har sagt,
Er til dets Frelse viet.

Det leve da som Gran og Fyr,
De sterke, eviggrønne!
Som Stjernerne bag sine Sky'r
Er altid lige skjønne!
Kom Vaar og Høst, som altid før,
Med Blomster for min Moders Dør,
Med gyldent Korn paa Faders Stør,
Som vil du dem belønne!

H. Wergeland.

38. En egte Rævestreg. 241

Blicher

Ved en Kirke paa Landet, nogle Mil fra Kristiania, blev Menigheden, just som den en Søndag var forsamlet til Gudstjeneste, Vidne til følgende Puds, som Ræven spillede sin Arvefiende Ulven. Denne kom jagende efter en Ræv

ned ad et Bjerg ikke ret langt borte, og da den halede sterkt ind paa Mikkel, var Kirkefolkene enige om, at den vilde naa den, inden den kunde frelse sig i Skoven, som laa paa det ligeoverfor liggende Bjerg, paa den anden Side af Dalen. — Mikkel var af anden Mening; thi han havde en Skjelm bag Øret. Igjennem Dalen, der adskilte begge Bjerge, løb en temmelig bred Elv, som netop var tilfrossen paa en eneste Vaag nær, der bestandig holdtes aaben af en Vandhvirvel. Didhen ilede Ræven og gav sig til at løbe rundt om Vaagen; Ulven løb bagefter. Men her havde Mikkel Fordelen; thi da den var mindre end Ulven, kunde den sno sig hurtigere om Vandhullet, og da den tillige var langt lettere, kunde den uden Fare vove sig ud paa den yderste Rand af Isen og gjøre Kredsene snevrere. Endelig skede, hvad man snart begyndte at forudse. Efter nogle forgjæves Rundarer vilde Ulven ogsaa gjøre sine Cirkler snevrere; men snart brast Isen, og Ulven plumpede i Vaagen. Ræven benyttede det gunstige Øieblik og havde frelst sig i Skoven, inden dens Fiende kom op af sit kolde Bad.

St. St. Blicher.

39. Dompappen.

242

Eft. v. Schmid

Morten Hansen havde været Soldat og tjent sit Fædreland i Krigstid. Da han havde tjent ud og kom hjem til sin egen Bygd, var begge hans Forældre døde. Det var ikke andet efter dem end en Hytte med en Haveflek til. En Dag, som han gik og saa sig om ude i Skoven og tænkte paa, hvad han bedst skulde tage sig til for at tjene sit Brød, kom han til at se paa alle de Stubber og Rødder, som stod igjen efter nedhugne Trær. „Hvor megen god Ved her staar og raadner bort," tænkte han. Især var det mange Stubber efter Løn og Valbirk, og han vidste, at det er Ved, som baade er fast og flammet. Han var flink til at dreie og skjære ud i Træ, og nu faldt det ham ind, at han kanske kunde gjøre sig Nytte af noget, som ellers ingen brød sig om. Han ledte ud de bedste Stykker af mange Slags aaret og flammet Ved, tog dem med sig hjem og dreiede og skar ud deraf Æsker, Pibehoveder og andre Ting med mange Figurer, Blomster og Snirkler paa og polerte dem. Folk syntes godt om hans Arbeide, det blev kjøbt saa fort, som det blev færdigt, og fra den Tid af havde han nok at gjøre og nok at leve af.

Morten var agtet og afholdt af alle, som kjendte ham. Han var flittig og sparsom, og inden kort Tid kom han saa vidt, at han kunde lægge Penge op. Han slog ikke stort paa, som mange andre i hans Sted vilde have gjort. Hytten, han havde faaet efter Forældrene, rev han ikke ned for at bygge et Hus isteden; han rettede og stelte bare paa den, saa han godt kunde bo der. Trævæggene lod han blive, som de havde været, saalænge han kunde mindes, han syntes bedst om den brune Træfarve, de havde; men nye, klare Ruder lod han sætte i Vinduerne, og Hytten saa vakker ud, der den laa mellem Pæretrær, som var et Par Gange høiere end Taget, og Æbletrær, som strakte Grenene saa langt ud, at de mødtes over Mønet.

Nu syntes Morten, han ogsaa kunde tænke paa at gifte sig, og det gjorde han. Han tog sig en Kone, som han holdt af, og levede lykkelig med hende. De havde to Børn, en Søn og en Datter, som begge slegtede paa Forældrene og skikkede sig vel.

Men med Tiden blev Morten igjen alene i Hytten; thi Konen døde, og 243
Børnene havde selv faaet Hus og Hjem. Han havde en liden Sønnesøn, som var opkaldt efter ham; denne tog han til sig for ikke at være rent alene.

Naar Bedstefaderen gik i Skoven for at bryde Rødder og Ved til Træskjærerarbeidet, som han endnu drev paa, maatte lille Morten altid være med. Det var en Helg for Gutten; intet Sted syntes han, det kunde være deiligere end i Skoven. Der lærte Bedstefaderen ham at skjelne mellem Trærne, saa han kunde kjende dem paa Væxten, enten han saa Løvet eller ikke, eller paa Veden, naar bare Stubben stod igjen. „Der findes ikke større Guds Gave end Skoven," sagde gamle Morten. „Hvad skulde vi gjøre, naar vi ikke havde den? Der er nu Furu og Gran; dem er det mest af, og det er simpel, blød Ved, især Granen; men den er god at arbeide i, baade retkløvet og letkløvet, og derfor bruger Folk ogsaa mest af den. Saa er det Eg og Bøg; det er stolte Trær, og de maa til, naar noget skal være sterkt. Aldrig skal du se to Slags Ved har samme Farve; noget er næsten saa hvidt som Elfenben, og andet er igjen rødagtigt, brunt eller gult. Men ingen Ved er som Rodveden af Løn og Valbirk; den er næsten saa haard som Sten, smaaprikket og saa fin, saa du ser ikke Gaarerne i den engang."

Det var en Mængde Sangfugle i Skoven, og Gutten var ligesaa glad i disse, som Bedstefaderen var i Trærne. Han lagde nøie Merke til, hvorledes de saa ud, og kjendte dem paa Røsten allesammen. Han havde den største

Lyst til at fange nogle af dem; men naar han bad Bedstefaderen om Lov til det, svarede denne altid: „Aa, nei vist ikke, hvad skulde det være til?“

„Det var saa morsomt at have dem hjemme i Stuen og høre dem synge,“ sagde Morten.

„Du hører dem jo her i Skoven,“ sagde Bedstefaderen, „det er meget vakrere. Dersom du var en liden Fugl, havde du saa Lyst til at blive stængt ind i et Bur, tror du?“

En Dag ud paa Høsten var Bedstefaderen og Gutten i Skoven igjen. De havde sat sig til at spise Middag paa en stor Egestub i en Rydning, hvor Solen skinnede. Allerbedst det var, kom en Dompap hoppende henimod det Sted, hvor de sad, og Morten kastede nogle Brødsmuler til den. Først blev den 244
ræd og fløi sin Vei; men siden kom den igjen og gav sig til at pille Smulerne op.

„Ser du Dompappen, Bedstefader?“ sagde Morten og hviskede for ikke at skræmme Fuglen. „Det skulde vel være morsomt at have den hjemme i Stuen i Vinter!“

„Det kunde nok lade sig gjøre,“ sagde Bedstefaderen. „Dompappen vil gjerne være hos Folk, den trives endogsaa bedst i Hus om Vinteren.“

Og nu lærte Bedstefaderen ham at sætte op Limpinder til at fange Dompapper med.

Hver Dag var Morten i Skoven for at se til Limpinderne; men aldrig var det nogen Fugl paa dem. Endelig kom han hjem en Dag og havde fanget en Dompap. Da var han vel glad.

„Bedstefader!“ raabte han, „her skal du se en Dompap! „Se, hvor rød den er i Brystet, og hvilke klare, sorte Øine den har! Har du seet noget saa vakkert før?“

Han slap Fuglen i Stuen, og den var slet ikke bange. Den fløi lige hen i Vindueskarmen, sad der en Stund og gjorde sig tilgode med halvdøde Fluer, siden satte den sig paa Kanten af Grødfadet og hakkede med Nebbet i Grøden og gav sig saa til at plaske med Vingerne i en Skaal med Vand, som stod paa Bordet. Morten havde hugget et lidet Grantræ i Skoven, det stillede han op i det ene Hjørne i Stuen, og strax kom Dompappen og satte sig paa det.

„Du synes nok, du kjender dig igjen der,“ sagde Morten.

Dompappen hoppede nok saa lystig omkring fra den ene Gren til den anden, tittede frem mellem Kvistene, og tilsidst satte den sig øverst i Grantoppen, lagde Hovedet paa Siden og gav sig til at fløite.

Fuglen blev snart saa kjendt med Morten, at han kunde lade den spise af Haanden, og naar han sad ved Bordet, kom den og satte sig paa Kanten af Tallerkenen og spiste med. Stod Vinduet oppe, saa fløi den ud i Haven og hoppede omkring der en Stund, men kom altid ind igjen af sig selv.

En Søndag Aften sagde Bedstefaderen: „Herregud, hvor Tiden gaar! Om Tirsdagen har vi alt Mortensdag. Ifjor paa denne Tid levede din Bedstemoder endnu; hun havde altid en Gaas paa Gjødstien til den Dag, og 245
Mortensaften spiste vi Gaasesteg. Men iaar vanker det nok ingen Gaasesteg, for jeg har ikke tænkt paa at skaffe nogen Gaas, og nu er det vel ingen at faa kjøbt."

Dermed tog han Hat og Stok og gik til Vertshuset for at læse Bladene, som han pleiede Søndag Aften; men det var ikke frit for, at Bedstefader var lidt grætten, det skjønte Morten godt.

Lidt efter kom en Gut ind, som hed Adolf og var Søn af en rig Mand, der hed Berg, og som boede paa en stor Gaard. Han skulde bestille nogle Pibehoveder af gamle Morten for sin Fader. Han fik se Dompappen, som sad og pikkede Hampefrø af Haanden paa Morten, og syntes saa godt om den, saa han strax vilde kjøbe den.

„Hvad vil du have for den?" spurgte han.

„Jeg vil slet ikke sælge den," svarede Morten.

„Naar jeg nu byder dig en Daler for den?" sagde Adolf.

„For en Daler," tænkte Morten, „kan jeg kjøbe en Gaas til Bedstefader."

„Saa tag den da," sagde han; „men vær god mod den, klip ikke Vingerne paa den og pas vel paa, at ikke Katten faar Tag i den."

Nu løb Morten fra det ene Hus til det andet og spurgte, om der var en Gaas at faa kjøbt. En Bondekone havde en stor, fed en, som hun ikke selv havde Brug for; men hun kunde ikke sælge den for en Daler, sagde hun. Morten fortalte hende, at han havde solgt Fuglen, som han holdt saa meget af, forat Bedstefaderen skulde faa Gaasesteg om Mortensaften, og at han ikke havde mere end den Daler. Bondekonen syntes Synd i ham.

„Ja ja, saa faar du tage den da," sagde hun; „bedre Gaas har Bedstefader aldrig spist nogen Mortensaften, det skal jeg svare for."

Næste Aften havde Morten det travelt. De havde ingen Pige i Huset; men Bondekonen, som Morten kjøbte Gaasen af, havde lovet at hjelpe ham med at stege den. Da det led mod den Tid, at Bedstefaderen pleiede at spise til Aften, var Bordet dækket og Alting istand. I det samme han kom ind af Døren, gik Morten hen og bukkede dybt for ham, fremsagde et Vers, 246
Skolemesteren havde lært ham, hvori han gratulerede Bedstefaderen til hans Navnedag, og sprang saa ud i Kjøkkenet efter den stegte Gaas, som han satte midt paa Bordet. Bedstefaderen saa paa Gaasen og paa Gutten og vidste ikke, hvad han skulde tænke.

„Hvor har du faaet den fra, Gut?“ sagde han og saa lidt alvorlig paa ham.

Morten vilde nødig ud med det; men tilsidst kom det dog frem, at han havde solgt Dompappen og kjøbt Gaasen for Pengene.

Bedstefaderen sagde ikke stort; men medens han skar Gaasen istykker, maatte han vende sig bort et Par Gange for at tørre Øinene. De bedste Stykker lagde han paa Tallerkenen til Morten, som var sjæleglad og spiste og snakkede i et væk.

Med engang bankede det paa Døren, og en Tjener kom ind. Han havde en Hilsen fra Herskabet paa den store Gaard, de ønskede gamle Morten til Lykke paa hans Navnedag og sendte ham en Flaske Vin, som de bad ham drikke til Stegen. De havde hørt, sagde Tjeneren, hvorledes Morten var kommen til Gaasen.

„Ser du det, Bedstefader,“ sagde Morten, da Tjeneren var gaaet, „nu har Dompappen skaffet os baade Steg og Vin.“

Morten savnede Fuglen mere, end han vilde lade sig merke med. Han syntes ikke, Maden smagte saa godt som før, siden han ikke mere kunde dele den med Dompappen, og hver Gang han kom til at se hen i Krogen, hvor Grantræet stod endnu, var han nær ved at græde. En Aften sad Morten og Bedstefaderen ved Ovnen og snakkede sammen. Det var mørkt i Veiret, derfor havde de holdt op at arbeide tidligere end ellers. Det sneede og regnede paa en Gang, og Vinden susede i Trærne udenfor Hytten. Med et tiede Morten stille og gav sig til at lytte.

„Det er en Fugl, som pikker paa Ruden,“ sagde han.

Han sprang bort til Vinduet, lukkede det op, og Fuglen fløi ind og satte sig paa hans Skulder. Det var Dompappen; om den ikke havde havt en rød Silketraad om Benet, saa havde nu Morten kjendt den ligevel.

247

„Kommer du igjen?“ sagde Morten; „vil du ikke være paa den store Gaarden? vil du heller være hos mig kanske? Ja, jeg vilde nok gjerne have dig, jeg, Fuglen min,“ sagde han og strøg og kyssede den; „men du maa hjem igjen, ser du, det er ikke Raad for det.“

„Det er rigtigt, Morten,“ sagde Bedstefaderen; „Fuglen maa hjem igjen, den er ikke din mere.“

„Men tænk, Bedstefader,“ sagde Morten, „at den ikke har glemt mig, og at den kunde finde Veien hid igjen.“

„Ja, snak nu ikke mere om det; men skynd dig og gaa med den,“ sagde Bedstefaderen; „de savner den vist deroppe.“

Morten satte Luen paa Hovedet, puttede Fuglen ind paa Brystet og sprang afsted op til Gaarden.

Der blev han vist ind i Stuen til Fruen og Adolf. Han blev staaende ved Døren og holdt Dompappen paa Haanden. Adolf sprang hen til ham.

„Er det dig, Morten?“ sagde han. „Og Dompappen har du med dig? Men hvorledes har du faaet fat i den? Den fløi ud af Vinduet for en Stund siden, og jeg ventede ikke at faa se den mere.“

Morten fortalte, hvorledes det var gaaet til, og rakte ham Fuglen; men det var godt at se, at han nødig skilte sig ved den.

„Du ser nok, Adolf,“ sagde Fruen, „at Morten og Dompappen holder lige meget af hinanden. Jeg vilde ikke skille dem, var jeg i dit Sted.“

„Det vil jeg heller ikke, kjære Moder,“ sagde Adolf. „Se der, Morten, har du Fuglen igjen; naar du hernæst fanger en Dompap, kan du give mig den.“

„Du er en brav Gut, Morten,“ sagde Fruen. „Jeg har rigtignok ingen Dompap at give dig; men her er en Guldfugl, vil du have den?“ sagde hun og stak en blank Guldpenge i Haanden paa ham.

Morten bukkede og takkede mange Gange. Han gjorde ikke Veien lang mellem Gaarden og Bedstefaderens Hytte.

„Se her, Bedstefader!“ raabte han og gjorde et Hop fra Døren og midt ind paa Stuegulvet, „her er baade Dompappen og jeg. Nu er det tredie Gang, den kommer til os, og en Lykkefugl er det, baade naar den gaar, og naar den kommer. Se, den fik jeg af Fruen paa Gaarden,” sagde han og viste frem 248
Guldpengen.

„Ja, Ærlighed er ogsaa en Lykkefugl,” sagde Bedstefaderen, „glem aldrig det.”

Fra den Dag af gik Adolf aldrig forbi gamle Mortens Hytte uden at se ind om Døren og spørge, hvorledes det stod til med Dompappen. Han og Morten blev gode Venner, og Adolfs Forældre saa det gjerne; thi de havde ogsaa fattet Godhed for Morten og bad ham ofte op paa Gaarden.

Morten var fjorten Aar gammel, og Bedstefaderen vilde gjerne sætte ham i Snedkerlære. Morten havde selv den største Lyst til Haandværket; men Forældrene kunde ikke hjelpe ham; de havde saa mange Børn at sørge for, og Bedstefaderen havde mindre at gjøre med nu, end han havde havt før. De opsparede Penge var gaaet med til at hjelpe Sønnen og Datteren frem, og siden havde han tjent meget mindre ved Træskjærerarbeidet, fordi det nu var flere, som lagde sig efter det. Han grundede ofte paa, hvad han skulde gjøre for at skrabe saa mange Penge sammen, at Morten kunde komme i Lære hos en duelig Snedker.

En Dag var Morten gaaet op paa Gaarden. Det var Adolfs Fødselsdag, og han havde faaet en Skrivepult af sine Forældre med meget kunstig indlagt Arbeide. Morten saa nøie paa Pulten og dreiede og vendte den paa alle Kanter.

„Hvad synes du om den?" sagde Adolf.

„Det er et godt Arbeide og vakkert Træ; jeg har aldrig seet det vakrere," svarede Morten.

„Men hvorledes kan det være saa mange Farver i Træet?" spurgte Adolf, „det ser ikke ud, som det var malt heller."

„Det kommer af, at det er forskjellig Slags Træ, og hvert har sin Farve," sagde Morten. „Veden af Nøddetræer er mørkebrun, naar den er poleret, af Kirsebærtræer er den rødbrun, af Pæretræer gul, og Lønnetræ er hvidt som Elfenben. Og saa mange Slags er brugt til Indlægningerne her, ser jeg."

Adolfs Fader hørte, hvad Morten sagde.

„Du skjønner dig godt paa Træsorterne, hører jeg; hvor har du lært det?" sagde han.

„Jeg har lært det af Bedstefader," svarede Morten. „Jeg har ogsaa en 249
Samling af alt Slags Træ fra Skoven og fra Haven hjemme. Det er Træstykker, som jeg selv har skaaret til og poleret."

Berg havde længe tænkt paa at gjøre noget for Morten; nu sagde han:

„Det er godt nok; men saadant Arbeide, som Pulten her, kan du dog ikke gjøre. Skulde du ikke have Lyst til at lære det og blive Snedker?"

„Jo, det havde jeg nok Lyst til," svarede Morten, „jeg vilde Ingenting heller; men Bedstefader har ikke Raad til at sætte mig i Lære."

„Jeg skal sørge for at faa dig i Lære," sagde Berg. „Dersom din Bedstefader ikke har noget imod det, vil jeg betale for dig hos den Snedker, som har gjort Pulten; det er den dueligste Snedker i Byen."

Det var en uventet Lykke for Morten. Han takkede Berg mange Gange og skyndte sig hjem for at fortælle Bedstefaderen den glædelige Nyhed.

Morten var tre Aar i Lære, derpaa blev han Svend og reiste udenlands. Da han kom hjem igjen, var han en voxen Mand og meget flink i sit Haandverk. Gamle Bedstefader levede endnu, og Morten var hans Stolthed og Glæde. Berg, som gjerne vilde have en duelig Snedker til at bo der paa Stedet, gav ham Midler til at faa et Verksted istand og sætte sig ned som Mester. Nu blev der bygget et nyt Hus istedenfor den gamle Hytte, og dertil gjorde Morten alt Snedkerarbeidet med sine egne Hænder. Da han havde Ord for at være ligesaa ærlig som duelig, fik han god Søgning og havde altid saa meget Arbeide, som han kunde overtage.

Bedstefaderen havde nu naaet en høi Alder; men han oplevede dog den Glæde at se sin Sønnesøn og hans unge Kone flytte ind i det nye Hus. Dette tilhørte nu Morten; men Bedstefaderen boede hos ham og var elsket og høit agtet af sine Børn og af alle, som kjendte ham. Hver Mortens-aften var Mortens Forældre, Søskende og øvrige Familie samlet hos ham for at feire Bedstefaders Navnedag og spise Mortensgaasen. Engang, som den store, fede Gaas blev baaren ind og sat paa Bordet, sagde Bedstefaderen:

„Husker du dengang, Morten, da du var en liden Gut og solgte 250
Dompappen, som du holdt saa meget af, forat jeg ikke skulde savne Gaasestegen om Mortensaften? Du kaldte den for en Lykkefugl, og det blev den ogsaa, ikke for dig selv alene, men for os alle. Din Kjærlighed til mig, din Ærlighed, Flid og dit gode Hjertelag vilde Gud lønne, og dertil brugte han Fuglen som et Middel. Ja, han, som sørger for Fuglene under Himlen, han har sørget for os alle ved en liden Fugl."

40. Konen med Eggene.

250

Andersen

Der var en Kone paa Landet,
Hun havde en Høne blandt andet.
Nu, lægge Eg er Hønens Fag,
Og denne gav et hver evige Dag;
Det var et Par Snese, da de blev talt, —
Se, dette fandt Konen ikke saa galt.

Hun dem forsigtig i Kurven fik,
Tog den paa Hovedet og gik.
Til Staden styred hun sin Gang;
Men hun var ene og Veien lang,
Skjønt hun gik til af alle Kræfter. —
Nu tænkte hun over og regned efter,
Hvor godt hun fik sine Eg betalt;
Og det var jo heller ikke saa galt.

„Ja vist!“ saaledes hun gaar og taler,
„For disse faar jeg en hel Rigsdaler;
For den vil jeg kjøbe to Høns — lad se,
Med den der hjemme har jeg da tre.
Hver lægger Eg, og om ikke længe
Kan jeg handle igjen og komme til Penge;
Jeg kjøber tre Høns til de tre, jeg har, —
Se, det bliver sex! — deres Eg jeg ta'r;
Jeg sælger det halve, den anden Rest
Skal ruges til Kyllinger, det er bedst;
Jeg faar da en Hønsegaard, — tænk dig bare!
Og den tager til; det er holden Vare!
En Del lægger Æg, en Del ruger ud, — 251
Hvor jeg bliver rig, du søde Gud!
Jeg kjøber to Gjæs og et lidet Faar,
Og bedre og bedre Handelen gaar
Med Æg og med Høns og med Fjær og med Uld, —
Tilsidst faar jeg Pengeposen fuld!
Jeg kjøber en Gris, jeg kjøber en Ko;
Hvo ved, — maaske jeg kan kjøbe to?

Se, det giver af sig! Og efter et Aar
Har jeg Hus og Folk og Kjør og Faar. —
Saa kommer en Frier ind i min Stue,
Han kysser min Haand, og jeg bliver Frue,
For han har en Gaard, der er større end min;
Jeg bliver saa fornem, saa stolt og saa fin!
Jeg taaler ikke den mindste Snakken; —
Jo, jeg skal vide at kneise med Nakken!”

Og ret som hun sagde det, gjorde hun saa —
Klask! — Æggene der paa Jorden laa!
Med dem den hele Lyksalighed faldt,
Og det var i Grunden slet ikke saa galt!

H. C. Andersen.

41. Indianeren og Tyven.

251

En nordamerikansk Indianer fandt en Dag, da han vendte tilbage fra Jagten til sin Hytte, der laa dybt inde i Skoven under høie Trær, at et stort Stykke Kjød, som han havde hængt op for at tørres, var blevet ham frastjaalet. Strax saa han sig omhyggelig om paa Jorden og i Nærheden af Hytten, stod et Øieblik stille i dyb Eftertanke og begav sig afsted for at forfølge Tyven.

Nu vil I vistnok spørge, om der var noget tydeligt Spor af Tyven, eller om han maaske havde seet ham. Ingen af Delene var Tilfældet, og alligevel vidste Indianeren, hvorledes Tyven omtrent saa ud; thi da han paa sin Vei mødte flere Folk, spurgte han, om de ikke havde seet en gammel og liden hvid Mand med et kort Gevær og en liden Hund med afhuggen Hale.

252

De havde rigtignok mødt en Mand, der svarede til denne Beskrivelse, og da han havde et saadant Stykke Kjød paa Ryggen, som Indianeren savnede, maatte han vist være Tyven. Da det imidlertid under Samtalen viste sig, at Indianeren aldrig havde seet Tyven, spurgte hine ham, hvorfra han havde faaet Beskrivelse over den, som han forfulgte. Indianeren svarede: „At Tyven er en liden Mand, ved jeg deraf, at han havde lagt Stene paa hverandre for at kunne naa Kjødstykket, som jeg kunde naa uden denne Hjelp. Paa hans korte Skridt over det tørre Løv i Skoven kunde jeg merke, at han er gammel, samt at han er en hvid, fordi hans Fodspor gaar udad, hvilket aldrig er Tilfældet med de vildes. Hans Gevær maa være lidet; thi paa Træet, hvortil han lænede det, havde han temmelig langt nede stødt et Stykke Bark af med Løbet, og at hans Hund ikke er stor og har en afstumpet Hale, saa jeg af Aftrykket i Sandet, hvor den havde siddet, medens dens Herre hentede mit Kjød."

42. Den beskjæmmede Vismand.

252

Efter Mau

En lærd Mand, som havde høie Tanker om sig selv, gik engang over en ensom Bjerghøide, og idet han grundede dybt over en vanskelig Sag, saa han hverken frem eller tilbage, hverken til høire eller venstre. Hel uventet stødte han paa en Hyrdedreng, som legede med Smaastene, idet han tog dem i

Haanden og betragtede dem med Opmerksomhed, den ene efter den anden. „Hvad bestiller du, Slyngel?“ spurgte den strenge Mand. „Jeg tænker, naadige Herre,“ svarede Drengen. „Hvad skulde du vel tænke paa?“ sagde den vise med Forundring. Den raske Hyrdedreng blev ham ikke Svar skyldig, men sagde: „Jeg tænker paa Gud.“ „Ved du da, hvor Gud er?“ spurgte Vismanden atter; og da Drengen gav sig til at le ad dette underlige Spørgsmaal, vedblev den vise og sagde: „Der kan du se, du ved det ikke.“ Derpaa tog han et deiligt, rødmusset Æble op af Lommen og sagde: „Det faar du, dersom du kan sige mig, hvor Gud er.“ Drengen aabnede sin Hyrdetaske, tog ikke mindre end to Æbler frem deraf og sagde: „Dem, kjære 253
Herre! vil jeg give eder, dersom I kan sige mig, hvor Gud ikke er.“ Den vise Mand stak sit Æble til sig igjen og gik beskjæmmet bort.

43. Den forurettede Hest. 253

Andersen

Der var en Fyrste i Grækenland;
Dengang han besteg sin Throne,
Han svor at ville hævde som Mand
Retfærd, han svor ved sin Krone.

Paa Torvet blev reist en Søile af Sten,
Høit paa den en Sølvklokke hængte;
Og der skulde ringes af hver og en,
Hvem Uret og Nød betrængte.

Og Klokken lød høit; hver skede hans Ret;
Aar gik, og Klokken hang stille.
Om Søilen stod Græs, den grønneste Plet,
Som nogen sig tænke vilde.

Ja Laurbær og Kaktus og Slyngplanter skjønt
Sig fæsted rundtom i Stenen,
Saa Klokken var skjult af det tætteste grønt
Bag Ranken og Laurbærgrenen.

En Dag da hørtes Klokken igjen,
Den rent var kommen af Tanker;
En udhungret Hest havde fundet derhen
Og aad af de grønne Ranker.

Dens Ryg var i Blod, saa haardt den led,
Og Fyrsten bød høit for dem alle:
„Selv Dyret skal lide Retfærdighed,
Dets Herre for Dommen vi kalde!“

H. C. Andersen.

44. Indbringende Gaadehandel.

254

Efter Hebel

Elleve Personer reiste paa et prægtigt Skib ned ad Rhinen. En Jøde, som vilde til en liden By, fik Tilladelse til at sætte sig i en Krog og seile med, naar han vilde opføre sig godt og give Skipperen 2 Mark i Drikkepenge. Nu klang det vel, naar Jøden slog paa Lommen; men det var bare en Otteskilling; thi det andet var en Messingknap. Desuagtet tog han taknemmelig imod Tilladelsen; thi han tænkte: „Paa Vandet vil der vel ogsaa være noget at fortjene. Der er jo allerede mangen en bleven rig paa Rhinen.“

I Begyndelsen gik det meget muntert med lystige Samtaler, og Jøden i sin Krog og med sin Tversæk paa Nakken — thi han lagde den ikke fra sig — maatte døie meget, som man ofte tillader sig mod disse Folk og har Synd af det. Men da nogen Tid var gaaet, blev den ene efter den anden stille og gabede og saa ned ad den lange Rhin, indtil en igjen begyndte: „Jøder“, sagde han, „ved du intet, som kan fordrive os Tiden?“

„Nu,“ tænkte Jøden, „er det Tid at klippe Faaret,“ og foreslog, man skulde efter Tur forelægge alleslags kuriøse Spørgsmaal; saa vilde han med deres Tilladelse ogsaa være med. Den, som ikke kunde besvare dem, skulde give Spørgeren 12 Skilling, og den, som svarede rigtig, skulde have 12 Skilling. Det syntes hele Selskabet godt om, og da de haabede at more sig over Jødens Dumhed eller morsomme Svar, spurgte enhver paa Maa og Faa om, hvad der faldt ham ind. Saaledes spurgte f. Ex. den første: „Hvor mange

blødkogte Æg kunde Kjæmpen Goliat spise, naar han var fastende?“ Alle sagde, det var umuligt at gjætte, og betalte sine 12 Skilling. Men Jøden sagde: „Et, for naar en har spist et Æg, er han ikke mere fastende.“ Han vandt 12 Skilling.

Den anden tænkte: „Bi bare, Jøde, jeg vil spørge dig af det nye Testamente, saa skal du nok frem med dine 12 Skilling. Hvorfor skrev Apostelen Paulus det andet Brev til Korinthierne?“ Jøden sagde: „Han maa ikke have været hos dem; ellers kunde han have sagt dem det mundtlig.“ Igjen 12 Skilling.

Da den tredje saa, Jøden var saa dreven i Bibelen, begyndte han paa en 255
anden Maner: „Hvem trækker sit Arbeide langt ud og bliver dog færdig til rette Tid?“ Jøden svarede: „Rebslageren, naar han er flittig.“

Den fjerde: „Hvem er det, der tager Folk ved Næsen og faar Penge til?“ Jøden sagde: „Barberen.“

Imidlertid nærmede man sig en By; da spurgte den femte: „I hvilken Maaned spiser Folkene i denne By mindst?“ Jøden svarede: „I Februar, for den har bare 28 Dage.“

Den sjette siger: „Hvorledes gaar det til: Der er to kjødelige Brødre, og dog er bare den ene af dem min Onkel?“ Jøden sagde: „Onkelen er eders Faders Broder; eders Fader er ikke eders Onkel.“

En Fisk sprang i Veiret; da spurgte den syvende: „Hvilke Fiske har Øinene nærmest sammen?“ Jøden sagde: „De mindste.“

Den ottende spørger: „Hvorledes kan en om Sommeren ride i Skygge fra Bern til Basel, om end Solen skinner nok saa sterkt?“ Jøden svarede: „Hvor der ingen Skygge er, maa han stige af og gaa tilfods.“

Den niende: „Hvad er det, man har paa høire Haand, naar man rider fra Hamburg til Lübeck, og som man vedbliver at have paa samme Haand, naar man reiser fra Lübeck til Hamburg?“ — „Fem Fingre,“ svarede Jøden, „hvis man ikke har mistet nogen.“

Saa spurgte den tiende: „Hvor slog Noa det første Søm i Arken?“ Jøden svarede: „Han slog det paa Hovedet.“

Nu var bare den ellevte tilbage. Han spurgte: „Hvorledes kan fem Personer dele fem Eg, saaledes at hver faar et, og dog et bliver i Fadet?“ Jøden sagde: „Den sidste maa tage Fadet tilligemed Egget, saa kan han lade det ligge deri, saa længe han vil.“

Nu kom Turen til ham selv, og nu tænkte han ret at gjøre en god Fangst. Med mange Komplimenter og polisk Venlighed spurgte han: „Hvorledes kan man stege to Flyndrer i tre Pander, saaledes at der ligger en Flyndre i hver Pande?“ Men der var ingen, der fandt det ud, og den ene efter den anden gav Jøden sine 12 Skilling.

Da de nu forlangte, at Jøden skulde sige dem Opløsningen paa Gaaden, 256
siden de havde betalt sine Penge, vendte han sig længe med betænksom Mine hid og did, trak paa Skuldrene og dreiede Øinene. „Jeg er en stakkels Jøde“, sagde han tilsidst. De andre sagde: „Hvad skal disse Omsvøb til? Ud med Sproget!“ — „Tag det ikke ilde op,“ var Svaret, „jeg er kun en stakkels Jøde.“ Endelig efter mange Opfordringer, at han kun skulde sige Opløsningen, de vilde aldeles ikke tage ham det ilde op, greb han i Lommen, tog af sine vundne Penge 12 Skilling op, lagde dem paa Bordet, som stod paa Dækket, og sagde: „Jeg ved det heller ikke. Her er mine 12 Skilling.“

Da de andre hørte dette, gjorde de vel store Øine og mente, saaledes var Væddemaalet ikke. Men da de dog selv var velhavende og skikkelige Folk, og denne Reisekammerat havde fordrevet dem Tiden saa godt, saa lod de det gjelde, og Jøden gik saaledes fra Skibet med, — det kan en flink Gut regne mig ud i Hovedet: Hvormange Daler, Mark og Skilling havde Jøden med sig fra Skibet? Otte Skilling havde han først og en Messingknap; elleve Tolvskillinger havde han vundet ved at gjætte Gaader, elleve ved den Gaade, han selv fremsatte, en havde han betalt tilbage, og Skipperen havde faaet 2 Mark i Drikkepenge.

45. Daarlig Gevinst. 256

Eft. Hebel

En ung Fyr gjorde sig engang for en Jøde til af, hvor sikkert han kunde hugge, og hvorledes han i første Hug kunde kløve en Synaal paalangs. „Ja, du tror det nok ikke,“ sagde han; „men jeg vædder en Mark, at jeg skal hugge dig det sorte bort af Neglen lige paa et Haar, og uden at der kommer Blod“. Væddemaalet blev indgaaet; thi Jøden holdt saadant noget for umuligt, og Pengene blev lagte paa Bordet. Den unge Fyr trak sin Kniv op og hug og tabte; thi i sin Keitethed hug han den stakkels Jøde det sorte af Neglen og det hvide af Neglen og det yderste Led af Fingeren med glat væk

i et Hug. Da gav Jøden et høit Skrig, tog Pengene og sagde: „Ak ve! jeg har vundet!“

46. Fluen paa Vognen.

257

En Flue havde sat sig paa en Vogn, der kjørte rask afsted henad Landeveien, saa der stod en forfærdelig Støvsky rundt omkring. Saa sagde Fluen: „Nei se engang, hvilke Støvskyer jeg kan gjøre!“

47. Mopsen og Gaardshunden.

257

Winther

M.: „Store Hund! du Tølper der!
Pak dig bort! hvad vil du her?
Faar jeg rigtig fat paa dig,
Gaar det dig vist jammerlig!“
G.: „Vær ei saa slem, du lille Stakkel!
Og gjør ei saadant fælt Spektakel!“

Den store Hund knapt saa sig om,
Da blev den lille taus og from
Og sagde ei et Muk, men ind
Den løb saa hurtig som en Vind.
Først da den stod i Husets Dør,
Gjøede den meget værre end før.

Chr. Winther.

48. Kvagga og Zebra.

257

Efter Strøm

Kvagga og Zebra er begge stribede. Den første har større Lighed med Hesten, lader et Skrig høre, der ligner Hundens Gjøen og lader sig, om end med Vanskelighed, tæmme saaledes, at den baade kan bruges til at trække og til at ride paa. Den sidste har noget større Lighed med Æslet, er

vanskeligere at tæmme, og de, som vil ride paa den, pleier da gjerne at lægge en Mundkurv paa den, fordi den ofte er bidsk og lumsk. Dens Stemme skal lyde, som naar en Sten kastes langs hen ad Isen. Om en saadan, som halvtæmmet holdtes paa en Gaard i Nærheden af Kap i Afrika, fortælles der, at den engang, da en engelsk Soldat havde sat sig for endelig at ville ride paa den, blev meget balstyrig, steilede, slog ud, kastede sig ned og vilde ikke reise sig igjen. Da han endelig drev den til at staa op, løb den med ham hen til en steil Flodbred, sprang derfra ligened i Floden og kastede ham af i 258
Vandet. Han holdt sig imidlertid fast i Tøilen og kom i Land tilligemed Zebraen. Denne gik nu tilsyneladende rolig hen imod ham, nærmede sin Mund til hans Ansigt som for at vise ham Kjærtegn, men — bed paa en Gang det ene Øre af ham.

49. Ekorn. 258

Efter Strøm

Dette særdeles vevre og livlige Dyr er udbredt over hele Jorden og udmerker sig overalt ved sin Lethed og Hurtighed i at springe og klatre. Den hos os almindelige, brune Ekorn, der bliver graa om Vinteren, lever næsten altid paa Trær, mellem hvis Grene den med Smidighed bevæger sig, springer lydløst og med Sikkerhed fra det ene Træ til det andet, ti til tolv Alen ad Gangen, og fra Trætoppe lige ned paa Jorden uden at tage Skade, alt ved Hjelp af de spidse Negle, de bøielige og fugtige Fodsaaler og den lange haarrige Hale. Under dens Bevægelser, som altid er livlige, hurtige og pudsige, ligesom Abernes, holder den Halen lige udstrakt, men opret langs ad Ryggen, naar den sidder stille paa Bagdelen. I denne Stilling holder den sig, naar den spiser, og bruger da Forlabberne til at holde Føden med. Nødder f. Ex., som er dens kjæreste Mad, knækker den ved at dreie dem hurtig rundt imellem Fortænderne, hvorved Skallet i nogle Sekunder gaar itu. Sit Rede har den i Trær, dannet af Kviste, Mos og Løv med et hvælvet Tag over og et eller to snevre Udgangshuller. Saasnart Vinteren nærmer sig, faar den travlt med at samle ind Straa, og i Vinterens Løb ligger den da ofte flere Dage efter hinanden ganske stille i sit Rede og lever af det indsamlede. Sine forskjellige Sindsbevægelser udtrykker den ved at pibe,

knurre, hvæse eller ved at klaske med Tungen. I Skræk lyder dens Toner som „duk, duk," i veltilfreds Stemning som „mur."

Ekorn lader sig let tæmme, og skjønt den er temmelig lunefuld og især om Vaaren gjerne vil bide, bliver den dog meget fortrolig og lader sig oplære til Kunststykker. Den skal endog af egen Drift være tilbøielig til at danse. I det mindste fortæller en troværdig Iagttager, at en Han og en Hun, som han 259
holdt i Bur sammen, ofte opførte en Slags Dans ved paa en Gang at gjøre Spring til Siden med hinanden, dog Hannen høiere end Hunnen.

Den samme Mand havde ogsaa en ung Ekorn, som løb frit omkring. Da den engang bed ham, lod han, som han var vred paa den, og gav sig i nogen Tid ikke af med den. Den lod, som om den ikke merkede det, og holdt sig ligegyldig borte fra ham; men aldrig saasnart kaldte han igjen paa den, før den som sedvanligt sprang op paa hans Skulder og kjærtegnede ham, som om intet var forefaldt imellem dem. Ved Synet af en Hund eller Kat skalv den af Angst; men den tog snart Mod til sig og sprang trampende imod dem med korte Spring paa alle fire. Med en anden gammel Ekorn drev den altid Spøg, især ved at trække den ned af den Stol, som den krøb op paa for at komme til sit Bur; men tilsidst blev denne kjed af Spøgen og skambed den unge saaledes, at den døde.

En anden Mand havde en tam Ekorn, som løb efter ham, hvor han gik. Fra Skulderen, hvor den sedvanlig satte sig, sprang den i et Sæt op i et Træ og fulgte ham saaledes fra et Træ til et andet. Var den paa Jorden, og han viste den en Nød, klavrede den op ad ham, tog Nødden og skjulte sig med den i hans Barm.

50. Den fangne og de frie. 259

Winther

„Jeg er en fornem Fugl, maa I tro;
I saadant et stadseligt Bur at bo
Det er en Ære, som ei er ringe.
Jeg har ei nødigt at løfte min Vinge
Og hente min Føde blandt Græs og Straa,
Som I fattige Kræ histude maa!"

Men de andre Fugle de sang i Kor:
„Vorherre har dækket vort Middagsbord,
Vorherre har bygget vort grønne Bo,
Der kan vi leve saa fri og fro
Og juble og synge med lystig Hu
Og gynge i Løvet, — men hvad kan du?“

Chr. Winther.

51. Hønen og Kyllingerne.

260

Schaldemose

En Høne gik med sine smaa
I Gaarden om for Korn at finde;
Da saa den høit ved Himlens Blaa
Den glubske Høg, sin Arvefiende,
Og klukked: „Børn! flyr hurtig! flyr!
Jeg Høgen ser, det grumme Dyr!“

En af de smaa i Veiret saa:
„Nei Moder! ingen Farer true;
Det lille Punkt hist i det blaa
Er i det høieste en Flue.“
Men vips! skjød Fluen ned og slog
Sin Klo i den, som var saa klog.

Fr. Schaldemose.

52. De to Hunde.

260

Schaldemose

Minette var en Fruerhund,
Der havde lutter gode Dage,
Aad Steg, Konfekt og Mandelkage,
Drak Fløde, sov paa Ederdun
Og var dog — hvilken snurrig Nykke! —
Kjed af sig selv og af sin Lykke.
En Dag den paa sin Pude laa
Og fuld af skinsyg Harme saa
Porthunden springe høit af Glæde;
„Hør!“ sagde den, „Pasop! du staar
Den hele Dag i Lænke, faar
Kun Vand at drikke, Klid at æde,
Og dog er du bestandig glad,
Mens jeg, der faar den bedste Mad
Og drikker intet uden Fløde,
Maa næsten kjede mig tildøde.“
— „Vid,“ svarede Pasop, „for fuldt
Har Lykken dig sit Bæger givet;
Bed Himlen om lidt Sorg og Sult,
Og du vil glæde dig ved Livet!“

Fr. Schaldemose.

53. En Vanddraabe.

261

Eft. Strøm

Ved Hjelp af et Forstørrelsesglas, der forstørrer flere tusende Gange, ser man en Draabe Vand forvandlet til en liden Sø og deri et uhyre Antal Dyr i mangfoldige Skikkelser: med Horn som Oxen, Tagger som Hjorten, lange Snabler som Elefanten, Pandsere som Krokodillen og Skildpadden. De bevæger sig ved Hjelp af sex, tyve, hundrede, ja utallige Fødder, eller bugter sig uden Fødder ligesom Slanger og Orme. Et Dyr har Lighed med en

menneskelig Benrad, et andet med en sammenskudt Kikkert, der skyder sig ud i flere Rør og atter trækker sig sammen. To Dyr, skabte som Aal med røde Hoveder, svømmer legende ved Siden af hinanden; de træffer paa et Straa, tusende Gange finere end et Haar, hvoraf de synes at udpille mindre Dyr; men nu kommer et Dyr, skabt som en Krokodil, med Horn og lange Fødder, snigende ad Omveie, nærmer sig dem pludselig, griber den ene af dem og slæber den bort med sig. Lader man en Draabe af en anden Vandpyt forene sig med den første, hvorved nye Dyreskikkelser kommer tilsyne, bliver der en almindelig Forvirring iblandt dem, idet de større strax angriber de mindre, og disse søger at undgaa sine ubekjendte Fiender.

54. Tyrihans.

261

Asbjørnsen

Det var engang en Konge, som havde en Datter, der var saa deilig, at hun var navnspurgt baade vidt og bredt; men hun var saa alvorlig af sig, at hun aldrig kunde le, og saa knibsk paa det, at hun sagde nei til alle dem, som kom og friede til hende, og ikke vilde hun have nogen, enten de var Prinser eller Herremænd, eller om de var aldrig saa brave. Kongen var kjed af dette for længe siden og syntes, at hun kunde gifte sig, hun som andre, hun havde ikke noget at vente efter; hun var gammel nok, og rigere blev hun ikke heller, for halve Riget skulde hun have, det var Modersarven hendes.

Saa lod han lyse op paa Kirkebakken baade fort og snart, at den, som kunde faa hans Datter til at le, han skulde have hende og halve Kongeriget atpaa. Men dersom der var nogen, som prøvede og ikke kunde faa hende til, 262
skulde de skjære tre røde Remme af Ryggen hans og strø Salt i, og Gud bevare dig vel, hvor mange saare Rygge der blev i det Kongerige! Der kom mange farende baade fra Syd og fra Nord og fra Øst og fra Vest og troede, det var ingen Sag at faa en Kongsdatter til at le. Og rare Karle var det ogsaa, som kom. Men alle de Abefynter de gjorde, saa var Kongsdatteren lige stø og alvorlig, hun.

Tæt ved Kongsgaarden boede der en Mand, som havde tre Sønner. De fik ogsaa spurgt dette, at Kongen havde lyst op, at den, som kunde faa Kongsdatteren til at le, skulde faa baade hende og halve Kongeriget.

Den ældste vilde nu iveien først; saa strøg han afgaarde, og da han kom til Kongsgaarden, sagde han til Kongen, han vilde friste at faa Kongsdatteren til at le.

„Ja, det er vel nok," sagde Kongen; „men det kan vist lidet nytte, min Mand, for her har været saa mange, som har prøvet sig; min Datter er saa sorgmodig, at det ikke nytter, og jeg vilde nødig føre flere i Ulykke."

Men han mente nok, det skulde nytte. Det kunde ikke være nogen farlig Sag at faa en Kongsdatter til at le for ham, for de havde leet saa mange Gange af ham, baade fornemme og simple, da han tjente Soldat og exercerte under Nils Fløimand. — Saa lagde han ud paa Traakken udenfor Vinduet til Kongsdatteren og begyndte at exercere efter Nils Fløimand. Men det hjalp ikke. Kongsdatteren var lige stø og alvorlig, hun smilte ikke engang. Saa tog de ham tilsidst og skar tre brede, røde Remme af Ryggen hans og sendte ham hjem igjen.

Da han vel var kommen hjem, vilde den anden Søn iveien. Denne var Skolemester, og en artig Figur var det. Han var lavhalt, var han, og det saa det forslog. I det ene Øieblik var han liden som en Gutunge; men naar han reiste sig paa det lange Benet sit, blev han stor og lang som et Trold; men til at lægge ud var han svær.

Da denne kom til Kongsgaarden og sagde, han vilde have Kongsdatteren til at le, syntes Kongen, at det ikke kunde være saa urimeligt; Skolemesteren saa ham ud til noget af hvert. „Men Gud trøste dig, faar du hende ikke til at le," sagde Kongen; Remmene skjærer vi bredere for hver, der prøver sig." 263

Skoleholderen strøg ud paa Traakken; der stillede han sig op udenfor Vinduet til Kongsdatteren, og han prækte og messede efter syv Prester og læste og sang efter syv Klokkere, som havde været i Bygden der. Kongen lo af Skolemesteren, saa han maatte holde sig i Svalstolpen, og Kongsdatteren vilde til at trække paa Smilebaandet; men saa var hun lige stø og alvorlig igjen, og saa gik det ikke bedre med Paal Skolemester, end det var gaaet med Per Soldat, — for Per og Paal hed de, maa vide. — De tog ham og skar tre røde Remme af Ryggen hans, strøede Salt i, og saa sendte de ham hjem igjen.

Saa vilde den yngste iveien, og det var Tyrihans. Men Brødrene lo bare af ham og viste ham de saarede Ryggene sine, og Faderen vilde ikke give ham Lov, for han sagde, det kunde da ikke nytte for ham, som ikke havde

noget Vid; han kunde jo Ingenting, og han gjorde Ingenting, han sad bare i Peisen som en Kat og grov i Asken og spikkede Tyristikker og lyste med. Men Tyrihans gav sig ikke, han gnaalede og gnog saa længe, til de blev kjede af Gnaalet hans, og tilsidst fik han Lov til at gaa til Kongsgaarden og friste Lykken.

Da han kom til Kongsgaarden, sagde han ikke det, at han vilde faa Kongsdatteren til at le; men han bad, om han kunde faa Tjeneste der. Nei, de havde ikke nogen Tjeneste for ham; men Tyrihans gav sig ikke for det; de kunde vist behøve en til at bære Ved og Vand til Kokkegjenten i slig en Gaard, sagde han; ja, det syntes Kongen ikke kunde være saa urimeligt, og han var vel kjed af Gnaalet hans, han og; saa skulde Tyrihans faa Lov at være der og bære Ved og Vand til Kokkegjenten tilsidst.

Da han skulde hente Vand i Bækken en Dag, fik han se en stor Fisk, som stod under en gammel Fururod, som Vandet havde skaaret bort Jorden under; han satte Bøtten sin saa sagte under Fisken. Men da han skulde gaa hjem til Kongsgaarden, mødte han en gammel Kjærring med en Guldgaas under Armen.

„God Dag, Bedstemor!“ sagde Tyrihans. „Det var en ven Fugl, I har; og 264
saa gilde Fjer da! Naar en havde slige Fjer, kunde han slippe at spikke Tyrilyser,“ sagde han.

Kjærringen syntes vel saa godt om Fisken, Hans havde i Bøtten sin, og sagde, at om Hans vilde give hende Fisken, skulde han faa Guldgaasen, og den var slig, at naar nogen rørte ved den, blev han hængende fast, bare han sagde: „Vil du være med, saa hæng fast!“

Ja, det Byttet vilde Tyrihans gjerne gjøre. „Fugl er vel saa brav som Fisk,“ sagde han ved sig selv; „er den slig, som du siger, kan jeg gjerne bruge den til Fiskekrog,“ sagde han til Kjærringen og var vel fornøiet med Gaasen. Han havde ikke gaaet langt, før han mødte en gammel Kjærring. Da hun saa den deilige Guldgaasen, maatte hun bort og kramse paa den. Hun gjorde sig saa sød og lækker, og saa bad hun Tyrihans, om hun fik Lov til at klappe den deilige Guldgaasen hans.

„Kan saa,“ sagde Tyrihans; „men du faar ikke nappe Fjerene af den!“

I det samme hun klappede paa Fuglen, sagde han:

„Vil du være med, saa hæng fast!“ Kjærringen sled og rev; men hun maatte hænge med, enten hun vilde eller ikke, og Tyrihans gik fremover,

som om han var alene med Guldgaasen. Da han havde gaaet et Stykke til, traf han en Mand, som var sindt paa Kjærringen for et Puds, hun havde gjort, da hun var ung. Da han saa det, at hun stred saa haardt for at blive fri, og at hun sad saa inderlig vel fast, syntes han, at han trygt kunde give hende et Spark til Tak for sidst, og han spændte til Kjærringen med den ene Foden.

„Vil du være med, saa hæng fast!“ sagde Tyrihans, og Manden maatte følge med og hinke paa et Ben, enten han vilde eller ikke, og naar han nappede og sled og vilde løs, var det endda værre for ham, for da var han færdig til at dumpe baglængs, ret som det var.

Nu gik det et godt Stykke, til de kom bortimod Kongsgaarden. Der mødte de Kongens Smed; han skulde gaa til Smidjen og havde en stor Smidjetang i Haanden. Denne Smed var en lystig Fyr, som altid var fuld af Galskab og Skjelmstykker, og da han saa dette Følge kom hoppende og hinkende og 265
dumpende, lo han først, saa han stod tvekroget; men saa sagde han:

„Det er nok en ny Gaaseflok, Prinsessen skal have, det; skal tro, hvem der er Gasse, og hvem der er Gjæs af dem? Det maa vel være Gassen den, som rugger i Forveien. Gaas, Gaas, Gaas, Gaas, Gaas!“ lokkede han og kastede med Haanden, som om han strøede ud Korn for Gjæssene.

Men Flokken standsede ikke, — Kjærringen og Manden saa bare arrig paa Smeden, fordi han gjorde Nar af dem. — Saa sagde Smeden: „Det skulde være artigt at standse hele Gaaseflokken,“ og saa tog han Tag med Smidjetangen bag i den gamle Manden, og Manden skreg og vred sig; men Tyrihans sagde:

„Vil du være med, saa hæng fast!“

Saa maatte Smeden ogsaa med. Han slog nok Bugt paa Ryggen, tog Spændetag i Bakken og vilde løs; men det hjalp ikke, han sad saa fast, som han var skruet i det store Skruestedet i Smidjen, og enten han vilde eller ikke, maatte han danse med.

Da de kom frem imod Kongsgaarden, for Gaardshunden imod dem og gjøede, som det var Skrub eller Fanter, og da Kongsdatteren skulde se ud igjennem Vinduet, hvad der var paafærde, og fik Øie paa dette Fantefølge, begyndte hun at le. Men Tyrihans var ikke fornøiet med det. „Bi lidt, hun skal nok faa Latterdøren bedre op om en Stund!“ sagde han og gjorde en Tur bagenom Kongsgaarden med Følget sit.

Da de kom forbi Kjøkkenet, stod Døren aaben, og Kokken holdt paa at stampe Grøden; men da hun fik se Tyrihans og Flokken, kom hun farende ud i Døren med Tvaren i den ene Haand og en Kokkeslev, fuld af rygende Grød, i den anden og lo, saa hun rystede, og da hun fik se, at Smeden var med, slog hun sig paa Laaret og lo endda mere, for ham var hun harm paa, fordi han havde gjort Nar af hende en Gang. Men da hun havde leet rigtig ud, syntes hun ogsaa, at Guldgaasen var saa deilig, at hun maatte klappe den.

„Tyrihans, Tyrihans!“ skreg hun og kom løbende efter med Grødsleven i Næven, „faar jeg Lov at klappe den væne Fuglen, du har?“

„Lad hende heller klappe mig!“ sagde Smeden. 266

„Ja, kan saa!“ sagde Tyrihans.

Men da Kokken hørte det, blev hun sindt. „Hvad er det, du siger!“ skreg hun og drev til Smeden med Grødsleven.

„Vil du være med, saa hæng fast!“ sagde Tyrihans; saa sad hun fast, hun ogsaa, og alt hun skjendte, og alt hun sled og rev, og saa vild hun var, maatte hun hinke med. Men da de kom udenfor Vinduet til Kongsdatteren, stod hun og væntede paa dem, og da hun saa, de havde faaet Kokken med, slog hun op hele Latterdøren og lo, saa Kongen maatte holde paa hende. Saa fik Tyrihans Prinsessen og det halve Kongerige, og Bryllup holdt de, som varede over otte Dage. De turede og dansede og drak og havde Moro, og for ikke de vel, saa gid du maa fare endda bedre.

P. Chr. Asbjørnsen.

55. Den brave Søn. 266

Eft. Mau

En berømt General i forrige Aarhundrede levede i sin Ungdom som Page ved sin Konges Hof. Hans Moder var Enke og levede i trange Kaar; derfor vilde han gjerne skaffe hende nogen Understøttelse. Men han havde dengang endnu ingen Leilighed til tjene synderligt og kunde ikke undvære noget af sin Lønning. Kjærligheden til Moderen fandt imidlertid snart paa Raad. Hver Nat maatte nemlig en Page vaage i et Værelse tæt ved Kongens Sovekammer for strax at kunne være ved Haanden, naar Kongen forlangte noget. Pagerne skiftedes dertil. Mange faldt det imidlertid for besværlig, og

de overdrog sin Vagt til andre. Den fattige Page begyndte derfor at vaage hos Kongen for nogle af sine Kammerater; denne hans Tjeneste blev betalt, og de Penge, han fik derfor, sendte han til sin trængende Moder, som han elskede saa høit. En Nat kunde Kongen ikke sove; han ringede derfor paa den vagthavende Page, som skulde hente ham en Bog, men ringede flere Gange forgjæves. Endelig stod han selv op og gik ind i Sideværelset for at se, om der ingen Page var. Her fandt han den brave Yngling, som vilde vaage af Kjærlighed til sin Moder. Han sad ved Bordet; foran ham laa et Brev til hans Moder, som han havde begyndt at skrive paa; men under dette 267
Arbeide var han falden i Søvn. Kongen listede sig hen til Bordet, tog Brevet og læste Begyndelsen deraf, som lød saaledes: „Min elskede Moder! Det er nu allerede den tredje Nat, jeg holder Vagt for Betaling; jeg kan næsten ikke holde det ud længere. Imidlertid glæder jeg mig over, at jeg nu igjen har sparet ti Daler sammen til dig, kjære Moder, hvilke jeg herved sender dig.“ Kongen lod Ynglingen sove, gik ind i sit Værelse og hentede to Ruller med Dukater, stak en i hver af hans Kjolelommer og lagde sig derpaa atter i Sengen. Da Pagen vaagnede og fandt Pengene i sine Lommer, formodede han strax, hvorfra de var komne. Han glædede sig vel derover for sin Moders Skyld, men blev tillige forskrækket ved Tanken om, at Kongen havde truffet ham sovende; han gik derfor ind til ham næste Morgen, faldt ned for hans Fødder og bad ham om Forladelse, fordi han havde sovet, idet han derhos takkede for den store Gave, som var kommen ham saa vel tilpas. Kongen roste hans barnlige Kjærlighed, gjorde ham kort efter til Officer, skjenkede ham en anseelig Pengesum, forat han kunde anskaffe sig alt, hvad han behøvede i sin nye Stilling, og befordrede ham siden fra den ene Ærespost til den anden, fordi han var en ligesaa tapper Kriger som brav Søn.

56. Sankthansormen. 267

Efter v. Schmid

En Aften efter en varm Sommerdag sad en fattig Enke, Marte, ved det aabne Vindu i sit Kammer og saa ud paa Trærne i den smukke Have, som omgav hendes lille Hus. Nylig havde hun sat det Græs, hun havde slaaet om Morgenen, i Stakke; det var allerede tørret ved Julisolens Hede og opfyldte Luften med den lifligste Hølugt. Himmelen var klar og skyfri, og Maanen

kastede sine milde, venlige Straaler ind i Kammeret. Der stod den lille Hans, Enkens sexaarige Søn, og lænede sig mod Vinduet. Hans friske Ansigt med lyse Lokker omkring oplystes af Maanens Skin.

Den stakkels Enke sad der for at hvile sig ud efter Dagens Møie og Arbeide; men hvor tungt dette end havde været, var det dog intet mod den Sorg, som i dette Øieblikt yngede paa hendes Hjerte. Af Aftensmaaltidet, der 268
bestod af en Skaal Melkegrød, havde hun ikke smagt det ringeste, og da den lille Hans saa, at hans gode Moder sørgede, og merkede, at hun græd, blev han ogsaa bedrøvet og kunde ikke spise mere, og Skaalen stod næsten urørt paa Bordet.

Marie var bleven Enke i Begyndelsen af Aaret. Hendes afdøde Mand, den flittigste og dygtigste Karl i Sognet, havde ved Flid og Arbeidsomhed skrabet saa meget sammen, at han havde været istand til at kjøbe det lille Hus med en Have og Eng til; men da det, han havde fortjent, ikke havde strakt til, havde han laant nogle Penge dertil. Han havde plantet en hel Del unge Frugttrær, som allerede havde baaret en Mængde Frugt. Marie havde ikke bragt ham Rigdom; men hun havde faaet en god Opdragelse af sine Forældre, og hele Sognet holdt hende for den mest gudfrygtige, arbeidsomme og redelige Pige, og det var mere end Rigdom. Da de havde levet lykkelig sammen i flere Aar, døde Johan af en Nervefeber, som gik i Sognet. Marie, som med den største Hengivenhed og Omhu havde vaaget ved hans Side, fik strax efter hans Død samme Sygdom, og det var med Nød og neppe, at hun blev reddet.

Ved disse Sygdomstilfælde var Marie bleven mere og mere fattig; men nu skulde hun ogsaa miste sit Hus. Hendes afdøde Mand havde nemlig tjent længe hos en rig Godseier i Nabolaget, og denne havde sat megen Pris paa ham for hans Flids og Redeligheds Skyld. Det var ham, som havde laant dem de 100 Daler, der manglede dem, da de skulde kjøbe det lille Hus, paa det Vilkaar, at de skulde afbetale 20 Daler om Aaret. Johan havde ogsaa holdt Ord, indtil han blev syg, og hans Gjeld beløb sig nu kun til 20 Daler. Dette vidste Marie meget godt.

Men den rige Godseier var ogsaa nylig død af Nervefeber, og hans Svigersøn og Datter, som ikke vidste noget om den hele Sag, fandt blandt de efterladte Papirer et Gjeldsbrev paa 100 Daler. De fordrede derfor den hele Sum af den bedrøvede Enke, som forgjæves forsikrede, at hendes Mand

havde betalt den hele Gjeld paa 20 Daler nær. Den unge Arving stevnede Marie for Retten, som erklærede Gjeldsbrevet for gyldigt, og da Marie ikke kunde betale de 100 Daler, skulde der holdes Auktion over Huset. Da hun fik 269
dette at vide, ilede hun med den lille Hans hen til de rige Arvinger og bad dem om ei at forstøde dem. De laa begge paa Knæ og græd, men forgjæves. De skulde flytte ud den følgende Dag. Derfor sad Marie nu saa bekymret ved det aabne Vindu, saa snart mod den klare Himmel, snart ned paa den lille Hans og fældede bitre Taarer.

„Gode Gud," tænkte hun, „saa har jeg da idag for sidste Gang raget Hø paa min lille Eng! De gule Blommer, jeg plukkede til Hans imorges, er de sidste, den stakkels Gut skal faa af de Trær, hans Fader har plantet og dyrket med saa megen Omhu. Det er vist den sidste Nat, vi er under dette Tag; thi hvem ved, om den nye Eier tillader os at blive her længere! Hvor faar vi da et Natteleie imorgen? — Det ved Gud alene! — Maaske vi ligger under aaben Himmel." — Hun brød ud i heftig Graad.

Da kom den lille Hans med taarefyldte Øine og sagde til hende: „Græd ikke saa, kjære Moder; thi ellers kan jeg ikke tale til dig uden at græde med, og jeg har noget at sige dig. Erindrer du, hvad Fader sagde, da han laa saa bleg der paa Sengen? Græd ikke, Gud er Enkernes og de faderløses Fader; anraab ham i Nøden, og han vil sørge for eder! — Det sagde Fader, gjorde han ikke, kjære Moder?"

„Jo han gjorde," svarede Moderen og saa venlig paa Gutten. „Nu," sagde Hans, „saa skal du ikke græde mere, Moder, men bede til Gud, og han hjelper dig vist. Han er ikke saa haard som den slemme Mand, der viste os Døren. Eller tror du, at Gud ikke er rig nok? Jo, du maa tro, han er meget rigere end den slemme Mand. Hele Verden hører ham til; hvorfor skal vi da græde og jamre os? Kom, vi vil bede til Gud; han hjelper os, naar han ser, at vi holder af ham. Bed du høit, Moder, og jeg skal bede stille med, og det vil vist hjelpe bedre hos ham end hos den slemme, rige Mand." — „Du har Ret, kjære Barn," sagde Moderen og fældede mildere Taarer; thi denne Tanke lettede hendes Sorg. Hun foldede Hænderne og hævede Øinene mod Himmelen, og den lille foldede ligeledes sine smaa Hænder. Marie bad:

„O Gud, du gode Fader i Himmelen, se ned til en fattig Enke, som tilligemed sit Barn anraaber dig. Vi er i stor Nød og har intet Fristed mere paa 270
Jorden; men dit Hjerte er jo rigt paa Naade og Miskundhed. Du siger selv:

Anraaber mig i Nødens Stund, og jeg vil frelse eder! O, til dig flyr vi nu; vend dig ikke bort fra os! Tillad ei, at en fattig, faderløs Gut berøves sin ringe Fædrenearv!“

Marie kunde ikke sige mere; Taarerne hindrede hende i at tale; hun tiede, og lille Hans var ogsaa stille. Men paa engang udstrakte han Haanden og raabte: „Se, se, kjære Moder, hvad er det, som rører sig? — Det er et Lys, som flyver, en Stjerne, som falder! Nu flyver det udenfor Vinduet! Aa, se nu, se nu, det kommer ind! Hvor grønt og smukt det er, næsten smukkere end Aftenstjernen! Nu flyver det under Taget. Det var underligt!“

„Det var en Sankthansorm,“ sagde Moderen; „om Dagen er den et stygt lidet Dyr; men om Natten lyser den saa smukt.“

„Kan jeg tage den? Bider den, eller kan jeg brænde mig paa den?“

„Den brænder ikke,“ svarede Moderen med et Smil; „tag den kun og se paa det lille Dyr; det er ogsaa en af Guds Skabninger.“

Nu havde Hans snart glemt al Sorg og sprang efter Sankthansormen, som snart fløi under Bordet, snart under Stolene og tilsidst satte sig bag en stor Kiste. „Ei, ei,“ raabte Hans, „jeg ser Sankthansormen meget godt; den sidder derhenne og lyser paa Væggen og Gulvet omkring sig, som om den var Maanen selv; men min Arm er for kort, jeg kan ikke naa den.“ — „Hav bare Taalmodighed,“ sagde Marie, „den kommer nok frem igjen!“

Hans væntede længe forgjæves; derpaa gik han til Moderen og bad med blid Stemme: „Kjære Moder, vær saa snil at trække Kisten lidt ud fra Væggen, saa at jeg kan krybe ind mellem Kisten og Væggen, saa skal jeg snart faa fat paa Sankthansormen.“ — Moderen stod op og trak Kisten tilside, og Hans kom strax og tog den lille Sankthansorm i sine Hænder og havde større Glæde af at se paa den, end om den havde været en Diamant.

Men Marie havde ikke Tid til at tænke paa Sankthansormen; thi da hun trak Kisten ud, hørte hun, at der faldt noget ned paa Gulvet bag den, og se, da 271
hun tog det op, udbrød hun glad: „Gud, nu er vi frelste fra al vor Nød! Det er den gamle Almanak, som jeg saalænge har ledt efter; jeg troede, den var kommen bort under min sidste Sygdom, da der var fremmede Mennesker i Huset. Nu skal jeg bevise, at min Mand har betalt Pengene, som de kræver af mig; men hvem kunde vel tænke, at Almanakken var falden ned bag Kisten, som ikke er bleven flyttet, siden Huset blev bygget.“

Marie tændte strax Lys og bladede i Bogen. Der fandt hun, at hendes Mand havde skrevet, hvormeget han ved hvert Aars Begyndelse havde afbetalt, og hvormeget han endnu skyldte paa de 100 Daler. Ved Enden stod følgende Linjer, som var skrevne af den gamle afdøde Godseier: „Paa Mortensdag har jeg afsluttet Regning med Johan Holmen, som nu kun skylder mig 20 Daler."

Fuld af Glæde omfavnede Moderen lille Hans og udraabte: „O Hans, takket være den almægtige; thi nu behøver vi ikke at flytte, men kan blive, hvor vi er!" — „Derfor kan du takke mig, Moder," sagde Gutten; „havde jeg ikke bedet dig flytte Kisten, saa havde du ikke fundet Bogen; den havde kunnet ligge der i hundrede Aar!"

Moderen tiede en Stund, men sagde derpaa: „O mit Barn, det er Gud, som har gjort dette! Jeg bliver rørt og greben af Taknemmelighed, naar jeg nærmere tænker derover! — Da vi nylig bad til Gud og græd saa bittert, da kom den skinnende Sankthansorm ind igjennem Vinduet og viste os Veien til disse vigtige Blade. Ja i Sandhed, Guds hellige Forsyn vaager over os. Husk dette, min kjære Hans, saalænge du lever, og især i Nødens Stund! For Gud er det ikke vanskeligt at redde os."

Marie kunde ikke lukke sine Øine den hele Nat, saa stor var hendes Glæde. Strax efter Solens Opgang gav hun sig paa Veien til Fogden med Almanakken, og Arvingen, som skammede sig over saaledes at have forurettet den fattige Enke, var villig til at gjøre dette godt igjen.

Marie fortalte hele Hændelsen. Arvingen var meget rørt og sagde med taarefyldte Øine: „Ja, saaledes er det, Gud er Enkernes og de faderløses Fader. Tilgiv, at jeg har været saa haard mod eder, det skede kun ved en Feiltagelse; men for nogenlunde at gjøre det godt igjen, saa eftergiver jeg de 272
20 Daler af Gjelden, og behøver I siden noget, saa kom til mig, jeg skal aldrig negte jer min Hjelp."

57. Stakkels Gut.

272

Landstad

Jeg er en fattig, liden Dreng,
Har intet Hus og ingen Seng.
Min Moder lagde sig til Ro,
Hun vilde helst i Graven bo.

Her gaar jeg nu for hver Mands Dør,
Gud ved, at jeg det nødig gjør.
Jeg ser saa mange glade smaa,
De gi'r mig Mad og la'r mig gaa.

Paa denne brede Landevei
Den rige Herre møder jeg;
Han kjører stolt og glad i Trav
Og kan ei høre Smaadrengs Krav.

Naar Kudsken ser mig, slaar han paa,
Hans Frue vil mit Syn undgaa.
En Skilling stundom for min Pjalt,
Og „stakkels Gut!" se, det er alt.

Her gaar jeg nu i Mulm og Nat,
Af alle Mennesker forladt; —
Her gaar jeg hungrig, kold og vaad,
Og ingen ser min stille Graad.

O Læser! hvis du Medynk har
Med ham, der saa elendig var,
Saa hør, hvad han har sagt mig om
Guds Forsyns Hjelp i Fattigdom.

En stille Sommer-Aftenstund
Jeg kom forbi en vakker Lund.
Der stod et Hus saa pent og net,
Og jeg var hungrig, tørst og træt.

Da hørte jeg saa sød en Klang, 273
I Skolehus smaa Børn de sang.
Jeg siger det for vist og sandt,
Mit Hjerte slog, min Taare randt.

Jeg listed mig med bange Trin
I Barnehelligdommen ind
Og satte mig paa Bænk ved Dør,
— Jeg hørte aldrig saadant før.

De sang om Gud i Himmerig
Og takked ham saa hjertelig.
De bad for alle, fjern og nær,
Og mest for den, som fattig er.

Saa bad de ogsaa jo for mig;
Gud inderlig velsigne dig,
Du Barneflok, som for mig bad
Og gjorde mig i Sjælen glad!

Da Aftensalmen nu var endt,
Blev alles Øine til mig vendt.
Guds Øie saa vist ogsaa ned
Til fattig Dreng i Kjærlighed.

Jeg hulked høit og bad de smaa,
At jeg iblandt dem maatte gaa
Og høre om den gode Gud
Og lære hans de milde Bud.

Da tog mig Læreren i Haand
Og trøsted mig med kjærlig Aand;
Saa kom en liden Pige frem
Og bad mig følge med sig hjem.

„Jeg Fader bede skal for dig,
Han tager dig vist ind til sig.“
Hun klapped mig og lagde til:
„Græd ikke mer, saa er du snil!“

Det skede til min Lykke, at 274
Gud havde sendt en Drøm den Nat.
Mig Manden tog med Godhed an;
Fuldtakke ham jeg aldrig kan.

Gud ser da naadig til de smaa,
Som faderløs’ i Verden gaa;
Tvivl ikke paa, han kommer vist
Og hjælper alle dog tilsidst.

Er du uskyldig, from og god,
Saa vær, mit Barn! ved trøstigt Mod;
Skal du endda gaa Trængsels Vei,
Tænk altid: Gud mig glemmer ei.

M. B. Landstad.

58. St. Kristoffer. 274

Vogt

Der var en vældig Kjæmpe, 12 Alen høi, som ikke vilde tjene nogen anden Konge end den, som var den mægtigste. Han søgte da og kom i Tjeneste hos en Konge, som havde Ord for at være mægtigere end alle andre Konger. En Dag kvad en Sanger for Kongen en Sang, i hvilken Djævelens Navn ofte blev nævnt, og hver Gang gjorde Kongen Korsets Tegn. Kjæmpen spurgte: „Hvorfor gjør du det?“ Kongen svarede: „Forat Djævelen ikke skal faa Magt over mig.“ „Der er altsaa en, du er ræd for,“ sagde Kjæmpen og gik ud i vide Verden for at søge den, som Kongen var ræd for. Han traf da ogsaa Djævelen og gav sig i Tjeneste hos ham, og det var en Herre efter hans Sind; thi han skyede hverken Vand eller Ild. Men som de drog om, kom de en Dag henimod et Kors, som stod ved alfar Vei. Strax Djævelen saa

Korset, dreiede han af og satte afsted over Stok og Sten for at gaa udenom Korset. Da de var komne ind paa Veien igjen, spurgte Kjæmpen: „Hvorfor gjorde du den Krog?“ Djævelen svarede: „En, som kaldes Kristus, har været naglet til et Kors; Korset er hans Merke; naar jeg ser det, bliver jeg gjennemræd og kan ikke andet end fly.“ „Der er altsaa en, du er ræd for,“ sagde Kjæmpen og gik ud i vide Verden for at søge den, som Djævelen var ræd for. Langt om længe byggede han sig en Hytte ved en Elv og bar alle, som skulde den Vei, over paa sine Skuldre. En Dag kom et Barn og bad inderlig om at blive baaret over. Kjæmpen tog ham paa sine Skuldre og vadede afsted med sin Stav, stor som en Stang, i Haanden. Som han vadede, steg Vandet høiere og høiere, og Barnet blev tungere og tungere; da var ikke Kjæmpen glad. Det var saavidt, han slap over. Han satte Barnet ned paa Stranden og sagde: „Havde jeg baaret den hele Verden, kunde Byrden ikke have været tungere.“ „Intet Under,“ svarede Barnet; „thi paa mig hviler al Verdens Synd. Jeg er Kristus, din Konge; forat du kan tro mig, saa stik din Stav i Jorden udenfor din Hytte; imorgen tidlig skal den staa med Blade og med Frugt.“ Kjæmpen gjorde saa, og da Solen randt næste Morgen, var Staven bleven til et Palmetræ, som stod med sine Blade og med sin søde Frugt, som kaldes Dadler. Saa var Kongen funden, som var den mægtigste; ham vilde Kjæmpen tjene evindelig og altid; han blev døbt og kaldte sig Kristofer, det er: den, som bærer Kristus. Han drog nu ud i vide Verden for at opsøge de svage og vidne om ham, som kan kalde Liv frem af det døde. Han førte mange til Kristus og endte med at dø Martyrdøden; da var Kjæmpen glad; thi nu bar Kristus ham gjennem Dødens Dale.

B. Vogt.

59. Bethlehems-Barnet.

Et Barn er født i Bethlehem;
Thi glæder sig Jerusalem! Halleluja!

En fattig Jomfru sad i Løn
Og fødte Himlens Kongesøn! Halleluja!

Han lagdes i et Krybberum,
Guds Engle sang med Fryd derom! Halleluja!

Og Østens vise ofred der
Guld, Røgelse og Myrrha skjær! Halleluja!

Forvundet er nu al vor Nød,
Os er idag en Frelser fød! Halleluja!

Guds kjære Børn vi blev paany, 276
Skal holde Jul i Himmelby! Halleluja!

Paa Stjerne-Tepper lyseblaa
Skal glade vi til Kirke gaa! Halleluja!

Guds Engle der os lære brat
At synge, som de sang inat! Halleluja!

Da vorder Engle vi som de,
Guds milde Ansigt skal vi se! Halleluja!

Ham være Pris til evig Tid
For Frelser bold og Broder blid! Halleluja!

60. Her kommer dine arme smaa. 276

Brorson

Her kommer dine arme smaa,
O Jesu, i din Stald at gaa;
Oplys enhver i Sjæl og Sind
At finde Veien til dig ind!

Vi løber dig med Sang imod
Og kysser Støvet for din Fod;
O salig Stund, o søde Nat,
Da du blev født, vor Sjæleskat!

Velkommen fra din Himmelsal
Til denne Verdens Grædedal,
Hvor man dig intet andet bød
End Stald og Krybbe, Kors og Død!

Men, Jesu, ak, hvor gaar det til,
At dog saa faa betænke vil
Den store, store Kjærlighed,
Som drog dig til vor Jammer ned?

Saa drag os ganske til dig hen,
O søde, fromme Sjæleven,
At hver af os saa inderlig
I Troen maa omfavne dig!

Lad Verden ei med al sin Magt 277
Os rokke fra vor Daabes Pagt;
Men giv, at al vor Længsel maa
Til dig, til dig alene staa!

Saa skal det ske, at vi engang
Blandt alle Helgens Frydeklang
I Himlens søde Paradis
Skal prise dig paa Englevis,

Her staar vi nu i Flok og Rad
Om dig, vort skjønne Hjerteblad,
Ak, hjelp, at vi og alle maa
I Himlen for din Throne staa!

H. A. Brorson.

61. Alt fra Gud.

277

Ved Siewers

Der er ei Mus saa liden og spæd,
Som ei har et Skjul og blivende Sted,
Som finder ei mangen en Krumme Brød,
Saa ikke den sulter og lider Nød.

Der er ikke Fugl paa Træets Kvist,
Der er saa fattig, det ved jeg vist,
At ikke den har sin Fjederdragt
I Vinter og Sommer til Nytte og Pragt.

I Haven findes ei Sommerfugl,
Ei liden Orm i sit Bladeskjul,
Som ikke kan finde et Straa eller Blad,
Hvoraf den kan spise sig mæt og glad.

Ja, Skabning findes paa Jorden ei,
Der ikke har sin Sti og sin Vei,
Der ikke har sin Føde og Ly,
Hvorhen den i Trængselens Stund kan fly.

Og hvem har vel alt saa viselig gjort
Og tænkt paa alt, baade smaat og stort?
Det har Gud Fader i Himmerig,
Han sørger baade for dig og mig.

62. De tamme Bjørne.

278

Efter Hagerup og Lassen

I Februar Maaned 1854 blev der i Gaarden Byns Skov i Ekshärreds Sogn i Vermeland skudt en Bjørnebinne, som havde to spæde Unger, Han og Hun, hvilke sparedes for om muligt at opfødes. De indtulledes godt i en Pels og førtes til Gaarden Byn, hvor Jagtselskabet havde sit Nattekvarter. Under Færden og endnu mere, da de kom frem til Gaarden, tilkjendegav de ved

stadig at hyle, hvor ulykkelige de følte sig. Man forsøgte at stille deres Sult ved nysilet Melk, som heldtes i dem; men Føden kom op igjen. Efter flere Forsøg lykkedes det at faa Føde i dem paa den Maade, at man stak Lillefingeren i Bjørneungens Mund og med det samme heldte Melk af en Ske i den; thi idet den sugede paa Fingeren, fortærede den Melken med det samme.

Da de nu var blevne mætte, blev de roligere; at de indtulledes varmt, gjorde ogsaa meget til, at de fandt sig vel; men man maatte dog made dem flere Gange om Natten for at faa dem til at holde Nattero.

Dyrene toges siden med til Gaarden Risætter, hvor de fik sit Opholdssted. I Begyndelsen var det besværligt at made og opføde dem, da de altid maatte have nogle Natmaal; men efterhaanden lærte de sig til selv at tage Føden. Det varede heller ikke længe, før de blev mere hjemmevante, og da blev de ogsaa yderst morsomme at se paa. Man kunde nærmest ligne dem med Hundehvalpe; de var uskikkelige og legelystne som disse. Med de yngre Hunde paa Gaarden var de særdeles gode Venner og tumlede om med dem. Mod Mennesker viste de sig i Almindelighed meget venlige, omend noget brydsomme. Da de var blevne mere voxne, havde de for Skik at reise sig paa Bagbenene og at nærme sig under Brummen; naar Bjørnen saaledes var kommen tilstrækkelig nær, fulgte der en Omfavnelse, som vel ikke var farlig for Liv eller Lemmer, men dog slem nok for Klæderne. Man kunde ikke være sikker paa, at jo Bjørnens gode Lune i en Hast kunde gaa over til slet Humør, især om man søgte at slippe fri fra den, før den selv havde Lyst dertil. Man var da i en brydsom Stilling, saameget mere som man ofte paa samme Tid havde at greie sig for den anden Bjørn, der foretog Omfavnelsen 279
bagfra.

Naar de blev vrede, brugte de at bide; men aldrig brugte de ved saadan Leilighed sine langt farligere Klør. Forresten var de snille, saalænge de fik være i Fred og fik gjøre, hvad de vilde. Men Friheden maatte snart have en Grændse; thi de var særdeles skøieragtige. De viste en uimodstaaelig Lyst til saadanne Spektakler som at slaa ud Ruder og ellers at søge at faa alt fra sin Plads, og med sin Styrke og Smidighed kunde de derfor gjøre adskillig Ugavn. At klyve opad en Tømmervæg og nedtage Fisk, som var ophængt til Tørring, eller paa samme Maade at klatre indad Vinduerne i øverste Etage og gjøre rent Hus i et Loftkammer var for dem en Smaating, ligeledes at

entre op i Toppen af et Træ. Skjønt de nu paa denne Maade voldte baade Skade og Fortræd, havde dog alle saadan Moro af dem, at endog Husholdersken, uagtet al den Fortræd, de gjorde hende, holdt af dem. Men i Gartneren havde de en uforsonlig Fiende, og i Haven var de ogsaa virkelig slemme, ja værre end „Gjedebukken som Gartner." Naar Bjørnene havde været der, kunde man altid se oprykkede Buske, sønderslagne Blomsterpotter og Mistbænkvinduer m. m. Fik de efter en saadan Husering Øie paa sin Fiende, Gartneren, saa tog de Benene fat og kløv op i et Frugttræ. I Trær søgte de sædvanlig at entre helt op i Toppen, og dette endte for det meste med, at de tilligemed en afbrudt Gren ramlede ned igjen. Naar de saaledes entrede om i Trærne, morede man sig undertiden med at tage frem en stor Brandsprøite og sætte Straalen paa dem, og da var de yderst løierlige at se paa; brummende og grinende slog de med Labberne mod Vandstraalen, og Enden blev som altid, naar de blev rigtig sindte, at de begyndte at slaas sig imellem og tumlede ned begge to. Ved saadanne Kolbøtter var de særdeles løierlige; naar de var dumpede ned, sprang de altid en 20 Alen i vildeste Sprang, saa standsede de pludselig, vendte sig, satte sig paa Bagbenene og betragtede nogle Øieblikke med forfærdede Miner Ulykkesstedet, og saa begyndte atter den vildeste Flugt. De gik gjerne op paa Taget af et med Skifersten tækket Vaaningshus, men tog altid Veien opover Brandstigen, da det fremspringende Tagskjeg hindrededem i paa anden Maade at komme op og ned; men da de der morede sig med at 280
bryde Skiferstenene løs, saa kureredes de for denne Fornøielse, ved at man tog Stigen væk, da de en Eftermiddag var gaaet derop. Om Kvelden gav de sig til nøiagtig at undersøge, om det var muligt at komme ned langs et af Hjørnerne paa Taget; men da de fandt dette umuligt, tog de med megen Taalmodighed Plads paa Tagaasen og fandtes siddende der ganske rolige den følgende Morgen. Men ud paa Formiddagen blev de nok i daarligt Humør, hvilket endte med, at de for i Luggen paa hinanden. Omfavnende hinanden rullede de i Stridens Hede udover Taget og klask! i Bakken. Hverken dennegang eller ved mange andre lignende Tilfælde saa man dem tage nogen Skade; de dansede nedover som Melsække og syntes ikke at have det ringeste ondt af Faldet.

At gaa op i Trær og rive ned Skjærereder var en stor Moro for dem, som de drev paa med Iver, og de ophørte ikke dermed, saalænge der fandtes en Pinde igjen af Redet.

Hunnen var fra første Stund Mester over Hannen. Hun blev ogsaa større og havde en sort Pels, medens Hannen var graa. Under deres daglige Slagsmaal fik den graa Pels meget Juling, men viste sig aldrig kuet og forsvarede sig til det yderste.

Søde Sager aad de med Graadighed; lidt Sirup, klinet i Panden paa den ene, førte altid et langvarigt Slagsmaal med sig, idet Eieren af Panden, der kjendte den søde Lugt, gjorde de vidunderligste Forsøg paa selv at faa fat i Lækkerbidskenen, medens den anden uophørlig holdt sig fremme og slikkede, hvorpaa der øieblikkelig fulgte et vildt Slagsmaal. Sterke Drikke fortærede de saameget af, som de kunde komme over. Rusen viste sig først ved en ubændig Lystighed og de snurrigste Hop og Spring, hvorpaa der fulgte Døsighed og en lang Søvn.

I en Forstue hang der en Bjørnehud, netop deres Moders. Ungerne viste sig særdeles lystne efter at slikke paa den fede Kjødside af denne; men da de blev forstyrrede i denne Forretning, tog de Flugten gjennem et Vindu ud i Gaarden, og da det viste sig, at de sidenefter altid valgte den samme Rude, saa indsattes ikke senere nogen ny, men man hængte en Rendesnare i 281
Aabningen af Vinduet. Da de nu igjen blev forstyrrede, tog de sin vanlige Vei gjennem Ruden, hvor ganske rigtig en af dem blev hængende i Snaren, i hvilken Stilling den satte et høist overrasket Fjes op. Da dette Experiment nogle Gange var gjentaget, fik man se, at Bjørnene, før de gik ind i Forstuen, meget forsigtig borttog Snaren fra Vinduet.

De gjorde ofte meget lange Spadserture om i Bygden, var ikke sjelden borte i mange Timer og slog sig gjerne ifølge med gaaende Personer, som de da fulgte som Hunde; sjelden forsømte de om Søndagen at indfinde sig ved den en Fjerdingvei borte liggende Sognekirke, som de undertiden ogsaa gik ind i.

Bjørnene lærte snart at kjende Husets Folk og at lyde Lokkeraabet: „Nallarne! Nallarne!“ (Bamserne). De viste Respekt for dem, som de var vant til at faa sin Tugt af, og kunde skræmmes fra sine Skjelmsstykker ved truende Tilraab. Deres Tugtelse maatte ske med Klem; man brugte dertil to svære Kjeppe, hvoraf den ene blev stukken frem til Synderen, som med

Raseri bed i den, medens den anden dansede paa hans Ryg. Om det da hændte, at Dyret i Begyndelsen reiste sig paa Bagbenene, saa var en kraftig Kindhest nok til igjen at bringe det ned paa fire. Efterat have faaet grundig Bask var de i meget daarligt Humør og søgte almindeligvis Ensomhed.

Deres Lyst til at flytte alt fra dets Plads gjorde, at de ogsaa jevnlig forsøgte paa at skyve Slæder. Staaende paa Bagbenene og med en Lab paa hvert Styre af en Smalslæde kunde de ofte timevis arbeide med at skyve den frem. Engang da de en Vinter tog sig en Tur paa den nærliggende Indsø, kom en Kjærring paa sin Vei til Kvernen, trækkende en Kjelke; den ene Bjørn stillede sig strax bag Kjelken for at hjælpe til med at skyve paa; Kjærringen, der blev meget forskrækket over en saadan Hjelp, drog sig et Stykke unda og ventede taalmodig, at Dyrene skulde gaa sin Vei; men da denne Vænten blev for lang, nærmede hun sig forsigtig Kjelketauget, drog sagte i det og saa nu, at Bjørnen, idet den villig hjalp til, fulgte med; og da der ikke var andet Raad, maatte hun begive sig afsted. Gaaende baglængs kom hun paa denne Maade op paa Gaarden ved Risætter, dragende sin 282
Kjelke, medens den ene Bjørn gik efter og skjøv paa, hvorimod den anden sad i god Ro og Mag og lod sig trække. Den stakkels Kjærring var næsten fra Sands og Samling af Forskrækkelse. Gaardens Heste var i Begyndelsen meget rædde for Dyrene, men vænnede sig lidt efter lidt til dem. Med fremmede Heste var det dog ofte slemt nok. En Skydshest blev saaledes engang skræmt af dem. To Aar efter, da Bjørnene ikke mere var til, kom samme Hest tilbage og huskede saa godt Stedet, at det var umuligt at faa den til at gaa frem.

Om Dagen saa man disse Dyr sjelden ligge og sove; derimod tog de sin Hvile siddende og da altid med den ene Forlab opløftet til Munden; de sad da og smattede paa sine Klør, medens en Mængde hvidt Skum kom frem; det er dette, man kalder at „suge paa Labben.“ Fik Bjørnen være i Fred, saa kunde den længe holde paa med denne Sugning, og det saa ud, som om den da var aldeles ligegyldig for det, som foregik omkring den. Naar den imellem for et Øieblik holdt op med at suge og strakte Hovedet frem, men holdt Labben opløftet, saa morede man sig undertiden med at passe paa og kaste Peber paa det Sted, den sugede paa. Dyrets Fagter, naar det saa kom til at smage paa Peberen, var saa ubeskrivelig løierlige, at ingen kunde bare sig for at briste i Skoggerlatter.

Dyrenes sedvanlige Føde var Melrøre, som de likte bedre, jo tykkere den var; men hvordan den end var, tog de altid Føden først med Labben og slikkede siden paa denne. Alleslags Frugter og Bær aad de gjerne.

Da tilsidst disse Bjørne gik i sit tredje Aar og var voxede til en Størrelse, der langt overgik vilde Bjørnes i samme Alder, blev de ogsaa noget for ustyrlige; men hvis de paa den anden Side stængtes inde, saa kunde man heller ikke vænte nogen Moro af dem. Der var altsaa ikke andet for end at give dem hver sin Kugle. De blev da skudte til stor Sorg for sine mange Venner.

63. Bjørnen som Rytter.

283

Kaalund

En Bjørn engang gik ud paa Rov;
Da traf den paa en Nordbag liden,
Som tjoret stod bagved en Skov;
Thi det var just i Sommertiden.
Da Bjørnen nu var meget flau
Og, skjønt et ærligt Skind forresten,
Ei kjendte Pligterne mod Næsten,
Saa mente den, den havde Lov
At tage for sig frit af Hesten
En liden Bid til Husbehov.

Og flux begyndte der en Jagen,
Et Væddeløb, som gik i Ring
Med slig en Fart, omkring, omkring,
Saa man vist aldrig har set Magen;
Det kunde varet hele Dagen
Og blevet dog til Ingenting;
Men Bjørnen gjorde snildt et Spring
Til Siden. Det forandred Sagen!
Thi Hesten, som var i Galop,
Fik ikke Tid at holde op,
Før Bjørnen med et vældigt Hop
Alt sad den overskrævs paa Bagen
Med sin uhyre, laadne Krop.

Af Raseri fik Hesten Kræfter;
Den sprængte til, saa Tjoret brast,
Og jog afsted med Vindens Hast
Den kjendte Vei ad Hjemmet efter.

Forbløffet holdt sig Bjørnen fast;
Den havde aldrig lært at ride,
Balancen var dens svage Side,
Og uden Sadel, kjære Børn!
Det kan I alle sagtens vide,
Det var for meget for en Bjørn.

Dog, der var ikke Tid til Dumpen; 284
Thi lystig gik det, hop, hop, hop,
Afsted i susende Galop
Igjennem Krattet, langs med Sumpen
Og Bakke ned og Bakke op,
Saa Bjørnen, der forstødte Gumpen
Ved den forfærdelige Humpen
Og ikke kunde raabe: „Stop!“
Fandt Farten næsten mer end lumpen.

Den vilde hjem, den vilde ned,
Den havde faaet nok af Spøgen
Og fnyste overmaade vred.
Men da den skued Skorstensrøgen
Og Byen og det aabne Led,
Da svandt dens Bjørneværdighed,
Da løb den Alting rundt i Panden,
Og ud sprang Angstens kolde Sved, —
Ja, den gik næsten fra Forstanden.

Nu skulde det sig netop hænde,
At Hestens Eier, Bonden, stod
Foran sin Gaard og kløved Brænde;
Sin Nordbags Lab han kunde kjende,
Trap, trap! det var dens lette Fod.
Forundret monne han sig vende,
Han saa og saa igjen og saa —
Jovist! der kom jo Hesten henne,
Men hvem var Rytteren derpaa?

Eia! hvor maatte Bonden grine,
Da Bjørnen først saa nær ham kom,
At han fik se dens sære Mine;
Han lo, saa han fik Mavepine,
Han lo og holdt sig paa sin Vom,
Indtil han næsten tumled om. —
Dog var det bedste end tilbage;
Thi hør nu Løier: Alle Dage
Var Porten lukt for Bondens Hjem.
Ikkun en Laage eller Lem
(Hvorledes man det nu vil tage)
Tillod den lille Hest at jage
Derind i Gaarden ligefrem,
Og denne Vei var ganske nem
For Hesten, men for lav desværre
For den ubudne, laadne Herre.

Maaske, hvis han med megen Hast
Behændig havde Panden bukket
Og siddet ret i Sadlen fast,
At han foruden Overlast
Derind i Gaarden kunde stukket.
Men Bamsen Øinene kun lukked
Og lod bero, om Bondens Port
Hvad eller og hans Bjørnehoved
Var af det bedste Tømmer gjort, —
Et Nu, da var Forsøget vovet.

Det var et Skrald, det var et Brag,
Som før ei hørtes nogensinde
Paa denne Side Dommedag!
En Kat faldt ned fra Husets Tag
Af Skræk, og Hønsene derinde,
Som solede sig paa sin Pinde,
Fløi op til Husets Dueslag
Og dandsed som for Hvirvelvinde.

Dog Porten holdt, og Huset stod;
Men Bjørnen, som løb Panden mod
Og brak den frygtelige Skalle,
Var værst dog faren af dem alle;
Thi han slap ei med Næseblod.

Han blev aldeles flad paa Snuden,
Og Panden brast, skjønt den var tyk;
Saa mistede han desforuden
Det øverste af Hovedhuden,
Som Bondekonen, hvem hint Tryk
Mod Porten lokked hen til Ruden,
Antog for Rytterens Paryk. —
Kort! Bjørnen dratted paa sin Ryg
Og opgav Aanden med en Tuden,
Som Lænkehunden selv fandt styg.

At Bonden fik en Vinterfrakke,
En laadden Vams for Regn og Blæst,
Se, derfor kunde han sin Hest,
Sin raske, lille Nordbag takke.

H. V. Kaalund.

64. Hjemmemusen og Fjeldmusen.

286

Asbjørnsen

Der var engang en Hjemmemus og en Fjeldmus, der mødtes i Skogsbrynet; der sad Fjeldmusen i et Haslekjær og plukkede Nødder.

„Gud signe Arbeidet," sagde Hjemmemusen, „skal jeg træffe Skyldfolk her, saa langt ud i Bygden?" sagde hun.

„Det var saa det," sagde Fjeldmusen.

„Du sanker Nødder du og drager til Hus," sagde Hjemmemusen.

„Jeg nødes til det, om vi skal have noget at leve af," sagde Fjeldmusen.

„Hamsen er stor, og Nødden er fuld iaar, saa det kan monne i en sulten Skrot," sagde Hjemmemusen.

„Det er vel det," sagde Fjeldmusen og talte om, at hun levede vel og havde det godt. Hjemmemusen mente, at hun havde det bedre; men Fjeldmusen blev ved sit og sagde, det var ingensteds saa godt som i Skogen og Fjeldet, og hun havde det selv bedst.

Hjemmemusen sagde, at hun havde det bedst, og dette kunde de ikke blive sams om. Tilsidst lovede de, de skulde komme til hinanden i Julen, saa de fik se og smage, hvem som havde det bedst. Hjemmemusen var den, som først skulde fare i Julegjestebud. Hun for gjennem Skog og dybe Dale, for endda Fjeldmusen havde flyttet ned til Vinteren, var Veien baade lang og brat; det bar imod, og Sneen var dyb og løs, saa hun blev baade træt og sulten, før hun kom frem.

„Nu skal det være godt at faa Mad," tænkte hun, da hun kom frem. Fjeldmusen havde krafset sammen nok saa brav: der var Nøddekjerner og 287
Sisselrødder og andre Slags Rødder og meget andet godt, som voxer i Skog og Mark, og det havde hun i et Hul langt nede i Jorden, saa det ikke frøs, og tæt ved var en Opkomme, som var aaben hele Vinteren, saa hun kunde drikke saa meget Vand, hun vilde. Der var nok af det, som var, og de spiste baade godt og vel; men Hjemmemusen syntes, det ikke var mere end nødtørftig Kost.

„Med dette kan en livnære sig," sagde hun; „men det er ikke rart, er det. Nu faar du være saa snil og komme til mig og smage, hvorledes vi har det!" bad hun.

Ja, det skulde hun, og det varede ikke længe, før hun kom. Da havde Hjemmemusen samlet sammen af al den Julekost, som Kjærringen i Huset havde spildt, medens hun gik og var drukken i Juletiden, der var Ostesmuler, Smørbeter og Talg og Klingsmuler og Rømmebrød og meget andet godt. I Spildfadet under Tøndetappen havde hun Drikke nok, og hele Stuen var fuld af alle Slags Godmad. De spiste og levede vel, og der var næsten ingen Bund i Fjeldmusen; for slig Kost havde hun aldrig smagt. Saa blev hun tørst, for Maden var for sterkt og fed, sagde hun, og nu maatte hun drikke en Gang.

„Det er ikke langt efter Øllet, her skal vi drikke," sagde Hjemmemusen og sprang op paa Kanten af Spildfadet og drak sig utørst; men hun drak ikke mere heller, for hun kjendte Juleøllet og vidste, det var sterkt. Men Fjeldmusen syntes, dette var et herligt Drikke, for hun havde aldrig smagt andet end Vand, hun tog den ene Supen efter den anden, og hun kunde ikke med sterkt Drikke; saa blev hun drukken, før hun kom ned af Koppen, og saa blev hun ør i Toppen og fik det i Fødderne, saa hun tog til at rende og springe fra den ene Øltønden op paa den anden og til at danse og tumle paa Hylderne mellem Kopper og Krus og knistre og pibe, som hun baade var fuld og galen.

„Du maa ikke bære dig, som du var kommen ud af Berget idag," sagde Hjemmemusen; „gjør ikke slig Styr og hold ikke sligt Leven; vi har slig haard Fut her," sagde hun.

Fjeldmusen sagde, hun agtede hverken Fut eller Fant.

Men Katten sad paa Kjælderlemmen og lurede og hørte baade Snakket og 288
Staaket. Med det samme Konen skulde ned at tappe i en Ølskaal, og hun lettede paa Lemmen, smat Katten i Kjælderen og slog Kloen i Fjeldmusen; det blev anden Dans, det. Hjemmemusen smat ind i Hullet sit og sad tryg og saa paa, og Fjeldmusen blev fastende med et, da hun kjendte Kattekloen.

„Aa kjære min Fut, aa kjære min Fut, vær naadig og spar Liv, skal jeg fortælle dig et Eventyr," sagde hun.

„Kom med det!" sagde Katten.

„Der var engang to smaa Mus," sagde Fjeldmusen og peb saa langsomt og ynkelig, for hun vilde drage det ud, saa langt hun kunde.

„Saa var de ikke alene," sagde Katten baade kort og tvært.

„Saa havde vi en Steg, vi skulde stege os."

„Saa svalt I ikke!“ sagde Katten.

„Saa satte vi den ud paa Taget, forat den skulde svale sig vel,“ sagde Fjeldmusen.

„Saa brændte du dig ikke,“ sagde Katten.

„Saa kom Ræven og Kraaken og tog og aad den,“ sagde Fjeldmusen.

„Saa æder jeg dig!“ sagde Katten.

Men i det samme skrældte Kjærringen Kjælderlemmen igjen, saa Katten blev ræd og slap Taget. Og vips, var Fjeldmusen oppe i Hullet til Hjemmemusen; derfra var der en Gang ud i Sneen, og Fjeldmusen var ikke sen om at komme paa Hjemveien.

„Dette kalder du at have det vel og siger, at du lever bedst?“ sagde hun til Hjemmemusen; „Gud glæde mig det mindre da for slig en stor Gaard og slig en Hauk til Fut; det var jo knapt, jeg slap med Livet.“

P. Chr. Asbjørnsen.

65. Den grimme Ælling.

288

Andersen

Der var saa deiligt ude paa Landet; det var Sommer, Kornet stod gult, Havren grøn, Høet var reist i Stakke nede i de grønne Egne, og der gik 289
Storken paa sine lange, røde Ben og snakkede ægyptisk, for det Sprog havde han lært af sin Moder. Rundt om Ager og Eng var der store Skove og midt i Skovene dybe Søer; jo, det var rigtignok deiligt derude paa Landet! Midt i Solskinnet laa der en gammel Herregaard med dybe Kanaler rundt om, og fra Muren og ned til Vandet voxte store Skræppeblade, der var saa høie, at smaa Børn kunde staa opreist under de største: der var ligesaa vildsomt derinde som i den tykkeste Skov, og her laa en And paa sit Rede; hun skulde ruge sine smaa Ællinger ud; men nu var hun næsten kjed af det, fordi det varede saa længe, og hun sjelden fik Visit; de andre Ænder holdt mere af at svømme om i Kanalerne end at løbe op og sidde under et Skræppeblad for at snadre med hende.

Endelig knagede det ene Eg efter det andet: „Pip! pip!“ sagde det, alle Eggeblommerne var blevne levende og stak Hovedet ud.

„Rap! rap!“ sagde hun, og saa rappede de sig, alt hvad de kunde, og saa til alle Sider under de grønne Blade, og Moderen lod dem se, saa meget de vilde, for det grønne er godt for Øinene.

„Hvor dog Verden er stor!“ sagde alle Ungerne; thi de havde nu rigtignok ganske anderledes Plads, end da de laa inde i Egget.

„Tror I, det er hele Verden!“ sagde Moderen, „den strækker sig langt paa den anden Side af Haven, lige ind i Præstens Mark! men der har jeg aldrig været! — I er her dog vel allesammen!“ — og saa reiste hun sig op; „nei, jeg har ikke alle! det største Eg ligger der endnu; hvor længe skal det vare! nu er jeg snart kjed af det!“ og saa lagde hun sig igjen.

„Naa hvordan gaar det?“ sagde en gammel And, som kom for at gjøre Visit.

„Det varer saa længe med det ene Eg!“ sagde Anden, som laa; „der vil ikke gaa Hul paa det; men nu skal du se de andre! de er de deiligste Ællinger, jeg har seet! de ligner allesammen sin Fader; det Skarn, han kommer ikke og besøger mig.“

„Lad mig se det Eg, der ikke vil revne!“ sagde den gamle. 290

„Du kan tro, at det er et Kalkun-Eg! saaledes er jeg ogsaa bleven narret engang, og jeg havde min Sorg og Nød med de Unger, for de er bange for Vandet, skal jeg sige dig! jeg kunde ikke faa dem ud! jeg rappede og snappede; men det hjalp ikke! — Lad mig se Egget! jo, det er et Kalkun-Eg! lad du det ligge og lær de andre Børn at svømme!“

„Jeg vil dog ligge lidt paa det endnu!“ sagde Anden; „har jeg nu ligget saalænge, saa kan jeg ligge Dyrehavstiden med!“

„Vær saa god!“ sagde den gamle And, og saa gik hun.

Endelig revnede det store Eg. „Pip! pip!“ sagde Ungen og veltede ud; han var saa stor og styg. Anden saa paa ham: „Det er da en forfærdelig stor Ælling den!“ sagde hun; „ingen af de andre ser saadanne ud! det skulde dog vel aldrig være en Kalkun-Kylling! naa, det skal vi snart komme efter! i Vandet skal han, om jeg saa selv skal sparke ham ud!“

Næste Dag var det et velsignet, deiligt Veir; Solen skinnede paa alle de grønne Skræpper. Ællingmoderen med hele sin Familie kom frem nede ved Kanalen: plask! sprang hun i Vandet: „Rap! rap!“ sagde hun, og den ene Ælling plumpede ud efter den anden; Vandet slog dem over Hovedet; men de

kom strax op igjen og flød saa deilig; Benene gik af sig selv, og alle var de ude, selv den stygge, graa Unge svømmede med.

„Nei, det er ingen Kalkun!“ sagde hun; „se, hvor deilig den bruger Benene, hvor rank den holder sig! det er min egen Unge! igrunden er den dog ganske vakker, naar man rigtig ser paa den! rap! rap! — kom nu med mig, saa skal jeg føre jer ind i Verden og præsentere jer i Andegaarden, men hold jer altid nær ved mig, at ingen træder paa jer, og tag jer iagt for Kattene.“

Og saa kom de ind i Andegaarden. Der var en skrækkelig Støi derinde; thi der var to Familier, som sloges om et Aalehoved, og saa fik dog Katten det.

„Se, saaledes gaar det til i Verden!“ sagde Ællingmoderen og slikkede sig om Snabelen, for hun vilde ogsaa have Aalehovedet. „Brug nu Benene!“ sagde hun, „se, at I kan rappe jer, og nei med Halsen for den gamle And derhenne! hun er den fornemste af dem alle her! hun er af spansk Blod, derfor 291
er hun svær, og ser I, hun har en rød Klud om Benet! det er noget overordentlig deiligt, og den største Udmerkelse nogen And kan faa; det betyder saa meget, at man ikke vil af med hende, og at hun skal kjendes af Dyr og af Mennesker! — Rap jer, — ikke indtilbens! en velopdragen Ælling sætter Benene vidt fra hinanden, ligesom Fader og Moder! se saa! nei nu med Halsen og sig: rap!“

Og det gjorde de; men de andre Ænder rundt om saa paa dem og sagde ganske høit: „Se saa! nu skal vi have det Slæng til! ligesom vi ikke var nok alligevel! og fy, hvor den ene Ælling ser ud! ham vil vi ikke taale!“ — og strax fløi der en And hen og bed den i Nakken.

„Lad ham være!“ sagde Moderen, „han gjør jo ingen noget!“

„Ja, men han er for stor og styg!“ sagde Anden, som bed, „og saa skal han nøfles!“

„Det er vakre Børn, Moder har!“ sagde den gamle And med Kluden om Benet, „allesammen vakre, paa den ene nær, den er ikke lykkedes! jeg vilde ønske, hun kunde gjøre den om igjen!“

„Det gaar ikke, deres Naade!“ sagde Ællingmoderen; „han er ikke vakker; men han er et inderlig godt Gemyt og svømmer saa deilig som nogen af de andre, ja jeg tør sige lidt til! jeg tænker, han voxer sig vakker, eller han med Tiden bliver noget mindre! han har ligget for længe i Egget, og

derfor har han ikke faaet den rette Skikkelse!“ og saa pillede hun ham i Nakken og glattede paa Personen. „Han er desuden en Andrik,“ sagde hun, „og saa gjør det ikke saa meget! jeg tror, han faar gode Kræfter, han slaar sig nok igjennem!“

„De andre Ællinger er nydelige!“ sagde den gamle, „lad nu, som I var hjemme, og finder I et Aalehoved, saa kan I bringe mig det!“ —

Og saa var de som hjemme.

Men den stakkels Ælling, som sidst var kommen ud af Egget og saa saa fæl ud, blev bidt, puffet og gjort Nar af, og det baade af Ænderne og Hønsene. „Han er for stor!“ sagde allesammen, og den kalkunske Hane, der var født med Sporer og troede derfor, at han var Keiser, pustede sig op som et Fartøi for fulde Seil, gik lige ind paa ham, og saa pludrede den og blev 292
ganske rød i Hovedet. Den stakkels Ælling vidste hverken hvor den turde staa eller gaa, den var saa bedrøvet, fordi den saa saa styg ud og var til Spot for hele Andegaarden.

Saaledes gik det den første Dag, og siden blev det værre og værre. Den stakkels Ælling blev jaget af dem allesammen, selv hans Søskende var saa onde imod ham, og de sagde altid: „Bare Katten vilde tage dig, dit fæle Spektakel!“ og Moderen sagde: „Gid du bare var langt borte!“ og Ænderne bed ham, og Hønsene hug til ham, og Pigen, som skulde give Dyrene Mad, sparkede til ham med Foden.

Da løb og fløi han henover Hegnet; de smaa Fugle i Buskene for forskrækkede i Veiret. „Det er, fordi jeg er saa styg;“ tænkte Ællingen og lukkede Øinene, men løb alligevel afsted! Saa kom den ud i den store Myr, hvor Vildænderne boede. Her laa den hele Natten, den var saa træt og sorrigfuld.

Om Morgenen fløi Vildænderne op, og de saa paa den nye Kammerat. „Hvad er du for en?“ spurgte de, og Ællingen dreiede sig til alle Sider, og hilste saa godt den kunde.

„Du er inderlig styg!“ sagde Vildænderne; „men det kan da være os det samme, naar du ikke gifter dig ind i vor Familie!“ — Den Stakkel! han tænkte rigtignok ikke paa at gifte sig, turde han bare have Lov at ligge i Sivene og drikke lidt Myrvand.

Der laa han i hele to Dage, saa kom der to Vildgjæs eller rettere Vildgasser, for de var to Hanner: det var ikke mange Tider, siden de var komne ud af Ægget, og derfor var de saa raske paa det.

„Hør Kammerat!“ sagde de, „du er saa styg, at jeg godt kan like dig! vil du drive med og være Trækfugl! tæt herved i en anden Myr er der nogle søde, velsignede Vildgjæs, allesammen Frøkener, der kan sige: rap! du er istand til at gjøre din Lykke, saa styg er du!“ — —

„Pif! paf!“ lød i det samme ovenover, og begge Vildgasserne faldt døde ned i Sivene, og Vandet blev blodrødt; pif! paf! lød det igjen, og hele Skarer af Vildgjæs fløi op af Sivene, og saa knaldede det igjen. Der var stor Jagt, Jægerne laa rundt om i Myren, ja nogle sad oppe i Trægrenene, der strakte sig[293] langt ud over Sivene; den blaa Røg gik ligesom Skyer ind imellem de mørke Trær og hang langt, langt hen over Vandet; i Mudret kom Jagthundene, klask klask! Siv og Rør sveiede til alle Sider; det var en Forskrækkelse for den stakkels Ælling, der dreiede Hovedet om for at faa det under Vingen, og lige i det samme stod tæt ved den en frygtelig stor Hund, Tungen hang ham langt ud af Halsen, og Øinene skinnede gruelig fælt; han satte sit Gab lige ned imod Ællingen, viste de skarpe Tænder — — og plask! gik han igjen uden at tage den.

„Gud ske Lov!“ sukkede Ællingen, „jeg er saa styg, at selv Hunden ikke gider bide mig!“

Og saa laa den ganske stille, mens Haglene susede i Sivene, og det knaldede Skud paa Skud.

Først langt ud paa Dagen blev der stille; men den stakkels Unge turde endnu ikke reise sig, den ventede flere Timer endnu, før den saa sig om, og saa skyndte den sig afsted fra Myren, alt hvad den kunde: den løb over Mark og Eng; det var en Blæst, saa at den havde haardt ved at komme afsted.

Mod Aften naaede den et fattigt lidet Bondehus; det var saa elendigt, at det ikke selv vidste, til hvad Side det vilde falde, og saa blev det staaende. Blæsten susede saaledes om Ællingen, at han maatte sætte sig paa Halen for at holde imod; og det blev værre og værre; da merkede han, at Døren var gaaet af den ene Hængsel og hang saa skjævt, at han igjennem Sprækken kunde smutte ind i Stuen, og det gjorde han.

Her boede en gammel Kone med sin Kat og sin Høne, og Katten, som hun kaldte Sønneke, kunde skyde Ryg og spinde, han gnistrede saagar; men

saa maatte man stryge ham mod Haarene; Hønen havde ganske smaa lave Ben, og derfor kaldtes den Kykkelilavben; den lagde godt Eg, og Konen holdt af den som af sit eget Barn.

Om Morgenen merkede man strax den fremmede Ælling, og Katten begyndte at spinde og Hønen at klukke.

„Hvad for noget!“ sagde Konen og saa rundt omkring; men hun saa ikke godt, og saa troede hun, at Ællingen var en fed And, der havde forvildet sig. „Det var jo en deilig Fangst!“ sagde hun; „nu kan jeg faa Ande-Eg, er den 294
bare ikke en Andrik! det maa vi prøve!“

Og saa blev Ællingen antagen paa Prøve i tre Uger; men der kom ingen Eg. Og Katten var Herre i Huset, og Hønen var Madame, og alletider sagde de: „Vi og Verden!“ for de troede, at de var Halvparten, og det den allerbedste Del. Ællingen syntes, at man kunde ogsaa have en anden Mening; men det taalte Hønen ikke.

„Kan du lægge Eg?“ spurgte hun.

„Nei!“

„Ja vil du saa holde din Mund!“

Og Katten sagde: „Kan du skyde Ryg, spinde og gnistre?“

„Nei!“

„Ja saa skal du ikke have Mening, naar fornuftige Folk taler!“

Og Ællingen sad i Krogen og var i daarligt Humør; da kom den til at tænke paa den friske Luft og Solskinnet; den fik en saadan forunderlig Lyst til at flyde paa Vandet; tilsidst kunde den ikke lade være, den maatte sige det til Hønen.

„Hvad gaar der af dig?“ spurgte hun. „Du har ingen Ting at bestille, derfor kommer de Nykker over dig! Læg Eg eller spind, saa gaar de over.“

„Men det er saa deiligt at flyde paa Vandet!“ sagde Ællingen, „saa deiligt at faa det over Hovedet og dukke ned paa Bunden!“

„Ja det er nok en stor Fornøielse!“ sagde Hønen, „du er nok bleven gal! Spørg Katten ad, han er den klogeste, jeg kjender, om han holder af at flyde paa Vandet eller dukke ned! jeg vil ikke tale om mig. — Spørg selv vort Herskab, den gamle Kone, klogere end hun er der ingen i Verden! tror du, hun har Lyst til at flyde og faa Vand over Hovedet?“

„I forstaar mig ikke!“ sagde Ællingen.

„Ja forstaar vi dig ikke, hvem skulde saa forstaa dig? du vil dog vel aldrig være klogere end Katten og Konen, for ikke at nævne mig! Skab dig ikke, Barn! og tak du din Skaber for alt det gode, man har gjort for dig! Er du ikke kommen i en varm Stue og har en Omgang, du kan lære noget af! men du er et Vrøvl, og det er ikke morsomt at omgaaes dig! mig kan du tro! jeg mener dig det godt, jeg siger dig Ubehageligheder, og derpaa skal man 295
kjende sine sande Venner! se nu bare til, at du lægger Eg og lærer at spinde eller gnistre!“

„Jeg tror, jeg vil gaa ud i den vide Verden!“ sagde Ællingen.

„Ja gjør du det!“ sagde Hønen.

Og saa gik Ællingen; den flød paa Vandet, den dukkede ned; men af alle Dyr var den overseet for sin Grimhed.

Nu faldt Høsten paa, Bladene i Skoven blev gule og brune, Blæsten tog fat i dem, saa de dansede omkring, og oppe i Luften saa der koldt ud; Skyerne hang tunge med Hagl og Snefnokke, og paa Gjærdet stod Ravnen og skreg: „Au! au!“ af bare Kulde; ja man kunde ordentlig fryse, naar man tænkte derpaa; den stakkels Ælling havde det rigtignok ikke godt.

En Aften, Solen gik saa velsignet ned, kom der en hel Flok deilige store Fugle ud af Buskene. Ællingen havde aldrig seet nogen saa smukke, de var ganske skinnende hvide, med lange, smidige Halse; det var Svaner, der udstødte en ganske forunderlig Lyd, bredte sine prægtige, lange Vinger ud og fløi bort fra de kolde Egne til varmere Lande, til aabne Søer; de steg saa høit, saa høit, og den grimme lille Ælling blev saa forunderlig tilmode; den dreiede sig rundt i Vandet ligesom et Hjul, rakte Halsen høit op i Luften efter dem, udstødte et Skrig saa høit og forunderligt, at den selv blev bange derved. O, den kunde ikke glemme de deilige Fugle, de lykkelige Fugle, og saasnart den ikke længer øinede dem, dukkede den lige ned til Bunden, og da den kom op igjen, var den ligesom ude af sig selv. Den vidste ikke, hvad Fuglene hed, ikke hvor de fløi hen; men dog holdt den af dem, som den aldrig havde holdt af nogen; den misundte dem slet ikke; hvor kunde det falde den ind at ønske sig en saadan Deilighed! den vilde være glad, naar bare dog Ænderne vilde have taalt den imellem sig, — det stakkels grimme Dyr.

Og Vinteren blev saa kold, saa kold; Ællingen maatte svømme om i Vandet for at holde det fra at fryse rent til; men hver Nat blev Hullet, hvori

den svømmede, smalere og smalere; det frøs, saa det knagede i Isskorpen; Ællingen maatte altid bruge Benene, at Vandet ikke skulde lukkes; tilsidst blev[296] den mat, laa ganske stille og frøs saa fast i Isen.

Tidlig om Morgenen kom en Bondemand; han saa den, gik ud og slog med sin Træsko Isen i Stykker og bar den saa hjem til sin Kone. Der blev den livet op.

Børnene vilde lege med den; men Ællingen troede, at de vilde gjøre den Fortræd, og for i Forskrækkelse lige op i Melkefadet, saa at Melken skvulpede ud i Stuen; Konen skreg og slog Hænderne i Veiret, og da fløi den i Truget, hvor Smøret var, og saa ned i Meltønden og op igjen; naa, hvor den kom til at se ud; Konen skreg og slog efter den med Ildtangen, og Børnene løb hinanden overende for at fange Ællingen, og de lo, og de skreg; — godt var det, at Døren stod aaben, ud for den imellem Buskene i den nysfaldne Sne, — der laa den, ligesom i Dvale.

Men det vilde blive altfor bedrøveligt at fortælle al den Nød og Elendighed, den maatte prøve i den haarde Vinter; — — den laa i Myren mellem Rørene, da Solen igjen begyndte at skinne varmt; Lerkerne sang, — det var deiligt Foraar.

Da løftede den paa en Gang sine Vinger, de bruste sterkere end før og bar den kraftig afsted; og før den ret vidste det, var den i en stor Have, hvor Æbletrærne stod i Blomster, hvor Syrenerne duftede og hang paa de lange, grønne Grene lige ned imod de bugtede Kanaler! O, her var saa deiligt, saa vaarfriskt! og lige foran, ud af Tykningen, kom tre deilige, hvide Svaner; de bruste med Fjærene og flød saa let paa Vandet. Ællingen kjendte de prægtige Dyr og blev betagen af en forunderlig Sorgmodighed.

„Jeg vil flyve hen til dem, de kongelige Fugle! og de vil hugge mig ihjel, fordi jeg, der er saa styg, tør nærme mig dem; men det er det samme! bedre at dræbes af dem end at nappes af Ænderne, hugges af Hønsene, sparkes af Pigen, der passer Hønsegaarden, og lide ondt om Vinteren!“ og den fløi ud i Vandet og svømmede hen imod de prægtige Svaner; disse saa den og skjød med brusende Fjære henimod den. „Dræb mig kun!“ sagde det stakkels Dyr og bøiede sit Hoved ned mod Vandfladen og ventede Døden; — men hvad saa den i det klare Vand? Den saa under sig sit eget Billed; men den var ikke[297] længere en kluntet, sortgraa Fugl, styg og fæl; — den var selv en Svane.

Det gjør ikke noget at være født i Andegaarden, naar man kun har ligget i et Svaneæg.

Den følte sig ordentlig glad over al den Nød og Gjenvordighed, den havde prøvet; nu skjønnede den just paa sin Lykke, paa al den Deilighed, der hilsede den. — Og de store Svaner svømmede rundt omkring den og strøg den med Nebbet.

I Haven kom der nogle smaa Børn, de kastede Brød og Korn ud i Vandet, og den mindste raabte:

„Der er en ny!“ og de andre Børn jublede med: „Ja der er kommet en ny!“ og de klappede i Hænderne og dansede rundt, løb efter Fader og Moder, og der blev kastet Brød og Kage i Vandet, og alle sagde de: „Den nye er den smukkeste! saa ung og saa deilig!“ og de gamle Svaner neiede for den.

Da følte den sig ganske undselig og stak Hovedet om bag Vingerne, den vidste ikke selv hvad; den var altfor lykkelig, men slet ikke stolt; thi et godt Hjerte bliver aldrig stolt, den tænkte paa, hvor den havde været forfulgt og forhaanet, og hørte nu alle sige, at den var den deiligste af alle deilige Fugle. Og Syrenerne bøiede sig med Grenene lige ned i Vandet til den, og Solen skinnede saa varmt og saa godt, da bruste dens Fjedre, den slanke Hals hævede sig, og af Hjertet jublede den: „Saa megen Lykke drømte jeg ikke om, da jeg var den grimme Ælling!“

H. C. Andersen.

66. Barnets første Sorg.

297

Munch

Den lille Lotte tænkte paa alt og Ingenting,
En Sommerfugl hun svæved i Solens Guld omkring;
I sine gule Lokker hun Vaarens Krone bar;
Som hendes Blik var Sjælen saa lyseblaa og klar.

Hun kjælte for sin Dukke, hun var sin Dukke tro,
Hun saa paa sine Klæder og sine røde Sko;
Men over alle elskte hun dog en liden Fugl,
Som Fader havde fanget paa Sneen sidste Jul.

Den sad og frøs ved Vinduet i Vinterkuld og Vind 298
Og saa saa bønlig just i den varme Stue ind:
Da strøede Fader Korn ud og lokked den dermed
Og tog den ind i Huset til Pleie og til Fred.

Men Lotte var lyksalig, alene hun fik Lov
At pleie og at passe den lille Gjest fra Skov:
Hun bragte den dens Føde, hun dyssed den i Blund,
Snart lærte den at pikke af hendes røde Mund.

Den kjendte hendes Stemme og hendes lette Gang
Og takked sin Veninde med mangen lystig Sang;
Tilsidst da sad den stille og traurig i sit Bur:
Den hørte Vaaren kalde fra grønne Skovnatur.

Da slog den ud med Vingen og vilde fly sin Vei;
Men lille Lotte smilte — ak! hun forstod det ei;
Hun lukked Buret sikkert, hun gav den Vand og Frø; —
Men Fuglen vil kun Frihed; hvis ikke, maa den dø.

En Morgen fløi hun tidlig til Fuglen ud med Mad
Og jubled høit paa Veien og var saa sjæleglad;
Men da hun kom til Buret, da glemte hun sin Sang:
Den kjære Fugl laa udstrakt paa Bunden stiv og lang.

Hun tog den ud forsigtig og kyssed den saa ømt;
Men den blev kold og livløs, — det var ei blot paa Skrømt;
Dens Hoved sank tilbage, i Øiet Døden laa;
Da slap hun den forskrækket og stirred taus derpaa.

Og som hun stod der stille, hun blev saa underlig;
For hendes klare Øie en Taage lagde sig;
Den søde Barndomsrødme fra hendes Kinder veg,
Og langsomt op til Hjertet en dunkel Smerte steg.

Hun kunde ikke vide, hvad denne Smerte var;
Men Sorg i hendes Hjerte sin første Rune skar
Og præged dybt sit Billed i hendes bløde Træk;
Nu fløi den ikke mer med den sidste Taare væk.
Hun tænkte paa sin Moder, men ei saa let som før, 299
Og nye Verdner dæmred bag Sorgens sorte Slør;
Thi som et Blik paa Havet fra Kystens mørke Borg,
Saa Livets Udsigt aabnes ved Barnets første Sorg.

A. Munch.

67. Gamle Hans Grenader. 299

Moe

Viggo var nu ti Aar gammel. Beates Dukker lod han i Fred og Ro; han vilde ikke engang længer være Viking, naar han blev stor. Officer vilde han nu være, helst General; men kunde han ikke strax blive det, saa vilde han ogsaa nøie sig med at være Løitnant; han kunde jo altid blive General siden. Hvem tror du, han havde faaet det at vide af? Af den gamle Hans Grenader.

Hans var Viggos gode Ven, skjønt han var but og bidsk mod alle andre. Folkene paa Gaarden kaldte den gamle Grenader som oftest Hans Bandhund, for naar han talte til nogen, saa var det, ligesom han gjøede og vilde bide, sagde de. Men Viggo sagde, at Grenaderens Ord mere lignede Tappenstreg eller Reveille, og det mente den gamle ikke var saa dumt sagt; det var ogsaa egentlig fra den Tid, Viggo og Hans var saa gode Venner.

Hans Grenader holdt sine to og sytti Tommer og vel det; han var skulderbred og rank som et Lys; han havde langt, drivende hvidt Haar, som hang i en Pidsk nedover hans røde Munderingstrøie. Naar han kom vandrende op imod Gaarden fra sin Husmandsplads, bar han altid Øxen paa den venstre Skulder som et Gevær og gik stiv og strunk og satte Fodbladene udtilbens og holdt Takt, som om Sergeanten marscherede lige i Hælene paa ham og kommanderede:

„En, To!
En, To!“

Han havde gule Skindbuxer; men Buxesæler brugte han ikke. Derfor var der et halvt Kvarter mellem Trøien og Buxelinningen, og her lyste det ind paa bare Skjorten Sommer og Vinter. Paa Hovedet bar han en Hat, som var rødbrun af Slid i Kanterne; den var vid oventil og smal nedeved Bremmen, og i 300
Pullen havde den en dyb Søk, som var fuld af Vand, hver Gang det regnede. Hatten satte han altid lidt paa Sned over det venstre Øre; men gik Hans altfor kjøn, og sad Hatten altfor meget paa Snur, saa sagde Folkene: „Idag er Hans Bandhund og Gaasedammen hans paa en Kant begge to.“

Og hvor nødig Viggo vilde, maatte han dog tilstaa, at dette ofte var et slemt Tegn; thi Hans havde den Feil, at han somme Tider drak sig en liden Taar over Tørsten. Men Viggo saa endda ikke saa ugjerne, at Hatten sad lidt mer end tilbørligt paa Snur; thi da var gamle Hans allervilligst til at fortælle „om den Tid, han laa ude,“ baade i 88 og i 8 og 9. Da fik Viggo høre om Slaget ved Kvistrum og ved Lier og først og sidst om „Prinsen af Gustenborgen,“ — det var Prins Kristian af Augustenborg, han kaldte saa.

„Det var vel Mand!“ sagde Hans. „Sligt Opsyn skulde du aldrig seet paa Karl. Naar han saa paa dig, var det, som han vilde æde dig op i en Bid. Og slig Snabel, som der sad mellem Øinene paa ham! Du ser paa mig; ja, til en simpel Grenader at være, har vor Herre været ganske god imod mig. Men Prinsen af Gustenborgen han havde Næse, som raabte afveien. Og derfor maatte de unna ogsaa, hvor han viste sig. Slig Mand har der ikke været i Norges Land hverken før eller siden. Gud velsigne ham, der han ligger, og Gud straffe dem, som lagde ham der!“

„Fy! Prinsen af Augustenborg bandede vist ikke,“ sagde Viggo.

„Mener du det, din Hvalp? Men det er sandt nok, det gjorde han ikke heller,“ svarede Hans. „Det kom deraf, at en General ikke behøver at bande, det hører ikke ham til; men for den gemene er det ligesaa fornødent som at drikke Brændevin.“

Viggo blev slet ikke overbevist herved, tvertimod, han sagde, at det var Skam begge Dele.

„Skam?“ svarede Grenaderen. „Ved du, hvad Prinsen af Gustenborgen sagde, da han holdt foran Fronten? „En Ting er Skam,“ sagde han, „og det er at vise Ryggen, før der er slaaet Retræt. Nu ved du, hvad Skam er, min Gut.“

301

Viggo forstod nok, at det ikke nyttede ham at tale den gamle Grenader tilrette i denne Sag; derfor taug han en Stund. „Har du aldrig kjendt nogen Smaagut, som er bleven General?“ spurgte han derpaa. „Nei, det har jeg aldrig; men jeg har kjendt en liden Tambur, som blev Underofficer. Han var ikke stort større end du; men det var levende Unge. Han kunde gjøre Alting, hvad det skulde være; han kunde staa paa Hovedet og paa Benene og slaa Hvirvel lige fort. Det var bare en Ting, han havde ondt for, og det var at slaa Retirade. Paa Exercerpladsen kunde han det som sin ABC; men naar han lugtede Svenskekrudt, havde han glemt det med et. Løitnanten maatte give ham et Rap eller to, før han kom ihu det igjen. — Men Gaapaamarsch kunde han slaa, den glemte han aldrig, og den slog han sommetider istedenfor Retræten, og naar Løitnanten var vred, undskyldte han sig med, at han havde hørt feil, „det smald saa rundt omkring ham,“ sagde han. Men han slap for det meste fra det, for han havde engang reddet Kapteinens Liv med en Snebold.“

„Med en Snebold?“ spurgte Viggo.

„Jo, jeg sagde Snebold, din Hvalp; større Anstalter brugte han ikke. Vi kom stormende opefter en Bakke og havde Fienden foran os; han var alt kommen bagom Bakketoppen. Det var om Vinteren, dyb Sne var det og Tøveir til. Kapteinen og Tamburnissen var i Spidsen, en otte — ti Skridt fremmenfor os. Med det samme de kom op paa Toppen, stod Svenskerne der i Linje. „Læg an!“ raabte den svenske Officeren, og alle Bøssepiberne stod lige paa Kapteinen. Nu vil Svensken gjerne skyde over, ser du.“ — „Skyde over?“ sagde Viggo. „I Historien staar det, at Svenskerne er de tapreste Soldater, man kan ønske sig. — Det var jo dem —“

Men Hans vilde ikke høre paa det Øre. „Snak har vi nok af!“ afbrød han. „Staar det paa Prent, saa er det, fordi de har lært det af os efter Foreningen. Hvordan skulde jeg sluppet helskindet derfra saa mangen god Gang, dersom ikke Blaabærene deres var gaaet i Grantoppene? Som jeg siger: Svensken vil gjerne skyde over; men det turde Tamburnissen ikke stole paa, for det var saa kort Hold, skjønner du. Han greb ned i Snehaugen og klemte ihob en Snebold, og med det samme det blaatrøiede Asenet aabnede Gabet og skulde 302
sige: „Fyr!“ saa drev Tamburnisten til ham med Bolden, saa han fik Forhindring; han blev staaende der og gabe, for Bolden sad lige i Flabben paa ham. Imens kom vi til, og saa blev der Baskeleg paanyt.“

„Blev han saa Underofficer?“ spurgte Viggo.

„Ja, en Stund efter, da Prinsen havde faaet spurgt det. Han fik Underofficersrang, og det som bedre var: Prinsen kaldte ham „min Søn.“ Prinsen holdt foran Fronten. „Min Søn,“ sagde han til Tamburnisten; „jeg hører, du skal være brav til at stoppe Munden paa Svensken, naar han vil tale for høit. Vi vil prøve, hvad du duer til,“ sagde han, og saa blev Nissen Underofficer.“

„Det var Synd, han ikke blev General,“ sagde Viggo. Han stod lidt og pudsede sine Trøieknapper, derpaa sagde han halvhøit: „Tror du, jeg duede til General, Hans?“

„Nei, hør paa den Ungkylling!“ svarede Hans. „Saa? du vil være General, din Hvalp? Naa, naa! bliv ikke rød! det var ikke saa ilde spurgt det. Men det er vel vanskeligt; for da maa du lære meget, svært meget —“

„Mathematik mener du?“ sagde Viggo; „den kan jeg allerede noget af, og Sprog ogsaa.“

„Ja, det er brav nok; men du maa lære meget mere; du maa lære Reglement, og det som er Humlen, Karl! du maa lære at exercere, saa du aldrig gjør feil i et eneste Haandgreb: Geværet maa danse i Næven paa dig, og naar du slaar paa det, maa det synge som Klokkeren, naar han synger Amen; og marschere maa du kunne, saa stiv og stram, at Kuglerne piber afveien, bare de faar se dig.“

Viggo vidste ikke, hvor han skulde lære alt dette; men gamle Hans sagde, at det maatte han lære i Krig.

„Men dersom der nu blev Krig igjen — —“ sagde Viggo.

„Ja, du har Ret; dersom det bare det blev, min Gut! det var ikke saa dumt sagt,“ afbrød Grenaderen ham.

„Tror du saa, jeg kunde blive General?“ spurgte Viggo videre.

„Ja, hvem kan vide? Men vanskeligt er det. Øinene er ikke gale; du har det rette Opsyn. Men Næsen har ikke den rigtige Skabelon. — Men den tør vel [303] voxe og krøge sig med Tiden,“ sagde gamle Hans.

Det haabede Viggo ogsaa, og i det Haab lærte han at exercere og marschere af sin gamle Ven; men han saa sig ofte i Speilet og ønskede af Hjertet, at Næsen vilde krøge sig lidt mere.

Jørgen Moe.

68. Edderkoppen.

303

Schaldemose

Edderkoppen
Sad i Toppen
Af en nys udsprungen Lind
Og utrættet
Væved Nettet
Af sit eget fine Spind.

Vinden suste,
Stormen bruste,
Regnet pidsked, Nettet brast;
Ræd fra Toppen
Edderkoppen
Lod sig glide ned i Hast.

Let udspændte
Og fuldendte
Den sit Garn og fanged Myg,
Tænkte mange
Gode Gange:
„Høi paa Straa er sjelden tryg!“

Fr. Schaldemose.

69. De to Abekatte og Nødden.

303

Tode

En ung Abinde plukkede en Nød
Og bed i grønne Hams og grined ilde;
„O!“ raabte hun, „mig Moder narre vilde,
Da hun mig sagde, at den smagte sød.
Til Bloksbjerg med den Nød!“ Hun Nødden slænger hen. 304
En Abekat strax snapper den,
Den mellem tvende Stene slaar itu,
Afpiller, æder den og siger: „Jo, min smukke!
Din Moder havde Ret, den smagte godt; men du
Maa Nødden først oplukke.
Husk paa, at ingen, ingen Glæde her
I Livet naaes uden lidt Besvær.“

70. En Anvendelse af det fjerde Bud.

304

En Dag skulde der holdes Examen i en Skole paa Landet. Inden Overhøringen begyndte, sagde den gamle, brave Lærer til Skoleinspektøren, som var tilstede: „Jeg skulde tro, at Børnene kan hele Luthers Katekismus paa sine Fingre.“ — „Men forstaar de ogsaa, hvad de læser; derom gjelder det,“ sagde Inspektøren. Skolemesteren bukkede, og den anden begyndte at examinere. En Dreng havde læst det fjerde Bud: „Ær din Fader og din Moder, paa det at det maa gaa dig vel, og du maa længe leve paa Jorden,“ og skulde nu til at forklare det. I det Sted sagde Drengen, som blev rød i Ansigtet, halvt høit: „Iforgaars viste jeg nogle fremmede Herrer Vei over Fjeldene. Da jeg gik med bare Ben, skar jeg mig slemt paa de skarpe Stene. De reisende saa, at mine Fødder blødte; de gav mig derfor en Sølvdaler til et Par nye Sko. Jeg takkede dem for deres Godhed og bragte Mynten til min Moder, der var ligesaa fattig paa Sko som jeg. Jeg tænkte: Jeg kan bedre finde mig i at gaa barbenet end Moder.“ — Da opklaredes Skoleinspektørens Ansigt betydelig. Skolemesteren foldede sine Hænder, og begge sagde paa en Gang: „Lykkelige Barn!“

71. Hvad vi ikke har faaet af Gud.

304

af Gud

„Har vi noget, som vi ikke har faaet af Gud?“ spurgte engang en Lærer Skolebørnene. De forundrede sig og vidste ikke rigtig, hvad de skulde svare; de fleste mente, at de havde alt af Gud. Endelig sagde en liden Pige: „Jo, Synden har vi ikke faaet af Gud.“ — Og hun svarede ret.

72. Smaafuglenes Juleglæde.

305

Bjerregaard

Kommer, I sorgløse, vingede smaa!
Kornbaand for eder ved Laderne staa.
Jul er ivænte;
Da skal I hente
Føde fra guldgule, brødsvangre Straa.

Det er saa koldt i den Midtvinters Stund;
Sparsomme Føde I finder da kun.
Stakkels smaa spæde!
Hvor er jer Glæde?
Afklædt jo stander den venlige Lund.

Jorden ved Jul er en Frelsere fød.
Hørte I Glæden, som rundtom gjenlød?
I skal og sjunge;
Spæde Smaatunge
Kvidre skal Herren en Lovsang saa sød.

Kommer da, Smaafugle, nipper saa fro!
Ingen forstyrre skal grumt eders Ro.
Nipper og synger
Og eder gynger
Munter paa Kvist ved den landlige Bo.

H. A. Bjerregaard.

73. Hjemme er bedst.

305

Olafsen

Ja hjemme er det dog allerbedst,
Ja her hjemme!
Man reise Øst og man reise Vest, —
Men her hjemme,
Her haver Alting et eget Lag,
Her haver Alting sin rette Smag,
Ja her hjemme!

306

Her kan jeg bo paa min Tue trygt,
Ja her hjemme!
I Hus og Hjem, som min Far har bygt,
Ja her hjemme!
Ja hjemme, her paa min Odelsjord,
Her fik jeg Fod under eget Bord,
Ja her hjemme!

Her kan jeg stræve saa fro og fri,
Ja her hjemme!
Vorherre selv, han vil staa mig bi,
Ja her hjemme!
Ja hjemme, her paa min stille Ø,
Her vil jeg leve, her vil jeg dø,
Ja her hjemme!

J. Olafsen.

74. Om Aftenen.

306

Det bliver Aften; Solen synker bag Himmelens Rand; Skyerne bliver røde. Det er ikke saa varmt længere; der vifter kjølige Pust; Taagen lægger sig over Vandet og Duggen paa Græsset og Blomsterne. I Luften danser talløse Sværme af Myg op og ned; Fuglene i Buskene synger sin sidste Sang; Bierne vender tilbage til Kuben; Arbeideren kommer hjem fra sit

Dagverk og Kvæget fra Græsgangen. Det ryger af alle Skorstenspiber; thi nu koges Aftensmaden, og snart vil alle være mætte og ligge i Søvnens Arme. Men netop da begynder nogle Skabninger et muntrere Liv: Padden kvækker i Dammen, Torbisten surrer paa Engen, Flagermusen skjærer pilsnart gjennem Luften, og St. Hans-ormen lyser i Buskene. Dog — løft Øinene mod Himmelen! der skal I faa se det prægtigste Aftensyn.

I klare Nætter straaler utallige Stjerner paa Himmelen; den ene overgaar den i anden Klarhed. Mange glinser med rent, hvidt Lys, mange funkler med klar Guldglans. Det ser ud, som om de var meget smaa, fordi de er meget længere borte fra os end Maanen; men de er for det meste meget større end Jorden. De fleste Stjerner synes at have Lys i sig selv ligesom Solen. Oppe paa dem er der altsaa ingen Nat, men bestandig Dag. Det er godt, at man ofte 307
betragter Stjernerne. Synet af dem minder os om Lysets Boliger, hvor Gud har sit Hjem blandt de hellige Engle. Derved kan Mennesket vækkes til Længsel efter Himmelen; thi naar vi kommer i Guds Rige, skal vi lyse som Stjerner evig og bestandig.

Hvo kjender Stjerners Tal
I klaren Himmelsal?
Det gjør alene han,
Som tæller Havets Sand.

75. Sagn om Herakles. 307

Hans Fødsel og Barndom.

Efter Engelsk

Zeus var Herakles's Fader og Alkmene hans Moder. Hans Stedfader var Amfitryon, som boede i Theben; han holdt af Herakles som sin egen Søn. Amfitryon og Alkmene havde en Søn, som hed Ifikles, og han var Herakles's Halvbroder. Herakles og Ifikles havde ikke nogen Vugge som andre Smaagutter, men laa i et stort Jernskjold. I dette havde deres Moder lavet en Seng til dem, og naar de skulde sove, vuggede hun dem i Skjoldet. Herakles skreg aldrig.

Hera hadede Alkmene og vilde gjerne faa hendes Søn Herakles dræbt. Det var Midnat. Amfitryon og Alkmene sov, og ved Siden af deres Seng sov

begge Gutterne i sit Skjold. Da sendte Hera to store Orme, som kom krybende ind i Soveværelset gjennem et Hul i Døren og gled sagte hen til Skjoldet. Ormenes Øine brændte som Ild og gjorde det ganske lyst i Værelset. De løftede Hovederne op paa den Side, hvor Herakles laa, og skulde til at bide ham. Men i det samme kom de til at røre ved Skjoldet, og saa vaagnede Ifikles. Da han saa de store Orme, blev han ræd og begyndte at skrige høit. Moderen vaagnede, og da hun saa, at Værelset var lyst, vakte hun sin Mand, som sprang op og greb et Sverd, der hang paa en Knag lige ved Sengen. Men Herakles blev ikke ræd, da han fik se Ormene. Han bare lo og greb en Orm med hver Haand rundt om Nakken og holdt dem saaledes fast. Nu var Ormene ikke istand til at bide. De snoede sine lange Haler rundt 308
om ham; men Herakles klemte dem saa haardt, at de døde. Da de var døde, lyste ikke deres Øine længere, og før Amfitryon kom til, var Værelset igjen mørkt. Han raabte da paa sine Tjenere og bad dem bringe Lys ind; da disse kom, kastede Herakles de døde Orme ud af Vuggen og lo meget fornøiet.

Herakles var et stort Barn; han spiste meget Brød og Kjød, men intet Sukkergodt. Han lærte at synge og spille, at ride og at kjøre baade med to og fire Heste for Vognen; han lærte ogsaa at skyde med Bue, at kaste med Spyd og at slaas.

Der var en snil Mand, som hed Cheiron; han lærte Herakles at kjende Stjernerne, Blomsterne og alle Planterne og fortalte ham meget om disse Ting og om alle Dyrene paa Marken og i Skoven. Herakles var glad i at høre paa ham og vilde gjerne blive flink Gut. Han opførte sig meget godt og havde blot en Feil; men den var meget slem. Naar han blev vred, var han aldeles rasende og ødelagde alle Ting omkring sig. Sidenefter græd han over, hvad han havde gjort; men da var det for sent. Hans Fader og Moder havde ikke straffet ham for denne Feil, da han var liden. Han havde en Lærer, som hed Linos, der lærte ham at spille Cithar; men da Læreren en Dag revsede ham, fordi han var uopmerksom, blev Herakles saa vred, at han slog Linos i Hovedet med Citharen, saa han døde.

Herakles kommer i Krig.

Nu vilde ikke hans Stedfader beholde ham hjemme længer, men sendte ham op paa et stort Bjerg for at vogte Kvæget. Bjerget laa ikke langt fra

Theben, hvor Kongen boede. Det var aldeles tilvoxet med store Skove, og her gik Oxerne og spiste Græs.

I disse Skove levede der en frygtelig Løve, som havde sønderrevet mange Oxer og mange Folk. Denne Løve slog Herakles ihjel med en Jernklubbe. Da hans Fader fik høre dette, gav han ham Lov til at komme hjem igjen til Theben.

Indbyggerne i Theben var hvert Aar nødte til at sende hundrede Oxer til Nabokongen. Men Herakles kunde ikke taale, at hans By skulde betale Skat. Da saa Nabokongen igjen sendte Bud efter de hundrede Oxer, skar Herakles 309
Næse og Øren af Sendemændene og jagede dem bort. Men da kom Kongen til Theben med en stor Hær og vilde tage Byen. Thebens Konge hed Kreon. Det var en stor Kryster, og han havde ikke Mod til at stride med Fienden; derfor havde han ogsaa bestandig betalt Skat. Men nu gjorde han Herakles til Høvding over sin Hær; dette syntes Thebanerne godt om og fik stor Lyst til at stride. Athene sendte Herakles en fuldstændig Vaabenklædning; Hermes gav ham et Sverd, og Apollon gav ham Bue og Pile. Det Pandser, som Athene gav ham, var af Guld. Herakles og Thebanerne seirede over Fienderne og dræbte deres Konge. Nu blev Nabokongen nødt til at sende Theben 200 Oxer hvert Aar.

Til Belønning fik Herakles Kong Kreons Datter tilægte. De boede i Theben og levede lykkelig i flere Aar. Hans Kone fødte ham tre Børn. Men saa gjorde Hera ham syg, og i denne Sygdom blev han gal. Han indbildte sig, at hans Børn var vilde Dyr, tog en Bue og skjød dem alle tre ihjel. Da han kom til sig selv igjen og saa, at det var hans egne Børn, blev han aldeles utrøstelig. Han løb ud af Byen, ind i Skoven og vandrede omkring her.

Herakles maa tage Tjeneste hos en ond Konge.

Midt i Grækenland ved Foden af et høit Fjeld ligger Delfi, hvor det berømte Orakel var; her var en Prestinde, der sad paa en Stol med tre Fødder og gav Svar til alle, som kom. Dersom det gik dem godt, naar de fulgte Oraklets Raad, gav de store Gaver af Guld, Sølv eller andre kostbare Ting til Templet, som tilsidst næsten blev fuldt af saadanne Sendinger. Prestinden hed Pythia.

Den stakkels Herakles kom ogsaa til Delfi, gik ind i Templet og spurgte Pythia, hvad han skulde gjøre; thi han var saa ulykkelig, fordi han havde

dræbt sine Børn. Pythia sagde, han skulde gaa til Kong Eurystheus, tage Tjeneste hos ham og taalmodig gjøre alt, hvad der blev ham befalet. Hun sagde, at Eurystheus vilde give ham tolv Arbeider at udføre, og hvert enkelt af dem var saa farefuldt, at det let kunde blive hans Død. Men dersom han stolede paa sin Tapperhed og var taalmodig, saa vilde Guderne hjelpe ham. Naar han blev færdig med disse tolv Arbeider, skulde han atter blive lykkelig, 310
og efter sin Død skulde han blive optagen blandt Guderne.

Kong Eurystheus var et ondt Menneske; han var ikke tapper og gjorde intet, som godt var, men hadede alle dem, der udførte gode og store Ting. Herakles drog bort, som det var sagt ham, og fremstillede sig for Kong Eurystheus og sagde til ham, at Apollon havde befalet ham at tjene ham; han vilde gjøre alt, hvad Eurystheus forlangte.

Herakles dræber den nemeiske Løve.

Kong Eurystheus befalede ham først at reise til Nemea og dræbe Løven der. Nemea var en Dal mellem høie, store Fjelde og bevoxet med tykke Skove. I disse Skove levede en frygtelig Løve, hvis Hud var saa haard og tyk, at intet Jernvaaben kunde trænge gjennem den. Naar Hyrderne kastede Spyd paa den, faldt disse ned uden at gjøre den mindste Skade, og Løven for da løs paa dem og sønderrev dem. Herakles stillede sig paa Post bag et Træ i Skoven, forat det fæle Dyr ikke skulde se ham. Nu kom Løven gaaende gjennem Skoven. Den havde spist Oxer, og dens Mund og Manke var aldeles blodige. Den slikkede Blodet om Munden af med sin store Tunge og brølede høit og pidskede sine Sider med sin store Hale.

Herakles afskjød sin første Pil; men den faldt ned uden Virkning. Han skjød anden Gang; men heller ikke denne Pil var istand til at trænge igjennem Løvens Hud. Havde det været en Mand, klædt i Jernrustning, som Herakles havde skudt paa, saa havde Pilen gaaet igjennem baade Pandseret og hans Legeme. Nu fik Løven se Herakles og styrtede løs paa ham. Naar en Løve tager Sprang, kryber den sammen, lægger sig med Brystet mod Jorden og trækker Halen mellem Benene. Den kan springe mange Alen i et Sprang.

Herakles tog sin Kappe og viklede den om sin venstre Arm for at holde Løven borte med denne. I den høire Haand holdt han en stor Klubbe, som han havde hugget sig i Skoven, og med denne gav han nu Løven et vældigt Slag i Hovedet. Men Løven var ikke dræbt med dette; den stod endnu paa

Benene; men en god Del ræd var den bleven. Herakles for da ind paa den, greb 311
den om Nakken med begge Armene og reiste den op; derpaa satte han sine Fødder paa dens Bagben, trykkede Løven tæt til sig og kvalte den.

Da Løven var død, tog han Huden af den og hængte den paa sig selv som en Hættekappe, idet han trak Ansigtshuden over sit Hoved og bandt Huden af begge Forbenene rundt om sin Hals. Hans Klubbe var gaaet itu, da han slog Løven i Hovedet, saa haard havde Dyrets Skalle været. Han skar sig derfor en ny Klubbe, og siden gik han bestandig med Løvehuden og Klubben.

Herakles dræber den lernæiske Slange. 311

Herakles vendte nu tilbage og sendte Bud til Kong Eurystheus om, at Løven var død. Herover blev Kongen saa ræd for Herakles, at da denne kom til ham, krøb han ned i et Kobberværelse under Jorden, som han havde ladet bygge til sig. Gjennem et lidet Vindu med store Jernstænger for talte han med Herakles og befalede ham at drage til Lerna og dræbe Slangen, som var der. Denne Slange var uhyre stor, saa stor som et Skib; den havde ni Hoveder og levede i nogle Myrer ved Lerna. Herakles steg op paa en Vogn, som hans Ven Jolaos kjørte for ham, og de tog Veien til Lerna.

Da Herakles kom, krøb Slangen ind i sin Hule, saa bange var den for ham. Herakles tog da sin Bue; omkring Pilene viklede han Stry, der var dyppet i Beg og Svovl, tændte saa Ild paa disse og skjød dem ind i Uhyrets Hule. Da varede det ikke længe, før Slangen kom styrtende ud og lige løs paa Herakles. Han greb den med en Haand rundt om Nakken netop der, hvor de ni Hoveder stod frem. Men Slangen snoede sin lange Hale rundt om Herakles's ene Ben. Med et Slag af Klubben knuste han nogle af dens Hoveder; men aldrig saasnart var et Hoved borte, før der voxte to ud igjen paa samme Sted.

Nu kom der ogsaa krybende en umaadelig stor Krabbe. Denne Krabbe var en god Ven af Slangen og vilde hjælpe den; derfor greb den med sine Klør fat i det Ben, Slangen havde snoet sig om, og kneb det græsselig, saa Herakles led store Smerter. Men Herakles trampede den itu med sinanden
Fod. Imidlertid bankede han løs paa Slangens Hoveder, som bestandig voxte 312
ud igjen, og det vilde aldrig gaaet godt, dersom ikke hans Ven Jolaos havde

været hos ham. Jolaos hug ned Trær, lagde dem sammen i en stor Hob og tændte Ild paa dem. For hver Gang nu Herakles havde slaaet et Hoved af Slangen, tog Jolaos en stor Brand og stak den i Saaret, da voxte intet Hoved ud igjen.

Da alle Hovederne var knuste, var Slangen død, og Herakles dyppede nu sine Pile i dens Blod; thi Blodet var saa giftigt, at naar en saadan Pil saarede et Menneske eller et Dyr det allermindste, saa døde de strax.

Dette var det andet Arbeide, som Herakles udførte paa Eurystheus's Befaling.

Herakles fanger en Hjort og et Vildsvin.

Derpaa befalede Kongen ham at fange en berømt Hjort, som intet Menneske kunde faa Bugt med, og at bringe den levende til ham. Denne Hjort havde gyldne Horn og løb saa hurtig, at ingen Hund eller Hest kunde indhente den. Men Herakles var ligesaa rap tilbens, som han var sterk. Han løb et helt Aar i Hjortens Spor, til han tilsidst fangede den; da tog han den paa sine Skuldre og bar den hjem til Kongen. Dette var hans tredje Arbeide.

Eurystheus's næste Bud var, at han skulde bringe et stort Vildsvin, der levede paa Bjerget Erymanthos, levende til ham. Dette Vildsvin gjorde megen Skade. Det ødelagde alle Kornmarker og huserede forfærdelig i alle Haver. Hvergang Folk drog ud med sine Spyd for at fælde det, traadte det dem ned eller bed dem saaledes med sine frygtelige Hugtænder, at de døde. Herakles drog afsted til Bjerget; men paa sin Vei did kom han en Aften til en Hule, hvor Kentauren Folos boede, og her troede han at kunne faa hvile Natten over.

Disse Kentaurer var Skabninger, der saa ud som en halv Hest og et halvt Menneske, der var voxede sammen. De havde Hoved, Bryst og Arme som et Menneske; men Resten af Kroppen saa ud som en Hest. Der levede en Mængde af dem mellem Bjergene rundt om Folos's Hule. I denne Hule havde de et stort Vinfad liggende; men de drak ikke Vin oftere, end hvergang de 313
forsamlede sig i Hulen og holdt Gjestebud.

Folos havde ingen anden Vin end denne, og da Herakles efter Aftensmaaltidet bad om Vin, sagde han, at han ikke turde tage noget af det store Fad; thi ellers vilde alle Kentaurerne komme og dræbe ham. Herakles sagde, at det vist ikke vilde ske, og tappede op en Flaske Vin til sig. Men det

var ikke saadan Vin, som vi drikker. Kentaurerne havde faaet den i Foræring af Bacchus, og den duftede som de deiligste Roser. Dens Duft var saa sterk, at naar man tog Vin op af Fadet, kunde man merke det ligesaa langt borte, som et Menneske kan se. Det varede derfor heller ikke længe, før Kentaurerne kom farende for at dræbe Folos. Nogle brød store Klippestykker af, andre rykkede Gran og Furutræer op af Jorden; thi Kentaurerne pleiede ikke at stride med Sverd eller Spyd, og kun nogle faa af dem havde Bue og Pile. Herakles stillede sig midt i Hulens Indgang og kastede brændende Vedstykker paa dem, derpaa spændte han sin Bue og skjød paa dem med de Pile, han havde dyppet i Slangeblodet, og enhver, de traf, døde øieblikkelig, ligesom Slangen selv skulde have bidt ham. Da gav Resten af dem sig paa Flugten.

Folos forundrede sig meget over, at en liden Pil kunde dræbe en saa stor Skabning, som Kentauren var, og trak en af dem ud af en død Kentaur. Som han nu stod og saa paa den, kom han til at slippe den, saa den faldt ned paa hans Fod; han døde strax. Herakles, som havde forfulgt de flygtende Kentaurer, vendte nu tilbage og blev meget bedrøvet, da han fandt Folos død. Han brændte hans Legeme, som Skik var paa den Tid, og begrov Asken og Benene.

Derefter gik han op paa Bjerget Erymanthos og væntede paa, at Vildsvinet skulde komme farende mod ham, ligesom det havde gjort mod andre Jægere; men Vildsvinet var ræd for Herakles og løb sin Vei. Herakles sætter efter det. Da Vildsvinet merker dette, bliver det endnu mere ræd, sætter afsted det forteste, det kan, uden at se sig for og dumper i sin Skræk ned i en stor Bjergkløft, der var fuld af Sne. Nu havde Herakles med sig et stort Taug med en Rendesnare paa. Som nu Vildsvinet laa og sprellede og sparkede og forsøgte at komme ud af Kløften, kastede Herakles Snaren rundt omdets Legeme og trak det op til sig. Derpaa bar han det paa sine 314
Skuldre hjem til Kongen. Vildsvinet laa paa Ryggen med Benene opad og sprellede og slog med Hovedet for at komme løs; men det kunde ikke.

Dette var Herakles's fjerde Arbeide.

Herakles renser Augias's Stald.

Eurystheus befalede ham nu at rense Augias Stald paa en Dag. Augias var en Konge, som eiede tre tusende Oxer, der stod i en umaadelig stor

Stald. Der var et stort Gaardsrum, og rundt om dette gik der en høi Mur med mange Porte, som man drev Oxerne ind i, naar de om Aftenen kom hjem fra Marken.

Kong Augias's Gaardsfolk var meget dovne og lod Gjødselen ligge i Gaarden, til den blev saa høi, at Oxerne ikke kunde komme ind i Stalden, og et helt Aar maatte vist være gaaet med for at faa skuffet den ud og kjørt den bort. Det var altsaa ikke noget let Dagsarbeide, Herakles havde at udføre.

Men han fandt paa Raad. Han grov en dyb Rende lige op til Muren paa den ene Side, og ned i denne Rende ledede han Vandet af to Bække, som med megen Sus og Brus kom styrtende ned fra Bjergene tæt ved. Saa gjorde han et stort Hul i Muren, saa at Vandet paa en Gang styrtede ind og fyldte hele Gaardsrummet. Men her kunde det ikke blive staaende, og han gjorde derfor et Hul i Muren paa den anden Side, saa at Vandet randt ud igjen der. Vandet tog nu al Gjødselen med sig og vaskede Gaardsrummet ligesaa rent, som Regnet gjør med Stenene paa Fortauget om Høsten. Augias havde lovet Herakles Tiendeparten af alt sit Kvæg, dersom han kunde rense Stalden paa en Dag, som han da ogsaa havde gjort; men han var en slem Mand og holdt ikke sit Ord.

Herakles røver Geryons Oxer.

Tæt ved Spaniens Vestkyst er en Ø, hvor Byen Cadix nu ligger. I Herakles's Dage laa ingen By her; men der var herlige Enge med duftende Græs. Her græssede Kong Geryons Oxer. Det var de vakreste Oxer, man kunde se, og alle var de røde. Hunden, som vogtede dem, havde to Hoveder og var saa sterk, at den kunde slaas med to Ulve paa en Gang og dræbe dem 315
begge. Kong Geryon saa ud som tre uhyre Trold, der var voxede sammen; han havde tre Hoveder, sex Arme og sex Ben. Herakles røvede Oxerne og gav sig paa Hjemreisen.

Herakles drev Oxerne over de store Fjelde, som heder Alperne. Han gjorde Vei til dem gjennem Sneen og Isen og kom saa ned i Italien til Elven Tiber, hvor Byen Rom siden blev bygget. I en stor Bjerghule lige ved Elven boede der et frygteligt Trold, som hed Kakus. Han pustede Ild ud af Mund og Næse og var en Rædsel for Landet rundt omkring. Dette Trold kom om Natten og stjal bort nogle af de vakreste Oxer, og disse slæbte han ind i sin Hule, og forat ikke Herakles af Sporene skulde skjønne, hvor der var blevet

af dem, drog han dem ved Halen ind i Hulen, saa at det saa ud, som om de var komne ud derfra.

Herakles søgte overalt efter de stjaalne Oxer; men da han ikke saa noget Spor efter dem, fortsatte han sin Reise med dem, han havde igjen. Som han nu drev dem forbi Foden af Bjerget, hvor Hulen var, brølede en af Oxerne, og ikke før hørte deres stjaalne Kammerater dette, før de svarede. Kakus havde stængt Indgangen til Hulen med store Klippestykker; men disse rev Herakles ned, og da Kakus ikke kunde løbe bort, begyndte han at sprude Ild paa Herakles; denne blev alligevel ikke ræd, men dræbte Troldet paa Stedet.

Nu reiste han videre og kom tilsidst til en smal Vei med Søen paa den ene Side og bratte Fjeldvægge paa den anden. Her satte et andet fælt Trold ind paa ham og kastede en Sten paa ham; Stenen var saa stor og tung, at dersom den havde ligget paa en Vogn, saa havde fire og tyve Heste neppe kunnet trække den. Men Herakles var paa Post og slog Stenen tilside med sin Klubbe. Stenen ligger der endnu. Den næste Dag naaede han Kongsgaarden, og den slemme Eurystheus fik alle de vakre Oxer. Dette havde været et tungt Arbeide for Herakles.

Herakles dør.

Herakles kunde let have hevnet sig paa Kong Eurystheus for alt det onde, han maatte lide af ham; men han vidste, at den Træletjeneste, han stod i 316
hos Kongen, var en vel forskyldt Straf, og derfor bar han den rolig uden at gjøre Kongen noget ondt. Nogen Tid efterat han havde fuldført sine tolv Arbeider, gik han op paa et høit Bjerg for at ofre til Guderne til Tak for en ny Seier, han havde vundet. Nu var det Skik for Folk, som ofrede, at de iførte sig rene, hvide Klæder, og da Herakles's Klæder var blodige og urene efter Kampen, sendte han sin Tjener hjem for at hente rene og nye.

Herakles's Kone var vred paa sin Mand. Da derfor Tjeneren kom og fortalte, hvad hans Herre havde befalet ham, tog hun en Skjorte, som hun smurte Gift paa og sendte den til Herakles, som trak den paa sig. Da han havde faaet den paa, aad Giften sig ind i hans Kjød og voldte ham forfærdelige Smerter. Han forsøgte at trække den af; men den sad fast, og Giften var allerede trængt ind i hans Blod, saa at Herakles følte, han maatte dø. Han fældte store Trær, som han lagde ovenpaa hinanden, og selv steg han op paa Toppen af denne Vedhob, der skulde blive hans Ligbaal. Han bad

derpaa sine Venner at tænde Baalet. Der var en ung Mand hos ham, som hed Filoktetes; Herakles elskede ham høit; han gav ham derfor sin Bue og sine Pile og bad ham tænde Baalet. Den unge Mand adlød, saa tungt det end faldt ham. Men hermed endte ogsaa Herakles's Lidelser og Modgang; thi da Ligbaalet begyndte at brænde, reiste der sig pludselig en sterk Storm, en Sky dalede ned til Ligbaalet under Torden og Lynild, og i denne Sky blev Herakles's Sjæl tagen op til Olympen, hvor Guderne boede, medens hans Legeme brændte til Aske.

76. Allarm.

316

Moe

En Eftermiddag kom Viggo hjem fra Skolen med sin Bogtaske paa Ryggen. Han marscherede stiv og strunk med Grenaderskridt; thi han tænkte paa den Tid, da han skulde ombytte Tasken med en, der var fuld af Patroner. Gamle Hans stod ude og ventede paa ham, og da Viggo gjorde Holdt og lagde Haanden paa Hueskyggen, spurgte den gamle, om han kunde 317
gjette, hvad Foræring der var kommen tilgaards.

„Til hvem er det?“ spurgte Viggo.

Grenaderen svarede, at det var til Viggo selv.

„Hvordan ser det da ud?“ spurgte Viggo igjen.

„Det er brunt,“ sagde Hans. „Gjet nu!“

„Pyt, saa er det vel en brun Sukkerklump fra Tante. Hun kan nu aldrig huske, at jeg er voxet fra det Slikkeri,“ sagde Viggo haanlig.

„Bid bedre op!“ sagde Hans og smidskede og gren. Det er mørkebrunt, Karl! det gaar paa fire og lepjer Melk.“

„Er du gal? Er det Jagthundhvalpen, Kapteinen lovede mig? Er det?“ raabte Viggo og glemte med et at staa stiv og rank foran Grenaderen.

„Høire ret, din Fusker! Javist er det saa,“ svarede Hans Grenader.

Men Viggo gjorde et Hallingkast istedenfor at rette sig og styrtede ind i Stuen. — Paa Gulvklædet tæt ved Kakkelovnen laa den lille Hvalp, og den var saa smuk, at Viggo ikke kunde se sig mæt paa den. Den var mørkebrun over hele Kroppen; men Snuden og Labberne var lysebrune, og en lysebrun Plet havde den over hvert Øie. Den var næsten lige lang og bred, og da Viggo satte sig paa Huk ved den og strøg og klappede dens bløde Pels,

bøiede den sin tykke, korte Hals og snusede og slikkede ham paa Haanden. Nu havde de hilst paa hverandre, og fra den Tid saa Viggo næsten ligesaa flittig efter, om Hvalpen voxede brav, som om hans egen Næse krøgede sig til Generalsnabel. Men det gik meget fortere med Hvalpen. — Alt eftersom den blev større, fik Viggo den mere og mere kjær, og de var uadskillelige. Om Natten laa Allarm foran hans Seng, om Dagen sad den ved Siden af Viggo, mens denne læste sine Lexer, og saa paa ham med sine store, brune Øine, ligesom den vilde hjelpe ham, naar han kom til et vanskeligt Sted; siden fulgte den med ham, hvor han stod og gik. Til Skolen maatte den ikke faa Lov at være med; men den mødte ham hver Eftermiddag langt bortenfor Badstuen og logrede og peb af Glæde, naar den fik se ham, saa hengiven var den Viggo.

En Vintermorgen skulde Hans Grenader med Tjenestegutterne ned i 318
Skoven at kjøre Tømmer. Viggo havde Ferier den Dag, saa skulde han faa Tilladelse at følge med. Han spændte da sine Snesokker paa Benene og fløitede paa Allarm; den sprang og gjøede og logrede, da den merkede, de skulde til Skoven; thi Allarms Fader var Jagthund, og det stak i Blodet. Men Viggos Fader sagde, at det nok var raadeligst at lade Hunden blive hjemme, for i Moen gik der Graabener i Flokketal; ja lige ned paa Jordet, tæt under Gaardens Vinduer, havde han seet Slagfærden efter et Par Stykker, som havde lusket der om Natten. Viggo gjorde det høist nødig; men naar Faderen sagde det, maatte han sagtens lade Allarm blive hjemme; han tog Kobbelet, spændte det om Hundens Hals og bandt den til det ene Sofaben; sin gamle Trøie bredte han ved Siden af Hunden, forat den kunde ligge blødt og have det godt. Men du kan ikke forestille dig, hvor Allarm knistrede og jamrede sig, da den merkede, at den skulde bindes istedenfor at være med tilskogs. Den lagde sig ganske flad ned og slæbte sig henover Gulvet mod Viggos Fødder, saalangt Kobbellænken naaede, ligesom den vilde lægge sig paa Knæ for ham og bede ham om Frihed og om Lov; og den saa op paa ham med saa bedrøvede Øine, at de syntes at sige: har du virkelig Hjerte til at gaa tilskogs og more dig og lade mig staa igjen, bunden og alene? Nei det havde Viggo ikke Hjerte til. Han sagde det til Faderen, at det maatte gaa, som det vilde, saa kunde han ikke udholde, at Allarm skulde være saa bedrøvet, og han bad, at han maatte tage den med. Faderen smilte og svarede, han var bange, at det blev Hundens Død; men hvis Viggo vilde vove

det og tog den med, fik han passe vel paa den og ikke lade Hunden komme sig af Syne. Saa blev den løst, og den, der var glad, var vel Allarm; den sprang og gjøede, saa Moderen holdt for begge sine Øren.

Nede i Skoven kan du tro, det var smukt. Først reiste de et Stykke efter den slagne, opkjørte Vei, hvor der var godt Føre. Alle syv Heste gik i Rad, og Hans Grenader og Viggo og Allarm gik bagefter den første. Til begge Sider af Veien stod høie, store Furutræer med sine gule Stammer op af Sneen, og hist og her indimellem stod en gammel Gran, som hængte Grenene 319
ned. Dens Bar kunde man ikke se det mindste til, den var kridende hvid af Sne fra øverst til nederst, — der saa man ind paa dens mørke, brune Læg. Men alle Ungtræerne paa begge Kanter stod bøiede under Sneens Vægt ligetil Marken. Det var, ligesom de havde taget tykke hvide Kapper paa for Kulden og stod og bukkede sig for alle, som gik forbi. Men de hilste ikke høit. Tvertimod: det var saa stille, saa stille i Skoven; man hørte ikke den mindste Lyd uden Hestetrinene, som knirkede i Sneen. Hist og her saa Viggo et Ulvespor ved Siden af Veien; da talte han hver Gang til Allarm og sagde, at den maatte holde sig tæt til ham. Og det gjorde den.

Men om en Stund bøiede de af fra Veien ind i tykke Skoven. Hans Grenader vadede foran, og Sneen naaede ham op til Knæet; saa kom Hestene og Gutterne, den ene efter den anden, og tilsidst Viggo. Det var en morsom Fart. Sneen dryssede ned fra Kviste og Grene, saa Karlene var hvide som Snemænd, og det røg og dampede af Hestene, fordi Sneen smeltede paa dem. Om lidt kom de til Tømmerstokkene og begyndte at spænde fore. Da huskede Viggo først paa Allarm, — han havde rent glemt Hunden, siden de bøiede af fra Veien. Han saa sig om efter den, og med det samme hørte han Allarm tude og jamre et Stykke ind i Skoven. Da merkede han, at det havde været vel, om han havde fulgt Faderens Raad; men nu var det for silde.

Han fattede Øxen, som gamle Hans havde hugget fast i en Stubbe, og styrtede bort imellem Trærne, hvor Hylet kom fra, saa Sneen sprutede høit i Veiret om ham. Det var ikke let, det bar bort gjennem vilde Marken, og Sneen naaede ham langt op paa Laaret; men han merkede intet dertil, han var kun bange, at han skulde komme for sent. En Gang maatte han standse lidt og drage Veiret; da hørte han atter Hundens ynkelige Jammer; men nu lød den svagere. Han satte igjen afsted; og endelig kunde han skimte bort

imellem Trærne. — Hunden var ikke at se; men tre Ulve stod i en Kreds, med Hovederne indad, og den fjerde laa inde i Ringen og bed ned i Snen. Viggo skreg, saa det bragede i Skoven, og styrtede løs paa Ulveflokken med Øxen i Veiret. Da han kom Graatasserne paa en syv, otte Skridt nær, blev de tre rædde for den tapre lille Gut og luskede, med Halen mellem Benene, ind i Tykningen; men den fjerde, som laa over Allarm, vilde nødig slippe sit Bytte. Det var en stor, gulbrandet Graaben. Den saa op paa Viggo og gren og glisede med de blodige Tænder. Men Viggo tænkte kun paa Hundens Fare. „Slipper du ikke Allarm paa Timen, skal du faa med mig at gjøre!“ raabte han og svang Øxen høit over sit Hoved. Da syntes Graatassen ikke, det var værdt at prøve Legen; den luskede langsomt afsted efter de andre; den vendte sig endnu engang og viste Tænder, og saa blev den borte mellem de hvide Buske.

Dybt nede i Snehullet laa Allarm; den var saa forbidt, at den ikke kunde springe op, og da Viggo løftede den i Veiret, dryppede og randt Blodet paa den hvide Sne, og den skalv over hele sit Legeme som et Espeløv; men den slikkede dog Viggo paa Haanden.

Med det samme stod ogsaa gamle Hans Grenader ved Viggos Side. Da han var kommen lidt til Aande igjen efter sit Løb, raabte han ganske vred: „Gjorde jeg, hvad Ret var, burde jeg mørbanke dig, din Guttehvalp! Synes du, det passer sig for en Unge som dig, der ikke er rigtig tør bag Ørene endnu, at ryge paa en Graabenflok? Om de havde ædt dig levende, før du havde faaet Suk for dig, hvad havde du saa sagt?“

„Da havde jeg sagt: ‚En Ting er Skam, og det er at vise Ryggen, før der er slaaet Retræt‘“, svarede Viggo og saa vist paa Grenaderen.

„Det var ikke saa dumt sagt. Næsen er ikke af rette Art; men Opsynet har du, og jeg tror næsten Hjertelaget med,“ sagde gamle Hans. Han tog Hunden fra Viggo og fulgte ham hjem til Gaarden med den.

Jørgen Moe.

TREDJE AFDELING.

1. En glad Gut.

321

Bjørnson

Øivind hed han og græd, da han blev født. Men alt da han sad opreist paa Moderens Fang, lo han, og naar de tændte Lys paa om Kvelden, lo han, saa det sang, men græd, da han ikke fik komme bort til det. „Af den Gutten maa det blive noget rart," sagde Moderen.

Der, hvor han blev født, hang det bare Berg udover; men det var ikke høit; Furu og Birk saa ned; Hæggen strøede Blomster paa Taget. Men oppe paa Taget gik en liden Buk, som Øivind aatte; den skulde gaa der for ikke at tulle sig væk, og Øivind bar Løv og Græs op til den. En vakker Dag hoppede Bukken over og borti Berget; den gik ende op og kom did, den aldrig havde været før. Øivind saa ikke Bukken, da han kom ud efter Non, og tænkte strax paa Ræven. Han blev hed over hele Kroppen, saa sig om og lyede: „Kille-Kille-Kille-Killebukken!" — „Bæ-æ-æ-æ!" sa' Bukken oppe paa Bergkanten, lagde Hovedet paaskakke og saa ned.

Men ved Siden af Bukken laa en liden Gjente paa Knæ. „Er den din, den Bukken?" spurgte hun. Øivind stod med aaben Mund og Øine, stak begge Hænder i den Kjoleburen, han bar. „Hvem er du?" spurgte han. — „Jeg er Marit, Mor sin Unge, Fedlen til Far, Huldra i Huset, Datterdatter til Ola Nordistuen paa Heidegaardene, fire Aar til Høsten, to Dage efter Frostnætterne, jeg!" — „Er du det, du!" sa' han og drog Pusten, for han havde ikke turdet slippe den, saalænge hun talte.

„Er den din, den Bukken?“ spurgte Gjenten op igjen. — „Ja-ha,“ sa’ han og saa op. — „Jeg har faaet saadan Lyst paa den Bukken; — du vil ikke gi’ mig den?“ — „Nei, det vil jeg ikke.“

Hun laa og spændte med Benene og saa ned paa ham, og da sagde hun: 322
„End naar du faar en Smørkringle for Bukken, kan jeg saa faa den?“ — Øivind var af Fattigfolk; han havde spist Smørkringle bare en Gang i sit Liv; det var, da Bedstefar kom did, og sligt havde han aldrig spist hverken før eller siden. Han saa op paa Gjenten; „lad mig faa se den Kringlen først,“ sa’ han. Hun var ikke sen paa det, viste en stor Kringle frem, som hun holdt i Haanden; „her er den!“ sagde hun og kastede den ned. „Au, den gik istykker,“ sa’ Gutten, han samlede hver Bid op med Omhu; den allermindste maatte han smage paa, og den var saa god, at han maatte smage paa en til, og før han vidste af det, havde han spist op hele Kringlen.

„Nu er Bukken min,“ sa’ Gjenten. Gutten standsede med den sidste Bid i Munden, Gjenten laa og lo, Bukken stod ved Siden, hvid i Brystet, brunsort i Ragget og saa ned paaskakke.

„Kunde du ikke vænte saalænge,“ bad Gutten; Hjertet begyndte at klappe i ham. Da lo Gjenten endnu mere, skyndte sig op paa Knæ. „Nei, Bukken er min, den,“ sagde hun og slog Armene om Halsen paa den, løste et Strømpebaand og bandt omkring. Øivind saa paa. Hun reiste sig og begyndte at drage i Bukken; den vilde ikke gaa med og tøiede Halsen nedover mod Øivind. „Bæ-æ-æ-æ!“ sa’ den. Men hun tog i Ragget med den ene Haand, drog i Baandet med den anden og sagde vakkert: „Kom du, Bukken, saa skal du faa gaa i Stuen og spise af Mor sine Fad og mit Forklæde,“ og saa sang hun:

Kom Bukken til Gutten,
Kom Kalven til Mor,
Kom mjavende Katten
I snehvide Skor,
Kom Ællinger gule,
Kom frem ifra Skjule,
Kom Kyllinger smaa,
Som neppe kan gaa,
Kom Duerne mine
Med Fjedrene fine,

Se Græsset er vaadt, 323
Men Solen gjør godt,
Og tidlig, tidlig er det paa Sommer'n,
Men raab paa Høsten, saa kommer'n!

Der stod Gutten.

Bukken havde han stellet med siden i Vinter, den blev født, og aldrig havde han tænkt sig, at den kunde mistes; men nu var det gjort paa en liden Stund, og han skulde ikke se den mere.

Moderen kom trallende op fra Fjæren med Kopper, som hun havde skuret; hun saa Gutten sidde og græde med Benene under sig i Græsset og gik bort til ham. „Hvad græder du for?" — „Aa, Bukken, Bukken!" — „Ja, hvor er Bukken?" spurgte Moderen, hun saa op paa Taget. „Den kommer aldrig mere igjen," sa' Gutten. „Kjære, hvordan kunde det gaa til?" — Han vilde ikke strax tilstaa det. „Har Ræven taget den?" — „Ja, Gud give, det var Ræven!" — „Er du paa Stel!" sa' Moderen; „hvor er det blevet af Bukken?" — „Aa, aa, aa, ... jeg kom iskade for . . . . at sælge den for en Kringle!" —

Akkurat i det samme han sagde Ordet, forstod han, hvad det var at sælge Bukken for en Kringle; før havde han ikke tænkt paa det. Moderen sagde: „Hvad tror du nu, den lille Bukken tænker om dig, naar du kunde sælge den for en Kringle?"

Og Gutten selv tænkte paa det og forstod meget godt, at han aldrig kunde blive glad mere her i Verden; og ikke engang hos Gud, tænkte han siden.

Saamegen Sorg følte han, at han lovede med sig selv aldrig mere at gjøre noget galt, hverken at skjære Rokkesnoren eller slippe Sauerne eller gaa ned til Søen alene. Han sovnede ind, der han laa, og han drømte om Bukken, at den var kommen til Himmerige; Vorherre sad med stort Skjeg ligesom i Katekismen, og Bukken stod og bed Løv af et skinnende Træ; men Øivind sad alene paa Taget og kunde ikke komme op.

Da stak noget vaadt lige borti Øret paa ham, han skvat op. „Bæ-æ-æ-æ!" sa' det, og det var Bukken, som var kommen igjen.

„Nei, er du kommen igjen!" Han sprang op, tog begge Forbenene op paa 324
den og dansede med den som en Bror; han rykkede den i Skjegget, og han vilde netop ind til Mor med den, da han hørte nogen bag sig og saa Gjenten sidde paa Grønsværet lige ved Siden. Nu forstod han altsammen, han slap

Bukken: „Er det dig, som er kommen med den?“ Hun sad og rev Græs op med Haanden og sagde: „Jeg fik ikke Lov at beholde den; Bedstefader sidder deroppe og venter.“ Medens Gutten stod og saa paa hende, hørte han en skarp Stemme oppe fra Veien raabe: „Naa!“ Da huskede hun, hvad hun skulde gjøre; hun reiste sig og gik bort til Øivind, stak den ene muldede Haand borti en af hans, saa bort og sagde: „Om Forladelse!“ Men saa var ogsaa hendes Mod forbi, hun kastede sig ned over Bukken og græd.

„Jeg mener, du faar beholde Bukken, jeg,“ sagde Øivind og saa væk.

„Skynd dig nu!“ sagde Bedstefar opi Bakken. Og Marit reiste sig, og hun gik med dragende Ben opefter. „Du glemmer nok Strømpebaandet dit,“ raabte Øivind efter hende. Da vendte hun sig og saa først paa Baandet, siden paa ham. Endelig fattede hun en stor Beslutning og sagde med tykt Maal: „Det kan du beholde.“ Han gik bort til hende og tog hende i Haanden: „Tak skal du ha'!“ sa' han. — „Aa, ikke noget at takke for,“ svarte hun; drog et uhyre langt Suk og gik videre.

Han satte sig ned igjen i Græsset, Bukken gik ved Siden af ham; men han var ikke længer saa glad i den som før.

Bukken gik bunden ved Stuevæggen; men Øivind gik og saa opover Berget. Moderen kom ud til ham og sad hos ham; han vilde høre Eventyr om det, som var langt borte; thi nu var ikke Bukken længer nok. Saa fik han høre om, at engang kunde Alting tale; Berget talte til Bækken og Bækken til Elven og Elven til Havet og Havet til Himmelen; men saa spurgte han, om ikke Himmelen talte til nogen; og Himmelen talte til Skyerne, men Skyerne til Trærne, men Trærne til Græsset, men Græsset til Fluerne, men Fluerne til Dyrene, men Dyrene til Børnene, men Børnene til de voxne; og saaledes gik det endnu videre, til det gik rundt, og ingen vidste, hvem som begyndte. Øivind saa paa Berget, Trærne, Søen, Himmelen og havde igrunden aldrig seet dem før. Katten kom ud i det samme og lagde sig paa Hellen i Solskinnet. „Hvad siger Katten?“ spurgte Øivind og pegte. Moderen sang:

Solen skinner vakkert om Kvelden,
Katten ligger doven udpaa Hellen.
„To smaa Mus,
Fløde af et Krus,
Fire Stykker Fisk
Stjal jeg bag en Disk
Og er saa god og mæt
Og er saa doven og træt,“
Siger Katten.

Men Hanen med alle Hønsene kom. „Hvad siger Hanen?“ spurgte Øivind og slog Hænderne sammen. Moderen sang:

Kyllinghønen Vingerne sænker,
Hanen staar paa et Ben og tænker:
„Den graa Gaas
Styrer høi nok Kaas;
Men se til, om den kan
Naa en Hane i Forstand?
Ind, ind Høner under Tag,
Solen kan gjerne faa Lov for idag,“
Siger Hanen.

Men to smaa Fugle sad og sang oppe paa Mønet. „Hvad siger Fuglene?“ spurgte Øivind og lo.

„Herregud, det er godt at leve
For den, som slipper at stræve,“
Siger Fuglene.

Og han fik høre, hvad altsammen sagde lige ned til Myren, som krøb gjennem Mosen, og Ormen, som pikkede i Barken.

Samme Sommer begyndte Moderen at lære ham at læse. Bøgerne havde han eiet længe og tænkt meget paa, hvorledes det skulde gaa til, naar ogsaa de begyndte at tale. Nu blev Bogstaverne til Dyr, Fugle og alt, som til var; men snart begyndte de at gaa sammen, to og to; a stod og hvilte under et Træ, [326] som hed b, saa kom c og gjorde det samme; men da de kom sammen tre og fire, var det, som de blev sindte paa hverandre, det vilde ikke rigtig gaa. Og jo længere udover han kom, desmere glemte han, hvad de var; længst

huskede han paa a, som han holdt mest af; den var et lidet, sort Lam og var Venner med alle; men snart glemte han ogsaa a, Bogen havde intet Eventyr, men bare Lexer.

Saa var det en Dag, Moderen kom ind og sagde til ham: „Imorgen begynder Skolen igjen, da skal du følge med mig op til Gaarden.“ Øivind havde hørt, at Skolen var et Sted, hvor mange Gutter legte, og det havde han Ingenting imod. Han var meget fornøiet; paa Gaarden havde han været ofte, men ikke naar der var Skole, og han gik fortere end Moderen opover Bakkerne, for han længtede. De kom op til Øvrestuen, en forfærdelig Sur som af Kvernhuset hjemme stod imod dem, og han spurgte Moderen, hvad det var. „Det er Ungdommen, som læser,“ svarte hun, og han blev meget glad, for saadan var det ogsaa, han havde læst, før han kjendte Bogstaver. Da han kom ind, sad der saamange Børn omkring et Bord, at der ikke var flere i Kirken; andre sad paa sine Nistekopper langs Væggene; nogle stod i smaa Hobe omkring en Tabel; Skolemesteren, en gammel graahaaret Mand, sad paa en Krak nede ved Gruen og stoppede sin Pibe. Da Øivind og Moderen traadte ind, saa de alle op, og Kvernhussurret standsede, som naar de dæmmede i Renden. Alle saa paa de indtrædende, Moderen hilste paa Skolemesteren, som hilste igjen.

„Her kommer jeg med en liden Gut, som vil lære at læse,“ sagde Moderen. „Hvad heder den Kroppen?“ sagde Skolemesteren og grov ned i Skindposen efter Tobak.

„Øivind,“ sagde Moderen; „han kan Bogstaverne, og han kan lægge sammen.“ „Aa nei da,“ sa’ Skolemesteren, „kom hid du Hvidhoved!“ Øivind gik bort til ham, Skolemesteren fik ham paa Fanget og tog Huen af ham. „For en vakker liden Gut!“ sagde han og strøg ham i Haaret; Øivind saa ham op i Øinene og lo. „Er det af mig, du ler?“ han rynkede Brynene. „Ja, det er det,“ svarte Øivind og skratlo. Da lo ogsaa Skolemesteren, Moderen lo, Børnene skjønte ogsaa, de fik Lov at le, og saa lo de allesammen.

Dermed var Øivind kommen ind paa Skolen. 327

Da han skulde sætte sig, vilde de alle gjøre Plads for ham; han saa sig ogsaa længe om, de hviskede og pegte; han dreiede sig omkring til alle Kanter med Huen i Haanden og Bogen under Armen. „Nu, hvad bliver det saa til?“ spurgte Skolemesteren, han holdt atter paa med Piben. Idet Gutten skal vende sig mod Skolemesteren, ser han, tæt ved Siden af ham nede ved

Gruestenen og siddende paa en liden rødmalet Løb, Marit med de mange Navne; hun havde gjemt Ansigtet bag begge Hænder og sad og glyttede hen til ham. „Her vil jeg sidde!“ sagde Øivind rask, tog en Løb og satte sig ved Siden. Nu løftede hun lidt den Armen, som vendte mod ham, og saa paa ham under Albuen; strax dækkede ogsaa han til sit Ansigt med begge Hænder og saa paa hende under Albuen. Slig sad de og skabte sig til, indtil hun lo, saa lo ogsaa han, Ungerne havde seet det og lo med; da skar det ind med frygtelig sterk Stemme, men som blev mildere efter hvert: „Stille, Troldunger, Smaatøi, Spilleverk — stille og vær snille mod mig, Sukkergriser!“ — Det var Skolemesteren, som havde for Vis at fyge op, men blive god igjen, før han endte. Strax blev der roligt i Skolen, indtil Peberkvernene atter begyndte at gaa, de læste høit hver i sin Bog, de fineste Diskanter spillede op, de grovere Stemmer trommede høiere og høiere for at have Overvegten, en og anden haukede indimellem, Øivind havde i sine Levedage ikke havt slig Moro.

„Er det slig her bestandig?“ hviskede han til Marit.

„Ja slig er det,“ sagde hun.

Senere hen maatte de frem til Skolemesteren og læse; en liden Gut blev dernæst sat til at læse med dem, og saa fik de slippe og skulde gaa hen og sidde rolige igjen.

„Nu har ogsaa jeg faaet en Buk,“ sagde hun. — „Har du?“ — „Ja, men den er ikke saa vakker som din.“ — „Hvorfor er du ikke oftere kommen op paa Bjerget?“ — „Bedstefar var ræd, jeg skulde falde udfor.“ — „Men det er ikke saa høit.“ — „Bedstefar vil ikke alligevel.“

„Op, Unger!“ raabte Skolemesteren, „idag er det første Dagen, saa I skal slippe tidlig; men først maa vi holde Bøn og synge.“ Der blev et Leven i Skolen, de hoppede afBænkene, sprang over Gulvet, snakkede i Munden paa 328
hverandre. „Stille, Fantunger, Skarvunger, Fjorunger! stille, og gaa vakkert over Gulvet, Smaabørn!“ sa’ Skolemesteren, og de gik nu rolige hen og stillede sig op, hvorefter Skolemesteren gik foran dem og holdt en kort Bøn. Siden sang de; Skolemesteren begyndte med stærk Bas, alle Børnene stod med foldede Hænder og sang med, Øivind stod nederst ved Døren sammen med Marit og saa paa; de foldede ogsaa Hænderne; men de kunde ikke synge.

Dette var den første Dag i Skolen.

Bjørnstjerne Bjørnson.

2. Fjeldspranget.

328

Aarestrup

Hvor Granskoven kneiser langs opad Bjergets Skrint,
Og Elven slaar sit Skum mod den stenede Klint,
Paa Odden mellem Birke i tjæret Bjælkehus
Sidder de norske Bønder og tømmer sit Krus.

De snitter Skeer og Boller, Brikker til sin Kost,
Nogle knytter Strømper, der luner godt mod Frost.
De gamle med stumpet Pibe hælder sig op til Væg,
Nipper smaat til Øllet og fletter sit Skjeg.

Da reiser sig Torkel, den sterke Bondesøn,
Og slaar forbitret Næven i Bordet med et Drøn,
Sverger en rædsom Ed og med sin blanke Kniv
Farer løs paa Tjalve at røve hans Liv.

Foruden Værge Tjalve springer af Lugen ud;
Men Torkel følger efter som Pilens sikre Skud.
De Mænd, som iler til for deres Kiv at ende,
Alt ser dem høit tilfjelds gjennem Granskoven rende.

Og Tjalve er yngre, mer smidig, mere let,
Men Torkel sterkere, han bliver aldrig træt;
Med frygtelige Trusler forfølger han sit Rov,
Knækker Fyrrens Grene, baner sig Vei i Skov.

Aandeløs de løber langs hen med Klippens Rand; 329
Med Skum i Dybet velter sig Fjeldfossens Vand.
Tolv Skridt er kun tilbage, saa bryder Klippen af
Og sænker brat sin Stenvæg i Afgrundens Grav.

Der findes ingen Udvei, — Tjalve tager Fart, —
Et Spring kan ham kun redde, det fatter han snart.
Vel fulde fire Alen har Klippen sig flakt,
Og Strømmen suser ned i den buldrende Trakt.

Han samler alle Kræfter — et frygteligt Spring!
Frelst paa den anden Side ser han sig omkring
Tilbage over Fossen, der stænker Skovens Gren —
Og skuer sin Fiende blodig paa Fjeldkantens Sten.

I Hevnens blinde Harm er han sprungen bagefter.
Forgjæves nu han søger et Sted, hvor Foden hefter.
Han hænger over Dybet — med Armen om en Kant
Af Klippen, blodig saaret, han Frist for Livet fandt.

Iskolde Stænk fra Strømmen det hede Blod ham kjøle;
Vildt stirrer han ned, hører Fossen brøle.
Det sortner for hans Øie — hjælp Gud! — hans Kraft
forsager, —
Da føler han sig løftet, en Haand ham opad drager.

Med saaret Knæ og Skulder paa Klippens Blok han staar
Og frelst fra Døden sin Arm om Tjalve slaar,
Kryster til sit Hjerte den brave Redningsmand
Og kaster Morderkniven i Fjeldkløftens Vand.

De svor hinanden Venskab, og de sveg ei sin Ed,
Men blev bestandig Venner i al Oprigtighed.
De gik i Krigen sammen, da Dannerkongen bød,
Og fandt i tapper Fegtning paa engang sin Død.

E. Aarestrup.

3. Et Sneskred i Lærdal.

329

Eft. A. Bang

Tidlig en Søndags Morgen, medens jeg endnu laa, kom min gode Ven Johan ind i mit Kammer; han fortalte mig, at hele Fjorden havde frosset til om 330
Natten, og at en Mængde Gutter, som stod udenfor og ventede paa mig, vilde have mig med paa Isen. Han bad mig derfor at rappe mig og tage Skøiterne med. Men da kan du tro, jeg fik Søvnen af Øinene! — vips! var jeg oppe af Sengen, — i en Fart stod jeg paaklædt og færdig og fik da Skøiterne paa Nakken. Og nu gik det afsted med alle Lærdalsgutterne ned til Søen, hvor Skøiterendingen skulde gaa for sig. Hvor godt jeg husker den Skøitetur, — den staar saa levende for mig, som om den var oplevet igaar. Jeg og Johan samt min Ven Jens gik i Spidsen for hele Flokken, og vi talte uophørlig om vore Skøiter og om, hvor flinke vi var til at gaa paa dem; Jens især brystede sig ikke lidet af et Par ny, pene Skøiter, som hans Fader havde kjøbt til ham i Bergen. Under ivrig Snak naaede vi ned paa Isen; — næsten hele den trange Lærdalsfjord var bedækket med Is af fire Tommers Tykkelse, og Solen, som var staaet op, skinnede paa den, saa det lyste lang Vei. Skøiterne blev nu i Hast tagne paa, og Moroen begyndte. „Som Pil i Luften," som der staar i Visen, fløi vi afsted og kappedes med hverandre om, hvem der kunde rende fortest. Dernæst skulde de, som kunde det, vise, hvad Kunster de kunde gjøre. Jens, som var en rask og smidig Gut, vendte sig i den sterkeste Fart og skrev i Isen Bogstaverne J. T. saa nydelig med Skøiterne, at ingen Skriverkarl skulde kunnet skrive dem bedre. „Det gjør nok ingen mig efter," raabte Jens og saa triumferende paa alle Gutterne. „Det skal du ikke sige for vist!" mente Johan og vilde ogsaa til at prøve sig. Han begav sig altsaa afsted i fuld Fart, vendte sig om og skrev Bogstaven J og Halvparten af L i Isen. Men længer kom han ikke, for han snublede i en Sten, der var fastfrossen i Isen; Johan reiste sig op og vilde prøve sig paany; men i det samme hørte vi et forfærdeligt Skrald høit oppe over vore Hoveder. Vi var for godt kjendte i Lærdal til ikke at forstaa, hvad det var. „Snøskreia," skreg alle Gutterne i Munden paa hverandre som gale af Skræk, og Moroen blev med et standset. Den skrækkelige Larm af Sneskredet tiltog, og vi kunde tydelig merke, at Sneskreden hvert Secund betydelig voxte i Størrelse. Det var saaledes intet Øieblik at spilde. Heldigvis

var der tæt ved os en stor Hule i Fjeldet, hvor Fjorden ellers gik ind; men 331
Vandet i den var naturligvis nu belagt med Is, — derind stimlede vi allesammen, saa fort vi kunde, idet vi ængstelig skrigende trykkede os op mod Stenvæggen. I et Nu blev det belgmørkt omkring os, Sneskreden var kommen ned paa Isen og havde ganske tilmuret Indgangen til Hulen. Da vi nogenlunde havde kommet os af vor første Skræk, merkede vi først, at vi befandt os i den mørkeste Nat, saa at vi ikke engang kunde skimte en Haand foran os. Man tænke sig vor Forfærdelse, da vi tilsidst fattede alt; jeg for min Part blev saa ræd, som jeg aldrig kan mindes, jeg har været i min Levetid. Vor Stilling var ogsaa virkelig frygtelig; vi var indesluttede i et gyseligt Fængsel med Isen til Gulv, paa den ene Side Fjeldet og paa den anden en ugjennemtrængelig Snemasse til Vægge. Vi gjorde naturligvis alle mulige Forsøg paa at gjennembryde Snevæggen; men hvorledes var vel dette muligt for os Børn? Da vi skjønte, at det var rent umuligt at slippe ud, kastede vi os hulkende ned paa den kolde Is og gjorde os i vor Fortvivlelse tusende frygtelige Forestillinger. Tænk, om vi ikke blev udgravede, naar man ikke hjemme skjønte, hvor vi var blevne af! Vi maatte da ynkelig sulte ihjel. Eller tænk, om Isen toede op, medens vi var derinde. Det var sandelig Ting, som ikke alle voxne med Rolighed havde kunnet tænke paa, hvor langt mindre Børn som vi. Det er derfor ikke at undres paa, at vi græd og jamrede os. Under alt dette lod en uskyldig Barnestemme sig høre, — det var min Ven Johan, som havde kastet sig paa Knæ og lydelig bad en inderlig Bøn til Vorherre; — aldrig skal jeg glemme den; — den høitidelige, bedende Stemme gik langs Hulens Vægge, medens vi alle grædende sank paa Knæ og bad sammen med vor Ven. Men den maa nok ogsaa have gaaet opad, opad mod det høie, og en deroppe, en, hvis Øie ser i Løndom, og som hører Hjertets stille Suk, maa have hørt den; — thi i det samme brast Isen foran Hulen med et forfærdeligt Brag under Vægten af den uhyre Snemasse, som tyngede paa den. Vel for vi sammen ved dette skrækkelige Skrald; men Dagslyset, som nu trængte ind, bragte os til at glemme al Fare, og vi jublede høit og græd af Glæde. For mig var det akkurat, som om en uhyre stor Sten 332
blev veltet fra mit Bryst, da jeg saa den store Snevæg, som hidtil havde berøvet os Dagens Lys, synke ned i Fjorden. Isen inde i Hulen var som ved et Guds Under slet ikke beskadiget. Nu fik vi lavet et Slags Nødsignal, som

vi viftede med frem og tilbage; man lagde Merke til os fra Land, og vi blev reddede fra Hulen, der nær var bleven vor Grav.

4. Vigfus.

332

En norsk Mand, som kaldte sig Vigfus, tyede til den danske Konge Svend, der tog sig af ham og lod ham lære allehaande Kunster. Derefter udførte han endel Bygningsarbeide for Kongen og forlangte ingen anden Betaling derfor end et godt Raad, da han ansaa Kongen for meget vis og fremsynt. Kongen sagde da: „Hvormange Arbeider der end paahviler dig, saa pas dog vel paa, at du, naar du er i Kirke, ikke gaar fra Gudstjenesten, førend den er endt!“ Desuden forærede han Vigfus et Kjøbmandsskib med Ladning og raadede ham at drage til England, hvor han dels kunde sælge Varerne, dels maaske kunde finde Beskjæftigelse hos Kongen. Vigfus tog derfor Orlov af Svend, gik ombord paa sit Skib og kom i god Behold til England. Kongen bød ham snart til sig; thi det varede ikke længe, inden det rygtedes, hvor stor en Mester han var i alskens Kunster. Da han nu kom til Kongen, spurgte denne, om han vilde arbeide noget for ham, og sagde, at han vilde lade en ny Kongehal opbygge. Vigfus tænkte paa den danske Konges Raad og paatog sig det Arbeide, som blev tilbudt ham. Men paa Grund af Tidens Knaphed satte Kongen to Mestere til at bygge Hallen; den ene af dem var en Englænder, den anden Vigfus; hver af dem skulde arbeide paa sin Side med de ham tildelte Arbeidssvende; thi Kongen vilde se, hvem af dem der var den dueligste og hurtigste. Men Tilberedelserne var efter Kongens Bestemmelse lige for begge; dog havde den engelske Mester tolv Svende, men Vigfus bare syv. De drog nu til Stedet, lagde Grundvolden og begyndte at bygge. Den engelske Bygmester havde den Bestilling fremfor Vigfus, at han skulde ride hen, hvor Stenene blev tagne, og bestemme, hvem der skulde tilhugge og tildanne dem. Arbeidet gik nu fremad. Kongen undrede 339
sig meget over, at det gik meget hurtigere for Vigfus, skjønt han havde mindre Hjelp. Han tænkte ved sig selv, at det var meget, at en Udlænding skulde overgaa den, som Englænderne kaldte Mester; thi man sagde tillige almindelig, at Arbeidet ikke mindre udmerkede sig ved sin Skjønhed end ved den Hurtighed, hvormed det udførtes.

Nu hændte det sig en Aften, da Arbeiderne havde endt sit Dagverk, at Kongen kaldte den engelske Mester til sig, gjorde ham Bebreidelser over, at en Udlænding skulde overgaa ham i Kunstfærdighed, og sagde, at han vilde tabe sin Berømmelse for bestandigt. Den engelske Bygmester sagde: „Min Herre! jeg kunde vænte, at det vilde forekomme eder saa, og derfor nødes jeg til at sige eder det, som I ikke forud ved, skjønt det gaar mig meget nær, at jeg skal aabenbare det; det staar sig ikke bedre med denne Mand, end at hans Arbeider fremmes og forskjønnes ved saadan Bistand, som ingen brav Mand skulde benytte. Mine Kammerater kan vidne med mig, at vi har maalt og aftegnet Væggen, naar han om Aftenen var gaaet hjem, men strax om Morgenen fundet den meget høiere, og derfor staar det ikke i min Magt at kappes med ham.“ Kongen sagde, at dette ikke kunde være sandt. Den engelske Mester sagde, at han skulde lade sine Svende kalde til, forat Kongen kunde høre, hvad de sagde. Da de kom, blev de adspurgte derom, og de tilbod sin Ed paa, at ethvert Ord, som Mesteren havde sagt, var sandt. Det gik da saa vidt, at de med Haanden paa Bibelen svor paa, at Vigfus var en Troldmand. Efterat de havde svoret Eden, gik de ud; men Kongen raadførte sig med den engelske Mester om, hvad han skulde gjøre, og sagde, at det ikke var ham kjært, at en saa forbandet Bygning skulde være over hans Hoved, da han ikke kunde vide, hvad Fare han derved udsatte sig for. „Men hvorledes skal vi tage ham af Dage,“ sagde han, „saa at vi ikke udsætter os for nogen Bebreidelse? thi ikke synes mig denne Mand lovligen dræbt, om vi ikke lader ham dræbe for andet end Arbeidet, saa stor Berømmelse som han har hos sine Landsmænd.“ „Der findes Raad herfor,“ sagde Mesteren. „I skal nu strax lade mig faa eders Handske med det Budskab til Vigfus, at I meget berømmer hans Færdighed, og at I fra dette 334
Øieblik af overdrager ham hele Arbeidets Bestyrelse og Ordning, og derfor byder I og sender Handsken til Tegn derpaa, at han aarle imorgen før Solens Opgang skal ride hen til Trælene og bestyre det Arbeide, som jeg forhen har havt under mig. Saasnart jeg har bragt ham dette eders Bud, vil jeg ride hen til Trælene og sige dem, at han vil komme der tidlig imorgen, og derhos, at det er eders Vilje, at de skal brænde ham paa et Baal, hvad Skikkelse han end ved sin Trolddom paatager sig.“ Dette Raad samtykkede Kongen i. Mesteren drog da afsted, bragte Vigfus Handsken og ledsagede den med de fornævnte Ord, skaffede sig strax Heste, red hen i Skoven og bød Trælene at

brænde den fremmede Bygmester Morgenen efter, hvad Skikkelse han end havde. Klokken tre om Morgenen red Vigfus efter Befaling frem ad Veien, og da Solen stod op, laa der en smuk Landsby for ham; saasnart han kom ind i Byen den lige Vei igjennem Gaden, hørte han, at der paa den anden Kant ude ved Muren ringedes til Messe. Vigfus red til Kapellet og steg af sin Hest, gik ind og saa sig om; han blev da var, at det var en gammel Præst, som baade saa meget slet ud og var særdeles langsom, og derfor syntes det ham, da han vilde skynde sig, at han aldrig vilde komme til rette Tid, hvis han tøvede Gudstjenesten ud. Han mindedes rigtignok Kong Svends Raad, som bød ham at høre Messen ud, men kunde alligevel ikke give sig Tid til at vænte; han sprang op, steg paa sin Hest og red sin Vei videre; men idet han agtede at ride ligeud ad den anden Kant af Byen, ringedes der i et andet Kapel strax ved Porten; han steg da af Hesten igjen og tænkte, som ogsaa var Tilfældet, at det her ringede sammen til Messens Begyndelse; han gik ind og knælede, og da den hellige Nadverd var uddelt, besluttede Vigfus at gjøre Fyldest for sin Ulydighed imod Kong Svend og at oppebie Velsignelsen efter Messen, hvor lang Tid der end forløb, og han gjorde saa. Solen kom høit paa Himmelen; thi disse Ophold trak Tiden ud. Han steg derefter paa Hesten igjen, red sterkt til og standsede ikke, førend han kom til det bestemte Sted.

Den engelske Mester havde vaaget hele Natten af Glæde over, at Vigfus skulde dræbes aarle næste Morgen, og saasnart det gryede ad Dag, red han til 335
Skoven for at forskaffe Kongen nøiagtig Underretning om, hvorledes det var gaaet. Men da ingen Messer opholdt ham, naaede han Skoven tidligere end Vigfus, og saasnart han kom til Stedet, omringede Trælene ham, greb ham og trak ham med Grusomhed hen paa Baalet, som de forud havde bragt sterkt i Lue. Han skreg og spurgte, hvorfor de vilde dræbe ham, og tilføiede: „Jeg er jo en engelsk Mand og Kongens Ven."

„Tror du, fordømte Troldmand!" svarede de, „at vi ikke kjender din Ondskab og godt ved, at du kan paatage dig, hvad Skikkelse du vil, som den engelske Mand sagde os inat, og derfor skal Ilden fortære dig." De kastede ham da strax ind paa Baalet, og der brændte han op til Kul, det onde og svigefulde Menneske, som grov for andre den Grav, hvori han efter Guds retfærdige Dom selv faldt. Medens Trælene endnu stod omkring Ilden og talte med hverandre om, hvorledes dette Umenneske for ud af Verden, red

Vigfus hen til dem og spurgte, hvorfor de ikke bestilte noget. De sagde, at de havde udført den mest fornødne Morgengjerning ved at dræbe Troldmanden, som forrige Høst var kommen fra Danmark. Vigfus taug da og saa, hvad der havde været ham bestemt, og hvorledes Sagen havde vendt sig; han indsaa, at Messen havde frelst ham fra Døden, og at den havde faaet Straffen, som fortjente den. Inderlig takkede han nu ved sig selv Gud for sin Frelse, satte Trælene til Arbeide og red derpaa hjem til sit Verk. Da nu Kongen om Dagen som sædvanlig kom for at se til Arbeidet, stod Vigfus paa sin Plads; men Pladsen ved den anden Ende var tom. Kongen undrede sig meget derover og taug; thi det var faldet ganske anderledes ud, end han havde tænkt. Vigfus tog da Ordet og sagde: „Gud kjendte bedre end I, Konge, hvad ret og retfærdigt var; thi I blev med Falskhed bedragen til at fælde en uretfærdig Dom over en uskyldig; derfor led det slette Menneske for sin Ondskab. Saa meget mere maa jeg skjønsomst erkjende Kong Svends Mildhed, og uligere monne I Konger befindes, jo mere I prøves." Dermed endte deres Samtale; thi Kongen gik bort, fordi han saa, at han havde handlet uretfærdig. Men kort efter kom han igjen til Vigfus, talte med Blidhed til ham og sagde, at han vilde gjøre ham Fyldest, førend de skiltes, for[336] det onde, han ved slette Menneskers Bagvaskelse og Mened havde ladet sig forlede til at ville tilføie ham, og Kongen bad nu Vigfus, at han skulde nedbryde til Grundvolden hele den Del af Bygningen, som den engelske Mester havde opført, og lade hele Bygningen blive efter en Form. Vigfus gjorde nu saa, og Hallen var færdig, førend Skibe seilede bort fra England om Sommeren. Kongen gjorde et stort Gilde til Ære for Vigfus, da Hallen var færdig. Englænderne roste meget Arbeidet, som det fortjente. Efterat dette Gilde var forbi, gav Kongen Vigfus to Skibe, ladede med gode Varer, og desuden gav han ham god Berømmelse. Derpaa seilede Vigfus igjen til Norge og naaede lykkelig sit Hjem.

5. Herr Mikkel.

336

Richardt

Hvor Syren flokkes om Birkens Fod
I Skoven dybest inde,
Der sidder Herr Mikkel, han er saa mørk
I Sinde.

Sørgmodelig vifter hans gode Svans
Omkap med Skovens Bregner;
Kosten er knap, til et daarligt Aar
Det tegner.

„Min Bug er slunken, min Hals er tør,
Og mine forsultne Unger
De skriger saa forfærdelig
Af Hunger.“

Saa arler Herr Mikkel sit røde Skind
I Skovens høie Sale
Og kjæmmer med en Tjørnekvist
Sin Hale

Og speiler sine Tænders Rad
Udi den klare Kilde
Og lusker saa gjennem Krattet tyst
Og stille.

Nu svinger han om Skovens Pynt, 337
Hvor Ax for Vinden bæve,
Hans Øine lyner, — hvilket Syn
For Ræve!

Paa Marken græsser en skjøn Flok Gjæs,
Hunden er falden i Staver,
Og Vogterdrengen sliber sig
En Skraber.

Herr Mikkel tror sig i Paradis,
Det kriller ham i Bugen,
Og sagte, sagte han lister sig
Langs Rugen.

Et Sæt, og som et lydløst Lyn
En smækfed Gaas han snapper sig
Og saa afsted, — jo I kan tro,
Han rapper sig.

Tilskovs, tilskovs i Hui og Hast
Han med sit Bytte springer,
Det var, som selve Gaasen gav
Ham Vinger.

Bag sig han hører Skrig og Skraal
Fra hele Gaaseleiren
Og Hundeglam, — nu kniber det
Med Seiren.

Jens Vogter er paa Sokkerne,
Han raaber til sin Støver:
„Vær flink, Pasop! lad se, du ta'r
Den Røver!"

Og Hunden piler rask afsted
Med Snusen og med Snøften;
Men hvor er Mikkel? han er væk,
Over Grøften!

Og Hunden fritter Blomsterne, 338
De hvide, blaa og gule:
„Halloi, I smaa! hvor har den Ræv
Sin Hule?"

Men Mikkels Fod er Fløiel og Filt,
Smaablomsterne ser ham neppe; —
Da springer en skræmmet Hare op
Bag en Skræppe.

Den Leg, den huer Pasop for godt,
Han sætter efter Haren;
Jens Vogter fløiter; — men Mikkel er frelst
Af Faren.

Sin Hule naar han ad lønlig Sti
Gjennem Tjørn og høie Nelder,
Nu sidder han ganske lunt og godt
I sin Kjælder.

Og mens hans Unger med lystent Blik
Den lækre Gaas betragter,
Herr Mikkel med høistegen Tand
Den slagter.

Jo der blev Gilde i Rævens Gaard,
Den Steg er ganske vakker,
Det er rigtig Mikkel-Aften, jo
Jeg takker.

Det rygtedes ogsaa vidt og bredt
Til Slegt og Venner i Lunden;
Maaren gik og slikkede sig
Om Munden.

— Men Jens, som ikke fik Mikkel fat,
Han kan slet aldrig sove;
Endnu en Dyst med den røde Ræv
Vil han vove.

Tidt ser han i Drømme en hvid Gestalt 339
Med store, hvide Vinger,
Og i hans Øre et Raab om Hevn
Da klinger.

Da for Herr Mikkel med samt hans Flok
Havde rigtig Ende paa Stegen:
Blev Rævegraven Rævens Grav, —
Og det var Enden paa Legen.

Chr. Richardt.

6. Argonautertoget. 339

Efter Engelsk

Der var engang en Konge og en Dronning i Grækenland, som havde to Børn, en Søn og en Datter. Disse to Søskende var meget snille og holdt meget af hinanden. Sønnen hed Frixos og Datteren Helle. Men deres Fader var en slem Mand, som jagede deres gode Moder bort og tog sig en anden Kone, som var ligesaa ond og slem som han selv. Hun behandlede de stakkels Børn haardt. De fik daarlig Mad og usle Klæder, og saa snille de end var, slog hun dem dog, fordi de græd for sin Moder, som de havde mistet. Ja hun var ret en slem Stedmoder.

Tilsidst vilde denne onde Kone ofre Frixos til Guderne; hun havde allerede ført ham hen til Alteret; men da kom Hermes ned til Gutten for at hjelpe ham. Han havde med sig en stor vakker Buk, der havde gylden Uld paa, og som kunde flyve i Luften. Paa denne Buk med den gyldne Uld satte Hermes Frixos og hans lille Søster og sagde til dem, at de skulde reise gjennem Luften til et Land, som hed Kolchis. Bukken vidste Veien. Med den ene Haand holdt de sig fast i Bukkens Horn, og den anden Haand havde de lagt om hinandens Hals. Men da de var komne høit op i Luften, slap Helle Taget og faldt ned i Søen. Frixos græd saa saart, fordi hans Søster var død; men han kunde ikke standse paa Veien og kom tilslut frem til Kolchis. Her ofrede han Bukken og hængte dens gyldne Skind op i en stor Eg.

340

Lang Tid efter var der en Konge i Nordgrækenland, som hed Pelias. Han havde røvet Kongedømmet fra sin Broder, der havde en Søn, som hed Jason. Jason var ung og tapper. Han boede ude paa Landet med sin Fader. Nu var det engang spaaet Kong Pelias, at Kongedømmet skulde blive taget fra ham af en Mand, som skulde komme til ham og bare have Sko paa den ene Fod. Saa hændte det, at Kongen holdt et stort Gjestebud, hvortil ogsaa Jason var indbuden. Jason tog imod Indbydelsen; men paa Veien kom han til en Bæk uden Bro, og der var da intet andet Raad end at vade over. Natten før havde det regnet meget, saa Bækken var bleven stor og strid. Herved løsnede Remmen paa Jasons ene Sko; han mistede den og havde bare en Sko paa, da han kom til Kongens Palads. Da Kong Pelias fik se dette, blev han bange og sagde til Jason, at han skulde forlade Landet og ikke vende tilbage, førend han havde fundet det gyldne Bukkeskind.

Jason blev ikke bange; han indbød alle tapre Helte til at følge med; thi den, som vilde vinde det gyldne Skind, maatte kjæmpe med fæle Mennesker og vilde Dyr.

Derefter byggede Jason et stort Skib til sig og sine Kammerater. En Gudinde hjalp ham og gav ham et stort vakkert Træ til Mast. Skibet blev kaldt Argo, og Jason og alle de, som seilede med ham, kaldtes Argonauter. Herakles, som du før har læst om, var med blandt Argonauterne, desuden to Brødre, som havde Vinger og kunde flyve i Luften. En drabelig Kjæmpe, der hed Pollux, var ogsaa med, og mod ham kunde ingen staa sig i Kamp.

Først kom de til et Land, hvis Konge kjæmpede mod alle fremmede, som kom did. Han var meget sterk og havde dræbt alle, som før havde kjæmpet med ham. Men den sterke Pollux gav sig strax i Kast med ham, slog ham til Jorden med en Gang og dræbte ham, fordi han havde været saa slem.

Derefter kom Argonauterne til en Stad, hvor der boede en Konge, som hed Fineus. Han havde engang fornærmet Guden Zeus, som herover blev saa vred, at han gjorde Kongen blind. Men han straffede ham endnu mere; thi hvergang Kongen skulde sætte sig tilbords og spise, kom der flyvende 341
nogle store, fæle Fugle, hvis Fjær var af Jern, saa at det saa ud, som de havde Jernrustning paa, og skjønt Kongens Folk skjød paa dem og slog efter dem med store Stokke, kunde de dog ikke saare dem. Disse Fugle havde ogsaa store Jernklør, som de hakkede og sønderrev Folkene med, naar disse vilde jage dem bort. Strax Maden blev sat paa Bordet, tog Fuglene og reiste

afsted med den, og da den stakkels blinde Konge paa denne Maade ikke kunde faa noget at spise, holdt han paa at sulte ihjel.

Da nu Argonauterne kom til ham, fortalte han dem sin Ulykke og bad dem om Hjelp. De satte sig da tilbords med ham, og neppe var Maden baaren ind, førend Fuglene kom. Jason og hans Mænd drog sine Sverd og hug løs paa dem; men det hjalp ikke. Men nu fløi de to Brødre, som havde Vinger, op i Luften; da blev Fuglene rædde og fløi bort; men begge Brødrene satte efter dem. Fuglene blev tilsidst saa trætte og forskrækkede, at de styrtede sig i Søen og druknede. Nu vendte Brødrene tilbage, og glad blev Kongen, da han hørte, at Fuglene var døde; thi nu kunde han spise sin Mad i Fred og Ro.

Da Vinden blev god, gik Heltene atter ombord paa Skibet for at seile lige til Kolchis, hvor de vidste, det gyldne Skind var. Den gamle Fineus omfavnede dem og takkede dem mange Gange, fordi de havde reddet ham fra hans Ulykke, og gav dem tilslut et godt Raad med paa Reisen. Paa den store Sø, de nu skulde seile over, flød der nemlig to uhyre Klipper omkring, ligesaa store som de Isbjerge, der flyder omkring paa Havet i de Egne, hvor der ingen Sommer er. Klipperne gik høit op over Vandet, og naar de stødte sammen, knuste de alt det, som kom mellem dem, i smaa Stykker. Fiskene, som svømmede i Vandet mellem dem, blev dræbte, og dersom Fugle kom flyvende, naar Klipperne stødte sammen, blev de knuste. Alle de Skibe, som prøvede paa at seile mellem dem, blev slaaede i tusende Stykker, netop naar de var komne midtveis, og Folkene ombord blev dræbte. Det var Zeus, som havde lagt disse Klipper i Søen, forat intet Skib skulde komme til Kolchis og tage det gyldne Skind.

Men nu vidste den gamle Fineus, at Klipperne altid for et langt Stykke 342
fra hinanden efter hvert Sammenstød, og at de altid skyndte sig at støde sammen, hvergang de merkede, at et Skib eller noget andet kom mellem dem. Det var herom, Kongen gav dem et godt Raad, og da de gjorde, som han havde sagt dem, kom de lykkelig frem. Herom skal jeg nu fortælle.

Da Argonauterne kom til Stedet, hvor Klipperne flød, laa disse langt fra hinanden, men begyndte strax at gaa rask mod hinanden for at knuse Skibet. Argonauterne seilede lige mod dem, og da de var tæt ved dem, slap en af Heltene, som stod i Skibets Forstavn, en Due, som han holdt i Haanden. Klipperne stødte sammen med et forfærdeligt Brag, men for saa

øieblikkelig langt fra hinanden. Da passede Argonauterne paa og roede af al Magt fremad, saa det var bare en liden Flis, Klipperne fik slaaet af Skibets Agterstavn, da de atter stødte sammen, og Argonauterne kom lykkelig igjennem. Men Duen, som de havde narret Klipperne sammen med, slap ogsaa. En Gudinde hjalp den, saa den blot mistede Halefjærene; men disse voxte snart ud igjen. Den kom lige frisk igjen ned paa Skibet og var ikke vred paa Argonauterne. Siden tog Gudinden den og satte den op paa Himlen, hvor den blev en deilig Stjerne.

Efterat Jason og hans Følge saaledes godt og vel var komne forbi disse farlige Klipper, naaede de snart frem til Kolchis og kom til en stor Elv, som flyder gjennem Landet; de seilede et Stykke op ad denne og lagde til Land. Nogle blev tilbage for at passe paa Skibet; men Jason og Pollux og mange andre af Heltene drog op til Byen, hvor Kongen boede. Kongen hed Aietes, og han havde en Datter, som hed Medea.

Jason fortalte nu Kongen, at Kong Pelias havde sendt ham for at hente det gyldne Skind, og krævede det af ham. Men Kong Aietes havde ingen synderlig Lyst til at skille sig ved dette kostelige Skind, skjønt han heller ikke kunde sige nei til Jasons Krav; thi der var sagt ham, at naar der kom en Mand fra Grækenland for at hente Skindet, saa skulde han udlevere det. Han 343
sagde derfor til Jason, at han nok skulde faa det; men først skulde han spænde Kongens Jernoxer for Plogen og pløie en stor Ager, og derefter skulde han saa Dragetænder paa Ageren.

Det var Guden Hefaistos, som havde arbeidet disse Jernoxer: de kunde gaa og bevæge sig som andre Oxer; men de sprutede Ild ud af Næse og Mund og var sterkere og sindtere end alle andre Oxer. Derfor maatte de ogsaa staa i et Fjøs, der var bygget af uhyre store Stene og af Jern, og de var bundne med store Jernlænker.

Naar Dragetænderne var saaede paa Ageren, kom store Jernmænd frem, væbnede med Lanser og Sverd, og dræbte dem, som saaede. Nu troede Kongen, at Oxerne vist vilde stange Jason ihjel, og dersom disse ikke fik gjort det af med ham, var han sikker paa, at Jernmændene nok vilde det.

Kongens Datter Medea fik se Jason i sin Faders Hus og blev glad i ham. Hun syntes, det var en stor Synd, at den unge, vakre Helt skulde dø. Medea kunde lave Trylledrikke og kjøre i en Vogn med Drager for. Nu reiste hun gjennem Luften og sankede Urter og Blomster paa Bjerge og i Dale og ved

Bækkenes Bredder. Af disse pressede hun Saften ud og lavede en Trylledrik. Derpaa gik hun hen til Jason, uden at Faderen vidste det, og gav ham Drikken og sagde til ham, at han skulde gnide sig i Ansigtet, paa Armene og paa Benene med den. Han skulde ogsaa smøre den paa sine Vaaben og sin Rustning; thi da vilde han en hel Dag blive sterkere end alle andre Mænd; Ild kunde ikke brænde ham; Jern kunde ikke saare ham eller hugge gjennem hans Rustning; men hans eget Sverd vilde kunne kløve det tykkeste Jern.

Derpaa blev Dagen bestemt, da Jason skulde spænde Oxerne for Plogen og saa Dragetænderne. Tidlig om Morgenen, førend Solen stod op, kom Kongen med sin Datter og alle sine fornemme Mænd og satte sig paa en Throne tæt ved det Sted, hvor Jason skulde pløie. De andre sad paa Bænke rundt omkring Kongen, og ud af Byen kom mange Folk for at se, hvorledes det vilde gaa. Smaagutterne kløv op i Trærne for at se.

Jason smurte sig og sine Vaaben med Saften, som Medea havde sagt 344
ham, og kom ud paa den store Ager. Lige ved denne stod Fjøset, hvor Oxerne var. Dørene blev lukkede op, og Jason gik kjækt ind; han var ikke det mindste ræd. Han løste Oxerne fra Baasen, tog en med hver Haand i Hornene og drog dem ud. Oxerne brølede forfærdelig, sprutede Ild ud af Næse og Mund og saa meget Røg, som naar et Hus er i Brand.

Da blev den slemme Konge glad; men de blandt Tilskuerne, som havde et godt Hjerte og saa, hvor vakker og kjæk Jason var, blev meget bedrøvede og frygtede for, at han skulde blive dræbt; thi de vidste ikke noget om, hvorledes Medea havde hjulpet ham. Jason klemte Oxernes Hoveder ned mod Jorden. De slog nok ud med Bagbenene; men Jason slap ikke Taget; han klemte dem saa haardt ned, at de faldt paa Knærne.

Plogen, som Oxerne skulde trække, var af Jern. Pollux drog den frem af Stalden, kastede et Aag over Oxernes Nakke og en Jernlænke over deres Horn, og Jason klemte deres Mund og Næse saaledes sammen, at de ikke mere kunde puste Ild ud. Da nu Pollux var færdig og Oxerne forspændte, sprang Jason rask tilside, greb Jernlænken, der var om deres Horn, med den ene Haand og Skaftet paa Plogen med den anden. Da Oxerne merkede, at han havde sluppet dem, vilde de rende sin Vei; men Jason holdt saa haardt i Jerntømmerne, at de tilsidst blev ganske trætte af at sparke og spænde og var nødt til at trække Plogen.

Da han begyndte at pløie, stod just Solen op, og ved Middagstid havde han pløiet den hele Ager. Nu tog han Aaget og Jerntømmerne af Oxerne og slap dem. De var saa rædde, at de løb afsted ligesom Katte, der har faaet Prygl, og standsede ikke, før de kom op paa Bjergene. Her havde de nok sat Ild paa Skoven, havde ikke Hefaistos fanget dem og bragt dem bort.

Da Jason var færdig med at pløie, gik han hen til Kongen og bad om Dragetænderne. Kongen gav ham et stort Jernspand fuldt. Jason tog og kastede dem ud til alle Sider. Saa tog han en stor Rive og gjorde Jorden jevn med, ligesom Gartneren gjør, naar han har saaet, og saa gik han hjem for 345
at hvile sig; thi han var meget træt.

Ved Solnedgang vendte Jason tilbage til Ageren, og se! der voxte Jernmænd op paa alle Kanter. Nogle var allerede voxte frem til Fødderne, andre til Knærne og atter andre til Skuldrene. Paa nogle derimod saa man bare Hjelmen og lidt af Ansigtet, medens den øvrige Del af Legemet endnu var under Jorden. De, som havde Armene fri fra Jorden og kunde bevæge sig, rystede sine Spyd og svang sine Sverd. Nogle havde allerede faaet Fødderne fri og skulde til at angribe Jason.

Da tog Jason, som Medea havde sagt ham, en stor Sten og kastede midt ind iblandt dem. Da Jernmændene saa den, sprang de frem for at gribe den. Men nu begyndte de at trætte om, hvem den skulde tilhøre; thi enhver vilde gjerne have den, og derfra gik det over til Strid, som endte med, at de dræbte hverandre indbyrdes. Imidlertid gik Jason omkring paa Ageren og hug Hovedet af dem, som holdt paa at komme op. Saaledes ødelagdes alle Jernmændene. Kongen, som ogsaa nu var tilstede, var forfærdelig vred; men alle de andre, som saa paa, var glade.

Den følgende Dag gik Jason til Kongen og sagde til ham, at han nu maatte udlevere det gyldne Skind; men Kongen vilde ikke give ham det endda og bad ham komme igjen en anden Gang. Han tænkte nemlig paa at dræbe Jason. Men Medea fortalte ham den Fare, han var i, og sagde til ham, at han selv skulde gaa hen og hente det gyldne Skind; thi ellers fik han det aldrig.

Skindet hang paa en stor Eg, som jeg har fortalt dig; men ved Roden af Egen laa der en vældig Drage, som aldrig sov, og som spiste op alle dem, der rørte ved Skindet, undtagen Kongen. Denne Drage kunde ikke dø, og Medea kunde derfor ikke hjelpe Jason til at dræbe den. Men hun hjalp ham paa en

anden Maade. Dragen var meget glad i søde Kager. Nu lavede Medea Kager, som var saadanne, at naar Dragen spiste dem, maatte den falde isøvn. Disse Kager tog Jason og kastede for Dragen, som var dum nok til at spise dem. Med et faldt den isøvn. Nu gik Jason over Dragen, drog Spigerne ud med en 346
Knibetang og tog Skindet. Han gjemte det under Kappen og bar det ombord paa Skibet. Derpaa seilede de afsted allesammen. Medea fulgte med ham til Grækenland og blev hans Kone.

Da de var komne hjem, gjorde hun Jasons gamle Fader ung igjen, saa at hans Haar blev sort, hans Tænder voxte ud igjen, og han levede endnu i mange Aar; men den slemme Kong Pelias blev dræbt, og Jasons Fader blev Konge.

7. Den kloge Dommer. 346

Efter Hebel

At ikke alt er saa ueffent, som sker i Østerland, det har man flere Exempler paa. Ogsaa skal følgende Begivenhed have tildraget sig der. En rig Mand havde af Uforsigtighed tabt en betydelig Pengesum, som var syet ind i et Tørklæde. Han bekjendtgjorde sit Tab og udlovede, som man pleier at gjøre, en Belønning til den ærlige Finder, og det paa hundrede Daler. Saa kom snart en god og ærlig Mand gaaende. „Dine Penge har jeg fundet. Det er vel disse. Vær saa god; tag saa din Eiendom.“ Saaledes talte han som en ærlig Mand og med en god Samvittighed, og det var smukt. Den anden satte ogsaa et glad Ansigt op; men det var kun, fordi han havde fundet sine kjære tabte Penge igjen. Thi hvordan det stod til med hans Ærlighed, skal snart vise sig. Han talte Pengene og tænkte sig imidlertid hurtig om, hvorledes han kunde narre den ærlige Finder for hans Findeløn. „Gode Ven!“ sagde han derpaa, „der var egentlig otte hundrede Daler syede ind i Tørklædet; men jeg finder nu kun syv hundrede. I har vel altsaa sprættet en Søm op og allerede taget eders hundrede Daler. Deri har I gjort vel. Tak skal I have.“ Det var ikke smukt; men vi er heller ikke ved Enden endnu. Ærlighed varer længst, og Falsk slaar sin egen Herre paa Hals. Den ærlige Finder, hvem det var mindre om de hundrede Daler at gjøre, end om at hans Retskaffenhed var uplettet, forsikrede, at han havde fundet Pakken saaledes, som han bragte den, og at han bragte den saaledes, som han havde fundet

den. Tilsidst kom de for Retten. Begge blev ogsaa her endnu ved sine 347
Paastande, den ene, at der havde været otte hundrede Daler syede ind i Pakken, den anden, at han ikke havde taget noget af det fundne og ikke beskadiget Pakken. Nu var gode Raad dyre. Men den kloge Dommer, der maaske i Forveien kjendte den enes Ærlighed og den andens slette Sindelag, greb Sagen an paa følgende Maade. Han lod sig af begge give en høitidelig Forsikring angaaende Rigtigheden af deres Udsagn og afgav derpaa følgende Kjendelse: „Eftersom den ene af eder har tabt otte hundrede Daler, men den anden kun har fundet en Pakke med syv hundrede Daler, saa kan den sidstes Penge ikke være de samme, som den første har Ret til. Du, ærlige Ven, tager altsaa de Penge, som du har fundet, igjen tilbage og beholder dem i god Forvaring, indtil den kommer, som kun har tabt syv hundrede Daler. Og dig ved jeg ikke andet Raad at give, end at du slaar dig tiltaals, indtil den melder sig, som finder dine otte hundrede Daler.“ Saaledes talede Dommeren, og derved blev det.

8. Keiserens nye Klæder. 347

Andersen

For mange Aar siden levede en Keiser, som holdt saa uhyre meget af smukke nye Klæder, at han gav alle sine Penge ud for rigtig at blive pyntet. Han brød sig ikke om sine Soldater, brød sig ei om Komedie eller om at kjøre i Skoven, uden alene for at vise sine nye Klæder. Han havde en Kjole for hver Time paa Dagen, og ligesom man siger om en Konge, han er i Raadet, saa sagde man altid her: „Keiseren er i Klædeskammeret!“ —

I den store Stad, hvor han boede, gik det meget fornøielig til. Hver Dag kom der mange fremmede; en Dag kom der to Bedragere; de gav sig ud for at være Vævere og sagde, at de forstod at væve det deiligste Tøi, man kunde tænke sig. Ikke alene Farverne og Mønstret var noget usedvanlig smukt; men de Klæder, som blev syede af Tøiet, havde den forunderlige Egenskab, at de blev usynlige for ethvert Menneske, som ikke duede i sit Embede eller ogsaa var utilladelig dum.

„Det var jo nogle deilige Klæder,“ tænkte Keiseren; „ved at have dem paa 348
kunde jeg komme efter, hvilke Mænd i mit Rige der ikke duer til det Embede, de har; jeg kan kjende de kloge fra de dumme; ja det Tøi maa strax

væves til mig!“ og han gav de to Bedragere mange Penge paa Haanden, forat de skulde begynde paa sit Arbeide.

De satte ogsaa to Væverstole op og lod, som om de arbeidede; men de havde ikke det mindste paa Væven. Rask væk forlangte de den fineste Silke og det prægtigste Guld; det puttede de i sin egen Pose og arbeidede med de tomme Væve, og det til langt ud paa Natten.

„Nu gad jeg dog nok vide, hvor vidt de er med Tøiet!“ tænkte Keiseren; men han var ordentlig lidt underlig om Hjertet ved at tænke paa, at den, som var dum eller passede slet til sit Embede, ikke kunde se det; nu troede han nok, at han ikke behøvede at være bange for sig selv; men han vilde dog sende nogen først for at se, hvorledes det stod sig. Alle Mennesker i hele Byen vidste, hvilken forunderlig Kraft Tøiet havde, og alle var begjærlige efter at se, hvor daarlig eller dum hans Nabo var.

„Jeg vil sende min gamle ærlige Minister hen til Væverne!“ tænkte Keiseren, „han kan bedst se, hvorledes Tøiet tager sig ud, for han har Forstand, og ingen passer sit Embede bedre end han!“ —

Nu gik den gamle skikkelige Minister ind i Salen, hvor de to Bedragere sad og arbeidede med de tomme Væve. „Gud bevare os!“ tænkte den gamle Minister og spilede Øinene op; „jeg kan jo ikke se noget!“ Men det sagde han ikke.

Begge Bedragerne bad ham være saa god at træde nærmere og spurgte, om det ikke var et smukt Mønster og deilige Farver. Saa pegede de paa den tomme Væv, og den stakkels gamle Minister blev ved at spile Øinene op; men han kunde ikke se noget, for der var ingen Ting. „Herre Gud!“ tænkte han, „skulde jeg være dum? Det har jeg aldrig troet, og det maa ingen Mennesker vide! skulde jeg ikke due til mit Embede? Nei det gaar ikke an, at jeg fortæller, jeg ikke kan se Tøiet!“

„Naa, De siger ikke noget om det!“ sagde den ene, som vævede. 349

„O det er nydeligt! ganske udmerket!“ sagde den gamle Minister og saa igjennem sine Briller, „dette Mønster og disse Farver! — ja, jeg skal sige Keiseren, at det behager mig særdeles!“

„Naa det fornøier os!“ sagde begge Væverne, og nu nævnte de Farverne ved Navn og det sælsomme Mønster. Den gamle Minister hørte godt efter, forat han kunde sige det samme, naar han kom hjem til Keiseren, og det gjorde han.

Nu forlangte Bedragerne flere Penge, mere Silke og Guld, det skulde de bruge til Vævning. De stak alt i sine egne Lommer, paa Væven kom ikke en Trevl; men de blev ved, som før, at væve paa den tomme Væv.

Keiseren sendte snart igjen en anden skikkelig Embedsmand hen for at se, hvorledes det gik med Vævningen, og om Tøiet snart var færdigt. Det gik ham ligesom Ministeren, han saa og saa; men da der ikke var noget uden de tomme Væve, kunde han ingen Ting se.

„Ja, er det ikke et smukt Stykke Tøi!“ sagde begge Bedragerne og viste og forklarede det deilige Mønster, som slet ikke var der.

„Dum er jeg ikke!“ tænkte Manden, „det er altsaa mit gode Embede, jeg ikke duer til? Det var løierligt nok; men det maa man ikke lade sig merke med!“ og saa roste han Tøiet, han ikke saa, og forsikrede dem sin Glæde over de vakre Kolører og det deilige Mønster. „Ja det er ganske udmerket!“ sagde han til Keiseren.

Alle Mennesker i Byen talte om det prægtige Tøi.

Nu vilde da Keiseren selv se det, medens det endnu var paa Væven. Med en hel Skare af udsøgte Mænd, mellem hvilke de to gamle skikkelige Embedsmænd var, som før havde været der, gik han hen til begge de listige Bedragere, der nu vævede af alle Kræfter, men uden Trevl eller Traad.

„Ja er det ikke nydeligt?“ sagde begge de skikkelige Embedsmænd. „Vil Deres Majestæt se, hvilket Mønster, hvilke Farver!“ og saa pegede de paa den tomme Væv; thi de troede, de andre vistnok kunde se Tøiet.

„Hvad for noget!“ tænkte Keiseren, „jeg ser ingen Ting! det er jo 350
forfærdeligt! er jeg dum? duer jeg ikke til at være Keiser? Det var det skrækkeligste, som kunde hænde mig! O det er meget smukt!“ sagde Keiseren, „det har mit allerhøieste Bifald!“ og han nikkede tilfreds og betragtede den tomme Væv; han vilde ikke sige, at han ingen Ting kunde se. Hele Følget, han havde med sig, saa og saa, men fik ikke mere ud af det, end alle de andre; men de sagde ligesom Keiseren: „O det er meget smukt!“ og de raadede ham at tage i Brug dette nye, prægtige Tøi første Gang ved den store Procession, som forestod. „Det er udmærket! nydeligt, excellent!“ gik det fra Mund til Mund, og man var allesammen saa inderlig fornøiede dermed. Keiseren gav hver af Bedragerne et Ridderkors til at hænge i Knaphullet og Titel af Vævejunkere.

Hele Natten før den Formiddag, Processionen skulde være, sad Bedragerne oppe og havde over sexten Lys tændte. Folk kunde se, de havde travlt med at faa Keiserens nye Klæder færdige. De lod, som de tog Tøiet af Væven, de klippede i Luften med store Saxe, de syede med Synaal uden Traad og sagde tilsidst: „Se nu er Klæderne færdige!“

Keiseren med sine fornemste Kavallerer kom selv derhen, og begge Bedragerne løftede den ene Arm i Veiret, ligesom om de holdt noget og sagde: „Se her er Benklæderne, her er Kjolen, her Kappen!“ og saaledes videre fort. „Det er saa let, som Spindelvæv! man skulde tro, man havde ingen Ting paa Kroppen; men det er just Dyden ved det!“

„Ja!“ sagde alle Kavallererne; men de kunde ingen Ting se, for der var ikke noget.

„Vil nu Deres keiserlige Majestæt allernaadigst behage at tage Deres Klæder af?“ sagde Bedragerne, „saa skal vi give Dem de nye paa herhenne foran det store Speil!“

Keiseren lagde alle sine Klæder, og Bedragerne bar sig ad, ligesom om de gav ham hvert Stykke af de nye, der skulde være syede, og de tog ham om Livet, og de ligesom bandt noget fast, det var Slæbet, og Keiseren vendte og dreiede sig for Speilet.

„Gud, hvor det klæder godt! hvor det sidder deilig!“ sagde de allesammen. 351
„Hvilket Mønster, hvilke Farver, det er en kostbar Dragt!“ —

„Udenfor staar de med Thronhimlen, som skal bæres over Deres Majestæt i Processionen!“ sagde Overceremonimesteren.

„Ja jeg er jo istand!“ sagde Keiseren. „Sidder det ikke godt?“ og saa vendte han sig nok en Gang for Speilet, for det skulde nu lade, ligesom om han ret betragtede sin Stads.

Kammerherrerne, som skulde bære Slæbet, famlede med Hænderne hen ad Gulvet, ligesom om de tog Slæbet op, de gik og holdt i Luften, de turde ikke lade sig merke med, at de Ingenting kunde se.

Og saa gik Keiseren i Processionen under den deilige Thronhimmel, og alle Mennesker paa Gaden og i Vinduerne sagde: „Gud, hvor Keiserens nye Klæder er mageløse, hvilket deiligt Slæb han har paa Kjolen, hvor det sidder velsignet!“ Ingen vilde lade sig merke med, at han intet saa, for saa havde han jo ikke duet i sit Embede eller været meget dum. Ingen af Keiserens Klæder havde gjort saadan Lykke.

„Men han har jo ikke noget paa," sagde et lidet Barn. „Herre Gud, hør den uskyldiges Røst," sagde Faderen; og den ene hviskede til den anden, hvad Barnet sagde.

„Han har ikke noget paa, er der et lidet Barn, der siger, han har ikke noget paa!"

„Han har jo ikke noget paa," sagde tilsidst hele Folket. Og det krøb i Keiseren; thi han syntes, de havde Ret; men han tænkte som saa: „Nu maa jeg holde Processionen ud." Og saa holdt han sig endnu stoltere, og Kammerherrerne gik og bar paa Slæbet, som der slet ikke var.

H. C. Andersen.

9. Elefanten.

351

Elefanterne er paa Grund af sin Lærvillighed, Lydighed og store Styrke overordentlig nyttige Dyr, og de tæmmes derfor; dog finder dette kun Sted med den asiatiske Elefant.

En af de Maader, man fanger dem paa, er følgende. Det hænder ofte, at Hanelefanter gaar enkeltvis omkring, og de gjør da megen Skade; men da det 352
altid er kraftige Dyr, søges de meget. Det er imidlertid en Ting at se en vild Elefant og en anden at fange den; forat gjøre dette bruger Jægerne to tamme og dresserede Hunelefanter. Saasnart disse kommer i Nærheden af Eneboeren, begynder de listige Dyr at spadsere langsomt henimod den og græsse ganske rolig, som om de slet ikke havde noget isinde, men kun var ude at gaa en Morgentur. Snart naar de hen til sit Offer og giver sig i Snak med det, — det vil naturligvis sige i Elefantsnak. Imidlertid holder Jægerne sig beredte, og naar de ser, at den vilde Elefants Opmerksomhed er optagen af de tamme, lister de sig bag paa den og binder alle dens fire Ben sammen med sterke Tauge, hvormed de to Hunelefanter er dem behjelpelige. Hvis de er i Nærheden af et Træ, binder Jægerne den strax dertil; i modsat Fald omvikler de dens Bagben med et tykt Taug, hvis Ender slæber langs hen ad Jorden. De to forræderske Elefanter gaar da bort, og naar den anden forsøger paa at følge dem, merker den først, hvorledes det er fat med den. Dens Raseri ved saaledes at være bedragen er frygteligt, og den tumler afsted, saa godt den formaar. Saasnart den kommer forbi et Træ, vikler Jægerne øieblikkelig Tauget omkring det, og den er da en hjelpeløs Fange.

Stundom, naar den er meget voldsom, kommer de to Hunner til og prygler den med sine Snabler, indtil den bliver rolig; men i Reglen er Baandene tilstrækkelige. Man lader den da sulte i nogle Dage, og naar den derved er bleven fuldkommen tæmmet, føres den bort af de to Hunner og underkastes den sedvanlige Dressur, saa at den, et Par Maaneder efterat den fri for om i de uhyre Skove, er bleven til en lydig og taalmodig Slave.

Det er besynderligt, at de tæmmede Elefanter, som bruges til denne Jagt, synes at more sig fortræffelig derved og udfolder den største Kløgt for at naa sin Hensigt. Men de kunde ikke gjøre saameget Gavn, naar de ikke var i Besiddelse af den merkelige Snabel. Elefanten ved imidlertid ogsaa at sætte Pris paa den og er yderst forsigtig med at beskytte den mod al Overlast, og derfor ruller den den ogsaa ofte sammen, ligesom Insektet gjør det med sin Sugemund, og pakker den ned imellem sine Hugtænder. Den er saa fintfølende paa dette Lem, at Rytteren mer end en Gang har afværget en 353
opirret Elefants Angreb blot ved at prikke den i Snablen med sin Stok. Engang var en Driver saaledes nødt til i flere Dage og Nætter uafladelig at blive siddende paa dens Ryg, forat ikke det rasende Dyr skulde vende sig imod ham; men selv under disse Omstændigheder lykkedes det ham at holde dens Snabel borte, naar den udstrakte den efter ham for at rive ham ned og kaste ham til Jorden.

Vi vil nu give en Beretning om en Elefantjagt paa Ceylon, fortalt af en af Deltagerne.

„Vi gik langsomt op ad Bjergene," — siger Fortælleren, — „i samme Retning som Veien, der løb nede ved deres Fod, og havde en smuk Udsigt over Egnen. De indfødte var netop synlige langt forud; Frygt eller Dovenskab hindrede dem fra at komme hurtig frem. Vi vilde til at stige høiere op, da min Ven Hofer henledte min Opmærksomhed paa en forunderlig Bevægelse i det høie Græs i Nærheden af de indfødte, som flygtede bort i alle Retninger. I næste Øieblik saa vi en stor Elefant med Hugtænder fare ud af Buskadset og lige henimod dem.

Man kan neppe tænke sig noget frygteligere end et Angreb af en ophidset Elefant. Med Snablen løftet i Veiret, medens den giver sit Raseri Luft i vældige Brøl, farer den afsted med en Hurtighed, som man ikke skulde tro var mulig, naar man ser Dyrets uformelige, svære Krop. Buskene bøier sig for den, naar den iler frem; Trærnes Grene knækker med en skarp Lyd; de

opskræmmede Dyr i det nærliggende Buskads skriger, tuder, hyler, brøler til det yderste, enten af Frygt eller af Vrede, og hele Luften gjenlyder af Larmen.

Vor Bagage blev naturligvis kastet til alle Sider af de indfødte, da de ilede henimod de nærmeste Trær. Elefanten standsede et Øieblik ved disse Sager, men kun et Øieblik; idet den derpaa slyngede en Vadsæk høit op i Luften, løb den videre med vilde Brøl. Da de indfødte er flinke til at klatre, var de alle oppe i Trærne og tilsyneladende i fuldkommen Sikkerhed, inden den naaede dem — med Undtagelse af en Stymper. Hans ene Ben hang endnu ned, da Elefanten kom til Træet; formodenlig havde Frygten hindret ham i at komme hurtig nok op. For de andre, der sad i Trærne, og for os, der 354
stod paa Bjerget, saa det ud, som om Manden var saa høit oppe, at det opbragte Dyr ikke kunde naa ham med Snablen. Om han alligevel blev greben af denne eller kun fik et Slag eller faldt ned af Frygt, kan jeg ikke sige; — men snart efter saa vi ham styrte ned paa Elefantens opløftede Hoved. Et Øieblik efter hvirvledes den ulykkelige Mand høit op i Luften og faldt kort efter ned med et frygteligt Dump, — men kun for strax at søndertrampes af Elefanten.

Dette, som kun varede nogle Øieblik, syntes kun at forøge Uhyrets Raseri. Det for imod det nærmeste Træ, i hvilket to af Flygtningerne sad, og dets brede Pande kom med dundrende Kraft paa Stammen, saa det rystede i hver en Kvist. Elefanten slog og grov om Rødderne med sine Hugtænder; den omslyngede Træet med sin Snabel, trak sig lidt tilbage og løb atter imod det med sin brede, tunge Pande, saa det bragede; men endnu viste Træet ikke Tegn til at falde, — det havde kun faaet en liden Hælding imod den ene Side. Imidlertid klyngede de to Stakler sig til Træet af alle Livsens Kræfter og raabte og skreg for at hidkalde Hjelp eller i det frugtesløse Haab, at de skulde bortskræmme Dyret.

Medens alt dette foregik, havde vi igjen ladet vore afskudte Rifler, og efter at have besteget vore Heste fik vi Elefantens Opmerksomhed bort fra de indfødte ved at skrige. Vi holdt rolig paa vore Heste paa Bjergets Side, — vore Tjenere var flygtede op i de nærmeste Trær.

Vi vidste, at det var unyttigt at fyre paa Lykke og Fromme eller i nogen stor Afstand, og at den eneste Udsigt til at nedlægge den var afhængig af godt Sigte og Dyrets Nærhed, naar vi skjød. Vi afventede derfor dets

Nærmelse, saa rolig som vi formaaede; men førend Elefanten kom paa Skudvidde, forskrækkedes min fortræffelige Hest ved, hvad den saa, og satte i fuldt Firsprang ned ad den steileste Del af Bjerget. Hvad der blev af Hofer, vidste jeg ikke dengang, skjønt jeg hørte det skarpe Knald af hans Riffel bag ved mig, da jeg blev baaren afsted i rasende Fart. Som jeg senere erfarede, havde hans Hest teet sig fortræffelig uden at røre en Fod, før han havde fyret. Senere opdagede vi ligeledes, at hans Kugle var trængt ind i det venstre Øie og maa have forvoldet Elefanten en ulidelig Smerte; men Skuddet var ikke [?]ødeligt. Hofer dreiede da sin Hest rundt og fulgte nu ned 355
ad Bjerget, da han vel vidste, at Elefanten paa Grund af sit Hoveds store Vægt ikke med nogen Hurtighed kunde komme ned ad en steil Skraaning. Der var imidlertid den Forskjel imellem os, at medens min Hest havde Bidslet imellem Tænderne og var aldeles ustyrlig, kunde Hofer gjøre med sin ganske, som han vilde. Elefanten arbeidede sig frem efter os med Blodet strømmende ned fra Øiet, og dens hele Udseende tydede paa overordenligt Raseri og betydelig Smerte. Da jeg næsten havde naaet Bjergets Fod, — vor Fiende var da langt tilbage, — slog Hesten i sin vilde Galop Forbenene ned i en liden Sump, hvor den sank dybt i. Jeg blev kastet langt over dens Hoved, medens den selv rullede hjelpeløs om paa Siden. Jeg slog mig ikke; men hvert eneste Øieblik var kostbart for mit Liv; idet jeg derfor sprang op, greb jeg fastere om min Riffel end ellers og satte mig i Forsvarsstilling.

Det var et spændende Øieblik. Liv og Død afhang deraf; thi Elefanten, som havde seet, hvad der foregik, ophørte med at forfølge Hofer og rettede sine Skridt imod mig. Der kunde have været Tid til at klatre op i et Træ; men jeg gjorde intet Forsøg derpaa; thi jeg brændte efter at nedlægge Uhyret.

Hofer, som saa, hvad der var hændt, holdt sin Hest an, og Elefanten, der vedblev at gaa frem, kom snart i Linie med ham, — idet dens venstre, nu dens blinde Side, var vendt imod ham. Da Hofer opdagede, at han ikke blev lagt Merke til, steg han af Hesten og gav sig til rolig at lægge an imod Dyrets Skulderblad. Netop i samme Øieblik, som jeg afskjød begge mine Løb i dets brede Pande, trængte Hofers Kugle ind i dets Side. Det eneste Resultat af denne dobbelte, samtidige Ild syntes at være det, at Dyret standsede et lidet Øieblik; derpaa løb det en Snes Skridt videre frem og

styrtede hovedkulds til Jorden. Saa rullede det om paa Siden og slog magtesløs paa Jorden med sin Snabel.

Min Hest havde nogle Minuter i Forveien reist sig op for i vild Galop at sprænge henad Veien; den havde ligget paa selvsamme Sted, hvor Elefanten nu laa udstrakt for os; en krampagtig Trækning gik stundom gjennem dennes Ben eller dens Snabel, — det var dens eneste Livstegn. Dens mægtige 356
Krop var høiere end mit Bryst, da den laa paa Jorden.“

10. Bjørnejægeren. 356

Blom

Jeg stod en Dag med Bøssen paa Vagt,
Og dobbelt Kugle var i den lagt.

Og som jeg stod og ventede der,
Kom Bjørnen frem bag Skovens Trær.

Saa tog jeg Sigte med øvet Blik;
Jeg vented et Knald, da kom der et Klik.

Jeg spændte Hanen og sigtede godt;
Men da var Fængkrudtet blevet vaadt.

Saa skyndte jeg mig at skifte Krudt;
Men Bjørnen ei ønsked at blive skudt.

Den viste Tænder og gik paa to
Og lod mig ei skifte Krudt i Ro.

Da den blev næsvis, jeg gav den rask
Med Bøssekolben en Øredask.

Saa gav vi hinanden Rap i Rap,
Jeg med min Bøsse, den med sin Lab.

Og som nu den Spas var bedst i Gang,
Min Bøssepibe fra Stokken sprang.

Og førend jeg ret fik brugt min Kniv,
Fik Bjørnen et Tag omkring mit Liv.

Vort Favntag var ei synderlig sundt; —
Vi stønnede dybt og valsede rundt.

Og som nu Valsen gik rask og flink,
Vi havde valset os til en Brink.

„Nu, Bamse,“ tænkte jeg, „skal du ned!“
„Ja,“ tænkte Bamsen, „men du skal med!“

Saa for vi ned over Stok og Sten; 357
Det knaged og braged i mine Ben.

Snart over og snart under jeg laa;
Man maatte le, naar man saa derpaa.

Men jeg fik ikke Tid til at le;
Snart kunde jeg hverken høre eller se.

Der var ei Liv i mit syndige Kjød;
Men dog var jeg ikke rigtig død.

Jeg vaagned igjen ved Bjørnens Bryst;
Den laa saa stille, den laa saa tyst.

Og da jeg ret skulde se mig til,
Saa laa den der saa død som en Sild.

Jeg kom til Kræfter og reiste mig op.
Og nu er den lige hel, min Krop.

Og mangen en Bjørn har jeg siden lagt;
Men aldrig glemmer jeg dog den Jagt.

Jeg mindes ofte Bamsen endnu;
To Ting mig bringer den tidt ihu.

Thi Bjørnens Klo har merket mit Kind,
Og i min Hytte hænger dens Skind.

H. P. Blom.

11. Rampsinit og Tyven.

357

Rampsinit var Konge i Ægypten. Denne Konge besad ved Siden af mange fortræffelige Egenskaber en umættelig Gjerrighed. Han hobede Skatte paa Skatte, og hans Livs største Lyksalighed bestod i uforstyrret at betragte sine opdyngede Rigdomme. Men heller ikke han undgik den Plage, der forfølger alle gjerrige. Frygten for Tyve forbitrede ham enhver Nydelse af hans Skatte. Da faldt han paa den Tanke at lade opføre en fuldkommen utilgjængelig Stenbygning til Opbevaring af sine Rigdomme. Men
358 Bygmesteren har formodentlig anet, hvad Bygningen skulde bruges til, og derved tænkt, at det dog var stor Synd her at nedgrave Kostbarheder, som i Menneskernes Hænder kunde lindre megen Elendighed. Han selv havde Lyst til lidt efter lidt at befri en Del af Skatten af dens Fængsel, og derfor indsatte han en Sten i Bygningen saa kunstig, at den let kunde udtages og igjen indsættes af det Menneske, der kjendte Hemmeligheden, uden at noget Spor viste sig paa Væggen. Men Bygmesteren skulde ikke nyde Frugten af sin List; thi han døde strax efter Bygningens Fuldendelse. Imidlertid havde han paa Dødssengen fortalt begge sine Sønner Hemmeligheden med Stenen, og disse besluttede strax i den følgende Nat at gjøre Bekjendtskab med Rampsinits Rigdomme. De ilede hen til Skattehvelvingen, fandt den betegnede Sten, løftede den ud og tog derpaa af de forefundne Klenodier, saameget de kunde bære. Derpaa satte de Stenen igjen ind og gik veltilmode hjem.

En gjerrig merker strax, om man i hans Guldhøi har vendt en Dukat paa den anden Side; intet Under derfor, at Rampsinit strax merkede Tabet af sine Kostbarheder. Men hans Vrede gik snart over til Forundring over, at han ikke kunde opdage det mindste Spor af et voldsomt Indbrud. Da nu Hullet i hans Skat i de følgende Nætter stedse blev større, og dog endnu ingen Skade paa Bygningen kunde opdages, saa besluttede Kongen at fange den listige Ræv paa Rævemaner. Han opstillede Fælder imellem Kisterne,

der indeholdt Klenodierne, og se, hans List lykkedes. Da i den følgende Nat den ene Broder var krøben ind igjennem Hullet, fandt han sig fangen ved Benene, saa at ethvert Forsøg paa at undkomme var forgjæves. I denne Nød fattede han den dristige Beslutning ved sin Død i det mindste at redde sin Broder fra at opdages. Han bad derfor denne paa det indstændigste at skjære Hovedet af ham, forat det skulde være umuligt at kjende ham. Broderen gjorde det, tog Hovedet med sig, indsatte igjen Stenen og begav sig hjem.

Man kan tænke sig Kongens Forbauselse, da han fandt et hovedløst Lig i sit fast tillukkede Skatkammer. Denne Forbauselse var større end Smerten over Tabet af hans Skat; men endnu større var Kongens Attraa efter at kjende den forslagne Tyv. Derfor lod han Kroppen ophænge paa Muren af 359
Bygningen og opstillede Vagter ved samme med den strengeste Befaling at fastholde og føre til ham enhver, der jamrede og klagede over Liget.

Men Tyven var listigere end Kongen. Thi da hans Moder truede med at forraade ham, hvis han ikke skaffede hende Broderens Lig, forat hun kunde give det en ærlig Begravelse, saa besluttede han at overliste Vagterne. Han belæssede nogle Æsler med Vinsække, drev dem forbi Muren, hvor Vagten stod, og aabnede her, ligesom uforvarende, flere Sække, saa at Vinen flød ud paa Jorden. De tørstige Vogtere ilede til med Krukker for at opfange den deilige Drik og vederkvæge sig dermed. Æseldriveren, som anstillede sig opbragt derover, blev stillet tilfreds med gode Ord, man sluttede Fred og tømte de øvrige Sække, og endelig ved Nattens Indbrud var Vægterne saa drukne, at de laa i dyb Søvn. Dette var netop, hvad den slue Krabat havde villet. Han nedtog sin Broders Lig, lagde det paa Æslet og begav sig afsted, efterat han endnu til Spot havde afskaaret enhver af de sovende Vogtere Skjegget paa den ene Side.

Kongens Forbauselse over denne nye Streg overgik alle Grændser, og hans Begjærlighed efter at blive bekjendt med den listige Skjelm var saa stor, at han lod offentlig bekjendtgjøre, at han vilde give sin egen Datter til den, der forud vilde fortælle hende den skjendigste og klogeste Handling i sit Liv. — Den kjække Tyv, der pønsede paa en ny List, begav sig til Kongedatteren, og da denne forelagde ham det givne Spørgsmaal, bekjendte han oprigtig, at hans skjendigste Gjerning var, at han havde skaaret Hovedet af paa sin Broder, men hans klogeste, at han havde gjort Kongens

Vægtere drukne. Ved denne Bekjendelse greb Prinsessen hans Haand for at holde ham fast og kalde paa Vagten. Men hvor stor var hendes Skræk, da han lod hende beholde Haanden og sprang ud af Døren. — Den efterladte Haand var den døde Broders, som den listige Tyv havde afskaaret og rakt Prinsessen under Kappen.

12. Venner i Nød.

360

Blicher

En Hare sad en Morgenstund
Paa Engens dugbesprængte Grund
Og tænkte ei paa nogen Fare;
Thi den var trindt omringet af en Skare
Af gode Venner, Kjør og Heste,
Som hver med et: „Goddag, min bedste!“
Den hilste mildt; ja Faar og Gjeder
Fast overvælded den med Artigheder;
Og det medrette; thi blandt alle Dyr
Var ei saa from, saa føielig en Fyr
Som denne samme Hare, der nu nød
For sine Dyder Lønnen sød.

Men pludselig der høres Skyden
Og Raab og Hundeglam; — ved Lyden
Vor Hare springer op og iler
Hen til en Hest, som sig i Græsset hviler.

„Ak!“ raaber den, „red mig, min Ven!
Og bær mig blot et Stykke hen,
Saa kan ei Hundene mit Spor udfinde,
Og jeg er reddet dennesinde!“

„Ja, stakkels Morten!“ svarer Hesten,
„Det gjør mig meget ondt forresten,
Men vær kun ellers ikke bange;
Thi dine Venner ere mange,
Og hvem du dig henvender til,
Dig ufeilbarlig hjelpe vil!“

Den nu om Redning Tyren beder;
Men han forsikrer den med dyre Eder:
Den sidste Gang, en Ven han bar,
Han slig en Daarlighed forsvoret har.

Nu løber Haren til en Buk;
Men han erklærer med et Suk,
At skjønt hans ømme Hjerte bløder,
Sin Herre, Jægeren, han ikke støder
Ved ham hans Jagt saaledes at forspilde; 361
I andet Fald han gjerne hjælpe vilde.

Den arme Hare helt fortvivlet gaar
Med ydmyg Bøn hen til det fromme Faar.
Men Faaret siger helt sagtmodig: „Kjære!
De siger alle nei, — hvor kan det være?
De sikkert har en Grund, og saa har jeg!“ —
Dermed det vender sig og gaar sin Vei.

Og nu til Hjelp vor Hare Koen kalder;
Men Koen den i Talen hurtig falder
Og raaber: „Ven! du kjender nok mit Hjerte;
Gud ved, det er med største Smerte,
At denne Gang jeg siger nei; —
Men, ser du, vi skal alle samme Vei;
Engang skal vi dog alle dø! —
Der har vi Hundene — adjø!“

St. St. Blicher.

13. Om Løven og Ræven.

361

Eft. Rasch

Blandt Rovdyrene er Løven det fornemste baade ved sin Styrke og sit stolte Udseende, hvorfor den ogsaa kaldes Dyrenes Konge. Den findes i hele Afrika og de varmere Dele af Asia og er graagul af Farve; men Hanløven har en langhaaret mørk Manke. Dens Brøl er som Torden, og Mennesker og Dyr skjælver ved at høre det i Nattens Stilhed; thi da gaar den om for at dræbe. Den søger især sit Bytte blandt de større græsædende Dyr, f. Ex. Oxer, Heste, Hjorte og Antiloper, og den er ikke bange for at angribe Mennesker. Den sniger sig paa sit Bytte, kaster sig med et uhyre Spring over det og slaar det til Jorden, idet den med sit frygtelige Bid knuser dets Nakkeben. Den kan løbe afsted med et Menneske i Gabet ligesaa let som en Kat med en Rotte. Da den gjør saa stor Skade der, hvor den huserer, saa søger man naturligvis at faa den dræbt; men dette er ingen let Sag, selv for den med Skudvaaben væbnede Mand; thi Riflen maa være god og Hjertet modigt, saa at Haanden ikke skjælver, naar Sigtet tages. En saaret Løve angriber næsten altid Jægeren, og derfor bør man enten have en Rifle med 362
dobbelt Løb eller en modig Kammerat. Franskmanden Gerard, Engelskmanden Cumming og Svensken Anderson er vor Tids berømteste Løvejægere.

Ræven med sin lange, buskede Hale og sit spidse, fule Fjæs er en slem Røver blandt vore Lam og tamme Fjærkræ. Den er saa betænkt og forsigtig, at den ikke er let at lure, uagtet man gjør sig Umage nok for at fange eller skyde den, baade fordi den er os til Skade, og fordi man gjerne vil have dens bløde, varme Skind.

Om Rævens listige Paafund og Skøierstreger forfortælles mange Historier. Blandt disse vil jeg meddele en, som jeg har hørt af en troværdig Mand. Paa en Gaard i Smaalenene havde man en Jagthund, som i sine yngre Dage havde været en hidsig Ræveforfølger; men nu var den bleven gammel, stivbenet og næsten blind. Dette merkedes snart af en Ræv, som ofte luskede omkring Gaarden for at stjæle af det tamme Fjærkræ. Den syntes rigtig at finde Fornøielse i at ærgre og erte den gamle, grætne Pasop. Den satte sig ofte paa en Bakke, som laa tæt ved Gaarden, og gav sig til at skrige. Naar gamle Pasop hørte dette, saa maatte han afsted, selv i den

sterkeste Solsteg; men den letbente Ræv narrede ham ved alleslags Sidesprang, ja var saa dristig, at naar Hunden havde løbet sig træt og med Tungen ud af Munden hinkede hjemad, gik den efter ham og det saa nær, at Hunden ofte maatte vende sig om for at vise den sine Tænder og jage den fra sig. En Dag hørte Manden Ræven skrige oppe i Bakken; men Pasop laa inde og snorkede. Det varede ikke længe, førend Ræven vovede sig lige frem til Gaarden; thi alt var stille der, da Folkene hvilede efter Middagen. Da Manden saa, at Ræven var kommen mellem Stuebygningen og Laden, lokkede han Hunden ud af en Bagdør, saa at den fik Lugten af sin Fiende, der ganske rolig luntede hen til en Dam, som laa midt paa Tunet. Hunden efter Ræven i fuld Hals og Ræven rundt om Dammen. Men da Lurifar ikke fandt det raadeligt at more sig saa nær Stuebygningen, satte den afsted lige mod Ladevæggen, dreiede pludselig af langs Væggen og stillede sig bag Hjørnet, med Hovedet saa langt frem, at han kunde faa se, om hans fule Plan 363
vilde lykkes. Jo ganske rigtigt! Pasop kom med Næsen nede mod Marken i fuld Fart efter Rævens Spor; men da han formedelst sin Hidsighed og sit sløve Syn ikke merkede Ladevæggen, for han med Næsen og Panden saa sterkt imod Væggen, at han hylende tumlede tilbage, medens Ræven ret syntes at gotte sig over sit Skjelmsstykke. Siden den Tid lod Pasop, som om han aldrig hørte dens udfordrende Skrig. Da jeg spurgte Manden, hvorfor han ikke skjød Ræven, sagde han, at Skindet da ikke var en Skilling værdt, og at han derfor ventede til Vinteren, da baade denne Ræv og mange af hans Familie maatte betale Sommertyverierne og Skjelmsstykkerne med Skindet.

14. St. Bernhardshunden. 363

Eft. Lenz

Over store St. Bernhard gaar en meget befærdet Vei fra Wallis til Italien. I de øde, høie Klippedale, mellem Bjerge, som altid er bedækkede med Sne, ligger den høieste menneskelige Bolig i den gamle Verden, St. Bernhardsklostret. Her bor 10 til 12 fromme Munke, hvis eneste Forretning det er at give de reisende fri Bevertning og yde dem al mulig Hjelp. I de 8 eller 9 Maaneder af Aaret, naar Sne, Taage, Uveir og Laviner gjør Veien farlig, streifer disse Munke eller deres Tjenere daglig omkring for at oplede

vildfarne eller frelse forkomne. Allerede i mange Aar har man til de ulykkeliges Frelse benyttet sig af dertil afrettede store Hunde, som enten gaar alene ud eller ledsager Munkene. Saasnart en af disse Hunde har opdaget en ulykkelig, render den i største Hast tilbage og fører sin Herre til ham, naar den ikke selv kan yde tilstrækkelig Hjelp. Ofte hænger man en Kurv med Brød eller en Flaske med en styrkende Drik om Hundens Hals til Brug for en træt reisende, som den muligvis kunde træffe paa. En saadan Hund var Barry. I Løbet af 12 Aar frelste den over 40 Mennesker. Aldrig behøvede man at minde den om Tjenesten. Naar Himlen var overtrukken, i Taage og Snefog var det umuligt at holde den i Klostret. Utrættelig streifede den gjøende omkring og vendte idelig igjen som en frelsende Engel tilbage til de farlige Steder. Da den blev gammel og svag, sendte Klostrets 364
værdige Forstander den til Bern, hvor den døde og opstilledes i Museet.

15. Myrekrigen. 364

Eft. L. Smith

I min Have havde Myrerne taget tvende Steder i Besiddelse, det ene til Bolig og det andet til Forraadssted, og begge Steder stod ved en lang Vei i Forbindelse med hinanden.

Da jeg var nysgjerrig efter at vide, hvorledes Myrer af forskjellig Art vilde forliges sammen, tog jeg en Æske fuld af Myrer i en anden Have og gjorde tvende Huller i min, hvori jeg satte denne nye Koloni, saa disse Myrer, for at vedligeholde Forbindelsen med hinanden, var nødte til at gaa over den brede Vei, som tilhørte mine gamle Myrer. De nye Myrer var gule og kunde derfor let kjendes fra de gamle, som var sorte.

De gule lod strax ved sin Ankomst til at være ængstelige, og Uroligheden blandt dem var almindelig. De løb og bevægede sig fra den ene Side til den anden, uden at de veg længere end to til tre Fod bort fra det Kvarter, jeg havde anvist dem. Nogle steg op paa smaa Stene eller Toppen af Græsset og lod til at udspeide Egnen. De sorte Myrer, som de stødte paa, flygtede i største Hast og foranledigede Forvirring i sin Bolig og sit Magasin.

Den næste Dag havde mine nye Kolonister indrettet sin Bolig paa det Sted, hvor jeg satte dem, og den største Hob lod til at være nogenlunde i Orden. De havde tre Aabninger, gjennem hvilke de magelig kunde gaa ud og

ind, og arbeidede som sædvanlig. Den lille Hob havde kun to Udgange paa sin Bolig, der paa en Maade var skjult. Den havde ogsaa forandret sin Vandringstur og gik lige mod Syd over et Tulipanbed, medens derimod den store Hob gik lige mod Øst paa de sorte Myrers store Vei.

Begge disse Myrestammer mødte hinanden jævnlig, og da forefaldt der fra Tid til anden smaa Skjærmydsler, i hvilke de sorte for det meste tabte; nogle af disse, som blev paa Pladsen, blev bortslæbte af Fienden. Henimod Middag saa jeg en stor Mængde gule Myrer, som i god Orden gik frem ad den 365
store Vei; de gav sig i Strid med de sorte, de mødte, og da de sidste stedse blev flere og flere, saa syntes alt at tyde paa et forestaaende Slag. Jeg skulde imidlertid bort i Forretninger, saa jeg ikke kunde iagttage deres Bevægelser om Eftermiddagen. Jeg frygtede allerede for mine gamle Myrer og fortrød næsten, at jeg ved min Nysgjerrighed havde voldt dem saa megen Uleilighed.

Dagen efter gik jeg ganske tidlig til Stedet, men blev meget forundret, da jeg saa, at alt var roligt og stille. De sorte arbeidede i sit Distrikt efter Sedvane, som om der ingen Fiende havde været; men jeg opdagede snart Spor af et blodigt Slag og merkede, at de havde sin Tapperhed at takke for den Rolighed, de nød. Jeg talte mere end 50 gule Myrer, som var blevne paa Valpladsen, og hvormeget jeg end søgte, fandt jeg dog ingen sort Myre iblandt dem. Dette forundrede mig meget; men jeg fandt snart, at Myrerne bærer den største Omsorg for sine døde, og da de sorte Myrer havde beholdt Valpladsen, havde de bortslæbt sine faldne.

Da jeg ingen gule Myrer fandt ilive, gik jeg til deres Bolig og troede ganske vist, at de alle havde begivet sig bort, da jeg saa, at de sorte havde bemægtiget sig deres Arbeide, og ingen gul Myre var at se. Imidlertid gjorde de sorte allehaande Bevægelser; de gik stedse fra en Bolig til en anden, og to til tre holdt bestandig Vagt ved hver af de tre Aabninger. Jeg sluttede deraf, at den fiendtlige Nation endnu ikke var helt udryddet, og at man maaske paa den ene eller anden Side lavede sig til et nyt Slag.

Da jeg saa mig om til alle Sider, fandt jeg to eller tre gule Myrer, som jeg da i Nærheden gav Agt paa; disse førte mig til den slagne Hobs Hovedleir, der var i en for dem fordelagtig liden Hule. Paa en liden Høi ovenover denne Hule saa jeg en liden Trop sorte, som var beskjæftiget med at dræbe alle de gule, de kunde faa fat paa, og i det Øieblik, jeg opdagede dem, netop dræbte

tre med stor Forbitrelse. Imidlertid saa jeg gule komme flygtende fra alle Sider; nogle blev fangne af de sorte; men den største Del naaede lykkelig sin Hob.

I denne Forfatning blev Myrerne paa begge Sider den Dag over. Den følgende Dag forefaldt der adskillige Skjermydsler. De sorte blev stedse ved at [366] bevogte Veien; desuagtet blev de gules Antal kjendelig forøget. Disse havde bygget sig en ny Bolig og indrettet sig et Sted, hvor de henlagde alle de Lig af sine faldne, de kunde overkomme. Det er utroligt, for hvilken stor Møie og Fare de udsatte sig for at komme i Besiddelse af dem. Den ene efter den anden vovede sig i dette Øiemed ud af Hulen, og de betjente sig af enhver optænkelig List for at naa sit Maal. Mange mistede ved denne Leilighed Livet.

Det forekom mig mærkeligt, at disse Myrer slæbte de døde Fiender, som de ryddede af Veien, hen ad Jorden, medens de derimod bar sine Venner bort paa Ryggen. Paa denne Maade bragte de gule næsten alle sine døde hen til sine nye Tilflugtssteder. De sorte Myrer bortslæbte ogsaa nogle af sine døde, og nogle var saa beskjæftigede med dette Arbeide, at det næsten var umuligt at faa dem derfra, skjønt man forstyrrede dem i deres Foretagende.

De slagne Myrer holdt sig meget rolige i to Dage, og man saa kun en, høist to holde Vagt ved Aabningen af deres Bolig. Denne Aabning var under en liden flad Sten, som skjulte den aldeles og forhindrede al Fugtighed fra at trænge ind. Der var endnu en hemmelig Dør bagved den første, som ligeledes var bedækket med en Sten. Et lidet Antal sorte Myrer vovede sig op paa de gules Arbeide; men disse gjorde intet Udfald, og naar hændelsesvis nogle af dem af en eller anden Grund maatte forlade sit Tilflugtssted, gik de stedse af Veien for de sorte. Jeg gav nemlig Agt paa en sort Myre, som længere end et Kvarter alene gik omkring dette Arbeide. Den lod især til at være opmerksom paa Bedækningen af den skjulte Aabning; den krøb op paa Stenen, hvormed denne var lukket, og skjønt denne Sten ikke havde mere end en halv Tomme i Omfang, stod dog Myren i to til tre Minuter paa den og undersøgte den derefter en hel Time omhyggelig fra alle Sider — en meget lang Tid for en Skabning, som ikke er vant til at tabe et eneste Øieblik af sin Tid, men altid er i Virksomhed.

Imidlertid havde den anden Afdeling af gule Myrer valgt en Vei, som var langt borte fra de sortes; men de vovede sig ikke langt bort fra sin Bolig; de

var meget forsigtige, naar de gik ud, og gik altid ind ad samme Aabning. De 367
levede meget stille, og jeg tror ei, de har fundet noget Middel til at komme til sine Kammerater igjen før otte eller ti Dage efterat de havde bosat sig paa dette Sted. Jeg traf imidlertid en paa den store Vei; men den vendte hurtig tilbage til den lille Bolig, kom dog snart ud igjen, og da den stedse tog samme Vei, kom den endelig til sine Kammeraters Tilflugtssted. Mange andre fulgte den, en efter anden. Den følgende Dag havde den sidste forladt den lille Bolig, og de var nu alle samlede.

Derpaa holdt de sig nogle Dage over aldeles rolige, og jeg vilde have troet, at de alle var dragne bort, dersom Vagten ikke stedse havde vist sig ved Aabningen. For at faa desto større Vished i denne Sag, gjorde jeg Larm ved deres Bolig, og nu kom de hobevis ud. Nogle Dage derefter saa jeg ingen Skildtvagt mere, og da jeg aabnede deres Bolig, fandt jeg, at de havde forføiet sig bort, og jeg har siden ikke erfaret noget videre om deres Skjebne. Rimeligvis er de komne tilbage til sit Fædreland, hvor deres Stamme havde frygtelige Fæstningsverker; men hvorledes dette kan være skeet, da der var en Have og tvende Huse imellem dem og deres oprindelige Opholdssted, er ikke let at sige.

16. Klods-Hans. 367

Andersen

Ude paa Landet var der en gammel Gaard, og i den var der en gammel Herremand, som havde to Sønner, der var saa kloge, at det halve var nok; de vilde fri til Kongens Datter, og det turde de, for hun havde ladet kundgjøre, at hun vilde tage til Mand den, hun fandt bedst kunde tale for sig.

De to forberedte sig nu i otte Dage; det var den længste Tid, de havde til det; men det var ogsaa nok, for de havde Forkundskaber, og de er nyttige. Den ene kunde udenad hele det latinske Lexikon og Byens Avis for tre Aar, og det baade forfra og bagfra; den anden havde gjort sig bekjendt med alle Laugs-Artiklerne og hvad hver Oldermand maatte vide, saa kunde han tale med om Staten, mentehan, dernæst forstod han ogsaa at brodere Sæler, for 368
han var fin og fingernem.

„Jeg faar Kongedatteren!“ sagde de begge to, og saa gav deres Fader dem hver en deilig Hest; han, som kunde Lexikonet og Aviserne, fik en

kulsort, og han, som var oldermands-klog og broderede, fik en melkehvid, og saa smurte de sig i Mundvigerne med Levertran, forat de kunde blive mere smidige. Alle Tjenestefolkene var nede i Gaarden for at se dem stige tilhest; i det samme kom den tredje Broder, for der var tre; men der var ingen, der regnede ham med som Broder, for han havde ikke saadan Lærdom som de to, og ham kaldte de bare Klods-Hans.

„Hvor skal I hen, siden I er i Stadstøiet?“ spurgte han.

„Til Hove for at snakke os Kongedatteren til! har du ikke hørt, hvad Trommen gaar om over hele Landet?“ og saa fortalte de ham det.

„Aa haa! saa maa jeg nok med!“ sagde Klods-Hans, og Brødrene lo af ham og red afsted.

„Fader, lad mig faa en Hest!“ raabte Klods-Hans. „Jeg faar saadan en Lyst til at gifte mig. Ta’r hun mig, saa ta’r hun mig! og ta’r hun mig ikke, saa ta’r jeg hende alligevel!“

„Det er noget Snak!“ sagde Faderen, „dig giver jeg ingen Hest. Du kan jo ikke tale! nei, Brødrene det er Stads-Karle!“

„Maa jeg ingen Hest faa,“ sagde Klods-Hans, „saa ta’r jeg Gjedebukken, den er min egen, og den kan godt bære mig!“ og saa satte han sig skrævs over Gedebukken, stak sine Hæle i Siden paa den og for afsted hen ad Landeveien. Hui! hvor det gik. „Her kommer jeg!“ sagde Klods-Hans, og saa sang han, saa det skingrede efter.

Men Brødrene red ganske stille forud; de talte ikke et Ord, de maatte tænke over alle de gode Indfald, de vilde komme med, for det skulde nu være saa udspekuleret.

„Halehoi!“ raabte Klods-Hans, „her kommer jeg! se, hvad jeg fandt paa Landeveien!“ og saa viste han dem en død Krage, han havde fundet.

„Klods!“ sagde de, „hvad vil du med den?“

„Den vil jeg forære til Kongedatteren!“

„Ja, gjør du det!“ sagde de, lo og red videre. 369

„Halehoi! her kommer jeg; se, hvad jeg nu har fundet, det finder man ikke hver Dag paa Landeveien!“

Og Brødrene vendte om igjen for at se, hvad det var. „Klods!“ sagde de, „det er jo en gammel Træske, som Øverstykket er gaaet af; skal Kongedatteren ogsaa ha’ den?“

„Det skal hun!“ sagde Klods-Hans; og Brødrene lo, og de red, og de kom langt forud.

„Halehoi! her er jeg!“ raabte Klods-Hans; „nei, nu bliver det værre og værre, halehoi, det er mageløst!“

„Hvad har du nu fundet?“ sagde Brødrene.

„O!“ sagde Klods-Hans, „det er ikke at tale om, hvor hun vil blive glad, Kongedatteren!“

„Fy!“ sagde Brødrene, „det er jo Mudder, der er kastet lige op af Grøften.“

„Ja det er det!“ sagde Klods-Hans, „og det er den fineste Slags, man kan ikke holde paa den,“ og saa fyldte han Lommen.

Men Brødrene red, alt hvad Tøiet kunde holde, og saa kom de en hel Time forud og holdt ved Byens Port, og der fik Frierne Nummer, eftersom de kom, og blev sat i Række, sex i hvert Geled og saa tæt, at de ikke kunde røre Armene, og det var nu meget godt, for ellers havde de sprættet Rygstykkerne op paa hverandre, bare fordi den ene stod foran den anden.

Alle Landets øvrige Indvaanere stod rundt om Slottet lige op til Vinduerne for at se Kongedatteren tage mod Frierne, og alt eftersom de kom ind i Stuen, gik Munden i Baglaas for dem.

„Duer ikke!“ sagde Kongedatteren. „Væk!“

Nu kom den af Brødrene, som kunde Lexikonet; men det havde han rent glemt ved at staa i Række, og Gulvet knirkede, og Loftet var af Speilglas, saa at han saa sig selv paa Hovedet, og ved hvert Vindu stod tre Skrivere og en Oldermand, der hver skrev op alt, hvad der blev sagt, at det strax kunde komme i Avisen og sælges for to Skilling paa Hjørnet. Det var frygteligt, og saa havde de fyret saadan i Kakkelovnen, at den var rød i Tromlen.

„Det er en svær Varme, her er herinde!“ sagde Frieren.

„Det er, fordi min Fader idag steger Hanekyllinger,“ sagde 370
Kongedatteren.

Bæ! der stod han, den Tale havde han ikke væntet; ikke et Ord vidste han at sige, for noget morsomt vilde han have sagt. Bæ!

„Duer ikke!“ sagde Kongedatteren. „Væk!“ Og saa maatte han afsted. Nu kom den anden Broder.

„Her er en forfærdelig Hede!“ — sagde han.

„Ja, vi steger Hanekyllinger idag!“ sagde Kongedatteren.

„Hvad be — hvad?“ sagde han, og alle Skriverne skrev: „Hvad be — hvad.“

„Duer ikke!“ sagde Kongedatteren. „Væk!“

Nu kom Klods-Hans, han red paa Gjedebukken lige ind i Stuen. „Det var da en gloende Hede!“ sagde han.

„Det er, fordi jeg steger Hanekyllinger!“ sagde Kongedatteren.

„Det var jo rart, det!“ sagde Klods-Hans, „saa kan jeg vel faa en Krage stegt?“

„Det kan De meget godt!“ sagde Kongedatteren; „men har De noget at stege den i, for jeg har hverken Potte eller Pande?“

„Men det har jeg,“ sagde Klods-Hans. „Her er Kogetøi med Tinkrampe,“ og saa trak han den gamle Træsko frem og satte Kragen midt i den.

„Det er til et helt Maaltid!“ sagde Kongedatteren; „men hvor faar vi Dyppe fra?“

„Det har jeg i Lommen,“ sagde Klods-Hans. „Jeg har saa meget, jeg kan spilde af det!“ og saa heldte han lidt Mudder af Lommen.

„Det kan jeg like!“ sagde Kongedatteren, „du kan da svare, og du kan tale, og dig vil jeg have til Mand; men ved du, at hvert Ord, vi siger og har sagt, skrives op og kommer imorgen i Avisen; ved hvert Vindu, ser du, staar tre Skrivere og en gammel Oldermand, og Oldermanden er den værste, for han kan ikke forstaa;“ og det sagde hun nu for at gjøre ham bange. Og alle Skriverne vrinskede og slog en Blæk-Klat paa Gulvet.

„Det er nok Herskabet,“ sagde Klods-Hans, „saa maa jeg give 371
Oldermanden det bedste!“ og saa vendte han sine Lommer og gav ham Mudderen i Ansigtet.

„Det var fint gjort!“ sagde Kongedatteren, „det kunde jeg ikke have gjort! men jeg skal nok lære det!“

Og saa blev Klods-Hans Konge, fik en Kone og en Krone og sad paa en Trone, og det har vi lige ud af Oldermandens Avis, — og den er ikke til at stole paa.

H. C. Andersen.

17. En Høstaften paa Oplandet.

371

H. Winsnes

Det var en af de sidste Dage i September Maaned, at man paa Gaarden Berg væntede Buskapen hjem fra Sæteren. Dagen havde været travl for Underbudeien, der havde passet Hjemkreaturene Sommeren over og nu væntede sin øverstkommanderende tilbage. Hun havde skuret Melkeboden, bestrøet Gulvet med hakket Brisk og sat de rene Melkeringer tilrette. Hun havde lagt Strøelse i alle Baaser og friskt Græs i enhver Hæk til Vederkvægelse for de trætte Kjør.

Men hun var for længe siden færdig, og nu var alt saa stille paa Gaarden, som om baade Mennesker og Dyr lyttede i spændt Forvæntning

Klokken gik til 9, og man hørte endnu intet. Det var belgmørkt; thi det var dybeste Næ, saa at ingen Lysning fra Maanen adspredte den tætte Taage, der som en fin Regn lagde sig paa alle Gjenstande.

Men var det mørkt ude, saa var det desto lysere inde i det store Kjøkken. Et svært Baal brændte paa Skorstenen og kastede sit sterke Skin paa Kobber- og Bliktøi, saa de smaakrusede Sukkerbrødsformer blinkede næsten som store Stjerner fra det sortmalede Bræt, hvorpaa de var hængte i en Krans. Over Ilden hang en Gryde med Poteter, og ved Siden nede paa Asken stod en Kaffekjedel og kogte og sprutede, saa at Laaget løftedes af Dampen, og Kjedelen sendte Kaffeduften ud i Kjøkkenet. Kokkepigen stod ved Retterbænken og skar store Skiver af en Fleskebog, medens hun af og til skottede til Kaffekjedlen, at den ikke kogte over.

372

Nu kom Underbudeien ind med sin Lygte i Haanden, fulgt af Gaardshunden. Hun bad Kokkepigen passe Hunden, saa at den ikke slap ud og skræmte Kreaturerne, naar de kom, og saa gjorde hun en Bemerkning, der vist var gjort over tyve Gange i den sidste Time. „Sæterfolket bier længe ikveld; bare der ikke er hændt dem noget.“ Og ud vandrede hun atter, ligesom dreven af Uro. Inde i Dagligstuen sad den gamle Gaardbruger Berg og hans Hustru. Paa Bordet stod et Lys, og der laa et Par Aviser; men Far Berg havde ikke Lyst til at læse iaften. Han var nylig kommen op efter en svær Sygdom og maatte holde sig inde; dette nedstemte hans Sind og gjorde hans Utaalmodighed endnu større. Han vandrede frem og tilbage paa Gulvet, men maatte ofte sætte sig og puste ud. Det var enligt for de to

gamle; deres Børn var bortgiftede eller døde, og en Dattersøn paa 10 Aar havde de hos sig; han var Bedsteforældrenes Lyst og Glæde.

Men iaften kunde Jakob ikke være inde i Stuen. Han løb fra Kjøkkenet til Drengestuen, fra Drengestuen til Fjøset og saa tilbage igjen. Nu kom han da ogsaa løbende ind til de gamle og raabte: „Bedstemoder! nu hører jeg Hornet langt oppe i Heien; Knut blæser saa friskt, saa —," og saa var han atter væk. „Synes du ikke, Far, at vi skulde slukke Lyset?" sagde Mor Berg; „saa ser vi bedre ud i Gaarden." Dette blev gjort, og nu saa man de to Lygter, der blev baarne af Underbudeien og Staldkarlen, at nærme sig Porten, der lukkede for en bred Gade med Trær paa Siderne, som førte op til Gaarden. De stillede sig saa, at Lygteskinnet belyste de nærmeste Trær ved Indgangen, og nu hørtes Hornet nærmere og nærmere, blandet med Kjørenes Brølen, Bjeldernes Klang og Fæhundens Gjøen. Alt vilde bringe sin Hjemkomsthilsen.

Snart saa man Toget skride ind igjennem Porten. Først kom to Karle, der kjørte Læssene med Sætermaden, med Kopper og Kar. Man havde først maattet bringe dette paa Kløv; men den sidste Mil kunde de kjøre. Disse Karle kjørte lige hen til Staburet, hvor Maden siden skulde bringes ind. Derpaa kom Sæterbudeien ridende, og efter hende fulgte den store Skare af forskjelligfarvede Kjør, Oxer og Kalve, og saa en Mængde Faar. Da Taagen 373
skjulte alt, og man blot kunde skjelne det Stykke af Gaardspladsen tydelig, der blev oplyst af Lygterne, saa det ud, som om det vrimlede af Dyr; thi det samme viste sig flere Gange at gaa forbi Lygterne. Knut Gjetergut sluttede Toget. Han blæste en munter Trille i sit Horn, men en langdragen Tone tilslut til Ære for Reisens heldige Udfald. Ved hans Side gik hans Ven Fæhunden. Men nu havde Jakob i sin Iver sluppet Gaardshunden ud med sig af Kjøkkenet, og der blev et forfærdeligt Slagsmaal imellem de to Hunde, hvis Gjøen overdøvede enhver anden Lyd. De havde glemt sit Venskab fra Vinteren af; Gaardshunden var vant til at fare mod enhver fremmed, der viste sig paa Gaarden ved Aftenstid, og Fæhundens Pligt var at forsvare Buskapen. Enhver af dem ansaa sig for den fornærmede, og de sloges paa Liv og Død, indtil Budeien var kommen ned af Hesten og nu med en bydende Stemme lokkede Fæhunden til sig. Den var vant til at lyde hendes Røst og gik knurrende med Halen mellem Benene hen til hendes Fødder; Gaardshunden blev greben ved det ene Øre af Staldkarlen og ført ind i

Drengestuen, og nu drog Toget mere fredelig henimod Fjøset for at bindes paa det vante Sted.

Mor Berg foldede sine Hænder og sagde: „Nu maa vi takke Gud, der har bevaret vor Eiendom i denne vanskelige Sommer.“

„Det har vist været en daarlig Busommer,“ svarte hendes Mand. „Det er rimeligt, Far, i al den Regn; men vi har dog faaet Mennesker og Fæ uskadte hjem, og er der liden Budrot, saa vilde den været mindre, naar ikke Vorherre havde lagt sin Velsignelse til.“

Derpaa tændte Mor Berg atter Lyset for sin Mand og gik ud i Kjøkkenet for at hilse paa de hjemkomne og høre deres Hændelser.

Overbudeien og Gjetergutten var denne Aften fritagne for at binde Kreaturerne ind; de blev behandlede som Gjester og sad allerede om Bordet tilligemed de to Karle, der havde fulgt dem. Paa Bordet stod et Lys, et stort Fad med rygende Poteter, en Stegepande paa en Jernring, fyldt med stegt 374
Flesk, og en Spølkum Kaffe for hver Person. Jakob stod ved Siden og saa paa, og saa tog han sig en Potet af og til, medens Mor Berg bad dem at gjøre sig tilgode.

Da Maaltidet var endt og Bordbønnen holdt, satte Knut sig hen paa Skorstenskanten. Uagtet han var kobberrød i Ansigtet af Veiret og den hede Kaffe, saa syntes han dog, at han iaften havde Ret til alle Hjemmets Goder, ogsaa Heden, og saa skulde det nydes altsammen, om det end sved i Ansigtet.

Jakob havde havt stor Lyst til at begynde en Passiar med Knut; men Sæterbudeien sagde: „Du faar gaa og lægge dig nu Knut! jeg kjender den, der var oppe idag, før Solen randt, og som har gaaet i ulændt Vei hele Dagen. Tak nu Gud vakkert, som har ført dig vel hjem fra alle Farer i Fjeldet, og sov godt.“ Knut gik da tilsengs, og gid hvert Menneske maatte sove saa sødt, som han sov den Nat.

H. Winsnæs.

18. Aarstiderne.

Schaldemose

Vorherre sagde til Vaaren: „Dæk
Liden Orm dit Bord!“
Da spired Blade af Busk og Hæk
Og af nøgne Jord.
Den liden Orm krøb af Egget ud
Og spiste sig mæt og takkede Gud.

Og Herren sagde til Sommeren: „Dæk
Liden Bi dit Bord!“
Da dufted Blomster paa Busk og Hæk
Og paa grønne Jord.
Den liden Bi krøb af Kuben ud
Og spiste sig mæt og takkede Gud.

End sagde Vorherre til Høsten: „Dæk
Liden Spurv dit Bord!“
Da rødmede Bær paa Busk og Hæk
Og paa grønne Jord.
Og Spurven flagred saa lystig ud
Og spiste sig mæt og takkede Gud.
Sidst sagde Vorherre til Vinteren: „Se,
Enhver er nu mæt;
Nu rede du, Vinter, dit Leie af Sne
For den, som er træt!“
Da sendte Vintren sin Frost fra Nord,
Og strax indslumred den trætte Jord.

Fr. Schaldemose.

19. Smaafuglene paa Juleneget.

375

Wergeland

„Kom, lille Sisik! følg med! følg med!
Et herligt Julekveldsmaal jeg ved.

En fattig Husmand bag Skoven bor,
Han gi'r os et Neg iaar som ifjor.

Han eier kun tre, dog gi'r han os et;
For Jesu Skyld saa gjør han det.

Og hør, du Smaasisik! stur ei saa,
Men følg med din Fætter, Spurven graa!

Jeg kalder mig graa, skjønt jeg er gul;
Thi jeg har pyntet mig nu til Jul.

Det fyger høit over Bondens Tag;
I Neget sætter vi os imag.

Vi sidder til Ørene op i Mad;
Julen gjør ogsaa Smaafuglen glad.

Vi fylder Kroen med Julebrød.
For os er ogsaa den Frelser fød!"

Saa fløi de Søskendebørn afsted;
Om Julekvelden er Lykken med.

Forbi en Skjære de heldig slap,
Der vippede paa en Veirhanes Knap.

Sig Katten listed paa Laavebro;
Hun skottede lysten op til de to.

Men Sulten gjør baade døv og blind; 376
De styrtede sig i Neget ind.

Der sad saa lunt de i Sno og Sne;
Kun høiest Stjerne dem kunde se.

Der sad de trygt paa den høie Stang;
Den Julenat blev dem ei for lang.

Der sad de begge til Messetid;
Da Klokkerne ringte, saa fløi de did.

De satte sig paa det høieste Spir;
Der stod en Hane af Guld til Sir.

De satte sig paa den Hane af Guld;
Der saa de Himlen af Engle fuld.

De hørte, en af de Engle kvad:
„Glem aldrig, Barnet mit, Tak for Mad!“

Da slog det haardt dem, at det var glemt,
At sligt er ilde, om end fornemt.

„Vi byder Skjæren og Katten Trods;
Vi maa tilbage at takke for os.“

De traf den Husmand i bitter Graad:
„Ak! jeg ved ikke min arme Raad.“

Sligt tyktes de Smaafugle altfor svært;
De sukked til Gud for sin gode Vert.

„O, Gud vil vistnok i Naade se
Til dig, som gav os et Neg af tre!

For Jesu Skyld du lod os det faa;
Vi ere ogsaa Guds Børn, skjønt smaa.

Vi kommer nu for at takke for Mad;
Gud gjøre god Fattigmands Hjerte glad!“

H. Wergeland.

20. Odysseus og Polyfemos.

377

Eft. Homer ved J. Aars

Da den navnkundige Kong Odysseus fra Ithaka skulde reise hjem fra Troia, som han og de andre græske Konger og Helte i ti Aar havde ført Krig med og tilsidst ødelagt, maatte han endnu udstaa mange Lidelser og megen Nød, inden han kunde komme hjem. Guderne gjorde det saa, at han maatte flakke om fra det ene Sted til det andet og snart døie frygteligt Uveir og Storm, som drev ham ud af hans Kurs, snart udholde Kamp med vilde Mennesker eller frygtelige Uhyrer, som dræbte hans Folk, snart kjæmpe med andre Farer og Ulykker.

Efterat han saaledes havde drevet om i tre Aar, kom han ganske alene til en ensom Ø, hvor der boede en Nymfe, som hed Kalypso. Denne Nymfe blev saa glad i Odysseus, at hun vilde have ham til Mand og slet ikke vilde lade ham faa Lov til at reise. Men Odysseus vilde ikke blive hendes Mand, men længedes bestandig hjem til sit Fædreneland og til sin Hustru og Søn. Alligevel maatte han finde sig i at blive syv Aar hos Kalypso; da tog endelig Guderne sig af ham og sendte Bud til Kalypso, at hun nu skulde sende ham hjem. Saa maatte hun finde sig i at lade ham fare og selv hjelpe ham med at faa et Fartøi istand og give ham Niste og gode Raad med paa Reisen.

Men endnu engang kom Odysseus i stor Nød, inden han naaede sit Hjem. Havets Gud, Poseidon, var nemlig vred paa Odysseus; derfor sendte han en frygtelig Storm og oprørte Havet, saa Odysseus led Skibbrud og vilde have sat sit Liv til, hvis ikke en anden Guddom havde hjulpet ham. Endelig kom han i Land paa en Ø, som hed Scheria. Her boede et Folk, som kaldtes Faiakerne. Deres Konge hed Alkinoos, og denne Konge og hans hele Hus tog vel imod Odysseus og skaffede ham Klæder og alt andet, som han trængte til. Hos disse venlige og forstandige Folk hvilede nu Odysseus ud; da sendte Alkinoos ham paa sit eget Skib hjem til Ithaka.

Medens Odysseus var hos Faiakerne, fortalte han om de mange forunderlige Ting, som han havde oplevet under sin lange Reise. En af de 378
Historier, han fortalte, var denne.

„Engang kom jeg og mine Mænd til et Land, hvor Kykloperne bor, et fælt og lovløst Folk; de hverken saar eller pløier; hos dem voxer alt vildt, baade Hvede og Byg og Vinranker med store Druer; de har hverken

Folkeforsamlinger eller Love, men bor i Huler omkring paa de høie Fjelde, og hver Mand raader selv over sine egne Kvinder og Børn, men bryder sig aldeles ikke om de andre.

Da vi kom til dette Land, saa vi en stor Hule tæt ved Havet; der samlede sig om Aftenen Hjorder af Gjeder og Faar, og omkring den var der bygget en Fold, som var indhegnet med en høi Stenmur og med kneisende Graner og Egetrær. I denne Hule boede en skrækkelig Mand; alene og fjernt fra alle vogtede han sine Faar, aldrig kom han sammen med andre Mennesker, men levede rent som en Vildmand; han havde bare et Øie, og saa forfærdelig stor var han, at han heller lignede en høi Fjeldtop, som hæver sig alene op over de andre Bjerge, end et menneskeligt Væsen.

Nu lod jeg den øvrige Del af mit Følge blive ved Skibet; men selv gik jeg afsted med tolv af mine bedste Mænd; jeg tog med mig en stor Dunk med deilig Vin og desuden en Madsæk; for jeg skjønte nok, at vi nærmede os til en Mand, som baade havde umaadelig Styrke og tillige var vild og grusom og ikke kjendte Lov eller Ret. Snart kom vi til Hulen; men ham selv traf vi ikke hjemme; han var ude og vogtede sine Faar. Imidlertid saa vi os om i hans Hule; der stod Kurve, fulde af store Oste; det vrimlede af Lam og Gjedunger, som var ordnede i hver sin Baas efter Alderen; der stod Ringer, som flød over af Valle, og Bøtter og Spand, som han brugte til at melke i.

Her vilde jeg nu vænte, til han kom hjem; derfor tændte vi Ild og ofrede til Guderne; da vi havde gjort det, tog vi selv for os af hans Oste og spiste. Efterat vi havde væntet en Stund, kom han med sine Faar. Paa Ryggen bar han et vældigt Fange knastør Ved, som han skulde bruge til sin Kveldsverd; han kastede det fra sig med sligt Bulder og Brag, at vi blev ganske rædde og 379
gjemte os i den inderste Krog af Hulen. Saa drev han sine fede Gjeder og Sauer ind for at melke dem; men Bukkene lod han blive udenfor; han tog en Sten og lagde den for Indgangen, forat ingen skulde slippe ud; den var saa stor og tung, at neppe to og tyve sterke firehjulede Vogne kunde røre den af Stedet. Saa satte han sig ned og melkede sine Faar og Gjeder efter Tur. Halvdelen af Melken satte han bort til Ost, og den anden Halvdel lod han staa i Spand for at have den til at slukke sin Tørst med.

Da han var færdig, tændte han Ild, og da fik han Øie paa os og spurgte strax, hvem vi var, og hvor vi kom fra, — om vi for paa Kjøbmandsreiser eller flakkede om som Sørøvere. Men vore Hjerter skalv i os, saa rædde blev

vi baade for hans buldrende Røst og for hans skrækkelige Skikkelse. Alligevel tog jeg Mod til mig og svarede ham:

„Vi er græske Mænd, som paa Hjemreisen fra Troia er drevne om af alleslags Vind og har maattet seile snart hid og snart did over Havets Dyb, fordi det saa var Zeus's Vilje; vi hørte til den navnkundige Kong Agamemnons Folk, og nu, da vi er komne hid, bønfalder vi dig om, at du vil give os en Gave, saaledes som fremmede pleier at faa; ogsaa du frygter vel Guderne, og Zeus vaager jo over ydmygt bedende Gjester."

Men han svarede: „Du maa nok være temmelig dum eller kommen langveis fra, siden du byder mig at frygte for Guderne; nei, Kykloperne bryder sig hverken om Zeus eller andre Guder; thi vi er meget sterkere end de, og aldrig vil jeg af Frygt for Zeus's Vrede skaane dig eller dine Mænd, hvis jeg ikke selv havde Lyst dertil. Men sig mig nu, hvor du har landet med dit Skib, om det er langt herfra eller nær ved?"

Jeg lod mig ikke narre til at sige ham det, men svarede listig: „Mit Skib har Poseidon slynget imod Klipperne ved eders Kyst og slaaet det i Stykker, og Stormen drev Vraget bort; men selv blev jeg reddet med disse mine Mænd."

Han svarede ikke et Ord, men reiste sig og tog uden videre to af mine 380
Mænd og kastede dem mod Jorden som et Par Hvalpe, saa deres Hjerne brast; derpaa skar han dem op og spiste saa graadig som en Løve baade Kjød og Indvolde og Marv og Ben. Fulde af Forfærdelse strakte vi grædende vore Hænder til Zeus ved dette gruelige Syn. Men da Kyklopen havde fyldt sin store Bug med Menneskekjød og drukket den fede Melk dertil, lagde han sig, saa lang han var, til at sove midt imellem sine Faar.

Nu tænkte jeg først paa at støde mit Sverd i hans Bryst; men saa indsaa jeg, at da vilde vi selv komme til at lide en ynkelig Død, fordi vi ikke kunde velte den mægtige Sten bort, som han havde lagt for Indgangen. Vi havde altsaa intet andet at gjøre end at vænte, til Dagen brød frem. Da det blev lyst, gjorde han paany Ild op og melkede sine Faar efter Tur, og da han var færdig, greb han atter to af mine Mænd og lavede sig et Maaltid af dem. Derefter tog han den vældige Sten fra Indgangen saa let, som om ingen Ting var, og drev Faarene ud af Hulen og lagde strax Stenen for igjen og drev sit Kvæg op over Fjeldet.

Der sad jeg og grundede paa, hvorledes jeg skulde hevne mig; og dette Raad tyktes mig bedst: I Hulen laa der en frisk Oljetræs Stok, som Kyklopen nylig havde hugget sig for at bruge den til Stav, naar den blev tør; den kunde være saapas lang og tyk som Masten til et tyveaaret Fartøi. Af denne hug jeg omtrent en Favn af og lod mine Folk skave den glat, spidsede den saa til i den ene Ende og sved Spidsen i Ilden; derpaa gjemte jeg den godt og aftalte, at fire af mine Mænd skulde hjelpe mig at løfte den og drive den ind i Kyklopens Øie, naar han var falden i Søvn.

Mod Aften kom han hjem med sine Faar, og denne Gang lod han ingen af dem blive udenfor i den høie Fold; han lagde den store Sten for Døren, satte sig ned og melkede sine Faar og Gjeder efter Tur. Da han var færdig, greb han atter to af mine Mænd og lavede sig et Maaltid af dem. Da gik jeg hen til ham med et Krus Vin i Haanden og sagde: „Der har du et Krus Vin at drikke til det Menneskekjød, du har spist; saa kan du smage, hvor god Vin vi 381
havde ombord i vort Skib; og vilde du have Medynk med mig og lade mig slippe hjem igjen, saa skulde jeg gjerne ofre dig al min Vin; men du handler jo imod os som en rasende, saa aldrig noget Menneske kan vove at komme hid mere."

Han tog Kruset og drak. Det smagte ham deilig, og han bad om mere: „Skjænk strax i paany," sagde han, „og sig mig dit Navn, saa skal jeg give dig en Gave, som du kan glæde dig over; ogsaa i Kyklopernes Land voxer de herlige Druer; men dette er jo som Ambrosia og Nektar."

Jeg gav ham atter af Vinen; tre Gange rakte jeg ham Kruset, og tre Gange tømte han det, den Daare. Men da Vinen havde steget ham til Hovedet, talte jeg venlig til ham: „Du spørger mig om mit Navn, og det skal jeg sige dig, men saa maa du give mig den Gave, du lovede; mit Navn er Ingen." Strax svarede han med bistert Sind: „Ingen skal jeg spise efter hans Mænd og alle de andre først; det skal være min Gave til dig." Men i det samme han sagde dette, faldt han overende, og der laa han og vred sin fede Hals, og Søvnen fik Magt over ham; og fuld som han var, kastede han op, hvad han havde spist og drukket.

Da tog jeg Stangen frem og stak den ind i Gløderne, til den blev hed, og imidlertid satte jeg Mod i mine Mænd, at ingen af dem skulde blive ræd og svigte, naar det kom til Stykket. Men da saa Oljetræs-Stangen var nær ved at tænde i Lue og var glødende rød, saa trak jeg den ud af Ilden, og mine

Mænd stillede sig omkring; en Gud gav os Mod, og saa drev vi Stangen ind i hans Øie og dreiede den rundt, som en Tømmermand borer sin Naver ind i en Skibsbjelke; hans Blod strømmede om den hede Stang, og det susede i hans Øie, som naar et glødende Jern dyppes i koldt Vand; da satte han i et vældigt Skrig med forfærdelig Stemme, saa det skraldede i Fjeldvæggen, og vi for tilbage, slagne af Skræk; saa rev han Stangen ud af sit Øie og slængte den rasende ifra sig og raabte høit paa de andre Kykloper, som boede rundt omkring i sine Huler paa Fjeldene. Da de hørte hans Skrig, stimlede de fra alle Kanter sammen omkring hans Hule og spurgte, hvad der feilede ham: 382
„Hvad ondt er der hændt dig, Polyfemos, siden du raaber saa høit midt paa Natten og vækker os op af vor gode Søvn? er der nogen, som vil røve dine Faar? eller er der nogen, som vil myrde dig med List eller med Vold?“ Da svarede Polyfemos fra sin Hule: „Det er Ingen, som vil myrde mig med List og ikke med Vold.“ „Ja saa,“ svarede de, „er det ingen, som gjør dig Fortræd? da er det vel en Sygdom, som Zeus har sendt dig, og den er der intet Raad imod; derom faar du bede til din Fader Poseidon.“ Og dermed gik de.

Men jeg lo i mit stille Sind over, at jeg havde faaet narret dem saa godt ved mit Navn. Kyklopen stønnede og hylede over sine Smerter og følte sig for med Hænderne, tog Stenen bort fra Indgangen og satte sig selv der og bredte sine Arme ud for at gribe enhver, som vilde prøve at slippe ud imellem Faarene. Men jeg grundede over, hvorledes jeg skulde kunne redde mine Mænd og mig selv fra Døden, og mangeslags List tænkte jeg paa. Endelig tyktes dette Raad mig bedst: Blandt Faarene var der nogle prægtige Vædere, store og tykuldede; disse bandt jeg sagtelig sammen med flettede Vidjer, som Kyklopen brugte at sove paa, tre og tre, og under Bugen paa den midterste bandt jeg en af mine Mænd; saaledes blev hver Mand baaren af tre Vædere; men for mig selv udvalgte jeg den største og bedste af alle Væderne, strakte mig ind under dens laadne Bug og holdt mig fast i dens krøllede Pels.

Da det nu blev Morgen, styrtede Faarene ud af Hulen; og deres Eier sad der, pint af sine frygtelige Smerter, og følte dem alle paa Ryggen, eftersom de gik ud; den Daare, han anede ikke, at mine Mænd var bundne under deres uldne Bryst. Sidst kom den store Væder, som baade havde sin vældige Pels at bære paa og desuden mig. Da Polyfemos følte paa denne, sagde han: „Min

kjære Buk! hvorfor er du den sidste, som gaar ud af min Hule? du pleier ellers aldrig at komme bagefter de andre, men gaar altid foran med vældige Skridt; men idag er du den allersidste; aaja, du sørger vel over din Herres Øie, som Ingen, den Skurk, og hans elendige Mænd har røvet mig, efterat han først havde bedøvet mig med sin Vin; men endnu har han ikke undflyet 383
min Hevn; vilde du saasandt lyde mit Ord, og kunde du tale til mig og sige mig, hvor han nu har gjemt sig for min Vrede, da skulde jeg knuse hans Hoved, saa Hjernen skulde sprøite rundt omkring paa Hulens Gulv, og da vilde jeg dog faa en Lindring i den Kval, som den usle Ingen har voldt mig.“ Med disse Ord lod han Bukken gaa,

Da vi var komne et lidet Stykke bort fra Hulen, løste jeg først mig selv og derefter mine Mænd, og saa drev vi Faarene foran os ned til Skibet; vore Kammerater blev glade, da de saa os igjen, efterat vi havde undsluppet Døden; men over dem, som var dræbte, klagede de høit. Dog tillod jeg dem ikke nu at græde, men bød dem raskt bringe Faarene ombord i Skibet og lægge fra Land. Snart sad de paa sine Pladse ved Aarerne. Og da vi var saa langt borte, som min Røst kunde række, raabte jeg bitre Ord til Kyklopen: „Det var dog ingen Kryster,“ sagde jeg, „den Mand, hvis Folk du har spist! dine Ugjerninger maatte dog komme over dig selv, din Skurk, fordi du ikke bluedes ved at æde dine Gjester i dit eget Hus! derfor har nu Zeus og de andre Guder straffet dig.“

Da blev han endnu mere rasende og rev Toppen af et høit Fjeld og kastede den efter os; den faldt ned lige foran vort Skib med et vældigt Pladsk, og saa svære Bølger satte den, at Skibet blev slynget ind imod Land igjen. Men jeg tog en Stage og stødte fra og gjorde Tegn til mine Folk, at de skulde ro af alle Kræfter, forat vi kunde komme unna. Og da vi var dobbelt saa langt borte som forrige Gang, raabte jeg atter til ham, skjønt mine Mænd bad mig indstændig om at lade det være for ikke at tirre ham til endnu en Gang at kaste efter os; men alligevel raabte jeg harm i mit Sind: „Kyklop! om nogen skulde spørge dig, hvorledes du saa ynkelig har mistet dit Øie, saa kan du sige, at det er den vældige Kriger Odysseus, Laertes's Søn, fra Ithaka, som har stukket det ud.“

Da jamrede han høit og svarede: „Ve mig, saa gaar det dog i Opfyldelse, som en gammel Seer for lange Tider siden spaaede mig, at jeg ved Odysseus's Haand skulde miste mit Syn. Jeg tænkte dog, at Odysseus

skulde være en stor og sterk og vakker Mand; men nu har jo en liden og 384
ynkelig Stakkel blindet mig, efterat han først havde bedøvet mig med Vin. Men kom nu alligevel hid, Odysseus, forat jeg kan give dig en Gjestegave, og forat jeg kan bede min Fader, den mægtige Poseidon, om at føre dig vel hjem; han læger mig nok selv, om han vil, men ikke nogen anden, hverken af Guder eller Mennesker."

„Gid jeg bare kunde tage Livet fra dig," svarede jeg, „og sende dig til Hades, ligesaa vist som ikke engang Poseidon læger dit Øie."

Da strakte han sine Hænder mod Himmelen og bad til Poseidon: „Saasandt jeg er din Søn," sagde han, „saa lad aldrig Odysseus komme tilbage til sit Hjem; men hvis det er hans Lod at komme hjem til sit Fædreland og sine kjære, saa lad ham dog først miste alle sine Mænd og lad ham sent og surt og paa et fremmed Skib komme til Hjemmet og finde Sorg i sit Hus!"

Saa bad han, og Havets Gud bønhørte ham. Nu tog han atter et Klippestykke, dobbelt saa stort som det forrige, og slyngede det efter os med al sin Styrke; og det faldt med et vældigt Pladsk ned lige bag vort Skib og havde nær truffet Kanten af Roret, og det satte saa svære Bølger, at Skibet blev kastet frem og slynget over mod en anden Strandbred.

Der gik vi i Land og delte Byttet, og der ofrede jeg den store Væder til Zeus; saa holdt vi Maaltid og lagde os siden til Hvile paa Stranden. Og da Morgenen brød frem, seilede vi videre, sorgfulde over de Kammerater, vi havde mistet, men glade, fordi vi selv havde undsluppet Døden."

21. Dansen i Skoven. 384

Winther

„Nu har jeg feiet og redt Seng,
Og Davren er tilende;
Nu skal du, Paul! min lille Dreng,
Tilskovs og hente Brænde.

Der ligger Is paa Sø og Eng;
Derunder slumrer Voven,
Og Ved har Stormen fældt islæng
For Fattigfolk i Skoven.

Den Vinter er saa haard og slem,
Saa Sult og Nød os kue
I Rævens Hule, Bjørnens Hjem,
I Fattigkones Stue.

Jeg haaber, du er ei forknyt,
Men kjækt du gaar og samler;
Thi er du nu forsagt — saa hyt!
Naar Trommeskindet ramler.

Og bringer du en dygtig Dragt,
Saa stor, som du kan bære,
Da skal du, som jeg tidt har sagt,
Min egen Pusling være!"

Den lille med et Hop, et Greb
Fik trukket ned fra Knagen
Det halvopslidte Hampereb
Og gav sig strax til Sagen.

Han knappede sin Kofte trang
Og tog sin laadne Hue
Og varmed Haanden nok engang
Ved Arnens sjunkne Lue.

Flink gled han hen ad Byens Park
Og fløited med det samme,
Saa sprang han lystig over Mark
Og svandt bag Bøgens Stamme.

Ved hvert et Skridt den lille Fod
I dybe Løv han planter,
Han klapper Kindets Rosenblod
Med sine uldne Vanter.

Med flittig Haand, med Øiet glad
Det tørre Kvas han sanker,
Mens til sin Mor og Middagsmad
Han sender sine Tanker.

Da rasler det bag Grøft og Grav, 386
Da knaser det i Tjørnen;
Med tunge Fjed, i Luntetrav
Fra Krattet kommer Bjørnen.

I strakte Løb det slunkne Skind
Om Bugen slaar i Rynker;
Den brummer hult, ved hvert et Trin
Det brede Hoved synker.

Da visner Rosen paa hans Kind;
Skjønt nok saa snild og tapper,
Han ved ei ud, han ved ei ind,
Og Hjertet heftig klapper.

Bleg springer han til næste Træ,
— Hans Fødder var ei sene —
Og svinger sig ved Haand og Knæ
Høit op paa tykke Grene.

Men Bamsen er en sikker Mand,
Han klatrer som den bedste!
I høie Fristed snarlig han
Den stakkels Paul vil gjeste.

Da rasler atter Tjørn og Krat,
Og gjennem Løv og Buske
Han ser Graaulven, den Krabat,
Saa jevnt til Træet luske.

Af Øiet gnistrer blodig Brand,
Sit Hyl den ei kan tvinge,
Den søger dybt sin sultne Tand
At slaa i Bjørnens Bringe.

Men med en vældig Ørevask
Den gamle ham modtager,
I Skoven klang det tunge Dask,
Og Ulvens Kindben knager.

Med glubske Hvinen for den ind, 387
Som paa et Aadsel Ravnen,
Og som med kjælent Vennesind
Den styrted ham i Favnen.

Tæt Bjørnen med sin brede Lab
Ham krysted til sit Hjerte,
Mens Ulven gav ham Kys og Klap
Langt fler, end han begjærte.

De sukkede, de nyste rødt,
De eiegode Venner,
Og smilede saa honningsødt
Med sine hvide Tænder.

De valsed rundt med Brøl og Støi
Om Bøgetræets Rødder,
Smaakviste, Mos og Blade fløi
For deres rappe Fødder.

Pent feiet blev den runde Plads,
Hvor Dansen de opføre,
En sang Diskant, den anden Bas,
Det var en Lyst at høre.

Duetten skingrede saa stygt
Med Gjenlyd høit i Skoven! —
Men Gutten sad paa Grenen trygt
Og titted ned fra oven.

Skjønt snart han gjøs, og snart han lo,
Var han dog glad igrunden;
Han vidste jo, han havde Ro,
Mens de holdt Bal i Lunden.

Af Sangen mat, af Dansen varm,
Af Kys og Favntag mætte,
Med brustne Blik de Arm i Arm
Sank om, til Døden trætte.

Ud strømmed Blod af begges Hals, 388
Det fik en traurig Ende!
At dette var en usund Vals,
Maa vel enhver bekjende.

Forsigtig ned af Træet steg
Den lille Purk paa Jorden;
Han var lidt ræd, han var lidt bleg;
Men snart han kom i Orden.

Han klapped Ulvens stride Skind:
„Du var min Ven i Nøden,
Skjønt det nok aldrig faldt dig ind,
Du stred for mig og Døden!“

Han rusked Bjørnens Øreflip:
„Saa nødig som du vilde,
Saa gik du dog af Stegen glip, —
Det var dog rigtig ilde.“

Han sankede sit Kvas paany
Og fik det paa sin Nakke,
Og vraltende han gik til By
Alt over Eng og Bakke.

Høit Klokken klang i klare Luft,
Saa glad han monne lytte,
Der stod en liflig Kjøkkenduft
Ud fra hans Moders Hytte.

Knapt sad han der ved Melk og Grød,
Var rent af Mindet svunden
Graaulvens Sang og Skræk og Nød
Og Bjørnens Dans i Lunden.

Men Drengen var, da han blev stor,
En Grenader saa bister;
Af Bjørnens Pels var Huens For,
Af Ulvens hans Tornister.

Chr. Winther.

22. Forældre og Børn.

389

Efter Hebel

En Fyrste traf engang paa en Spadsertur en flittig og munter Landmand ved hans Arbeide paa Marken og indlod sig i Samtale med ham. Efter nogle Spørgsmaal fik han vide, at Marken ikke var hans Eiendom, men at han var Dagleier og arbeidede for tre Mark om Dagen. Fyrsten, som for sin vanskelige Regjeringsforretning vistnok havde flere Penge at hjelpe sig med, kunde ikke i en Hast udregne, hvorledes det var muligt at komme ud af det

med tre Mark om Dagen og dog være ved saa godt Mod, og han ytrede sin Forundring derover. Men Manden i Vadmels-Koften svarede: „Det saa galt ud, hvis jeg brugte saa meget. Jeg maa komme ud af det med en Tredjedel. Af de to andre Tredjedele bruger jeg den ene til at betale min Gjeld, og den anden sætter jeg ud paa Rente.“ Dette var nu den gode Fyrste en ny Gaade. Men den muntre Landmand blev ved og sagde: „Jeg deler min Fortjeneste med mine gamle Forældre, som ikke mere kan arbeide, og med mine Børn, som først skal lære det. Hine gjengjelder jeg den Kjærlighed, de har vist mod mig i min Barndom; det er den Gjeld, jeg betaler. Af disse haaber jeg, at de engang i min Alderdom ikke vil forlade mig; det er den Kapital, jeg sætter ud paa Rente.“ Var det ikke smukt sagt og endnu smukkere og ædlere tænkt og handlet? Fyrsten belønnede den brave Mands Retskaffenhed, og taknemmelige Børn skaffede ham en glad og sorgfri Alderdom.

En anden omgikkes derimod saaledes med sin Fader, der af Alderdom og Sygelighed vistnok var bleven noget vanskelig, at denne ønskede at komme i et Fattighus, som var i samme By. Der haabede han i det mindste at faa tarvelig Pleie og at blive fri for de Bebreidelser, som han paa sine gamle Dage maatte høre af Sønnen, og som forbitrede ham Livet hos denne. Dette var den utaknemmelige Søn ret et kjærkomment Ønske. Inden Solen gik ned, var den stakkels, gamle Mand allerede bragt i Fattighospitalet. Men heller ikke der fandt han alt, som han ønskede. Han bad i det mindste Sønnen 390
nogen Tid efter, at han dog maatte vise ham den sidste Velgjerning og sende ham et Par Lagener, forat han ikke hver Nat skulde sove paa det bare Straa. Sønnen udsøgte de to sletteste Lagener, han havde, og befalede sin tiaarige Søn at bringe dem til den gamle Knurrepotte i Hospitalet. Men til sin Forbauselse bemærkede han, at Drengen udenfor Døren skjulte et af Lagenerne i en Krog og kun bragte Bedstefaderen det ene. „Hvorfor har du gjort det?“ spurgte han Drengen, da han kom tilbage. „Til Hjelp i Fremtiden,“ svarede Drengen kold og hjerteløs, „naar den Tid kommer, at jeg skal sende dig, Fader, eller Moder i Hospitalet.“

23. St. Jodoks Brød.

390

Wergeland

Engang en hellig Juleaften kom,
For ret sin gamle Tjeners Dyd at prøve,
Vorherre selv til hellig Jodoks Dør
Og bad som Betler om et Stykke Brød.

„Giv," sagde Jodok til Husholderen,
„Giv ham, min Ven!" — „Jo, give?" svared denne;
„Ak, ædle Herre, kun et Brød vi har.
Hvad bli'r der saa til os og vore Hunde?"
„Giv kun!" blev Presten ved; „giv kun den Stakkel.
For os og Hundene vil Gud nok sørge."

Husholderen da greb sin Kniv og delte
I fire netop lige Stykker Brødet,
Gav Tiggeren det ene, mens han sagde
Ei altfor blidt: „Et Stykke er for dig,
For Jodok et og et for mig og et
For Hundene." — Da smilte mildt St. Jodok,
Og Betleren gik med sit Stykke bort.

Det led om lidt, da kom Vorherre i
End uslere Gestalt igjen og bad.
„Giv," sagde Jodok, „giv ham kun mit Stykke.
Gud vil for mig alligevel nok sørge."

Og tredje Gang, end mere arm og sulten, 391
Vorherre kom igjen og bad om Brød.
„Giv," sagde Jodok til Husholderen,
„Giv ham dit Stykke, gode, gamle Ven.
Gud vil for dig alligevel nok sørge."
Og blidgjort af sin Ærefrygt for Jodok
Husholderen gav Tiggeren sit Stykke.

Da kom, som lam og blind og næsten nøgen,
For fjerde Gang Vorherre foran Døren.
„Giv," sagde Jodok, „giv ham Hundens Stykke.
For den vil Gud alligevel nok sørge,
Som jo bespiser Ravnene og Ormen."

Husholderen gav ham det sidste Stykke;
Men neppe havde Betleren vendt Ryggen,
Før det fra Himlen lød: „Stor er din Tro!
Du Jesu sande Efterfølger, stor;
Og dig skal times, som du troet har!"

Husholderen til Vinduet gik, da se!
Til Flodens Bredder lagde fire Skibe,
Med Brød og Frugt og Vin og Olje ladte.

Den gamle Tjener ilte glad derned;
Dog ingen Skipper fandt han; men paa Stranden
En snehvid Fane vaiede, hvori
Med gyldne Skrifttræk flammed disse Ord:

„Han, der bespiser Ravnene og Ormen,
Har disse fire Skibe sendt til Jodok,
Som ham idag fir' Gange har bespist."

H. Wergeland.

24. Viggo paa Isen.

391

Moe

„Hurra! Svartkjern har lagt sig; Isen er over en halv Tomme tyk, og det mylrer af Smaagutter dernede," raabte en af Viggos Kammerater en Søndagsmorgen, idet han stak det rimede Hoved ind igjennem Døren og svingede med Skøiterne. Da varede det vel ikke længe, før Viggo fik sine ned 392
af Spigeren, og saasnart han havde faaet Lov af sin Fader, sprang han afsted med Kammeraten. Han var saa forhippet paa at komme derned, at

han endog glemte at lokke Allarm med sig, kan du tænke. Men Allarm havde en fin Næse; aldrig saasnart havde den slugt sin Grød og Melk, saa forstod den, at Viggo var borte. Den løb da ud vispende med Halen og veirede Viggos Spor hen efter Gaarden, og da den merkede, at det ikke gik til Skolen, saa vidste den, at den havde Lov at følge med; nu satte den nedover Jordet med en slig Fart, at den havde naaet Viggo igjen, længe før han var kommen til Hans Grenaders Stue, som laa tæt ved Kjernet. — Men en Ting havde Viggo maattet love sin Fader, før han fik Tilladelse til at gaa; det var, at han skulde være meget forsigtig og slet ikke løbe for langt ud fra Landet; thi ved Bredderne vidste Faderen, at Isen allerede var sikker Dagen forud; men midt udpaa var der et Ilhul,*) der lagde Kjernet sig aldrig. Og Viggo havde fast og hellig foresat sig, at han skulde gjøre, som hans Fader havde sagt; men nu skal du høre, hvordan det gik.

Da han kom ned paa Isen, vrimlede der af Gutter, baade store og smaa, fra alle Gaarde og Husmandsstuer rundt om; der var vist en Snes og kanske flere. Den største Part havde Skøiter paa Benene; men der var ogsaa nogle, som bare agede Skoskrid. Og Viggo kunde se, at de havde det ligesaa travlt med at komme ned paa Isen som han selv; thi nogle havde løbet fra Huen og nogle fra Vanterne; men de merkede ikke Kulden; de raabte og skreg og lo, saa der ikke var Ørens Lyd.

Saasnart Viggo havde bundet sine Skøiter paa Fødderne, begyndte han at se sig om i Flokken: de fleste kjendte han, han havde løbet omkap med dem før, og han vidste, at ingen af dem kunde maale sig med ham. Men en Gut løb for sig selv og brød sig ikke om de andre; han var meget større end Viggo, næsten halvvoren, og ham saa Viggo strax det ikke var saa let at løbe fra. De andre Gutter kaldte ham Per Friskfant, og han svarede til Navnet.[393] Per lagde Armene overkors og svang sig paa et Ben; han snurrede Hjul, gik fremleds og baglængs og laa ganske flad paa Siden saa lavt, at han gjerne kunde kysse Isen. Og dette gjorde han saa let og sikkert, som en dreier sig paa det slette Stuegulv. Men alt det kunde Viggo ogsaa gjøre ham efter.

„Kan du skrive dit Navn?“ spurgte Viggo. Ja, Per Friskfant tog Løb, stod paa et Ben og skrev PF i Isen; det stod der ganske tydelig; men Bogstaverne hang sammen. Saa satte Viggo til. Han tog dygtig Fart, dreiede sig baglængs og skrev endda PF, og imellem P'en og F'en gjorde han et lidet Hop, saa Bogstaverne stod hver for sig.

„Hurra for Viggo! han skrev Per Friskfant baglængs," raabte de andre Gutter og svingede med Huerne. Da blev den store Gut ganske rød i Hovedet; men han taug og tvang sig til at le.

Nu begyndte de at lege Høg og Due, og alle raabte, at Viggo skulde være Høgen. Per vilde ogsaa være med, for han var sikker paa, at Viggo ikke kunde tage ham; han var ogsaa meget større og sterkere. Per ridsede den store Duering og Viggo den lille Høgering, og saa raabte Viggo: „Sprut ud!" og Duerne fløi til alle Kanter. Men Viggo brød sig ikke det mindste om Dueungerne, det var den store Due Per Friskfant, han vilde have Klo i. Og det blev sagtens en Leg: Per fore og Viggo efter, saa det hvinede igjennem Luften, frem og tilbage, i Krog og i Ring, og alle de andre Gutter standsede og stod og saa paa. Hver Gang Viggo var i Hælene paa ham, gjorde Per en Tværsving og — vips! var han langt foran Høgen igjen. Men tilsidst havde Viggo faaet ham i Klemme; med det samme han vilde fakke Duen, strakte denne det venstre Ben ud og tænkte at spænde Krog for ham; men saa fattede Skøitejernet i et fastfrosset Rør, og — dump! der laa Per Friskfant, saa der stod Roser i Isen rundt om ham.

„Det var godt, at Enden ei var af Glas;
Ellers var den gaaet i hundrede Knas!"

raabte Gutterne og lo og stimlede om Per. Han reiste sig og saa sig med 394
et vredt Blik omkring i Kredsen.

„Still jer i Rad! nu vil vi hoppe," sagde han, og det gjorde de. De stablede Hatte og Huer den ene ovenpaa den anden, først tre i Høiden; dem hoppede hele Raden over; saa fire, saa fem, saa sex; men for hver Gang var der færre, som kom over, og de, som strøg den øverste Hue ned med Skøiterne, maatte gaa af Legen og fik kun Lov at se paa. Tilsidst laa der otte Hatte og Huer over hverandre, og nu var blot Per og Viggo igjen til at hoppe.

„Læg din Hue ovenpaa!" sagde Per; Viggo gjorde det. Men alle Gutterne raabte i Munden paa hverandre, at det Hop kom ingen i al Evighed over. — Per tog Fart, saa det susede, hoppede til og vips! var han over; han strøg et lille bitte Gran ned til Viggos Hue; men den blev liggende. „Hurra for Per! det var et Mesterhop!" raabte Gutterne.

„Det gjør Viggo ham aldrig efter; han er for liden," sagde en. Allarm syntes at være af samme Mening: den peb og knistrede og løb foran Viggos Ben, som om den vilde hindre ham i at tage Fart. Viggo merkede, at det

gjaldt, og hans Hjerte bankede. Han jagede Hunden med Haardhed bort og satte til med al sin Magt. Med det samme han i hvinende Fart kom til Hoppet, raabte Per med et: „Stop, stop!“ men Viggo lod sig ikke forbløffe, han for over som en Fugl, og der var et halvt Kvarter mellem Skøitejernene og Huen. Da stimlede Gutterne om ham og raabte, at Viggo var Gutten sin egen; der fandtes ikke den, som tugtede ham. Men Per Friskfant saa paa ham med et ondt og fult Blik, og det var tydeligt, at han pønsede paa at spille ham en Streg.

Det gjorde han ogsaa. Om en Stund tog Per et Æble op af Lommen og trillede udover Isen mod Aahullet. „Den som tør tage Æblet, skal beholde det!“ raabte han. Og det turde mange prøve; thi Æblet laa ikke langt ude, og Isen var sterk nok. Nu kastede Per et Æble længer ud, det blev ogsaa hentet. Men tilsidst trillede han et, som blev liggende alleryderst ude, tæt ved aabne Vandet. Den ene Smaagut løb udover efter den anden; men naar Isen gav sig og bugnede, dreiede de langsomt om igjen.

„Prøv ikke det; der er Fare ved det!“ raabte Viggo. 395

„Viggo er Gutten sin egen, naar det ikke gjelder; men er der Fare paafærde, bli'r han bleg om Nebbet,“ sagde Per og slog op en Latter.

Det kunde Viggo ikke taale at lade sidde paa sig. Han tænkte paa, hvad Prinsen af Augustenborg havde sagt foran Fronten, og han syntes, at han maatte hente Æblet, det fik saa briste eller bære. Men han glemte, at der var slaaet Retræt: Faderen havde jo forbudt ham det. Allarm saa paa ham med alvorlige Øine og viftede sagte med Halen; knistre turde den ikke, den havde nylig faaet haarde Ord. Men det hjalp ikke. Viggo tog Fart, saa det peb og hvinede om ham, og da han kom et Stykke udover, gjorde han sig let og lod Skøiterne glide af sig selv, forat han ikke skulde træde igjennem. Isen krummede sig i en Bue under hans Fødder, og der fløi Stekker i den; men han gled, og han gled, og Isen holdt. Nu var han lige ved Æblet, han bøiede sig ned for at tage det — knæk! da brast Isen ved hans Bevægelse, og han styrtede paa Hovedet nedi.

Om lidt kom Viggos Hue op lige ved Iskanten.

Han selv kunde først ikke sanse sig i det iskolde Vand; men snart kom han dog atter til sig selv og hævede Hovedet over Vaagen. Han svømmede hen til Isen og greb fat i Kanten; men Isflaget brast ned, hver Gang han vilde svinge sig op paa det. Først stod alle Gutterne tause af Skræk, —

siden raabte de i Munden paa hverandre, at Viggo endelig maatte se at holde sig oppe; men ingen af dem vovede at at komme ham til Hjelp, og ingen huskede at løbe efter Folk. Per Friskfant havde lusket bort, saasnart Viggo styrtede i Vandet.

Den forstandigste af dem alle var Allarm. Først løb den nogle Gange tudende omkring Vaagen; men da den saa Viggo komme op igjen, snappede den hans dyvaade Hue i Flabben og løb som en Pil hjemover. Da den naaede Hans Grenaders Stue, stod just denne udenfor Døren; Hunden lagde Viggos isede Hue for hans Fødder, peb og jamrede, sprang op paa den gamle, bed i Trøien hans og trak ham henover mod Isen. Hans forstod strax, hvad der var paafærde; han snappede et Reb og satte nedover mod Kjernet, og i et

Nu stod han ved Vaagen. Han kastede Rebet ud til Viggo, som alt 396
begyndte at blive stiv af det isnende Bad, og trak ham lykkelig op.

Viggo maatte nu løbe bort til gamle Hans's Stue, alt hvad han kunde; men da han kom til Døren, havde han en blinkende Isharnisk over hele sin Krop, og da Grenaderen trak Buxerne af ham, stod de af sig selv paa Gulvet, saa stivfrosne var de. Viggo maatte skifte fra Top til Taa, og han havde ikke andet at tage paa end Hans Grenaders gamle Mundering. Du kan tro, han saa morsom ud: de gule Knæbuxer naaede ham nedenfor Anklerne, og den røde Trøie med de gule Opslag og Rabatter hang og slængte om ham. Slig maatte han nu gaa hjem. „Du er Barn i Blakkens Sæle endnu. Men hvem kan vide, hvad der bliver af dig? Hjertelaget er der, og Vandet vilde ikke have dig," sagde gamle Hans, da han fulgte ham op imod Gaarden.

Hvad er Viggo bleven? General er han endnu ikke; men Løitnant er han bleven for længe siden. „Kom der bare Krig," som gamle Hans pleiede at sige, — hvem kan vide? kanske kunde Viggo blive General endnu.

Jørgen Moe.

*) Varmehul eller en Aabning i de tilfrosne Vande, hvoraf varmere Dunster stiger i Veiret.

25. Piletrærne og Skjæren. 396

Wergeland

Der er jo mellem Piletrærne to Arter, hvoraf den ene strækker sine Grene stivt tilveirs og den anden luder dem ligesom sørgende til Jorden. Men

engang strakte ogsaa begge disse sine Grene frit ud som de fleste andre Trær, som den bredskyggede Eg, den kuppelformede Løn, den prægtige Alm, den lyse, solskjære Lind og den venlige sølvskinnende Bjerk. Men Synd og Sorg har senere forvandlet dem. Thi hvad er ikke hændt, og hvor skrøbeligt har ikke Piletræet været?

To Piletrær, der havde hinanden kjær, stod sammen i sin fulde oprindelige Skjønhed paa hver sin Side af en Kirkegaardsport med yndig sammenslyngede, guldglinsende Grene, bevægende sine Kroner af lauragtige Blade imod hinanden i Vinden. Det var en Søndag. Sangen inde i Kirken forstummer. Først kom Menigheden ud Par om Par, og saa Presten i Samtale med sin gamle Klokker. Men hvad gik der af Klokkeren idag? Var det for Samtalens Skyld, eller fordi han var buden til Prestegaards, eller fordi 397
han var bleven sløv med Alderen, — nok er det, han blev ved at gaa, Menigheden fulgte efter et Stykke og adspredtes saa hver til sit, og han glemte at lukke Kirken.

„Kikiki!“ skvatrede en Skjære, der hoppede paa Kirkemuren under Pilene, som det lod til, i den uskyldige Hensigt at samle Kviste og Kvas til sit Rede. „Kikiki! Kikiki!“ Men der var noget andet i dens Skvatren, mens den hoppede op og ned, vippede med Stjerten og dreiede Hovedet tilside og opad, som om den speidede efter noget. Ja den speidede efter noget, efter Presten og Klokkeren og efter det sidste Skimt af Menigheden, som endelig dreiede om paa Veien og forsvandt.

„Kikiki!“ Vips! da fløi den ind igjennem den aabne Kirkedør og kom inden et Par Sekunder ud med Sølvkalken i Nebbet. Der dryppede endnu nogle Vindraaber af den, og hvor de faldt til Jorden, skjød der smaa Jomfruroser og Forglemmigeier op. „De kunde røbe mig,“ tænkte Tyven, og saa fløi han først rundt om Kirken, til den sidste Draabe var afdryppet, saa Kirken stod i en Ring af deilige Blomster, og derpaa ind i det dunkleste i det ene af Piletrærne og forstak saa Kalken der i Træhjertet, hvor Skuddene var tættest.

„Kjære, væne Piletræ,“ sagde Skjæren, „vil du bare negte, at du ved, hvor Kalken er, om der skulde komme nogen og spørge, og sværge derpaa, om det skulde knibe, saa skal jeg flyve tilhimmels og hente baade Solskinsguld til at forgylde Oversiden af dine Blade med og Maaneskinssølv til at forsølve Undersiden med, saa du skal blive det fagreste Træ i Skoven.“

Det var noget at lytte til. Forgjæves hviskede det andet Piletræ: „Gjør det ikke! Gjør det ikke! Søde Siljemi, gjør det ikke!“ Kalken stod der allerede dybt nedtrykt mellem de inderste Kviste, og Skjæren hoppede allerede paa Kirketaget.

Men Dagen efter, da Klokkeren erindrede sin Forglemmelse og kom hæseblæsende til Kirken, blev der en Forskrækkelse paa ham og Presten. Begge rundt om i Bygden for at spørge efter. Men nei! Alle Mennesker negtede at vide det mindste om Kalken; Kvæg og Heste vendte Halen tilveirs og løb bort over Marken, Faarene ruggede med Hovedet, som om de 398
havde faaet Vand i Ørerne, Gjedebukken bevægede Hovedet frem og tilbage og til Siden, Mikkel Ræv bandte og svor, da han vidste, han ellers ikke blev troet. Trærne rystede paa Hovederne, Ekkoet lo i Bjerghulerne, kort, hele Naturen negtede at vide det mindste om Kalken. Fortvivlede kom Præst og Klokker tilbage til Kirken og spurgte da tilsidst Piletræet. Da var der en Kamp hos det uskyldige, som forgjæves havde fraraadet sin elskede. Skulde den ene røbe den anden og derved lægge Øxen til dens Rod? Skjæren sad paa Taget paa et Ben og Hovedet under Vingen, som den sov, men gløttede dog nu og da op i det afgjørende Øieblik. „Nu, svarer du ikke?“ sagde Præsten op igjen til Piletræet. „Nu, svarer du ikke Præsten,“ sagde Klokkeren.

Da — „Kikiki!“ skvatrede Skjæren fra Taget, da den saa det, — da løftede Piletræet pludselig alle sine Grene i Veiret og svor — svor, at den ikke vidste noget om Kalken. Men tilbage kunde den ikke faa sine menederske Grene. Den staar saa endnu. Og siden den Tid valgte Skjæren den fortrinligen til Plads for sit Rede og lader saaledes, til Tak for Hjelpen med Meneden, sin Urenlighed falde i Træhjertet, saa at der altid er visnede og tørre Skud at se imellem de friske.

Men den anden Pil? Ak, da den saa det forskrækkelige, at dens bedaarede elskede løftede sine Grene til Meneden, ak, da bøiede den sin Top til Jorden, og Sørgepilen staar der endnu bøiet over Gravene.

H. Wergeland.

26. Sisgenen.

398

Schaldemose

Medens Linden
Gynger sig i Vinden,
liden Sisgen sidder paa sin Kvist;
Og den lille
Sukker træt og mødig: „Aldrig stille!
Hvilket Levnet! aldrig Ro og Rist!“

399

Listig Høgen
Lurer, skjult i Bøgen,
Ser den lille Sisgen bag dens Blad,
Og fornøiet
Sluger Skovens Røver alt med Øiet
Graadig, som den er, den lækre Brad.

Ned den svinger
Sig paa lette Vinger,
Tænker: „Bi god Karl! jeg nok dig faar.“
I det samme
Bøier Stormen voldsomt Lindens Stamme,
Og Korsaren glip af Byttet gaar.

Ofte liden
Sisgen sagde siden:
„Gjennem Taage, Børn! gaar Livets Vei;
I det høie
Vaager mildt et kjærligt Forsyns Øie;
Hvad I ei forstaar, det dømmer ei!“

Fr. Schaldemose.

27. Tordenbygen.

Schaldemose

En Dreng med sin Fader til Staden gaar,
Et truende Uveir paa Himlen staar,
De skynder sig Hjemmet at række;
Men, før de har Halvten tilbagelagt
Af Veien, nedstyrter Regnen med Magt
Og gjennembløder dem begge.

Da siger Drengen i Hu saa mod:
„Den gode Gud er nok ikke saa god,
Som du ham beskriver saa ofte:
Hvi har han ei biet en Time endnu?
Da sad vi jo trygt, baade jeg og du,
Hos Mor i den varme Kofte.“

Den gamle vil svare; men pludselig saa
Han Røg opstige, hvor Huset laa;
Det er Brand, han begynder at grue.
Og da han nærmer sig Huset, han ser
En Skare omkring det; dog brænder ei mer
Den altfortærende Lue.

Mens borte han var, den Ild udbrød;
Dog Regnen i Strømme fra Himlen flød
Og slukte den truende Flamme.
Da sagde Drengen: „Nu ser jeg, Fa'r!
At Gud er god, som han altid var,
Og bliver vist evig den samme.“

Fr. Schaldemose.

28. Træk af Luthers Husliv.

400

Morten Luther var sædvanlig rigtig munter og glad i Herren; dog gaves der ogsaa for ham mørke Timer og Dage, i hvilke hans Sjæl var bekymret, og det forekom ham da næsten, som om han ikke havde nogen forsonet Gud i Himmelen. Ved saadanne Leiligheder dadlede, formanede og trøstede hans kjære Hustru ham, og det hjalp ogsaa i Almindelighed. Men engang vilde det dog ikke hjelpe. Luther havde imidlertid været nogle Dage paa Landet, men var endnu stedse bedrøvet. Da kom han tilbage til sit Hjem, og hvad fandt han? Hans fromme Kone, Kathrine af Bora, sad midt i Stuen, havde en mørk Sørgedragt paa og et sort Klæde over Hovedet og saa meget bedrøvet ud. Hun havde endogsaa et hvidt Lommetørklæde i Haanden, som var vaadt, saa det lod til, at hun havde grædt. Da nu Luther trængte ind paa hende og vilde vide, hvorfor hun viste sig i saa dyb Sorg, taug hun først stille; men endelig svarede hun: „Kjære Morten, jeg har drømt, at den kjære Herre Gud er død, og at Englene fulgte ham til Graven; derfor sørger jeg saaledes.“ Da lo den gode Luther hjertelig, idet han glædede sig over sin Kones kloge Indfald, og sagde: „Ja, du har Ret, kjære Trine, jeg har forsyndet mig meget ved mit Mismod. Jeg handlede jo, som om den gamle Gud ikke levede mere.“ Fra dette Øieblik af blev han atter glad og fornøiet i Gud.

Til sine Børn sagde han: „Jeg efterlader eder ingen Rigdom, men en rig Gud,“ og da man engang spurgte ham, hvor han vilde ty hen, naar ingen vilde 401
tage sig af ham, svarede han: „Under Himmelen.“

29. Moderens Undervisning.

401

Munch

Der er saa lunt i den dybe Dal,
I Bondens tømrede Stue;
Der skygger Hjemlighed tro og sval,
Der Arnen har Hjertelue.

Der sidder den huslige Moder fro
Med sine Smaadøtre kjære
Og fostrer dem op i Fædrenes Tro,
I kvindelig Tugt og Ære.

Hun steller for dem saa omsorgsfuld;
Hun lærer dem Traaden at tvinde,
At virke i Lin og at væve Uld
Til Vern mod de barske Vinde.

Og medens de flinke Hænder gaa,
Hun lægger og paa deres Munde
Det Livets Ord, som et Barn kan forstaa,
Men ei de vise udgrunde.

Ei Kristi Lære trænger saa ind
Til Hjertet i senere Alder,
Som naar den i bløde, barnlige Sind
Fra Moderens Læbe falder.

Da bliver den der, da fæster den Rod
Og voxer til Livets Krone;
Thi Moderen selv under Korset stod,
Da Han maatte Verden udsone.

Den Kval, som hende da gjennemskar,
Kan end hver Kvinde fornemme,
Og vil ei, at den, hun med Smerte bar,
Skal Jesu Kjærlighed glemme.
Hans Navn at signe, hans Vei at gaa 402
Hun lærer sin Dreng, sin Pige, —
At samlet med dem engang hun kan naa
Til ham i Saligheds Rige.

A. Munch.

30. Missionæren og Negeren. 402

Efter Mau

En Missionær forklarede engang de ti Bud. Ved det første sagde en Neger til sig selv: „Jeg er skyldig;“ ved det andet: „Jeg er skyldig;“ ved det tredje og fjerde ligeledes: „Skyldig.“ Men ved det femte Bud tænkte han: „Nei, her er jeg dog ikke skyldig, jeg har aldrig slaaet nogen ihjel.“ Missionæren blev ved og sagde: „Har I aldrig hadet nogen? Har I aldrig ønsket, at den Mand eller den Kone var død?“ Hvad Negeren følte ved at høre disse Ord, kunde han ikke udsige. „Jeg er netop den Person, der tales om,“ tænkte han. Hans Hjerte begyndte at banke i hans Bryst; han kunde i sin heftige Sindsbevægelse ikke bare sig for at raabe høit; det var, som om Hjertet skulde briste i ham. „Hør, Massa,“ sagde han, „jeg tror, at jeg allerede før Dagver idag har slaaet ti Mennesker ihjel; jeg havde aldrig tænkt, at jeg var saa slem.“ Siden talede Missionæren om Jesus Kristus som den, der borttager Menneskernes Synder, og den bedrøvede Neger blev derved trøstet og vederkvæget i Sjælen.

31. Katekismussalme. 402

De ti Bud-Ord.

Pedersen

Frygt, mit Barn, den sande Gud!
Misbrug ei hans Navn og Bud!
Hellighold din Hviledag!
Ær Forældre uden Nag!
Utugt sky og Vold og Mord!
Stjæl ei, vær ei falsk i Ord!
Fly Begjærlighed paa Jord!

De tre Troens Artikler.

Fast jeg paa Gud Fader tror,
Som alt skabte ved sit Ord,
Og paa Sønnen, Gud og Mand, 403
Præst, Profet og Konge sand,
Og paa Aanden, al vor Trøst,
Som os læger for al Brøst,
Reiser op til Livets Lyst.

Herrens Bøn, Fadervor.

Fader vor i Himmelhavn!
Helligt vorde os dit Navn!
Lad os ret dit Rige se!
Lad i os din Vilje ske!
Giv os Brød og vær ei vred!
Os i Fristelse ei led!
Fri os fra, hvad ondt du ved!

Daabens Sakramente.

Du, som mig af Naade stor
Har gjenfødt med Vand og Ord,
Hjelp, jeg bær mit Kristen-Navn
Dig til Ære, mig til Gavn!
Holder tro min Daabes Pagt,
Staar mod Fienden ret paa Vagt,
Faar med Synd og Døden Magt!

Alterens Sakramente.

Mæt min Sjæl, o Jesu sød,
Med dit Legem, Livets Brød!
Vederkvæg mig, Frelser min,
Med dit Blod i klaren Vin!
Tag dit Herberg saa i mig,
At for evig jeg hos dig
Være maa i Himmerig!

B. Pedersen.

32. Den samvittighedsfulde Indianer.

403

En kristen Indianer bad sin Nabo om lidt Tobak; denne greb i Lommen og gav ham en Haandfuld. Næste Morgen kom Indianeren igjen for at bringe ham en halv Daler tilbage, som havde været i Tobakken. En raadede ham til at beholde Pengene; men han lagde Haanden paa Hjertet og sagde: „Her i mit 404
Hjerte har jeg et godt og et ondt Menneske; det gode sagde: „Pengene tilhører ikke dig, giv dem tilbage til deres Eier.“ Det onde Menneske sagde til mig: „Man har givet dig dem, de tilhører dig.“ Derpaa sagde det gode: „Det er ikke sandt, Tobakken tilhørte dig, men Pengene ikke.“ Det onde Menneske sagde da igjen: „Vær ingen Nar, men gaa og kjøb dig Brændevin derfor.“ Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde bestemme mig til; endelig lagde jeg mig i Sengen for at faa Ro; men det slette og det gode Menneske vedblev at trætte hele Natten, saa at jeg ingen Ro havde; jeg maatte bringe Pengene tilbage.“

33. Ærlighed varer længst.

404

I en Stad i Rusland boede for ikke længe siden en næsten 80 Aar gammel Kone. Hun eiede et lidet Hus og levede af at beverte Søfolk.

En Aften, da adskillige Skippere havde spist hos hende, fandt hun under Bordet en forseglet Pung med Penge i.

Hun formodede strax, at en af Skipperne maatte have glemt Pungen; men da Vinden imidlertid var bleven god, var de allerede afseilede, og det blev for det første ikke muligt at opdage Eiermanden.

Konen lagde derfor Pungen i sit Skab med det faste Forsæt at lade den ligge ganske urørt, indtil Eieren meldte sig.

Efter 7 Aars Forløb spiste atter den Skipper, der havde tabt Pungen, tilligemed nogle andre hos hende.

Under Maaltidet spurgte en af dem ham, om han før havde været her i Byen.

„Ja desværre!“ svarede han, „det har engang kostet mig 200 Daler.“

„Hvorledes det?“ spurgte de andre.

„Jeg har engang ladet en Pung med saamange Penge i ligge efter mig i en Kro.“

„Var Pungen forseglet?“ spurgte Konen, som sad i en Krog og var bleven opmerksom paa denne Samtale.

„Ja vist,“ svarede han, „jeg har endnu Signetet, som den var forseglet med.“

Konen fandt, at det var det samme Segl som det paa Pungen. — „Nu,“ 405
sagde hun, „saa kan han vel finde igjen, hvad han har tabt.“

„Finde det igjen? Nei, Mo’r! saa ærlig er Verden ikke mere. Tænk, det er allerede 7 Aar siden!“

Den ærlige Kone hentede derpaa Pungen ud af Skabet. „Ser han, at Ærlighed ikke er saa sjelden, som han tror,“ sagde hun og satte Pungen for ham paa Bordet. —

34. Mazarin og hans Skriver. 405

Efter Mau

Den bekjendte Kardinal Mazarin dikterede en Aften en af sine Skivere et Brev. Overvældet af anstrengende Arbeide, faldt Skriveren i Søvn. Uden at legge Merke hertil vedblev Kardinalen at diktere, idet han gik op og ned ad Gulvet. Da han var kommen til Slutningen af Brevet, vendte han sig til Skriveren og sagde: „Slut som sedvanlig!“ Nu opdagede han til sin Forundring, at kun de første Linjer af Brevet var skrevne. Kardinalen holdt meget af denne Sekretær og behandlede ham som en Fader sin Søn. Han

traadte hen til ham og gav ham et lempeligt Slag paa Kindet for at vække ham. Sekretæren vaagnede, og i sin rasende Forbitrelse gjengjeldte han Slaget med en drøi Kindhest uden at tænke paa, hvem han havde for sig. Kardinalen lod sig ikke merke med noget, men sagde ganske tørt og rolig: „Nu, min Herre, da vi begge er tilstrækkelig vaagne, saa lad os gaa videre med vort Brev.“

35. Karthagos Anlæg.

405

Omtrent Aar 900 før Kristus var der i Tyrus en Konge ved Navn Pygmalion, hvis Søster Dido var gift med sin Farbroder Sichæus. Denne Sichæus eiede store Skatte, som den pengegjerrige Pygmalion allerede længe, skjønt forgjæves, havde tragtet efter, indtil endelig Gjerrigheden gjorde ham til sin Svogers og Farbroders Morder. Men Pygmalion skulde ikke faa godt af sin skjændige Daad; thi Dido kjendte sin Egtefælles Morder, men lod af Klogskab, som om hun var uvidende derom og bad sin Broder om 406
Skibe og Mandskab, fordi hun, som hun sagde, vilde reise bort fra Tyrus og nedsætte sig i den lille By Karthaka. Pygmalion tilstod hende denne Bøn, saameget heller som han ved Didos Afreise haabede at kunne bemægtige sig de Skatte, som Sichæus havde nedgravet af Frygt for Kongens Havesyge. Men Dido var listigere, end hendes Broder tænkte. Efterat hun havde indviet sin yngste Broder og nogle af de fornemste tyriske Raadsherrer i sin Plan at forlade Landet for bestandig, og disse havde erklæret sig villige til at følge hende, lod hun alle Skattene hemmelig bringe ombord paa de Skibe, hun havde faaet af sin Broder, og seilede med sine Venner til Øen Cypern. Først da de flygtende Skibe havde naaet rum Sø, erfarede Pygmalion sin Søsters Afreise og den Streg, som hun havde spillet ham. Rasende vilde han sætte efter de flygtende; men hans Moders Bønner og et Orakelsprogs Trusler holdt ham tilbage; og saaledes naaede Skibene Cypern uden at blive forfulgte. Efterat Dido havde medtaget 80 unge Piger fra denne Ø for den nye Koloni, hun tænkte at grundlægge, seilede hun til den afrikanske Kyst, hvor hun blev modtagen paa det venligste af Landets Beboere.

Efterat Dido havde udsøgt sig en bekvem Plads i denne Egn til at anlægge en ny Plantestad paa, lod hun Kongen over Landet spørge, om han vilde sælge hende saameget Jord, som hun kunde omslutte med en Oxehud.

Kongen gik smilende ind paa den sælsomme Handel, og den forlangte ubetydelige Pris blev betalt ham. Men man kan tænke sig, hvilket Ansigt han satte op, da han saa, hvorledes Dido lod Oxehuden opskjære i lange, smale Strimler og med disse Strimler omspænde et Stykke Land, der var mere end tilstrækkeligt til at bygge en hel By paa.

Kongens Vrede over den listige Streg, der var spillet ham, forstod den skjønne og kloge Kvinde snart at stille, og hun kunde nu uforstyrret begynde sine Anlæg. Hun byggede først en Borg, som hun til Minde om sin List kaldte Byrsæ, der betyder en Oxehud, og derefter den store By Karthago.

36. Solons Udsagn.

407

Krøsus var Konge i Lydien i Lilleasien og uhyre rig. Blandt de mange, der benyttede sig af hans Gjestfrihed, var ogsaa engang den græske Vismand Solon fra Athen. Nogle Dage efter hans Ankomst lod Krøsus ham føre gjennem alle sine Skatkamre for at lade ham se alle sine Rigdomme. Da Solon havde betragtet alt og ikke udbrød i de sedvanlige Lovord over Krøsus's Lykke, spurgte Kongen ham, hvem han ansaa for den lykkeligste af alle Mennesker, som han hidtil havde seet.

Solon svarede: „Derfor, o Konge, anser jeg Atheneren Tellos. Denne levede i gode Kaar, havde brave Sønner og fik Glæde af dem alle. Endelig fandt han i et Slag Døden for Fædrelandet, som af Taknemmelighed lod ham begrave paa offentlig Bekostning paa det Sted, hvor han var falden."

Krøsus, der ikke blev lidet forundret over, at den vise holdt en simpel Borger for lykkeligere end den rige og mægtige Lyderkonge, spurgte videre, hvem han næst efter Tellos ansaa for det lykkeligste Menneske.

„Den anden Pris," svarede Solon, „giver jeg Kleobis og Biton, tvende Brødre fra Argos, som var berømte for sine Legemskræfter og blev bekransede ved de offentlige Lege. Men ikke derfor maa de kaldes lykkelige, men fordi de var gode Sønner og fandt en skjøn Død. Thi da engang deres Moder, der var Heras Prestinde, skulde kjøre til Gudindens Tempel, og Trækdyrene ikke kom i rette Tid, spændte begge Ynglingerne sig selv i Aaget for at trække sin Moders Vogn to Timers Vei til Templet; og da nu den stolte og lykkelige Moder bad Gudinden at give hendes brave Sønner det

bedste, som kunde vorde Mennesket tildel, da indslumrede Ynglingerne blidt efter en glad Offerfest og vaagnede ikke mere.“

Nu blev Krøsus uvillig og sagde: „Altsaa, Gjesteven fra Athen, sætter du min Lykke saa lavt, at du ikke engang agter mig lige med borgerlige Mænd?“ hvorpaa Solon ytrede det skjønne Udsagn: „Menneskernes Liv regner jeg til 70 Aar. Disse Aar indeholder mange Dage; men ingen Dag er den anden lig, hverken med Hensyn til Lykke eller Ulykke. Du er rig og byder 408
over mange Folk; men det, hvorom du spørger mig, kan jeg ikke sige dig, førend jeg har erfaret, at du lykkelig har endt dit Liv; thi ingen er lykkelig før sin Død.“

Krøsus lukkede sit Øre for denne Sandhed, holdt den vise for naragtig, viste ham ingen videre Opmerksomhed og erindrede ham først senere, da han selv erfarede Sandheden af hint Udsagn.

Krøsus kom nemlig i Krig med den mægtige Kong Kyros. Han blev slagen og fangen, og Kyros dømte ham til at brændes paa Baal. Da Krøsus stod paa Baalet og Flammerne slog rundt omkring ham, faldt det ham pludselig ind, hvad den vise Solon engang havde sagt ham; thi nu indsaa han, men desværre for sent, at den vises Ord havde været Sandhed. Da raabte han med lydelig Stemme: „O Solon, Solon, Solon!“ — Da Kyros hørte dette Udraab, blev han begjærlig efter at vide, hvad det skulde betyde, og befalede at løse Krøsus fra Pælen for at høre af ham, hvad hans Udraab havde at betyde. Krøsus fortalte nu, hvad der var hendt ham med Solon. Kyros blev herved eftertænksom og skjænkede Krøsus Livet.

37. Hvad Bøgetræet sang.

408

Høi og stolt jeg Kronen bar;
Egte jo min Stamme var.
Mine Børn, de stolte Grene,
Havde Alting paa det rene,
Fik ei Skjænd og fik ei Hug,
Drak kun Sol og Morgendug.
Alt har jeg som Moder gjort;
De maa blive noget stort,
Tænkte jeg, det kan ei feile:
Som en Skibsmast hver skal seile
Lystig over salte Vande,
Se og sees i fjerne Lande.
Men af tretten, jeg har havt,
En blev kun et Kosteskaft,
Gjærdestave blev de tre;
Men de ni — o bitre Ve! —
De fik dog den værste Ende,
De blev kun til Pindebrænde.

H. C. Andersen.

38. Gemsejagt.

409

Gemsernes Fædreland er Schweiz, Savoyen og Tyrol, hvor de bestiger de høieste Fjelde og lever af Mos, Urter og Træknopper. De springer over tyve til tredive Fod brede Afgrunde fra Klippe til Klippe, og ofte ser man dem sammen i smaa Hjorder. Kulden er dem gavnligst; de lever derfor hele Sommeren i de høieste Bjerge og drager kun om Vinteren noget dybere ned i Dalene og i Fjeldskovene. Deres farligste Fiende er Jægeren, som uophørlig vover sit Liv for at bemægtige sig disse Dyr. Han forsyner sig med en god Bøsse, en Kikkert, en Jagtkniv og en Sæk, fuld af Levnetsmidler; han medtager ogsaa en Stok, som nedentil har en Jernspids, og en Øxe for i Nødsfald at bane sig Vei. Et Par Sko, hvis Saaler er beslagne med spidse

Søm, fuldender den schweizerske Gemsejægers Rustning. Sedvanligvis begiver han sig ved Midnat paa Veien, forat han kan naa de høieste Græsgange paa Alperne, hvor Gemserne søger sit Foder, førend Alpehyrderne driver sine Hjorde derhen. Ved sin Ankomst ser Jægeren rundt om sig med Kikkerten. Viser en Gemse sig i Frastand, saa gjør han en betydelig Omvei og passer fremfor alt paa ikke at tage en saadan Retning, at han gaar med Vinden, idet Gemsen, som har en meget fin Lugt, da vilde merke hans Nærmelse. Er han kommen paa Skudvidde, saa søger han at naa en Høide og skyder fra Baghold; Gemsen styrter, og den lykkelige Jæger iler til med den største Hurtighed for at gjennemskjære dens Knæsener. Dette sker af Forsigtighed, da disse Dyr er meget seiglivede og ikke sjelden undløber, efterat de allerede er dødelig saarede. — Er Hjemveien meget steil og farlig, saa maa Skindet trækkes af paa Stedet og Vildtet blive liggende. Tillader Omstændighederne at medtage det hele, saa leverer Gemsens Kjød en fortræffelig Steg i Jægerens Kjøkken; Huden tørrer og sælger han. — De unge Gemser søger man at fange levende, og det paa følgende Maade: Naar en Hungemse er dræbt, saa bliver Ungen tæt i Nærheden og lader sig let gribe. Men er den sky, og kan Jægeren ikke faa den fat, saa opstiller han den gamle; Ungen holder den for levende, nærmer sig ubekymret og bliver af 410
Jægeren bunden til et Taug og ført med hjem, hvor han opfodrer den med Gjedemælk.

39. En Bjørnehistorie. 410

Kjerulf

Det var en Mand i Bergens Stift, han var Bjørnejæger og havde fældet mer end en. Men en Dag traf han paa en Bjørn og skjød; men Skuddet slog i Mist og saarede blot den ene Labben. Da for Bjørnen paa ham, rendte ham overende og dængte ham med den gode Labben, til han laa saa godt som i Svime. Jo mere Bjørnen dængte, jo mere sindt blev den, og tilsidst rev den med Labben nedover Ansigtet paa Jægeren, saa at Taget tog Skindet af Panden, og det ene Øie strøg med, og Skindfillen hang over det andet Øie. Da laa Manden stille. Bjørnen lagde Øret lige ind til Munden hans for at høre, om der var Liv. Men Manden laa stille. Da ruslede Bjørnen lidt tilside og gav sig til at rode op en Grav til at gjemme Byttet sit i, saaledes som

Bjørnen pleier. — Men Manden fik lettet paa Skindfillen foran det friske Øiet ganske ubemerket, saa han kunde se Bamsen, som grov, alt hvad den kunde, og af og til skottede bort til Manden, om han laa stille. Snart blev Hullet saa dybt, at Bjørnen fast var gjemt, naar den var nede i. Men da fik Manden besindet sig saameget, at han fik fat i Krudt og Kugle og lagde Ladning i Bøssen. Hver Gang Bjørnen kom op og saa sig om, laa han stille. Derpaa vidste han ikke, om han sagde høit, eller om han bare tænkte: „Nu faar han i Guds Navn komme.“ Saa kom Bamsen ganske rigtig tilbage, og da han saa, at Manden, som han laa, rettede Bøssepiben mod den, saa blev den sindt paanyt og skulde til, at slaa Bøssepiben tilside. Da gik Skuddet og sprængte Hovedet paa Bjørnen. Manden krøb frem til Folk og blev siden frisk igjen. Men enøiet er han den Dag idag.

Th. Kjerulf.

40. Bonden og hans Søn.

411

Wilster

En Bondeknøs, som hedte Hans,
Der havde været udenlands
Med Herremandens Søn et Aar,
Kom hjem til Faders Fæstegaard;
Og i den lille Bondeby
Fortalte han nu stolt og kry
Til Fryd for store som for smaa
Om, hvad i fremmed Land han saa;
Men skjønt en Del deraf var sandt,
Var der dog megen Løgn iblandt;
Thi to Ting læres let paa Reise:
At lyve grovt og høit at kneise;
Og Hans forstod saa godt at lyve,
Som Hest kan rende, Fugl kan flyve.

En Maanedstid omtrent forgik,
Da Knøsens Fader, Frederik,
I næste Kjøbstad Ærend fik,
Og med sin kloge Søn han gik
Derhen en aarle Morgenstund.
Paa Veien fik de se en Hund.
Og det var godt, at den var bunden;
Thi baade glubsk og stor var Hunden.
„En svær Krabat!“ var Bondens Ord,
Da frem af Hus med Bjæf den for.
„Aa Bagateller!“ udbrød Hans,
„Ifjor, da jeg var udenlands,
Jeg saa en Hund, jeg aldrig Mage
Har seet til Hund i mine Dage.
Tæt ved Berlin den kom imod mig;
Først blev jeg bange, men, — jeg stod mig;
— I kjender vel Berlin af Navn
Og tror, den er som Kjøbenhavn?
Jo pyt! saasandt som her jeg gaar,
Ti Gange større knapt forslaar; —
Den Hund, som sagt, den var saa stor,
Ja, I kan tro mig paa mit Ord,
Jeg selv, som saa den, ved det bedst,
Den var saa stor som nogen Hest.“

Da svared Bonden: „Ærlig talt,
Det undrer mig, skjønt overalt
I denne Verden rundt omkring
Man ser saa merkelige Ting,
At man sit eget Øie knapt vil tro.
Vi gaar nu for Exempel til en Bro;
I mindre end en Time vi den naa,
Og over Broen vi nødvendig maa.
Paa denne ligger der en Sten,
Og over den man brække maa sit Ben,
Naar man har løiet samme Dag;
Det er en vis og afgjort Sag.“

Saasnart Hans hørte disse Ord,
En Skræk ham gjennem Blodet for;
Om Ørerne blev Gutten hed,
Af Panden sprang ham Angstens Sved.
Da raabte han: „Hør, Fader kjær!
At gaa saa sterkt er ikke værd.
I er en gammel Mand og svag,
Det er saa grumme varmt idag,
Og man maa spare sine Kræfter.
Jeg gaar just nu og tænker efter;
Thi naar jeg mig betænker ret,
Saa var den tydske Hund ei slet
Saa stor, som jeg fortalte før;
Ja mestendels jeg sværge tør,
Den var ei større end en Ko,
Men dog en prægtig Hund, min Tro.“

Og atter gamle Frederik
Med Sønnen henad Veien gik;
Dog Gutten havde ingen Ro;
Bestandig den fordømte Bro
Omkring i Hovedet ham løb.
Lidt efter lidt da gav han Kjøb;
Thi hvo vil ikke gjerne spare
De kjære Ben for Bræk og Fare?
Og Hans, som sine frelse gad,
Udbrød: „Hør, Fader! ved I hvad?
Jeg tænker idelig paa Hunden;
Vel var den stor, men dog i Grunden
Ei nær saa stor, ja neppe halv;
Den var ei større end en Kalv.“

De atter frem ad Veien gik
Og Broen snart i Sigte fik.
Da haglede den vaade Sved
Ad Bondeguttens Lemmer ned,
Og just som de sig Broen nærmed,
Da trak han sin Papa i Ærmet
Og raabte i sin store Knibe:
„Hør, Far! I kan da vel begribe,
Jeg vilde gjøre Løier kun;
Hvad jeg fortalte om den Hund,
Som jeg ifjor i Tydskland saa,
Det var ei saadan at forstaa;
Den var, saa sandt jeg heder Hans,
Omtrent som Hunde hertillands.“

Nu Knøs og Bonde begge to
Kom heldig over denne Bro;
Ei Knøsen stødte sig paa Sten,
Ei heller brak han sine Ben;
Men rent hans Lyvelyst forsvandt,
Og siden talte han saa sandt,
At ingen skulde tro om Hans,
Han havde været udenlands.

Chr. Wilster.

41. Birken og Stjernen.

413

Efter Topelius

For halvandet hundrede Aar siden var der en stor Nød i Finland. Der havde været Krig; Byer og Huse var brændte, Høsten var ødelagt, og Menneskerne var døde i tusendvis, nogle omkomne ved Sverdet, andre ved 414
Hungeren, mange af forfærdelige Sygdomme. Man saa ikke andet end Taarer og Nød, Aske og Blod; de, som havde bevaret Haabet længst, vidste tilsidst ikke mere, om de havde noget at haabe. Guds Svøbe var gaaet over Landet, og de sørgelige Minder fra den Tid glemmes aldrig. Da hændte det, at mange Familier blev adsplittede, nogle blev bortførte af Fienderne, andre flygtede ud i Skoven og Ørkenerne eller langt bort til Sverige. En Hustru vidste ikke noget om sin Mand, en Broder ikke om sin Søster, og en Fader og Moder vidste ikke, om Børnene var levende eller døde. Da der endelig blev Fred, saa var der kun faa Familier, der ingen havde at begræde. Det gik ligesom i den gamle Historie om Ridder Rolf Blaaskjegs unge Kone, der sendte sin Søster hen i Taarnet, hvorfra man kunde se ud over Veien, og bestandig spurgte: „Anna, min Søster, ser du nogen komme?“ Ja saaledes spurgte mange, naar Stuen var tom og de kjære borte: „Ser du endnu ingen komme?“ Og for det meste lød Svaret: „Ingen, slet ingen.“ Men undertiden gik det som i Historien om Rolf Blaaskjeg, langt borte paa Veien saa man en liden Støvsky, — den kom nærmere, det var en Skare af flygtende, der kom tilbage.

Nu søgte Forældrenes Øine efter de kjære, som de ikke havde seet i flere Aar, og naar de fandt dem, var der en Glæde, som om der ingen Sorg havde været. Hytterne reiste sig atter, Markerne bugnede under Høstens Velsignelse, og en ny Tid var kommen i Landet. —

I Krigens Tid var to smaa Søskende, en Dreng og en Pige, blevne førte langt bort til et fremmed Land, hvor de havde fundet venlige Mennesker, der tog sig af dem. Aar gik hen, Børnene voxede op og led ingen Nød; men i al sin Overflødighed kunde de dog ikke glemme Fader, Moder og Fædreland.

Da Rygtet kom, at der var Fred i Finland, og at de, der vilde, havde Lov til at vende tilbage, saa blev det endnu tungere for Børnene at være i det fremmede Land, og de bad om Tilladelse til at gaa hjem. De fremmede, som havde taget sig af dem, lo og sagde: „Tossede Børn, I ved nok ikke, at der er mere end hundrede Mile til eders Hjem."

„Det er lige meget," sagde Børnene, „bare vi kommer hjem." „Men her 415
har I et nyt Hjem, har Klæder og Mad, gode Frugter, Melk at drikke, hyggelige Boliger og venlige Mennesker, der holder af eder; hvad forlanger I mere?"

„At gaa hjem," svarede Børnene.

„Men i eders Hjem er der Nød og Fattigdom, der maa I ligge paa Mos i en ussel Hytte, lide af Blæst og Kulde og spise Brød af Bark. Eders Forældre, Søskende og Venner er døde for længe siden; naar I søger efter deres Spor, finder I blot Ulvenes, der har gaaet i Snedriverne paa den tomme Plads, hvor eders Hytte før har staaet."

„Ja," sagde Børnene, „men vi vil gaa hjem."

„Men ti Aar er gaaet, siden I førtes bort; da var I smaa, kun fire og fem Aar, nu er I tretten og fjorten og kjender intet til Verden. I har glemt Veien til eders Hjem, glemt, hvorledes eders Forældre saa ud, og de har ogsaa glemt eder."

„Ja, men vi vil gaa hjem."

„Hvem skal da vise eder Veien?" „Gud," sagde Drengen; „desuden husker jeg, at der staar et stort Birketræ ved Faders Gaard, og der er mange smukke Fugle, som synger der om Morgenen." „Og jeg husker, at om Aftenen skinner der en klar Stjerne gjennem Birkens Løv," sagde Pigen.

„Dumme Børn," sagde Menneskerne i det fremmede Land, „det, som I ønsker, er Daarskab og vilde blive eders Fordærvelse," og de forbød Børnene at tænke mere derpaa.

Men alligevel tænkte de bestandig paa at komme hjem, ikke fordi de var ulydige, men fordi det var dem umuligt at glemme Fædrelandet, umuligt at ophøre at længes efter Fader og Moder.

En maanelys Nat kunde Drengen ikke sove for disse Tankers Skyld; han spurgte sin Søster, om hun sov: „Nei, jeg kan ikke sove, jeg tænker paa vort Hjem." „Saa gaar det ogsaa mig," sagde Drengen, „kom lad os pakke vore Klæder sammen og flygte bort. Det forekommer mig, som om Guds Stemme sagde inde i mit Hjerte: „Gaa hjem, gaa hjem," og naar Gud siger det, saa kan det ikke være Synd." „Ja," svarede Søsteren, og de gik stille bort.

Derude skinnede Maanen klart over Veie og Stier; det var en deilig Nat. 416
Da de havde gaaet et Stykke, sagde Pigen: „Hør, min Broder, jeg er saa bange for, at vi ikke finder Veien hjem." Han svarede: „Lad os bestandig gaa mod Nordvest, saa kommer vi nok til Finland, og naar vi kommer der, saa skal Birken og Stjernen være vort Merke; ser vi Stjernen lyse gjennem Birkens Løv, saa ved vi, at vi er hjemme."

Lidt efter sagde Søsteren: „Jeg er saa bange for, at vilde Dyr og Røvere skal gjøre os Fortræd." Drengen svarede: „Gud skal beskytte os; husker du ikke, hvad der stod i den lille Bøn, som vi lærte hjemme, da vi var smaa:

„Hvor jeg mig i Verden vender, staar min Lykke i Guds Hænder."

„Ja," svarede Pigen, „Gud skal sende sine Engle for at beskjerme os i det fremmede Land."

Saa gik de da freidig videre. Drengen skar en Kjep af et ungt Egetræ; med den vilde han forsvare sig og Søsteren; men intet ondt hændte dem.

En Dag kom de til et Sted, hvor der var en Korsvei, og de vidste ikke, til hvilken Side de skulde gaa. Da saa de to smaa Fugle, der sang i Træet ved Veien til venstre: „Kom," sagde Broderen, „denne Vei er den rette, det hører jeg paa Fuglenes Sang. Du kan tro, at disse Fugle igrunden er Guds Engle, der skal hjelpe os fremad."

De gik videre, og Fuglene fløi fra Gren til Gren, men ikke hurtigere, end at de kunde følge dem. Børnene spiste Skovens Bær og Frugter, drak af Kildernes Vand og sov om Natten paa bløde Leier af Mos. Der var saa vidunderlig sørget for dem; altid fik de nok at spise, og altid fandt de Steder,

hvor de kunde tilbringe Natten. De kunde ikke forklare det; men hvergang de saa Fuglene, sagde de: „Se, der er Guds Engle, som følger os!“ Saa gik det videre frem.

Tilsidst blev Pigen træt af den lange Vandring og sagde til Broderen: „Naar skal vi dog begynde at søge efter vor Birk?“ Han svarede: „Ikke førend vi hører det Sprog tales rundt omkring os, som vor Fader og Moder talte.“ Atter gik de frem mod Nord og Vest; Sommeren var forbi, det blev 417
koldt i Skovene, Pigen spurgte atter om Birken, og han sagde, hun maatte give Tid. Landet, hvor de gik, fik et andet Udseende; før havde det været fladt, nu kom de til et Land fuldt af høie Bjerge, Floder og Søer. Pigen spurgte: „Hvorledes skal vi komme over de steile Bjerge?“ Drengen svarede: „Jeg skal bære dig,“ og han bar hende. Atter sagde Pigen: „Hvorledes skal vi komme over de stride Floder og de store Søer?“ Drengen svarede: „Vi skal ro,“ og han roede over Floderne og Søerne; thi hvor de kom, fandt de Baade ligesom blot for deres Skyld. Over nogle Floder svømmede Drengen med sin Søster, og de flød let paa Bølgerne; thi ved deres Side var Englene i Fugleham, som banede Veien for dem.

En Aften kom de meget trætte til en stor Gaard, der var bygget paa Ruinerne af et fordum afbrændt Hus. Udenfor stod et Barn og skrællede Rødder.

„Vil du give os en af dine Rødder?“ spurgte Drengen. „Ja kom,“ svarede Barnet, „Moder er inde i Stuen; hun vil give eder Mad, dersom I er sultne.“

Da omfavnede Drengen det fremmede Barn og græd af Glæde. „Hører du, Søster? dette Barn taler vor Faders og Moders Sprog; nu kan vi begynde at søge efter Birken og Stjernen.“ De gik ind i Stuen, hvor de blev modtagne med Venlighed og spurgte, hvorfra de kom. De svarede: „Vi kommer fra et fremmed Land og søger efter vort Hjem; men vi har ikke andet Merke at se efter end en Birk, der staar ved Gaarden; om Morgenen synger Fuglene i dens Top, og om Aftenen lyser en Stjerne gjennem dens Løv.“

„Stakkels Børn,“ sagde Folkene medlidende, „der voxer mange tusende Birke paa Jorden, og der lyser mange tusende Stjerner paa Himlen; hvorledes bliver det muligt for eder at finde de rette?“

Drengen og Pigen svarede: „Gud skal lede os. Hans Engle har ledsaget os til vort Land; nu er vi jo næsten hjemme.“

„Men Finland er stort," sagde Folkene og rystede paa Hovedet. „Men Gud er endnu større!" svarede Drengen, og saa takkede de for al Venlighed og gik videre.

Det kom dem vel tilpas, at de nu ikke mere behøvede at spise og sove i 418
Skovene, men gik fra Gaard til Gaard; thi skjønt der var store, øde Sletter imellem hver menneskelig Bolig og stor Fattigdom overalt, saa fik de dog Herberg og Mad, hvor de kom hen; thi alle forbarmede sig over dem. Men Birken og Stjernen fandt de ikke; fra Gaard til Gaard søgte de; de saa mange Birke og mange Stjerner, men ikke de rette.

„Finland er saa stort, og vi er saa smaa," sukkede Pigen, „vi finder vist aldrig hjem." Drengen svarede: „Tror du da ikke paa Gud?" „Jo," sagde hun.

„Ja saa ved du ogsaa, at der er skeet større Underverker end det. Da de hellige tre Konger gik til Bethlehem, saa gik Stjernen foran dem; den gaar ogsaa foran os, naar vi bare tror." „Ja, saa er det," sagde Pigen; thi hun var altid vant til at sige ja til det, som Broderen mente. Saa gik de frimodige fremad.

En Aften kom de til en ensomt liggende Gaard; nu var det paa andet Aar af deres Vandring; det var en Pintseaften i Slutningen af Mai, Trærne begyndte allerede at blive grønne. Idet de nærmede sig Huset, saa de et stort Birketræ, der stod foran det; det lysegrønne Løv saa yndigt ud i den smukke Sommeraften, og gjennem det skinnede den klare Aftenstjerne. „Det er vor Birk!" raabte Drengen strax. „Det er vor Stjerne," sagde Pigen. De omfavnede hinanden og lovede Herren med jublende Glæde.

„Her er Stalden, hvor Faders Heste stod," tog Drengen tilorde. „Jeg kjender Brønden, hvor Moder tog Vand til Kjørene," svarede Pigen.

„Der staar to smaa Kors under Træet; hvad betyder de mon?" sagde Drengen. „Jeg er bange for at gaa ind i Stuen," sagde Pigen, „tænk, om Fader og Moder ikke levede længere, eller om de ikke kjendte os; gaa du iforveien, min Broder."

Inde i Stuen sad en gammel Mand med sin Kone, — ja gamle var de egentlig ikke; men Sorg og Kummer havde ældet dem før Tiden.

Manden sagde til Hustruen: „Ja, nu er det Pintse; men Gud sender ingen Trøstens Aand ned til os. Vi har mistet vore fire Børn, to hviler under Birken, 419

to er bortførte til Fiendeland og kommer aldrig mere igjen. Det er tungt at være alene, naar man er gammel.“

Hustruen sagde: „Men Gud er almægtig, evig og god. Han, som førte Israels Børn ud fra Fangenskabet, han kan vel ogsaa give os vore Børn igjen, om han vil det.“

„Ja, det vilde være en Herrens Velsignelse,“ svarede Manden; men en saadan Lykke har vi ikke fortjent.“

Endnu idet han talte, aabnedes Døren; ind traadte en Dreng og en Pige, der bad om en Bid Brød.

„Kom nærmere, Børn,“ sagde Manden, „bliv kun her inat. Ak, saa store skulde ogsaa vore yngste Børn have været, om vi havde beholdt dem.“ „Ja, de havde vist været ligesaa smukke som disse Børn,“ og begge Forældrene græd.

Da kunde Børnene ikke længere tie, men omfavnede Faderen og Moderen, idet de raabte: „Vi er jo eders Børn, som Gud paa en vidunderlig Maade har ført tilbage fra det fremmede Land.“

Forældrene omfavnede dem med usigelig Glæde, og alle takkede Gud, som paa selve Pintseaften havde skjænket dem en saa stor Glæde. Derefter maatte Børnene fortælle alt, hvad der var hændt dem; Forældrene fortalte ogsaa, hvorledes det var gaaet dem, og skjønt der var Sorg og mørke Dage at fortælle om, saa var Sorgen nu forvandlet til Glæde. Faderen prøvede Sønnens Arme og frydede sig over, at de var saa mandig sterke. Moderen kyssede Datterens blomstrende Kind og sagde: „Jeg kunde nok tro, at noget godt maatte hænde idag; thi to fremmede Fugle sang saa smukt i Birken imorges.“ „Dem kjender jeg nok,“ sagde Pigen, „de er to Engle i Fugleham, som hele Veien har fløiet foran os for at lede vor Vandring; nu glæder de sig over, at vi har fundet hjem.“

„Kom! lad os hilse paa Birken,“ sagde Drengen. „Se, min Søster, her hviler vore smaa Søskende. Om vi laa der, og de stod her i vort Sted og saa paa vor Grav, hvad tror du saa, at vi var?“ „Saa var I Engle hos Gud,“ svarede Moderen. „Nu ved jeg det,“ sagde Pigen, „Englene i Fugleham, som har fulgt os hele Veien og idag bebudede vor Ankomst, det er vore smaa Søskende. Det var dem, der bestandig ligesom sagde til os: „Gaa hjem for at trøste Fader og Moder!“ det var dem, der sørgede for os, saa at vi ikke hungrede og frøs ihjel; det var dem, der sendte Baade, saa at vi ikke

druknede i de svulmende Floder. Det var ogsaa dem, der sagde til os: det er den rette Birk, det er den rette Stjerne mellem saa mange tusende; thi Gud havde udvalgt dem til at beskytte os. Tak, kjære Søskende! tak, gode Gud!“

„Se,“ sagde Drengen, „Stjernen skinner saa lyst og klart gjennem Løvet; det er, som vilde den byde os velkommen. Nu har vi fundet vort Hjem, nu gaar vi ikke længere.“

42. En daglig Sang.

420

Eft. Claudius

Jeg takker Gud og glæder mig
Som Barn til Julegave:
Et Menneske jeg er, og jeg
Kan Gud til Fader have.

Jeg Trær og Blomster, Hav og Fjeld
Og Sol paa Himlens Bue
Og Stjerners Hær i klare Kveld
Og Maanens Lys kan skue.

Og at jeg da tilmode er,
Som naar vi Børn kom sammen
Og saa, hvad Hellig-Krist gav hver
Til Julegave. Amen!

Jeg priser Gud, fordi han ei
Gav mig et Kongerige;
Jeg smigret blev, maaske og jeg
Fordærvet blev tillige.

Jeg takker ham og hjertelig,
Fordi jeg her ilive
Er hverken Stormand eller rig
Og kan det neppe blive.

Thi Stolthed tidt forblinde kan 421
Den store, rige Herre;
Hvor mangen blev en mægtig Mand,
Blev ogsaa ond desværre!

Og smukke Ting til Overflod
Kan man vel faa for Penge;
Men Helbred, Søvn og freidigt Mod
Det kjøbes ei for Penge.

Og disse tre, det fast skal staa,
Er skjønnest Løn og Gave:
Thi vil ei som en Træl jeg gaa
For Gods og Guld at have.

Opfyld, o Gud! min Trang idag!
Giv Klæder, Mad og Drikke!
Du føder Spurven paa mit Tag,
Du glemmer mig vist ikke!

43. Skoledrengene. 421

N. Wergeland

At nøies med, hvad man har faa't,
Og takke vor Herre
Er smukt og godt,
Mangen kan have det værre.

En liden Hans i Skole gik
En Morgenstund, og efter gammel Skik
Han spiste paa et vakkert Smørrebrød,
Men ei tilfreds; iblandt en Taare flød
Paa det, han nød.
Nu kom den muntre Ole,
Som gik i samme Skole,
Tilspringende saa inderlig fornøiet
Og spør: „Hvad nu? du har jo Graad i Øiet?“
Da svarte Hans med Hulken og med Stammen:
„O, det er Moders Skyld altsammen;
Med saadant simpelt Smørrebrød
Hun jager mig saa tidlig ud i Skole.“
„Hvorledes? ikke andet?“ afbrød Ole; 422
„Skam dig og ti! Nei jeg har Grund at græde;
Se her, jeg maa det tørre Brød kun æde!“
Da skammede sig Hans og tørrede sit Øie
Paa Ærmet af sin Trøie.
Tilfreds han nu sin gode Frokost aad;
Men Ole brast i Graad.
Imidlertid kom Knud og lagde
Sin Arm om Oles Hals og sagde:
„Hvad fattes dig?
Du græder jo saa bitterlig.“
„Ak,“ svarte Ole, „ja, jeg Stakkel maa nok græde,
Som ei har andet end det tørre Brød at æde.“
„Hvorledes? ikke andet?“ udbrød Knud;
„Du maatte heller takke Gud
For det, du har. Du lider ingen Nød;
Men jeg har ei engang — det tørre Brød.“
Nu hulked Knud, og Ole tav;
Hver tog sit Brød og brød det halve af
Og medynksfuld den arme Dreng det gav;
Saa blev de alle tre tilfredse.
Ak, gik det saa i denne Verden stedse!

N. Wergeland.

44. Om Dyrelivet i Norges Storskove.

422

Aftenvandring i Skoven. Trosten. Rødkjelken. Gjøgen. Lommen.

Rasch

Den 12te Mai var vi fire Jægere samlede paa en ensomt liggende, af mørke Skove omkranset Gaard i Østerdalen. Den ene af os, Botolv, Gaardens Eier, var en erfaren og bekjendt „Skogsmand“. Klokken otte om Aftenen traadte vi med denne vor Fører i Spidsen ind paa Skovstien. En mild Mairegn havde tidligere paa Dagen opfrisket Skov og Mark. Birketrærne, som stod i Skovkanten, var i Løvspretten og udaandede sin forfriskende Duft. Forskjellige Fugle rundt om os istemmede sin glade Aftensang, ligesom en Takkebøn til den algode Skaber, der saa faderligen sørger for dem.

Det var dog især en Fugleart, hvis Sang frydede vort Øre ved sin Vellyd og Afvexling. Sangerne; — thi der var mange af dem, — sad temmelig langt fra hverandre øverst paa Grantoppene og ligesom svarede hverandre i en Stevkamp. Snart hørtes høie, klare Fløitetoner, snart en sagtere melodisk Kvitren. Det var Norges Nattergal — Maaltrosten. 423

Rødkjelken forsøgte ligesom at efterligne Maaltrosten baade i Sang og Væsen, men mægtede ikke de klare Fløitetoner. Bogfinken og Rødstjerten deltog ivrig i Koncerten, og Hakkespætterne var Trommeslagere. Fra et tæt Snar af Birk- Gran- og Enerbuske lød Svarttrostens (Solsortens) klare, vemodige Fløitetoner saa yndig, at den næsten tog Luven fra Maaltrosten; men Rødvingen og Graatrosten, som ogsaa vilde lade sig høre, kom rent tilkort i Kapsyngingen. Botolv syntes bedst om Gjøgen, som idag efter Regnet gol og skrattede ivrig, idet den flyttede sig fra Træ til Træ.

Solen var netop gaaet ned, da vi henimod Klokken 9 naaede det Sted, hvor vi skulde leire os for Natten. Det var i et sydligt Bakkeheld. Herfra havde vi gjennem en bred Aabning i Skoven (en Nyrydning) Udsigt til et nedenfor liggende, temmelig stort Tjern, paa hvis speilblanke Flade vi tydelig kunde se, naar en Kjø eller Løie hoppede op for at snappe et Fly.. Midt ude i Tjernet gled et Par Lommer sagte frem, dukkede nu og da under

og kom efter et Par Minuter atter op. — Det Skrig, som Lommen udstøder, naar den ligger paa Vandet, ligner et Menneskes Nødraab, naar det er stedt i Dødsfare. Da det især høres i Aftenskumringen, har overtroiske Folk antaget det for Raabet af et ondt Væsen, som de tror har sit Tilhold i Vandet, og som de kalder Nøkken. Gjentages denne sørgelige, rædselvækkende Lyd, tror de, at et Menneske snart skal drukne. Det er især mod Uveir, at Lommen udstøder disse hæslige Skrig. Naar den flyver, lyder dens Skrig ganske anderledes: „Kåkåråkåk-Kåkåråkåk-kåkå-kåkå.

Da det ikke kunde nytte, at fire Jægere gik sammen paa en Tiurleg, blev det bestemt, at vi skulde dele os i to Partier: Botolv skulde tage en af de unge Jægere med sig; jeg og den anden unge Jæger skulde begive os hen til en [424]
Myr, som laa ved Enden af Tjernet, og hvor Orhanen holdt sit Spil. Botolv havde der indrettet to Barhytter, saa at hver af os kunde faa godt Skjul. Himlen begyndte efter Solnedgangen at overskyes; men Luften var mild og stille, saa at Botolv lovede os et friskt Morgenspil. Med Undtagelse af Maaltrosten og Rødkjelken, som endnu lod sine vakre Toner lyde fra Grantoppene rundt om os, havde Skovens Sangere begivet sig til Hvile.

Om Natten ved Stokilden. Natteravnen.

Vi samlede nu tørre Kviste og Stubber og fik i kort Tid Forraad nok til vor Nying, som derpaa blev tændt. Vi stoppede og tændte ligeledes vore Piber og leirede os om det høitflammende Baal, der kastede sit flagrende Lys ind imellem Træstammerne og paa de glinsende Barnaale, paa hvilke Regndraaberne i Lysskinnet funklede som Diamanter. Tjernets blanke Flade gjenspeilede med forunderlig Klarhed det flammende Baal og dets nærmeste, belyste Omgivelser. De Timer, som jeg paa Jagt og Fiskeri med ligestemte Kammerater har tilbragt omkring den tændte Nying i Skoven, regner jeg til de behageligste, jeg som Naturforsker og Jæger i mit Liv har havt.

Botolv begyndte nu at undervise sin vordende Jagtkammerat om, hvorledes han skulde bære sig ad for at komme en spillende Tiur paa Skud. Derpaa fik vi ham til at fortælle nogle af de Hændelser, som han havde oplevet paa sine Bjørne- og Elgjagter i disse mørke Skove.

Medens vi saaledes tause lyttede til Botolvs livlige Skildringer, for vi iveiret ved Lyden af en sterk Plasken tæt ved os og saa en stor, mørk Fugl med susende Vingeslag fare over vore Hoveder. Uvilkaarlig greb vi efter

vore Bøsser; men Fuglens Forbifart var saa hurtig, at den forlængst var os afsyne, forinden vi fik dem fat. Botolv sad ganske rolig og sagde smilende: „Den Kar'n vil nok la' sig høre paa Natkvisten her i Nærheden, og jeg tør mest forsikre, at jeg ved, hvilken Furu den har valgt til sit Natteleie."

Atter blev Fortællingen afbrudt derved, at en snurrende Lyd ligesom af en Spinderok lod sig høre tæt ved os. Snart syntes den at være nærmere, snart 425
fjernere. „Jeg tror, at det er Huldren, som spinder paa Rokken sin," udbrød en af de unge Jægere, idet han kastede et polisk, spørgende Blik paa Botolv, der var midt inde i en Bjørnehistorie. — „Du har vist faaet for god Lærdom til at tro paa sligt Tøv," bemerkede Østerdølen alvorlig; „jeg kan syne dig Spindersken; hun sidder paa den tørre Kvisten i den Granen derborte," tilføiede han, pegende mod det betegnede Sted. Vi syntes, at det var en Lavdot; men Botolv vedblev sin Paastand; thi han havde seet Fuglen sætte sig der, sagde han. Den unge Jæger bemerkede, at Lyden syntes ikke at komme derfra; men jeg fortalte dem, at den Fugl, som han nu hørte, var en sand Bugtaler, som kunde forsterke og dæmpe Lyden saaledes, at man ikke kunde sikkert angive, hvorfra den kom. Jeg spurgte Botolv, om han havde seet Natteravnen; thi jeg vidste, at det var den, som frembragte denne besynderlige Lyd. „Ja mange hundrede Gange levende, men aldrig død," svarede han. Jeg bad ham tage min Bøsse, hvis venstre Løb var ladet med Hagel, og prøve, om han kunde træffe den Fugl, som han paastod endnu sad og snurrede paa Grankvisten. „Det er vel skymt," sagde han, idet han spændte Hanen; „men jeg lyt vel freste." Han lagde til Kindet, sigtede, trykkede løs, og vi saa, at Botolv havde Ret; thi en Fugl styrtede virkelig ned fra Kvisten. Den blev hentet, og Skytteren, der øiensynlig glædede sig over sit heldige Skud, fik nu se en død Natteravn. „Den har jo Øine som en Katugle, men Hoved saa fladt som Svalens, og saa har den jo intet til Neb," bemerkede han ved dens Besigtigelse. — „Vistnok er Nebbet lidet og svagt, ja mindre end hos alle andre Fugle; men ikke destomindre kan den sluge en hel Tordyvel," sagde jeg, idet jeg aabnede dens uhyre Gab. — „Nei Mage til Madglugge skulde du vel aldrig have seet," udbrød han forbauset og leende; „og saa har den Værhaar som en Kat," tilføiede han, pegende paa de stive Børster, som omgiver Gabet. Jeg forklarede ham, at Fuglen lever af Natsommerfugle og andre Insekter, som flyver omkring i Skumringen, og at den ved Hjelp af sit store Gab snapper dem i Luften ligesom Svalerne. Den

ligner ogsaa disse med sine lange Vinger, sin lette Flugt og sine hurtige 426
Vendinger og kaldes derfor Natsvale, hvilket er et mere passende Navn end Natteravn. Den er lidt mindre end en Gjøg; Overkroppen graaspraglet med langsgaaende sorte Flekker, Underkroppen med rustgulagtige og sortbrune Tverstreger.

Knaldet af Bøssen, der drønede rundt om i Aasen, bragte flere af Skovens og Vandets vingede Beboere i Oprør. Fra Tjernet lød Lommens hvinende Angstskrig, og fra Aasen paa den anden Side istemte Hubroen sit uhyggelige, vidtlydende „Uhu," medens Katuglen snart skreg sit „Klævit-Klævit," snart udtutrede sit „Huhu, hu, hu, hu". Nede fra Tjernet hørtes Fisketitens (Strandsnipens) klartlydende „Tittivili-ti-ti-ti," og høit i Luften hørte vi Raagjeitens eller Mækregaukens Brægen, som skuffende lignede Gjedens. Koncerten var mangestemmig, men ikke vakker. Tonerne udtrykte dels Vrede, dels Skræk, dels Ærgrelse.

Orfuglelegen.

Klokken halvtolv blev det lidt efter lidt ganske stille rundt om os. Vi kastede en stor Tørrod og en Kubbe paa Stokilden, strakte os paa det Leie af Granbar, som vi havde skaaret af de nærmeste Granbuske, og fik os en kort Søvn. Klokken 1 maatte vi atter paa Benene; thi vi skulde være paa Legepladsen og inde i vore Skovhytter, før det gryede af Dag. Jeg og min Ledsager tog Veien langs Bredden af Tjernet, hvorover der nu hvilede en hvid Taage. Vi naaede efter en kort Vandring den af Botolv angivne Myr, fandt Barhytterne og krøb ind. Vi havde knapt siddet der et Kvarters Tid, før vi hørte Knaldet af en Bøsse fra den Kant, hvorhen Botolv og hans Ledsager var dragne. Paa Lyden hørte vi, at Skuddet kom fra en Hagelbøsse, og at altsaa vor Kammerat havde faaet det første Skud; thi Botolvs Bøsse var en gran Fuglerifle. Rundt om os var alt endnu stilt i nogle Minuter; men paa en Gang hørte vi en Plasken i Trærne ved Myrkanten og en Susen i Luften. Tre Orhaner kastede sig ned paa Myren og begyndte strax at udstøde en blæsende Lyd (Tschiu-sju). Dette var Tegnet til, at
Legen skulde begynde; thi fra alle Kanter indfinder sig Deltagere, der bærer 427
sig ad som de først ankomne. De springer og hopper om hverandre, skraber med Vingerne i Marken, sætter sin kløftede, udbredte Stjert i Veiret og synes at udfordre hverandre til Kamp ved at udstøde sit Tschiu-sju. Enkelte

af dem synes at være Musikanter, idet de udstøder buldrende og kutrende Lyd, som kan høres i lang Frastand og ikke lyder ubehagelig. Men de fleste hopper mod hverandre, hakker og spænder hverandre, saa at Fjerene fyger om dem. En af Slagsbrødrene har faaet Tag i sin Modstanders Nakke og trækker ham rundt omkring uden at slippe Taget. Disse stridslystne Krabater er nu komne i Nærheden af min Kammerats Hytte; jeg ser en Ildstrøm fare ud gjennem Væggen, ledsaget af et Knald, og begge Kjæmperne bliver liggende paa Kamppladsen; dog plasker den ene endnu et Par Gange med Vingerne. Musikantere, Dansere og Slagsbrødre flyver forskrækkede op i Trærne omkring Myren. Et Kvarterstid er alt stille. Fra vore Kammeraters Hold høres atter et Skud, skarpt og fint! det var Lyden af Botolvs Rifle. En Orhane begynder at kutre ganske kort — atter stille, — en anden kutrer, — en tredje kutrer lidt længere. En Orhøne lader sit snøvlende ā ā ā ā ā ŏ høre, og nu begynder den ene Orhane efter den anden at buldre og briske sig i Trætoppene. Endelig tager en Mod til sig, flyver ned paa Myren og begynder at blæse; de andre følger efter, og Legen er atter i fuld Gang. Det er nu blevet saa lyst, at vi ogsaa tydelig kan skjelne Orhønerne, som løber omkring mellem de buldrende, blæsende og kjæmpende Haner med udstrakt Hals og snøvlende Kaglen. Et Par Slaaskjæmper farer i Luggen paa hinanden saa tæt ved min Barhytte, at jeg ikke vil skyde for ikke at splintre dem i Filler. Vreden lyser af deres Øine og af deres blodrøde, svulmende Øienbryn. Under Kampens Hede kommer de endelig paa passende Hold, og da Skuddet er løsnet, ligger de begge paa Flekken. Skuddet frembringer atter en almindelig Flugt. Og da Solens Straaler nu netop bryder frem mellem Trætoppene, synes de skræmte Fugle ikke mere at ville vove sig ned paa Myren; fra Trætoppene ser de rimeligvis 428
sine fire døde Kammerater. De vedbliver imidlertid ret af Hjertens Lyst at kutre og buldre.

Vi kryber nu ud af vore Hytter, opsamler vort Bytte og vender tilfredse med Udfaldet af vor Jagt tilbage til det fastsatte Mødested ved Nyingen. Der fandt vi begge de andre Jægere siddende ved Ilden med sine rygende Piber i Munden. Deres oprømte Mine viste os, at ogsaa deres Jagt havde været heldig. De havde hver sin Tiur. Den unge Tiurjæger maatte nu fortælle min Kammerat om Tiurlegen, og det er hans Skildring, som jeg her vil meddele.

Tiurlegen.

„Vi havde knapt gaaet nogle hundrede Skridt opover i Skoven og nærmede os nogle store Furutrær, da Botolv greb mig i Armen med et „Hys.“ Jeg hørte nu fra Furutrærne en Lyd, der først lød saaledes: „Pellep —pellep—pellep—pellep,“ saa et smækkende „Klikop“ og derpaa en hvæsende Lyd, som naar man sliber paa en Slibesten, der ikke gaar jevnt. Denne Lyd varede nogle Sekunder, under hvilke Botolv i Hast sagde: „Først Knapningen, saa Klunken og saa Skjæringen; staa nu stille og gjør, som jeg har sagt dig.“ Den samme Musik begyndte paany, og i det Øieblik, vi havde hørt Klikop, sprang vi fire lange Skridt frem og blev atter staaende bum stille. Fire Gange sprang vi saaledes frem og hørte nu tydelig, fra hvilken Furu Lyden kom. Det var et Træ med svære Grene, som knapt var tyve Skridt fra os; men da det var meget skymt, kunde jeg ikke faa Øie paa Fuglen. Under en af Sugningerne hugede Botolv sig ned og pegede paa en tyk Gren temmelig langt nede paa Furuleggen. Da næste Sugning begyndte, gjorde jeg som Botolv, og saa nu mod den lysere Himmel en Gjenstand, som var i en rystende Bevægelse. Jeg lagde mig paa Knæ, og da den næste Gang slog Klunken, lagde jeg Bøssen til Kindet, sigtede langs Løbet og brændte løs. Et tungt Dump i Bakken underrettede mig om, at jeg nu havde skudt min første Tiur. Du kan tro, at Hjertet hoppede i mig, da jeg tog den store, 429
tunge Fugl op af Marken. Jeg syntes, at den var meget større end nogen Tiur, som jeg før havde seet, og spurgte Botolv, om han ikke syntes det samme. Men han svarede smilende, at det vel var en dygtig Sug, men at den, som han skjød iforgaars, var en god Del større, ja mest saa stor som den Tiur, Asbjørnsen skjød i Holleia.

Jeg spurgte, om min Tiur var den samme, som var fløien forbi os, da vi sad ved Stokilden. — „Nei,“ sagde han, „den Kar’n satte sig, saavidt jeg kunde skjønne, længere til venstre, hvor der ogsaa staar et Par Kvistfuruer, som Tiuren rigtig liker. Lad nu Bøssen din, saa skal vi trække didover.“ — Det varede ikke længe, inden vi fik høre Spillet, og da den spillede støt og ivrig, kom vi tæt til Træet, hvori den sad. Det var nu saa lyst, at jeg kunde se dens sære Fagter, og vi gav os nu god Tid dertil. Først strakte den Halsen ret frem, bruste med Fjærene, saa at Hageskjegget hang ned som paa en Gjedebuk, sænkede Vingerne og udbredte Stjerten som en Vifte. Nu begyndte den at knappe, først langsommere, men derpaa fortere og fortere,

indtil den gav et sterkere Ganesmeld — Klunken. Denne gik strax over i de hvæsende, skjærende eller sugende Toner, hvoraf den sidste er langtrukken. Under Sugningen bugter Halsen sig op og ned, og hele Fuglen er i en saa sterk skjælvende Bevægelse, at hele Træet, hvori den sidder, ryster. Da hverken hører eller ser den, og derfor skyndte vi os frem, naar Sugningen begyndte. Efterat jeg havde seet mig mæt paa dens underlige Fagter, hørte Botolv en Røi i Nærheden udstøde sit „Gak–gak–arrr." Da Botolv blev bange for, at den skulde blive os var og varsle sin sansesløse Mage, saa sendte han denne sin fine Kugle gjennem Skrotten. Røierne begyndte nu at blive urolige og fløi kaglende fra Træ til Træ ofte indenfor Skudhold; men jeg følte mig dog ikke fristet til at overtræde Loven, uagtet de skræmte en tredje Tiur, som spillede i Nærheden. Vi syntes begge, at vi havde gjort en god Morgenjagt og opgav videre Forsøg paa at komme den paa Skud.

Tommeliten. Fuglekongen.

430

Paa Hjemveien fik vi Øie paa en meget liden graabrun Fugl med kort, ret opstaaende Stjert og en livlig Sang, der lignede Kanarifuglens raske Triller. Jeg erindrede strax, at et gammelt Sagn knyttede sig til denne Fugls Navn og Stjert. Denne Fugl kaldes paa de fleste Steder i Landet Tommeliten. Paa andre Steder bærer den ogsaa Navnet Fuglekonge, og man fortæller, at den fik sit Kongenavn paa følgende Maade:

Da Fuglene skulde vælge sig en Konge, besluttede de, at den, som kunde flyve høiest, skulde blive valgt. Nu flyver Tommeliten altid langs henad Jorden og ganske korte Stykker af Gangen. Den er saaledes en klein Kar til at flyve, men havde dog svær Lyst til at blive Konge. Alle Fugle samledes da for at kjæmpe om Kronen. Tommeliten skjønnede, at Ørnen, som sad rolig paa en Sten og nu og da udstrakte sine mægtige Vinger, rimeligvis vilde vinde Prisen. Da Kapflyvningen begyndte, saa man Ørnen bruse op sine Rygfjær, før den satte afsted. Tommeliten passede nu sit Snit, smuttede ubemerket ind mellem Fjærene og førtes af Ørnen saa høit op i Luften, som denne kunde orke, og langt høiere end alle de andre Fugle. Tommeliten smuttede nu ud af sit Gjemmested og flagrede nogle Alen høiere. Men da den nu ikke havde Ørneryggen at sidde paa, dumpede den ned og brak Stjerten, som siden den Tid altid har staaet iveiret.

Paa de Steder i Landet, hvor en endnu mindre Fuglesort, som er almindelig i Barskovene, kaldes Fulekonge, har man samme Fortælling om den, med Undtagelse af, at den kom uskadt ned paa Jorden og modtog Guldkronen, som den endnu bærer paa sit Hoved. Denne Fugl er ovenpaa olivengrøn, nedenunder graa og har paa Issen guldgule Fjære, indfattede i sorte.

Istemmende en munter Jægersang traadte vi ud af Skoven og blev af Botolvs venlige Hustru modtagne med Lovtaler over vor Dygtighed som Jægere og med et Maaltid, der ikke havde behøvet at være saa godt, som det var, for at smage os sultne Jægere fortræffelig. — Næste Dag skiltes vi fra vor gjestfri Vert med Løfte om at gjentage Besøget til Høsten. Da vilde han 431
prøve, om vi var ligesaa dygtige og farlige Jægere for Elg og Bjørn, som vi nu havde været for Tiur og Orhane.

H. Rasch.

45. Trysil-Knut. 431

Ved østerdalske Skiløber-Kor
Der hørtes engang saa stort et Ord
Om Trysil-Knut, som stod paa Ski
I Bratsbergs-Kampen og Glomstøl-Li.

Ved Præmieløb og ved Exercis
Da var det Knut, som vandt første Pris.
Han gik i Spidsen, hvorhelst det gjaldt,
Og stod, hvor ellers den bedste faldt.

Den svære Bakke, man saa sig ud,
Var dog for liden for Trysil-Knut.
Han midt i Bakken fik gjort et Hop;
Derunder stilledes tolv Mand op.

Og Knut fløi over, mens Hurra lød,
Idet han muntert en Salve skjød.
Det var et Sprang, som var værdt et Ord
Selv inden dette Skiløber-Kor.

Den gjæve Knut var lige god
Til alt, som krævede Kraft og Mod.
Til Bjørnejagt som til Hallingdans
Der vidt og bredt ei hans Lige fandt's.

Og vidt og bredt man hans Ry fornam;
Det blev en Ære at ligne ham.
Naar noget ret skulde merkes ud,
Da var det gjort som af Trysil-Knut.

— Herr Ole Kynsberg en Traver holdt,
Hvoraf han ikke var lidet stolt.
Tolv Mil til Byen paa samme Dag
Med den for Slæden var ingen Sag.

En saadan Tur har Herr Ole for,
Og Hest og Slæde for Døren staar.
Da kommer Knut paa sine Ski
Og letter paa Huen og vil forbi.

Men Ole hilser: „God Dag, min Ven!
Saa tidlig ude! — hvor skal du hen?“
„Til Byen agter jeg mig til Kveld.“ 432
„Saa?“ siger Ole, „det gjør jeg selv.

Kan du mig følge til Minne-Sund,
Da skal du eie din Gaard og Grund.
Og kan du følge mig radt til By,
Jeg bygger tilmed din Vaaning ny!“

Han drog afgaarde, han for i Mag
Som den, der sikker er i sin Sag.
Hvor Knut blev af, man bemerked ei,
Han havde stedse sin egen Vei.

Da Ole standsed ved Minne-Sund,
— „Knut var just reist for en liden Stund."
Da Ole drog over Akers-Elv,
Da mødte Trysil-Knut ham selv.

„Velkommen efter!" han mælte tørt;
„Nu har mit Ærende jeg udført.
Nu faar jeg se til at komme hjem.
Jeg skal vel bringe din Hilsen frem?"

Saa Ordet gik om Trysil-Knut,
Han tog ei Gaarden, men reiste ud.
Man tror, han beiled og Afslag fik;
Og ingen vidste, hvorhen han gik.

Paa Bergensleden ei langt fra Strand,
Der er en Gaard, heder Vigeland.
Der var forsamlet et muntert Lag
Til Julegilde en Vinterdag.

Man saa en Fisker at staa mod Strand
Og tage Veien mod Vigeland.
Og Lagets Ungdom paafærde var
At holde Fiskeren godt for Nar.

„Se her, du Stril! skal du faa se
En Farkost, gjort til Seilads i Sne!"
Det var det kløgtige Drilleri,
Idet man viste ham et Par Ski.

„Aa nei! det skulde dog være rart
At prøve engang en saadan Fart.
Mon en af eder mig vise vil,
Hvordan Seiladsen i Sne gaar til?“

Og man forklared ham: „Stil dig saa! 433
Og lad det ret ned af Bakken gaa!
Men først tag Farkosten med dig op
Paa hin den høieste, runde Top!“

Og Strilen rolig tog Stav og Ski
Og vandred opad den bratte Li;
Det var en Marsch, som var ganske drøi;
Thi Lien var baade brat og høi.

Han gik med Skierne under Arm;
Man saa, at Marschen ham gjorde varm.
Thi snart han lettede Huen af,
Lod den tilbage paa sin Stav.

Saa steg han videre lige op;
Det var en svare ihærdig Krop!
Dog kosted nok det hans varme Sved;
Thi nu han kastede Trøien med.

Og stedse videre uden Rast,—
Han Høiden vandt med utrolig Hast.
Nu kasted Vesten han og tilsidst
Og hængte den paa en Furukvist.

Men endnu høiere op han gik,
Og han blev liden for alles Blik.
Tilsidst man saa, han var kommen op;
Han kunde øines paa Nutens Top.

Og alle mente, det var en Spas
At se paa Strilens Sne-Seilads.
„Han faldt nok snart, — og det var vel;
Thi ellers slog han sig plat ihjel.“

Se, nu han kommer og det med Fart!
Han faldt dog ikke saa ganske snart.
Vel tidt han skjultes bag Sneens Sky,
Men strax skjød frem som en Pil paany.

Og just som Farten var allerbedst,
Han tog af Kvisten igjen sin Vest
Og trak den paa, som sig hør og bør;
Han havde prøvet Seiladsen før.

Og da han kom, hvor hans Trøie laa,
Han tog den op og trak den paa.
Og Farten øgtes; det gik som Lyn
For de forbausede Karles Syn.

Saa tog han Staven og Huen svang 434
Og hilste Selskabet nok en Gang
Og styred lige mod Baaden ned
Og skjød fra Landet og drog afsted.

Man stod og stirred; man vide vil,
At det gik ikke saa rigtig til.
Og nogle mente, han var et Trold,
Og kasted efter ham Ild og Staal.

Saa fandt i Sporet man noget sort,
Og det blev, fyret, til Bytte gjort.
Og det var Troldets Halseklud;
Paa den stod indsyet „Trysil-Knut.“

46. Gutten, som støbte Tinøine til Troldet.

434

Der var engang et Trold, som havde taget en Gut, jeg tror næsten, han havde stjaalet ham. Gutten var en Askelad, og det er kloge Karle. Da han nu havde været hos Troldet en Stund, blev han lei af sig der; men hvor skulde han hen? væk kunde han ikke komme.

Jo, en Dag tog han Troldets Kat og stak ud Øinene paa den og satte et Par Tinøine ind isteden. Nu kunde Katten, som vænteligt var, Ingenting se, men for rundt alle Væggene, som den var gal. „Jeg kan ikke tro andet, end at Katten maa se noget, siden den farer saa omkring," sagde Troldet. „Ja," sagde Gutten, „den gjør vel det, den ser nok baade Guld og Sølv." Da syntes Troldet, det skulde være brav, om han havde slige Øine, han ogsaa. Gutten mente, at der kunde nok blive Raad med det; og han til at støbe Tinøine til Troldet. Saa tog han og stak ud de andre og satte de nye ind; men da kunde Troldet, som rimeligt var, ikke se det mindste Gran.

Troldet blev sindt og tænkte ved sig selv, at Gutten skulde nok faa igjen for dette Fantestykket sit. Da siger han til ham en Dag, at de fik gaa og slippe ud Gjederne. Aa ja, de gjør saa. Da de kom til Fjøset, gik Gutten ind; men Troldet satte sig i Døren, for han vilde tage Gutten, naar han gik ud. Ellers kunde han ikke faa fat i ham, fordi Gutten altid pleiede at lede ham efter en Jernstang. Nu slap Gutten Gjederne ud, bare den store Bjeldebukken 435
var igjen; men den tog Gutten og slagtede og trak Skindet over sig. Bjelden hængte han om Halsen, og saa raabte han: „Gjør Vei nu, Husbond, for nu kommer den store Bjeldebukken!" Troldet flyttede sig lidt og klappede Bukken paa Ryggen, da den kom. „Naa, end du da, skal ikke du ud?" raabte Troldet. „Jeg er længe siden ude jeg," svarede Gutten. Men da blev Troldet rigtig ærgerligt; han troede saa sikkert, han skulde knebet ham denne Gangen.

Saa gik det en Tid paa samme Vis som før; Gutten ledede ham efter Jernstangen; men tilsidst blev han saa træt af det, at han vilde gjøre det af med ham.

En Dag gik han med ham op paa et Fjeld. Da de kom til den yderste Kant, siger Gutten: „Løft Foden høit her, Husbond." Han gjør saa; men da bar det ud for Fjeldet med ham, og han slog sig rent ihjel. Men Gutten tog alt det, Troldet havde hjemme hos sig, og det var ikke Ingenting.

(Fra Söndfjord).

47. „Sjøl.“

435

Der var engang en Gjente, som blev saa plaget af en Tusse en Sommer, hun laa paa Sæteren. Saa hændte det en Kveld, da hun holdt paa at yste, at Tussen kom; men hun havde stængt Døren, saa han slap ikke ind. Da bad han saa vakkert for sig, at hun endelig skulde slippe ham ind; men hun vilde ikke. „Ja, men saa sig mig da, hvad du heder?“ sagde Tussen. „Jeg heder Sjøl,“ svarede Gjenten. „Aa slip mig nu ind,“ stod han og bad, „det hagler og regner saa haardt paa mit Skind.“ „Ja hagler og regner det saa paa dit Skind, saa kan du snu ud det, som før var ind,“ sagde hun, og den Torsk, han var, tror du ikke, han gjorde det da? jo, han havde nok ikke bedre Vet end at gjøre efter, hvad hun sagde.

Men hvorledes det nu var eller ikke, saa fandt han dog Raad til at komme ind; men da tog hun en Øse med koghed Myse og slog over ham; og nu kan nok nogen hver vide med sig selv, hvad det var at faa over det røde Kjødet. 436
Han for ud af Sæteren skrigende og jamrende sig. Da de andre Tusserne hørte dette, raabte de: „Hvad gaar der af dig, hvad gaar der af dig?“ „Aa,“ svarede han, „Sjøl brændte mig, Sjøl brændte mig!“ „Ja,“ svarede de, „naar du har gjort det sjøl, har du ikke nogen at skylde paa da.“

Tussen for hjem til Moder sin. „Vilde ikke Gjenten snakke med dig idag?“ sagde hun. „Aa nei, hun vilde nok ikke det,“ sagde han, og saa døde han.

(Fra Söndfjord).

48. Kirsten og Abildtræet.

436

Schwach

I Klippekløft i Nord ensteds
En torvtakt Hytte staar;
En Fader med sin Børnekreds
Bor der, ved Nøisomhed tilfreds
Med Husmands ringe Kaar.

Et Abildtræ staar Hytten nær
Ved bratte Klippes Fod;
Om Vaar det blomstbedækket er,
Om Høst det gyldne Frugter bær
I yppig Overflod.

En Herremand en Dag om Høst
Far' ridende forbi;
Han studser, standser, ser med Lyst
Det skjønne Træ og tænker tyst:
„Min Have skal det i."

Han banker rask paa Hyttens Dør,
Og Husmand træder ud.
„Knapt saa jeg slig en Abild før;
Sælg mig det Træ! Jeg derpaa gjør
Dig intet karrigt Bud."

„Det Træ jeg nødig sælge vil,"
Blev fattig Husmands Svar;
„Jeg kan det ei; min Kirstenlil,
Min ældste Datter, hør det til,
Og hun saa kjært det har.

For sexten Aar den Datter huld,
Mit første Barn, blev fød;
Da lagde jeg saa tankefuld
Et Kjernefrø i sorten Muld
Af Klippekløftens Skjød.

I Klippens Ly for Nordens Vind 437
Det voxte herlig frem.
Saa voxte hun; paa Rosenkind
Hun bærer Smil af skyldfrit Sind,
Og pryder høit mit Hjem.

I Slegtskab løndomsfuldt og sært
Det Træ med Pigen staar;
Det er ei mange Penge værdt;
Men det er liden Kirsten kjært,
Og Træet ei du faar.“

„Jeg gi’r dig røden Guld derfor
Og vil indrømme det
Med lige Ly i bedre Jord,
Hvor endog kjælnest Plante gror,
Min Haves bedste Plet.

Hver Høst jeg sender Kirstenlil
En Kurv fuld af dets Frugt,
Og mangen sjelden Blomst dertil
Med Sydens rige Farvespil,
Med sød og liflig Lugt.“

„I Klippekløft er Træet groet,
Der steg det af sit Frø;
Og flyttes nu den dybe Rod,
Skjønt til din Have lun og god,
Da vil det sikkert dø.“

„Nu vel, vil du mit Bud forsmaa,
Spørg dog din Datter til!
Maaske hun bedre vil forstaa
Mit rige Bud ei at afslaa.“
„Ja vel! Ske hvad hun vil!“

Udkaldet hører Kirsten nu
Hvad Herremanden vil!
Med lønligt Gys, men fattet Hu
Hun svarer: „Fader, sælg det du!
Guld kan du trænge til.“

Og Guld blev talt, og snarlig stod
Det skjønne Abildtræ
Med varsomt flyttet Hjerterod
I Herremandens Have god
Bag høie Mures Læ.

Men da det næste Gang er Vaar 438
Alt efter Vintrens Kuld,
Uddød den skjønne Abild staar,
Og Kirstens Hjerte mer ei slaar,
Det hviler under Muld.

C. N. Schwach.

49. Tinsoldaten. 438

Andersen

Der var engang fem og tyve Tinsoldater, der alle var Brødre; thi de var fødte af en gammel Tinske. Geværet holdt de i Armen, Ansigtet satte de lige ud; rød og blaa, nok saa deilig var Uniformen Det allerførste, de hørte i denne Verden, da Laaget blev taget af Æsken, hvori de laa, var det Ord: „Tinsoldater!“ Det raabte en liden Gut og klappede i Hænderne; han havde faaet dem, for det var hans Geburtsdag, og stillede dem nu op paa Bordet. Den ene Soldat lignede livagtig den anden, kun en eneste var lidt forskjellig; han havde et Ben; thi han var bleven støbt sidst, og saa var der ikke Tin nok; dog stod han ligesaa fast paa sit ene som de andre paa sine to, og det er just ham, som bliver merkværdig.

Paa Bordet, hvor de blev stillede op, stod meget andet Legetøi; men det, som faldt mest i Øinene, var et nydeligt Slot af Papir. Gjennem de smaa Vinduer kunde man se lige ind i Salene. Udenfor stod smaa Trær rundtom et lidet Speil, der skulde se ud som en Sø; Svaner af Vox svømmede derpaa og speilede sig. Det var altsammen nydeligt; men det nydeligste blev dog en liden Jomfru, som stod midt i den aabne Slotsdør; hun var ogsaa klippet ud af Papir; men hun havde et Skjørt paa af det klareste Linon og et lidet smalt, blaat Baand over Skulderen ligesom et Gevandt; midt i det sad en skinnende

Paillette, lige saa stor som hele hendes Ansigt. Den lille Jomfru strakte begge sine Arme ud, for hun var en Danserinde, og saa løftede hun sit ene Ben saa høit i Veiret, at Tinsoldaten slet ikke kunde finde det og troede, at hun kun havde et Ben ligesom han.

„Det var en Kone for mig!“ tænkte han; „men hun er meget fornem, hun bor i et Slot, jeg har kun en Æske, og den er vi fem og tyve om, det er ikke et Sted for hende! dog jeg maa se at gjøre Bekjendtskab!“ og saa lagde han 439
sig, saa lang han var, bag en Snustobaksdaase, der stod paa Bordet; der kunde han ret se paa den lille fine Dame, som blev ved at staa paa et Ben uden at komme ud af Balancen.

Da det blev ud paa Aftenen, kom alle de andre Tinsoldater i sin Æske, og Folkene i Huset gik tilsengs. Nu begyndte Legetøiet at lege, baade at komme fremmede, føre Krig og holde Bal; Tinsoldaterne raslede i Æsken, for de vilde være med; men de kunde ikke faa Laaget af. Nøddeknækkeren slog Kolbøtter, og Griffelen gjorde Kommers paa Tavlen; det var et Spektakel, saa Kanarifuglen vaagnede og begyndte at snakke med og det paa Vers. De to eneste, som ikke rørte sig af Stedet, var Tinsoldaten og den lille Danserinde; hun holdt sig saa rank paa Taaspidsen og begge Armene udad; han var ligesaa standhaftig paa sit ene Ben, hans Øine kom ikke et Øieblik fra hende.

Nu slog Klokken tolv, og klask, der sprang Laaget af Snustobaksdaasen; men der var ingen Tobak i, nei, men et lidet sort Trold, det var saadant et Kunststykke.

„Tinsoldat!“ sagde Troldet, „vil du holde dine Øine hos dig selv!“

Men Tinsoldaten lod, som han ikke hørte det.

„Ja bi til imorgen!“ sagde Troldet.

Da det nu blev Morgen, og Børnene kom op, blev Tinsoldaten stillet hen i Vinduet, og enten det nu var Troldet eller Trækvind, lige med et fløi Vinduet op, og Soldaten for ud paa Hovedet fra tredje Sal. Det var en skrækkelig Fart, han vendte Benet lige i Veiret og blev staaende paa Kaskjetten med Bajonetten nede mellem Brostenene.

Tjenestepigen og den lille Gut kom strax ned for at søge; men skjønt de var færdig ved at træde paa ham, kunde de dog ikke se ham. Havde Tinsoldaten raabt: „Her er jeg!“ saa havde de nok fundet ham; men han fandt det ikke passende at skrige høit, da han var i Uniform.

Nu begyndte det at regne, den ene Draabe faldt tættere end den anden, det blev et ordentligt Skylleregn; da det var forbi, kom der to Gadegutter.

„Sei du!“ sagde den ene, „der ligger en Tinsoldat! han skal ud at seile!“

Og saa gjorde de en Baad af en Avis, satte Tinsoldaten midt i den, og nu 440
seilede han ned af Rendestenen; begge Gutterne løb ved Siden og klappede i Hænderne. Bevar os vel! hvilke Bølger der gik i den Rendesten, og hvilken Strøm der var; ja det havde da ogsaa skylregnet. Papirsbaaden vippede op og ned, og imellem saa dreiede den saa gesvindt, saa det dirrede i Soldaten; men han blev standhaftig, forandrede ikke en Mine, saa lige ud og holdt Geværet i Armen.

Lige med et drev Baaden ind under et langt Rendestens-Bræt; der blev ligesaa mørkt, som om han var i sin Æske.

„Hvor mon jeg nu kommer hen?“ tænkte han, „ja, ja, det er Troldets Skyld! Ak sad dog den lille Jomfru her i Baaden, saa maatte her gjerne være en Gang saa mørkt endnu!“

I det samme kommer der en stor Vandrotte, som boede under Rendestens-Brættet.

„Har du Pas?“ spurgte Rotten. „Hid med Passet!“

Men Tinsoldaten taug stille og holdt endnu fastere paa Geværet. Baaden for afsted og Rotten bagefter. Hu! hvor den skar Tænder og raabte til Pinde og Straa:

„Stop ham! stop ham! han har ikke betalt Told! han har ikke vist Pas!“

Men Strømmen blev sterkere og sterkere, Tinsoldaten kunde allerede øine den lyse Dag foran, hvor Brættet slap; men han hørte ogsaa en brusende Lyd, der nok kunde gjøre en tapper Mand forskrækket; tænk dog, Rendestenen styrtede, hvor Brættet endte, lige ud i en stor Kanal; det vilde for ham være lige saa farligt som for os at seile ned af et stort Vandfald.

Nu var han allerede saa nær derved, at han ikke kunde standse. Baaden for ud, den stakkels Tinsoldat holdt sig saa stiv, han kunde; ingen skulde sige ham paa, at han blinkede med Øinene. Baaden snurrede tre, fire Gange rundt og var fyldt med Vand lige til Randen, den maatte synke; Tinsoldaten stod i Vand til Halsen, og dybere og dybere sank Baaden, mere og mere løste Papiret sig op; nu gik Vandet over Soldatens Hoved; — da tænkte han paa den lille nydelige Danserinde, som han aldrig mere skulde faa at se; og det klang for Tinsoldatens Øre:

„Fare, Fare, Krigsmand! 441
Døden skal du lide!“

Nu gik Papiret itu, og Tinsoldaten styrtede igjennem, — men blev i det samme slugt af en stor Fisk.

Nei, hvor det var mørkt derinde! der var endnu værre end under Rendestens-Brættet, og saa var der saa snevert; men Tinsoldaten var standhaftig, og laa saa lang han var med Geværet i Armen. —

Fisken for omkring, den gjorde de allerforfærdeligste Bevægelser; endelig blev den ganske stille, der for som en Lynstraale gjennem den. Lyset skinnede ganske klart, og en raabte høit: „Tinsoldat!“ Fisken var bleven fanget, bragt paa Torvet, solgt og kommen op i Kjøkkenet, hvor Pigen skar den op med en stor Kniv. Hun tog med sine to Fingre Soldaten midt om Livet og bar ham ind i Stuen, hvor de allesammen vilde se saadan en merkværdig Mand, der havde reist om i Maven paa en Fisk; men Soldaten var slet ikke stolt. De stillede ham op paa Bordet og der — nei, hvor det kan gaa underlig til i Verden! Tinsoldaten var i den selvsamme Stue, han havde været i før, han saa de selvsamme Børn, og Legetøiet stod paa Bordet, det deilige Slot med den nydelige lille Danserinde; hun holdt sig endnu paa det ene Ben og havde det andet høit i Veiret, hun var ogsaa standhaftig; det rørte Tinsoldaten, han var færdig ved at græde Tin; men det passede sig ikke. Han saa paa hende, og hun saa paa ham; men de sagde ikke noget.

I det samme tog den ene af Smaagutterne og kastede Soldaten lige ind i Kakkelovnen, og han gav slet ingen Grund derfor; det var bestemt Troldet i Daasen, der var Skyld deri.

Tinsoldaten stod ganske belyst og følte en Hede, der var forfærdelig; men om det var af den virkelige Ild eller af Kjærlighed, det vidste han ikke. Kulørerne var rent gaaet af ham, om det var skeet paa Reisen, eller det var af Sorg, kunde ingen sige. Han saa paa den lille Jomfru, hun saa paa ham, og han følte han smeltede; men endnu stod han standhaftig med Geværet i Armen. Da gik der en Dør op, Vinden tog i Danserinden, og hun fløi ligesom en Sylfide lige ind i Kakkelovnen til Tinsoldaten, blussede op i Lue og var borte; saa smeltede Tinsoldaten til en Klat, og da Pigen Dagen efter tog 442
Asken ud, fandt hun ham som et lidet Tinhjerte; af Danserinden derimod var der kun Pailletten, og den var brændt kulsort.

H. C. Andersen.

50. Fortællinger om Alexander den store.

442

Alexander den stores Ungdom.

Alexander blev født Aar 356 før Kristus. Hans Fader var Filip af Makedonien. Hans Lærer var den berømte Vismand Aristoteles. Allerede som Gut viste han, hvad han siden vilde blive til, og der fortælles mange Træk fra hans Barndom, der viser, hvor stolt, djerv og ærgjerrig han allerede da var.

Da man saaledes engang spurgte ham, om han ikke vilde tage Del i de berømte olympiske Lege for at vinde en Pris ved sin merkværdige Færdighed i Hurtigløb, svarede han: „Aa jo, naar jeg kunde faa løbe omkap med Konger."

Persiske Sendemænd, som kom til hans Fader, blev ikke lidet forundrede over, at Gutten, saa liden han var, bare spurgte dem ud om den persiske Hærstyrke, og hvorledes den persiske Stat var indrettet. Og hver Gang der kom Bud om en ny Seier, hans Fader Filip havde vundet, raabte Gutten ærgerlig og bedrøvet: „Min Fader levner mig jo intet tilbage at erobre!"

Men størst Beundring vakte Gutten hos alle ved at tæmme Hesten Bukefalos (Oxehoved). Det var en deilig Hest, og dyr var den ogsaa; thi hans Fader havde betalt den med omtrent 11000 Daler. Men da man vilde ride Hesten, var den saa vild, at ingen kunde bestige den. De bedste Ryttere forsøgte forgjæves sin Kunst, der var ingen Raad at faa med den, og Filip befalede allerede at bringe Hesten bort som ubrugelig, da Alexander kom til og raabte: „Hvilken Hest gaar ikke tabt der, fordi de ikke forstaar at behandle den!" Alexander havde nemlig merket, at Hesten var sky for sin egen Skygge, og at dette var Grunden til dens Vildhed og Ubændighed. Da han nu fik Lov til selv at gjøre et Forsøg med Hesten, førte han den først mod Solen, saa at den ikke kunde se sin egen Skygge. Derpaa klappede han den en Stund og talte venlig til den for at faa den til at staa stille. Pludselig 443
lader han sin Kappe falde, svinger sig op og galoperer afsted med Lynets Fart. Alle, som saa det, blev forfærdede, og Filip troede, at det var ude med Sønnens Liv. Men med et dreiede Alexander Hesten omkring og vendte tilbage til den forbausede Mængde, der modtog ham med lydelige Jubelraab. Filip selv var saa rørt over Guttens Mod, at han sluttede ham i sine Arme og

raabte med Stolthed: „Søg dig et andet Kongerige, min Søn; thi Makedonien er dig for lidet!“

Fra den Tid blev Bukefalos hans Stridshest; men den lod sig aldrig ride af nogen anden end Alexander.

Alexander og Diogenes.

443

Grækenland, der var Naborige til Makedonien, maatte underkaste sig under Alexander, og han kom til Byen Korinth for at hyldes som Konge. Alle strømmede til for at se den mægtige Hersker; men den berømte Vismand Diogenes, der netop paa den Tid opholdt sig i Korinth, kom ikke. Han laa i god Ro i en Lund udenfor Byen ved Siden af en stor Tønde, som han havde indrettet sig til Bolig. Alexander likte ikke dette og besluttede at aflægge ham et Besøg. Han lod sig føre til ham og traf ham ganske rigtig udenfor hans Tønde, hvor han næsten uden Klæder paa laa og solede sig. Alexander saa en lang Stund paa den besynderlige Mand, der ikke lod til at bryde sig det ringeste om den mægtige Konge. Endelig talte Alexander til ham og spurgte ham blandt andet, om han ikke vilde udbede sig en Naade af Kongen, eller om han ikke kunde vise ham nogen Gunst: „Aa jo,“ svarede Diogenes, „du kunde gaa lidt afveien, saa Solen kan faa skinne paa mig!“ Kongens Følge blev meget opbragt over disse Ord; men Kongen selv, der bedre forstod Vismanden, udraabte: „I Sandhed, dersom jeg ikke var Alexander, vilde jeg være Diogenes!“

Alexander og hans Læge.

443

Paa sit store Krigstog mod Persien blev Alexander engang farlig syg. Et vakkert Træk af hans ædle Tænkemaade fortælles fra denne Sygdom. Hans Læge Filiphavde sagt ham, at den Drik, han vilde give ham, maaske kunde 444
blive farlig, men maaske ogsaa snart kunde gjøre ham frisk igjen. Alexander havde besluttet sig til at tage Drikken og ventede nu med Længsel paa, at Lægen skulde komme med den.

Da træder et Ilbud ind med et Brev fra hans øverste Feltherre. I Brevet stod der: „Tro ei Filip. Den persiske Konge har ikke alene givet ham mange Penge, men ogsaa lovet ham sin egen Datter tilægte.“

Skjønt nu Alexander fra før af vidste, at Perserne vel var istand til at bruge en Snigmorders Vaaben mod ham, kunde hans ædle Sjæl dog ikke tro det muligt, at hans egen Læge skulde have ladet sig forlede til en saadan Nidingsdaad. Han lagde derfor Brevet rolig under sin Hovedpude og væntede paa, at Filip skulde komme. Endelig kom denne med Drikken. Alexander greb Skaalen, idet han i det samme leverede Lægen Brevet, og medens denne læste det, drak han ganske rolig Lægemidlet. Snart efter var han frisk.

Alexander i Ørkenen.

Overflod af Sand og Mangel paa Vand var de Fiender, Alexander havde at kjæmpe med paa sit Tog gjennem Ørkenen. Sandet var brændende hedt og saa dybt, at det gik Soldaterne over Anklerne. Tilsidst kunde man ikke føre Vognene med sig længer, og Lastdyrene styrtede under sine Byrder. For at beskytte Hæren mod Solens brændende Straaler marscherede man om Natten; men alligevel blev mange saa udmattede, at de faldt om af Søvn, og de maatte da ynkelig dø; thi naar de vaagnede, var det umuligt for dem at naa Hæren igjen; thi Sporet efter denne havde Flyvesandet udslettet.

Vand fandtes kun paa enkelte Steder, og ofte maatte Hæren marschere 10 til 12 Mile, før den kom til et saadant Sted, og da var Soldaterne saa tørste, at de ofte drak mere, end de havde godt af, blev syge og døde.

Men hvor meget ondt Soldaterne end maatte udholde, bar de det dog taalmodig; thi Alexander delte alle deres Savn og Lidelser og vilde ikke vide af nogen Bekvemmelighed, som ikke ogsaa hans Soldater kunde forskaffe sig; 445
derfor gik han ogsaa ofte selv tilfods.

En Gang marscherede han paa denne Maade i Spidsen for sin Hær og var ikke mindre tørst end Soldaterne, der fulgte ham. Da bragte nogle af dem en Hjelm fuld af Vand, som de havde fundet i et lidet Hul i Sandet. Alexander blev meget glad over Foræringen og vilde allerede til at slukke sin brændende Tørst, da han fik se Soldaternes lidende Ansigter. Da heldte han Vandet ud i Sandet, fordi det kun vilde have lindret hans egne Plager. Men ved at se dette blev Soldaterne ligesaa forfriskede, som om de alle havde drukket af de udheldte Vanddraaber.

51. Fæstningen Helteborg.

445

Efter Topelius

„Nu bliver her Krig," raabte Kristian, idet han styrtede ind i Stuen med sværtet Overskjeg og en Træsabel ved Siden.

„Gud bevare os," udbrød den gamle Anne, der feiede Gulvet, og blev saa forfærdet, at hun nær var falden om, „hvad er det du siger, bliver her Krig?"

„Ja vist bliver her Krig; men lad mig først faa et Stykke Smørrebrød, det er ikke godt at slaas med en sulten Mave."

„Men hvad betyder det dog?" spurgte Anne. „Krig er en stor Ulykke, det er rædsomt, naar Mennesker slaar hverandre ihjel, brænder Byen og nedtramper Høsten."

„Tyrken er her," vedblev Kristian, idet han spiste, „Gaarden er fuld af Fiender, de vil indtage Fæstningen Helteborg."

„Nei, jeg forstaar ikke et eneste Ord," sagde den gamle Pige og gik ud i Gaarden for at se, om det var sandt; dog gik hun lidt med Hjertet i Halsen.

Hvad saa hun? hele Gaarden fuld af Skolegutter og en stor Snefæstning i Gaardens ene Hjørne.

Den gamle mumlede nogle Ord om at „male Fanden paa Væggen" og gik gnaven ind igjen.

Men Anne saa ikke, at der udenfor Plankeverket var en hel Mængde Gutter, der forestillede Tyrker; de havde Halvmaaner fæstede paa Ryggen 446
med Knappenaale og lavede Kugler af Snebolde.

„Tyrkerne kommer," raabte de kristne, og de delte sig i tre Afdelinger. To stod ved Porten for at modtage Fienden med en Kugleregn, og den tredje stod i Fæstningen for at lappe dens Mure med Sne. Generalen havde Øinene med sig: den som ikke var flink, fik et Puf i Ryggen. Men Trommeslageren, den lille Johannes, havde ikke Lyst til at vove sit syvaarige Liv for Ærens Skyld, han blev saa forskrækket, at han tabte Trommestikkerne og gjemte sig i Hundehuset.

Tyrkerne var dobbelt saa mange Mand som de kristne, derfor angreb de saa modig; men nu kom den første Kanonsalve, de studsede, og de mindste græd. Men deres General, Soliman, talte opmuntrende til dem, og de brugte nu Sneboldene med Iver. De kristne begyndte at vige, det var et afgjørende Øieblik; alt kom nu an paa Trommen, som skulde give de forsagte Mod; men

forgjæves kaldte Generalen paa Trommeslageren, som sad stille i Hundehuset. „Den Forræder!“ raabte Generalen; men nu stormede Fienden frem, og de kristne maatte vige tilbage til Fæstningen.

Tyrkerne havde gjort et herligt Bytte: en Støvle, to Træsabler, syv Huer og tretten umage Vanter.

Nu blev der en høitidelig Vaabenstilstand; Tyrkerne sendte en Gesandt, som raadede Fæstningens Besætning til at overgive sig paa Naade og Unaade, ellers blev alle Mand dræbte, (det betydede, at de skulde lægge sig ned og lade, som de var døde).

En af de kristne oprørtes over denne Tale og kastede en Snebold paa Gesandten, der skyndte sig med at løbe bort. „Det er mod Folkeretten,“ raabte Soliman; men en Stemme svarede ham: „Her gjelder Næveretten,“ og i det samme susede en Snebold tæt forbi hans Hoved.

„Prægtig!“ raabte Generalen. „Den, der taler om at overgive sig, bliver skudt; den Kriger, der gav det frække Svar og kastede Snebolden, bliver Officer; men Trommeslageren er en Usling, han skal skydes.“

Tyrkerne angreb igjen; men Helteborg var ikke til at tage. Mand kjæmpede mod Mand; der glemtes baade Krigsregler, Folkeret og Næveret. 447
Generalen og hans Folk gjorde alt, hvad der kunde forlanges af Krigere uden Huer, Vanter og tildels uden Støvler. Desværre var Tyrkerne saa talrige; tilsidst seirede de, Fanen var borte, Generalen fangen, Fienderne brød ind i Fæstningen, — da lød Trommen!

Tyrkerne troede, at en ny kristen Hær var i Anmarsch, hurtig vendte de om, styrtede ud af Gaarden og standsede først et langt Stykke udenfor.

Generalen og hans Krigere kom ilde tilredte frem af Sneen og troede knapt sine egne Øine, da de kun saa den lille Johannes komme over Gaarden. Da han nærmede sig Generalen, tog han Hatten af, faldt paa Knæ og sagde: „Skyd mig kun, jeg har fortjent det; thi jeg flygtede, da Fienden kom. Jeg hørte fra Hundehuset det, som Generalen sagde, — ja vist var jeg bange for Tyrken; men jeg er mere bange for at kaldes en Usling. Derfor søgte jeg efter Trommestikkerne og tænkte: De kan slaa mig; men jeg trommer dog. Men se, saa løb de.”

Generalen løftede Trommeslageren op og kyssede ham, saa det hørtes over hele Gaarden. „Kammerater! Trommeslageren Johannes har reddet Helteborg og os alle. Jeg erklærer her for alle, at han er en ærlig Mand. Lad

ham voxe et Hoved til, saa rummes han ei i Hundehuset. Men han vil ikke mere skjule sig der, naar det gjelder om at redde Helteborg. Ære være den, som heller vil lade sig slaa ihjel end kaste Trommestikkerne bort, naar det gjelder at staa og falde for Fædrelandet."

52. Fædrelandssalme.

447

Frantsen

Det Land, hvor Dagens Lys jeg saa,
Hvor Livets Vei jeg lærte;
Hvor tidlig jeg med andre smaa
Blev lagt ved Jesu Hjerte;
Det Land, hvor hidtil dagligt Brød
Af Herrens runde Haand jeg nød,
Jeg elsker høist af alle.

Om det end ligger høit mod Nord
Og trænges haardt af Kulde,

Jeg ved dog intet Sted paa Jord, 448
Jeg heller vælge skulde:
Her er mit Hjem, her bor min Slægt,
Her under Herrens Varetægt
Jo hviler mine Fædre.

Jeg ved, at Jorden Herrens er,
At han er allevegne;
Hans Godhed straaler fjernt og nær
Til alle Jordens Egne;
Jeg ved det vel, at mangt et Land
En større Rigdom vise kan
Af Herrens gode Gaver.

Dog vist jeg tror, at ingen Egn
Paa hele Jorden gives,
Hvor Retfærd har et bedre Hegn,
Hvor Lykken bedre trives
End mellem Klipperne i Nord,
Hvor Fred og Frihed enig bor,
Og Tro og Love gjælder.

O Gud, som lod mig fødes her,
Forund mig her at blive,
Til engang, hvor min Frelser er,
Et Hjem du mig vil give;
Lad her min Vandring ende sig,
Lad her en Grav modtage mig,
Naar jeg til Hvile stunder.

F. M. Frantzen.

53. Den kloge Sultan.

448

Efter Hebel

Da Storsultanen af Tyrkiet en Fredag skulde i Kirke, kom en stakkels Fyr af hans Undersaatter med uredt Skjeg, flængede Klæder og hullede Tøfler, slog Armene ærbødig overkors og sagde: „Tror du ogsaa, stormægtigste Sultan, hvad den hellige Profet siger?“ Sultanen, som var en meget venlig Herre, sagde: „Ja, jeg tror, hvad Profeten siger.“ Den stakkels Mand blev ved: „Profeten siger i Alkoran: alle Muselmænd (det vil sige Muhamedaner) er Brødre. Herr Broder, vær nu saa god og del med mig din Arvelod.“ Dertil smilede Sultanen og tænkte: „Det var en ny Maade at bede om Almisse paa,“ og gav ham en blank Daler. Tyrken betragter Skillingen længe, først paa den ene og saa paa den anden Side. Tilsidst ryster han paa 449
Hovedet og siger: „Herr Broder, hvad skal det sige? at give mig en lumpen Daler, da du dog har mere Guld og Sølv, end hundrede Mulæsler kan bære, og mine Børn der hjemme sulter, saa Neglene bliver blaa, og paa mig selv er Munden lige ved at gro helt sammen. Kalder du det at dele broderlig?“ Men

den venlige Sultan truede ad ham med Fingeren og sagde: „Herr Broder, lad dig nøie og sig endda ikke til nogen, hvor meget jeg har givet dig; thi vor Familie er stor, og naar alle vore andre Brødre ogsaa kommer og vil have sin Arvedel af mig, saa vil det ikke slaa til, og du kommer til at give noget tilbage.“ Det kunde hans Herr Broder godt forstaa; han gik hen til Bageren og kjøbte sig et godt, stort Brød; men Sultanen gik til Kirken og forrettede sin Bøn.

54. Jordbærene og Rognebærene.

449

Schaldemose

For modne Bær at sanke
Løb Frants til Skoven hen;
Der fandt han snart en Banke,
Af Jordbær fuld var den.
„Se, hvor det skinner rødt!
Den hele grønne Bakke
Med Jordbær er bestrø't!“

Saa raabte han og sanked
De Bær paa Høiens Rand;
Af Fryd hans Hjerte banked,
Hans Tænder løb i Vand;
Men pludselig han saa
Et Træ hist i det fjerne
Med røde Frugter staa.

Saa underskjønt det smilte,
Saa rødt det straalte der;
Fra Jordbærhøien ilte
Han til de skjønne Bær.
— Det var en gammel Røn,
Og store Klaser rødmed
Høit i dens Krone grøn.

Han klatred op i Træet,
Han byder sig til Gjest
Og faar et Hul paa Knæet,
En Flænge i sin Vest;
Men snart han ogsaa har
Den allerstørste Klase,
Som Træets Krone bar!

„Saa røde som Rubiner!
Hvor skal de smage mig!“
Men, hvilke sure Miner,
Hvor fælt han skaber sig!
Tilsidst han slænger hen
Den bedskeste blandt Frugter
Og klatrer ned igjen.

„For sure Bær som disse
Mit Tøi spolert — o Ve!
Skjend vanker der tilvisse,
Naar Mor faar det at se!
Dog har jeg til min Trøst
De Jordbær der; hvor herlig
Jeg styre skal min Lyst!“

Nu fort af alle Kræfter
Til Bakken; — men hvad sker?
Det, som han søger efter,
Det finder han ei mer!
En halv Snes Drenge har
Hvert modent Bær afrevet,
Og nu er Høien bar.

Slukøret hjem han iler,
Da faar han Skjend af Mor,
Og Faderen tilsmiler
Ham og et Varselsord:
„Forkast ei mer, min Frants,
Det gode, du har prøvet,
For det, der kun har Glans!“

Fr. Schaldemose.

55. De tre Ord.

450

Efter Hebel

Paa Gjestgivergaarden i R* saa en Jøde en Kjøbmand, som forekom ham bekjendt. „Er De ikke en af de ærede Herrer, som jeg har havt den Ære at gjøre en Seiltur med paa Rhinen?“ Kjøbmanden, — han var nemlig just en af dem, — sagde: „Har du siden den Tid ikke udspekuleret noget nyt, Reisekammerat?“ Jøden svarer: „Har De gjort gode Forretninger paa Markedet? Saasandt De har gjort gode Forretninger, — det gjelder en Mark! — De kan ikke sige mig tre Ord efter.“ Kjøbmanden tænkte: „Et Par Mark fra eller til! — Lad høre!“ Jøden sagde: „Knivsmed.“ Kjøbmanden: „Knivsmed.“ — „Sækkepibe.“ — „Sækkepibe.“ Da lo Jøden saa smaat og sagde: „Galt!“ Da tænkte Kjøbmanden sig om, hvor han dog kunde have taget feil. Men Jøden tog et Stykke Kridt op af Lommen og satte dermed en Streg: „En Gang vundet.“ „Endnu en Gang!“ sagde Kjøbmanden. Jøden sagde: „Bomolje.“ Kjøbmanden: „Bomolje.“ Jøden: „Garver.“ Kjøbmanden: „Garver.“

Da smaalo Jøden igjen og sagde: „Galt!“ og saaledes drev de det sex Gange. Da de saaledes havde drevet det den sjette Gang, sagde Kjøbmanden: „Nu vil jeg betale dig, naar du kan overbevise mig om, hvori jeg har feilet.“ Jøden svarede: „De har aldrig sagt mig det tredje Ord efter. „Galt“ var det tredje Ord, og det har De ikke sagt efter, og saaledes har jeg vundet Væddemaalet.“

451

56. De to reisende.

Fa'r Thomas og Lubin, hans Ven,
Ad næste By tilfods gik hen.
Paa Veien Thomas fandt en Pung,
Som af det røde Guld var tung;
Og han med den paa Timen ned i Lommen.
„Hei!" raabte glad Lubin; „den være os velkommen!"
„Os?" svarte Thomas kold og mut,
„Os er nok feil, mig maa det være."
Lubin med den Besked gik taus og slut;
Men som de ud af Sletten komne ere,
I Skoven Røvere de bliver var;
Nu Thomas ræd, som han vel Aarsag har,
Udbryder sitrende: „Det ude er med os!"
„Nei!" svarte nu Lubin: „Os er ei Ordet, kjære!
Dig er en anden Sag; dig maa det være."
Han smutter ind i Krattet rask tilfods
Og bliver reddet;
Men Thomas, som af Skræk ei komme kan af Stedet,
Faar Røverne strax fat,
Og han maa ud med fundne Skat.

57. Den sultne Araber.

451

En Araber havde faret vild i Ørkenen. I to Dage havde han ikke spist noget og var i Fare for at dø af Sult. Endelig traf han paa en af de Brønde, ved hvilke de reisende vander sine Kameler, og saa en liden Læderpose, der laa i Sandet. „Gud være lovet!" sagde han, idet han tog den op og følte paa den; „det er, tror jeg, Dadler eller Nødder; hvor jeg skal vederkvæge og styrke mig paa dem!" I dette glade Haab aabnede han Posen, saa, hvad den indeholdt, og raabte bedrøvet: „Ak, det er bare Perler!"

58. Rekruten.

451

Efter Hebel

En Rekrut, som allerede i de første fjorten Dage var baade led og kjed af at staa Skildvagt, betragtede engang Skilderhuset baade foroven og forneden, bagfra og forfra, ligesom en Forstmand, naar han taxerer et Træ, eller en Slagter naar han værdsætter en Flok Kvæg. Endelig sagde han: „Jeg 452
gad nok vide, hvad rart de finder ved denne dumme Kasse, at en maa staa der og passe paa den hele Dagen igjennem.“ Thi han mente, han stod der for Skilderhusets Skyld og ikke Skilderhuset for hans Skyld.

59. Flyndren.

452

En af Swifts Venner havde en Dag sendt ham en Flyndre til Foræring med en Gut, som ofte havde gaaet saadanne Ærender, men aldrig modtaget det ringeste Tegn paa Doktorens Gavmildhed. Da han naaede Huset, aabnede han Døren til Studerkammeret, og idet han hurtig satte Fisken ned, raabte han plumpt: „Herren sender Dem en Flyndre.“ „Ei! unge Mand!“ sagde Swift, idet han reiste sig fra sin bekvemme Lænestol, „er det paa den Maade, du udfører dit Ærende? Kom, skal jeg lære dig bedre Opførsel; sid ned i min Stol; vi vil skifte Stilling, og jeg vil vise dig, hvorledes du for Fremtiden skal opføre dig.“ Gutten satte sig, og Swift gik til Døren, kom derpaa hen til Bordet med langsomme Skridt og sagde med et ærbødigt Buk: „Herre, min Herre hilser Dem, haaber, at De befinder Dem vel, og beder Dem at modtage denne Flyndre.“ „Gjør han det?“ svarede Gutten, idet han ringede. „Johan, tag denne brave Gut med i Kjøkkenet og giv ham saa meget, som han kan spise og drikke; send ham saa op til mig, saa jeg vil give ham en halv Daler.“

60. Kong Roar besøger sin Skald.

452

Oehlenschläger

Sigurd og Svava, Ranes Forældre, sad i Løvhytten i den lyse Sommeraften og ventede Sønnens Hjemkomst. De var begge urolige over, hvorledes det var gaaet ham, men vilde ikke være hinanden det bekjendt.

Sigurd skjæftede sin Øxe, Svava spandt Blaar. — „Nu er der da stor Fest i Kongshallen," sagde Svava efter en Taushed. — „Hm!" svarede Gubben, „større har den været i gamle Dage. Roar ynder ikke Fester; han korter dem." — „Hvad mon de nu foretager sig, Fader?" — „Nu gaar Ølhornet omkring til Helges Minde." — „Mon Roar gjør noget Løfte?" — „Neppe. Han 453
er heller ingen Ven af Løfter. Han holder gjerne, men lover sjelden; Heltegjerninger er just ikke hans Sag." — „Men Velgjerninger desmere." — „Det kan ikke negtes." — „Han taler vist smukt i Høisædet." — „Roar har Veltalenhed." — „Han kunde gjerne være Skald!" — „Nei, dertil har han ikke Evne og Styrke nok i Sproget. Et er at tale, et andet at digte." — „Ja, Fader! det er vist en vanskelig Kunst den Skaldekunst." — „Derfor vilde jeg ogsaa ønske, at Rane ikke vilde befatte sig dermed." — „Hvorfor? Tror du ei, han duer dertil?" — „Det er muligt, men uvist; han gjør sig selv Livet surt." — „Ja vist, Fader! den Ragnvald — —" „Er en ung Skald ligesom Rane." — „Men — —" „Du er ikke hans Moder! Det ved jeg." — „Og derfor —" „Foretrækker du Rane, som billigt." — „Fald mig dog ikke bestandig i Talen! Tror du ikke, Rane besidder større Evner end Ragnvald?" — „Hm! Ragnvald er en bold Kjæmpe!" — „Men haard og følelsløs, og det bør en Skald ikke være." — „Rane er for blød." — „Det tror du! Jeg ved det bedre. Han er ligesaa djærv som blød, naar det gjælder." -- „Nu, det vil vi se," sagde den gamle Fader, og i det samme traadte Sønnen ind med sin Harpe paa Ryggen. Han hilste sine Forældre venlig, lagde sin Hat paa Bordet og stillede Harpen hen i Krogen. Moderen spurgte, hvordan det var gaaet, og Faderen sagde ikke andet end — „Nu?" men dette „nu" gav han saadant Eftertryk, at Rane vel forstod, hvad han vilde sige dermed. Dette satte ham i Forvirring, og han søgte at skjule den ved vidtløftig at beskrive det hele Optog: Yrsas Skjønhed, Skulds Pragt og Vølunds Væsen. Derpaa holdt han dem Roars Tale, som han næsten kunde udenad. — „Og saa," sagde Moderen, „kom du da til at synge Helges Minde?" — „Ragnvald sang først." — „Nu, det var vel hel maadeligt?" — „Det kan jeg ikke sige. Det var det bedste Kvad, jeg har hørt af Ragnvalds Mund. Det havde det gamle kraftige Snit og bragte os (maaske lidt vel meget) til at tænke paa, hvad Brage hin gamle og andre store Skalde havde sjunget i henfarne Tider ved slige Leiligheder." — „Nu saa kom da du!" — „Ja, saa kom jeg." — „Og det behagede vist alle kloge og fornuftige Kjæmper mer. Hagbar Ragnarsøn 454

tyktes vist vel derom.“ — „Ja, det er sandt.“ — „Og Ivar Hundingsøn?“ — „Ogsaa.“ — „Og Dronningen?“ — „Yrsas Øine svømmede i Taarer.“ — „Hvad? Græd hun? Og da Ragnvald sang, græd hun ogsaa da?“ — „Nei, hun var ligegyldig.“ — „Og Kongen?“ — „Foretrak min Vise for Ragnvalds.“ — „O, Sigurd!“ raabte den glade Moder, „ser du nu, at jeg havde Ret, — at min Søn vilde vinde? O, han har sagt mig sit Drapa, før han gik, og jeg har selv grædt og vel troet, han skulde vinde Prisen. Stryg dit Ærme op, mit Barn! Lad mig se Ringen! Lad mig se Armringen! —“ „Nu Moder,“ sagde Sønnen godhjertig, „saa lad os da være fornøiede med, at vi ved det selv, og at Kongen og Dronningen ved det; men Armbaandet kan jeg ikke vise dig; thi jeg har det ikke.“ — „Du har det ikke?“ spurgte Faderen opfarende. — „Meningerne er tidt ulige,“ sagde Rane; „Offergoden var Dommer. Ragnvalds Vise blev foretrukken, og maaske fortjente den det. Dens trodsige Heltetone passede vel for den trodsige hedenfarne Helge. Jeg sang min Stemning. At gjøre et godt Kvad ved bestemt Leilighed er vanskeligt. Lærken synger bedre paa Mark end i Bur.“ — „Dumme Praler, stor i egen Indbildning!“ raabte den fortørnede Gubbe, gik ud af Hagen og slog Ledet i efter sig. Rane saa ned for sig, hans Kinder blussede, og han nøiedes med at sige: „Jeg ved, hvad jeg skylder min Fader.“ — „Du er en haardhjertet, grusom Mand mod dit Barn!“ raabte den fortørnede Moder efter Gubben. — „Hvad Kvinde?“ raabte den hidsige Sigurd og kom tilbage; „vil du lære mig, hvordan jeg skal være?“ — „Stille, stille, kjære Forældre!“ sagde Rane. „For Gudernes Skyld kives ikke!“ — „Hvorfor sætter du Splid imellem os?“ tordnede Faderen. „Hvo er det, som har saaet Uenighedssæden? Hvad skal de Drengestreger til? Hvi klimprer du og synger ved den barnagtige Harpe, gjør os hvert Øieblik Skam og Fiender og bringer os til Spot i Folkemunde? Var det ikke for Harpens Skyld, som du har arvet efter din Morfader Hunding, der var en anderledes Skald end du, jeg lagde den paa Huggeblokken og hug den i tusende Stykker med min Øxe. Kjør du Plog og skyd Fugle! til Skald duer du ikke, og dine blødagtige Taarer viser mig, at du ligesaa lidet duer til Helt.“ — Rane taug, satte sig hen i en Krog i Løvhytten, saa paa Maanen og sagde: „Naa, bare du ikke fortryder det, Fader!“ Da Gubben havde udbruset, fortrød det ham; han var forlegen, taug ogsaa og satte sig til Arbeide. Men den gamle Moder kunde ikke tvinge

sig, hun flød hen i Taarer, gik ud af Haven, vred sine Hænder og gjentog flere Gange: „Gid jeg laa i min Grav!“

„Hvorfor det, min gode gamle?“ hørte hun en bekymret Stemme spørge. Svava hævede sit Ansigt; men hvor hurtig forvandlede sig hendes Fortvivlelse til Skræk og Undseelse, da hun opdagede Kongen selv. Hun kunde ikke svare ham et Ord, men neiede dybere for ham den ene Gang end den anden og troede hver Gang at synke i Jorden. „Hvad fattes dig, Svava?“ gjentog Kongen; „hvad ondt er der hændet?“ — Heller ikke Sigurd kunde faa et Ord frem, men stod og krammede sin Hue mellem Hænderne. „O, hvor jeg dog er ulykkelig,“ tænkte Rane; „nu skal jeg ovenikjøbet have den Skam, at mine gamle Forældre i Kongens Nærværelse forløber sig for min Skyld!“ Da Roar nogle Øieblik forgjæves havde ventet Svar, sagde han: „Det er ubeskedent at trænge sig ind i Ætshemmeligheder. Men I ser mig alle sunde og skikkelige ud. Har nogen af eder havt en Ulykke eller været Aarsag til en?“ — „Nei, Herre Konge,“ svarede de alle tre. — „Nu, saa forlanger jeg ikke at vide mer,“ sagde den gjettende Konge med et venligt Smil. „Tilgiv, at jeg kommer saa silde; men jeg kunde ikke gaa til Hvile, før jeg havde talt med Rane og takket ham for hans Kvad. Armringen kunde jeg vel den Gang ikke skjænke ham; thi det tilkom efter gammel Vedtægt Offergoden; men derfor kan ingen forbyde mig selv at gjøre min Skald en Foræring.“ Med disse Ord strøg Kongen en ligesaa skjøn Ring af sin Arm som den, Ragnvald havde faaet, og satte den paa Ranes. Rane knælede og kyssede sin Konges Haand. — „Nu, hvad sagde jeg?“ raabte den gamle, henrykte Moder. „Ser du nu, du gamle, forblindede Fader, at jeg havde Ret? Vil du nu en anden Gang give Tid, inden du overfuser din stakkels Søn for Ingenting?“ — „Det 456
var altsaa derfor?“ sagde Kongen. Den gamle Sigurd slog Øinene ned og sagde: „I ved, Herre Konge! hvorledes Kvinder og Skalde er; tager man sig ikke iagt med ethvert Ord, saa blusser de, som om der kom Olje i Ilden.“ — „Oprigtig talt,“ sagde Kongen, idet han med et alvorligt og dog tillige venligt Blik betragtede Sigurd og lagde sin Haand paa hans Skulder, — „var det Kvinden, Skalden eller Gubben, som blussede her?“ — „Det var Gubben,“ sagde Sigurd godhjertig. „Jeg tilstaar, at det ærgrede mig, at min Søn kom tomhændet hjem. Nu ser jeg, at jeg har gjort ham Uret og vil gjerne —“ Rane sprang op, kyssede sin Faders Haand og raabte: „For Alting, Fader, ikke et Ord mere!“ Roar bebreidede Gubben blidt hans

Utaalmodighed og roste Rane. Derpaa spurgte han, hvorledes de havde det. Den gamle Moder maatte fortælle om sine Faar og sin Uld, Faderen om sine Heste og sin Bue. Kongen lod ham vise sig den og lovede at sende ham nogle sterke Strenge, som Vølund havde spundet. Derpaa tog han Afsked, og de to gamle og Rane fulgte ham til Kongsgaarden. Da de kom tilbage, satte de sig, saa silde det var, til Nadveren; og hvo, der nu havde seet dem der, saa muntre og venlige, eftergivende og overgivne, skulde aldrig troet, at de nogen Tid havde vexlet et ukjærligt Ord sammen.

A. Oehlenschläger.

61. Kirkeklokken i Farum.

456

Boye

Hvor Farumsøens blanke, dybe Vande
Med Krat og Skovhegn om den høie Bred
Med større Nabosø sig kjærlig blande,
En venlig Landsby ligger smukt i Fred.
Rundt om den Vaar og Sommer blomstervirke
De agergrønne Marker; over dem
Sig hæver fredelig den røde Kirke
Imellem Pil og Hyld om Bondens Hjem.
Paa Høien der, med nære Sø fortrolig,
Staar Sjælehyrdens straabedækte Bolig.

Der sad ærværdig Prest i Natten silde
Engang, — det var en stormfuld Efterhøst;

457

Paa Himmelen fløi mørke Skyer vilde,
Og sparsomt kun nedsmilte Maanen Trøst.
Ved Lampens Blus han veied Skriftens Tale
Om Synd og Død og Naadens store Ord;
Ved aarle Morgen skulde han husvale
En syg med Lædskedrik fra Herrens Bord.
Da hørte han, — et Gys maa han betvinge, —
Den store Kirkeklokke sælsomt klinge.

Det var ei sterke Hammerslag, han hørte,
Ei Stormens Haand, som Klokkerebet drog:
Det var, som om et varsomt Jern berørte
Klangfulde Malm. Da lukked han sin Bog.
For Nattens Aander var han ikke bange,
Og aldrig Djevlens Magt han agted stort;
Thi han var from; ad Kirkegaardens Gange
Han rolig gik og aabned hellig Port.
Snart stod han mellem Kirkens hvide Buer,
Oplyste svagt af Maanens matte Luer.

Han lytted skarpt; men Klangen var forstummet.
Da løfted han med Kraft sin dybe Røst;
Tidt blege Synder havde den fornummet,
Som hykled Fromheds Skjul for Hjertets Brøst:
„Hvo," raabte han, „har her i Natten hjemme?
Hvo vover at forstyrre Kirkens Fred?"
Hver Hvælving klang. Da syntes han fornemme
Et Suk, der lød fra Kirketaarnet ned.
„Stig ned," han bød, „jeg, Herrens Tjener, byder!"
Og snart fra Stigen sagte Fodtrin lyder.

Ved Koret kommer ham et Barn imøde,
En Dreng, vel otte Somre har han talt;
Ei var de trinde Barnekinder røde,
Det var, som havde blegen Sorg dem malt.
Den venstre spæde Haand han varsomt lukked,
Som gjemte han i den en kostbar Skat.
„O, vær ei vred," saa bad han blidt og sukked,
„Fordi jeg var i Kirken denne Nat!
Da Aftenklokken ringet blev, herinde
Jeg skjulte mig; ei var mig ondt isinde."

„Og hvorfor," spurgte Presten ham forundret,
„I denne vilde Nat du dvæled her?
Mod Tag og Mur Uveiret jo har dundret, —
Hvad er det, du i Haanden gjemmer der?"

— „Ak Fader!" svared Drengen, „nær ved Døden 458
Min Moder er," — og Graad hans Stemme brød; —
„Jeg ved det, Søn! fortvivl kun ei i Nøden!
Du ved: i Herrens Haand er Liv og Død."
— „Ja! Ham har jeg befalet mine Veie!"
— „Og hvi forlod du da din Moders Leie?" —

— „Jo," svared han, „den Rust, som man kan gnide
Af Kirkeklokken just ved Midnatstid,
Helbreder ganske vist. Det fik jeg vide
Igaar, og derfor skyndte jeg mig hid."
— „Og ene gik du?" — „Ja! for Nattens Fare
De frygted alle; ingen vilde gaa." —
— „Du frygted ei?" — „Ak jo! den hvide Skare
Paa Kirkegulvet fra min Krog jeg saa.
Min Aftenbøn jeg bad; da bort de vege!
Dog snart paany de frem af Graven stege.

Og mange blandt dem troede jeg at kjende;
Jeg vilde bedet; men i Skrækkens Nød
Jeg sang: Hvo ved, hvor nær mig er min Ende?
Da tænkte jeg kun paa min Moders Død;
Og dristig steg jeg op; jeg hørte Uret
Slaa tolv; men ingen død kom mer igjen.
Jeg sad saa trygt som liden Fugl i Buret
Og skrabed Rusten af, — her har jeg den.
Ved Morgengryet hjem jeg vilde vende,
Og vist jeg tror, at det skal frelse hende."

— „Du fromme Barn! Gud Kjærligheden lønner!
For ham er Natten Dag. At du er god,
Det har han seet; han hører vore Bønner!“
Da sank de begge ned ved Altrets Fod;
Og medens Taaren rulled over Kinden,
Som Vift af Englevinger Stormen sang;
Igjennem Orglets Piber sused Vinden,
Og Salmetoner gjennem Koret klang.
Og Maanen straaled klart paa skyfri Bue,
Og Altrets Sølverstager stod i Lue.

„Nu kom, mit Barn! nu gaar vi til din Moder;
Ei mer de døde hindre vil din Vei.
Hvad hisset over Nattens lyse Kloder
Besluttet er, det ved ei du, ei jeg;
Men fast paa Herren haaber vi, du gode,
Du kjære Søn!“ — — „Ja, Fader, lad os gaa!
Jeg er saa let, jeg er saa glad tilmode;
Thi mens jeg bad, et deiligt Syn jeg saa:
Forbi mig svæved der en himmelsk Skare, 459
O! vist til Hytten Lædskedrik de bare.“

Nu begge skyndsomt gik. Men Støvets Tanke
Er sen mod Englens Flugt som Ormens Gang;
Ei tvende Slag vel Hjertet kunde banke,
Mens hin fra Himlen sig til Jorden svang.
For Leiet stod han med sin Sølvervinge;
Ved Nat han havde svævet Barnet nær;
Thi hvergang Jordens Kirkeklokker klinge
Med hellig Tone, glædes Himlens Hær.
Til Sundhedssøvn han lukked trætte Øie
Og svang sig atter hurtig mod det høie.

Og da de to tren ind i stille Kammer,
Hun aanded sundt og slumrede saa trygt:
Klart blussed Lampens før saa matte Flammer,
Og Vaagekonen blunded uden Frygt.
I Drøm de saa den blege Læbe smile;
Og Hjertets tause Hymne steg i Løn.
Da vaagned styrket Moder af sin Hvile,
Og modersalig favned hun sin Søn.

C. J. Boye.

62. Gud har gjemt det.

459

Moe

Jeg har et Barn paa fire Aar,
En liden vakker Pige
Med mørke Øine, brune Haar,
Mer sød, end jeg kan sige.

Hun stod og saa ved Soleglad
Igjennem Vindvets Rude,
Mens Himlen som et Rosenblad
Let rødmede derude.

Men mer og mer tog Buen paa
At flamme og at gløde,
Saa alle Skyens Bræmmer laa
Som Guld og Purpur røde.

Taus stod den lille, taus og stil,
Og stirred mod det høie;
I Sjælen Funker faldt af Ild
Igjennem Barnets Øie.

Hun mæled ei et Ord, men spændt
Og stadig opad skued,
Til Aftenflammens Pragt var endt
Og sidste Glimt afluet.

Da vendte blidt vemodig stemt
Sig om til os den lille.
„Ak, nu har Gud det hele gjemt!“
Hun sagde blødt og stille.

„O ja, mit Barn! saa vil det gaa
Dig mange, mange Gange:
Naar bedst Guds Herlighed du saa
For Sjælens Øie prange,

Saa vil den atter glide hen
Og tabes i det dunkle;
Og intet Glimt er mer igjen,
Hvor nys du saa den funkle.

Men lad det aldrig vorde glemt,
Hvad selv du nylig sagde:
Da Gud har kun det hele gjemt;
Han det tilside lagde.

Som Moder gjemmer Dukken din,
Som dobbelt godt det smager,
Naar hun den atter af sit Skrin
Frem til din Glæde tager:

Saa skjuler Herren og sin Glans
For sine kjæres Øie;
At han maa siden deres Sans
Ved Synet mer fornøie.“

Jørgen Moe.

63. Horatius Kokles.

460

En Konge i Rom hed Tarkvinius den stolte; han og hans Sønner var saa overmodige og haarde i al sin Adfærd, at Romerne jog dem ud af Byen og ikke mere vilde styres af Konger. Tarkvinierne tyede i sin Nød til Kongen af Etrurien, der hed Porsinna. Denne lovede sin Hjelp og drog med en vældig Hær mod Rom.

Romerne var altfor glade over den Frihed, de nylig havde vundet, til at de uden Kamp vilde miste den igjen. Alle, som kunde bære Vaaben, rustede sig, Folk fra Landet kom ind for at forsvare Byen, og enhver, som havde en Uven, glemte sit Fiendskab, saalænge Fædrelandet var i Fare. Til Lykke var Byen ikke saa let at tage: paa den Side, som vendte mod Etrurien, strømmede den brede Elv Tiber, og paa de andre Kanter var Staden sikret ved høie Mure. Over Elven gik der dengang kun en Bro; den var bygget af Træ og kaldtes gjerne Pælebroen. Dersom Porsinna kunde faa denne Bro i sin Magt, vilde det ikke falde ham vanskelig at tage hele Rom. Derfor havde Romerne udstillet sterke Vagter ved Broens Begyndelse; blandt de Krigere, som der havde sin Post, var den unge og tapre Horatius Kokles den gjæveste.

En Dag kom pludselig hele Fiendernes Hær styrtende mod Broen. De romerske Poster kom ved det uventede og voldsomme Angreb i Forvirring, kastede Vaabnene og flygtede tilbage over Broen. Alene Horatius tabte ikke Modet; han raabte efter sine rædde Landsmænd og spurgte, hvorfor de flygtede; „slipper I Fienderne over Broen,“ sagde han, „saa vil de lige saa let finde eder inde i Byen som her.“ Derpaa vendte han sig om mod Fienden, stillede sig ved Broens Tilgang og drog sit Sverd, rede til at fælde den første, 461
der nærmede sig; heldigvis fik han Hjelp; thi to unge Romere af fornem Byrd skammede sig ved at lade Helten stride alene og stillede sig ved hans

Side. Medens Fienderne, forbausede over Horatius's Dristighed, endnu nølede med at angribe, raabte han tilbage til sine Landsmænd, at de, saa hurtig de kunde, skulde nedhugge Broen bag ham. Men de to Krigere, der var komne ham til Hjelp, maatte, saa nødig de vilde, vende tilbage, medens endnu Broen stod; Horatius vilde ikke opofre andres Liv, naar hans egen Død var tilstrækkelig til at frelse Fædrelandet. Selv blev han staaende midt paa den smale Bro og afbødede behændig Etruskernes Spydregn ved sit Skjold. Forbitrede over den uventede Hindring stormede Fienderne ind paa Broen og fældede allerede Lanserne for at støde ham ned, da paa en Gang Braget af den nedstyrtende Bro og Romernes Glædeskrig, over at Arbeidet var lykkes, standsede dem et Øieblik. „Hellige Flodgud!" raabte Horatius, „modtag i dit Skjød disse Vaaben og denne Kriger!" Med disse Ord sprang han i fuld Rustning ned i Tiberen og svømmede under Fiendens tætte Spydkast uskadt over til sine Landsmænd.

Horatius's Tapperhed havde denne Gang frelst Rom. Hans taknemmelige Medborgere opreiste til hans Ære en Mindestøtte og gav ham et saa stort Stykke Land, som han paa en Dag kunde ompløie.

64. Mucius Skævola.

461

Da Kong Porsinna merkede, at det ikke var saa let at tage Rom ved Storm, leirede han sig med hele Hæren udenfor Portene for ved Udsultning at nøde Borgerne til at overgive sig. Der opstod ogsaa snart Dyrtid og Hungersnød i Byen, og man begyndte allerede at tænke paa Overgivelse. Men en ung Mand af ædel Byrd, Gajus Mucius, besluttede at øve en stor og dristig Daad for at redde sit Fædreland. Han fremstillede sig for Raadet og sagde: „Jeg vil, ærværdige Raadsherrer, gaa over Tiberen og, om jeg kan, trænge ind i Fiendernes Leir, dog ikke for at røve eller hevne, hvad de har 462
gjort mod os; nei, ved et Slag haaber jeg at ende al vor Nød." Raadsherrerne gav ham sit Samtykke, og uden Ledsager, med Sverdet skjult under Kappen, satte han over Elven og gik lige ind i den fiendtlige Leir. Uforfærdet stillede han sig midt i den tætte Kreds, der omringede Kong Porsinnas Sæde. Lønningerne blev just udbetalt til Soldaterne af den kongelige Skriver, der sad ved Porsinnas Side. Mucius turde ikke spørge, hvem af dem der var Kongen, og da Soldaterne for det meste henvendte sig

til den prægtig klædte Skriver, tog han feil og gjennemborede denne med sit Sverd. At undslippe var umuligt. Den kongelige Livvagt greb ham og slæbte ham hen til Porsinnas Throne. Snarere truende end frygtsom henvendte han sig til Kongen: „Jeg er en romersk Borger," sagde han; „Gajus Mucius er mit Navn. Jeg vilde dræbe dig som min Fiende og har nu ikke mindre Mod til selv at dø; thi baade at stride og dø som Helte er Romernes Vis. Heller ikke er jeg den eneste, der har tiltænkt dig en saadan Død; thi efter mig kommer der en hel Række unge Mænd, der attraar den samme Hæder. Enten maa du derfor, Kong Porsinna, ophøre med at true vor Frihed og vort Liv, eller ogsaa kan du hvert Øieblik vænte Døden i dit eget Telt."

Kongen, baade rasende over Heltens Dristighed og forfærdet ved den Fare, han svævede i, bød, at Mucius skulde levende brændes. Men uden Frygt svarede han: „Forat du kan vide, hvor lidet den, der tragter efter udødelig Hæder, ænser legemlig Lidelse, saa se her," — og i det samme stak han sin høire Haand ind i Ilden, der var tændt til Ofring. Forbauset over saa stort Heltemod, sprang Kongen op fra sit Sæde, lod Ynglingen føre bort fra Alteret og sagde: „Gaa bort, Menneske, du er mere din egen Fiende end min. Jeg vilde ønske mig til Lykke, om jeg havde en saadan Helt i min Tjeneste. Nu giver jeg dig fri, gaa urørt og uskadt hjem." Ligesom for at gjengjelde hans Velgjerning sagde Mucius: „Eftersom du forstaar at skatte selv en Fiendes Mod, saa vil jeg aabenbare dig, at vi er tre hundrede unge Romere, der har sammensvoret os paa denne Vis at skille dig ved Livet. Jeg var den første; siden vil den ene efter den anden komme, indtil Skjæbnen engang lader 463
vort Forsæt lykkes."

Mucius's Heltedaad og Trusler blev ikke uden Virkning. Porsinna foreslog selv Romerne at slutte Fred, og Mucius fik som et Hædersnavn Tilnavnet Skævola eller Kjævhaand.

65. Torbjørn. 463

Bjørnson

En Søndag, Faderen var i Kirke, gjorde nok Torbjørn Ugagn hjemme. Aslak og han kastede Snebolde paa hverandre. „Nei, nei, du kvæler mig," bad Torbjørn, „lad os kaste sammen paa noget andet". Aslak var strax færdig, og saa kastede de først efter den spinkle Gran borte ved Buret, saa

efter Burdøren og endelig efter Burvinduet, — „ikke dette selv," sagde Aslak, „men Listen omkring det." Torbjørn traf imidlertid Ruden og blev bleg. „Pyt, hvem faar vide det? Kast bedre!" Han saa gjorde, men traf nok en. „Nu vil jeg ikke mere." I det samme kom hans ældste Søster, liden Ingrid, ud. „Kast efter hende du!" Torbjørn var strax færdig, Gjenten græd, og Moderen kom ud. Hun bad ham holde inde. „Kast, kast!" hviskede Aslak. Torbjørn var hed og ophidset; han gjorde saa. „Jeg mener, du gaar fra Viddet, jeg," sagde Moderen og rendte mod ham. Han foran, hun efter — Gaarden rundt; Aslak lo, og Moderen truede. Men der fik hun ham fat oppe i en Snedrive og gav sig ifærd med rigtig at dænge ham. „Jeg slaar igjen, jeg, det bruger de her," — Moderen holdt forundret inde og saa paa ham. „Det har en anden lært dig," sagde hun saa, tog ham stiltiende ved Haanden og førte ham ind. Hun sagde ikke et Ord mere til ham, men stellede godt for hans Smaasøskende og talte med dem om, at nu kommer Fader snart hjem fra Kirken. Da begyndte det at blive dygtig hedt i Stuen. Aslak bad om Lov til at besøge en Slegtning; det fik han strax; men Torbjørn blev meget mindre, da Aslak var gaaet. Han havde frygtelig ondt i Maven og var saa klam i Hænderne, at han svedede Bogen, naar han tog i den. Bare Moder ikke vilde sige noget til Fader, naar han kom hjem; men at bede derom, fik
han ikke over sig. Alt, han saa paa, skiftede Udseende, og Stueuret sagde: 464
Bank, Bank — Bank, Bank! Han maatte op i Vinduet og se paa Solbakken. Den alene laa tilsneet, stille og perlede i Solen som bestandig; Huset stod og lo ud af alle Ruder, og der var visselig ikke en eneste itu; Røgen for forfærdelig glad op af Piben, saa han kunde forstaa, at de ogsaa der kogte for Kirkefolket. Der gik bestemt Synnøve og saa ud efter Fader sin og skulde slet ikke have Hug, naar han kom hjem. Han vidste ikke, hvad han skulde tage sig for, og blev paa en Gang saa kjærlig mod sine Søstre, at det var ingen Ende paa det. Ingrid var han saa god mod, at han gav hende en blank Knap, som han havde faaet af Aslak. Hun tog ham om Halsen, og han tog hende om Halsen: „Kjære, vesle Ingrid min, er du sindt paa mig?" „Nei, vesle Torbjørn! Du kan gjerne kaste saa meget Sne paa mig, som du vil." Men der trampede en Sneen af sig i Svalen! Det var ganske rigtig Faderen; han syntes mild og god, og det var endnu værre. „Nu?" sagde han og saa sig omkring, — og det var forunderligt, at ikke Stueuret ramlede ned. Moderen satte Maden frem. „Hvordan staar det til her?" spurgte Faderen, idet han

satte sig og tog Skeen op; Torbjørn saa paa Moderen, saa Taarerne kom ham i Øinene. „Aa — jo“, sagde hun rent utrolig langsomt, og hun vilde sige endnu mere, det saa han nok. „Jeg gav Aslak Lov til at gaa ud,“ sagde hun. — „Det var nu dengang,“ tænkte Torbjørn, — han tog paa at lege med Ingrid, som om han ikke tænkte paa nogen Verdens Ting. Saalænge havde Faderen aldrig spist, og Torbjørn gav sig tilsidst ifærd med at tælle hver Bid; men da han kom til den fjerde, vilde han se, hvormeget han kunde tælle op mellem den fjerde og femte, og saaledes gik det istykker for ham. Endelig reiste Faderen sig og gik ud. Ruderne, Ruderne, klirrede det for Ørerne paa ham, og han saa efter, om de var hele, de, som var i Stuen. Jo, de var hele allesammen. Men nu gik ogsaa Moderen ud. Torbjørn tog liden Ingrid i Fang og sagde saa blidt, at hun maatte forundret stirre paa ham: „Vi to skal lege Gulddronning i Enge, vi!“ Det vilde hun da gjerne. Og saa sang han, medens Benene skalv under ham:

Vesle Blomme, 465
Enge-Blomme,
Hør nu lidt paa mig!
Og vil du være Kjæresten min,
Saa skal du faa en Kaabe fin
Af Fløiel og Guld,
Af Perler fuld.
Ditteli, dutteli, deia, —
Og Solen skinner paa Heia!

Saa svarte hun:

Gulddronning,
Perledronning,
Hør nu lidt paa mig!
Jeg vil ei være Kjæresten din,
Jeg vil ei have Kaaben fin
Af Fløiel og Guld,
Af Perler fuld.
Ditteli, dutteli, deia, —
Og Solen skinner paa Heia!

Men som nu denne Leg var bedst igang, kom Faderen ind og satte Øiet vist paa ham. Han trykkede Ingrid tættere i Fang og faldt slet ikke af Stolen. Faderen vendte sig bort, sagde Ingenting; en halv Time gik, han havde endnu intet sagt, — og Torbjørn vilde næsten begynde at være glad, men turde ikke. Han vidste ikke, hvad han skulde tro, da Faderen selv hjalp til at klæde ham af; han begyndte saa smaat at skjælve igjen. Da klappede Faderen ham paa Hovedet og strøg hans Kind; det havde han ikke gjort, saalangt tilbage Gutten kunde huske, og derfor blev han saa varm om Hjertet og over den hele Krop, at Frygten randt af ham som Is for Solstik. Han vidste ikke, hvorledes han kom i Seng, og da han hverken kunde give sig til at synge eller raabe, lagde han Hænderne stille overkors, bad Fadervor sex Gange fremlængs og baglængs, ganske sagte, — og følte, idet han sovnede ind, at der var dog ingen paa Guds grønne Jord, han holdt slig af som Fader sin.

Bjørnstjerne Bjørnson.

66. Søfuglen.

466

Welhaven

En Vildand svømmer stille
Ved Øens høie Kyst,
De klare Bølger spille
Omkring dens rene Bryst.

En Jæger gaar og bøier
Sig i den steile Ur
Og skyder saa for Løier
Det smukke Kreatur.

Og Fuglen kan ei drage
Til Redets lune Skjød,
Og Fuglen vil ei klage
Sin Smerte og sin Nød.

Og derfor taus den dukker
Dybt i den mørke Fjord,
Og Bølgen kold sig lukker
Og sletter ud dens Spor.

I Søens dybe Grunde
Gror Tangen bred og frisk,
Derunder vil den blunde:
Der bor den stumme Fisk.

J. S. Welhaven.

67. Det døende Barn.

466

Andersen

Moder, jeg er træt, nu vil jeg sove,
Lad mig ved dit Hjerte slumre ind;
Græd dog ei, det maa du først mig love!
Thi din Taare brænder paa mit Kind.
Her er koldt, og ude Stormen truer,
Men i Drømme der er alt saa smukt,
Og de søde Englebørn jeg skuer,
Naar jeg har det trætte Øie lukt.

Moder, ser du Englen ved min Side?
Hører du den deilige Musik?
Se, han har to Vinger, smukke hvide,
Dem han sikkert af Vorherre fik.
Grønt og gult og rødt for Øiet svæver,
Det er Blomster, Engelen udstrør;
Faar jeg ogsaa Vinger, mens jeg lever,
Eller, Moder, faar jeg, naar jeg dør?

Hvorfor trykker saa du mine Hænder?
Hvorfor lægger du din Kind til min?
Den er vaad, og dog som Ild den brænder.
Moder, jeg vil altid være din;
Men saa maa du ikke længer sukke,
Græder du, saa græder jeg med dig.
O! jeg er saa træt — maa Øiet lukke —
— Moder — se! nu kysser Englen mig.

H. C. Andersen.

68. Staden Leidens Ulykke.

467

Efter Hebel

Denne By har fra Arilds Tid hedt Leiden (Lidelse), og endnu har man aldrig vidst hvorfor førend den 12 Januar 1807. Den ligger ved Rhinen i Kongeriget Holland og havde indtil den Dag 11,000 Huse, som beboedes af 40,000 Mennesker og var vel næst Amsterdam den største Stad i hele Kongeriget. Endnu den Dags Morgen stod man op som hver Dag ellers; den ene bad sin Morgenbøn, den anden lod det være; men ingen tænkte paa, hvorledes det vilde komme til at se ud inden Aften, endskjønt et Skib med 70 Fade, fulde af Krudt, laa inde i Byen. Man spiste til Middag og lod Maden smage sig godt som sedvanligt, endskjønt Skibet endnu laa der. Men om Eftermiddagen, da Viseren paa det store Taarnur stod paa halv fem; — flittige Folk sad hjemme og arbeidede, fromme Mødre vuggede sine smaa, Kjøbmænd gik i sine Forretninger, Børn var samlede i Aftenskolen, ørkesløse Folk kjedede sig og sad i Vertshuset ved Vinflasken, en bekymret sørgede for den næste Morgen, hvad han skulde faa at spise eller drikke eller at klæde sig i, og en Tyv prøvede maaske netop en falsk Nøgle i en fremmed Dør —: da skede pludselig et Knald. Skibet med sine 70 Fade Krudt fattede Ild, sprang i Luften, og i et Øieblik (I kan ikke læse det saa hurtig, som det skete), i et Øieblik var hele lange Gader, fulde af Huse, med alt, hvad deri boede og levede, sprængte i Luften og styrtede sammen i en Grushob eller forfærdelig beskadigede. Mange hundrede Mennesker blev baade levende og døde begravede under Ruinerne eller haardt saarede. Tre Skolebygninger

gik tilgrunde med alle Børnene, som var derinde; Mennesker og Dyr, som var paa Gaden i Nærheden, hvor Ulykken skede, blev ved Krudtets Magt slyngede op i Luften og kom i en ynkelig Tilstand igjen ned til Jorden. Til Ulykke udbrød tillige en Ildebrand, som snart rasede overalt og næsten slet ikke kunde slukkes, fordi mange Pakhuse, fulde af Olje og Tran, blev antændte med. Otte hundrede af de smukkeste Huse styrtede sammen eller maatte rives ned. Da saa man ogsaa her, hvorledes det om Aftenen let kan se ganske anderledes ud end om Morgenen, ikke blot med et enkelt og svagt Menneske, men ogsaa med en stor og folkerig Stad. Kongen af Holland 468
udsatte strax en Prisbelønning for Redningen af hvert Menneske, der endnu var i Live. Ogsaa de døde graves frem under Gruset, bragtes op paa Raadhuset, forat de kunde blive hentede af sine Slægtninge og anstændig begravede. Der blev ydet megen Hjelp. Ja skjønt der var Krig mellem England og Holland, kom dog fra London hele Skibe, fulde af Hjelpemidler, og med store Pengesummer til de ulykkelige, og det er skjønt! thi Krigen skal aldrig komme i Menneskernes Hjerter. Det er slemt nok, naar den tordner udenfor alle Porte og Havne.

69. Napoleon og Sælgekonen i Brienne. 468

Efter Hebel

Den store Keiser Napoleon tilbragte sin Ungdom som Elev i Krigsskolen i Brienne, og hvorledes? Det viste siden hans Krige og Foretagender. Da han gjerne spiste Frugt, som alle unge Mennesker pleier at holde af, fik en Frugthandlerske der i Byen mangen god Skilling at fortjene hos ham. Havde han engang imellem ingen Penge, saa gav hun Kredit. Fik han Penge, saa betalte han. Men da han forlod Skolen for som Soldat at udøve, hvad han der havde lært, var han hende dog nogle Daler skyldig. Og da hun sidste Gang bragte ham en Tallerken, fuld af saftige Ferskener eller søde Druer, sagde han: „Min gode Kone, nu maa jeg bort og kan ikke betale eder. Men I skal ikke blive glemt.“ Men Sælgekonen sagde: „O, reis De kun for den Sags Skyld rolig bort, ædle, unge Herre! Gud bevare Dem sund og frisk og gjøre en lykkelig Mand af Dem!“

Men paa en saadan Løbebane, som den vor unge Kriger nu betraadte, kan selv det bedste Hoved let glemme saadant noget. Napoleon bliver i kort Tid

General og erobrer Italien. Napoleon gaar til Ægypten, leverer en Træfning ved Nazareth, hvor for 1800 Aar siden den hellige Jomfru boede, vender midt igjennem et Hav, fuldt af fiendtlige Skibe, tilbage til Frankrig og Paris og bliver første Konsul. Napoleon bringer igjen Ro og Orden i sit ulykkelige Fædreland og bliver fransk Keiser, — og endnu havde den gode Kone i Brienne intet andet end hans Ord: „I skal ikke blive glemt," men et Ord endnu altid saa godt som rede Penge og endnu bedre. Thi da Keiseren engang 469
blev ventet til Brienne, men var der allerede i al Stilhed og maa vel have været rørt, naar han tænkte paa de forrige Tider og de nuværende, og hvorledes Gud i saa kort Tid og igjennem saa mange Farer havde ført ham uskadt til den nye Keiserthrone, — da blev han pludselig staaende stille paa Gaden, lagde Fingeren paa Panden, som en, der husker efter noget, nævnte strax derpaa Sælgekonens Navn, opspurgte hendes Bopæl, som nu var temmelig forfalden, og traadte med en eneste, tro Ledsager ind til hende. En lav Dør førte ham ind i en liden, men renlig Stue, hvor Konen med to Børn laa paa Knæ ved Kaminen og tilberedte et sparsomt Aftensmaaltid.

„Kan jeg faa en Forfriskning her?" spurgte Keiseren. „Ja gjerne," svarede Konen, „Melonerne er modne," og hun hentede en. Medens de to fremmede Herrer spiste Frugten, og Konen endnu lagde et Par Kviste til Ilden, spurgte den ene: „Kjender I ogsaa Keiseren, som skal være her idag?" — „Han er her ikke endnu," svarede Konen; „han kommer først siden. Hvorfor skulde jeg ellers ikke kjende ham? Han har saamænd kjøbt mangen Tallerken og mangen Kurv fuld af Frugt hos mig, medens han gik i Skole her." — „Har han da ogsaa ordentlig betalt jer alt?" — „Ja vist har han ordentlig betalt alt." Da sagde den fremmede Herre til hende: „Kone, I farer ikke med Sandhed, eller ogsaa maa I have en slet Hukommelse. For det første kjender I ikke Keiseren, for det er mig. For det andet har jeg ikke betalt jer saa ordentlig, som I siger; men jeg er jer endnu to Daler skyldig eller saa omtrent;" og i det samme Øieblik talte hans Ledsager op paa Bordet: et tusende og to hundrede Francs, Kapital og Rente. Da Konen nu kjendte Keiseren og hørte Guldpengene klinge paa Bordet, faldt hun paa Knæ for ham og var ganske ude af sig selv af Glæde og Skræk og Taknemlighed, og Børnene saa ogsaa paa hinanden og vidste ikke, hvad de skulde sige. Men Keiseren befalede siden efter at rive Huset ned og bygge Konen et andet paa samme Plads. „I dette Hus," sagde han, „vil jeg bo, saa

ofte jeg kommer til Brienne, og det skal bære mit Navn!“ Tillige lovede han Konen at sørge for hendes Børn, og han gjorde det ogsaa.

70. En Vise om Tordenskjold.

470

Rode

Jeg vil sjunge om en Helt,
Vidt berømt ved Sund og Belt,
Om en Herre, kjæk og bold,
Om den tapre Tordenskjold.

Mens i Vuggen han laa svøbt,
Peder Wessel var han døbt;
Paa Fregattens Skandsevold
Fik han Navnet Tordenskjold.

Atten Børn gik frem paa Rad
Hos hans Far i Trondhjems
Stad:
Døtre sex og Sønner tolv;
Men kun en blev Tordenskjold.

Lidt ustyrlig, som det gaar,
Var han udi Barndomsaar,
Lærte Bog kun halvt med Vold;
„Heller slaas,“ sa’ Tordenskjold.

Naal i Haand han havde faa’t,
Men det Vaaben var for smaat;
Paa Kanoner fik han Hold,
„De gaar an,“ sa’ Tordenskjold.

Engang paa den svenske Strand
Gik han med sit Folk iland,
Da brød frem et Rytterhold,
Vilde fange Tordenskjold.

En Dragon stak Haanden frem;
Men han trak den aldrig hjem;
Han ham troede i sin Vold,
„Dengang ei," sa' Tordenskjold.

Tordenskjold i Søen sprang,
Kuglerne omkring ham sang,
Gjennem Bølgen dyb og kold
Svømmed Peder Tordenskjold.

Tordenskjold han var polisk,
Gik omkring og solgte Fisk,
Fienden bag sin egen Vold
Narret blev af Tordenskjold.

Dynekil og Gøteborg
Husked længe ham med Sorg;
Svenske Børn ham holdt for
Trold,
De blev skræmt med Tordenskjold.

Al hans Manddom og Bedrift
Kan ei staa i dette Skrift,
Eventyr i hundred Fold
Er fortalt om Tordenskjold.

Rask han voxed op paa Val
Fra Matros til Admiral,
Ingen Æres Glimmer gold
Dog fordærved Tordenskjold.

Svig kom ei hans Hjerte nær,
Før det følte Niding-Sverd;
Spiller-Kaarden lumsk og kold
Livet tog af Tordenskjold.

For sin Synd af Hjertens Grund
Bad han i sin sidste Stund,
Gav sin Sjæl saa Gud i Vold; —
Saadan døde Tordenskjold.

Skal til Kamp paa Bølgens Top
Danebrog i Stavnen op,
Gid der bag dets røde Fold
Staa en Helt som Tordenskjold.

G. Rode.

71. Et smukt Svar.

470

En Konge besøgte engang en Skole. Han talte meget med Børnene, og blandt andet spurgte han en liden Pige, idet han viste hende en Appelsin: „Hvortil hører denne?“ „Til Planteriget,“ svarede hun. Derpaa viste han hende et Guldstykke og sagde: „Hvortil hører dette?“ „Til Mineralriget.“ „Men 471
hvortil hører jeg da, mit Barn?“ var det tredje Spørgsmaal. Frimodig svarede Barnet: „Til Guds Rige.“ Da glinsede en Taare i Kongens Øie, og han sagde: „Ja, mit kjære Barn, Gud give, at vi her i Tiden og hisset i Evigheden maa høre til hans himmelske Rige!“

72. Under Jul.

471

Rördam

Skov og Enge har alt begyndt
At klæde sig i sin Høitidspynt.
Se, hvor den lyser deilig hvid!
Thi nu snart er det Juletid.

Mørke Klippe saa blid alt staar,
Granen har Liljer i dunkelt Haar,
Hver en Busk er pyntet som bedst:
Snart er det Julens søde Fest!

Himlen mørkner; men Jordens Trakt
Straaler lys som i Stjernedragt.
Himlen er bleven Jordens Gjest:
Snart er det Julens søde Fest.

Alle de Bække smaa i Vang
Nynner bag Sne en Salmesang.
Spurven kvidrer i Graneskjul
Jublende ud: Velkommen, Jul!

Snart kommer Julens søde Fest,
Byder hver Menneskesjæl til Gjest.
Syng da som Fuglen fra sit Skjul
Jublende ud: Velkommen, Jul!

Pynt dig, Sjæl, til den Høitidsstund
Hvid og uskyldig som Eng og Lund.
Sørgende Sind, dig glæd som bedst:
Snart er det Julens søde Fest!

Armodens Barn, din Taare tør!
Jesus kommer og glad dig gjør.
Jesus kommer med Haanden fuld,
Mætter din Hunger nok til Jul.

Aabne sig glad hvert Hus og
Hjem!
Jesus kommer fra Bethlehem,
Kommer saa kjærlig, mild og
blid:
Snart er det Julens søde Tid!

J. Th. Rördam.

73. Salme.

Brorson

Op, al den Ting, som Gud har
gjort,
Hans Herlighed at prise!
Det mindste, han har skabt, er
stort
Og kan hans Magt bevise.

Gik alle Konger frem paa
Rad
I al sin Magt og Vælde,
De mægted ei det mindste
Blad
At sætte paa en Nelde.

Ja alle Engles store Kraft,
Som Himmel-Scepter føre,
Har ingen Tid den Evne havt
Det mindste Støv at gjøre.

Det mindste Græs,jeg undres paa
I Skove og i Dale,
Hvor skulde jeg vel Visdom faa,
Om det kun ret at tale?

Hvad skal jeg sige, naar jeg ser,
Hvor alle Skove vrimle!
De mange Fuglesving, der sker
Op under Herrens Himle!

Hvad skal jeg sige, naar jeg gaar
Blandt Blomsterne i Enge,
Naar Fugle-Sangen sammenslaar
Som tusend Harpe-Strenge!

Hvad skal jeg sige, naar mit Sind
I Havets dybe Grunde
Kun dog saa lidt kan kige ind
Og ser saa mange Munde!

Hvad skal jeg sige, naar jeg vil,
Saa høit jeg kan, opkige
Og vende alle Tanker til
Det blanke Solens Rige!

Hvad skal jeg sige, naar jeg ser,
Hvor Stjerne-Flokken blinker,
Hvor mildt enhver imod mig ler
Og op til Himlen vinker!

Hvad skal jeg sige, naar jeg op
Til Gud i Aanden farer,
Og ser den store Kjæmpetrop
Af blide Engle-Skarer!

Hvad skal jeg sige? Mine Ord
Vil ikke meget sige.
O Gud, hvor er din Visdom
stor,
Din Godhed, Kraft og Rige!

Saa stemmer, alle Folk paa Jord,
Med Frydetoner sammen:
Halleluja, vor Gud er stor!
Og Himlen svarer: Amen.

H. A. Brorson.